

Dr. Sipos Béla egyetemi tanár:
A kézdimárkosfalvi székely Sipos (Sípos, Sijpos, Sijpws, Sypos) és
rokon székely családok története.
I. rész.

Dr. Sipos III. Béla: A kézdimárkosfalvi székely Sipos, (Sípos, Sijpos, Sijpws, Sypos) és rokon családok története.^{1 2 3}

(A kézirat lezárása 2007. február 2.⁴)

„Örök büszkeségem az én székelységem”^{5 6}

¹ Kiegészítéseket az alábbi e-mail címre kérek: sipos@ktk.pte.hu vagy postai címem: 7636 Pécs Fáy András u. 30.

² **Sipos I. Béla** (1875-1967) és fia Sipos I. Géza (1905-1993) adatait, családtörténetét kiegészítette és feldolgozta Sipos III. Béla (S. B.) 1989 és 2006 között. **Sipos I. Béla** felesége **Fodor Malvin** őseit (pl.: **Albiny, Chluda, Coroni, Csernota, Dedinszky, Fakla, Fodor, Frenyó, Honétzy, Jöstelin, Kirchmayer, Knezovics, Latzó, Leporini, Markovitz, Pécsy, Reuss, Richter, Schramkó, Schulek, Szoyka, Sztolár, Tiszter, Zmeskál** és más családok) külön tanulmányban dolgoztam fel, mivel nem székely, hanem felvidéki származásúak voltak. 1990-ben kaptam meg Székelyudvarhelyen édesapám testvérétől, Sipos Gézától, a Terray Gyula (1879-1940) által 1937. febr.-ban (Miskolc) írt füzetet, amelynek címe "Adatok a Terray családról 1937. IV.-V." 84. p., amit nagyapámnak Sipos I. Bélának rokon szeretettel dedikált. A családfák elsősorban Terray Gyula (1879-1940) és Terray Barnabás (1919-1991) kutatásai alapján az 1600-as évektől rendelkezésre álltak: internetes elérés: www.terray.hu. (Letölthető: Dr. Sipos Béla családtörténete, word dokumentumban és Terray Gyula kéziratos családtörténete szkennerezve jpg formátumban). Az itteni rokonok Gömör megyében éltek és evangélikus vallásúak voltak. **Sipos I. Béláné, Fodor Malvin** egyeneságú őseit a kézirat elején közlöm. Ld. 12. Tábla. A Fodor, Reuss, Terray stb. családfa. A rendelkezésemre álló iratokat beszkennerelve is rögzítettem. A kéziratot 2007. I. 5.-én fejeztem be, feldolgozva az elmúlt 17 évben összegyűjtött családi iratokat és szakirodalmat. Az egyenes ágú őseket vastag betűvel jelöltem.

³ Sipos György unokatesvéremmel és Gizi feleségével 2006. július 15. és augusztus 1. között 2600 kilométeres utat tettünk Erdélyben meglátogattuk a rokonokat és kutatásokat végeztem a Márkosfalvi, a Szentersébeti és a Sajóudvarhelyi lelkészi anyakönyvekben. Megkerestünk több temetőt, így a Székelyudvarhelyi, a Kézdivásárhelyi, a Kézdimárkosfalvi, a Fellaki, a Szentersébeti, a Csikdelnei és a Csikszentmártoni, a Mezőcsávási és a Kolozsvári Házsongárdi temetőket és a rokon családok sírjait lefényképeztem és feldolgoztam. Márkosfalván segítségemre voltak: Tamás Endre Ottó és felesége Demeter Orsolya ref. lelkészek (email: tamorsi@yahoo.com, telefon: 0267/365948 és 0745299297) és Todor Beszán István gondnok.

⁴ A jövőben esetleg megtalált iratokat külön fájlban tervezem feldolgozni, mivel a kézirat igen terjedelmes és az ujraserkesztés nagy munkát jelent. Kutatómunkát tervezek végezni Márkosfalván ahol nem tudtam feldolgozni a Márkosfalvi Ref. Eklézsia Protocollumát, (jegyzőkönyvét) ami 1794. szept. 3.-tól van vezetve és szerepel benne Sipos Gábor szépapám valamint felesége Kisborosnyói Tompa Sára szépanyám, Sipos Sámuel ükapám, Bodola Ferencz szépapám és más rokonok is. Kutatásokat tervezek temetőkben és lelkésségekben: Bethlen, Mezőmadaras, Mezőcsávás, Kézdivásárhely, Márkosfalva, Kisborosnyó, Szentersébet, Csikszentmárton, Csikdelne, Fellak, Páva helységekben. 1949 - ben Romániában az anyakönyveket bevonták, hírek szerint a rendszerváltás után a családi anyakönyveket átadták a levéltáraknak. A Sepsiszentgyörgyi levéltár megkeresése fontos feladat. Valószínűleg az 1938 és 1941 között meghozott zsidótörvények miatt az erdélyi lelkészek 1938 körül adatgyűjtéseket végeztek és családi könyveket állítottak össze, ezekben a XIX. század elején született családtagoktól megtalálhatók a családi adatok, házaspár és gyerekek bontásban. Ezeket az anyakönyveket a lelkésségek megőrizték és 2006 nyarán feldolgoztam a Márkosfalvi (Sipos, Barabás, Bodola stb. családok) és Szentersébeti (Szakács család) valamint a Sajóudvarhelyi (Fekete-, Szakács stb. családok) anyakönyveket. (S. B.)

⁵ Atyai barátom Fülei Szántó Endre egyetemi tanár (1924-1995) édesapjának id. Fülei Szántó Endre egyetemi tanár (1891-1958) sírfelirata a Farkasréti temetőben. Fülei Szántó Endre egyetemi tanár (1924-1995) 1995 I. 15.-én hunyt el, temetése 1995. II. 3.-án volt. 1991.-ben ismerkedtünk meg, és haláláig rendszeresen találkoztunk. Felesége Dornbach Mária kérésére 2004. XI. 16.-án javaslatot írtam: „Ajánlás posztumusz Magyar Örökség - Díjra. Ajánlott személy Fülei - Szántó Endre egyetemi tanár (1924-1995).” Fülei - Szántó Endre 2005. március 19.-én megkapta a posztumusz Magyar Örökség - díjat, amit özvegye Dornbach Mária vett át a Magyar Tudományos Akadémián. Az ünnepségen feleségemmel részt vettünk. (S. B.)

⁶ Farkasréti temető. 6/6. parcella. 1-13: Fülei Szántó Endre, ifj. (nyelvész, író, műfordító, egyetemi docens; a német megszállás alatt az ellenállási mozgalom résztvevője) 1924-1995. Sírfelirata: Ébredj, aki alszol, támadj fel a halálból, és Krisztus rád ragyog. (Ef 5,14). 1-14: Fülei Szántó Lajos /fülei Szántó/ (író, költő, publicista; 1882-ig római katolikus pap) 1851-1910. Sírfelirata: **Örök büszkeségem az én székelységem.** Vele: Fülei Szántó Endre, id. (fia; jogtudós, ügyvéd, író, egyetemi tanár, tanszékvezető, dékán) 1890-1958. Sírfelirata: Halál hol a te fullánkod? (1Kor 15,55) <http://www.bparchiv.hu/magyar/kiadvany/bpn/>

Bevezető.

Filozófiai gondolatokkal kezdem a kézdimárkosfalvi Sipos és rokon családok történetét. Az időt a jelenben, a reális létezésben érzékeljük és értelmezzük, amikor a múlt már nincs, ugyanakkor a jövő még nincs. Mondhatjuk, hogy a jelen a jövő múltja és a múlt jövője. Az idő tehát előrehaladó, vagyis megfordíthatatlan (irreverzibilis) folyamat, és mindig a múltból kiindulva a jelenen át halad a jövő felé. *Az idő - a múlt, jelen és jövő - folytonosságot és egységet alkot. Ez igaz a családok és a nemzetek történetére is.* A múlt a fa esetében annak gyökere, a jelen a fa, ami látható és a jövő a fának az új levelei és ágai. Locsolnunk kell a fa gyökereit, vagyis ápolnunk és gondoznunk kell a múltunkat, a családot és a nemzetét hiszen ettől függ a jövőnk. Wiengfield - Statford megfogalmazásában, idézem: „A múlt nem hal meg, amíg a szellemi folytonosság megmarad, addig egy közösség mai élete az ő összesűrített egész múltja, és csakis a múltat megértve értheti meg önmagát és döntheti el jövőjét. A nép amely nem ismeri saját történetét, olyan mint egy ember, aki elvesztette emlékezőképességét, aki céltalanul kóborol, amíg bajba nem sorolja magát”⁷ Szüleim 1944-ben elmenekültek Magyarországra Erdélyből, így Én már 1945-től Budapesten, majd 1971-től Pécsen éltem, feleségem és fiaim (Béla és Balázs) feleségei már nem székely származásúak, tehát Én vagyok a család ezen ágán az utolsó székely származású, mivel őseim mind székelyek voltak, kivéve apai nagyanyámat, Fodor Malvint, Sipos I. Bélánét, aki Gömör megyéből, evangélikus családból származott. A másik kivétel Sipos V. Sámuel (1806-1841) ükapám felesége, Botár Inesz (1813 - 1895), aki valószínűleg olasz - spanyol származású volt. A Botár családra vonatkozó adatokkal nem rendelkezem. A Sipos és rokon erdélyi családok reformátusok voltak. Ezek a gondolatok vezéreltek, amikor feldolgoztam mindazon információkat, amelyeket őseimről összegyűjthettem.

Felhasznált források.

1. *Anyakönyvek.* Az 1939 és 1944 közötti időszakban a zsidótörvények⁸ miatt, a kötelező származásigazolás idejéből sok anyakönyvi irat maradt fenn az őseimről, mind apai mind anyai ágon.⁹ Megmaradtak ezen kívül anyakönyvi (születési és házasságkötési) kivonatok az 1830 és 1937 közötti időszakból is. Ezen igen fontos iratok alapján a Sipos és rokon családok eredetét több esetben az 1700-as évek közepéig illetve az 1800-as évek elejéig minden esetben egyértelműen le tudtam írni.

2. *Gyászjelentések.* A XX. század elejétől megmaradtak a Sipos és rokon családokra vonatkozó nyomtatott gyászjelentések. Ezekben a legközelebbi egyenes ági hozzátartozókon (gyerekek, unokák, házastárs, szülők, nagyszülők) kívül legtöbbször megemlítik a távolabbi és oldalági (ún. sógorsági) rokonságot is.

3. *A családi hagyatékok feldolgozása.* Segítségemre voltak a családjainknál őrzött régi bibliákba bejegyzett családi események (születések, keresztelesek, házasságok, halálozások stb.) feldolgozása. Hasonló módon használni tudtam az egyes őseim által vezetett naplókat, a megmaradt leveleket, a családfák megrajzolása ügyében lefolytatott levelezésemet és a családtörténetünkkel kapcsolatosan az idősebb rokonaimmal folytatott beszélgetéseimet. A hagyatékokban maradt családi levelezéseket is megőriztem és feldolgoztam. Megmaradtak naplók az 1830-as évek végétől kezdve, amelyek igen sok családi adatot közöltek. A családi fényképek hátlapjára írt bejegyzések is sok esetben hasznos információkat tartalmaztak. A megőrzött önéletrajzok, iskolai és egyetemi bizonyítványok, végrendeletek adatait feldolgoztam. Megkerestem a közeli és távoli – korábban nem ismert de megtalált - rokonokat, így a Sipos, a Bodola, a Jakó, a Fekete, a Gazda, a Terray, a Reuss családok rokonságát és így is sok adathoz jutottam.¹⁰

40_41_42/adattar2.html (2006. 05. 25.)

⁷ Szondi Lipót: Ember és sors. Kossuth K. 1996. 125. p.

⁸ Az első zsidótörvény (1938. XV. tc.), a második zsidótörvény (1939. IV. tc.), a harmadik zsidótörvény (1941. XV. tc.).

⁹ Főleg egyházi részben polgári anyakönyvi kivonatok maradtak meg. 2003 és 2006 között kutattam az anyakönyveket a Sajóudvarhelyi Református Templomban (Fekete – Szakács család) és Sipos György unokatestvéremmel a Mélykúti Katolikus Plébánián (Fodor család).

¹⁰ Segítségemre voltak: Jakó László (1908-2001) [tel.: 3313469. Bp. 1065 Bajcsy-Zsilinszky köz. 3., a la-

kásában jelenleg felesége Zakariás Katalin, Cica néni lakik] édesapám unokatestvére és leánya Jakó Edit (1951-), akikkel gyermekkoromban kapcsolatban voltunk, de ez a kapcsolat az 1970-es években, amikor Pécsre költöztünk megszakadt, majd az 1990-es évek közepén találkoztunk újra. Jakó Edit unokatestvére Bogdán Éva (1941-) Kézdivásárhelyen lakik, miután 1997-ban megismerkedtünk, számos fontos adatot közölt a Sipos és rokon Jakó családról. 1996 nyarán ugyanis egy buszkirándulás kapcsán eljutottam Márkosfalvára, találtam rokonokat, Konyáékat, akik Sipos Zsigmond, - ükapám, Sipos Sámuel testvérének Zsigmondnak (szül. 1800.) - leszármazottai. Ők értesítették Bogdán Évát, majd levélváltásunk után megkaptam Jakó László és leánya Edit (Gui) budapesti lakáscímeit, akiket újra megtaláltam. 1997. nyarán Jakó Edittel, valamint férjével Paál Sándorral és feleségemmel Rédey Katalinnal erdélyi körutat tettünk és a rokonok többségét meglátogattuk. A sírokat lefényképeztem. Sok új adatot sikerült összegyűjteni.

2004-ben Nedeczky László dr. [Tel.: 2013605. Bp. 1012 Logodi u. 71.] (1913-2008 V 25.) és leánya Ildikó [Zádor Józsefné, tel.: 2019708, Bp. 1012 Logodi u. 71.] (1947-) a Sipos családdal és Sipos Gyulával (1872-1959), nagyapám Sipos Béla (1875-1967) testvérével kapcsolatos családi iratokat, anyakönyveket adtak át nekem. Nedeczky László dr. anyósa ugyanis Sipos Gyula második felesége Bathó Kálmánné, született szentgyörgyi bogdi Papp Irén volt. Tanulságos a megismerkedésünk, amihez „isteni” szerencsére volt szükségem. 2004. III. 30.-án Anyósom, Murár Valéria és Apósom Rédey Sándor sírjától indultam el a temető felső részéből és bejártam a temetőt, hogy megtaláljam Sipos Gyula sírját és így leltem meg a sírt, a Farkasréti temető 22/1-1-39 parcellájában. A sírt lefényképeztem. A következő felirat van a fehér márvány síron: Sipos Gyula (1872-1959) Dr. Bathó Kálmán (1884-1957), Dr. Bathó Kálmán (1921-1980). Az irodán csak a halál és a temetés időpontját tudták megmondani. Sipos Gyula: Elhalálozás: 1959. X. 10. Temetés: 1959. XI. 18. Bathó Kálmán id. meghalt 1957. VII. 27. és temetés 1957. VII. 31. Bathó Kálmán ifj. meghalt 1980. VII. 23. és temetés 1980. VIII. 2. A sír megújítása 2005-ben esedékes. A budapesti telefonkönyvben két Bathó nevet találtam: Bathó Kálmánné dr. 1121 Hajnalka u. 16.a tel.: 2493505 és Bathó Kálmán 1021 Bp. Hűvösvölgyi út. 38. b. Tel.: 2001952. Sipos Gyula második feleségének nevét nem tudtam, arra emlékeztem, hogy első házasságából született fia jogász volt. Levelet írtam Bathó Kálmánnak és Bathó Kálmánnénak. Bathó Kálmánné értesítette Dr. Nedeczky Lászlót, aki 2004. IV. 28.-án telefonált a Pécsi lakásunkra és megadta címét. Sikerült még másnap 2004. IV. 29.-én találkozunk Logodi utcai lakásán, ahol a következőket tudtam meg: Sipos Gyula második felesége id. Bathó Kálmánné (id. Bathó Kálmán 1884-1957. VII. 31.), született szentgyörgyi bogdi Papp Irén [Ica] (1898. X. 29.-1979. IV. 24.) sírja a Farkasréti temetőben van fent a zsidó temetővel szemben a sarkon levő 3-4 sorban, új 9.-es parcella 5 sor, 67 sír. Lejár 2014.). Többször találkoztunk és igen fontos családi iratokat kaptam meg, amikre a feldolgozás során utalok. Nedeczky László felesége Bathó Márta 2006. nov. 7.-én halt meg.

Sipos Sámuel (1806-1841) felesége csaszaki Botár Inesz (Irén) olasz vagy spanyol származású volt, bár Csaszak nincs a világtérképeken. Sipos Sámuel naplójából tudjuk, hogy felesége szülei Kolozsvárt éltek. Interneten találtam meg Bodola Huba címét, Marosvásárhelyiek e-mail címtára: <http://www.medibit.hu/mvhely/emailtar.htm> és email levelezés útján kaptam meg a feldolgozott anyagot, amit köszönök. Bodola Huba 3434 Mályi, Rákoczi.u.124. Tel: 06 – 46 – 319040; 06 -46- 494031 Mobil: 06-30-4364796 bodola.huba@t-online.hu és bhubai@freemail.hu. Sipos III. György dédapám (1841-1929) anyósa, tehát az Én ükanyám Bodola Anna (1813-1871) volt, akinek az apja Bodola Ferenc (1783-1858), márkosfalván volt ref. lelkész.

Terray Gyula (1879-1940) unokája, szintén Terray Gyula mérnök - szakközgazdász szakon hallgatóm (Komlón lakik, tel.: 488056. Komló, Vértanúk u. 23.) volt, akire rákérdeztem kik az Ősei. Kiderült, hogy Terray Gyula (1879-1940) unokája. Így ismertem meg édesapját, Terray Zoltánt (Bp. 1078. Nefelejcs u. 18. I. 9. Tel. : 3424691), valamint Terray Zoltán testvérét, Barnabást, aki 1991-ben elhunyt, de háromszor találkoztunk Veszprémben, és később leánya Jusztna, [tel.: 88-425687. Veszprém 8200 Cholnoky 26.c.] segítségével családkutatói eredményeit megkaptam és az Evangélikus Oklevéltárba eljutottam, ahol a kutatómunkámban Vető Béla könyvtáros segített. (Bp. Üllői út. Tel.: 1240090) A Terray és rokon családok tagjai között számos evangélikus vallású lelkész és tanító volt. Terray Margit (tel.: 3856253. Bp. 1111. Lágymányosi út 12. II. em.) a francia Terrayakról és édesapjáról adott értékes adatokat. Találkoztam a Terray családdal rokon Merényi László történésszel (tel.: 1144590. Bp. 1087. Luther u. 4.b B. épület. 3. em. 6. sz.), aki a Terray ősök rehabilitálásában, a család történetének feldolgozásában nagy munkát végzett. Munkám célja, hogy ne vesszen el az a sok munka, amit a Terrayak, különösen Terray Gyula és fia Barnabás végzett. Feljegyzéseik alapján irodalom feldolgozást is végeztem. (Sipos III. Béla, egyetemi tanár, 7636 Pécs Fáy András u. 30. Tel.: 06-72-441667. Munkahely PTE KTK 7620 Pécs Rákoczi 80. Tel.: 72-501599, E-mail: sipos@ktk.pte.hu)

A Terray rokonságot külön dolgoztam fel. Az elkészült 173 oldalas kéziratot 2001-ben elküldtem Reuss Andrásnak [tel.: 3594612. Bp. 1131 Gyöngyösi u. 17.] (1938-), aki az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, majd rektorhelyettese volt, s akitől személyes találkozásunkat követően a Reuss családfához egy

4. *Írott családtörténetek.* A márkosfalvi Sipos családról (1590-től) fennmaradtak kéziratban Sipos I. Béla (1875-1967) és fia Sipos I. Géza (1905-1993) családtörténetei. Birtokomban van két meg-rajzolt családfa a Sipos családról ugyancsak 1590-től. Az egyik családfa rajzot Sipos János (akit beazonosítani nem tudtam, lehet, hogy Sipos I. István ágán Sipos V. János [az 1800-as évek első felében élt] leszármazottja) írta alá, a másikat Sipos I. Bélától kaptam, amit a kézirat alapján való-színűleg fia Sipos Géza rajzolt meg. A két családfa azonos adatokat tartalmaz. Sipos I. Béla anyó-sának Dr. Fodor Béláné sz. Reuss Malvinnak (1862.-1941.) családtörténete és naplója is megma-radt. Olosz Katalin megküldte Sipos I. Ferenc (1836-1927) teljes családfáját.¹¹

5. *Sírok adatai.* Sok adatot gyűjtöttem a temetőkből járva, lefényképezve és feldolgozva a temetői sírkövek adatait.^{12 13}

6. *Szakirodalom.* A nevesebb ősökre,¹⁴ közelebbi rokonokra vonatkozó irodalmat feldolgoztam. A nemesi családokat ismertető fontosabb irodalmat is feldolgoztam.¹⁵ Ezek általában a XIX. sz. vé-

470 névből álló listát kaptam, amiből 80 Reuss leszármazott. A közös ősünk, ükapám szülei, a szépapa: Re-uss Sámuel és szépanya Schulek Róza. Igen széleskörű irodalmat gyűjtöttem össze a Terray-Reuss-Schulek és rokon családokról. Ennek feldolgozását a Sipos család kéziratának lezárása után tervezem megírni. (S. B.)

¹¹ 2006 februárjában elküldtem Olosz Katalinnak (1940-) a Sipos család története rövidített változatát. Olosz Katalin dédapja Sipos I. Ferenc (1836-1927) és az Én dédapám Sipos III. György (1841-1929) test-vérek voltak. Olosz Katalin 2006 aug. 2.-án emailben megküldte Sipos I. Ferenc (1836-1927) teljes család-fáját, amiről csak részleges adatokkal rendelkeztam. Olosz Katalin címe: 540536. Târgu-Mureș. Str. Tudor Vladimirescu Nr. 170/ 45. Románia. E-mail: oloszk@freemail.hu Tel. 40-(0)-265- 243756. Gazda Enikővel gazdae@freemail.hu is sikerült email-es kapcsolatba kerülnöm és értékes adatokat küldött a családi irattár-ból, a sepsiszentgyörgyi levéltárból. Olosz Katalin és Gazda Enikő több fényképet is küldött Sipos I. Ferenc leszármazottairól. (S. B.)

¹² Pl. a csikdelnei, a csikszentmártoni, a farkasréti a fellaki, a kézdivásárhelyi, a kerepesi, a kolozsvári (há-zsongárdi), a márkosfalvi, a mezőcsávási, a miskolci, a pécsi, a sajóudvarhelyi, a székelyudvarhelyi, a szenterzsébeti temetőket bejárva sok családi adathoz jutottam.

¹³ Gaal György: Házsongárdi panteon. 247-286. p. In.: Korunk évkönyv. 1980. Ember, város, környezet. Kolozsvár-Napoca. 1980. 287. p. áttekintést ad a Házsongárdi temető neves halottairól. A családi irattár-ban.

¹⁴ Pl. írók, költők, lelkészek illetve püspökök, tanárok, katonák.

¹⁵ A kézirat végén (II. rész) közlöm a feldolgozott irodalom jegyzékét. A Pécsi Tudományegyetem könyvtá-raiban a felsorolt CD-k és DVD-k (elektronikus dokumentumok, 2007-ben 1000 elektronikus dokumentum volt a könyvtárban és nagy számban voltak családtörténeti kutatási eredményeket tartalmazó CD-k és DVD-k) kikölcsönözhetőek voltak, ami a feldolgozást elősegítette. A legfontosabb irodalmi források amiket ki-emelek a következők:

1. Kempelen Béla: Magyar nemes családok. 1-11. köt. Grill. Bp. 1911-1932, Internetes elérés: <http://www.arcanum.hu/gesta/lpext.dll?f=templates&fn=main-hit-h.htm&2.0>. Arcanum DVD IV.

2. Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal. 1-12. köt., 1 pótkötet. Beimel-Ráth. Pest 1857-1868, Internetes elérés: <http://www.arcanum.hu/gesta/lpext.dll?f=templates&fn=main-hit-h.htm&2.0> Arcanum DVD IV.

3. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. Bp. 1891. Hornyánszky Viktor Akad. Könyvkereskedése. <http://www.arcanum.hu/oszk/lpext.dll/Szinnyei/3ed7c?f=templates&fn=main-h.htm&2.0>

4. Pálmay József szerk.: Háromszék vármegye nemes családjai. Sepsiszentgyörgy 1902. 494. p. Hasonmás kiadás. Charta Kiadó, Sepsiszentgyörgy 1-2. rész. 2000. Reprint. Családi könyvtárban.

Pálmay József szerk.: Udvarhely vármegye nemes családjai. Betegh Pál Könyvnyomdai Műintézete, Székely-Udvarhely. 1900. 267. p. Hasonmás kiadás. Charta Kiadó, Sepsiszentgyörgy. 2000. Reprint. Szluha Márton: Bács - Bodrog, Csanád, Liptó, Nyitra, Udvarhely és Vas vármegyék nemes családjai [elektronikus dokumentum] Budapest : Heraldika, 2005. 1 CD-ROM.

Pálmay József: Maros-Torda vármegye nemes családjai (Marosvásárhely, 1904.) Hasonmás kiadás. 144. p. Charta Kiadó, Sepsiszentgyörgy. 2000. Reprint.

5. Szolnok-Dobokamegye monographiája, szerk. Tagányi Károly, Réthy László és Pokoly József. I–VII. k. (Deés, 1900–95.) Arcanum DVD IV.

6. ARCANUM DVD könyvtár I–VI.

7. Siebmacher: Wappenbuch des Adels von Ungarn I–V. (Nürnberg, 1885–1894) Arcanum DVD IV.

8. Turul. A magyar heraldikai és genealógiai társaság közlönye. (Budapest, 1883–1950.) Arcanum DVD IV.

9. Petri Mór: Szilágy vármegye monográfiája. Kiadja a Szilágy Vármegye közönsége. 1901. Arcanum DVD

gégig mutatták be a nemesi családfákat, de a rendelkezésre álló anyakönyvek alapján sikerült legtöbbször a családfát folytatni.¹⁶ (pl. a márkosfalvi Barabás, a zágoni Bodola, a lisznyói Jakó, a szenterzsébeti Szakács, a nagyváradi Szénásy és más családok esetében)

7. *Birtokperek iratai*. A szakirodalom feldolgozása során a birtokperek latin nyelven tartalmaztak igen hasznos információkat. A XVII - XIX. század folyamán - néha még korábban is - a nemesek a családfákkal tartották nyilván és tudták bizonyítani, kinek milyen jogai voltak a nemesi birtokhoz. E jogok bizonyításából azután sok birtokper kerekedett. A birtokperek pedig tele vannak genealógiai adatokkal. Pl. ennek alapján tudom bizonyítani, hogy a Siposok az 1400-es évek elejétől, közepétől kezdve Kézdimárkosfalván éltek és birtokokkal rendelkeztek.¹⁷

8. *Internet*. Az internet használatával is számos családtörténeti adathoz jutottam.

9. *Helységnevek és földrajzi adatok*. A földrajzi adatok (falvak, községek, városok, stb. helye, kialakulása, a népesség összetételének változása stb.) pontosításához felhasználtam a fontosabb irodalmi forrásokat^{18 19}

Ez a kutatómunka családtörténeti kutatás, melynek során minden olyan információt feldolgoztam amihez hozzájutottam. A bevezetésben felsorolt első öt (1. - 5.) forrás „személyes” jellegű, mivel azokat őseim vagy Én gyűjtöttem össze. Ezért a feldolgozás első része ezeknek a személyes jellegű információknak a feldolgozását tartalmazza. Feldolgoztam – többek között - azt, hogy hol éltek, hogyan éltek, mikor és kik szerezték meg a nemesi címet, volt-e közöttük kiválóság, akire büszkének lehetünk, mi volt a foglalkozásuk, milyen betegségben szenvedtek, miben haltak meg, milyenek voltak az életkörülményeik stb. Az első „személyes” rész tehát a rokonok által ismert és az általam összegyűjtött tények (anyakönyvek, gyászjelentések, sírok adatai, naplók, családtörténetek,

IV.

10. Orbán Balázs: A Székelyföld leírása. Pest. 1868. Ráth Mór Bizománya. Arcanum DVD IV.

11. Magyarország címeres könyve. (Liber armorum Hungariae) 1913. Grill Károly K. Bp. Arcanum DVD IV.

12. Karácsonyi János: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig, I. k. (Budapest, 1900.), II. k. (Budapest, 1901.), III. k. (Budapest, 1901.) Arcanum DVD IV.

13. Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Csánki Dezső I. Kötet. Bp. MTA. 1890. Arcanum DVD IV.

14. Bunyitay Vince: A váradi püspökség története alapításától a jelenkorig. Nagyméltóságú és főtisztelendő Lipovnoki Lipovniczky István váradi püspök rendeletére írta Bunyitay Vince, a váradi püspökség könyvtárnoka Nagyvárad 1883. Arcanum DVD IV.

15. Bona Gábor : Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. r Bona Gábor 1998. Első kötet: A-Gy Második kötet: H-Q Harmadik kötet: R-Zs ISBN 963-85645-6-3-Ö Kiadta a Heraldika Kiadó.

16. Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. (Harmadik átdolgozott, javított kiadás) Heraldika Kiadó Bp. 2000 Készült a Magyar Millenium mlékbizottság támogatásával a magyar államiság ezeréves fennállásának tiszteletére 2000. ISBN 963-9204-12-9 A reprodukciókat Németh Ferenc és Szikits Péter készítette. Kiadta a Heraldika Kiadó.

17. Illéssy János (1861-1905) gyűjtemény, elektronikus dokumentum: A Magyar Országos Levéltár családtörténeti cédula gyűjteménye. Budapest: Arcanum Adatbázis Kft. Magyar Országos Levéltár, 2001. Az adatbázis most használatba vehető első része a magyar kancellária levéltárában elhelyezett, nagyobbrészt Illéssy János által 1900 körül készített feltáró cédulák számítógépes feldolgozását tartalmazza.

18. Erdélyi királyi könyvek. 1-9. kötet. 1581-1610. 10-19. kötet. 1614-1635. 20-29. kötet. 1630-1656. Miskolci Egyetem. BTK. Arcanum adatbázis.

¹⁶ Székely oklevéltár. Új sorozat. IV. Székely népesség – összeírások. 1575-1627. Bevezetéssel és jegyzetekkel közléteszi Demény Lajos. Erdélyi Múzeum – egyesület kiadása. Kolozsvár. 1998. 868. p.

Székely oklevéltár. Új sorozat. V. Székely népesség – összeírások. 1635. Bevezetéssel és jegyzetekkel közléteszi Demény Lajos. Erdélyi Múzeum – egyesület kiadása. Kolozsvár. 1999. 510. p.

¹⁷ Szabó Károly szerk. Székely oklevéltár. Kiadta a Székely történelmi pályadíj - alapra felügyelő bizottság. Kolozsvár. 1890. III. kötet. 272-286. 291-293. 296. p.

¹⁸ A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914. Második kiadás. Előszó: Dr. Tóth József. Talma Kiadó Pécs 1903. 247. p. A fontosabb helységek térképét beszkenneriztem.

¹⁹ Orbán Balázs: A székelyföld leírása (1868-1873). Erdély – A Magyar Történelmi Társulat kiadása. (1940). Miski György: Erdélyi és Erdélyen kívüli települések bemutatása. (2001). Miski György: Területi felosztás és nemzetiségi összetétel. (1992). Arcanum adatbázis.

levelek, önéletrajzok, beszélgetések, stb.) feldolgozásának az eredményeit tartalmazza. A családtörténet második része „nem személyes” jellegű, vagyis az irodalomjegyzékben felsorolt és hivatkozott szakirodalmi források feldolgozását jelenti. Az első ún. „személyes” részben esetenként lábjegyzetekben utalok a fontosabb „nem személyes”, tehát publikált szakirodalmi forrásokból beszerzett információkra is, hiszen ezek a személyes forrásokat több esetben megerősítik illetve kiegészítik. A különböző forrásokból rendelkezésre álló információkat igyekeztem ellenőrizni, az esetleges ellentmondásokat feloldani. A családtörténeti kutatási eredmények összefoglalását a családfák jelentik. A családfákat az első részben bemutatom, majd a következő részekben olvasható a forrásanyag feldolgozása. A családfák elkészítésénél elsősorban az egyeneságú ősökre koncentráltam, de a kézirat II. részében az elágazásokat is bemutatom. A forrásanyagot beszkennereztem és elektronikusan is rögzítettem. Ezeket az információkat a „család” könyvtárban helyeztem el. A „családi iratok I. II. és III.”²⁰ alkönyvtárban családok illetve családtagok szerint csoportosítva minden rendelkezésemre álló iratot (pl. születési, házasságkötési, halálozási iratok, bizonyítványok, Sipos Sámuel naplója 1836-1841, Reuss Malvin naplója és családtörténete, Terray Gyula családtörténete 1937., megmaradt családtörténeti kutatások, sirok fényképei stb.) jpg kiterjesztésű kép fájlban rögzítettem. A „családi iratok III.” alkönyvtárban helyeztem el a családi levelek fotóit, valamint a személyes dokumentumaimat, publikációs jegyzékemet, beszédeimet stb. A „regi családi fotók” alkönyvtárban az őseinkről megmaradt régi fényképeket helyeztem el szintén jpg formátumban. A legrégebbi fénykép 1870-ben készült, de a képek többsége az 1900-as évektől kezdve maradt fent. Mindegyik alkönyvtárban egy word dokumentumban írtam le, hogy a képek mit tartalmaznak. Az „irodalom családtörténet” alkönyvtárban a történeti témájú CD-k, DVD-k (elektronikus dokumentumok amelyeket a Pécsi Tudományegyetem könyvtárából kölcsönöztem) valamint a szakirodalom feldolgozásából nyert információk találhatók, ezeknek többsége Arcanum adatbázis. Az erdely2006 alkönyvtár tartalmazza a 2006 nyarán tett erdélyi út kutatási eredményeit kép és video (avi) formátumban. Az internet adatok alkönyvtárban találhatók meg azok az irodalmi források, amelyeket internetről töltöttem le. A legfontosabbak a „Székely oklevéltár” kötetei. A magnofelvetel alkönyvtárban találhatók meg az 1970-től megmaradt családi hanganyagok, rádióinterjúk, amelyeket rögzítettem és 2006-ban mp3 formátumba transzformáltam deck felhasználásával. A „szöveg” részben helyeztem el a márkosfalvi Sipos illetve a Terray családok történetét word és pdf formátumban. Ez a két word dokumentum tehát a kutatás végeredménye, de számos információ terjedelmi okok miatt az alkönyvtárakban található meg. A jpg képek ugyanis terjedelmesek és ezért csak a legfontosabbakat, elsősorban a családfákat helyeztem el a Sipos illetve a Terray családtörténetben. A fontosabb iratok tartalma:

Családi iratok. I. rész. A Sipos és rokon családok anyakönyvi iratai, családtörténetek, naplók. Szkennerelve is a család, családi iratok alkönyvtárban. I. rész.²¹

1. 1.1 Sipos Gábor 1821. júl. 23.-án és 1823. május 25.-én írt okirata illetve adóság levele. A Sipos család pecsétlenyomatával. 1.2 Sipos Gábor által 1823. május 25.-én írt okirat.
2. A Márkosfalvi Sipos család családfája 1590-ig. Megrajzolta: Sipos János és Sipos Géza.
3. 3.1 Sipos Gyula családfája Sipos Pál dédapáig visszamenőleg. Kiállította Kelemen Győző ref. Pap, Márkosfalván 1899 szept. 24.-én. 3.2 Sipos Gyulának válasz a nemesi igazolási kérelemre 1901. máj. 23. 3.3 Sipos Gábor nemességi cím használatával kapcsolatos kérelme 1914.
4. Sipos Sámuel naplója 1836-1841.
5. A Sipos család születési anyakönyvi kivonatai. Sipos Sámuel, Sipos György, Sipos Gábor. Sipos I.- II. - III. Béla. Fodor Malvin
6. A Sipos család házasságkötési anyakönyvi kivonatai
7. 7.1. Sipos I. Béla családtörténete. 7.2 Sipos Géza családtörténete
8. Bogdán Éva családi adatai a Sipos és Jakó családról. Sipos Etelka családtörténete. Sipos Etelka és Jakó Pál anyakönyvei, lefotóztam 2006 nyarán a Márkosfalvi lelkészi hivatalban. S. B. anyakönyvei.

²⁰ A családi iratok eredetije dossziékban rendszerezve vannak és fiamnak Sipos IV. Bélának fogom megőrzésre átadni. Az iratokat beszkennereztem és DVD-n a rokonoknak át fogom adni.

²¹ Az eredeti iratok dossziékban rendszerezve a családi irattárban.

9. 9.1. Halotti értesítők a Sipos és rokon család tagjairól. 9.2 Virág Sipos György dédapám és Kovács Róza dédanyám sírjáról. 9.3 Sírok fotói.
10. 10.1 Sipos I. Béla és felesége Fodor Malvin levelei. 10.2 Sipos György és neje Kovács Róza levéltöredékei.
11. Szakács Dóra, Sipos II. Béláné őseinek anyakönyvi kivonatai
12. Szakács Dóra, Sipos II. Béláné őseinek halotti értesítői.
13. Szakács Dóra, Sipos II. Béláné őseinek házassági kivonatai
14. 14.1 Rédey Sándorné anyakönyvi kivonatai. 14.2 Rédey Sándor őseinek anyakönyvi kivonatai.
15. Dr. Fodor Béláné sz. Reuss Malvin (1862. XI. 28.-1941 X. 7.) családtörténete. 18 lap. Készült 1920 után.
16. Dr. Fodor Béláné sz. Reuss Malvin (1862. XI. 28.-1941 X. 7.) naplója 1886. jan.-ápr. 50 lap.
17. Dr. Fodor Béláné sz. Reuss Malvin (1862. XI. 28.-1941 X. 7.) naplója 1886. szept. 1888.
18. Terray Gyula családtörténete. Miskolc. 1937. 120. lap
19. Kazinczy Ferenc levelei Sipos Pálhoz.²² Lipcse. 1846. 136. lap.

Családi iratok. II. rész. A Sipos és rokon családok hivatalos iratai, bizonyítványok.²³

1. Sipos I. Béla 1892. Mikó - Kollégium VI. oszt. Bizonyítvány.
2. Sipos II. Béla (1904-1980) érettségi bizonyítványa, egyetemi indexe, munkakönyve, szakszervezeti könyve. (Sipos I. Béla 1963-ban írt feljegyzése, amit azért írt, hogy baleset esetén lakótársait értesítsék.)
3. Sipos I. Mária (Debrecen, Mancsi, Sipos Gábor leánya) Gimnáziumi bizonyítvány.
4. Sipos II. Mária (Pécs -Bp. Mici, Sipos Gyula leánya) bizonyítványok, életrajzok, munkakönyv, útlevél.
5. Sipos László egyetemi indexe. (Márkosfalva – Kolozsvár, Sipos György fia)
6. Sipos Gyula iratai, kitüntetési iratok, életrajz, stb.
7. Sipos Gyula 2. feleségének, Papp Irénnek családi anyakönyvei.
8. Fekete Gergely bizonyítványa.
9. id. Fekete Albert és neje iratai.
10. Ifj. Fekete Albert bizonyítványai, iratai.
11. Fekete Ilona bizonyítványai.
12. Fekete Jolán, Szakács Sándorné iratai.
13. Kесе Attila iratai.
14. Rédey-Murár család iratai.
15. Sipos III. Béla iratai. Sipos III. Béla (1945-) általános iskolai-, gimnáziumi- és egyetemi tanulmányi értesítője, érettségi bizonyítványa, egyetemi indexe, munkakönyve, szakszervezeti könyve, iratok, közélet, elismerés. Külön dossziében. II/2 rész.
16. Sipos Géza iratai, publikációi, levelei, régi névjegyek, Sipos II. Béla iratai, Sipos III. Béla iratai, hozzászólása a HNF 1986. dec. ülésén, levelezése, önéletrajzok, ki kicsoda kötetekben való megjelenés, kinevezések, béremelési papírok. II./3 kötetben.

Családi iratok. III. A Sipos és rokon családok hivatalos iratai.

1. A márkosfalvi ház, festmény, Jakó Lászlótól kaptam 2000-ben, Sipos György unokatestvérem véleménye szerint a Székelyudvarhelyi ház, ahol szüleivel éltek. A márkosfalvi gondnok 2006-ban azt mondta a Sipos ház faház volt a temető közelében és 1960-ban lebontották.
2. Bodola Hubától 2006-ban megkapott iratok a Bodola családról.
3. Bodola Ferenc és a Bodola család anyakönyvi adatai. Pálmay adatai kézirat. Kijegyzeteltem a Márkosfalvi lelkészi hivatalban 2006 nyarán. (S. B.)
4. Családi sírok, amiket lefotóztam.
5. Atyai barátom Fülei Szántó Endre és édesapja sírja a Farkasréti temetőben.

²² Szkennerezve is családi iratok II. alkönyvtárban. A családi irattárban II./1-II/2--II/3 rész..

²³ Az eredeti iratok dossziékban rendszerezve a családi irattárban.

6. Jakab Ödön levelei és versei kéziratban. Könyvei a családi könyvtárban.

7. Mélykúti anyakönyvek, Sipos Györggyel a lelkészi hivatalban készítettem a fotókat 2006-ban. A Fodor család anyakönyvei.

8. Sipos Géza iratai.

9. Sipos III. Béla iratai.

Erdély2006 alkönyvtár tartalmazza a 2006 nyári erdélyi körút (Sipos György és felesége és Sipos III. Béla) kutatási eredményeit.

Sírokat fotóztunk a székelyudvarhelyi, a márkosfalvi, a kézdivásárhelyi, a sajóudvarhelyi, a fellaki [megtaláltuk anyai ágon levő dédszüleim sírját: Szakács I. Károly *1847 †1888 és felesége csikszentmártoni és csikdelnei Bochkor Nina (1850-1888) †1872], a csikdelnei és csikszentmártoni, a kolozsvári, a szenterzsébeti temetőben. Anyakönyveket fotóztam a márkosfalvi [megtaláltam ükapám Sipos V. Sámuel felesége csaszaki Botár Inez, Irén, és másik ükapám kézdivásárhelyi Kovács Ábrahám feleségének zágoni Bodola Annának az adatait], a sajóudvarhelyi és a szenterzsébeti református lelkészi hivatalokban. Az adatokat digitális fényképezőgéppel és videokamerával is rögzítettem.

A kézdimárkosfalvi Sipos (Sípos, Sijpos, Sijws, Sypos) és rokon családok családfája.

„Székely volt az, aki a székely székek egyikében élt, és a három fő katonai rend, a nemes, a lófő vagy a gyalogos puskás között teljesített hadi szolgálatot, esetleg solymár vagy darabant volt”²⁴

A családfa készítés módszertani kérdései²⁵

A nemzetség (gens) az egy őstől származó ivadékok sora. *A család* (familia) az apától, anyától és gyermekekből álló társadalmi közösség; mai szóval a nukleáris család. *A felmenő rokonság* (ascendentes) a vizsgált személy (proband; férfi esetében probandus, nő esetében probanda) szülei, nagyszülei és így tovább felfelé. Az ős (avus) az, akitől valaki vagy valamely család származik, tehát egy meghatározott felmenő rokon. *A lemenő rokonság* (descendentes) a proband gyermekeit, unokáit és további leszármazottait jelenti. Az ág (linea) egy konkrét leszármazási vonalat (pl. csak anyai ág) foglal magába. Ezen belül megkülönböztetnek egyenes ági, oldalági és más kapcsolatot. *A rokonsági fok* (gradus) a probandtól való genealógiai távolságot jelenti, amely generációnként (régibbi nevén "íz"-enként), tehát a családi közös genetikai állomány szerint változik. *A sógorság* (affinitas) a házastárs rokoni kapcsolatait foglalja magában. A humángenetikai megközelítéskor ezt általában figyelmen kívül hagyjuk. *A személyi szám* a generációk római számmal és a generációkon belüli személyek arab számokkal történő kettős jelölését jelenti, amelynek bevezetése 1898-ban Kekulé nevéhez fűződik. Így minden egyes személy pontosan azonosítható a családfán belül. A származástanban az ábrázolásnak két formája: a táblázat és az ősjegyzék vált általánossá. A genealógia önálló kutatási terület is lehet, így ennek köszönhető az "ősazonosság" tisztázása. Mindenkinek két szülője, négy nagyszülője, 16 dédszüelője, 32 ük (vagy szép) szülője stb. van. A "családi közös gének" generációnkénti megfelelőződését a Galton-féle ős-örökség törvény írja le. Az apa és az anya mindig génjeinek felét adja át minden egyes utódjának. Ennek oka az érett ivarsejtek kialakulásakor bekövetkező számfelező osztódás. Így az érett ivarsejtekben - szemben a testi sejtekkel, amelyekben mindig 46 kromoszóma található - 23-23 kromoszóma van. Ezáltal biztosítható a fajra jellemző állandó kromoszómaszám fennmaradása. Különben minden új generációban megduplázódna a kromoszómaszám. A kromoszómákon belül mintegy 60000 génnel számolunk. S ha egy jelleget a kromoszómákban szétszórtnan elhelyezkedő nagyszámú gén határoz meg, akkor esetükben is ez a feleződés érvényesül. A szülő és a gyermek kromoszómainak és ún. családi génjeinek tehát a fele közös. A nagyszülők és unoka esetében már csak 1/4 az azonosság. Dédszüleink génjeinek 1/8-át hordjuk magunkban. Az ükszüleinktől kapjuk a génjeink 1/16-át. S a rokon-

²⁴ Tüdös S. Kinga [2001]: Erdélyi hétköznapiak. 18. p.

²⁵ Dr. Czeizel Endre: Családfa. Honnan jövünk, mik vagyunk, hová megyünk? Kossuth Könyvkiadó 1992. 207. p. i. m. 13-24. p. felhasználásával.

sági fokkal arányosan a közös családi génállomány egyre tovább feleződik. A családfa-készítés azt jelenti, hogy közeli rokonságunkat nemzetközi egyezményekben rögzített elvek szerint rajzban ábrázoljuk. A házasságokat össze kell kötni. Az "összekötő vonalon" helyes megadni a házasságkötés évét is. Egyszerűbb, ha ez oldal irányban történik.

A családfák készítésénél alkalmazott jelölések:

* = született.

† = meghalt.

Θ = esküvő.

x = elváltak

k. = körülbelül, amikor csak a születésre, vagy halálra stb. csak becsült adattal, részleges információval rendelkezünk.

Első tábla = 1. tábla

Folytatás = folyt.

Említik = eml. pl. lustra könyvben

() = zárójelen belüli név, a házastárs neve, vagy a születés és halál időpontja.

? = valószínű ősz vagy bizonytalan kapcsolat

Vastagbetűvel az egyeneságú ősök jelölve.

Generációk = Gen. Az első I. Sipos N. Benedek apja, ez a számítás alapja minden esetben.

1. Tábla. A márkosfalvi Sipos (Sijpos, Sijws, Sypos) család családfája.

Generációk (Gen.):

I. Gen. Sipos I. Benedek (Benedictus Sijpos)²⁶ (fia Sipos I. Miklós), Márkosfalván élt 1450-1520 körül. ?

II. Gen. Sipos I. Miklós (Nicolaus Sijpos) 1544 előtt élt Márkosfalván. ?

III. Gen. Sipos I. Dénes (Dionisius Sijpos) 1547-ben élt Márkosfalván. ?

A lustrákban szereplő márkosfalvi Sipos család tagjai:

1602. Lustra. Márkosfalva (Markosfalua) Z. Sipos Péter és Z. Sipos Miklós (Z. szabad székelők).

1614. Lustra. Sipos Peter regi Dr. és Sipos Bálint regi Dr.²⁷

1619. Lustra. Sipos Péterné.

1635. Lustra. Márkosfalva Pedites Pixidary = darabant, gyalog puskás: Sipos Mihali betegh. Fia Péter. Sipos István lon mustral ketten m. h.²⁸ urunktól mondják levelet lenni. Szabó Georgy def. (def. = defunktus elhalálozott) az jószágot Sipos Mihali bírja. Viduae (özvegy): Szabó Jánosné ob. Sipos Mihali bírja, felesége után örökös. Recentes (megszámlál): Sipos István: fia Bálint. Sipos János fia Geogey (György).

1691. Lustra. Márkosfalva. Kézdi nemesség: Sipos Sámuel, Márkosfalva: Sipos Mihály, Sipos Pál,... Sipos Mihály senior. egyház fia....Sipos János, őszig hon lehet,.....Sipos István, polgár.

Nemességet **Sipos I. Bálint** és Sipos I. Demeter Báthory Zsigmondtól Gyulafehérvárott 1590. X. 4. - én kapnak.

Sipos de Markosfalva Bálint, Demeter.²⁹ Kiadó Báthori Zsigmond - Gyulafehérvár, 1590. 10. 04.

Honos Marosszék – 1593. Háromszék Küküllő Alsó-Fehér Levéltári jelzet F 139 - Cista iplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. H - N°. 82. F 139 - Cista diplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. C - N°. 161. Sorszám 1s659.

IV. Gen. **I. Bálint** ————— I. Demeter³⁰

* 1560 k. eml. 1590, 1614

(Aszalos Anna)

V. Gen.

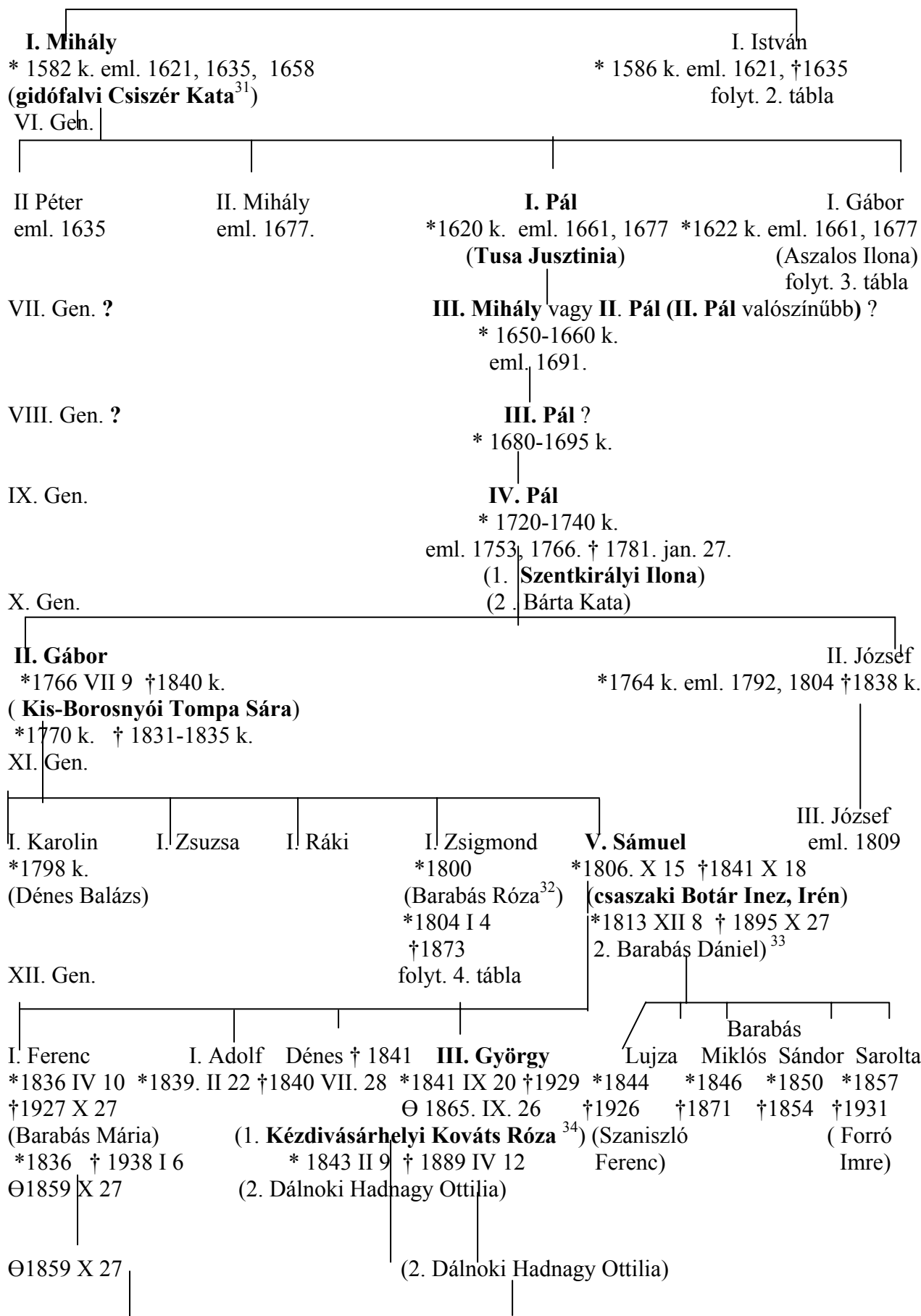
²⁶ Valószínű ősz, fia Miklós

²⁷ Dr. = darabant, gyalogos puskás, regi = királyi

²⁸ m. h. meghalt

²⁹ Illéssy János (1861-1905) gyűjtemény, elektronikus dokumentum. i. m. Sipos de Markosfalva.

³⁰ Lehetséges, hogy az 1635-ben és 1680-ban előfordult Sipos I. János és fia I. György Sipos I. Demeter le- származottai voltak.

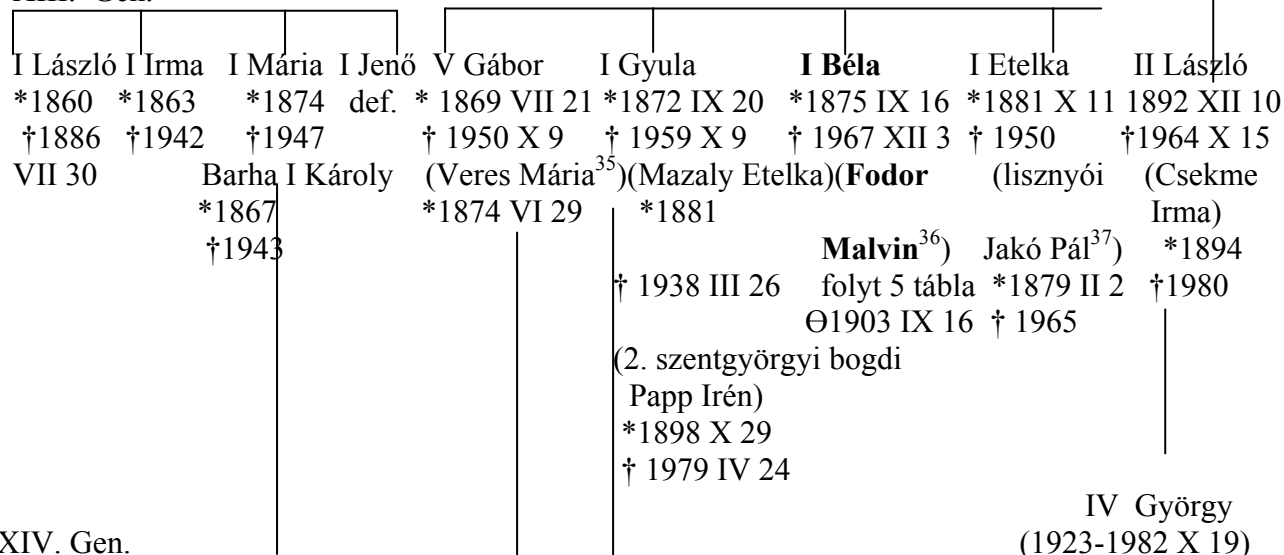
³¹ Apja valószínűleg Csiszér Miklós.

³² Folytatás 7. Tábla. Márkosfalvi Barabás családfa.

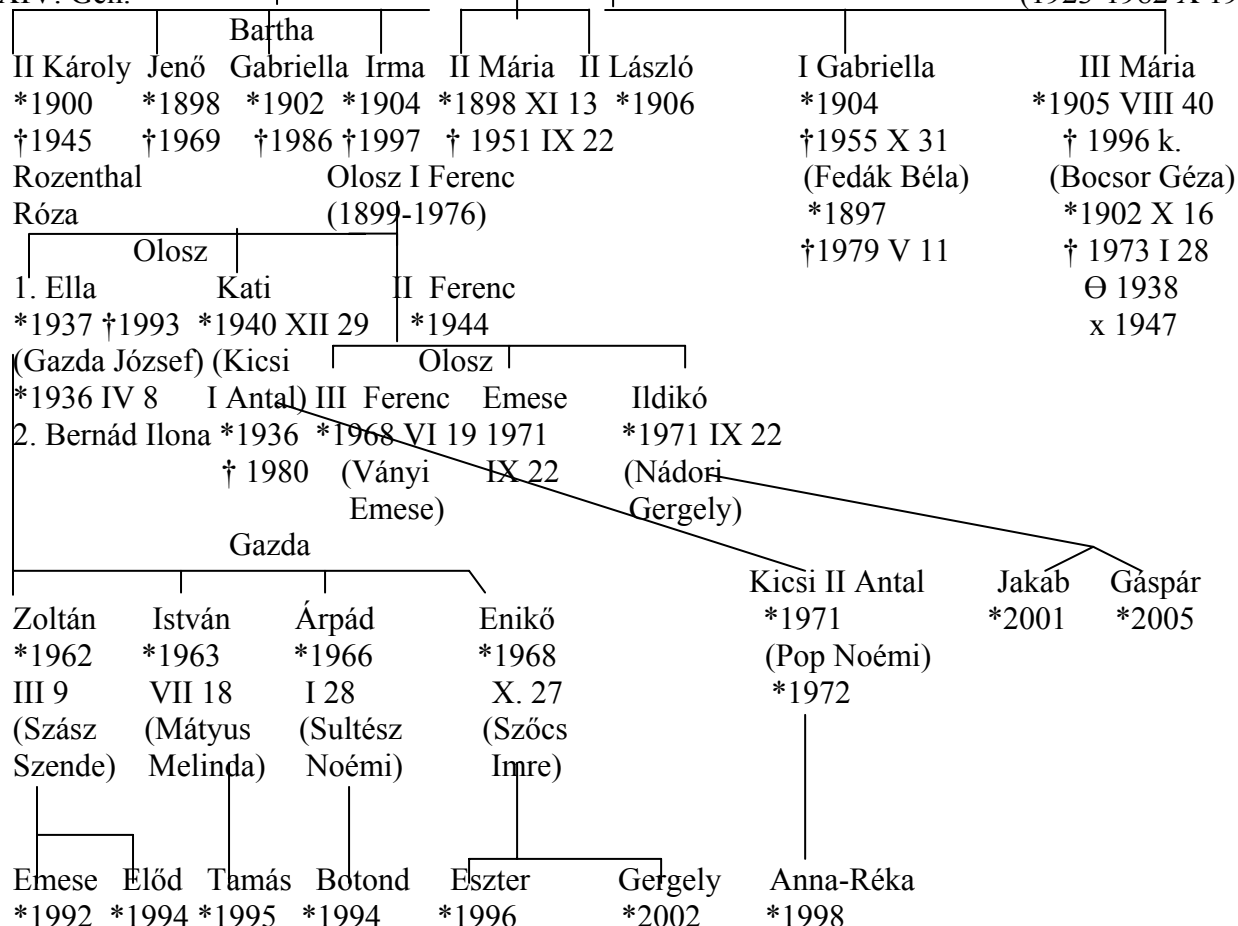
³³ Ld. 7. Tábla. A márkosfalvi Barabás családfa

³⁴ Folytatás 8. Tábla. A márkosfalvi Bodola családfa. Kováts Róza szülei: kézdivásárhelyi Kovács Ábrahám és zágoni Bodola Róza.

XIII. Gen.

XIV. Gen.

2. Tábla. A márkosfalvi Sipos család családfája. Sipos I. István (szülei Sipos I. Bálint és Aszalos Anna) ága.

Sipos I István

*1586 k. eml. 1621, †1635

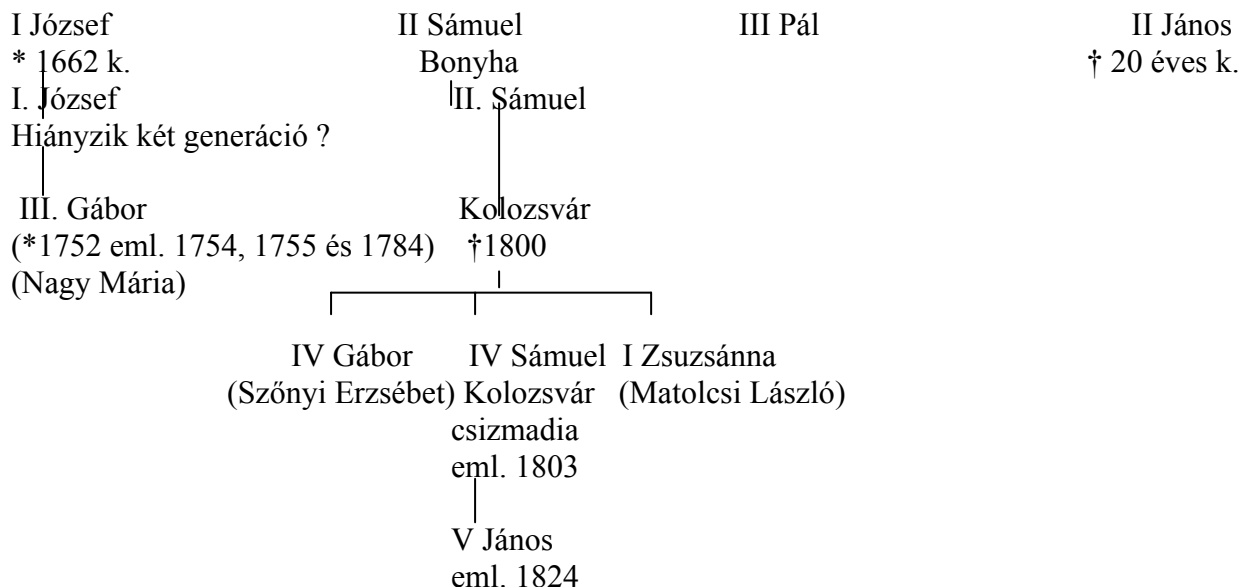
II Bálint

*1628 k. eml. 1682. Folyfalva, majd Bonyha, ref. pap

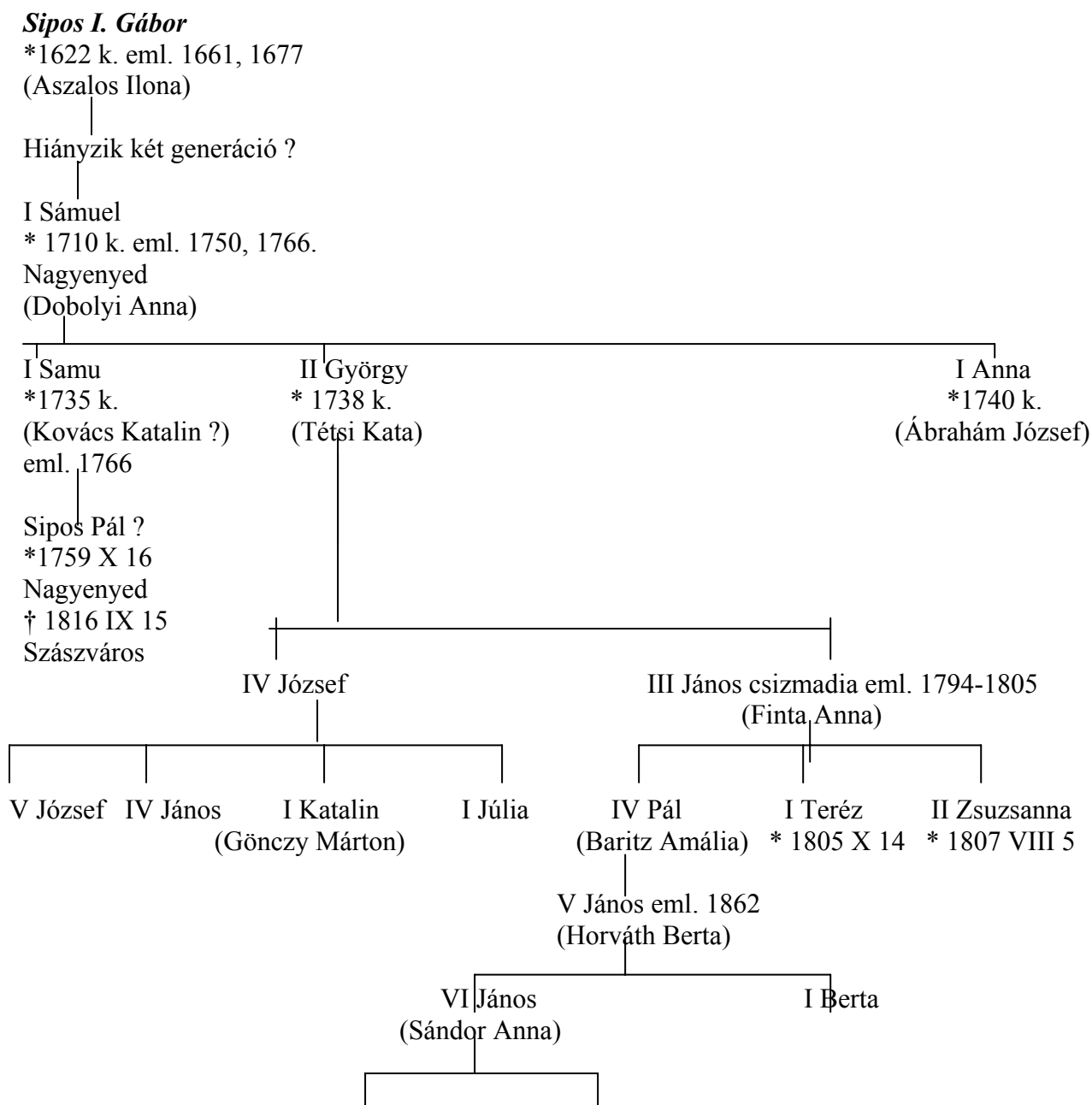
³⁵ Szülők: Veres Károly és Kiss Rozália.

³⁶ Folytatás 12. Tábla. Fodor, Reuss, Terray stb. családfa.

³⁷ Folytatás 11. Tábla. lisznyói Jakó családfa.

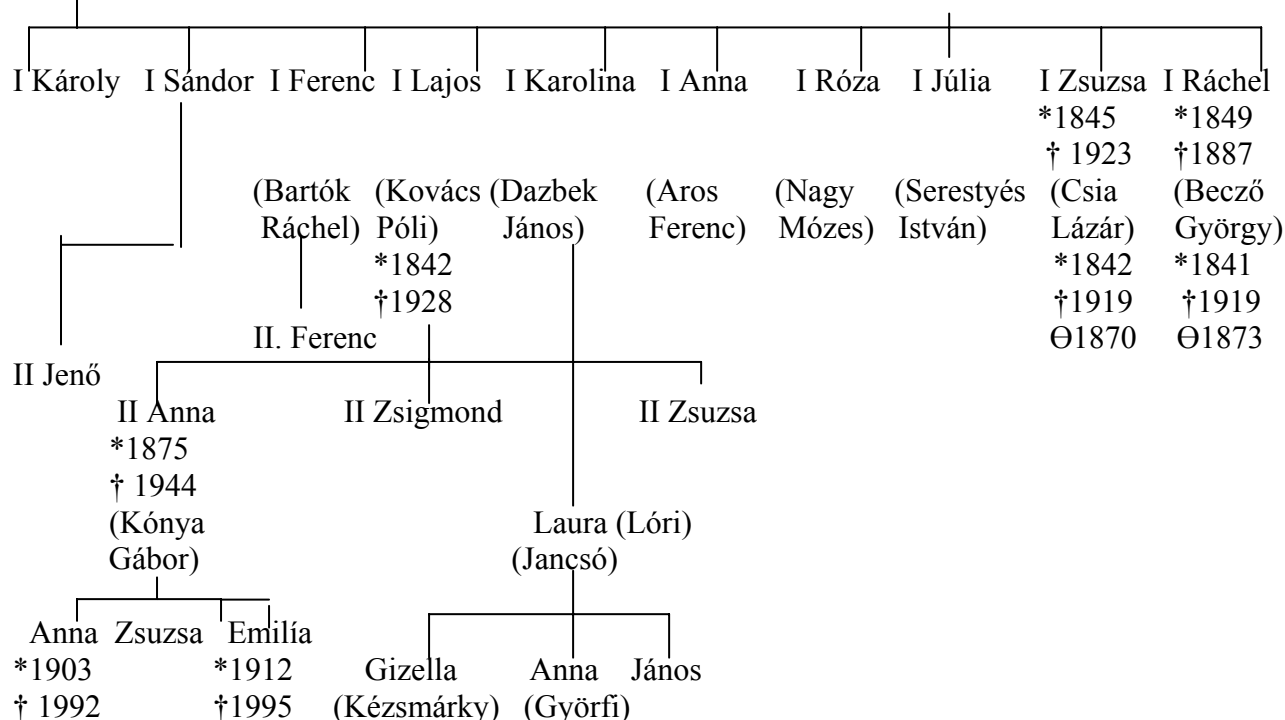
3. Tábla. A márkosfalvi Sipos család családfája. Sipos I. Gábor (szülei Sipos I. Mihály és gidófalvi Csizsér Kata) ága.

4. Tábla. A márkosfalvi Sipos család családfája. Sipos I. Zsigmond (szülei Sipos II. Gábor és Kis-borosnyói Tompa Sára) ága.

Sipos I Zsigmond *1800 és (**Barabás Rozália**) *1804 I 4 † 1873 VI 16

Θ 1827 IV 4

5. Tábla. A márkosfalvi Sipos család családfája. Sipos I. Béla és Fodor Malvin (szülei Sipos III. György és Kézdivásárhelyi Kovács Róza) ága.

Sipos I. Béla

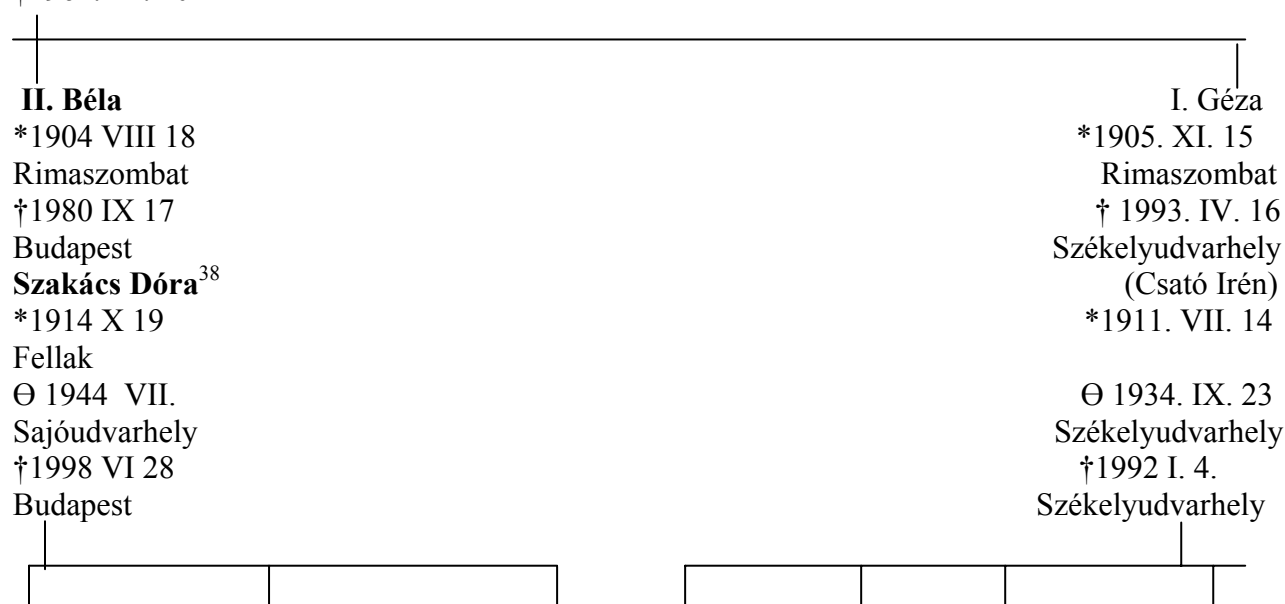
*1875. IX. 16. -

†1967. XII. 3

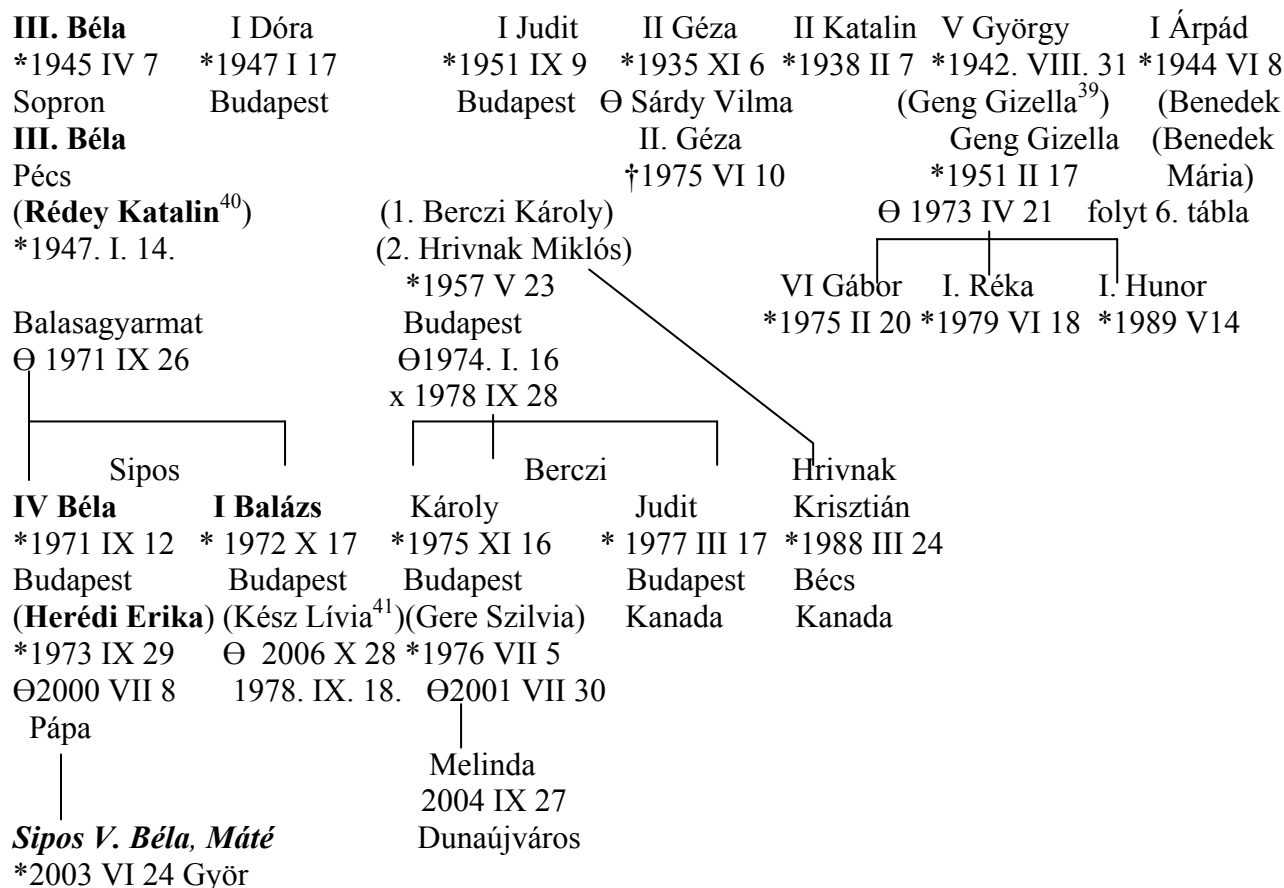
(**Fodor Malvin**)

*1884. IX. 16.

†1962. XI. 20

³⁸ Folytatás 9. Tábla. Szakács családfa.

6. Tábla. A márkosfalvi Sipos család családfája. Sipos I Árpád és Benedek Mária (szülei Sipos I. Géza s Csató Irén) ága.

Sipos I Árpád
*1944. VI. 8. Székelyudvarhely
(Benedek Mária *1948 I 2) Benedek Mária szülei: Benedek László (1924. XI. 12. – 1996. IV. 13.) és Lőrincz Mária (1926. VII. 17. – 2003. II. 8.)

7. Tábla. A márkosfalvi Barabás családfa.

Czímeres nemeslevelet Bethlen Gábortól 1619. aug. 7. márkosfalvi Barabás I Mihály nyert.

Barabás I. Mihály (1597-ben élt)

I János
eml. 1645 k.
Béldi János tisztje, Márkosfalván lakott

³⁹ Apja: Geng János *1920 XI 2 †1975 VI 11

⁴⁰ Folytatás 12. Tábla. Rédey, Murár családfa.

⁴¹ Kész Livia édesapja: Kész László, édesanyja Jakab Gizella, Hadikfalváról származik.

(Bod Margit⁴²)

II János

eml. 1705. k.

(Kézdi-szentléleki Folta Ilona)

I István

† 1775

(pávai Vajna Éva⁴³)

I Péter

*1736, †1811

(kovásznai Deák Ilona)

†1824

I Antal

*1777, †1835

(barátosi Balogh Anna)

11 gyermekük volt (születtek 1804 és 1831 között)

I Róza⁴⁴

* 1804 I 4

Θ 1827 IV 4

† 1873 VI 16

(Sipos Zsigmond)

*1800

II Antal

*1809

(zágoni Bodola Róza)

5 gyermekük közül

Barabás Mária⁴⁵

*1836 † 1938 I 6

(Sipos Ferenc) *1836 †1927

Barabás Dániel családfája⁴⁶:

Czímeres nemeslevelet Bethlen Gábortól 1619. aug. 7. márkosfalvi Barabás I Mihály nyert.

Barabás I. Mihály (1597-ben élt)

Barabás I. János (1645 tájt Béli János tisztje, Márkosfalván lakott) (Bod Margit, Bod Miklós és Gyárfás Anna leánya)

Barabás II. János (1705. még élt) (Folta Ilona Kézdi - Szentlélekről)

Barabás István († 1775 előtt) (1. pávai Vajna Éva a Zsigmond leánya, 2. angyalosi Forró Sára †1773)

Barabás György (*1847) (1. Kovácsi Krisztina, 2. Debreczey Andrásné)

Barabás István (* 1787) (1. Szász Bora, 2. szotyori Nagy Zsuzsanna)

Barabás Dániel (Márkosfalva 1820. IV. 11. – Márkosfalva 1871. XI. 24.) és **(Botár Inesz)** (Márkosfalva 1813. XII. 8. – Márkosfalva 1895. X. 27.) Θ1851. IV. 12

⁴² Bod Miklós és Gyárfás Anna leánya.

⁴³ Apja Vajna Zsigmond.

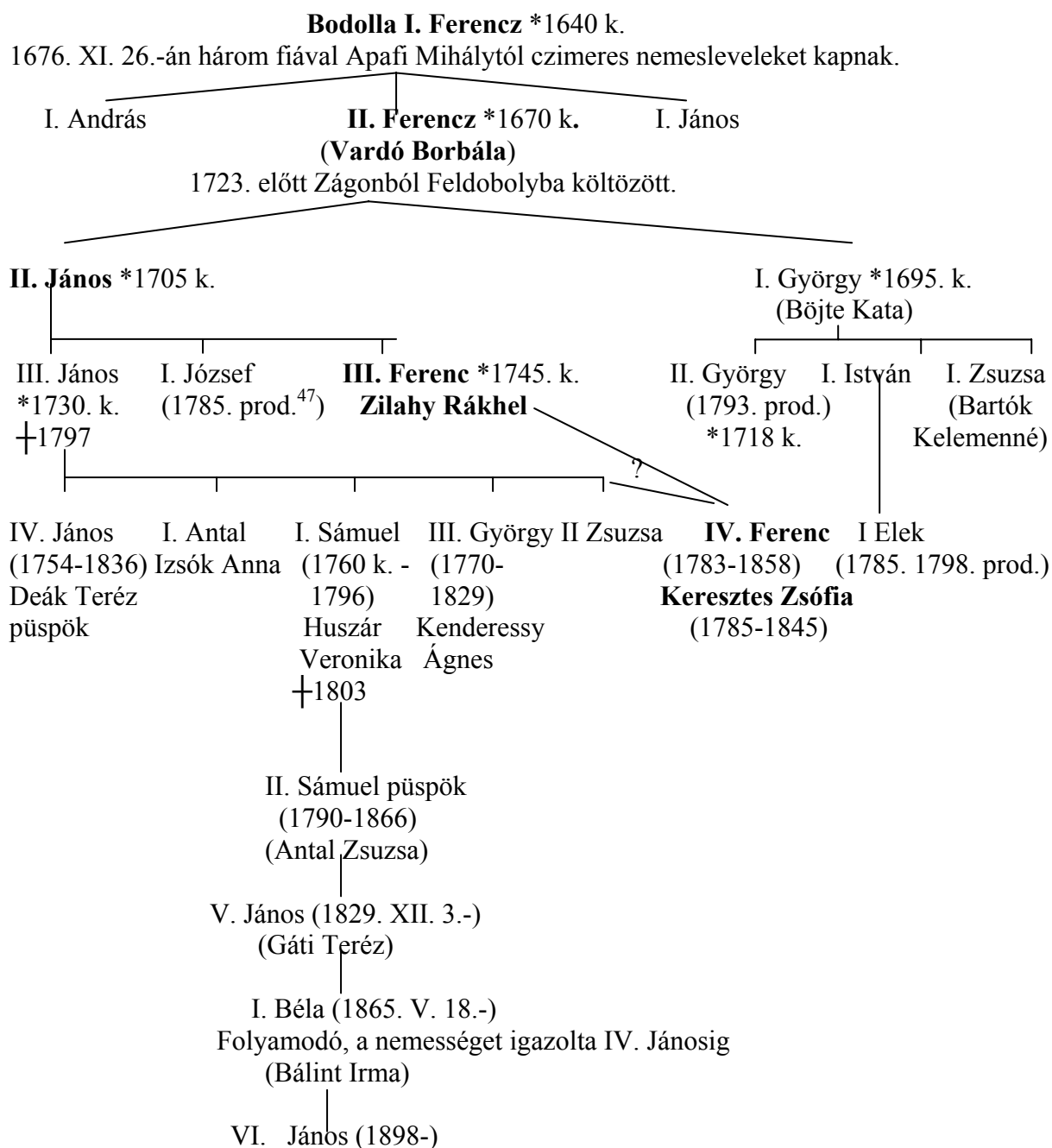
⁴⁴ Ld. 4 táblát. Sipos I. Zsigmond ága.

⁴⁵ Ld. 1 táblát.

⁴⁶ Pálmay: Háromszék vármegye nemes családjai. 43 - 49. p.

Lujza *1844. VII. 20. Lujza †1926. VI. 3. (Szaniszló Ferenc) Ø1868. II. 19	Miklós *1846. IV. 19 Miklós †1871. XI. 1	Sándor *1850. IX. 20 Sándor †1854. VII. 5	Sarolta *1857. VIII. 2 Sarolta †1931. V. 17 Forró Imre (1846-1917) Ø 1874. XI. 21. 11 gyermek
---	---	--	--

8. Tábla. A márkosfalvi Bodola családja.

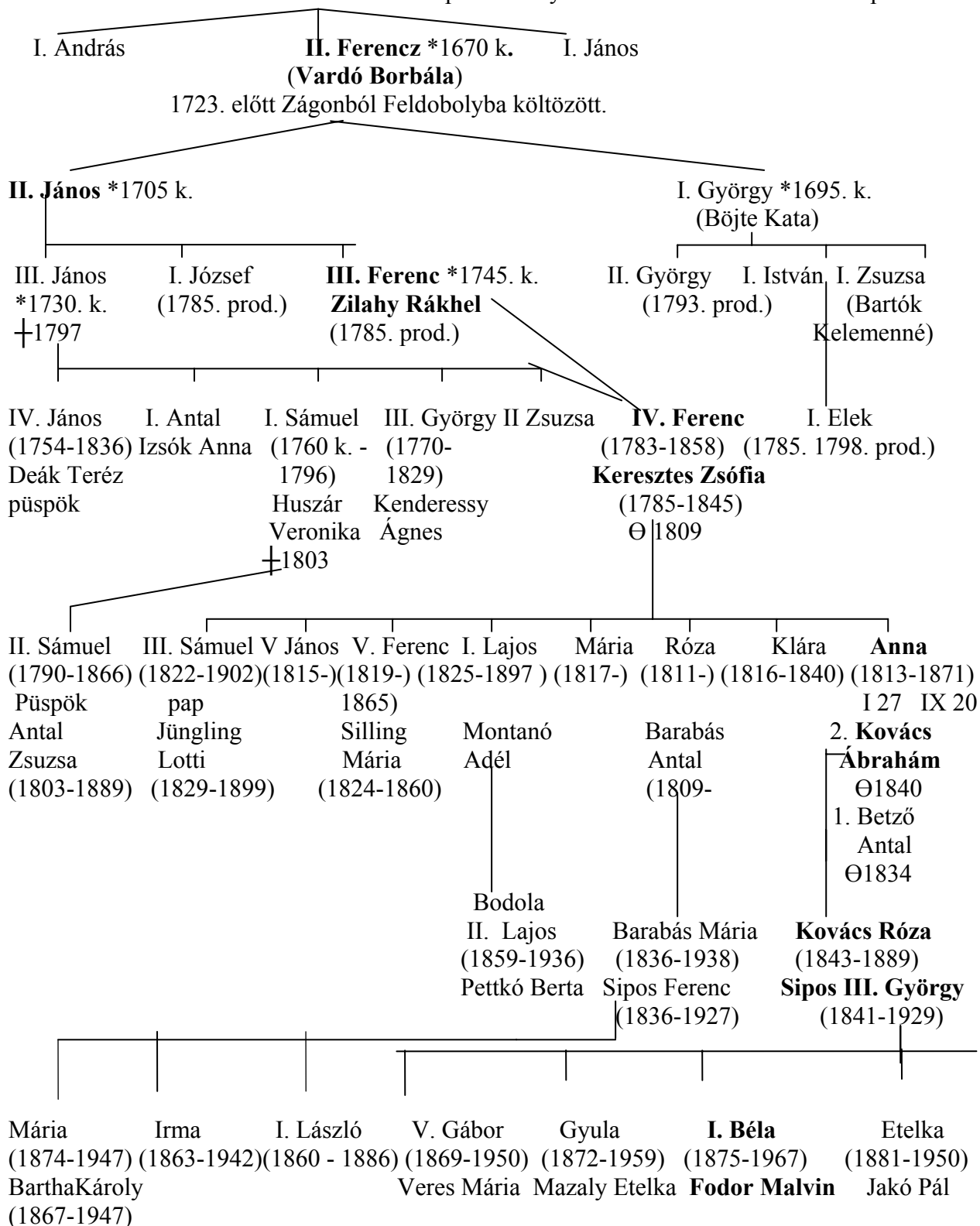

⁴⁷ productionalis per, a nemesi cím igazolásáért.

8. Tábla folytatása. A Bodolák leszármazási táblája és kapcsolata a Sipos családdal

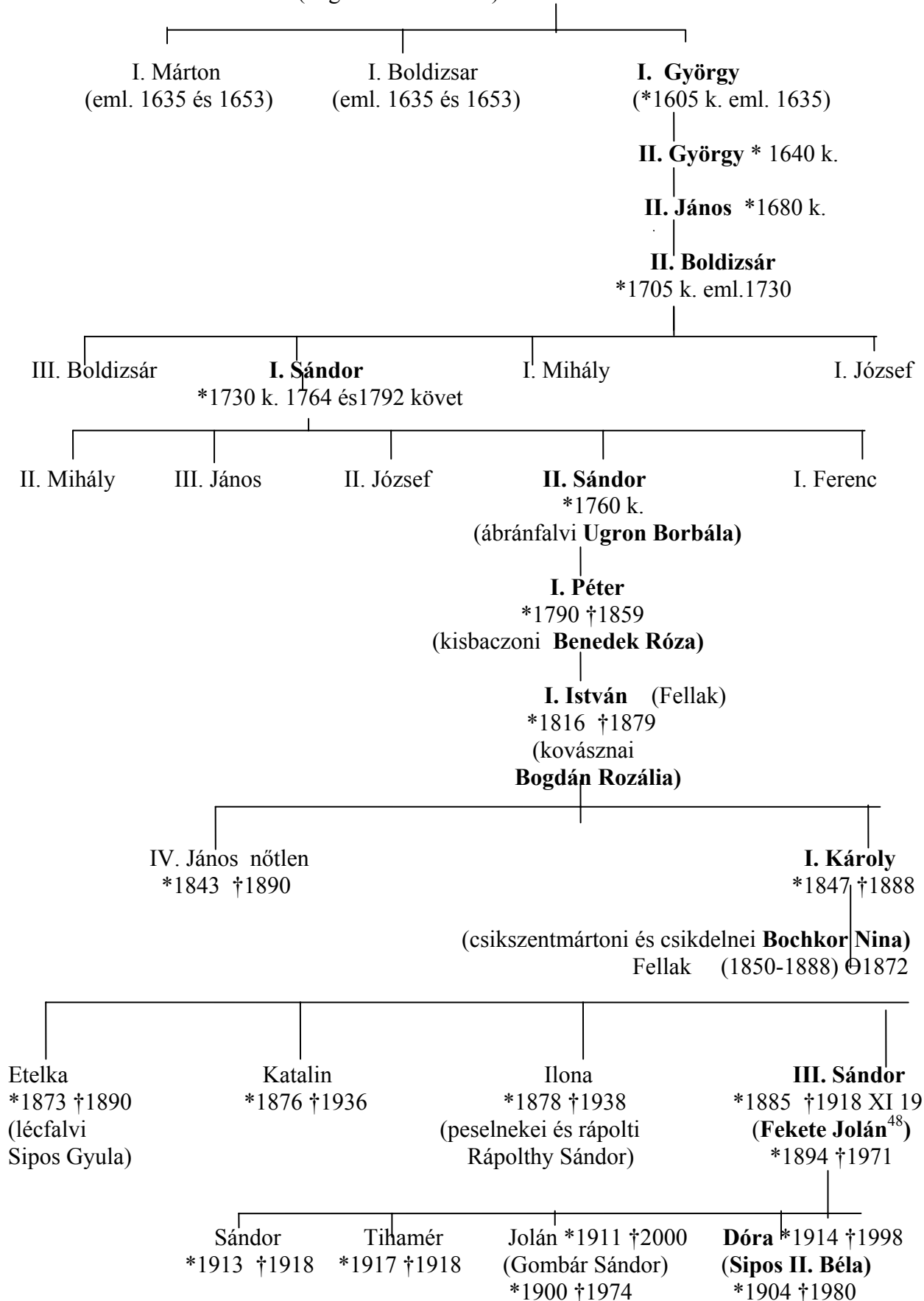
Bodolla I. Ferenc *1640 k.

1676. XI. 26.-án három fiával Apafi Mihálytól czimeres nemeslevelet kapnak.

9. Tábla. A szenterzsébeti Szakács (Szakáts, Szakác, Zakacz) család

Szakáts I. János 1618-ban nyert nemességet Bethlen Gábor fejedelemtől, 1635 lustrál Szenterzsébeti (Segesvár közelében) **Szakáts I. János** *1580 k.

⁴⁸ Folytatás: 10. Tábla A Fekete, Szénásy Család.

10. Tábla. A Fekete, Szénásy, Szakács család

Generációk:

II.

Szakács I. János (Szenterzsébet)

III.

Szakács I. György
(Szenterzsébet)

IV.

Szakács II. György

V.

Szakács II. János

Szénásy I. Miklós
†1526

Szénásy I. Imre
(1536. 1556)
(Ibrányi Zsuzsa)
(váradi)

Szénásy I. Péter
(1570. 1590.)
(Ráskay Anna)

VI.

Szakács II. Boldizsár
(Szenterzsébet
1730)

VII.

Szakács I. Sándor
1792-ben és
1794-ben követ

VIII.

Szakács II. Sándor
(Ugron Borbála)
(ábrahámfalvi)

Szénásy I. András
(1631)
(Komjáthy Orsolya)

Szénásy II. András
†1683
(szathmáry Pap Erzse)
*1654-†1683

Szénásy III. András
(Nagy Bora)

IX.

Szakács I. Péter
*1790 †1859
(Benedek Róza)
(kisbaczoni)

X.

Szakács I. István
*1816 †1879
(Bogdán Rozália)
(kovásznai)

XI.

Fekete I. Gergely
*1829.V.29 †1915 XII 31

Fekete I. László
(György Sára)
Mezőcsávás

Nagy I. József
(Székely Sára)

(Nagy I. Róza)
*1840 III 16 †1904 II 7
(Maros-Torda
megyéből származtak)
(Mezőcsávás)

IX.

Szénásy IV. András
(1763-1771 Dobokai szolgabíró)
(Várady Bora)

X.

Szénásy V. András

XI.

Szénassy VI. András
(nagyváradi) *1831 †1906 V 21
(Szászcseregő-Sajóudvarhely)
Θ 1854. XII. 26. Mezőcsávás

Görög N.

Sebestyén I. István
(folyfalvi)
(Görög Eszter)
(Mezőmadaras)

(Sebestyén I. Rozália)
(folyfalvi)

*1836 V 10 †1891 X 28
(Mezőmadaras - Sajóudvarhely)

XII.

Szakáts I. Károly
 *1847 † 1888
 (Bochkor Nina)
 (Csikszentmártoni és csikdelnei)
 *1850 †1888

Fekete I. Albert
 *1863 IX 30 †1908
 VIII 24
 (Szénássy Berta)
 (nagyváradi)
 *1862 † 1931 VIII 4
 (Sajóudvarhely)

XIII.

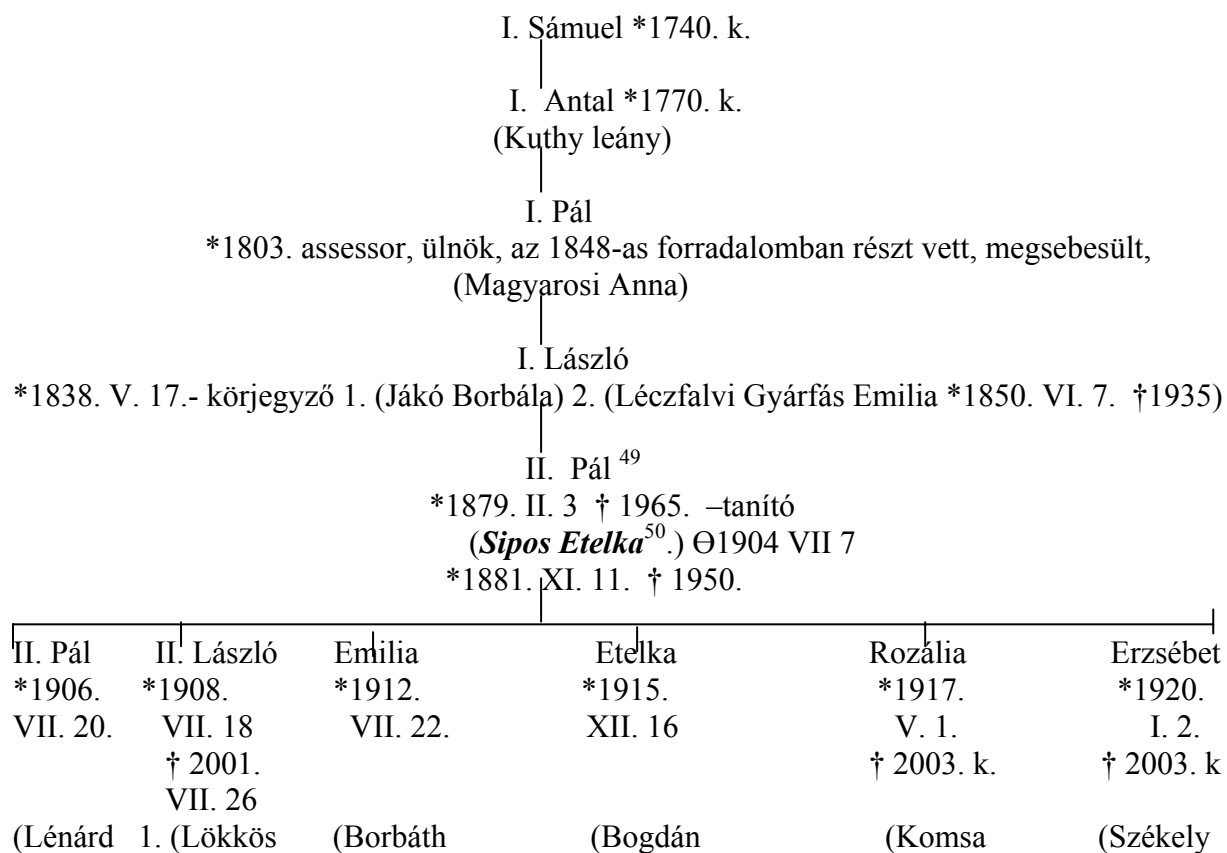
1.(Szakáts III Sándor)
 (szenterzsébeti)
 *1885 IV. 23
 †1918 XI. 19
 (Fekete Jolán)
 *1894 VIII. 27
 †1971 IX. 22
 (Sajóudvarhely)
 2. (Kese Attila)
 *1886 X 25 †1951 VI. 10
 Fekete II. Albert
 *1893 VI 30 †1978 X12
 Fekete I. Ilona
 * 1898 VI. 26 †1979 XI 2
 Fekete I. Pál
 *1900 VII. 19 †1944 XII 22
 (Mágner Júlia)
 *1907 IV 3 †1996 I 13

2 leány, Róza, (Jakab Ödön)
 Berta, (Fekete I. Albert)

XIV.

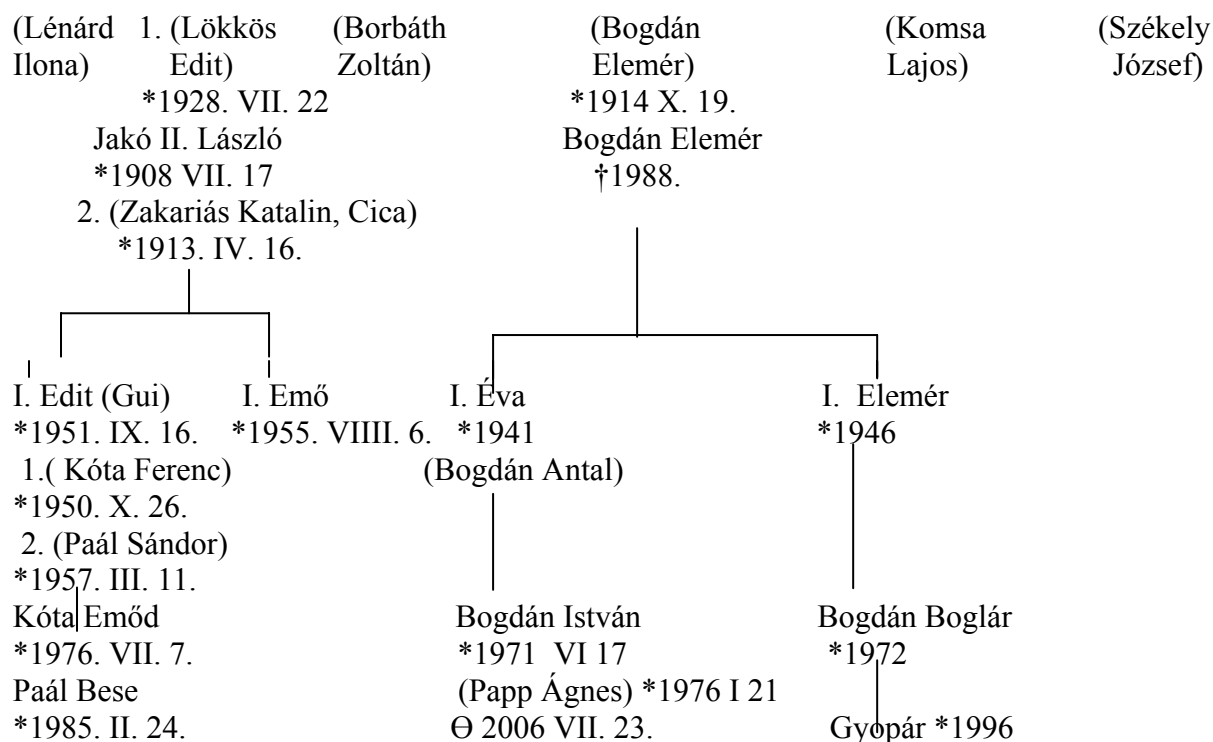
(Sipos II. Béla)
 Szakács Dóra
 *1914 X 19 †1998 VI 28
 (Fellak-Bp.)
 Szakács Jolán
 *1911 VII 5 †2000 IV 12
 (Gombár Sándor)
 Szakács Sándor
 *1913. †1918 XI 21
 Szakács Tihamér
 *1917. V 20 †1918 XI 14

11. Tábla. Lisznyói Jakó (Jákó) család

⁴⁹ Jakó II. Pálnak 7 testvére volt: I. Lajos *1863, I. Anna (Hadnagy Mihály), I. Emília (Jakab Álmos), I. Ilona (Földes József), I. Irén (Hadnagy Antal), I. László*1884, I. Erzse (Kádár János)

⁵⁰ Szülei: **Sipos III. György** *1841 IX 20 †1928-30 k és **Kézdivásárhelyi Kováts Róza** *1843 II 9 † 1889 IV 12

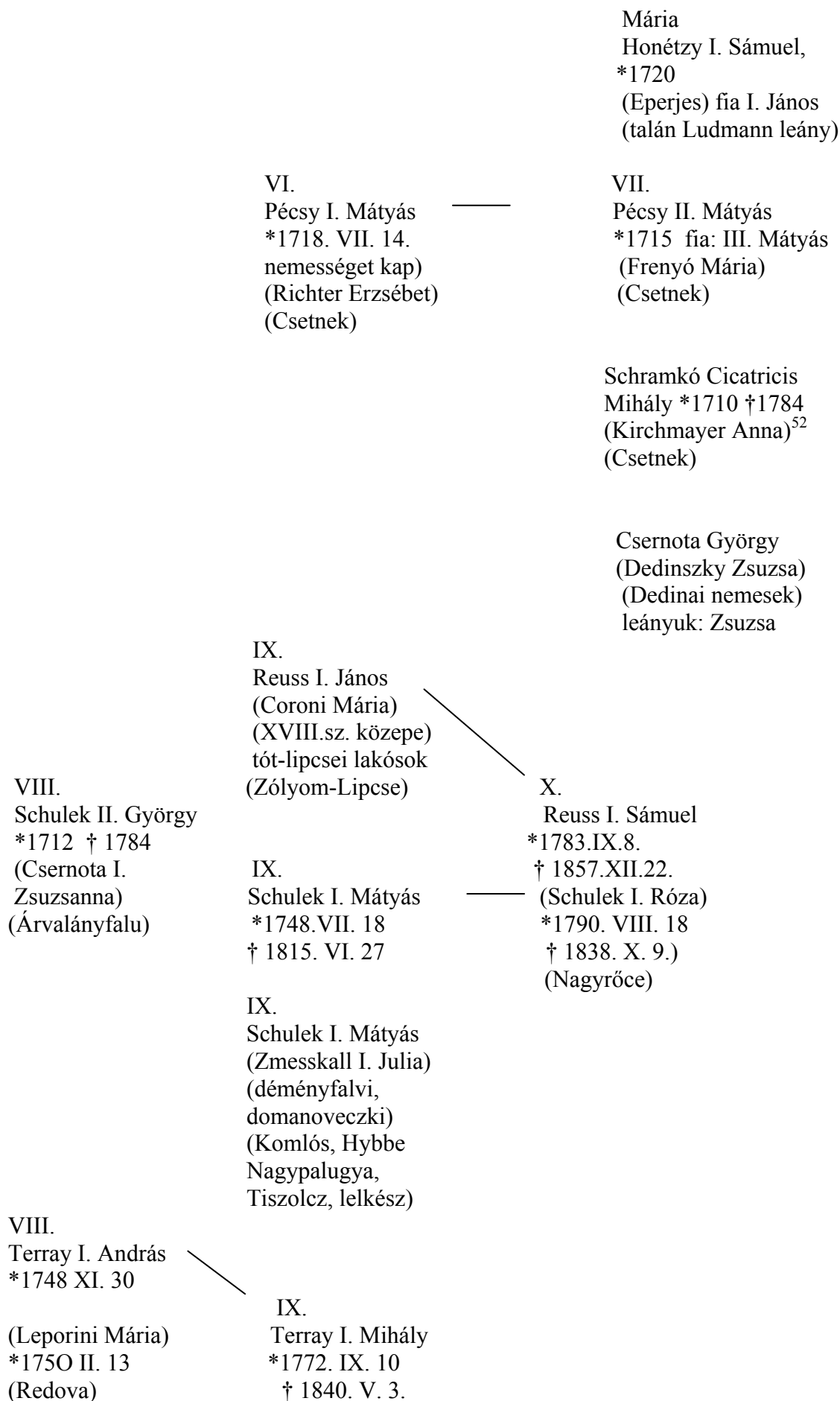

12. Tábla. A Fodor, Reuss, Terray stb. családfa⁵¹

Generációk:

III. Schulek I. István (XVI. sz. élt) (Árvanagyfalu)	—	IV. Schulek II. István (Árvanagyfalu) bíró, *1622. Fia: I. Márton
III. Terray I. György (Georgicus Terray) (Fekete Ilona) (Helena Fekete) (valószínű ős)	—	IV. Terray I. István (Stephanus Terray) (valószínű ős)
1646. XI. 30-án I II.Ferdinándtól nemességet és címet nyernek (Légrádi és Szigligeti Terrayak)		
V. Schulek I. Márton †1663 (Árvanagyfalu)	—	VI. Schulek I. Mátyás (Chluda Zsófia) (Árvanagyfalu) Eml. 1705
	—	VII. Schulek I. György (Szoyka Dorottya) (Árvanagyfalu) fia: Schulek II. György
Terray II. György *1666? - † 1740 (Ránk)	—	Terray III. György *1693 † 1754 (Ránk)
	—	Terray IV. György *1719- fia I. András
Markovics Israel (Knezovics Ráchel)	—	Markovics István *1693 XII.29 † 1749VI 22 Jöstelin Judit † 1745 Leporini Mátyás (Albiny Mária)
Jöstelin Jakab (lehetséges ős)	—	Leporini András (Nagyróce), leánya
Leporini Miklós gályarab lelkész	—	

⁵¹ Sipos I. Béláné, Fodor Malvin ősei. Egyeneságú ősök.

⁵² Apja: Kirchmayer Sámuel

VIII.

Honétzy János — (Honétzy Zsuzsanna)
*1751 † 1837 (Rozlozsnya)
(Latzó Anna)
(Eperjes, Ozdin)

VIII.

Pécsy III. Mátyás
*1746
(Schramko I. Anna)
*1747 † 1816.VI.13
(Rozsnyó, Csetnek,
Kövi)

IX.

Pécsy János, Ádám
*1785 † 1859.VIII.15.

VIII.

Fakla I. András — (Fakla Mária)
*1756.XI.24 *1796. XI. 3
† 1839. IV. 15.
(Sztolár, vagy
Stolár Zsuzsanna)
(Jólsva)

*1762

(Ratkó)

XI.

Fodor János
(Tiszter vagy Piszter Rozália)
(Mélykut)

XII.

Dr. Fodor Béla —
*1846.XI.25.
†1918. IX. 29.
(Reuss Malvin Lujza)
*1862.XII.24
†1941 X. 7
(Rimaszombat)

X.

Terray Pál, Mihály
*1809 IX 26 †1890 IV 17
(Pécsy [Péchy] Mária)
Lujza *1816 IV21
† 1843 IV 12

(Jólsva, Vizesrét)

Leányuk: Terray Mária Lujza

XIII.

Sipos I. Béla, Tatus
*1875.IX.16. †1967.XII.3
(**Fodor Malvin**)
*1884. IX. 16
†1962. XI. 20.
(Székelyudvarhely -
Kolozsvár, Grosavescu
u. 7.) fiaik: II. Béla és I. Géza

XI.

Reuss Adolf, Titusz
*1823. XII. 6.
†1902. I. 21.
(Terray Mária. Lujza)
*1839. XII. 28
†1920. III. 1 (Nagyróce, Golsa, Miskolc)

XIV.

Sipos II. Béla
*1904. VIII. 18-
†1980. IX. 17.
(Szakács Dóra)
folyt 9. Tábla
*1914 X. 19
†1998 VI. 28.
(Budapest)

XV.

Sipos III. Béla —
*1945. IV. 7
(Rédey Katalin)
*1947. I. 14.
(Budapest - Pécs)
Θ 1970. IX. 26.

XVI.

Sipos IV. Béla —
*1971. IX. 12.
(Herédi Erika)
Sipos I. Balázs
*1972. X. 17
Kész Livia
Θ2006 X 28

XVII.

Sipos V. Béla, Máté
*2003. VI. 24.

[Sipos Dóra *1947.I.17
 [Sipos Judit *1951. IX. 9.

13. Tábla. Rédey - Murár család

Sipos III. Béláné, Rédey Katalin rokoni kapcsolatai

Generációk:

XI.

Ritter Sámuel	Szemerádi József	Murár János	Benkó János *1834 k. †1879 k.
(Zwaller Mária)	(Piekl Katalin)	(Kusnjar (vagy Twotr) Mária)	(Macsicska Apollonia)

Tomcsányi József (Fulkusházy Erzsébet)	Németh Ferenc (Hamza Judit)	Simkó Mihály (Szlookó vagy SzlankóMária)	Tomka Károly (Novák Anna)
--	--------------------------------	---	------------------------------

XII.

Ritter János (1896-tól Rédei) *1846 V 16 †1914 k. (Tomcsányi Ida) *1851 III. 8. Θ 1870 IX 27	Szemerády Miksa *1845 IV 9 †1908 előtt (Németh Zsuzsanna) *1844 IX 22 Θ1866 IV10	Murár Pál *1847 I 22 † fiatalon (Simkó Amália) *1854 VII 3 Θ1874 XI 1	Benkó Károly *1858 VIII 27 †1936 k. (Tomka Teréz) *1861 X 8 †1930 k.
--	---	---	--

XIII.

Ritter (1896-tól Rédei) I. Sándor *1878 XI 4 †1915 VII 19 (Szemerády Vilma) *1887. I. 18. Θ1908 VIII 8	Murár Lajos *1883 X 24 †1945 XII 30 (Benkő Kornélia) *1887 †1976 III 3
---	---

XIV.

Rédey II. Sándor
 *1909 X 18
 †1975 V 27
 (Murár Valéria)
 *1922 XII 17
 †1998 XI 26

XV.

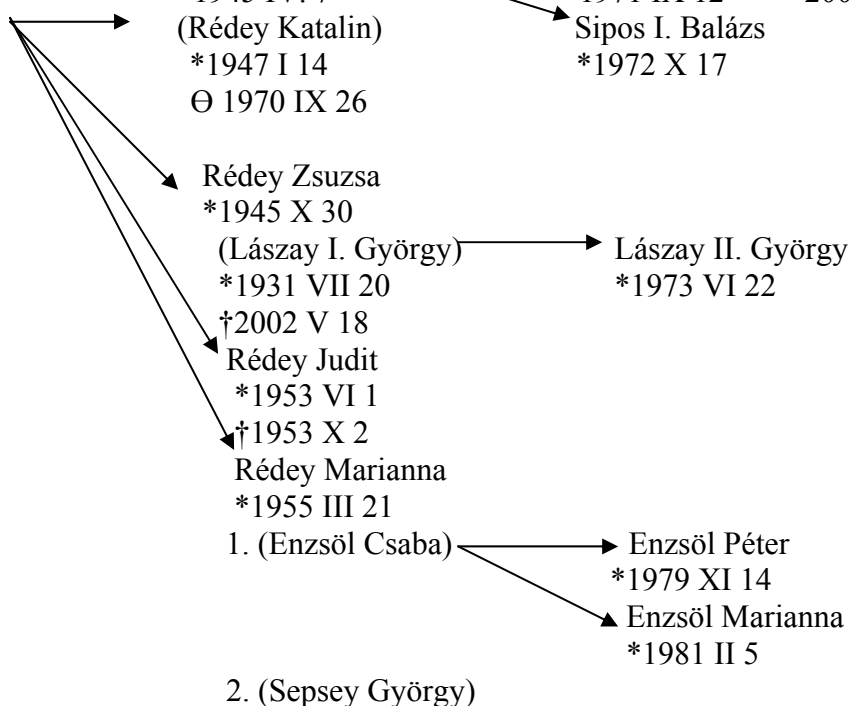
Sipos III. Béla
 *1945 IV. 7
 (Rédey Katalin)
 *1947 I 14
 Θ 1970 IX 26

XVI.

Sipos IV. Béla
 *1971 IX 12
 Sipos I. Balázs
 *1972 X 17

XVII.

Sipos V. Béla, Máté
 *2003. VI. 24

14. Tábla. Herédi - Korcsog családja.

Herédi I. János
Kocsis Julianna

Kerekudvari földbirtokos

Herédi I. István
*1915 VI 3
Jászfelsőszentgyörgy
†1964
Ø1940 k.

Herédi II. János
*1952 VI 23
Jászfelsőszentgyörgy
Repülőtiszt, gépész
Korcsog Erika
*1955 X 25
Ø 1971 XII 31
Pápa

Sipos IV. Béla
*1971 IX 12
Budapest
Herédi Erika
*1973 IX 29
Pápa
Ø2000 VII 8

Sipos V. Béla, Máté
*2003 VI 24
Győr

Korcsog István
*1926 X 7
Salgótarján
Gépipari technikus
†2004 XII 30
Ø1952 V

Pádár Sándor vasesztergályos
*1901 IX 12 †1982 k.

Nagybátony
Jarács Ella
*1902 X 1 †1985 k
Szivák

Pádár Lenke
*1931 IV 7
Nagybátony
Háztartásbeli

A kézdimárkosfalvi Sipos és a rokon családok története a „személyes” adatok alapján.

A márkosfalvi Sipos család anyakönyvi iratai.⁵³

A birtokomban lévő családi iratok⁵⁴ alapján a következők állapíthatók meg őseinkről és rokonainkról. A legrégebbi rendelkezésre álló irat alapján megállapítható, hogy ükapám, **Sipos Sámuel** született 1806. esztendőben Márkosfalván.⁵⁵ Keresztelő 1806 okt. 25. volt. Szülei: **Sipos Gábor** és

⁵³ Az anyakönyvi kivonatok és a gyászértesítők tekinthetők a legmegbízhatóbb forrásoknak. Ezeket az anyakönyvi iratokat (egyházi születési és házasságkötési hivatalos bizonyításokat illetve anyakönyvi másolatokat) többnyire az 1939 és 1944 közötti időszakban a zsidótörvények miatt illetékmentesen igényelték az őseim és az iratok megmaradtak. Megőrződtek továbbá anyakönyvek például az 1830. 1866. 1882. 1890. 1895. 1899. évekből is. Ez az oka annak, hogy a családtörténeti kutatásaimat ezzel kezdem.

⁵⁴ A családi irattárban megőriztem és beszkenneriztem a Sipos, a Fodor, a Reuss, a Szakács, a Fekete, a Szénásy, a Rédey és a többi rokon családok anyakönyvi kivonatait, valamint a két megrajzolt családfát, amelyek 1590-től írták le a Sipos család történetét.

⁵⁵ Márkosfalva pontos neve Kézdimárkosfalva, Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely között található,

Kis-Borosnyói Tompa Sára.⁵⁶ Az eredeti okirat a legrégebbi rendelkezésemre álló anyakönyvi kivonat, melynek pontos szövege: "Egyházi hivatalos Bizonyítás Arrol, hogy Márkosfalvi Te-kint(etes) **Sipos Sámuel** Úr, mostan Regio Tablary Cancellista⁵⁷: ugyan Márkosfalván élő és resideáló⁵⁸ Szüleitől, Tekintetes Nemes **Sipos Gábor** úrtól, és Tekintetes K. (kis) **Borosnyói Tompa Sára** Affonytól, született az ezer nyolcszáz hatodik, 1806. esztendőben, és kereszteltetett ugyanazon esztendő október hónapjának 25.-k napján. Mely dolognak hiteles voltát a Márkosfalvi Szent Eclésia Matriculájának⁵⁹ 39.1 és 200.1 lapjáról ezekben hivatalosan ki írtam, s adtam. Márkosfalván 28. Júl. 1830.

Bodola Ferenc⁶⁰

Elmosódott pecsét

Márkosf. Ref. Pap"

A másik fontos irat⁶¹ szerint: **Sipos Béla** (1875. IX. 16.-1967. XII. 3.) nagyapám testvére „Sipos Gyula⁶² családfája **Sipos Pál** dédapáig visszamenőleg: **Sipos Pál** dédapa fia **Sipos Gábor**⁶³ ősapá,

Alsócsernáton felől vezet az út Márkosfalvára. A történelmi Magyarország atlasza és adattára i. m. (i. m. = idézett mű) 38C1.

⁵⁶ Az egyházi hivatalos bizonyítást 1830. júl. 28.-án **Bodola Ferenc** ref. pap jegyzetelte ki Márkosfalván. Lepecsételve, elmosódott pecsét. A családi irattárban.

⁵⁷ Sipos Sámuel ügyvéd gyakornok (Regio Tablary Cancellista) volt 1830.-ban 24 éves korában és 35 éves korában 1841. okt. 18.-án halt meg.

⁵⁸ Resideo = megmarad, van, jelenleg is élő. Tehát megállapítható, hogy **Sipos II. Gábor** és **Tompa Sára** 1830-ban még élt. Sipos V. Sámuel 1836- 1841 között naplójában édesanyját nem említi, így valószínűleg 1831-1835 között hunyt el és 1770 körül születhetett. Sipos II. Gábort fia Sipos V. Sámuel naplójában 1839. VIII. hónapban még említi, hogy élt, így valószínűleg 1840-ben halt meg, mert 1841-ben már naplójában nem említi.

⁵⁹ Eklésia latin egyházközség, matrikula latin, anyakönyv.

⁶⁰ **Bodola Ferenc** márkosfalvi ref. pap egyeneságú ős írta alá 1830-ban. Bodola Ferenc (1783.-1858.) a Márkosfalvi sírfelirat alapján, lefényképeztem 1997-ben: a felirat „zágoni Bodola Ferencz, márkosfalvi ref. pap, Kézdi Esperes, Rikán inneni egyházgyűlés elnöke, született 1783. meghalt 1858. Ezerédes (vagyis szeretett) Jungling János(né) nő, Szabó Debora 1809-1868. Bodola Mária 1854-1870.” (Megjegyzés: Háromszék megye, Rikán belüli terület. Rika egy patak, egy erdő illetve egy hegység neve. A Persányi-hegységnek az Olt alsórákosi szorosától északra húzódó vonulatát az erdővidéki és homoródminti ember Rikának vagy Rika erdejének nevezi. Orbán Balázs: A székelyföld leírása (1868-1873) c. művében többek között a következőket írta a Rikáról: „A Rika 3 négyszög mfl. kiterjedésű erdőség, mely 1920 párizsi láb magas főcsucsával a Homoród és Vargyas völgyét elkülönítve, azután a Homoród és Olt között egészen ezeknek egybefolyásaig lenyúlik. Ezen részben mészkő, részben trachyt képződésű hegyet csere- és bükk-erdőségek borítják. A belvidéki székely a Rikántúli vidékről mint más országról beszél, s bizonyos nyelvi, mint népi jellem és éghajlatban is felülről különbség van e két rész közt, s ha a Székelyföldet földtanilag osztályozni akarnók, annak természetes válvonalául a Hargitát, és ebből kifolyó Rikát vennők. Belsőszékelyföld lenne az e vonaltól keletre eső Csik, Háromszék és Erdővidék. Külsőszékelyföld az e vonaltól nyugatra eső Udvarhely, Maros és Aranyosszék. A Rikán vonul át az Erdővidék- és Háromszékről Udvarhelyszékre egyedül lehetséges országút, hol ez út a Rika erdős előhegyei közzé behatol, az úttól balra (délre) a Rika és Somos patakok völgyülete között sűrű csereerdővel benőtt hegyes domb emelkedik, mely a Kustály (nevét Custostól származtatják) nevű s az említett két patak válvonalát képező hegyláncolatnak feltornyosuló végfokát képezve Hegyes nevet visel. E czukorsüveg alakú bércekné tetejét Huszt vagy Attila vára (A nép egyszerűen „hegyestetői várnak“ nevezi.) **Bodola Ferenc** 1813.-ban született leányát **Bodola Annát** majd **Kovács Ábrahám** ügyvéd veszi feleségül, s akiknek leánya **Kovács Róza** (1843-1889) **Sipos Sámuel** 1841-ben született fia **Sipos György** dédapám felesége lesz. **Bodola Anna** 1840. XII. 1. – én ment férjhez **Kovács Ábrahámmal**. Testvérei közül tudjuk, hogy Bodola Ferenc 1822-ben, míg Lajos 1825. IV. 15.-én született. Leánytestvére Bodola Róza 1811. II. 1. – én született. Bodola Róza férje Barabás Antal 1809-ben született, leányuk pedig Barabás Mária 1836-ban. **Bodola Anna** születési időpontja a 2006-ban megtalált anyakönyv alapján 1813. I. 27.

⁶¹ Nedeczky Lászlótól, [anyósának, Papp Irénnek második férje Sipos Gyula (1872-1959) volt] és leányától Nedeczky Ildikótól 2004. V. 21.-én megkapott eredeti, hiteles anyakönyvi irat szerint: „Sz. 139-1899. Sipos Gyula családfája **Sipos Pál** dédapáig visszamenőleg. A Márkosfalvi ev. ref. egyházközség anyakönyveiből hitelesen összeállította Márkosfalván 1899. szept. 24.-én és aláírta Kelemen Győző ref. pap.” Hátsó oldalon 30 filléres bélyeg. A családi irattárban.

⁶² Sipos Gyula (Márkosfalva. 1872. IX. 20. - Bp. 1959. X. 10.)

⁶³ Sipos Gábor 1821.-ben és 1823.-ban aláírt okirata megmaradt. Sipos Gábor 1839. VIII. 19.-én még élt Sipos Sámuel 1839-ben írt naplója (napló 121. lap, 1839. VIII. 19.-én) alapján. Sipos György fia keresztelődjé-

sz. 1766. júl. 9. neje **Kisborosnyói Tompa Sára**, fia **Sipos Sámuel**⁶⁴ nagyapa, sz. 1806. okt. 25⁶⁵, meghalt 1841. okt. 18. neje: **Botár Inesz**^{66 67}, fia **Sipos György** édes apa, sz. 1841. szept. 29.⁶⁸ I.ső neje **Kovács Róza** meghalt 1889. ápr. 12.⁶⁹ Gyermekeik: Sipos Gábor sz. 1869. jún. 5., Sipos Gyula sz. 1872. szept. 20., **Sipos Béla**⁷⁰ sz. 1875. szept. 16., Sipos Etelka sz. 1881. nov. 11. II.ik neje: Hadnagy Otília gyermekük: Sipos László sz. 1892. dec. 10.” Dédapám **Sipos György** 1841. IX. 20.-án született, a keresztlő volt 1841. IX. 29.-én.⁷¹ Meghalt 1928-30 körül.⁷² Felesége **Kovács Rozália**^{73 74}, szül.: 1843. II. 9., keresztlő 1843. II. 15.-én Kézdimárkosfalván. (**Kovács Rozália**

nél - 1841. IX. 29.-én - viszont nem említi, valószínű, hogy ekkor már nem élt. Halálának időpontja így 1840.-re tehető. A hivatkozott iratokat a későbbiekben teljes terjedelmében közlöm. Családi irattárban.

⁶⁴ **Sipos Sámuel** naplója alapján volt egy nővére, Dénes Balázsné, neve valószínűleg Karolina és 1798-1799 körül születhetett. Dénes Baláznak ez a második házassága volt. Dénes Balázs Ikafalván élt. Sipos Sámuelnek volt egy Adolf nevű fia, aki 1838. II. 22.-én született, (napló 109. lap, 1839. I. 9. Inesz 10 hónap és 17 nap után Adolf szoptatását befejezte) valószínűleg gyermekkorában elhunyt, mert más családi források nevét nem említik. **Sipos Sámuel** Ferenc fia 1836. jún. 16.-án oltást kap, (napló 46. lap, 1836. VI. 16.) 1836. IV. 10. - én született, Olosz Katalin 2006 augusztusában megküldött levele alapján. Ferusként emlegeti Ferenc fiát.

⁶⁵ Az idézett irat (28. Júl. 1830.) szerint **Sipos Sámuel** keresztlője 1806 okt. 25. volt, tehát 2-10 nappal korábban születhetett.

⁶⁶ Inez (Inesz): az Ágnes spanyol formája. A csaszaki Botár család Sipos I. Béla és Bogdán Éva adatai szerint olasz származású. Csaszak nem található a térképeken és világatlásokon. Olaszországban nincs cs betűvel kezdődő város, csak c betűvel kezdődőket találtam a térképeken, pl.: Casazza, Caselle, Casoni északolaszországban levő kisvárosok.

⁶⁷ **Botár Inez** II. férje Sipos Sámuel halála után Barabás Dániel.

⁶⁸ **Sipos György** keresztlője volt 1841. szept. 29.-én

⁶⁹ A Kézdimárkosfalvi temetőben a sírfelirat: „Itt nyugszik márkosfalvi Sipos György neje: szül. Kovács Róza született 1843 meghalt 1889.” Lefényképeztem 1996-ban.

⁷⁰ Megmaradt az Értesítő a sepsi-szentgyörgyi ev. Ref. Székely-Mikó Kollégium gimnáziumának VI.-ik osztályba járó **Sipos Béla** tanulóáról az 1892-93 iskolai évben. Eredményei minden tárgyból jeles. Aláírta **Sipos György** apa és Benke István osztályvezető. 1893. jun. 25.

⁷¹ **Sipos György** szül. 1841 szept. 20. születési kivonata. Keresztlő 1841. szept. 29.-n. Szülei **Sipos Sámuel** és **Botár Inesz** református nemesek. Szülők lakhelye: Márkosfalva. Keresztlő pap **Bodola Ferenc**. Keresztszülők, Barabás Polixena kisasszony és Becző (Betző) Miklós úrfi. Szülésznő Mántóné. Kiállítva Kézdimárkosfalva Sz.: 88-1925. 1925. jún. 29. Sz.: 46-1938. 1938. április 28.-n és Sz.: 6-1942. 1942 jan. 5. Aláírta: 1925.-ben és 1938.-ban Demes Ferenc kézdimárkosfalvi ref. lelkész, 1942.-ben Dr. Czirják János kézdimárkosfalvi ref. lelkész. Három különböző időpontban kiállítva, azonos adatok. Kivonat a Kézdimárkosfalvai református nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek Anyakönyvéből. I. kötet. 94. lap. A családi irattárban. Sipos Sámuel naplójában 1836 szept. írt arról, „hogy szept. 20.-án megszületett György fia. A keresztlő szept. 29.-én du. 3-kor volt. Jelen volt hetedik Após Betző Miklós úrfi, hetedik Anyós Barabás Poliszena, Barabás Sámuel feleségével. Meghívtam Szörcei Jánost is.” Pálmay (1902) i. m. 43. p. Barabás Póli sz. 1815. férje Becző Miklós, tehát 1836 után összeházasodtak. Pálmay i. m. 56. p. az ikfalvi Becző család 1591.-ben nyert nemes levelet. Nevük ekkor Székely volt. Pálmay i. m. 44. és 46. p. szerint: Barabás Samu kézdiszék assessora, sz. 1802. neje: Lukács Karolina, sz. 1810. megh. a márkosfalvi sírfelirat alapján: 55 évesen 1865. I. 6.

⁷² Bogdán Éva 1996-ban kelt levele, alapján. Kézdivásárhelyen öreg korában halt meg, 1928 -1930. körül, valószínűleg 1929-ben, de Márkosfalván temették el, első felesége Kovács Róza mellé. Édesapja Sipos Sámuel, édesanyja csaszaki Botár Inesz. 1900-as évek elején Sipos Györgyöt Sepsiszentgyörbe hívták, hogy a Botár Inesz féle örökség ügyében igazolják leszármazásukat. Apor Gábor (vagy József) főispán biztatta Sipos György dédapámat, hogy elintézi az örökséget, amit úgy elintézt, hogy semmi nem lett belőle. Jakó László 1927.-ben Kézdivásárhelyen segített neki a méhészkedésben. Megmaradt Sipos György három öregkori fényképe, ami 1928. I. 30.-án készült. A fénykép alapján jó fizikai állapotban volt.

⁷³ Szám: 6-1942. 1942. jan. 5.-én Dr. Czirják János kézdimárkosfalvi ref. lelkész által adott igazolás. Kivonat a Kézdimárkosfalvai református és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek Anyakönyvéből. I. kötet. 97. lap. Kovács Rozália szül. 1843. febr. 9., keresztlés ideje: 1843 febr. 15. Szülők: **Kovács Ábrahám** és felesége **Bodola Anna**. Keresztszülők: Butyka Tamás kapitány, Gaál Rozália, Mátyás Zsigmondné. Keresztlő pap: **Bodola Ferenc**. Szülésznő: Mántóné. (Megjegyzés **Bodola Ferenc** unokája volt **Kovács Róza**, ugyanis leányának **Bodola Anna** leányáról van szó. (S. B.) (Márkosfalvi Butyka Tamás [Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. (Harmadik átdolgozott, javított kiadás i. m. alapján]

meghalt 1889. IV. 12.⁷⁵). **Kováts Rózália** szülei: kézdivásárhelyi **Kováts Ábrahám** és zágoni **Bodola Anna**. **Bodola Anna** apja **Bodola Ferenc** kézdi ev. esperes, anyja **Keresztes Zsófia**⁷⁶ **Sipos György** és **Kovács Rozália** házasságkötésének időpontja 1865. IX. 26.⁷⁷
 [Kiegészítés: Szöcs Dániel esküvői tanú részt vett az 1848/49-es forradalomban. kézdivásárhelyi Szöcs (Szöts) Dániel⁷⁸⁷⁹ Apja székely birtokos. Kézdivásárhely, 1827. dec. 9., ref. Nagyenyeden tanul. 1846- önkéntes, 1848 szeptemberétől tizedes a 15. határőrezredben. Nőtlen. 1848 őszén ezredével csatlakozik az erdélyi honvédsereghez. Decembertől őrmester, részt vesz Háromszék önvédelmi harcában. 1849. ápr. (16)- hadnagy, végül főhadnagy a barcasági székelyekből szervezett 140. (más számozás szerint 126.) honvédszászlóaljnál. 1867. kereskedő és földbirtokos, a Rikán belüli (háromszéki) Honvédegylet tagja. Később adóhivatalnok Kézdivásárhelyen. 1872- honvéd főhadnagy, 1877- százados, 1887. őrnagyi címmel nyugalmazták. † Kézdivásárhely 1902. szept. **Kovács Ábrahám** testvére lehetett Kovács Áron. Kovács Áron esküvői tanú is részt vett az 1848/49-es forradalomban. kézdivásárhelyi Kovács Áron⁸⁰ ⁸¹ Szül. 1817 k. Gazdálkodó (Kézdi-) Márkosfalván. A szabadságharcban egy háromszéki puskaapor-(illetve salétrom-) gyártó üzem igazgatója, végül honvéd hadnagyi rangban. 1867. 1889. a Rikán belüli Honvédegylet tagja, az

született: Márkosfalva, Háromszék, 1799. Apja Butyka László határőr főhadnagy. Magyar (székely), ref. Nyug. százados (1815-1842. a 15. határőrezredben szolgált). Nős, családós.Részt vesz az oroszok elleni harcokban. A császári hadbíróság Nagyszebenben halálra, ill. 2 év várfogságra ítéli (1851. okt. 3.). Büntetését Gyulafehérváron tölti le. Még a kiegyezés előtt meghalt.)

⁷⁴ Birtokomban van egy téves anyakönyvi kivonat is, sz.: 393-1939 kiállította Kovács Gyula református lelkész 1939 IX. 22.-én Kézdivásárhelyt, ami szerint Kovács Ferenc és Nagy Rebeka leánya Kovács Rozália 1843. VIII. 20.-n volt megkeresztelve, a szülők Kézdivásárhelyt éltek, keresztszülők Albert Mihály és Vizi Anna, szülésznő: Szabóné, keresztelő pap Pap István. Kivonat a kézdivásárhelyi református és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek Anyakönyvéből. I. 1. A kötet 390. lap. Ezt az adatot cáfolta Bogdán Éva levelében és Sipos I. Béla családtörténetében. Sipos Kati 1997-ben adta át Székelyudvarhelyt az előzőekben bemutatott igazi anyakönyvet: Szám: 6-1942. 1942. jan. 5.-én.

⁷⁵ 1996-ban amikor Márkosfalván jártam lefényképeztem a sírt, fehér márvány, amire a következő van írva: Itt nyugszik márkosfalvi **Sipos György** és neje **Kovács Róza** született 1843 meghalt 1889. Sipos Géza 1974 okt. 30-án kelt levelében azt írta, hogy **Sipos György** Kézdivásárhelyen van eltemetve. A Márkosfalvi síron Sipos Györgynek csak a neve van feltüntetve, lehetséges, hogy csak a felesége nyugszik a sírban. **Kovács Róza** meghalt 1889. ápr. 12. Ld. 1899. szept. 24.-én kelt iratot, aláírta Kelemen Győző ref. pap. A 2006. nyári erdélyi út alapján a visszemlékezések (Bogdán Éva) szerint Sipos Györgyöt Márkosfalván temették el.

⁷⁶ Oltay Károly: Zágoni Bodola Lajos élete és művei. Geodéziai közlöny. XIV. évf. 1938. 1-4. sz. 2-11. p. alapján.

⁷⁷ **Sipos György** (22 éves) és **Kovács Rozália** (18 éves) 1865. szept. 26-n Kézdivásárhelyen házasságot kötöttek. Tanúk: Kovács Áron, Csiszár Dániel, Szöcs Dániel, Barabás Dániel. Eskető pap: Székely János. Kivonat a Kézdivásárhelyi református nemes és szent ekklesia házassági Anyakönyvéből. I. 4. kötet. 2. lap. 21. szám. Kiállítva: Kézdivásárhely. Szám: 141-1925. 1925. jun. 25. Dálnoki Pál Lajos. ref. lelkész. Egy másik irat is megmaradt: Szám: 394-1939. 1939-ben (szept. 22.) is ki lett állítva, Kovács Gyula kézdivásárhelyi ref. lelkész által. Azonos forrás, de a házasulók életkorát nem említi, s csak két tanú szerepel ebben az iratban: Szöcs Dániel és Barabás Dániel. Megjegyzés: 1865-ben Sipos György nem 22 éves, hanem 24 éves volt, mivel 1841-ben született, Kovács Rozália nem 18 éves hanem 22 éves volt, mivel 1843-ban született. Barabás Dániel valószínűleg **Sipos György** mostohaapja. Az anyakönyv a szülőket nem említi. valószínűleg 1865. IX. 16.-án **Kovács Rozália** szülei: **Kovács Ábrahám** és **Bodola Anna** már nem éltek. A 2006 nyári kutatás eredménye alapján özv. **Kovács Ábrahám**né született **Bodola Anna** 1871. IX. 20.-án halt meg. Sipos Sámuel 1841-ben halt meg, felesége Botár Inesz viszont még élt, 1895 X. 27. – én halt meg. Pálmay alapján i. m. 425. p. ismerteti a kézdivásárhelyi Szöcs család családfáját. Említi Szöcs Danit (Dánielt) aki 1848/49-ben főhadnagy, majd honvédszászados s nyugalmazott őrnagy.

⁷⁸ Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. Bona Gábor 1998. i. m.

⁷⁹ Mikár I. 78.- és II. 250., Nagy. Háromszék LXXVII., Orbán: Székelyföld VI. 127. és 193., Pálmay: Háromszék 425., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 2582., HL.: Tiszti akvi. lapok 33058.

⁸⁰ Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. Bona Gábor 1998. i. m.

⁸¹ A temetőben Márkosfalván levő sírok alapján lejegyeztem: Kovács Áron (1823-1875) ifj. Kovács Áron huszárkapitány és Kovács Teréz. Valószínű, hogy Kovács Áron születési és halálozási adatai pontosan: 1823 és 1875.

utóbbi időpontban földbirtokos Márkosfalván. A kézdivásárhelyi takarékpénztár igazgatójaként hal meg, Kézdivásárhely, 1889. **Bodola Anna** szülei nincsenek feltüntetve, tehát valószínűleg már nem éltek 1865-ben. **Bodola Anna** apja **Bodola Ferenc** márkosfalvi ev. ref. esperes 1858-ban halt meg⁸², (1783.-1858.) feleségének **Keresztes Zsófiának** a születési és halálozási évét 2006 nyarán a Márkosfalvi Lelkészi Hivatal anyakönyvében megtaláltam: Keresztes Zsófia meghalt 1845. szeptember 29.-én, 60 éves volt, tehát 1785.-ben született, 36 évig volt Bodola Ferenc felesége, tehát 1809-ben házasodtak össze. **Sipos György** testvére, Sipos I. Ferenc (1836.-1927.) felesége Barabás Mária 102 évet élt.⁸³ (1836.-1938. I. 6.) Gyermekük: Sipos I. Mária (Bartha Károlyné,⁸⁴ gyermekei, 1. ifj. Bartha Károly, neje Rozenthál Rózsi, 2. Bartha Jenő, 3. Bartha Ella, 4. Bartha Irma⁸⁵,⁸⁶ férje Olosz Ferenc, [unokái] gyermekük Olosz Ella, Gazda Józsefné,⁸⁷ Kati, Ferenc⁸⁸[dédunoka]), Sipos I. Irma, és Sipos I. László, (1861.-1886. VII. 29.) akit Herczeg Ferenc párbajban megölt. **Sipos György** és **Kovács Róza** gyerekei: 1. Sipos Gábor (Márkosfalva 1869. VII. 21⁸⁹. – Debrecen 1950. X. 9.⁹⁰), Sipos Gábor 1896. V. 26.-án vette feleségül Veres Máriát.⁹¹

⁸² Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. Sepsiszentgyörgy 1902. 80-82. p. i. m. alapján. **Bodola Anna** nem Kazáné, amint Pálmay említi, hanem **Kovács Ábrahám**né.

⁸³ özv. Sipos Ferencné, szül. Barabás Mária gyászjelentése alapján. A pávai temetőben temették el. özv. Sipos Ferencné, szül. Barabás Mária munkás élete 102-ik, gyászos özvegyiségének 11.-ik évében 1938. jan. 6.-án reggel 8 órakor végelgyengülésben elhunyt. Temetése január 8-án du. 2 órakor volt a ref. egyház szertartása szerint a pávai temetőben. Gyászolják: Sipos Irma és Mária gyermekei, id. Bartha Károly veje, valamint Bartha Jenő, ifj. Bartha Károly és neje: Rozenthál Rózsi, Bartha Ella, Bartha Irma és férje Olosz Ferenc, unokái, Olosz Ella dédunokája. A pávai temetőben nyugszik. Páva: A történelmi Magyarország atlasza i. m. 38 C2, Márkosfalvától északnyugatra, Kovásznától északra fekszik. Tehát Barabás Mária 1836-ban született, férje Sipos Ferenc 1927.-ben halt meg.

⁸⁴ Bartháné 3 gyermeke egy feljegyzés szerint: Etelka, Irma, Oloszné és Károly, akinek 3 gy. Ella, Ferenc, Katalin.

⁸⁵ 1996-ban még élt Kovásznán 90 éves elmúlt. 1997. VI. 10.-én, hunyt el, 94 éves korában.

⁸⁶ Olosz Ferencné, sz. Bartha Irma 1997. VI. 10.-én élete 94. évében hunyt el. A halotti értesítő alapján: gyászolták, gyermekei: Olosz Katalin és Ferenc, menyje Etelka, veje, Gazda József, unokái: Gazda Zoltán, István, Árpád, és Enikő, Olosz Ferenc, Emese és Ildikó, Kicsi Antal, dédunokái: Emese és Előd, Tamás, Botond, Eszter.

⁸⁷ Gazda József 1936. április 8.-án született Kézdivásárhelyen. Felesége Olosz Ella, (1937-1993). Gyermekeik: Gazda Zoltán, színművész, Seps-Szentgyörgyön, egy fia van. Gazda István ref. pap Tamásfalván. Jakó Pál Tamásfalván is volt kántor tanító. Gazda Árpád fizika tanár, Gazda Enikő magyar-német szakos tanár. Szöcsné, egy leánya van. Forrás: Bogdán Éva 1996-ban írt levele alapján. Gazda József második felesége: Bernád Ilona. (<http://www.hccc.org/ref/rA2gazda.shtml>)

⁸⁸ Bogdán Éva 1996-ban írt levele alapján.

⁸⁹ Sipos Gábor születési anyakönyvi kivonata. Sz. 230-1943. (Kézdimárkosfalva. Kivonat a kézdimárkosfalvi ev. ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből. II. 78, 21. p.) szerint Sipos Gábor 1869. VII. 21.-én született, 1869. VII. 28.-án keresztelték. Kézdimárkosfalván, Szülei: **Sipos György** és **Kovács Róza** reformátusok, keresztszülők: Gyorbíró Lázár és Keresztes Sára, szülésznő Bendáné, keresztelő pap: Bodola Sámuel. Kiállítva 1943. dec. 24.-én. Aláírta Dr. Czirják János ref. lelkész. Megjegyzés: Kelemen Győző 1899. irata szerint 1869. VI. 5.-én született Sipos Gábor. (S. B.) A családi irattárban.

⁹⁰ Sipos Gábor gyásztavirata alapján. Sipos Gábor ny. pt. főfelügyelő 1950. okt. 9.-én 82 éves korában elhunyt. Gyászolták, Mária és László gyermekei, Gyula, Béla, László testvérei, és Dr. Veress Károly, Jakó Pál sógorai. Lakás: Debrecen Honvéd – u. 13. Debrecenben a köztemetőben van a sírja. Dr. Veress Károly ny. kórházi főorvos gyászértesítője a családi irattárban. 1957. okt. 3.-án hunyt el. 34 éves főorvosi és 47 éves orvosi működése után hunyt el. A Győr-Sopron Megyei Tanács Kórháza és Rendelőintézetének igazgatósága, orvosi kara és dolgozói szomorú szívvel tudatják, hogy Dr. Veress Károly ny. kórházi főorvos elhunyt. Debrecenben temették el. A családi irattárban.

⁹¹ Sipos Gábor házassági anyakönyvi kivonata a családi irattárban. Kisújszállás, folyószám 50. Kiállítva 1939. jún. 28. Sipos Gábor (született Márkosfalván, 1869. júl. 23. Megjegyzés: a születési anyakönyv alapján született: 1869. július 21.-én). Szülei: **Sipos György** és néhai **Kovács Róza**. Tanúk: Kertész Géza Kisújszállás és Veres Sándor Karcag. Házasságkötés 1896. máj. 26. A menyasszony Veres Mária, szül.: Kisújszállás, 1874. június 29. Szülők: néhai Veres Károly és Kiss Rozália. Anyakönyvvezető: Gaál Kálmán. Kisújszállás 1939. jún. 28.

Gyermekeik Sipos I. Mária⁹² (1898 nov. 13.⁹³-1967. k.) és Sipos László orvos (1906.-1951. szept. 22. Debrecen⁹⁴). 2. Sipos Gyula (Márkosfalva 1872. IX. 20. – Bp. 1959. X. 10. ⁹⁵ ⁹⁶). Két leánya volt, első feleségétől, Mazaly Etelkától. (Szlatina, 1881.- 1938. III. 26.⁹⁷ házasságkötés 1903 jan. 15.⁹⁸ ⁹⁹) Sipos I. Gabriella, (Babi, Fedák Béláné, 1904-1955. X. 31.¹⁰⁰ házasságkötés 1928.) és Si-

⁹² Sipos Mária (Manci), nem ment férjhez, tanárnő volt Debrecenben, házát Sipos II. Béla örökölte. Sok levél, bizonyítvány, irat a családi irattárban. Iskoláit végig jeles eredménnyel végezte.

⁹³ Sipos Mária gimn. bizonyítványa V. - VIII. 1913. – 1917. Kisújszállás alapján. Sipos Mária született 1898. nov. 13. Kisújszálláson. Minden tárgyból jeles volt. A családi irattárban.

⁹⁴ Dr. Sipos László MTRI főorvos a gyásztávirat szerint, hivatásteljesítés közben szerzett gyógyíthatatlan betegségben 45 éves korában hunyt el 1951. szeptember 22-én. (E szerint 1906-ban született) Debrecenben a Honvéd u. 13.-ban lakott testvérel Sipos Mária tanárnővel. Gyászolják: Testvére: Mária. Nagybátyjai: Dr. Veress Károly, Sipos Gyula, Sipos Béla és Sipos László. Hűség munkatársa Vágó Andrásné. (A két testvérnek családja nem volt.) Debrecenben a Köztemetőben temették el 1951 szept. 25-én du. 2 órakor. A családi irattárban.

⁹⁵ Dr. Nedeczky Lászlótól megkapott eredeti anyakönyvi adatok alapján megállapítható: Sipos Gyula második felesége id. Bathó Kálmánné (id. Bathó Kálmán 1884-1957. VII. 31.), született szentgyörgyi bogdi Papp Irén [Ica] (1898. X. 29.-1979. IV. 24.) Bathó Kálmán és Papp Irén 1933-ban váltak el. Sipos Gyula és Papp Irén házasságkötése 1942. V. 2. Sipos Gyulának 1958-ban prosztata műtete volt. 1959-ben az Alkotás utcai Honvéd kórházban halt meg, 1959. X. 10. -én. Bathó Kálmán Jászberényben, 1884. VII. 12.-én született, szülei: Bathó János és Streitman Mária. Bathók Budapesten, Komlón, Budafokon, Veszprémben és Jászberényben élnek. Nedeczky László (1913. IX. 19.-) leányukat Bathó Mártát (sz. 1926 II. 13. szülei: Dr. Bathó Kálmán 41 éves m. kir. közjegyző és szentgyörgyi és bogdi Papp Irén, 27 éves Jászberény III. Apponyi tér 3. Jászberényi születési anyakönyvi kivonat 1926 évi, XXV. kötet 142 p. keresztlevél alapján) vette feleségül. Ifj. Bathó Kálmán (1921.-1980.) és Bathó Márta (1926. II. 13.-) testvérek voltak. Papp Irén apja Papp Ferenc, édesanyja páni, futásfalvi és gyöngyöshalászi Hamar Gizella (szül.: 1863. VII. 17. Csány, megh. 70.-ik életévében, özvegységének 28.-ik évében 1933. IV. 7.) Papp Ferenc és Hamar Gizella másik leánya Papp Izabella 1904. VI. 20-án született és 1961.-ben halt meg. Hamar Gizella szülei: Hamar Ottó és bélai Demkó Izabella [Demkó Izabella szül.: 1841. IV. 29. meghalt 23 éves korában, házassága 3-ik évében. Csány 1863. IX. 12. gyászolták: páni Hamar Ottó, Irén és Gizella gyermekei, Demkó Dezső sógóra.]. Hamar Ottó, 28 éves (született: Csány, 1832. X. 3. szülei: Hamar Ferenc és Ambrozy Vilma) és Demkó Izabella 19 éves házasságkötése.: Csány, 1860. XI. 27. (Demkó Izabella szülei: Demkó István és Majzik Zsuzsanna). Papp Ferenc végrendelete alapján megállapítható: nagyapja Papp József, három fia és három leánya volt, édesanyja Kováts Zsuzsanna, fia: Papp József. Papp Ferenc 28 éves (Papp Ferenc sz.: 1858 III. 20., szülők: Papp József (meghalt 1844. I. 12.-én 53 éves korában) és Parragh Eszter. Lakhely: Pest Belváros. Aldunator 14.) és Hamar Gizella 19 éves házasságkötésének időpontja: 1885 II. 14. , helye: Heves megye, Csány. Szülők: Papp József és Parragh Eszter illetve: Hamar Ottó és Demkó Izabella. Papp Irén dédapja Papp József 1844.-ben halt meg. Papp Irén testvére: Papp Ferenc (sz. 1894. XII. 24. 1920 XII. 18.-án orvos doktorrá avatták, a b. p.-i tudomány-egyetemen.) Nedeczky László nekem adta: „Hazánk egy életút tükrében. Az óra mutatta az utat.” Leírta Dávid Sándor. Bp. 1982. 172. p. c. könyvét, amelynek 98-ik oldalán megemlékezik Sipos Gyuláról, a Kismama második férjéről, Atyusról. Nedeczky leánya Ildikó, (sz. Bp. 1947. XI. 1. szintén a Logodi u. 71.-ben lakik tel: 06-1-2137258, férje Zádor József, házasságkötés 1970 IX. 12., Budavári Mátyás templomban) akinek egy 1973-ban született leánya van, Zádor Ildikó. (sz. 1973. XI. 11.). Bathó Kálmán unokája Bathó Judit Komlón él. (72-481-887). A másik családi ismerős Bánó Attila (06-1-2141576) szerkesztő, családtörténeti művek kiadásával foglalkozik. Nem ismerik viszont a Bp.-i telefonkönyvben megtalált Bathó Kálmánt, akinek a címe: 1021 Bp. Hűvösvölgyi út. 38. b. Tel.: 2001952. Festménye Sipos Gyulának a Hadtörténeti múzeumban található, Dr. Hermann úr szobájában. Tel: Ladányi András 06-1-3569522.

⁹⁶ Felesége Papp Irén feljegyzése szerint, Sipos Gyula 1959. X. 10-én reggel 7 óra 5 perckor halt meg, hamvasztás Debrecenben volt 1959. X. 28-án, temetés 1959. XI. 18.-án.

⁹⁷ Gyászértesítő a családi irattárban. Sipos Gyula, Bp. Váralja u. 15. lakott. Márkosfalvi Sipos Gyuláné sz. Mazaly Etelka 1938 márc. 26.-án reggel 6 órakor súlyos szenvedés után, életének 57.-ik, boldog házasságának 36.-ik évében nemes lelkét visszaadta az Úrnak. Mazaly Etelkát gyászolták, testvérei, Mazaly Helén, özv. Lösch Istvánné, Mazaly Paula, özv. békási Békéssy Sándorné és Mazaly József. Pécsen van eltemetve. A márványsír a főbejáratnál balra található. Feliratok: Mazaly Józsefné, Adler Aloizia meghalt életének 52.-ik évében 1897.-ben, Mazaly Etelka férj.: márkosfalvi Sipos Gyuláné, 1881-1938, Mazaly József 1883-1952, Mazaly József meghalt életének 78.-ik évében 1917. Érdeklődtem 2000-ben a sír felől, azt a választ kaptam, hogy 100 évre kiváltották. S. B.

⁹⁸ Sipos Gyula (32 éves) és Mazaly Etelka (24 éves, Verőcze vármegye: szlatinai születésű, pécsi lakos)

pos II. Mária^{101 102}(Mici, Bocsor Gézané, szül. 1905. VIII. 4. Pécs,¹⁰³ Esküvő¹⁰⁴ 1938. VII. 7. Elváltak 1947-ben. Férje, Bocsor Géza, szül. 1902. okt. 16.-1973 jan. 28.¹⁰⁵). Babi, Fedák Béláné 1955. X. 31. hunyt el.¹⁰⁶ . 3. **Sipos Béla**_(Márkosfalva 1875. IX. 16.¹⁰⁷ - Székelyudvarhely, 1967.

szentségi házasságáról szóló bizonyítvány. Pécsi plébánia templom. Károly Ignác plébános. 1903. jan. 15. A családi irattárban. Ennek alapján is Mazaly Etelka 1880.-ban született. Sipos Gyula 1872.-ben született, első felesége Mazaly Etelka 8 évvel volt fiatalabb nála, tehát 1880.-ban született. (S. B.)

⁹⁹ Mazaly Etelka Pécsen van eltemetve, fekete márvány síremléke a ravatalozó közelében 2004.-ben még megvolt.

¹⁰⁰ Fedák Béláné Sipos I. Gabriella (temetés 1955. XI. 4.) sírját (28/2 parcella 1. sor sírhelyszám 55, lejárati éve 2009) megtaláltam a Farkasréti temetőben. A felirat a síron Fedák család. Lefényképezve a családi irattárban. A temető irodájában a következő információkat kaptam: Fedák Béla megh. 1979. V. 11. temetés 1979 V. 29. Fedák Béláné, Fedák Béla második felesége, Milla, meghalt 1990. III. 2. temetés 1990 III. 26. Sziujártó Dalma, megh. 1966. XI. 27. a Fedák család sírjába lett áthelyezve 1976. VIII. 28. valószínűleg Milla első házasságából származó leánya. (Fedák Bélával és Millával többször találkoztunk) (S. B.) Fedák Béla unokatevére volt Fedák Sára (Beregszász, 1879. X. 16.-Bp. 1955. V. 5.) színésznő. Egy 1961.-ből származó lakásigénylési lapból megállapítható, hogy 1961. IV. 24.-én Fedák Béla 65 éves, Fedák Béláné 62 éves volt. Fedák Béláné tehát 91 éves korában, Fedák Béla 83 éves korában hunyt el.

¹⁰¹ Több, az 1951.-ben készített életrajza a családi irattárban. Ezeket állászerzés céljából írta. Amikor egyetemista voltam, 1963 és 1967 között, a Marx Károly Közgazdaságtudomány Egyetem, ma Corvinus Egyetem melletti csarnokban volt pénztáros a Dimitrov, ma Fővámház téren. Évek óta az Andrássy úti szociális otthonban volt, a Körönd közelében. 1998.-ban elhunyt, haláláról értesítést nem küldtek. Iratait Dóra húgomnak adta, aki Részemre továbbadta. (S. B.)

¹⁰² Megmaradt igazolványai a következők: Gépjárművezetői igazolvány. Fénykép. C 060121. Bp. 1945. máj. 9. Lakás: Bp. Váraljai u. 15. III. em. 4. Születés helye és ideje: Pécs 1908. Sipos Mici 1905.-ben született, tehát fiatalította magát. Ezt igazolja: Elemi Népiskolai Értesítő - Könyvecske. Sipos Mária. Született 1905. aug. 4. Apja: Sipos Gyula m. k. honvédőrnagy. Sipos Mária beszél magyarul és németül. 1911-12 tanév, I.-ső osztályú tanuló, eredményei kitűnő. Kassa, aláírta Borbély Ilona tanító és Balázs Mihály igazgató. Tantárgyak: Hit-és erkölcsstan, Beszéd- és értelemgyakorlatok, Magyar írás- és olvasás, Számítan, Éneklés, Rajzolás, Testgyakorlás. 1912-13 Magántanuló, II.-ik osztályú tanuló, eredménye kitűnő, aláírta Hoffer Emma tanító és Balázs Mihály igazgató. Elemi népiskolai bizonyítványt Brassóban állították ki, 1914. jún. 13-án. Iskolaév: 1913-14. Aláírta Roth János tanító és Mescherdöfer Adolf igazgató. Sipos Mária, szül. 1905. aug. 4.-én, harmadik osztály a brassói ág. Hitv. Evang. Elemi népiskola. Eredményei jók és jelesek, kivéve a nyelvtant, ami elégséges. A bizonyítvány német nyelven is ki van állítva. Állami Elemi Népiskolai Értesítő Könyvecske. Brassó, 1915. jan. 5. Sipos Mária apja Sipos Gyula honvéd alezredes, Tanév: 1914-15. Eredményei minden tárgyból kitűnő. Aláírta Bokorné, tanító és Tánó Lajos igazgató. Iskolai Bizonyítvány, Sipos Mária, 32. szám, 1915-16. Mi Asszonyunkról nevezett női Rend pécsi róm. kath. Felsőbb leányiskolájának első osztálya. Eredménye minden tárgyból jeles, magaviselete jó. Pécs 1916. jún. 29. Aláírta Wéber Bernárda osztályfő és Raab M. igazgató. Soproni M. Kir. Állami Felsőbb Leányiskola. 1916-17, Félévi értesítő, eredményei többségében jó. 1917. febr. 6. Aláírta: Dr. Visnya Aladár igazgató és Sipos Gyula ezredes. Iskolai bizonyítvány. Székesfehérvár. Felsőbb leányiskola. Második osztály. Eredményei jelesek és jók. Aláírta: Feiler Anna osztályfőnök. 1917. máj. 9. Iskolai bizonyítvány. Székesfehérvár. Felsőbb leányiskola. Harmadik osztály. Eredményei többnyire jeles. Aláírta: Feiler Anna osztályfőnök. 1918. jún. 15. Iskolai bizonyítvány. Székesfehérvár. Felsőbb leányiskola. Negyedik osztály. Eredményei többnyire jelesek. Aláírta: Feiler Anna osztályfőnök. 1919. aug. 28.

¹⁰³ Sipos Mária az anyakönyvi kivonat alapján 1905. VIII. 4.-én született, szülei: márkosfalvi Sipos Gyula, vezérkari testületbeli százados, 32 éves és Mazaly Etelka szlatinai születésű 24 éves. Kiállítva, Pécs, 1949. jan. 11.

¹⁰⁴ Sipos Mici házassági anyakönyvi kivonata alapján. Diósd. 1939. máj. 16. Családi irattár.

¹⁰⁵ Bocsor Géza Halotti Anyakönyvi Kivonata. Sorozat: B. Szám: 943.021. Bocsor Géza szül.: Székesfehérvár 1902 . okt. 16. nyugdíjas. Meghalt Bp. XII. 1973. jan. 28. Szülei: Bocsor Géza és Körösy Paula. Nő: Hanny Katalin.

¹⁰⁶ Fedák Béláné, szül. Sipos Gabriella (Buli) nagyon boldog házasságának 28. évében, határtalan türelemmel viselt hosszú és gyötrő szenvedések után az utolsó kenet szentségével megerősítve 1955 okt. 31.-én nemes lelkét visszaadta a Teremtőnek. Gyászolják: Fedák Béla férje, Sipos Gyula apja és Bocsor Gézané, szül. Sipos Mária testvére. Lakás Budapest, I. Váralja u. 15. Budapesten a Farkasréti temetőben van eltemetve. Temetés időpontja: 1955 nov. 4. du 14.30 órakor volt. Temetési értesítő a családi irattárban.

¹⁰⁷ 1. Megőrződött a Szám: 42-1895. 1895. márc. 31.-én Kelemen Győző ref. pap által kiállított kivonat, Márkosfalva II-ik kötet 120-121 lap, márkosfalvi ev. ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és keresztek

XII. 3.) 4. Sipos Etelka (Márkosfalva 1881. XI. 11.- 1950.), férje: lisznyói Jakó Pál¹⁰⁸ [1879. II. 2.-1965.]. **Sipos György**, második nejétől, dálnoki Hadnagy Ottiliától (Klotildtól), aki 1915-körül halt meg, sírját Márkosfalván nem találtuk, valószínű Dálnokon¹⁰⁹ van eltemetve való fia: 5. *Sipos II. László* (Márkosfalva 1892. XII. 9.- Kolozsvár 1964. X. 15.¹¹⁰) Felesége Csekme Irma, akivel sokszor találkoztam, Kolozsvárott a Mátyástéren lakott, két testvérével, Csekme Olgával, Incze Árpádnéval és Csekme Margittal. Sipos II. László matematika tanár volt. Megmaradt a lecke-könyvének másolata. Sipos György (1923-1982) fiát személyesen nem ismertem. Román nőt vett feleségül, aki férje halála után Izraelben telepedett le. Sipos György leánya Sipos Júlia leánya férjhez ment valamelyik nyugati állam állampolgárához és kivándorolt. Sipos György Bukarest mellett egy Agrárközpont igazgatója volt. Személyesen ismertem édesapját, Sipos Lászlót és édesanyját Irma nénit, aki túlélte férje halálát és 1980-ban halt meg, sírjukat megtaláltam a Kolozsvári Házsongárdi temetőben, 2003-ban. Sipos László lecke-könyvét a szomszéd mentette meg és adta át Nekem. Sipos Györgynek egy társszerzővel írt könyve van a birtokomban.¹¹¹ 1981-ben a szomszéd továbbá úgy tájékoztatót, hogy a régi családi iratokat elküldte Sipos Györgynek. Értékes családi iratok elvesztek, hiába írtam Sipos Györgynek, nem választott. Sipos György, mint 2006-ban sikerült megtudtam Sipos Kati unokanővéremtől 1982-ben meghalt. Sipos László lecke-könyvéből¹¹² megtudható adatok: Kézdimárkosfalván, Háromszékmegyében 1892. dec. 9.-én született. Sipos György fia, református vallást követ. A Kolozsvári Magyar Kir. Tudományegyetemre, a matematikai és természettudományi karra 1912. szept. 11.-én iratkozott be, 1918. ápr. 21.-én kelt 494. sz. engedély másolata a diploma. Sipos László katona volt fél éven át Sipos Gyula vezetése

anyakönyvből. Szül.: **Sipos Béla** 1875. szept. 16, keresztlő szept. 26, keresztszülők: Kovács Károly és neje Csiszár Anna kézdivásárhelyi lakosok, szülők: **Sipos György** és **Kovács Rozália**. Keresztelő pap: Bodola Sámuel, szülésznő: Bakk Mária. Megjegyzés, a keresztszülők neve eltér a következő, 6/1942. jan. 5. anyakönyvi irattól: Kovács Rozália testvére valószínűleg Kovács Károly. (S. B.)

2. **Sipos Béla** születési bizonyítványának (szám: 119-1926) fordítása. „Alólirott református pap hivatalosan bizonyítom, hogy **Sipos Béla**: **Sipos György** és **Kovács Róza** márkosfalvi (Kézdimárkosfalvi) református vallású lakosok törvényes fia: az 1875. (Ezernyolcszázhetvenötödik) évben szeptember hónap 16.-ikán született Márkosfalván. Kibocsátott a református egyház születési anyakönyvből Márkosfalva községben 27.-es szám alatt a 120.-ik oldalról a II.-ik kötetben. Kelt Márkosfalván, 1926. szeptember hó 25.-én.” Demes Ferenc s. k. ref. pap.

3. A szám: 6-1942. 1942. jan. 5. anyakönyv: „Bélyegmentes, 1939. IV. t. c. Kivonat a Kézdimárkosfalvai református és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek Anyakönyvből II. 120. 27. **Sipos Béla** szül. 1875. szept. 16., keresztlő 1875. szept. 26. Szülők: **Sipos György** és **Kovács Róza** református nemesek. Szülők lakhelye: Kézdimárkosfalva. Keresztszülők: lisznyói Fekete György és neje Kovács Ágnes. Keresztelőpap: Bodola Sámuel, szülésznő Bakk Mari. A szülők nemesek. Fenti helyről hivatalosan kiadta Kézdimárkosfalván, 1942. jan. 5. Dr. Czirják János református lelkész.” Megjegyzések: Kovács Ágnes valószínűleg, Kovács Róza testvére. Bodola Sámuel Bodolla Anna testvére, Márkosfalvi pap, tehát 1875.-ben még élt. (S. B.)

¹⁰⁸ Pálmay József (1902) i. m. 226. p. a lisznyói Jakó család.

¹⁰⁹ Dálnok Kézdimárkosfalvától keletre található szomszéd falu.

¹¹⁰ Sipos László gyászértesítője a családi irattárban. Sipos László nyugalmazott tanár életének 72.-ik évében 1964. okt. 15.-én rövid szenvedés után elhunyt. Gyászolják: özvegy Sipos Lászlóné, szül. Csekme Irma neje, Sipos György fia, Sipos Györgyné menyje, Sipos Julika unokája. Sipos Béla testvére, Incze Árpádné, szül.: Csekme Olga és Csekme Margit sógornői. A Házsongárdi temetőben van a sírja.

¹¹¹ Titz Lajos-Sipos György-Muresan Dumitru-Nagy Zoltán: Az öntözés gyakorlata. Ceres Könyvkiadó Bukarest. 1973. 229. p. Sipos György írta: I. Az öntözés általános ismeretei. 8-31. p. III. Az egyes növénykultúrák öntözése. 163-224. p. Társszerző Nagy Zoltán.

¹¹² A lecke-könyvet Irma néni halála után a szomszéd adta ide. Adatai ennek alapján: született 1892. dec. 9.-n, Kézdimárkosfalván, Háromszékmegyében. A református vallást követi. Tanárai pl.: Riesz Frigyes, Haar Alfréd, Ortway Rudolf, Tangl Károly, Schneller István. Kiállította a Kolozsvári Magyar Ferencz József Tudományegyetem rektora Kosutány és Klug a Matematikai és Természettudományi Kar dékánja 1912 szept. 11.-én. Tanulmányait 1919-ben fejezte be. Fényképén katonai kitüntetései láthatók, melyeket az I. világháborúban való részvétele miatt kapott. Családi irattárban megőrizve. Megjegyzés 1899. szept. 24.-én Kelemen Győző ref. pap által írt irat szerint dec. 10.-én született Sipos László. Valószínű hogy a keresztlő volt dec. 10.-én.

alatt.¹¹³

Sipos V. Sámuel (1806-1941) és **Botár Inez**¹¹⁴ anyakönyvi adatai. **Botár Inez** (1813. XII. 8. – Márkosfalva 1895. X. 27.) Második férje Barabás Dániel (Márkosfalva 1820. IV. 11. – Márkosfalva 1871. XI. 24.). Házasságkötés időpontja: 1851. IV. 12. Négy gyermek¹¹⁵: Barabás Lujza (Márkosfalva 1844. VII. 20. – Felsőcsernáton 1926. VI. 3.) Confirmáció ideje: 1856. Férje: Szaniszló Ferenc¹¹⁶, házasságkötés: 1868. II. 19. Barabás Miklós (Márkosfalva 1846. IV. 19. – Márkosfalva 1871. XI. 1.) Confirmáció ideje: 1859. Barabás Sándor (Márkosfalva 1850. IX. 20. – Márkosfalva 1854. VII. 5.) Barabás Sarolta (Lotti Pálmay szerint) (Márkosfalva 1857. VIII. 2. – Márkosfalva 1931. V. 17.) Confirmáció ideje: 1870. Férje: Forró Imre¹¹⁷, házasságkötés: 1874. XI. 21. Megjegyzések: Barabás Dániel hét évvel fiatalabb volt, mint Botár Inesz. Házasságkötés csak a harmadik gyermekük születése után történt meg, ami ebben az időben nem volt gyakori eset. Botár Inesz 82 évet élt és ezalatt eltemette első férjét Sipos V. Sámuel 35 éves korában és a második férjét Barabás Dánielt 51 éves korában. Sipos I. Árpád (1944. VI. 8.) felesége Benedek Mária, akinek szülei: Benedek László (1924. XI. 12. – 1996. IV. 3.) és Lőrincz Mária (1926. VII. 17. – 2003. II. 8) Márkosfalvi Barabás Albertné (1836-1891) Kézdivásárhelyi Kovács Rozália. Barabás Irma (1877-1893) Barabás Sarolta sírja a Márkosfalvi temetőben, száma 27. Feliratok: Imre Benedekné Forró Mária 1875-1903, Forró Imréné, Barabás Sarolta 1857-1931, Forró Gézané, Nagy Vilma 1887-1935, Forró Géza¹¹⁸ 1878-1942, Egyel Sándorné Forró Beáta 1924-1949. 87. sír a Márkosfalvi temetőben. Barabás Jenőné, sz. Bakk Irma, (1867-1940), Barabás Jenő (1869-1943), Barabás Jenő (1900-1974), Barabás Albert (1834-1895), Barabás Albert ifj (1874-1901). Sír a Márkosfalvi temetőben: Itt nyugszik Barabás Pál 48/49-es honvéd (1831-1916) a hazért vívott harcokban vérzett és ifjan harcolt, végelgyengülésben húnnya le a szemét az első az oláh betörés első napjaiban. Emléke legyen áldott. A síremléket állította élettársa, leánya és veje. Sír a Márkosfalvi temetőben: Konya Gábor jegyző (1917-2004) és neje György Anna tanítónő (1924-) Sír a Márkosfalvi temetőben: Barabás Benedek (1864-1907) és felesége Kovács Rózalia (1875-1930). Sír a Márkosfalvi temetőben: Orbán Lajos (1876-1962) és Barabás Mária (1877-1956) Botár Inesz¹¹⁹ emigráns tiszt leánya, Sipos Sámuel és Botár Inesz Kolozsvárt ismerkedtek meg. (Sipos Sámuel naplójából tudjuk, hogy 1839-ben Botár Inesz szülei Kolozsvárt éltek) Botár Inesz testvére Eugén (Jenő). Botár Inesz generálist a dálnoki tetőn fogadták, mikor jött katonai felülvizsgálatra. Ez valószínűleg a Napoleoni harcok idején történhetett, az 1800-as évek elején.¹²⁰ Sipos György

¹¹³ Sipos Gyula szerkesztette: A magyar kir. székesfehérvári 17.-ik honvéd gyalog- és népfelkelő ezredek története. 1937. Székesfehérvár, 372. p. c. könyvében szerepel Sipos László. 350. p. (márkosfalvi Sipos László Márkosfalva, t. főhadnagy, 1915 április 1-én vonult be a táb. [tábori] ezredhez, s részt vett annak súlyos küzdelmeiben a Kárpátokban, az olasz, orosz és újból olasz harctéren, rövid megszakításokkal a háború végéig. Kiténtetése: Br. kat. é. é. [bronz katonai érdemérem] II. o. e. v. é. [másod osztályú ezüst vitézségi érem], Br. v. é. [Bronz vitézségi érem] Károly csapat kereszt.). A kötet végén Sipos László fényképe is megtalálható a 17-esek fényképei között.

¹¹⁴ Kézdimárkosfalvi anyakönyvekben találtam meg 2006. VII. 21-22-én. (S. B.) Családi könyv 49-50. p. Házszám 7.

¹¹⁵ Pálmay: Háromszék vármegye nemes családjai c. művében Barabás Dániel és Botár Irén gyermekei között felsorolja: Lujzát, akinek férje Szaniszló Ferencz, Lottit, született 1857. és három fiút, Miklóst, Dánielt és Sándort, alattuk def. Megjegyzés vagyis gyermekkorukban elhunytak. Az adatok megegyeznek, csak Barabás Dánielt nem említi az anyakönyv, lehetséges, hogy a születés után elhunyt.

¹¹⁶ Pálmay: Háromszék vármegye nemes családjai c. művében 407. p. említi a felső – csernátoni Szaniszló családot, 1614-ben Szaniszló Lukács és Miklós Felső – Csernátonban mint primipilusok fordulnak elő. A család nemeslevele 1621-ben kelt. Barabás Lujza Felső – Csernátonban van eltemetve így valószínűsíthető, hogy Szaniszló Ferenc az említett család leszármazottja.

¹¹⁷ Pálmay: Háromszék vármegye nemes családjai c. művében 164 165. p. ismerteti az angyalosi Forró családtörténetét. Forró Imrét nem említi, viszont írt Forró Jánosról, aki Márkosfalván élt 1750 körül.

¹¹⁸ A márkosfalvi anyakönyv alapján: Forró Géza (1877. IX. 2. – 1943. XI.) neje 1. Barabás Róza (1887. IV. 7. – 1923 IV. 17.) Házasságkötés: 1920. III. 27. 2. neje: Nagy Vilma (Alsócsernáton 1887. VII. 28. - 1935. XII. 9.) Házasságkötés: 1923. XII. 1. 3. neje: Bakk Tékla (Márkosfalva 1895. XI. 19. -) Házasságkötés: 1936. IV. 8.

¹¹⁹ Bogdán Éva adatai.

¹²⁰ Sipos Etelka levele alapján. Arra utal, hogy a Sipos Sámuel naplójában írt erről. Sajnos ez a lap elve-

felesége Kovács Róza, akinek testvére Kovács Károly ügyvéd volt. Bodola Lajosról írt Demeter Lajos a Háromszék 2002. március 19. számában. Bodola Lajos honvéd tűzérőhadnagy sírja a kézdimárkosfalvi temetőben van.¹²¹

A márkosfalvi ref. eklézsia protocoluma 1794. szept. 3. napjától van vezetve.¹²²

I. kötet: 1. p. **Sipos Gábor**, kézdivásárhelyi Kovács Sámuel volt lelkész, Barabás Mihály és Barabás János neve.

15. p. 1796. dec. 12. Sipos Gábor jelen volt az esperesi látogatáson.

29. p. 1801 ápr. 12. Sipos Gábor panaszolja, hogy házastársa **Tompa Sára** asszony és asszonytársai nem tartották be a templomi ülésrendet.

101. p. Sipos Gábor 1809-ben is kifizette tartozását és támogatta az egyházat.

108. p. 1808 dec. 8-án a confytorium gyűlésén jelen volt Sipos Gábor is.

II. kötet: 29. p. 1820 **Sipos Gábor** említve van.

52. p. 1825. Sipos Gábor a Megyei Bíróság ülésén jelen volt.

207. p. **Sipos Sámuel** megyebíró aláírása. Sipos Zsigmond neve is szerepel

211. p. 213. p. 1839. 215. 1840 jan. 26. 223. p. 1841. febr. 15 szerepel Sipos Sámuel neve, mint aki az üléseken részt vett.

228. 1841. nov. 1. Sipos Samu halálózása után az általa végzett feladatokat szétosztják.

Kepe főkönyv, egyházfenntartói járulék fizetése:

14. p. 1922. év: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné

38. p. 1923. év: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné

60. p. 1924. év: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné

78. p. 1925. év: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné

98. p. 1926. év: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné

122.p. 1927. év: Sipos Ferenc, (összel fizetett, 1927. okt. 21-én meghalt és Márkosfalván temették el) Sipos György, (Kézdivásárhelyre költözött) Jakó Pál, Sipos Lajosné (özvegy)

142. p. 1928. év: Sipos Ferencné, Sipos Zsuzsa.

160. p. 1929. év: Sipos Ferencné, Sipos Zsuzsa.

178. p. 1930. év: Sipos Ferencné, (következő évben nem fizetett, Pávára költözött, ott halt meg 102 éves korában 1938. jan. 6-án. Pávan temették el.) Sipos Zsuzsa.

196. p. 1931. év: Sipos Zsuzsa.

Zágoni Bodola Ferenc családi adatai feljegyzései alapján¹²³: Bodola Ferenc (sírkő alapján *1783, †1858, pap volt Márkosfalván 1809-1851). 1845.-ben szeptember 29. napjára viradólag éjfél előtt fél órával meghalt és 30-ik délután 2 órakor eltemettetett kedves hitvesem Tisztelt Keresztes Sofia 60 éves korában, 36 évig volt páros élet után. Siralommal megjegyeztem okt. 3.-án Z. Bodola Ferencz. Ennek alapján **Keresztes Zsófia** született 1785.-ben, házasságkötés **Bodola Ferenc** 1809.-ben és Keresztes Zsófia elhunyt 1845. IX. 29.-én. Bodola Ferencet, élt 75 évet 1858 december 1.-én temette Zaizon István director és Szini János jegyző.¹²⁴ Bodola Ferenc valószínűleg 1858 november 28.-án hunyt el. A márkosfalvi temetőben a bejáratától balra megtalálható Z. Bodola Ferenc sírja, az egyházi nyilvántartásban az 57. sir. 1. Zágoni Bodola Ferencz márkosfalvi ref. pap, esperes, Rikán inneni egyház gyülekezeti elnök (1783 - 1858). 2. Ezerédes (vagyis szeretett) Szabó Debora (1809 - 1868) Jüngling Jánosné. 3. Bodola Mária (1854 - 1870). A márkosfalvi anyakönyvek alapján: Jüngling János és Szabó Debora leánya, aki Bodola Sámuel (1822. XI. 16. – Retteg, 1902. IV. 29., pap volt Márkosfalván 1851-1892 között) felesége volt. Bodola Sámuel 1852. október 28.-án első házasságra lépett özv. Jüngling János ezerédes (vagyis szeretett) hajadon leányával Lottival. Jüngling Lotti (1829. X. 2. -1899. V. 25.) Bodola Sámuel Bodola Ferencz fia. Bodola Sámuel és Jüngling Lotti leánya: Bodola Mária (1854. VI. 27. – 1870. X. 30.)

szett.

¹²¹ Veress Endre: A santa huszár naplója. Kolozsvár. 1895. Felidézi Bodola I. Lajos részvételét az 1848/49-es szabadságharcban.

¹²² Kijegyztettem és lefotóztam a Siposokra vonatkozó adatok egy részét 2006. július 22.-n Márkosfalván a ref. egyházi hivatalban.

¹²³ Todor Berszán István, a kézdimárkosfalvi ref. egyházközség gondnoka bocsátotta rendelkezésemre 2006. július 22.-n Márkosfalván. (Fotózva is)

¹²⁴ Márkosfalvi halotti anyakönyvek, II. kötet 337. p.

sz. 139-1899

Sipos Gyula családja Sipos Pál dédapáig
visszamenőleg.

Sipos Pál déd apa

Sipos Gábor ősapja
sz. 1766. júl. 9.
neje: Kisborosnyai Tómyra Lórána

Sipos Sámuel nagy apa
sz. 1806. okt. 25. meghalt 1841. okt. 18
neje: Butai Erzsébet

Sipos György ídes apa
sz. 1841. szept. 29.
I. neje: Kovács Róza. meghalt. 1889. apr. 12

Sipos Gábor. Sipos Gyula Sipos Béla. Sipos Etelka
sz. 1869. jún. 5. sz. 1872. szept. 20. sz. 1875. szept. 16. sz. 1881. nov. 11.

II. neje: Haidriusz Otilia

Sipos László
sz. 1892. decr. 10.

Aranyosbányán sz. ref. egyház. Köcsög anyja Köcsögéből kitélt
sz. Aranyosbányán
Aranyosbányán, 1899. szept. 24-én

Václav György
ref. paps.

Bodola Mária tehát Bodola Ferencz unokája volt.

Bodola Sámuel (1822. XI. 16. –1902. IV. 29) és Jüngling Lotti (1829. X. 28. – 1899. VI. 25.) gyermekei¹²⁵:

Bodola Gyula (*1856. VI. 25.), neje Bodolla Anna, házasodás 1884. V. 11. Marosvásárhelyt.

Bodola Mária (1854. VI. 27. – 1870. X. 30.)

Bodola Johanka (Janka)¹²⁶ (*1860. I. 14.)

Bodola Mari (1872. V. 6. – 1887. III. 20.)¹²⁷

Bodola Ferencz jegyzetei gyermekeiről¹²⁸:

Bodola Rozália született 1811. II. 1.

Bodola Anna született 1813. I. 27.

Bodola János született 1815. IV. 16.

Bodola Klára született 1816. III., meghalt 1840. VIII. 8., temetés VIII. 10.

Bodola Mária született 1817. I. 18.

Bodola Ferenc született 1819. VI. 29.

Bodola Sámuel született 1822. XI. 16.¹²⁹

Bodola Lajos született 1825. IV. 15.

Bodola Ferenc Anna leányát 1834. február 27.-én mátfalvi Betző Antal, nemes Betző Gábor fia vette feleségül. Eskette Jantsó Máté Maksai ev. ref. pap.¹³⁰ Bodola Anna és Betző Antal fia Betző Gábor volt, aki hosszú betegségben 1836. október 20.-án halt meg. Bodola Ferencz Betző Gábor unokáját 1836. október 22.-én temette.¹³¹ **Bodola Anna**, divortiata (elvált), másodszor 1840. december 1.-én ment férjhez ti. Kovács Ábrahámhoz esp. disp.¹³² mellett. A csernátoni pap Kovács Sámuel által esketve.¹³³

Bodola Anna, özvegy Kovács Ábrahámné 1871. szeptember 20.-án halt meg, temette Székely János a kézdívárhelyi első és Kovács István odavaló pap. 58 éves volt.¹³⁴ **Kovács Ábrahám** tehát 1871 előtt már elhunyt.

Bodola Rozáliát 1834. április 17.-én Barabás Antal (apja Antal) vette nőül, eskette Kovács Sámuel alsócsernátoni pap.¹³⁵

Id. Barabás Antalnak (1809 V 22.-1901 XI 5.) és Bodola Róának (Márkosfalva 1811. II. 1.-1888 II 24.) négy gyermeke volt, mindegyik Barátoson született, a Barátosi anyakönyvek alapján:

1. Barabás Mária (Barátos 1836 VII 1 - Páva, 1938 I 6) férje Sipos I Ferenc (Sipos V. Sámuel és Botár Inez első gyermeke. Márkosfalva 1836 IV 10 – Márkosfalva, sírját nem találtuk meg 1927 X 21) Sipos III György testvére. Sipos Ferenc 1859. X 27-én kötött házasságot Barabás Máriával

2. Barabás Antal, ifj.: (Barátos 1838 V 16.-) meghalhatott gyermekkorában, mert 1847-ben született fiút is Antalnak keresztelték.

3. Barabás Károly (Barátos 1839 XII 12-) műbútorasztalos Brassóban, neje Imre Róza.

4. Barabás Antal, ifj.: (Barátos 1847 II 9.-) 1886-ban postamester Nagyborosnyón. Őt értesítette Deák Alajos adótisztviselő Versecről a Herceg Ferenczel párbajozó Sipos László (Barabás Mária fia) haláláról.

4. Barabás László (Barátos, 1850 VI 18. -) Kutyalva, Maros-Torda vm. pap-tanár. A teológi-

¹²⁵ Márkosfalva. Családi könyv 197. – 198. p.

¹²⁶ Meghalt szívtágulásban.

¹²⁷ Meghalt tifuszban.

¹²⁸ Márkosfalvi keresztelték anyakönyve I. kötet 188. p. alapján

¹²⁹ Nagyenyeden tanult. Ld. Jakó Zsigmond – Juhász István: Nagyenyedi diákok 1662-1848. Kritérium. Bukarest.

¹³⁰ Márkosfalvi anyakönyvek I. kötet 229. p. szerint.

¹³¹ Márkosfalvi anyakönyvek I. kötet 357. p. szerint

¹³² Esperesi engedéllyel.

¹³³ Márkosfalvi anyakönyvek I. kötet 244. p. szerint.

¹³⁴ Márkosfalvi anyakönyvek III. kötet 389. p. szerint.

¹³⁵ Márkosfalvi anyakönyvek I. kötet 230. p. szerint.

át az 1873-74-es tanévben végezte Nagyenyeden, a Bethlen-kollégiumban. Családot nem alapított. Nemesi családoknál volt nevelő. Utoljára Kutyfalván volt, ott halt meg és ott is temették el.

Demes Ferenc ref. lelkész (Zabola 1879. X. 7. -?), felesége Balogh Zsuzsanna (Zabola 1896. X. 22. -?), esküvő 1920. VI. 10. Demes Ferenc református lelkész volt 1925. - ben és 1938. - ban Márkosfalván, aki a Sipos családra vonatkozó iratokat kiadta.

Báró Apor Miklós született 1834. máj. 28. felesége Kovács Polixena született 1839. dec. 11., házasságkötés 1839. szept. 3.

Barabás Albert¹³⁶ (1835. III. 9. – 1895. VI. 15.) felesége Kovács Róza (1836. V. 26. – 1891. XI. 19.) Ø 1859. XI. 21.

Gyermekek:

Barabás Benedek (1864. IV. 4. – 1907. II. 24.)

Barabás Ilona (1867. IV. 26. – 1868. VII. 24.)

Barabás Jenő (1869. IV. 26. – 1943. I. 14.)

Barabás Albert (1872. II. 6. – 1901. IV. 28.)

Barabás Irma (1876. XII. 4. – 1893. V. 25.)

Barabás Aladár (1876. XII. 4. -1877. IV. 14.)

Barabás Dávid¹³⁷ (1828. I. 5. – 1900. I. 11.) 1848/49 honvéd.¹³⁸ felesége Becző Julianna (1837. XII. 7. – 1915. V. 14.) Házasságkötés: 1857. VII. 25. Gyermekeik:

Barabás Antal (1859. III. 26. – 1922. II. 27.)

Barabás Imre (1861. II. 2. - ?) Neje: Kovács Róza¹³⁹. Házasságkötés: 1886. VII. 11.

Barabás Klára (1863. VII. 21. – 1864. I. 6.)

Barabás András (1865. I. 2. - ?) Temesvárra ment.

Barabás Fábián (1867. I. 20. - ?)

Barabás István (1868. XII. 27. - ?)

Barabás Izsák (1871. V. 6. – 1886. IV. 22.)

Barabás Klára (1873. VIII. 8. - ?)

Barabás Ilona (1876. X. 18. – 1932. IV. 10.)

Barabás Gizella (1878. XII. 8. – 1880. X. 12)

Barabás Ferenc (1878. XII. 8. – 1880. X. 12)

Barabás Gábor (1883. VII. 23. – 1883. IX. 30.)

Barabás Elek¹⁴⁰ (1824. III. 20. – 1924. XI. 22) 1848/49 honvéd.¹⁴¹ neje: Bodor Karolina (1834. X. 13. – 1890. X. 22) Házasságkötés: 1850. II. 1. Gyermekeik:

Barabás Berta (1855. VI. 7. – 1857. VIII. 2.)

Barabás Cecília (1857. II. 9. - ?) férje: Király Kálmán Sepsi-Szent-György¹⁴² Házasságkötés: 1882. XII. 26.

Barabás Sándor (1860. I. 22. – 1929. XII. 24.) Házasodott 1910 VI. 22

Barabás Berta (1862. I. 4. - ?) férje: Fejér József árvsz. kiadó Sepsi-Szent-György¹⁴³ Házasságkötés: 1900. VI. 4.

Barabás Lőrincz (1864. VI. 26. – Esztelnek, 1936. II. 14) jegyző¹⁴⁴ Esztelnek, felesége Málnási Etelka, Házasságkötés: 1898. fiúk Károly, *1900.

Id. Becző István *1809. VI. 20. neje: Teleki Klára *1810. X. 20. Házasságkötés: 1835. II. 15. Gyermekeik:

Becző Anna (1836. V. 19. – 1937. X. 8.)

¹³⁶ Sirjuk megvan 1806-ban lefotóztam.

¹³⁷ Ev. Ref. Egyházközség Családkönyve 53-56. p. Kijegyzetelte S. B. 2006. júl. 22.-én.

¹³⁸ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

¹³⁹ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

¹⁴⁰ Ev. Ref. Egyházközség Családkönyve 57-58. p. Kijegyzetelte S. B. 2006. júl. 22.-én.

¹⁴¹ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

¹⁴² Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

¹⁴³ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

¹⁴⁴ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. I. m. 44. p.

Becző István (1838. I. 15. – 1914. II. 4.) Házasodás: 1866. II. 18.
 Becző György (1841. IX. 19. -1919) Házasságkötés: 1873. I. 15.
 Becző Ignác (1844. I. 14. -1919. X. 12.) Nőtlen.
 Becző Albert (1846. V. 1. – 1918. II. 27.) Házasságkötés: 1885. X. 4.
 Becző Pál (1849. II. 27. – 1903. I. 7.) Házasságkötés: 1877. XI. 12.
 Becző Veronika (1853. II. 27. – 1883. XI. 3.)
 Sipos Ráchel (1849. I. 15. – 1887. X. 19.) férje: Becző György sz. 1841. IX. 19., unitárius. Házasságkötés: 1873. I. 15. Fiúk: Becző Kálmán (1873. X. 24. -1874. V. 22.)
 Becző ifj. István (1838. I. 15. – 1914. II. 4.) Felesége: 1. Bitai Klára (1846. VII. 31. 187? X.) Házasodás: 1866. II. 18. 2. Bitai Mária (1859. V. 21. – 19?) Házasságkötés: 1900 XII. 27.
 Becző János (1830. IX. 9. - 1896. X. 1.) és neje Barabás Polixena (1838. IV. 1. - 1890. XI. 25.). Házasságkötés: 1857. III. 3. Gyermekük:
 Becző Lajos (1859. VI. 27. – 1861. VI. 25.)
 Becző Dénes (1862. V. 29. - ?) Házasságkötés: 1885. VII. 5.
 Becző Kandida (1864. VI. 20. – 1864. IX. 2.)

Bodola Olga levele¹⁴⁵ 288/1940. (lakik Bp. VI. Andrássy út 98, a levél kelte: Bp. 1941. II. 15.)
 Nagytiszteletű Uram!

Január 23-án kelt készsleges és érdeklödő sorai meglepően jól estek és az alábbiakban kész örömet közlöm mindazt, amit őseimről tudok. Csatolok egy családfa levezetést a zágoni Bodolákról, akiknek egy része a feldobolyi előnévre is jogosult, valamint a nemesség adományozásáról és eredetéről szóló leírást. A pirossal aláhuzottakról származom le egyenes ágon. Dédapámról¹⁴⁶ aki Kézdi ref. megye esperese volt, nem tudok többet, mint amit megírtam. Testvérei voltak: János, erdélyi püspök, akire a leírás első bekezdése vonatkozik, Sámuel bölcsészeti tanár, akinek a fia Sámuel szintén püspök volt. E második Sámuerre vonatkozik a leírás 2. bekezdése. Bodola Ferenc gyerekei voltak: Sámuel, aki szintén pap volt, János, aki tudomásom szerint Déván volt törvényszéki jegyző, Lajos akinek a fia szintén Lajos nevű fiára vonatkozik a leírás harmadik bekezdése. Fia volt ezenfelül az Én Ferenc nevű nagyatyám, aki főszolgabíró volt talán Marosgezsén és ezen kívül gazdálkodással foglalkozott. Volt még két leánya, akik közül Rozália márkosfalvi Barabás Antal felesége volt, aki hallomásom szerint pap volt. Nagyapámnak¹⁴⁷ négy gyermeke volt, Zsigmond mint honvédszázados halt meg, hátrahagyva négy gyermeket, akik közül kettő katonatiszt volt, de életben már egy van Aladár. Anna volt a második, aki zágoni Bodolla Gyula tanár felesége volt. Lajos volt az édesapám, akinek Nagyenyeden volt divatáru üzlete, később pedig miután Erdélyből eljöttünk, hivatalt vállalt és Szegeden halt meg 1914.-ben. Mi is négyen vagyunk testvérek, három fiú és Én. Bátyáim szintén a kereskedői pályára mentek és Szegeden élnek, Én pedig Örgyőf Pallavicini uradalom központi irodájának vagyok a titkárnője Budapesten. Völegényem nyugdíjas katonatiszt és szobrászművész s most azért keressük iratainkat, mert a házasságkötéshez szükségünk lenne erre. Amint a levezetésre vezetett jegyzetből látható, volt egynéhány pap a családban. Dédapám (Bodola Ferenc) apjáról, aki (Bodola) János volt, eddig semmit nem sikerült beszerezni, mert Feldobolyban az anyakönyvek első kötete a román betöréskor eltűnt és csak 1840-től vannak iratok. Ezért kutatom dédapám házassági, vagy születési anyakönyvi kivonatát, esetleg egyéb olyan okiratot (kinevezés) amelyből hitelesen megállapítható lenne, hogy apja János volt. Ezért kérem, ha Nagytiszteletű Uram valamire bukkanna, szíveskedjék azt Velem közölni, vagy mindjárt hiteles alakban megküldeni. Azt hiszem, a mellékletekből sok mindent fel tud használni Nagytiszteletű Uram s ha valami felvilágosításra lenne szüksége, szívesen megadom, feltéve természetesen, hogy én is tudom. Mert sajnos, Édesapám korán elhalt, Erdélyből elkerültünk s a családdal azután már nem igen tudtunk érintkezést fenntartani. Éppen ezért csak azt tudom, amit itt – ott hallottam és amit időközben sikerült felkutatnom. Bizony szívesen mennék Erdélybe, különö-

¹⁴⁵ A levelet Bodola Olga valószínűleg Dr. Czirják János kézdimárkosfalvi ref. lelkésznek írta. Bogdán Éva mutatta meg 2006. júl. 22.-én Kézdivásárhelyt. Digitálisan rögzítettem. A hivatkozott családfa rajz nem maradt meg, de 2006. július 22.-én Márkosfalván a Bodola családra vonatkozóan számos iratot találtam a ref. lelkészi hivatalban.

¹⁴⁶ Bodola I. Ferencz szépámról van szó (S. B.)

¹⁴⁷ Bodola II. Ferenc (1819. VI. 29. - 1865) és Silling Mária (1824-1860)

sen azokra a helyekre, ahol családom tagjai éltek és ha a jó Isten is úgy akarja, talán el is jutok majd férjemmel együtt. Akkor természetesen Márkosfalvára is elmennék, hogy minél többet halhassak öseimről, mert engem nagyon érdekelnek a családra vonatkozó dolgok. Várom Nagytiszteletű Uram kutatási eredményeit és előre is hálás köszönetet mondok érte.
Öszinte üdvözlettel Bodola Olga.

Barabás Géza *1883. IV. 16. felesége Sántha Anna, *1890. II. 25. † 1924. IV. 6.

Barabás Gyula *1843. VI. 8. felesége: Forró Mária *1844. IV. 20. † 1866. I. 23. Gyermek: László (1868. VIII. 18. – 1935. I. 8.)

Becző Jenő *1885. VI. 25. felesége Barabás Emma *1890 VI. 14. † 1911. XII. 26.

Gyermekek:

Becző Margit *1912. I. 12.

Becző Emma *1914. XII. 31.

Becző Géza *1917. IV. 16.

Becző Amál *1919. VII. 20.

Becző Vilma *1925. IV. 16.

Becző Jolánka 1928. V. 15.

Forró Imre (1846. III. 31. – 1917. XI. 15.) és neje Barabás Sarolta (1857. VIII. 31. – 1917. XI. 15.)
Házasságkötés: 1874. XI. 21. 11 gyermekük volt.

Kelemen Győző lelkész Márkosfalván 1892-1907. (1851. IX. 2. -1907) neje. Debreceni Vilma (Zabola, 1856. XI. 20.-) Házasságkötés: 1879. IX. 2. Fiuk: Kelemen Ferenc sz. 1894. III. 29.

Barabás Péter (1763-1811) felesége: kovásznai Deák Ilona (?-1824)

Tompa Miklós (1830-1901) Háromszék alispánja, Kisborosnyóban van eltemetve.¹⁴⁸

Szántó Géza¹⁴⁹ Ausztráliában él, édesanyja Sidó Szabina zabolai, akinek apja Sidó Albert, anyja Hadnagy leány. A Sipos Mihály féle perben tanúk voltak a Sidók.

Márkosfalvi sírok:

id. Barabás Albert (1834-1895) és ifj. Barabás Albert (1874-1901). A sír másik oldalán: Barabás Jenő (1869-1945) és neje: Bakk Anna (1867-1940), Barabás Jenő (1869-1945), ifj. Barabás Jenő nő (1900-Sepsiszentgyörgy, 1974. X. 19.)

Barabás Benedek (1864-1907)

Orbán Lajos (1876-1962) és neje Barabás Mária (1877-1955)

Barabás Vilma (1863-1929) és unokája Becző Emma (1914-1987).

Barabás Béla (1919-1970) és neje Becző Vilma (1927-)

Forró János (1919-) és neje Bende Rozália (1927-)

Botár Anikó

Czifra István (1910-1989) és neje Konya Róza (1909-)

Konya Sára (1909-1989) és férje: Szaniszló Kálmán. (1903-1970)

Barabás László (1906. I. 9. – 1977. XI. 20.) és neje Szabó Emilia (1914. IX. 4. – 1985. VIII. 20.)

Barabás Anna (1904-1995) és férje Szabó Károly (1903-1944)

Márkosfalvi Barabás Sándor (1860-1929) és neje Kovács Rozália (1876-1960)

Itt nyugszik Sipos Zsigmond¹⁵⁰ Barabás Rozália szül. 1804. jan. 4-én, és meghalt 1873. június 16.-án. Párosult 1827. április 4-én. Dédunokái Kónya Anna (1903 - 1992) és Kónya Emilia (1912-) Márkosfalvi irat: Barabás Sigmond-né temetése. I. kötet. 367. o. 1848-ban „30 Január. Besenyei Papnő T. Barabás Sigmond özvegyét, 88 éves. t. i. temették. (tehát 1760-ban született.)

Síremlék nemes Barabás Dániel (1820-1871)¹⁵¹.

Itt nyugszik néhai T. Barabás Sámuelné, Lukáts Karolina úr asszony. Holt meg 1865-be, Január 6-án életének 55-ik évében. (megjegyzés: 1810-ben született)

Sipos Lajosné (1842-1928) leánya Konya Gáborné (1875-1944)

¹⁴⁸ Háromszék. 1999. ápr. 6.

¹⁴⁹ Bogdán Éva adatai.

¹⁵⁰ Ld. 4. Táblát. Sipos I. Zsigmond *1800 és Barabás Rozália *1804. I. 4. családfája.

¹⁵¹ Megjegyzés: Botár Inesz ükanyám második férje. Márkosfalvi sírok nyilvántartásában. Az egyik bokor alatt megtaláltam a sírt, lehet, hogy Botár Inesz ide van eltemetve.

Konya Gábor¹⁵² nyugdíjas jegyző (1917-2004¹⁵³) és neje György Anna (1924-) tanító.

Konya Róza (1909-1996) és férje: Czifra István. (1910-1989)

Nyágúj András¹⁵⁴ (1850-1939) és leánya Korda Andrásné (1908-)

Nyágúj Andrásné (1884-1977) állította leánya Zsuzsa.

Kiborosnyó temető¹⁵⁵:

Tompák három kriptája, körülötte vannak a sírok: Tompa Miklós (1830-1901) Háromszék alispánja.

A márkosfalvi Ref. Eklézsia Protocollum¹⁵⁶ 1974 szeptember 3. napjától vezetve.

Aláírásukkal is szerepel **Sipos Gábor** (sz. 1766) pl. a következő években 1796.. XII. 12., 1801. IV. 12., (felesége is **Tompa Sára**, vita volt, hogy a templóban a nők hova üljenek), 1808. XII. 9., 1820., 1825.. Sipos Sámuel megyebíró említve van, 1839. VI. 9¹⁵⁷, 1840. I. 26. és X. 25., 1841. II: 15. Az 1841. XI. 1. ülésen **Sipos Samu** halálózása után, az általa az egyházban végzett munkát a presbitérium szétosztotta.

A márkosfalvi lelkészek névsora¹⁵⁸:

Gál János 1743-1749

Forrai Márton 1749-1754

Szabó István, dálnoki, 1754-1764 febr. 18.

Benkő Ferenc, 1764 ápr. 24. – 1772 máj. 16.

Wass Gábor, albisi, 1772. június 8. – 1778. május, kezdi esperes 1772-től,

Székel Ferenc, 1778 május – 1779 április 24.

Kováts Sámuel, kézdivásárhelyi, 1779 április 26. – 1808 okt. 2.-ig. 1795-1808 esperes is.

Bodola Ferenc, feldobolyi vagy zágoni, 1809 április – 1851. Mint esperes halt meg.

Bodola Sámuel, előbbi fia, 1851 április 22. – 1892

Kelemen Győző, (felesége Debreczi Vilma sz. Zabolán 1856 XI. 20) mátisfalváról jött, kezdi esperes, 1892. október 30. – 1907. áprilisig. 1892-ben Mátisfalva és Márkosfalva politikailag és egyházzal egyesült, a korábban mátisfalvi lelkészt Kelemen Győzőt választotta meg az egyesült egyház és Ő költözött a márkosi parochiába. Kelemen Győző 1907. áprilisában Torockoszentgyörgyre távozott.

Demes Ferenc, zabolai, 1907. október 6. – 1939 december 31. Demes Ferenc (Zabola 1879. X. 7. Zabola 1920. VI. 10.). Felesége Balogh Zsuzsánna, sz. Zabolán 1896 X. 22.

Czirják János dr., zilahi 1940 június 30. -

A márkosfalvi ref. templom szószéki koronáját adományozta és felirat is megmaradt: T. Sipos Zsigmond és nője Barabás Rozália asszony 1843-ban.

A márkosfalvi iskola fiú tanulói¹⁵⁹ (1-4 osztály, 6-10 évesek, 1. lap)

1856. összeírva 33 tanuló, iskolába járt 24.

Közülük: Barabás János, Butyka Tamás, Kovács Ferenc, Barabás Gergely¹⁶⁰, Keresztes István, Stéfan János.

Az 1. és 2. osztály tárgyai: aláírta ifj. Bodola Sámuel ref. pap és Simo Sándor ref. pap.

A márkosfalvi iskola leány tanulói¹⁶¹ (1-4 osztály, 6-10 évesek, 3. lap) 1857. összeírva 22 tanuló, iskolába járt 22. Közülük: Sipos Juliánna¹⁶², Sipos Zsuzsánna¹⁶³, Kovács Zsuzsánna, Sipos

¹⁵² Konya Gábor nagynénije Sipos Zsuzanna, az utolsó Sipos Márkosfalván.

¹⁵³ Borosnyon nyugszik.

¹⁵⁴ Sipos Sámuel naplójában 1836-ban szerepel Nyágúj Mátyás

¹⁵⁵ Kovács András: Falúpróbáló évszázad. Háromszék. 1999. április 6.

¹⁵⁶ Jegyzőkönyv. Kijegyzetelte (S. B.)

¹⁵⁷ Sipos Zsigmond is említve van.

¹⁵⁸ A márkosfalvi lelkészi hivatalban megtalált gépelt szöveget lefotóztam 2006. július 22.-én.

¹⁵⁹ Kijegyzeteltem a márkosfalvi lelkészi hivatalban. 2006. július 22-én. Csak a rokon családok gyermekeit jegyzeteltem. (S. B.)

¹⁶⁰ A márkosfalvi anyakönyv alapján Barabás Gergely született: 1850 VII. 23. házasodott 1874. XI. 13. meghalt 1926. V. 17. Felesége Rediger Laura született 1848 XII. 30. meghalt 1919. I. 22.

¹⁶¹ Kijegyzeteltem a márkosfalvi lelkészi hivatalban. 2006. július 22-én. (S. B.)

¹⁶² Sipos Zsigmond *1800 leánya Júlia 1844.-ben született, így 1857.-ben 13 éves volt.

Ráchel¹⁶⁴.

A márkosfalvi iskola fiú tanulói¹⁶⁵ (1-4 osztály, 6-10 évesek, 6-8. lapok) 1857/58. összeírva 37 tanuló, köztük Barabás János, Butyka Tamás, Kovács Ferenc, KovácsSándor.

A márkosfalvi iskola leány tanulói 1858/59 (33 fő) köztük: Sipos Ráchel, Kovács Zsuzsanna, Tompa Anna. Az 1. és 2. osztály tárgyai: aláírta ifj. Bodola Sámuel ref. pap és Simo Sándor ref. pap.

1859/60 év, 30 tanuló között¹⁶⁶: Becző Pál, Barabás Lénárd¹⁶⁷, Barabás Mária, Barabás Zsigmond.

1861.-ben¹⁶⁸ 28 tanuló között voltak: Kovács Sándor, Barta József, Becző Pál, Becző Imre, Barabás Mária, Barabás Lénárd, Barabás Zsigmond.

1861.-ben¹⁶⁹ 19 tanuló között voltak: Bodola Mária¹⁷⁰, Barabás Mária, Kovács Zsuzsanna, Kovács Rozália¹⁷¹, Kovács Terézia. A beszámolót¹⁷² aláírta Barabás Dániel¹⁷³ egyházi tanár és Bodola Samu¹⁷⁴ pap.

1862/63 tanévben¹⁷⁵ 28 tanuló között: Barabás Béla, Barabás Lénárd, Barabás Mórítz, Barabás Zsigmond, Becző Imre, Bodola Gyula, Kovács Sándor. A 21 leánytanuló között: Bodola Mária, Barabás Mária, Barabás Róza, Becző Mária, Kovács Rozália¹⁷⁶, Kovács Trézsi.

1863/64 tanévben¹⁷⁷ 37 tanuló között: Barabás Lénárd, Barabás Béla, Barabás Zsigmond, Barabás Mórítz, Bodola Gyula, Kovács Sándor, Kovács Miklós. A leányok (23 tanuló) között, Barabás Rozália, Barabás Mária, Barabás Cecília, Barabás Lotti, Barabás Berta, Kovács Rozália.¹⁷⁸

1865/66 tanévben¹⁷⁹ 27 tanuló között: Barabás Mihály, Bodola Gyula, Kovács Miklós. A leányok (20 tanuló) között, Barabás Berta, Barabás Cecília, Kovács Rozália.¹⁸⁰

1867/68 tanévben Sipos László¹⁸¹, Barabás Imre, Barabás Antal.

1871/72 tanévben¹⁸² 35 fiú és 20 leány tanuló között: Sipos László¹⁸³, Barabás Sándor és Sipos Irma.¹⁸⁴

1887-ben a számadást¹⁸⁵ aláírta Barabás János, Csia Lujza¹⁸⁶, Kelemen Győző, Sipos György dédapá, ifj. Sipos Ferenc¹⁸⁷.

¹⁶³ Sipos Zsigmond *1800 leánya Zsuzsanna 1845.-ben született, így 1857.-ben 12 éves volt.

¹⁶⁴ Sipos Zsigmond *1800 leánya Ráchel 1849.-ben született, így 1857.-ben 8 éves volt.

¹⁶⁵ Kijegyzeteltem a márkosfalvi lelkészi hivatalban. 2006. július 22-én. A rokon családok gyermekeit kijegyzeteltem. (S. B.)

¹⁶⁶ 11. lap.

¹⁶⁷ Barabás Péter és Ráksi Kata fia Barabás Lénárd, aki született 1853.-ban.

¹⁶⁸ 17. lap.

¹⁶⁹ 18. lap.

¹⁷⁰ Bodola Sámuel (1822. XI. 16. –1902. IV. 29) és Jüngling Lotti (1829. X. 28. – 1899. VI. 25.) gyermeke: Bodola Mária (1854. VI. 27. – 1870. X. 30.)

¹⁷¹ Valószínűleg dédanyám **Kovács Rozália**, aki 1841.-ben Márkosfalván született.

¹⁷² 25. lap. 1861.

¹⁷³ **Botár Inesz** úknagyanya második férje: Barabás Dániel (Márkosfalva 1820. IV. 11. – Márkosfalva 1871. XI. 24.).

¹⁷⁴ **Bodola Ferenc** szépapa fia, Bodola Sámuel márkosfalvi ref. pap (1851-1892) (1822. XI. 16. –1902. IV. 29)

¹⁷⁵ 28. lap.

¹⁷⁶ Valószínűleg dédanyám **Kovács Rozália**, aki 1841.-ben született.

¹⁷⁷ 33. lap.

¹⁷⁸ Valószínűleg dédanyám **Kovács Rozália**, aki 1841.-ben született.

¹⁷⁹ 43. lap.

¹⁸⁰ Valószínűleg dédanyám **Kovács Rozália**, aki 1841.-ben született.

¹⁸¹ Sipos László Sipos I. Ferenc (1836-1927) és Barabás Mária (1836-1938) fia, született 1860.-ban.

¹⁸² 90. lap.

¹⁸³ Sipos László Sipos I. Ferenc (1836-1927) és Barabás Mária (1836-1938) fia, született 1860.-ban.

¹⁸⁴ Sipos Mária Sipos I. Ferenc (1836-1927) és Barabás Mária (1836-1938) leánya, született 1863.-ban

¹⁸⁵ 119. lap.

¹⁸⁶ Sipos I. Zsigmond (1800-) és Barabás Rozália (1804-1873) Sipos I. Zsuzsa (1845-1923) leányának a férje volt Csia Lázár. (1842-1919) Ld. 4. Táblát. Lehetséges, hogy Csia Lázár testvére volt Csia Lujza.

¹⁸⁷ Ifj. Sipos Ferenc Sipos I. Zsigmond (1800-) és Barabás Rozália (1804-1873) Ferenc nevű fiának a fia lehetett. Édesanyja Bartók Ráchel. Ld. 4. Táblát.

Sipos Etelka levele¹⁸⁸ alapján: Sipos György meghalt 1929-ben Kézdivásárhelyen és eltemetve van Márkosfalván első feleségével Kovács Rózával. Botár Inesz testvére volt Botár Eugén, aki huszár volt. Kovács Ábrahám nagyapám itt Kézdivásárhelyen ügyvéd volt, országgyűlési képviselő. Nagyapám **Kovács Ábrahám** feleségül vette **Bodola Annát**, **Bodola Ferenc** esperes leányát. Apám apja (**Sipos Sámuel**) szintén ügyvéd volt, halála napjáig megvan a naplója, ami **Sipos Bélánál** van.¹⁸⁹ Botár Inesz apja huszárgenerális volt, a dálnoki tetőn volt a fogadás, amikor katonai felülvizsgálatra jött.

Sipos György családi kapcsolatai az iratok alapján:

Bodola Ferenc márkosfalvi pap (1783.-1858.) és neje: **Keresztes Zsófia** (1785-1845): leányuk: **Bodola Anna**. **Kovács Ábrahám**, (aki Kézdivásárhelyen ügyvéd volt, meghalt 1871 előtt) neje **Bodola Anna** (1813. I. 27. – 1871. IX. 20.). Leányuk: **Kovács Róza**.

Sipos György (1841.-1928-1930. k.) n. **Kovács Róza** (1843. - 1889.) 2. n. Hadnagy Otília

-----I-----I-----I-----I-----I-----I-----II. nejétől

Gábor, Gyula, **I. Béla** (Tatus) (1875. IX. 16.-1967. XII. 3.) Etelka II. László

n. **Fodor Malvin** (1884. IX. 16.-1962. XI. 20.)

Olosz Katalin: Sipos Ferenc (1836-1927) leszármazottai.

Kiegészítések Dr. Sipos Béla családtörténetéhez. (Adatok, narratívák)

A Bartha – Olosz család emlékezete a Sipos-ösöket illetően **Sipos V. Sámuel** ükapánkig nyúlik vissza s egy kusza történetet őrzött meg, melynek hősei Sipos Dániel¹⁹⁰ [így!] és felesége, Botár Inez - Sipos Ferenc és Sipos György szülei. Eszerint Sipos Dániel ügyvéd-örnag volt. Spanyol feleségét katonáskodása idején szerezte. Az asszony vele ment a háborúskodások idején is. Egyik gyermeküket Fiumében hagyták, a másikat egy másik helyen. A háború után összeszedték őket, s hazatértek Márkosfalvára. Sipos Dániel korán meghalt, két kiskorú árvát hagyva maga után. Feleségének hátrahagyta, hogy taníttassa a két fiát abból a 40 hold földből, amit tőle örökölt. Az asszony hamarosan férjhez ment egy Forró nevű márkosfalvi emberhez, s nem teljesítette Sipos Dániel végakarátát. A két fiút nem küldte iskolába, hanem iparosnak adta: Ferencet asztalosnak, Györgyöt pedig szabónak. Egyik sem folytatta a mesterségét, gazdálkodtak az apjuktól örökölt birtokon.

*[Kritikai megjegyzések a fenti narratívához: Véleményem szerint az elbeszélés két egymást követő generáció élettörténetét összemosza. Feltehetően Botár Inez katona-apja szerzett spanyol feleséget, aki aztán elkísérte férjét Európa háborús színtereire, majd hátrahagyott gyermekeiket összeszedve hazatértek Erdélybe.]*¹⁹¹ *Sipos V. Sámuel (közös ükapánk) a Dániel keresztnévet valószínű onnan*

¹⁸⁸ Bogdán Éva (2006 júl. 23.-án) megmutatta nagymamája Sipos Etelka, Jakóné levelét. (S. B.)

¹⁸⁹ Sipos I. Béla nagyapám átadta a naplót Sipos II. Béla apámtól, amit megőriztem. Az eredetileg 153 lapból álló naplóból megmaradt 45 lap, úgy emlékszem nagyapám ennyit adott át. (S. B.)

¹⁹⁰ 2006. július 21.-én és 22.-én a Márkosfalvi Lelkészi Hivatalban megtaláltam a Botár Ineszre vonatkozó anyakönyvi adatokat. Botár Inesz (1813. XII. 8. -1895. X. 27.) első férje az ükapa Sipos Sámuel (1806-1841) és második férje Barabás Dániel (1820-1871). Az első házasságából 3 fiú (Ferenc *1836. IV. 10., Adolf *1839. II. 22. és György *1841. IX. 20.) született, a másodikból két fiú és két leány. Az egyik leánynak Barabás Saroltának volt a férje Forró Imre (1846. III. 21. – 1917. XI. 15.). Barabás Sarolta (Lotti Pálmay szerint) (Márkosfalva 1857. VIII. 2. – Márkosfalva 1931. V. 17.) Forró Imrével a házasságkötés: 1874. XI. 21. Horváth Árpádné született Forró Erzsébet Barabás Dániel és Botár Inesz unokája lehetett, mivel Bartha Ella 1902-ben és Bartha Irma 1904-ben született. Sipos I. Ferenc unokája volt Bartha Ella és Bartha Irma. Forró Erzsébet viszont Botár Inesz (Sipos I. Ferenc sógornője) unokája lehetett. Valószínű, hogy Forró Imrének és Barabás Saroltának volt egy fiúk, aki 1875-1877 körül született és az 1900-as évek elején születhetett Forró Erzsébet.

¹⁹¹ Ez így lehetett, Botár Inesz szülei Sipos Sámuel naplója alapján Kolozsvárt éltek 1839 körül, Bogdán Éva (2006 júl. 23.-án) megmutatta nagymamája Sipos Etelka, Jakóné levelét, amiben azt írta, hogy Botár Inesz emigráns tiszt leánya, Sipos Sámuel és Botár Inesz Kolozsvárt ismerkedtek meg, Sipos I. Béla családtörténete szerint csaszakiak (olaszok) voltak a Botárok, de Csaszak nincs a világtérképeken. (S. B.)

kapta a családi legendáriumban, hogy Botár Inez második férje Barabás Dániel volt. A Forró-család egyik leszármazottjával, Horváth Árpádné Forró Erzsébettel (aki Kovásznán lakott) Sipos Ferenc unokái: Bartha Ella és Bartha Irma tartották a rokoni kapcsolatot. (Gyermekkoromban, távoli rokonként ismertem én is Erzsike nénit, de nem tudom, hogy milyen fokú rokonság volt közöttünk.)¹⁹²

SIPOS I. FERENC (Sipos V. Sámuel és Botár Inez első gyermeke): született 1836. ápr. 10-én, meghalt 1927. október 21-én.¹⁹³ Fél szemét és fél füle hallását kilenc éves korában skarlátban elvesztette. Mint iparoslegény bejárta Németországot, megtanult németül. Öreg korára teljesen megvakult és megsüketült. (1916-ban még hallott, ha hangosan beszéltek a fülébe.) Márkosfalván temették el. A család úgy tudja, hogy meghagyta: a sírját csúcsosan hantolják fel, hogy "a marha ne legelhessen rajta". **SIPOS FERENC** 1859. október 27-én kötött házasságot **BARABÁS MÁRIÁVAL** (1836-1938), Barabás Antal (1809.-) barátosi jegyző és zágoni Bodola Róza (1811. II. 1.-) leányával.¹⁹⁴ Házasságukból négy gyermek született:

1. **Sipos László** (Márkosfalva 1860 XI 27¹⁹⁵ - Versec 1886. VII. 30.) Nagyenyeden tanult, tanító volt, de benn maradt a katonaságnál. 1886. július 30-án Herceg Ferencsel párbajozott Versecen. A párbajban halálos sebet kapott, a helyszínen elvérzett. Versecen temették el. Végtisztességéről Deák Alajos¹⁹⁶ ottani adóhivatali tisztviselő, távoli rokon gondoskodott. Ő értesítette a szülőket is, ifj. Barabás Antal borosnyói postamester útján, aki testvére volt Sipos László édesanyjának, Barabás Máriának.

2. **Sipos Irma** (Márkosfalva, 1863 X 1.¹⁹⁷ – Páva, 1942.) – Varrónőnek tanult, nem ment férjhez. Apja, Sipos Ferenc haláláig Márkosfalván élt, a harmincas években édesanyjával együtt Pávára költözött Mária húgához (Bartha Károlynéhoz). Páván van eltemetve. Családja nem lévén, minden idejét a kézimunkázásra fordította. Pesti divatlapokat járatott, gyönyörűen kézimunkázott. Rátarti, nemesi származásának tudatában élő hölgy volt, jellemző jelszava az volt, hogy "olyan másnak ne legyen". Vonatkozott ez a jelszó öltözködésére, a lakberendezésre, lakástextiliákra, egész életvitelére. E jelszó büvöletében kézimunkaujságból megtanulta a csipkeverést (tőle aztán Édesanyám, Bartha Irma is), művészi fokon gyakorolták mindketten azt.

3. **Sipos Jenő** (1877 VI 30 – 1886 XI 21) – kilenc éves korában meghalt. A márkosfalvi anyakönyvek szerint, a Sepsiszentgyörgyi Levéltárban találtam meg: 1877 jún.-30-én született és júl. 9-én kereszteltem ifj. Sipos Ferencz és Barabás Mária Jenő fiát. Laknak Márkosfalva. Keresztszülők: Barabás András és Bokros Mari. Keresztelte Bodola Sámuel lelkész. Bába: Tompáné. Meghalt 1886 nov. 21.- én. Ifj. Sipos Ferenc fia Jenő 9 éves korában meghalt. Eltemet-

¹⁹² Lefotóztam a Forró - Barabás sírt 2006. július 21-én. (S. B.) Valószínű, hogy Forró Géza gyermeke lehetett Forró Erzsébet, Horváth Árpádné, akit Olosz Katalin említett levelében mint családtagot. Forró Géza (1878-1942) valószínűleg Barabás Sarolta és Forró Imre fia, így az Ő gyermeke lehetett Forró Erzsébet, aki 1900-1905 körül születhetett. Bartha Irma 1904.-ben született tehát nagyjából egykorúak voltak.

¹⁹³ Sipos Irma imakönyvében találtam meg Sipos I. Ferenc születésének, házasságkötésének és halálának dátumát. (O. K.)

¹⁹⁴ Barabás Antalnak négy gyermeke volt: 1. Barabás Mária (1836- Páva, 1938) 2. Barabás Károly - műbútorasztalos Brassóban. 3. Barabás Antal, ifj.: 1886-ban postamester Nagyborosnyón. Őt értesítette Deák Alajos adótisztviselő Versecről a Herceg Ferencsel párbajozó Sipos László (Barabás Mária fia) haláláról. 4. Barabás László (Barátos, 1851. – Kutyalva, Maros-Torda vm., ? pap-tanár. A teológiát az 1873-74-es tanévben végezte Nagyenyeden, a Bethlen-kollégiumban. Családot nem alapított. Nemesi családnál volt nevelő. Utoljára Kutyalván volt, ott halt meg és ott is temették el. (O. K.)

¹⁹⁵ A márkosfalvi anyakönyvek szerint, a Sepsiszentgyörgyi Levéltárban találtam meg: 1860 nov. 24. Sipos Ferencz és Barabás Mária nemesek **László** nevű fiát kereszteltem, aki született nov. 17.-én. Laknak Márkosfalva. Keresztszülők: Forró János és neje Becző Borbála nemesek. Keresztelte Bodola Sámuel lelkész. Bába: Kádárnő. S. B.

¹⁹⁶ Ld. Sipos Ferenc levelét Deák Alajoshoz, Márkosfalva, 1886 augusztus 17-én. idézi: Gazda Árpád: Párbajhistória I. - II. rész. A családtörténet II. részében részletesen ismertetem. (S. B.)

¹⁹⁷ A márkosfalvi anyakönyvek szerint, a Sepsiszentgyörgyi Levéltárban találtam meg: 1863 okt. 1.-én született és 11.-én kereszteltem Irmát ifj. Sipos Ferenc és Barabás Mária (nemesek, reformátusok) leányát. Keresztszülők: Vékás Lajos Barátosi ev. lelkész és Barabás Lujza hajadon nemes leány. Keresztelte Bodola Sámuel lelkész. Bába: Rácznő. S. B.

ve 1886 nov. 23-án Márkosfalván. Lakik Márkosfalva 97. ház. Temette Márkosfalván Bodola Sámuel márkosfalvi lelkész. S. B.

4. *Sipos Mária* (Márkosfalva, 1873 X 21 – Páva, 1947. augusztus)¹⁹⁸

SIPOS MÁRIA (1873 – 1947) *BARTHA KÁROLY* (1867 – 1943) pávai tanítóval kötött házasságot. Házasságukból négy gyermek született:

1. *Bartha Jenő* (Páva, 1898. április 15. – Páva, 1969.) – A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban érettségizett kitűnő diákként, Budapestre ment egyetemre (talán jogász akart lenni), ott érte a közhatalomváltozás. Szüleitől, szülőföldjétől elszakadva újságíróként tartotta fenn magát, rövid ideig Pomázon volt nevelő, aztán hazatért, Zabolán volt jegyző a két világháború közötti években, 45 után onnan kikopott. Családot nem alapított, édesanyjával élt Páván. Anyja halála után is Páván maradt, a kollektív gazdaságban volt valamilyen munkája, de egyre gyakrabban nézett a pohár fenekére. Idült alkoholistaként érte a vég. A szenvedélybetegség sem tudta kioltni belőle a szellemiek igényét, a tudásvágyat: sokat olvasott, szépirodalmat és természettudományos szakönyveket egyaránt.

2. *Bartha Károly*, ifj. (Páva, 1900. jan. 22.- Dachau, 1945.) Ugyancsak Sepsiszentgyörgyön érettségizett. A Trianoni döntés után kint rekedt Magyarországon, később sem tért vissza Erdélybe. Rétközön volt tisztviselő. 1945-ben a nyilasok elhurcolták. Minden valószínűség szerint Dachauban halt meg tifuszban. Gyermeke nem volt. Felesége, Rosenthal Róza első házasságából két fiúgyermeket hozott magával. Az egyik fiatalon meghalt, a másik, Kelemen György Budapesten élt. Leánya, Kelemen Éva Lipovecz Ivánhoz (a *Heti Világgazdaság*¹⁹⁹ volt főszerkesztőjéhez) ment férjhez, két leányuk van.

3. *Bartha Gabriella (Ella)* (Páva, 1902. február 10. – Kovászna, 1986. április) Kézdivásárhelyen végezte a polgári leányiskola négy osztályát. A negyvenes évekig Páván élt a szüleivel, a világháború után néptanácsi tisztviselő volt Kovásznán. Nem ment férjhez, testvére, Olosz Ferencné Bartha Irma családjával együtt lakott Kovásznán. A pávai temetőben, szülei mellett nyugszik.

4. *Bartha Irma* (Páva, 1904. március 30. – Kovászna, 1997. május 10.) Kézdivásárhelyen végezte a polgári leányiskola négy osztályát. Férjhez menetelég Páván élt a szüleivel. Rendkívüli kezűssége és szépérzéke minden fajta kézimunkában (hímzés, horgolás, szövés, varrás), de különösen a csipkeverésben mutatkozott meg; kézimunkáival kiállításokon vett részt, s díjat is nyert több alkalommal. 1936-ban házasságot kötött a kovásznai *Olosz Ferenc* (Kovászna, 1899. okt. 10. – Kovászna, 1976. április 7.) kántortanítóval, aki akkor a Brassó megyei Keresztváron volt református felekezeti tanító. A bécsi döntés hírére, 1940 szeptemberében hazaköltöztek Kovásznára, mert Keresztvár Dél-Erdélyben, román kézen maradt. Végérvényesen Kovásznán telepedtek le, Édesapám a kovásznai általános iskolában tanított az V-VII. osztályban matematikát, Édesanyám nem volt állásban.

BARTHA IRMA és *OLOSZ FERENC* házasságából négy gyermek született:

1. *Olosz Ella* (Keresztvár, 1937. január 3. – Kovászna, 1993. február 7.) A Ion Andreescu nevét viselő Képzőművészeti Főiskola textil- és dekoratív művészeti szakának elvégzése után előbb a nagyenyedi Bethlen Gábor Középiskola Óvónő- és Tanítóképző tagozatán tanít rajzot és kézimunkát, 1964-től 1990-ig a Kovásznai Líceum, illetve az Általános Iskola rajz- és kézimunka tanára. Textilművészként önálló kiállításai mellett számos csoportos kiállításon vett részt. Életművéről Gazda József írt monográfiát. (Gazda József: *Gazdáné Olosz Ella*. Kriterion – Püski Kiadó. 1994.) 2004-ben, a sepsiszentgyörgyi retrospektív kiállítás alkalmából ugyancsak Gazda József készített albumszerű, igényes katalógust műveiből. (*Gazdáné Olosz Ella*. Medium Kiadó. Sepsiszentgyörgy, 2004.) Virtuális galériáját Kicsi Antal készítette el 2004-ben, az internetes web-oldal megtekinthető a www.geocities.com/gazdaneoe/ címen. (Ugyanott életrajza, műveinek jegyzéke, kiállításainak felsorolása is megtalálható).

1961-ben férjhez ment *Gazda József*²⁰⁰ magyar nyelv- és irodalom szakos tanárhoz, aki

¹⁹⁸ A márkosfalvi anyakönyvek szerint: 1873 okt.-21-n született és dec. 10-én kereszteltem ifj. Sipos Ferencz és Barabás Mária leányát Máriát. Laknak Márkosfalva. Keresztszülők: Sipos Ferencz és Bartók Ráchel. Keresztelte Bodola Sámuel lelkész. Bába: Tompa Andrásné. S. B.

¹⁹⁹ 1988-2005 között volt Lipovetz Iván a HVG főszerkesztője. (S. B.)

²⁰⁰ Email: gazdae@planet.ro

művészettörténettel és dokumentumirodalommal is foglalkozik. Házasságukból négy gyermek született

a) *Gazda Zoltán*²⁰¹ (Nagyenyed, 1962. március 9.) Színművész Sepsiszentgyörgyön. Felesége *Szász Szende*, sugó a sepsiszentgyörgyi színháznál. Gyermekük: *Gazda Emese* (Sepsiszentgyörgy, 1992. október 6.) és *Gazda Előd* (Sepsiszentgyörgy, 1994. nov. 21.)

b) *Gazda István* (Kovácsna, 1963. júl. 18.) Református lelkész Temesváron. Felesége: *Mátyus Melinda*, református lelkész egy Temesvár melletti faluban. Gyermekük: *Gazda István Tamás* (Kovácsna, 1995. júl. 29.)

c) *Gazda Árpád* (Kovácsna, 1966. jan. 28.) Fizika szakot végzett a temesvári egyetemen. Temesvári diákoskodása idején kapcsolatba került Tőkés Lászlóval. Amikor 1989-ben Tőkés Lászlót a temesvári református templomból Menyőbe hurcolták, a lelkész legközelebbi híveivel együtt Gazda Árpádot is letartóztatták és súlyosan bántalmazták. Fizikusként soha nem tevékenykedett, a kilencvenes években újságíró volt különböző romániai lapoknál. Időközben elvégezte a budapesti ELTE-n az újságíró szakot. Jelenleg a Kolozsváron megjelenő országos napilap, a *Krónika*²⁰² vezető szerkesztője. Felesége *Sultész Noémi* ugyancsak fizika szakot végzett Temesváron. Gyermekük *Gazda Botond Kende* (Temesvár, 1994. okt. 2.)

d) *Gazda Enikő*²⁰³ (Kovácsna, 1968. okt. 27.) Magyar-német-néprajz szakot végzett a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemen, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban dolgozik muzeológusként. Férje *Szőcs Imre*, végzettségét tekintve francia szakos tanár, de könyvtárosként dolgozik Sepsiszentgyörgyön a Megyei Könyvtárban. Gyermekük: *Szőcs Eszter* (Sepsiszentgyörgy, 1996. febr. 12.) és *Szőcs Gergely* (Sepsiszentgyörgy, 2002. dec. 31.)

2. *Olosz Éva* (Keresztvár, 1938. – meghalt három napos korában)

3. *Olosz Katalin* (Kovácsna, 1940. dec. 29. -)²⁰⁴ Magyar nyelv- és irodalom szakot végzett a Babes-Bolyai Tudományegyetemen Kolozsváron. Az államvizsga után, 1963-ban kinevezést kapott a marosvásárhelyi Pedagógiai Főiskola magyar tanszékére. Három évi gyakornokoskodás után versenyvizsgával átment a Román Akadémia marosvásárhelyi kutatóintézetébe. Onnan ment nyugdíjba főkutatóként 1999-ben. Kutatási területe: a magyar népköltészet és a magyar népköltészet gyűjtésének, feltárásának története. Megjelent kötetei: *Magyargyerőmonostori népköltészet*. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1969; *A kecskés ember*. Udvarhelyszéki népmesék. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1972.; *Ha folyóvíz volnék*. A magyar népi líra antológiája. Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár-Napoca, 1982.; *Egy kiállítás emléképei*. Kolozsvár, 2003. A Kriza János Néprajzi Társaság kiadása; *Víz mentére elindultam*. Tudománytörténeti, népismereti írások. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2003.; *A rókaszemű menyecske*. Kovács Ágnes ketesdi népmese-gyűjteménye. Gondozta, bevezető tanulmánnyal ellátta O.K. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2005.

1970-ben házasságot kötött *Kicsi Antal* (Torja, 1936. aug. 24. – Székelyudvarhely, 1980. november 27.) irodalomtörténésszel. Házasságukból egy gyermek született.

Kicsi Antal, ifj. (Marosvásárhely, 1971. dec. 9.) A kolozsvári Műszaki Egyetemen villamosmérnöki diplomát szerzett. Marosvásárhelyen dolgozik egy magáncégnél, mint számítógép-hardweres szakember. Felesége *Pop Noémi* (Marosvásárhely, 1972. márc. 14.) református kántor-tanító. Gyermekük: *Kicsi Anna-Réka* (Marosvásárhely, 1998. szept. 6.)

4. *Olosz Ferenc* (Kovácsna, 1944. febr. 2.) A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem matematika karán szerzett diplomát 1966-ban. Előbb Gyergyóremetén, majd Erdődön volt tanár, aztán Szatmárnémetiben egy gépipari szakközépiskolában oktatott matematikát. 1990 óta a szatmárnémeti Kölcsey Ferenc Elméleti Líceum tanára, a matematika katedra vezetője. Előad a Babes-Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémetibe kihelyezett főiskolai tagozatán is. Szerzője egy középiskolásoknak szánt matematikai példatárnak, feleségével együtt elkészítette a matematikatanítás módszertanát tanítóképzősök és tanítók számára. Felesége, *Árokháti Etelka* (Debrecen, 1944. jan. 1.) szintén matematikatanár. Házasságukból három gyermek született.

²⁰¹ Email: korosi@planet.ro

²⁰² *Krónika* erdélyi magyar közéleti napilap. Vezetőszerkesztő: Gazda Árpád, Rostás Szabolcs. Felelős szerkesztő Csinta Samu. (2006 július. 7.)

²⁰³ Email: gazdae@freemail.hu

²⁰⁴ Email: oloszk@freemail.hu

a) *Olosz Ferenc* (Szatmárnémeti, 1968. május 19.) Biokémikus. A bukaresti egyetemen tanult, Miami-ban doktorált. Szatmárnémetiben él. Felesége *Ványi Emese* matematikatanár.

b) *Olosz Emese* (Szatmárnémeti, 1971. szept. 22.) A kolozsvári Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomát. Jelenleg Budapesten dolgozik.

c) *Olosz Ildikó* (Szatmárnémeti, 1971. szept. 22.) A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem matematika karán szerzett diplomát. Férje *Nádori Gergely* biológianár. Budapesten élnek. Gyermekük: *Nádori Jakab* (Budapest, 2001. dec. 6.) és *Nádori Gáspár* (Budapest, 2005. febr. 21.)

Még annyit szeretnék megjegyezni a Sipos családdal kapcsolatos ismereteimről, hogy a kolozsvári matematikatanár Sipos Laci bácsit én is ismertem: kolozsvári egyetemi éveim alatt (1958-63 között) gyakorta megfordultam náluk. Tartottuk a rokonságot. A fiát, menyét, unokáját nem ismertem, soha nem találkoztam velük, de tudtam, hogy Sipos György agrármérnök a Bukarest melletti Funduleán, a mezőgazdasági kísérleti gazdaság vezetője volt. Haláláról annak idején az újságokból értesültem. Sipos Laci bácsiéknál hébe-hóba találkoztam egy Sipos Kati²⁰⁵ nevű agrármérnök-jelölttel. Idősebb volt nálam, az Agronómiai Főiskolán tanult Kolozsváron. Imponálón határozott egyéniség volt, akit elgondolásaitól nehezen lehetett eltéríteni. Nem emlékszem arra, hogy hova való volt (rémlik, hogy székelyudvarhelyi), de azt tudom, hogy a Siposok másik ágán volt rokon Laci bácsival. Nem tudom, mi lett vele.

Szőcsné Gazda Enikő²⁰⁶

Születési hely, idő: Kovászna (Románia), 1968. október 27.

Tanulmányok:

- 1987-Kovácsnai Körösi Csoma Sándor Iskolaközpont, érettségi
- 1994-Kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészkar, magyar-német szak. Szakdolgozat: *A koldulás kultúrája*.
- 1995-Kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészkar, néprajz szak
- 2006-Debreceni Egyetem, Néprajz Doktori Iskola, III. évf.

Részképzések:

1991- Debreceni Egyetem, néprajz szak (1 szemeszter)

1992-Université Libre, Bruxelles (Belgium), néprajz-kulturális antropológia szak (1 szemeszter)

Munkahely: Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, néprajzi részleg, részlegvezető

Tudományos tevékenység:

Kutatótevékenységet a következő témákban végeztem:

- Erdély és Moldva népi vallásossága
- Székelyföld történeti néprajza
- Forráskiadványok szerkesztése a régi székelység írott néprajzi jellegű emlékeiből
- Kerámiakutatás

Szervező munkaként elsősorban a munkahelyemen, a Székely Nemzeti Múzeumban szervezett fontosabb kiállításaimat említeném meg:

- Délkelet-erdélyi kerámiaközpontok
- Születésén a kisdednek. Székelyföldi betlehemesek
- Virághímes bútoraink
- Háromszéki színes szőttés (Bukarest, Magyar Köztársaság Kulturális Központja)
- Vagyon-é fájdalom az enyémhez hasonló? Gyászjelentők a Székelyföldön
- Népi világítóeszközök

Ezek mellett 2005. szeptember 20 – 23 közt a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban szervezett Népi vallásosság a Kárpát-medencében VII. Konferencia főszervezője voltam.

²⁰⁵ Sipos Kati unokatestvérem, édesapám testvérenek Sipos Gézának a leánya. Székelyudvarhelyen él 2006 nyarán találkoztunk és átadott egy könyvet: Rostás Zoltán: Visszajátszás. Albatrosz Könyvkiadó, Bukarest 1984. In.: Mi marad meg az ember munkájából. Sipos György. Ennek alapján Sipos György született 1923-ban, meghalt 1982. X. 19.-én 59 éves korában. (S. B.)

²⁰⁶ Sz. Gazda Enikő által emailen elküldött szakmai életrajz.

Tudományos projektekben való részvétel:

- Szellemi sivatag. Tudományosság a két világháború közti Székelyföldön (1997-98, kutató tag)
- Vizitáció. Írott források a Székelyföldön (1998-2002, kutató tag)
- Centrumok. A tudományosság központjai a Székelyföldön (2002, kutató tag)
- Hagyományos Izek – Régiók (2004, tag)
- Orbai szék néprajza (aktuálisan, projektvezető)

Egyesületi tagság:

- Kriza János Néprajzi Társaság – tag
- Erdélyi Múzeum Egyesület – tag

Publikációk:

Önálló könyv: Szöcsné Gazda Enikő: *Erkölc és közösség. Orbai széki erkölcsirányítás a 17-19. században*. Pro-Print, Csíkszereda, 2001.

Forráskiadványok:

Csáki Árpád – Szöcsné Gazda Enikő: *Az Orbai Református Egyházmegye vizitációs jegyzőkönyvei I.* T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2001.

Tanulmányok:

- Gazda Enikő: Koldulás, kéregetés. In: Romsics Imre (szerk.): *A másik ember. A Fiala Néprajzkutatók III. konferenciájának előadásai, Kalocsa, 1993. November 15–19.* Kalocsa, 1994, Viski Károly Múzeum, 45–48.
- Gazda Enikő: A koldulás eszközei. *Néprajzi Látóhatár*, 1995., 4. 3–4. 24–36.
- Gazda Enikő – Benedek H. Erika: Pusztinaiak csíksomlyói búcsújárása 1993-ban. In: Pozsony (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 5*, Kolozsvár, 1997, Kriza János Néprajzi Társaság, 259–285.
- Gazda Enikő: Háromszéki fazekasközpontok. In: Fulga Ligia – Gazda Enikő – Farkas Irén: *Centre de olari din Sud-Estul Transilvaniei – Fazekas központok Délkelet-Erdélyben. Kiállítási katalógus*. Sepsiszentgyörgy, Cova Könyvkiadó, 1997–98, I. 47–82.
- Szöcsné Gazda Enikő: A Sepszi széki vásárokról. *Honismeret*, 1998. 26. 5. 74-78.
- Szöcsné Gazda Enikő: Egy régi papolci orgonakészítő mester. *Honismeret*, 1999. 27. 5. 73-76.
- Sz. Gazda Enikő: Roediger Lajos néprajzi munkássága. In: Boér Hunor (szerk.): *ACTA(SICULICA)–1998. Székely Nemzeti Múzeum – Csíki Székely Múzeum*. Sepsiszentgyörgy, T3 Kiadó, 1999. 205-212.
- Szöcsné Gazda Enikő: Adatok az úrihímezések történetéhez. In: Keszeg Vilmos – Czégényi Dóra (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 8*, Kolozsvár, Kriza János Néprajzi Társaság, 2000., 89-99.
- Sz. Gazda Enikő: Egyházi büntetések Orbai széken a 18. században. In: Boér Hunor (szerk.): *ACTA (SICULICA)– 1999. Székely Nemzeti Múzeum – Csíki Székely Múzeum*. Sepsiszentgyörgy, T3 Kiadó, 2000., I. 313-324.
- Szöcsné Gazda Enikő: Egy vargyasi népitélet 1792-ből. *Erdővidéki Lapok*, 2001. 2. 3.(5.) 8-9.
- Szöcsné Gazda Enikő: A néprajz írott forrásai. In: Keszeg Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9*. Kolozsvár, Kriza János Néprajzi Társaság, 2001., 230-236.
- Szöcsné Gazda Enikő: Orbai széki eklézsiakövetés a 17-18. században. In: S. Lackovits Emőke – Mészáros Veronika (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében 5*, Pápa, 1999. június 22-24. Veszprém, Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, 2001., II. 49-56.
- Szöcsné Gazda Enikő: Bevezető. A moldvai csángó népi kultúráról. In: Gazdáné Olosz Ella: *A tű csodája. Moldvai csángó-magyar inghímek, erdélyi öltéstechnikák*. Csíkszereda, Pro-Print, 2001., 5-13.
- Sz. Gazda Enikő: A székelyföldi szöttezmozgalom és a Székely Nemzeti Múzeum. In: Boér Hunor – Wolf Tamás (szerk.): *Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 125 éves évfordulójára*. Sepsiszentgyörgy, T3 Kiadó, 2002.
- Szöcsné Gazda Enikő: A Sepszi Református Egyházmegye válsi jegyzőkönyvei. In: Bárány Dániel – Lackó János (szerk.): *Halmok és havasok. Tanulmányok a hatvan esztendő Bárány János tiszteletére*. Kecskemét, 2004, 355-378.
- Szöcsné Gazda Enikő: A Rózsafüzér társulatok hatása egy falu életére. In: S. Lackovits Emőke – Mészáros Veronika (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében 6*. Veszprém, 2004, II. kötet,

161-166.

-Szöcsné Gazda Enikő: Viselettörténeti adatok a 17-18. Századi háromszéki hozománylevelekben. In: Keszeg Vilmos-Tötszegi Tekla (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 13. Tanulmányok Gazda Klára 60. Születésnapjára*. Kolozsvár, 2005, 194-199.

-Szöcsné Gazda Enikő: A boszorkányperek alkonya Háromszéken. *Korunk*, 2005. Harmadik folyam, 5, május, 71 – 74.

-Szöcsné Gazda Enikő: Háromszéki árvizek és hatásuk az itt lakók életmódjára. *Székelyszék*, IX. Évf., 2005. július, 7. szám, 107 – 120.

A lisznyói Jakó (Jákó) család.

A kézdimárkosfalvi ev. ref. egyházközség családkönyve²⁰⁷ alapján:

Jakó Pál volt tanító sz. 1879. febr. 3. Felesége Sipos Etelka sz. 1881. nov. 11. Házasságkötés: 1904. július 17. Elköltöztek 1927-ben Kézdivásárhelyre.

Gyermekek:

Jakó Pál sz. 1906. július 22.

Jakó László sz. 1908. július 17.

Jakó Emma sz. 1912. július 22. (Confirmatio ideje 1926.)

Jakó Etelka sz. Tamásfalú 1915. december 16. meghalt²⁰⁸: Kézdivásárhelyt, 1999. VII. 26.

Jakó Róza sz. 1917. május 1.

Jakó Erzsébet 1920. január 2. (konfirmált 1935.-ben Kézdivásárhelyt)

Kiegészítés: Bogdán Éva 1996. okt. **Sipos III. Bélának** írt levele alapján, megőrizve. Sipos I. Etelka 1881. okt. 17-én született, 1950-ben halt meg. Férje lisznyói²⁰⁹ Jakó Pál (1879. II. 2. - 1965.²¹⁰)²¹¹, 2 fiú, 4 leány: 1. Jakó Pál (1906. VII. 20.-meghalt, kereskedő volt, neje Lénárd Ilona, két leány Ildikó²¹³ és Katalin²¹⁴) és 2. Jakó II. László (1908. VII. 18. -2001. VII. 26.,

²⁰⁷ Kijegyzeteltem Márkosfalván 2006. július 22.-én. Családkönyv 463 - 464. p. (S. B.)

²⁰⁸ Jakó Etelka halotti bizonyítványa és temetési értesítő.

²⁰⁹ A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914” i. m. 38B2 Háromszék vm. Sepsí járás. Lisznyó Sepsiszentgyörgytől északkeletre található, Kisborosnyótól keletre.

²¹⁰ Jakó Pál prosztata rákban halt meg, Kézdivásárhelyt van a sirja feleségével Sipos Etelkával.

²¹¹ Pálmay 1902. i. m. 226-227. p. alapján: a leszármazás: „lisznyói Jakó Sámuel -- Jakó Antal (Kuthy leány) -- Jakó Pál (sz. 1803 assessor, ülnök, az 1848-as forradalomban részt vett, megsebesült, n. Magyarosi Anna) -- Jakó László (sz. 1838 V. 17.- körjegyző 1. n. Jakó Borbála 2. n. Léczfalvi Gyárfás Emilia) - Jakó Pál (sz. 1879 tanítóképezdeinövendék 7 testvére volt)” akinek neje Sipos Etelka. Pálmay (i. m. 227. p.) ismerteti a kézdiszentléleki Jakó családot is, (i. m. 226.) p. a közös ős véleménye szerint a Teleken élő Jakó György, akit Szabó Károly 1537-ben a „Székely oklevéltárban” említ. Jakó György fia Mátyás 1578. április 28-án Dálnok községével erdőt cserélt. A léczfalvi Gyárfás családról részletes áttekintést ad Baczkamadarasi Kis Bálint tanulmányában: Turul 1897. 15. kötet 141-142. p. Ugyancsak részletesen ismerteti a léczfalvi Gyárfás családot Pálmay Háromszék vm. i. m. (1901. 185-191. p.), ahol Gyárfás Emma 1858-as születéssel megtalálható. Gyárfás Emma a Turul tanulmányban (141-142. p.) a családfán szintén megtalálható, születési időpont nélkül. Gyárfás Emma (sz. 1858. itt eltérés van, mert a családi adatok, Bogdán Éva levele szerint léczfalvi Gyárfás Emilia született 1850. VI. 7. és testvére volt Gyárfás Győző sz. 1857. felsőházi tag Sepsiszentgyörgyön és országgyűlési képviselő. Ez a Gyárfás Győző nem szerepel az idézett Pálmay és Turul kötetben. Valószínűleg ugyanazon Emmáról, Emiliáról van szó, férje Jakó László 1850-ben született, tehát ebben az esetben 12 év különbség volt köztük, 1858-as születésnél 20 év, ami nehezen feltételezhető.) Gyárfás Emma apja Gyárfás Lajos, (1818-1893 decz. 13. Zabolán, 1848-49-ben honvéd őrnagy) anyja Csik-sz. – domokosi Sándor Mária (1823-1885. okt. 26.). Gyárfás Lajos apja Gyárfás Miklós (regalista, meghalt 1861.) anyja: Diód-váraljai Miksa Polixena, Gyárfás Miklós szülei: Gyárfás Lajos és Nagyvárad Horváth Teréz, Gyárfás Lajos szülei: Gyárfás István (1781.-ben még élt) és Sz.-miklósi és Óvári Pongráz N., Gyárfás István szülei: Gyárfás Pál (1680.) és Hidvégi Nemes Sára, Gyárfás Pál szülei: Gyárfás István (1680.-ban lustrál, kézdiszéki királyi bíró. Léczfalván, Szöröcsén, Teleken) és Csik-szent-mihályi Sándor Anna, Gyárfás István szülei: Gyárfás Tamás (1630. Léczfalván) és Zágoni Jankó Ilona, (a zágoni Jankó Boldizsárháromszéki főkirálybíró leánya), Gyárfás Tamás apja Gyárfás István (sepsiszéki jegyző, czimert nyert 1609-ben, 1635-ben mint primor hadnagy lustrál), Gyárfás István apja Léczfalvi Gyárfás Pál. (1550).

²¹² Jakó László és Sipos Etelka Kézdivásárhelyen vannak eltemetve, sírjukat lefotóztam 1997-ben. (S. B.)

²¹³ Jakó Ildikó, valahol Németországban él, egy leánya van.

Lökkös Edit, sz. Budapest, 1928. VII. 12.-két leány, Edit sz. 1951. IX. 16- és Emő (Gui) sz. Bp. 1955. VIII. 6.-), 3. Jakó Emilia sz. 1912. VII. 22. (Borbáth Zoltánné, leánya Mariska, testnevelő tanár, férje mérnök, Bihari András, zsidó származású két fiu: Zoltán és András, Izraelbe települtek le.), 4. Jakó Etelka²¹⁵ (1915. XII. 16.- 1999. VII. 26. gyilkosság áldozata volt, férje Bogdán²¹⁶ Elemér^{217 218} (Sepsiszentgyörgy 1914. X. 19. -1988.), fényképész, házasságkötés Barót 1938. III. 28. 2 gyermek, Bogdán Éva, Anna, fényképész sz. 1941- [férje Bogdán Antal gépészmérnök, elvált, fia Bogdán István, mérnök sz. 1971. VI. 17. felesége Papp Ágnes sz. 1976. I. 21. házasságkötés 2006. VII. 23.], és Bogdán Elemér, Pál, 1946- mezőgazdasági gépészmérnök, Brassóban tanult, leánya Boglárka sz. 1972. leánya Gyopár sz. 1996.), 5. Jakó Rozália (1917. V. 1.-2003 k.), Komsa Lajosné [2 gyermek, Lajos, USA-ban él és Zsuzsa], 6. Jakó Erzsébet (1920. I. 2.-2003 k.), Székely Józsefné.

Lisznyón 1997-ben jártunk, ahol több Jakó család él. Jakó Ferenc és Barabás Zsuzsa (1883.-) gyermekei, szóbeli közlés alapján: Jakó Pál (1910-), Jakó András (1913-) [n.: Bedő Rozália, gyermekek: András, Blanka, Dénes (n.: Kolozsi Melinda, leányuk Zita)] Jakó Ödön (1911-) Jakó Ferenc (1915-). Jakó Ferenc testvérei: István és Berta.

Jakó Edit kiegészítése: Lisznyói Jakó Pál, tanító (1879. II. 2.-1965.) felesége márkosfalvi Sipos Etelka (1881. X. 17.-1950.) Jakó Pál szülei: Jakó László (1838. V. 17. -) és lécfalvi Gyárfás²¹⁹ Emilia²²⁰, (Lisznyó, 1850 VI. 7- 1935) a ki Sepsiszentgyörgyön az Olt utcát vitte hozományként a házasságba. Jakó László első felesége Jakó Borbála volt. Jakó Pál, tanító testvérei: László, Irénke, Hadnagy, Emi, Földes Józsefné, Erzsike, Kádár Jánosné, Iluska, Jakab Álmosné, Anna, Hadnagy Mihályné. Jakó Pál és Sipos Etelka gyermekei: Pál, (1906. VII. 20.-) fényképész, Etus fényképész, László (1908. jul. 15 Székelytamásfalván.²²¹ - 2001. VII. 26.) tanár, Emilia, Erzsébet, fényképész, Rózsika (Kokó) Jakó László (1908. VII. 18.-2001. VII. 26.²²²) 1918-ig Székelytamásfalván élnek, 1919-ben Lisznyóba költöznek, 1921-től Márkosfalván élnek, (a márkosfalvi családi házban, édesanyjukkal Sipos Etelkával, később Forró József veszi meg, aki bűnöző volt, a családi ház rajzát Sipos László ideadta, megőrizve. Megjegyzés Sipos V. György emlékei szerint ez a ház a Székelyudvarhelyi ház volt.) 1927-től Kézdivásárhelyen laknak a református templom mögötti házban, élete utolsó éveiben velük él Sipos György (1841-1928-1930 k.) dédapánk is. 1933-ban a szülők és a leányok Barotra²²³ költöznek. 1940-ben a szülők és Borbáth Zoltán és Emi visszaköltöznek Kézdivásárhelyre. 1939-től Jakó László Székelyudvarhelyen tanít, majd 1940-től Nagybanján. 1944-től katona, visszavonulás, 1944 Kapuvár, 1945 Ausztria angol fogság, 1945 Budapest, 1948 Szőlőgyörök, 1950 Zamárdi, (Dóra hugommal nyaraltunk Náluk. S. B.) 1957 Budapest, 1971 elvált, 1972 házasság Zakariás Katalinnal. Jakó László (1908.-2001.) és 2. neje Lökkös Edit (1928. VII. 12. Budapest-) házasságából két leány született: Jakó Edit (1951. IX. 16. Bp.-) és Emőke (1955. VIII. 6.-) Edit gyermekei: az első házasságból (férje: Kóta Ferenc sz. 1950. X. 26. tapétázó) Kóta Emőd sz. 1976. VII. 7. (és a második házasságból Paál Bese sz. 1985. II. 24. (élet-társa 1984 óta Paál Sándor sz. 1957. III. 11.) Jakó Emőke gyermekei: Szirtes Réka 1974. IX. 16. Szirtes Gergely. 1975. XI. 4. Portolani Gina 1983 XI. 6. (München) és fogadott Portolani Stephanie 1982. II. 3. (München) Férjei: 1. Fogarasi Róbert, 2. Szirtes András, karnagy, Jancarbo

²¹⁴ Jakó Katalin, fogorvos Marosvásárhelyen, két gyermek, férje tornatanár.

²¹⁵ Jakó Etelka, majd leánya Bogdán Éva írtak levelet, amikor megtudták, hogy 1996-ban Márkosfalván jártam. A Jakó családra és a Sipos, Bodola, Kovács rokonságra sok adatot kaptam. (S. B.)

²¹⁶ A Bogdánok örmény származásúak.

²¹⁷ Gál Elekné, Deák Teréz, Bogdán Elemér nagyanyja.

²¹⁸ Apja Bogdán Artur.

²¹⁹ Pálmay: Udvarhely vm. i. m. 85-86. p. felhasználva: Török Pál: a lécfalvi Gyárfás család, Turul, 1897. 8. füzet. Részletesen ismerteti a Gyárfás család családfáját.

²²⁰ Gyárfás Emilia szülei: Gyárfás Dávid és Gyárfás Ágnes.

²²¹ Kézdimárkosfalvához közel délre található a szomszéd falu Székelytamásfalva.

²²² Gyászértésítő, Lisznyói Jakó László 2001. július 26.-án életének 94. évében elhunyt. Búcsúztatása 2001. augusztus 8.-án 12.30 kor lesz az Óbudai temetőben. Gyászolják felesége, leányai, vejei, unokái. Távirat-cím: Jakó Lászlóné, 1064 Bp. Bajcsy Zs. Köz. 3. (Haláláig rendszeresen találkoztunk. Második felesége Zakarás Katalin, Cica néni. (S. B.))

²²³ A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914" i. m. Barót 38A1 Háromszék vm. Miklósvári járás.

Portolani. Jakó László 3. neje, házasságkötés 1972. Zakariás Katalin (Cica néni) (1913.-) Jakó László (1908. VII. 18.-2001. VII. 26.) harmadik felesége Zakariás Katalin született 1913. IV. 16.-án Gyimesközéplokon²²⁴ Házasságkötés 1972. Zakariás Katalin első férje: Miklós Sándor 1910. IV. 16-1961. Fia: Miklós Levente, szül.: 1942. VII. Csiksomlyó, unokái: Miklós Monika (1969-, akinek 2 fia van) és Réka (1972-, 1 leánya és egy fia van). A második házasságából származó fia: Miklós Zsombor (2000. I.-)

A márkosfalvi Sipos család története Sipos I. Béla közlése alapján.²²⁵

Sipos I. Béla (Tatus) (1875. IX. 16. - 1967. XII. 3.) eredeti feljegyzésében 1940-ben²²⁶ a *márkosfalvi Sipos család nemeslevele*²²⁷ az alábbiak szerint lett megfogalmazva: “Mi Somlyói Báthory Zsigmond Erdély fejedelme és a székelyek grófja jelen soraink által adjuk emlékeztül mindazoknak, a Kiket illet, hogy mi midőn egynéhány tanácsos urainknak az okból való alázatos közbenjárására igazságosan megvizsgálván és megfontolván Márkosfalvi **Sipos** Demeter és **Bálint** agilis²²⁸ nemeseknek hűségét és hív szolgálatait, melyet minden időben és helyen hozzanak²²⁹ és ezen országhoz tartoztak és ragaszkodnak és a jövőben is tartozni és ragaszkodni szándékoznak: Ugyanezen **Sipos** Demetert és **Bálintot** Kézdi széknek hátramaradt Primipilusainak²³⁰ (lófő, székely huszár²³¹) állományából és rendjéből kitörülttük és ezen Erdély országnak valódi nemesei-

²²⁴ A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914. Második kiadás. Előszó: Dr. Tóth József. Talma Kiadó Pécs 1903. 247. p. Gyimesközéplok, 27B4 Csik vármegye Szépvízi járás. Csíkszeredától délre található falú.

²²⁵ A Sipos család címerét több változatban (rajz, goblein, festmény) megkaptam **Sipos I. Bélától**, megmaradt egy iraton a címer lenyomata, amit **Sipos Gábor** 1821-ben írt alá. **Sipos Gábor Sipos I. Béla** dédapja volt.

²²⁶ Családi irattárban megőrizve.

²²⁷ Székely oklevéltár. Új sorozat. IV. Székely népesség – összeírások. 1575-1627. Bevezetéssel és jegyzetekkel közlést teszi Demény Lajos. Erdélyi Múzeum – egyesület kiadása. Kolozsvár. 1998. 19. p. „A katonaszkodó székelyek védelmében és számbeli gyarapításában Erdély fejedelmei már Báthory István idejéből gyakran fordultak ... a névre szoló kiváltságlevelek adományozásához...Mind gyakoribb lett a címeres levelek adományozása s ezek alkották az úgynevezett armalisták csoportját. Báthory Zsigmond, Rákóczi Zsigmond és Báthory Gábor gyakran folyamodtak a hasonló kiváltságlevelek adományozásához.”

²²⁸ Agilis, anyja vagy felesége jogán nemesi birtokkal rendelkező nem nemes ember.

²²⁹ A drinápolyi béke (1568) I. Miksa császár és II. Szelim török szultán közötti egyezmény, melyben elismerik a török hódításokat. Kölcsönösen garantálták a határokat és megtiltják a további területszerző hadjáratokat. 1568 óta huszonhárom éven át béke volt a törökök és Erdély között, de azért a portyázás nem szűnt meg és a különbség csak abban állott, hogy nagyobb várakat nem igen ostromoltak és csak ritkán vívtak jelentősebb csatákat. Előfordult belső lázadás, pl. 1575-ben Békés Gáspár lázadása, amit Báthory István lever. Báthory Zsigmond 1595-ben Rudolf császárral szövetséget kötött, és birodalmi hercegi címet kapott. Hatalmát kiterjeszti a két román fejedelemségre, 25.000 székely segítségével (akiknek oklevélben ígért szabadságot) legyőzi Gyurgyevónál a török seregeket. Kezdetben győzelmeket arattak a török felett, de 1596-ban a mezőkeresztesi csatában döntő vereséget szenvedtek. Jakab Elek és Szádeczky Lajos: Udvarhely vármegye története a legrégibb időtől 1849-ig. Budapest. 1901. Reprint. Pallas – Akadémia, Csíkszereda. 1994. 579. p. c. művükben foglalkoznak a Báthory Zsigmond fejedelem működésével is. Véleményük szerint Báthory Zsigmond gyakran szorult rá a székelyekre, a székelyek támogatták és Báthory Zsigmond fejedelmileg is viszonzta hűségüket. Kiváltságleveleket adott pl. 1590. szept. 22.-én a Görgényvárhoz tartozó gyalogrendi századosoknak és gyalogoknak, 1591. jun. 4.-én pedig a marosszéki puskás gyalogoknak, 1591. dec. 22.-én a csíki, gyergyói és kászonszélieknek. I. m. 292-294. p.

²³⁰ Primipilus, tört. lófő, székely nemesi rang. Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. II. kiadás. Akadémiai Kiadó. Bp. 1974. 681. p.

²³¹ Jakab Elek – Szádeczky Lajos: Udvarhely vármegye története a legrégibb időtől 1849-ig. Pallas - Akadémia. Csíkszereda. 1994. (Reprint első kiadás Budapest. 1904.) 579. p. I. m. 214. p. szerint már 1096-ban említik a lófő (Loofew) és gyalog (Giharlog), valamint a harcias és vitéz (militares et fortes viri) székelyek rendjeit. Rugonfalvi Kiss István: A székely nemzet története, i. m. 93. szerint: akik három lovast tudtak kiállítani, azok voltak a főemberek, primorok, akik csak egy lóval vonultak ki, azok a lófő, primipilus nevet kapták, a gyalogos neve pixidarius, magyarul darabont vagy közszékely volt. A lófő név onnan ered, hogy sorban állva a lovak fejét számolták össze.

nek sorába és számába írtuk, és ehhez képest oda számítjuk, sorozzuk és írjuk, határozottan elrendelvén, hogy ennél fogva ezentúl ugyanazon **Sipos** Demeter és **Bálint** és mindkét nemű leszármazottai valódi és kétségtelen nemesembereknek tartassanak és tekintessenek. Ennél fogva igaz és bizonyos nemességük jelvényébe égszínű kép, katonai pajzssal betakart emberi kar kezében a pajzs felső szélé felé egyenes kardot emelve annak végén levágott török fejjel, felette zárt sisak legyen helyezve, melynek csúcsából tincsek vagy különböző színű és szétfutó szalagok vagy levelek a pajzs minden részét szépen körülfutják és kerítik. Megfontolt elhatározással elrendeltetik, hogy levelünk utasításai festőnek keze és művészete által világosabban kifejeztessenek és lefestessenek, és ezt tudomásul Nekik, valamint mindkét nembeli örököseiknek és utódaiknak adtuk és azokra ráruháztuk, helyeselvén és megengedvén, hogy ők és utódaik más valódi és jeles fegyverviselő nemesek szokása szerint mindenütt: csatákban, fegyver játékokban, tornákban, párviadatok és magán harcaik, valamint bármi más nemesi gyakorlatukon, nemkülönben udvaraik, házaik, pajzsaik, sátraik, pecsétjük, edényeik, zászlóik, sírboltjaik, lándzsáik, általában pedig bármely ügyük, tárgyalásaik és eljárásuk alkalmával tiszta és becsületes nemességük címén, mellyel őket úgy mindenkitől, mint az egyesektől - bármely állapotú, állású, méltóságú és kitűnőségű emberekként élnek - címeztetni, tartatni, neveztetni és tiszteltetni akarjuk.

Viseljék és hordják mindazon összes és egyes tiszteletet, kegyet és előjogokat, kedvezményes szabadságokat, sérthetetlenséget és elsőbbségeket, melyeket a fent említett Erdély országunk többi valódi és született nemesei és katonai emberei bármely jog és szokás alapján használnak, élveznek és magukénak tartanak, azokat örökké használhassák, élvezhessék és azoknak örvendezhessenek. Melyeknek emlékezetül és örök erősségül jelen függő és hiteles pecsétünk által megerősített levelünket nevezett **Sipos Bálintnak** és Demeternek és az Ők mind két nemű valamennyi örököseiknek és utódaiknak kibocsátani és kézbesíteni rendeltünk.

Kelt Gyulafehérvár városunkban október hó 4-ik napján az Úr 1590-ik esztendejében”

Sipos I. Béla (Tatus) megjegyzései:

“Alá volt írva balról az alsó szélén Báthory Zsigmond, jobbról pedig Kovacsoczy Farkas kancellár. A levélnek kezdetén vagyis a fején láthatók voltak a fent említett Fejedelem által ugyanazon **Sipos Bálintnak** és Demeternek engedélyezett nemesi jelvények festő művész által - mint az fent elő van írva tulajdon színükkel megfestve.”²³² ²³³ ²³⁴“A nemes levél szerint **Sipos Bálint** és Demeter már 1590. előtt a második székely kiváltságú osztályba a “székely huszár” primipilus (lófő) osztályba tartoztak. Még gyermekkoromban az 1800 évszázad utolsó negyedében falumban Márkosfalván és a többi székely falvakban is teljesen megkülönböztetett kasztokban éltek a: 1. jobbágyok, 2. katona részen levők és 3. a nemesek. A 2.-ik csoportban előkelőbbek voltak a lovas katonák és utánuk jöttek a gyalogosok, pignidariusok.”²³⁵ Ezek a társadalmi osztályok dacára az 1848-ban eltörölt kiváltságoknak szórványosan még ma is megvannak. Rokoni kapcsolatok, egymás közötti házasságok fenntartották a külön elszigetelődést. Sok nemes família volt Márkosfalván; a Barabások, Forrók, Bakczyk, Siposok, Kotsisok. Katona részen valók: Orbánok, Kordák, Mántók, Koósok.”²³⁶ 1848.

²³² Az eredeti nemesi okirat nincs meg. Sipos Gábor 1821 júl. 23-án kelt eredeti pecsétlenyomata a családi irattárban megvan. Kard végén leszúrt fej.

²³³ Az eredeti irtra vonatkozó forrást időközben sikerült megtalálnom. (S. B. 2005. dec. 15.) **Sipos de Markosfalva Bálint, Demeter**. Kiadó Báthori Zsigmond - Gyulafehérvár, 1590.10.04. Honos Marosszék – 1593. Háromszék Küküllő Alsó-Fehér Levéltári jelzet F 139 - Cista iplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. H - N°. 82. F 139 - Cista diplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. C - N°. 161. Sorszám 1s659. (Forrás: Illéssy János (1861-1905) gyűjtemény, elektronikus dokumentum. i. m. Sipos de Markosfalva.)

²³⁴ Orbán Dezső (márkosfalvi): A székely gesta. Kapu könyvek. Budapest. 728. p. I. m. 257. - 258. p. 1590 előtt egy komolyabb harc volt, ahol a nemességszerző Siposok kitüntethették magukat, 1585 - ben Petru Cercel Havaselve „királya” egy kisebb haddal betört Erdélybe rabolni. Az erdélyi katonák levertek Cercel hadait és kiűzték az országból.

²³⁵ Székely felkelés 1595-1596. Előzményei, lefolyása, következményei. Szerk.: Benkő Samu, Demény Lajos, Vekov Károly. Kriterion Könyvkiadó 1979. 162-163. p. i. m. szerint a társadalmi megosztás 1614-ben a székekben (Udvarhelyszék, Marosszék, Csíkszék, Gyergyószék, Kászonszék, Sepsiszek, Kézdiszék, Orbaiszék) összesen 20196 fő, ebből főember 392, szabad 10786 (amiből lófő 4131, gyalog 2877, libertinus 3778) jobbágy 5068, zsellér 3000, egyéb 950. Márkosfalván az i. m. 190. p. szerint: 70 főből főember, nemes: 1 , lófő 12, gyalog 26, libertinus (szabad illetve felszabadított székelyek, 1627-ben a puskás gyalogok között említik őket) 14, jobbágy 5, zsellér 11, egyéb 1. A főemberek és a szabadok esetében az adatok egy családot jelölnek, a jobbágyokat és zselléreket és az egyéb kategoriát személyenként, külön vették számba. Ez azt jelenti, hogy főemberek és a szabadok száma magasabb, mint amit a felmérés mutat. A felmérésből látható, hogy a széki székelység zöme megőrizte szabademberi állapotát. Libertinus: Sajátos helyzetű szolgafajta elnevezése. Magyar megfelelőjeként régebben a "szabados" kifejezést alkalmazták, mely a modern szakirodalomban ebben az értelemben már nem használatos. A libertinus a 12-13. század folyamán a világi (magán) birtok népeinek jellegzetes típusa, királyi és egyházi birtokokon csak elvétve szerepel. Jogállását tekintve szolga; a servusként emlegetett szolgáktól az különbözteti meg, hogy önállóan termelő paraszti gazdasággal rendelkezik, érvényes házasságot köthet, s elismerik önmegváltási jogát. Földesúri terheire a terményhányad és a munkakötelezettség egyaránt jellemző, az utóbbi azonban a servusoktól eltérően megszabott mértékű volt, s idővel háttérbe szorult. A 13. század végére többségük - megváltás vagy felszabadítás révén - a személyileg szabad jobbágyparaszság soraiba emelkedett. Pálmay (1902) i. m. szerint, ld. az alábbiakban 1614-ben a Kézdiszékhez tartozó Márkosfalván nem egy, hanem 5 nemesi család élt: az Orbán (1607), a Sipos (1590), a Szabó (1607), a Székely (1612) és a Veres (1607) családok ugyanis már nemesi oklevéllel rendelkeztek. Ugyanakkor elképzelhető, hogy 1614 után települtek Márkosfalvára, amit kételek, mert Pálmay (1902) márkosfalvi családonként írta le őket. (S. B.) Lécfalvi Sipos Kámilló: Az erdélyi gazdasági egylet története 1844-48-ig. Az „Erdélyi Gazda” kiadása Kolozsvár, 1911. arról írt 9.p., hogy „Erdélyben a törvények szerint a népesség három csoportra oszlott: u. m. nemesek, polgárok és nem nemesek (birtoktalanok) Az 1772.ki összeírás szerint az első osztályból volt 29510 család, a másodikból 92479 és a harmadikból 181027 család. E rendek különböző jogokkal bírtak. A nemességnek ismét három osztálya van: főnemesek, egyházi nemesek és köznemesek.” A két statisztika nem hasonlítható össze, mert az első a székekre vonatkozik, a második teljes Erdély területét foglalta magában. E besorolás szerint a Siposok birtokos köznemesek voltak. (S. B.)

²³⁶ Pálmay József (1902) i. m. 489-494. p. szerint Márkosfalván a következő nemesi családok éltek, zárójelben tüntettem fel a nemesi oklevél megszerzésének az évét. Illéssy is felsorol számos márkosfalvi nemes családot, a nemességszerző nevét és az évszámot aláhúzással jelölöm. (S. B.): Barabás (1619, Barabás Mihály 1619.), Bodola (1676, Bodola Ferenc 1676), Butyka (1624, Buttyka László 1612), Deák (1622, Deák András 1624), Jakócz (1645, Jakócz István 1645), Kancsó (1614), Kelemen (1583), Kocsis (1656), Olti

után azonban a jobbágyokat fel kellett szabadítani, megszűntek a kiváltságok és fenti nemesi családok sorvadásnak indultak. Később hivatalokba felszívódtak és az ősi lakhelyet elhagyták.²³⁷

A Sipos család fő családfája 1590-től fennmaradt, de a részletekről az adatok hiányoznak. Annyi megállapítható, hogy ámbár nagy vagyonok nem voltak, de azért minden nemzetöltőben 1-2 családtag eljárt az enyedi híres kollégiumba²³⁸. Nagypám **Sipos Sámuel** szül.:1806-ban, (X. 25. keresztelő) meghalt 1842-ben²³⁹, ügyvéd volt. Apja **Sipos Gábor** született 1750. körül²⁴⁰, ügyvéd

(1624), Orbán (1607, Orbán Tamás 1660), Sipos (1590, Sipos Bálint és Demeter 1590), Szabó (1607, Szabó 1620), Szántó (1650), Székely (1612, Székely István 1612), Török (1639, Török János 1639), és Veres (1607) családok.

²³⁷ Bona Gábor i. m. szerint az 1848/49-es szabadságharcban a következő márkosfalvi előnévvel rendelkező nemesek vettek részt: márkosfalvi BARABÁS KÁROLY (Márkosfalva, Háromszék, 1820., ref. Nőtlen. A szabadságharcban a 15. Mátyás huszárezrednél szolgált Erdélyben. Örmester, 1849. aug. 17 (16)- hadnagy (Bem altábornagy nevezte ki). 1849. dec. 2. besorozzák az 52. gyalogezredhez. 1853. okt. 31. elbocsátják. 1874. törvényszéki irodaigazgató Kézdivásárhelyen. 1890. szülőhelyén él, a Rikán belüli Honvédegylet tagja. Nyugdíjas telekkönyvi iktatóként hal meg. Kézdivásárhely, 1898. dec. 23. márfosfalvi BARABÁS PÁL (Barabás Antal székely birtokos és Balogh Anna fia. Albis, Háromszék, 1830. 1846- köztitéz, 1848. tizedes a 15. határőrezredben. Nőtlen. 1848 őszén ezredével csatlakozik az erdélyi honvédsereghez. 1849. januárjától örmester ezrede 1. zászlóaljnál. Jún. 28. (16)- hadnagy ui., illetve a 83. honvédszászlóaljban a besztercei hadosztálynál a dévai fegyverletételig. Az 1850-es években hivatalnok Kézdivásárhelyen. 1867. jegyző Albison. 1869- honvéd hadnagy, 1876. főhadnagyként nyugalomba lép. † 1899.) márkosfalvi BUTYKA TAMÁS (Márkosfalva, Háromszék, 1799. Apja Butyka László határőr főhadnagy. Magyar (székely), ref. Nyug. százados (1815-1842. a 15. határőrezredben szolgált). Nős, családos. 1848 őszén közreműködik Háromszék önvédelmi harcában (zászlóaljparancsnok). 1849 január közepétől a 15/IV. határőrezred szervezője, februártól őrnagy-parancsnoka Háromszéken. Jún. 15. áthelyezik egy alakuló határvéd zászlóaljhoz. Részt vesz az oroszok elleni harcokban. A császári hadbíróóság Nagyszebenben halálra, ill. 2 év várfogságra ítéli (1851. okt. 3.). Büntetését Gyulafehérváron tölti le. Még a kiegészítés előtt meghalt.) márkosfalvi DEBRECZI FERENC (? , 1826 k. 1843- köztitéz, 1848. altiszt az egyik székely határőrezrednél. Örmester, 1849. jún. 4- hadnagy a 86. honvédszászlóaljban (15/4. határőrezred) a brassói hadosztálynál. Júl. 16. áthelyezik a 27. honvédszászlóalj tartalék zászlóaljhoz. 1867. és 1890. földbirtokos Zabolán, a Háromszéki Honvédegylet tagja. † Zabola, 1906.) márkosfalvi ORBÁN KÁROLY (Szül. 1823 k. ref. Földbirtokos gazdálkodó. 1848 szeptemberében beáll a Kossuth-, ill. 15. Mátyás huszárezredbe. Az erdélyi harcok során örmester, majd hadnagy lesz. 1849. jún. 4 (1)- főhadnagy ezrede létszámában és parancsörtszt Bem altábornagy mellett. (Júl. 2. ua. Besztercén.) 1890. Marosvásárhelyen él, birtokán gazdálkodik, a Maroszekei Honvédegylet tagja. † Mezőmadaras, 1898. márc. 12. márkosfalvi TÖRÖK PÁL (T. Ferenc székely birtokos és Benkő Mária fia. Kézdivásárhely, 1820 k. (1818.?), ref. Jogot végez Kecskeméten. Törvényszéki gyakornok Pesten. Nőtlen. 1848. nov. 4- honvéd hadbíró-tanfolyam hallgatója, egyben írnok a hadügyminisztérium Nemzetőrségi osztályán. 1849 februárjától segédfogalmazó ui., ápr. 1- a katonai legfelső törvényszéknél. 1867. volt főhadnagyként (?) a Pozsony megyei Honvédegylet tagja, kataszteri hivatalnok Pozsonyban. † 1888.) márkosfalvi TÖRÖK JÓZSEF (Kézdivásárhely, vagy Béla falva, Háromszék, 1825. jún. 1. T. József határőr százados és Jancsó Bora fia. Magyar (székely), ref. A kézdivásárhelyi és a nagyszebeni katonaiskolán, ill. a tulni utásziskolán tanul. 1843- hadfi, 1845- hadnagy a 2. Hannover huszárezredben. Nőtlen. (Fellesége br. Egloffstein Adalberta lett.) 848 júniusától részt vesz a délvidéki harcokban, aug. 1- cs. kir. főhadnagy. Októberben ezredével csatlakozik a honvédsereghez. Nov. 15 (1)- alszázados, majd századkapitány a Hajdúságban alakuló 17. Bocskai huszárezrednél. A tavaszi hadjáratot az Asbóth-hadosztály kötelékében küzd végig. Ápr. 27 (20)- őrnagy, ezrede egyik szervező osztályának parancsnoka, mellyel júliusban a bácskai (IV.) hadtesthez osztják be. Aug. 10 (1)- alezredes. A borosjenői fegyverletételig szolgál. A fogságból megszökik, bujkál. Később haszonbérllő Közép-Szolnok megyében. 1867. ui. a Honvédegylet tagja. 1869- őrnagy, 1871- alezredes, 1876- ezredes a m. kir. honvédségnél. 1880. tábornoki címmel nyugalmazák. † Sztojka fürdő (Dés mellett), 1889.)

²³⁸ Bethlen Gábor 1622-ben alapította a nagyenyedi kollégiumot. Dr. Dominich Sándor véleménye szerint „A Bethlen-szellem jelenti a múlt és elődök ismeretét és tiszteletét, az egészséges nemzetiségtudatot, a valósi és etnikai toleranciát, a Kollégium szeretetét.” Dr. Dominich Sándor: Mit üzen(het) a Bethlen-szellem az erdélyi fiataloknak? 25. p. In.: Összeállította Fülöp István: Hogyan tovább erdélyi fiatalok? Diákantológia. TINIVÁR-Kolozsvár-2003. 223. p.

²³⁹ Sipos Sámuel az anyakönyvi iratok szerint meghalt: 1841. X. 18.

²⁴⁰ Sipos Gábor született 1766. VII. 9., 1839-ben még élt Sipos Sámuel naplója alapján. 1840-ben és 1841-ben viszont nem említi, valószínűleg 1840-ben halt meg Sipos Gábor 74 éves korában.

volt, egyetlen testvére Sipos József református pap volt, tehát apjuk **ifj. Sipos Pál** mindkét gyermekét végig neveltette. **Ifj. Sipos Pál** apja ugyancsak **Sipos Pál**, az Ő apja **Sipos Mihály**, kinek apja **Sipos Bálint**, aki testvérevel Sipos Demeterrel a nemességet kapta. Női ágon **Sipos Bálintnak** neje **Aszalós Anna**, **Sipos Mihálynak Csiszér Kata**²⁴¹, **Sipos I. Pálnak T(h)usa**²⁴² **Jusztina**, **Sipos II. Pálnak**²⁴³ **Szentkirályi Ilona**²⁴⁴, (II. neje Bárta Kata), **Sipos Gábornak**²⁴⁵ **Kis-Borosnyói**

²⁴¹ A gidófalvi Csiszér családot említi Kempelen Béla: Magyar nemes családok. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó vállalata, 1912-1931. III. köt. 140. p., valamint Nagy Iván i. m. III. kötet 169. p. továbbá részletesebben Pálmay: Háromszék nemes családai c. (1902) i. m. munkájában 115-117. p. Csiszér Kata az 1600-as évek elején, közepén élt és bár nem található meg a neve az idézett Pálmay kötetben, nagy valószínűséggel a gidófalvi Csiszér család tagja volt. Feltételezhető, hogy Csiszér Kata apja Miklós, aki az 1614. évi Bethlen Gábor féle összeírásban és az 1635. évi Rákóczy György-félében, mint nobilis fordul elő, Miklós apja Máthé aki 1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel. Régi székely család, melynek eredetét homály fedi. 1564 márc. 27-én Cijzér Pál és Simon neve fordul elő. Gidófalva Sepsiszentgyörgy közelében déli irányban található. A történelmi Magyarország atlasza és adattára. i. m. Gidófalva 38B2 Háromszék vm. Sepszi járás.

²⁴² Pálmay Háromszék .. c. (1902) művében említi a mártonfalvi Thusa családot, i. m. 442. p. „1614-ben Thusa Máté, János, Lőrincz, Gergely, Bálint, Demeter és György mint primipilusok fordultak elő. 1635-ben Thusa Mihály és András a hét bírák között lustrál. 1650 márc. 29-én Thusa György Rákóczy Györgytől nemes levelet nyert. 1674-ben pedig mártonfalvi nemes Tusa László mint fogadott bíró jár el a (léczfalvi) Sipos Gergely és Sipos Ágoston perében.” A történelmi Magyarország atlasza és adattára. i. m. Martonfalva = Kézdimartonfalva.

²⁴³ **Sipos I. és II. Pál** között hiányzik egy vagy inkább két generáció.

²⁴⁴ Pálmay József: Háromszék vm. (1902) i. m. 424-425.p. említi a Szentkirályi (sepsi-szentkirályi) előkelő székely családot. 1608. jun. 22.-én Zenthkirály Balázs Báthori Gábortól nyert czimeres levelet. Pálmay József: Udvarhely v. m. nemes családai. i. m. 232-233. p. szintén foglalkozik a családfával. Szentkirályi Ilona nincs feltüntetve az idézett Pálmay könyvekben.

²⁴⁵ **Sipos Gábor** 1821. júl. 23.-án és 1823. május 25.-én írt okirata. 1821. júl. 23.-án kelt irat tartalma: Nehezen olvasható, Sipos Gábor nyilatkozik arról, hogy „Alább Neocumil (nehezen olvasható, neo = új vagy felújított, cumulo = felhalmoz, tehát neocumil = újrhalmoz) fel ir személy adom az Én Cuntrartualis (nem tudni mit jelent ez a latin szó, valószínűleg halogató adóságlevél, cunctator = késlelkedő, halogató cunctans = késedelmező, cunctanter = késlelkedve, tétovázva) levelemet arról, hogy mivel a valo atsékkel kifolyt perbeli költségeket magam tehetségemből ki nem álhattam, annak fél segéle fizet eladtam így fél áll fánk fatsemetit zálogban Scolae Rector Intze László uramnak, mely föld vagyon a Márkosfalu felső Mezőben Völgyön kívül, un. fély el Kovács Sándor, alol Mártonfalvi föld lapit. Metz s mély még ... fánk ...adot és felmértem: Válto ..lába 60 rft., Egy krajcáros régi pénzbe: 52 rft., Két krajcárosba ugyan rég pénzbe, 21 rft., Három krajcáros hasonloul rég pénzbe: 9 rft., 30 krajcár, ...pénzbe ..mely téssen 7 rft.-t . Mind együtt a föld zálog summája: (60+52+21+9.30+7)= 149.30 rénesforint. ...Ugyanakor a zálogját Szent Jozsef napig megadván, én vagy ...specificallt pénz nemet letétele után, melyrőlArrol adom az én így levelemet.... Záradék: Ezen zállagos váltó igaz voltát magam is megerősitettem, Incze László, Márkosfalvi fungens (betöltő, működő) rector (iskola igazgató, a szövegben scolae rector) 1821 júl. 23-án aláírta és a Márkosfalvi pecséttel (egyenes, kicsit ferdén álló kard végén leszúrt fej) lepecsételte Márkosfalvi Sipos Gábor. A másik oldalon iratszám: XXV. Felette váltó levél, 1821. júl. 23. A másik oldalon 1832 márc. 9.-én „Sipos Zsigmond és Sipos Sámuel mindketten fiai Sipos Gábornak” elismernek valamilyen adóságot (50 forint van megemlítve) és vállalják, hogy kifizetnek 20 forintot a földbe tett trágya áráként. Aláírta még: „úgy vagyon” Incze László, Márkosfalvi fungens (betöltő, működő) rector. Még egy igen halvány szöveg maradt meg, melyben Sipos Gábor édesapa van említve és egy dátum a szövegben: 1827 szept. 19. amikor Sipos Gábor cserélt és eladott bizonyos földeket. Említés történik 250 felvett forintról is, valamint Kovács Sándor szomszéd földjéről. Aláírta Sipos Zsigmond és Intze László. Dátum: 1832. okt. 24. (Sipos Sámuel naplójában viszont 1839 aug. 19.-én és aug. 30.-án is említés van apjáról, tehát akkor még Sipos Gábor élt. 1766 VII. 9.-én született. (S. B.) Az 1823. május 25.-én írt okirat tartalma: (Külső oldalon: „Kis András mellet levő jóság kifogásáru szolló levél Nyáry uj Márton által. 1823. 16. febr. XXI. A belső oldalon: „Az 1823. 16. febr. alább írt, a Kis András és Orbán András (a hely neve olvashatatlan) jóságomat elfogadó Nyáry uj Márton, oly feltétel alatt, hogy (olvashatatlan szöveg, valamilyen építkezésről van szó)...”. Kos (valószínűleg Koós) Márton szerepel tanúként. Záradék: „A fenn írt jóságot által adtam Szöts Andrásnak 2 előbbi feltétel alatt. 1823. 25. máj.” Sipos Gábor irata és eredeti két aláírása megőrizve. Gazda Enikő észrevétele: a cuntractualis vagy contractualis levél, igen gyakori féljogi formula volt az adott korban, azt jelenti, hogy hivatalos levél. Tehát a contractualis szó különbözteti meg a csak saját maga számára készült feljegyzéstől. Talán a neomuil is va-

Tompa Sára, Sipos Sámuelnek²⁴⁶ csaszaki²⁴⁷ (olasz) **Botár Inez**²⁴⁸, (II. férje Barabás Dániel) **Sipos Györgynek Kováts Róza** (II. neje Hadnagy Ottilia). Édesanyám **Kováts Róza** anyja, **Bodola** lány volt.²⁴⁹ A nagy zökkenő a családban 1842-ben²⁵⁰ következett be, mikor nagyapánk, **Sipos Sámuel** szorgalmas és törekvő ügyvéd fiatalon 36 éves korában elhalt, hátra hagyva 6 éves Ferencz és 1 éves **György** gyermekeit. Özvegye **Botár Inez**, egy csaszaki kis huszárcapitány lánya, férjhez ment Barabás Dániel úrhoz²⁵¹, ki is mostoha gyermekeit mesterségre adja, Ferencz asztalos, **György** szabó lesz, de csak nagykorúságuk eléréséig. Mihelyt gyámság alul felszabadulnak, mindketten hazatérnek, átveszik megdézsmált örökségüket és a 70-80 hold földbirtokból megmaradt 40-45 holdon gazdálkodni kezdenek. Meghászasodnak, elveszik a 2. unokatestvért Barabás Máriát²⁵² (1837.-1938. I. 6.)²⁵³ és **Kováts Rózá**t (1843. II. 9.²⁵⁴-1889. IV. 12.²⁵⁵), mindketten a Bodola papi család anyai részen való tagjai. **Sipos György és Kováts Róza**²⁵⁶ gyerekei: Sipos Gábor 1869 szül. (1869. VI. 15. – kiegészítés: meghalt 1951. XI. 9.) Sipos Gyula 1872-ben, (1872. IX. 20. szül. kiegészítés: meghalt: 1959. X. 10.), **Béla** 1875-ben. (1875. IX. 16.- kiegészítés, meghalt: 1967. XII. 3.), Etelka [sz. 1881. XI. 11. kiegészítés: meghalt 1950. férje: lisznyói Jakó Pál²⁵⁷ sz. 1879. II. 2.-meghalt: 1965.]” „**Sipos III. György**, második nejétől, dálnoki Hadnagy Ottiliától²⁵⁸ ²⁵⁹való fia: Sipos II. László (Kiegészítés: 1892. XII. 9.- 1964. X. 15. neje:

lami elolvasás lesz, általában ezek a szövegek úgy kezdődnek, hogy alább nevemet felirt / irt személy, adom tudtára mindenkinek, az kiknek illik... stb.

²⁴⁶ **Sipos Sámuel** (Márkosfalva, keresztlő 1806. X. 25.-1841. X. 18.) naplójából, pénzügyi elszámolásaiból (összesen 153 lap) megmaradt 44 lap, amit feldolgoztam és közlök.

²⁴⁷ Csaszakot (caszakot) a világtalaszokban (Olaszország) nem találtam meg. (S. B.)

²⁴⁸ **Botár Inesz** szülei 1839-ben még éltek Kolozsvárt. Sipos Sámuel naplója alapján. Botár Inesz (1813. dec. 8. - 1895. okt. 27.)

²⁴⁹ **Kovács Róza** (szül.: 1843. II. 9. Márkosfalván) édesapja kézdivásárhelyi **Kovács Ábrahám** ügyvéd és neje Zágoni **Bodola Anna**. **Sipos I. Béla** írása szerint **Kovács Róza** és Barabás Mária unokatestvérek voltak. Ez így van hiszen édesanyjuk **Bodola Anna (Kovács Ábrahámné)** és Bodola Mária (Barabás Antalné) testvérek voltak. Barabás Mária, Sipos Ferencné édesanyja ugyanis Bodola Mária volt. **Bodola Anna** és Mária szülei: **Bodola Ferenc** (1783-1858) és **Keresztes Zsófia**. (S. B.)

²⁵⁰ Pontosan: **Sipos Sámuel** 35 éves korában: 1841. X. 18. amikor váratlanul meghalt. **Sipos György** fia 1 hónapos, Ferenc fia 5 éves volt halálakor. (S. B.)

²⁵¹ Pálmay József (1901) i. m. 45. p. szerint Barabás Dániel és **Botár Inesz** (Irén) házasságából több gyermek született: Lujza, Szaniszló Ferencné, Lotti (1857-), Forróné, a három fiú gyermekkorában elhunyt (def.= defunktus, elhunyt), Miklós, Dániel, Sándor. A 2006 nyarán megtalált márkosfalvi anyakönyv alapján: **Botár Inesz** 1813 dec. 8.-án született és 1895 okt. 27.-én halt meg. Barabás Dániel volt a második férje és a házasságból két leány és két fiú született: 1. Barabás Lujza (Márkosfalva 1844. VII. 20. – Felsőcsernáton 1926. VI. 3.) Confirmáció ideje: 1856. Férje: Szaniszló Ferenc, házasságkötés: 1868. II. 19. 2. Barabás Miklós (Márkosfalva 1846. IV. 19. – Márkosfalva 1871. XI. 1.) Confirmáció ideje: 1859. 3. Barabás Sándor (Márkosfalva 1850. IX. 20. – Márkosfalva 1854. VII. 5.) 4. Barabás Sarolta (Lotti Pálmay szerint) (Márkosfalva 1857. VIII. 2. – Márkosfalva 1931. V. 17.) Confirmáció ideje: 1871. XI. 21. Férje: Forró Imre²⁵¹, házasságkötés: 1874. XI. 21.

²⁵² Barabás Antal és Bodola Róza leánya.

²⁵³ Barabás Mária, Sipos Ferencné szülei: Barabás Antal sz. 1809-ben és zágoni Bodola Róza. (Barabás Antal testvére Barabás Róza (a Sipos Géza által írt családfán Zsuzsa), Sipos Zsigmondné. Sipos Zsigmond szül.: 1800-ban, **testvére Sámuel**, szül.: 1806-ban, akinek felesége **Botár Inez**), Bodola Róza testvére **Bodola Anna**, akinek a férje **Kovács Ábrahám**. Így Sipos Ferencz és Sipos György valóban a Bodola családból női ágon származó két unokatestvért vették feleségül. Pálmay (1902) 44. p.

²⁵⁴ 1942. jan. 15-én kiadott keresztlési irat alapján. **Kováts Ábrahám** és **Bodola Anna** leánya **Kováts Rózália**. Sz. 1843 febr. 9, keresztlő 1843 febr. 15 Keresztlő pap: **Bodola Ferenc**. (**Bodola Ferenc** egyeneságú ős, **Bodola Anna** édesapja. (S. B.)

²⁵⁵ Megmaradt levél töredékek, az egyiket 1889 febr. 14.-én írta Gyula fiának. A másik levélben arról panaszkodik, hogy 1888 karácsony óta igen gyenge, betegeskedik, enni nem tud.

²⁵⁶ Márkosfalván vannak eltemetve, márványsírkukat 1996-ban megtaláltam. Kézdivásárhelyen is van a Sipos családnak kriptája, Jakó László még látta. (S. B.)

²⁵⁷ Pálmay József (1902) i. m. 226. p. a lisznyói Jakó család.

²⁵⁸ Pálmay József (1902) i. m. 201-202. p. dálnoki Hadnagy családról azt írja: „Előkelő székely család, melynek története a XVI. századdal kezdődik, ...Az első kiről tudomásunk van, Hadnagy Benedek, ki Fu-

Csekme Irma), aki Márkosfalván született, a Mikó kollégiumban tanult és matematika tanár volt. Nehéz viszonyok közt, de erős elhatározással az első házasságból származó mindhárom fiú gyermeket iskoláztatják, Sipos Gábor és Sipos Gyula a Sepsiszentgyörgyi polgári iskolát végzik, **Sipos Béla** kollégiumba került. Ma 1940-ben Sipos Gábor Debrecenben postafelügyelő, Sipos Gyula nyugdíjas tábornok. **Sipos Béla** Kolozsvárott nyugdíjas főmérnök, Sipos György második feleségétől, Hadnagy Ottiliától egy fiú születik Sipos László, jelenleg Kolozsvárott matematika tanár. Idáig írtam 1940-ben, amikor az 1918-ban Romániához csatolt észak Erdély visszacsatoltatott Magyarországhoz²⁶⁰. Ebben az időben a Sipos család tagjai: Sipos Gábor debreceni lakos, fia Sipos László (László (Kiegészítés: 1906-1951. XI. 9.) orvos, leánya Sipos Mária²⁶¹ tanárnő. Sipos Gyula mint honvédezredes végig harcolta az első világháborút, utána mint tábornok nyugdíjaztatott. Két leánya Sipos Gabriella (Babi) (László (Kiegészítés: 1904.-1955.) és Sipos Mária (Mici) (László (Kiegészítés: 1905.-1998. k.) gyermektelenek. Minthogy Sipos Gábor Sipos László fia nem nősült meg, és fiatalon meghalt, a család folytatása csak **Sipos I. Bélára** maradt, kinek két fia volt: **Sipos II. Béla** és Sipos I. Géza. Sipos I. Béla 1904-ben született, Sipos I. Géza 1905-ben Rimaszombatban, ahol Én **Sipos I. Béla** mérnök voltam és ott nősültem. Feleségem **Fodor Malvin, Dr. Fodor Béla** orvos leányát vettem el. Aztán 1912-ben Dévára kerültem, fiaim ott jártak a reáliskolába. 1920-ban a román kormány Székelyudvarhelyre nevezett ki főmérnöknek a megyei és állami utak és hidak fenntartásához. A fiuk átiratkoztak az ottani református főgimnáziumba és ott 1922-ben az érettségit jeles eredménnyel tették le. 1929-ben nyugdíjba mentem és 1930-ban Kolozsvárra költöztünk. **Sipos II. Béla** jogot végzett, ügyvédi vizsgát tett és előbb hadbíró főhadnagy, később törvényszéki ügyész lett. A második világháborúban nősült, elvette **Szakács Dórát**, gyermekei **Sipos III. Béla**, **Sipos I. Dóra** és **Sipos I. Judit**. Sipos I. Géza teológus lett és azt elvégezve előbb segédlelkész, majd Székelyudvarhelyen vallás tanár volt, míg ez az állás megszűnt. Felesége Csató Irén, gyermekei Sipos II. Géza, Sipos II. Katalin, Sipos V. György és Sipos I. Árpád. Most még magamról valamit. Születtem Márkosfalván 1875-ben, szüleim **Sipos III. György** és **Kovács Róza**. Édesanyám 14 éves koromban (1889. IV. 12.) meghalt. Gimnáziumot Sepsiszentgyörgyön a Szé-

tásfalván lakott s 1548 október 17-én a Sipos Miklós-féle örökségi perben mint tanú szerepel. (Szabó Károly i. m. 619. irat 296. p. Benedicto Hadnagy). 1588 decz. 21-én Báthory Zsigmond rendeletéből Hadnagy Mihály, László Ferencz darabant (megj.: darabont a 16-17-ik században gyalogos katona, fegyveres szolgál) helyett cserébe Kanta Antal jobbagyot kapja. 1602-ben Hadnagy Balázs és Tamás esküsznek fel a király hűségére. 1614-ben Hadnagy Balázs és János mint nobilesek lustrálnak. 1635-ben néhai Hadnagy Balázs s János és Hadnagy Jakabné fiai Mihály és János fordulnak elő. 1649-ben Hadnagy István Dálnokon curiát épít. 1679-ben midőn Bethlen János özvegyét mint a Béli Pál féle összesküvés részesét kihallgatják, Hadnagy Mátyás van jelen." Nagy Iván i. m. V. kötet ezt írta a dálnoki Hadnagy családról: "Erdélyi háromszéki család. – Közülök dálnoki Hadnagy Lukács kiszakadt Magyarországra Krassó megyébe, 1806-ki jan. 3-án a sepsi, kézdi, orbai és miklósvári székek Zágónban tartott gyűléséből kiadott nemesi bizonyítványát 1806-i mart. 3-án tartott közgyűlésen hirdetteté ki Krassó vármegyében, hol jelenleg ilyenű család már nem létezik." Hadnagy Ottília nem szerepel az idézett Pálmay József és Nagy Iván kötetekben.

²⁵⁹ Hadnagy Ottiliától (Klotildtól), aki 1915-körül halt meg, sírját Márkosfalván nem találtuk, valószínű Dálnokon²⁵⁹ van eltemetve. (S. B.)

²⁶⁰ Az 1940. aug. 30.-i második bécsi döntés értelmében Magyarország megkapta Észak-Erdélyt és a Székelyföldet 2,4 millió lakossal, amelyből 1 millió volt román. Dél-Erdélyben 400 ezer magyar maradt. A magyar csapatok bevonultak Erdélybe (szept. 5. Szatmárnémeti, szept. 6. Nagyvárad, szept. 8. Királyhágó, szept. 9. tűzharcokra kerül sor, szept. 11. Kolozsvár, szept. 13. bevonulás vége). Komolyabb fegyveres összecsapások nem voltak.

²⁶¹ Sipos Máriához, Mancihoz írt képeslapok maradtak meg. 24 képeslapot 1916.-1918. között írt egy ismerőse, az aláírása valószínűleg Babcsi, Sipos Manci címe ez időben: Debrecen Zöldfa u. 9. A képeslapokat többnyire Bécsből, Kassáról, Budapestről írták. Az egyik levélben a levélíró arról írt, hogy 1914. óta részt vesz a háborúban, egy másik levélben arról írt, hogy faxokat továbbít, távirtdában dolgozik illetve vizsgára készül. Egy 1924.-ben kelt levelében Lenke nevű ismerőse levelét Sipos Mária tanárnőnek címezi, de itt már a cím: Debrecen Honvéd u. 13. Itt lakott Sipos Mária haláláig. Fenmaradt egy levél 1915. VIII. 19. Sándor írta Sipos Gábor úrnak, m. kir. távirtda és építési felügyelőnek, cím: Debrecen Zöldfa u. Két levelet Sipos Gáborné kapott, valószínűleg Manci leányától. Egy levél címzettje Bazsa György Debrecen Cegléd. u. 12.

kely Mikó Kollégiumban végeztem, ahol 1895-ben érettségiztem.²⁶² 1895. szeptemberben Budapesten a Kir. József Műegyetemre iratkoztam és ott 1899-ben mérnöki oklevelet szereztem. Meg kell emlékezzem a Bodola rokon családról. Bodola I. Sámuel erdélyi református püspök volt. (1790-1866) Fia Ferencz Márkosfalván lett pap, gyermeke Bodola II. Sámuel később örökölte ugyanott a papságot. Bodola I. Lajos 1848-ban testvéreivel az Nagy-enyedi főiskola tanulói voltak. Bodola I. Lajos mint mérnök végzett. (A főiskolán papok, jogászok és mérnökök végeztek). Volt még két leánytestvérük, az egyik az Én nagyanyám, a másikat apám Sipos I. Ferenc testvére vette el.²⁶³ Bodola I. Lajos az 1848-as forradalomban mint tüzértiszt vett részt és Világos után Olaszországba menekült, ott állami állást kapott, megnősült és egy Bodola II. Lajos nevű fia született. Mikor fia ott érettségizett, haza költözött és a magyar állami a rizstermelés bevitelével bízták meg. Fia Bodola II. Lajos mérnök lett és ott maradt asszisztensnek, mikor Én a Technikára kerültem, ő már a geodézia tanára volt. Az egyetemi négy év alatt az Ő szárnyai alatt voltam. Most vissza kell térnem Apám egyetlen testvéreire Sipos I. Ferencre, aki az én anyám unokatestvérét vette el.²⁶⁴ Gyermekei: Sipos I. László, Sipos I. Irma és Sipos I. Mária. Sipos I. László Déván tanítóképzőt végzett és a honvédség megalapítása után (azelőtt csak német nyelvű közös hadsereg volt) tiszti iskolát végzett és Verseczre²⁶⁵ került, ahol Herceg Ferenc, akkor fiatal jogász párbajban megölte.²⁶⁶ Így fiú örökös ott sem maradt, aki a családfa ágait növelte volna. A lányok csak mint falevelek vannak feltüntetve. Nagyapám (Sipos V. Sámuel) testvéreinek, Sipos I. Zsigmondnak egyik déd-unokája él Magyarországon, úgy tudom valami mérnök. Most a felsorolt családtagok szanaszét élnek, míg őseik századokon át laktak az ősi Márkosfalván. Az utóbbi két évszázadban azonban

²⁶² Ld.: A Székely Mikó Kollégium emlékkönyve. 1859-1994. Szerk.: Kelemen József. Sepsiszentgyörgy. 1994. Főgimnáziumi VIII. osztályt végzettek névsora: 1893-94-ben Szakács Ferenc, 1894-95-ben Barabás Béla, Barabás Ferenc,... **Sipos Béla.** (**Sipos I. Béla** született 1875. IX. 16.-án, így 1895-ben, mivel évvesztes volt, 19 évesen érettségizett), 1896-97-ben Sebestyén Sándor, 1900-1901-ben Sipos Dezső. 188. p. Rokon családi nevek nagy számban vannak az évkönyvben. pl.: Az igazgatók: Görög István 1876-1879. 147. p. a tantestület: Szakács Mózes 1860-1863, Szakács Károly 1863-1865, Sebestyén Sándor 1866-1867, Görög István 1869-1871, Barabás Antal 1871-1872, Benedek Sámuel 1871-1872, 150. p. Barabás Béla 1918-19, *Sipos László* 1919-1923, 152. p. (Sipos I. Béla mostohatestvére, matematika tanár is tanított itt, illetve korábban a Mikóban végzett 1911-1912-ben. 195. p.) Bodola Sándor 1921-23. Az algimnáziumi IV. osztályt végzett hallgatók (valószínűleg 14 évesek voltak) között: 1862-63 Szakács Károly, 1863-64 Barabás Antal és Hadnagy Károly, 1865-66 Hadnagy Albert 182. p. 1872-73 Bodola Antal, 1875-76 Kovács Antal és Dénes 1877-78 Barabás Benedek, 1878-79 Hadnagy Mihály, 183. p. 1879-80 Barabás Lőrinc és Szakács András, 1881-82 Hadnagy Pál és Benedek, 184.p. 1896-97 Sebestyén Sándor 189. p. 1898-99 Barabás Andor, 1900-1901 Barabás József és Sipos Dezső, 190. p. 1901-1902 Sebestyén Kálmán 1902-03 Barabás Miklós, Sebestyén Gyula, 191. p. 1903-04 Benedek Antal és Bodola Gyula. 1911-12 Sipos László, Sipos Miklós. stb. 1916 május 25-től június 25-ig rendezett tanfolyamon résztvett katonai szolgálatot teljesítő illetve besorozott VIII. osztályos tanulók között: Bodola Antal, Hadnagy István, Kесе Géza. (S. B.)

²⁶³ Ez nem lehet igaz, mert Sipos Ferenc (1836-1927), Barabás Máriát (1837-1938) vette feleségül. Barabás Máriának az édesanyja volt Bodola Róza, Barabás Antalné. Ld. Pálmay (1902) 44. p. Sipos Zsigmond (Sipos I. Béla nagyapja Sipos I. Sámuel, szül. 1806 és annak testvére Sipos I. Zsigmond szül. 1800.) neje márkosfalvi Barabás Róza, Barabás Róza testvére Barabás Antal (sz. 1809) neje zágoni Bodola Róza, leányuk Barabás Mária, akinek férje: Sipos Ferenc. I. m. 80. p.: Bodola Róza férje Barabás Antal. Bodola Róza testvérei: Sámuel, János, Lajos (1825-1897), Ferenc (1822-1865 neje: Silling Mária 1824-1860) Anna (Kazáné, aki helyesen **Kovács Ábrahám**né) Bodola Róza és testvéreinek apja **Bodola Ferenc** (1783-1858) Márkosfalván van eltemetve, neje **Keresztes Zsófia**), márkosfalvi ev. esperes, akinek apja **Bodola János** (neje meghalt 1797-ben Feldoboly). (S. B.)

²⁶⁴ Ez igaz, mert **Kovács Róza** és Barabás Mária unokatestvérek, ugyanis okiratokkal bizonyított, hogy **Kovács Róza** szülei: **Bodola Anna** és kézdivásárhelyi **Kovács Ábrahám**, ügyvéd. Nagy Iván VI. kötetében sok Kovács családot sorol fel, a 412. p. a Kézdi-Vásárhelyi Kovács családról megemlíti, „József k.-vásárhelyi követ az 1791-ki országgyűlésen- Miklós 1815. körül kir. Táblai ügyvéd. Dániel k.-vásárhelyi főbíró, 1849-ben képviselő a nemzetgyűlésen. József azon város pénztárnoka. Ifj. Dániel Háromszékben árvaszéki ülnök 1848-ban.” **Kovács Ábrahám** apja nagy valószínűséggel a szintén ügyvéd **Kovács Miklós** lehetett. Pálmay részletesebben ismerteti a kézdivásárhelyi Kovács családfáját, de a kapcsolódás nem állapítható meg. (S. B.)

²⁶⁵ A történelmi Magyarország atlasza. i. m. Versec, 46B1 Temes vármegye. Temesvártól délre.

²⁶⁶ Herczeg Ferenc: Emlékezései. A várhegy. Szépirodalmi K. 1985. 192-198. p.

nagy változás történt. Az első 1848-ban, amely a nemesi kiváltságokat eltörölte és a jobbágyságot felszabadította. A második 1945-ben, a második világháborúban, amikor egy új világ kezdődött. Ennek az új világnak lesztek Ti **Sipos III. Béla**, Sipos II. Géza, Sipos V. György és Sipos I. Árpád a polgárai. Sok sikert és boldog életet kíván Nagypapátok 1959. Július havában 84. éves korában.”²⁶⁷

Sipos Gábor jogi irata 1821-ből és 1823-ból.²⁶⁸

1.

Alább Nevemét fel irt Személy adom az én Contractualis Levelemét arról, hogy mivel a Valontsékkel (Vollonts-márkosfalvi családnév) ki folyt Perbeli Költséget magam tehetségemből ki nem álhattam, annak fél Segéllesire at adtam égy fél áll Szánto földemét zálogba Scolae Rector Intze Laszlo Uramnak, melj föld vagyon a Márkosfalvi felső Mezőben Völgyön kívül, vic(inusa) féljel Kováts Sándor, alol Martonfalvi föld, capit. metr. 5. mélj meg szomszedolt szánto földemre adot és fel véttem válto tzedolába.....60 Rft.

Egy krajtzáros réz pénzbe.....52

Ket krajtzárosba hasonlo rez penzbe.....21

Három krajtzárosba hasonlo réz penzbe.....9. 30 x.

Tsászári Huszar ezüst Conventions penzbe huszon egy darabokot, mely téssen.....7

Mind együt a föld Zállog Summaja.....149 Rf. 30 xr.

Mely Száz Négyven kilentz Rforintokba és 30 xrokba által adtam a meg szomszedoltam földet úgy hogy birhassa békességesen, ha pd. meg trágyáza attol fogva birhassa békességesen három Ugar szerig t. ill. mig a hasznát ki vészi, úgy hogy senki ki ne válthassa, el telvén pd. a 3 Ugarszer és a Zállogját Sz. Josef Napjáig még adván én vagy posteritásim tartozzék ki botsáttani, meg pd. a Specificalt pénz Neme le tétele után, Meljről Evictionis fogadok minden legitimus impeditorok ellen. Arrol adom az én igaz hitem szerint költ petsétes Levelemet Márkosfalu az foljo 1821k Eszt. 7ber. (?) 23k Napján

Ezen zálagos vásár igaz voltát

magam is meg erosittem

Intze Laszlo

Márkosfalvi fungens Rector

Márkosfalvi Sipos Gábor

Ns. Személj

A tul irt Szánto Földre super levált édes Apánk Sipos Gáb(or) Ur 50 – ötven Rforintokot Tiszteletes Intze László Urtól 17-én s egyszersmind által engede Sipos Gábor Ur Intze László Ur(na)k azon földet mátol számlálva két egymás után következő Ugar szerig ki válthatatlanul, hogyha mégis ki akarnák váltani Successori – azon esetbe a kiválto tartozzék a Földre tett trágyát 20 – husz Rforintokkal meg fizetni. Márkosfala 1832 E. 9-a Martii.

Sipos Sigmond és Sipos Sámuel

Mindketten fiai Sipos Gábor Urnak

Ugy vagyon Intze László

Márkosfalvi fungens Rector

Vögyre jövőbeni 5 Vékás föld elzálogosításáról szollo Level, 1821. 23-a 7ber.

2.

Ao. 1823 Die 16-a Febr. alább irt, a Kis András és Orbán András közt levő Jozságomot el fogadá Prov. Nyaguj Márton, olly feltétel alatt, hogy most a Tavaszon Házat építtek reá, meg tapasztom, melynek fel építésiben (minthogy most Nyáguj Márton szolgál) Komsa András segítségkel lészen, a több következő Esztendőben pd. nem szolgál, hanem maga adja a Hétszámot, ebben az esztendőben pd. a felesége szolgál hetenként egy-egy napot gyalog szerrel, és mind addig laknak benne a meddig tétzik. A szolgálat pd. hiven és engedelemmel legyen, a Jószággal együt a Határ Kertis által mégyen gondviselések alá. Hogyha pd. valamelyik félnek együt elés, szolgálat vagj Jozság által adás, Nem tetzenék, jo előre Sz. Mihály

²⁶⁷ Az eredeti jegyzeteket **Sipos III. Béla** kapta meg, aki megőrizte és letisztázta. Pécs, 1989. október 18

²⁶⁸ Feldolgozta az eredeti nehezen olvasható kéziratot Sz. Gazda Enikő 2006. VIII. 30.-án és emailben elküldte címemre. (S. B.)

Napkor hirt tévén, szabad el költözéssel lehessen. Arrol adom ezen igaz hitem szerint való Levelemet.

Én előttem

Sipos Gábor

Kos Márton

A fen irt Joszágot által adtam Szöts Andrásnak, az elébbi fel tétel alatt. 1823. 25 Marty

Sipos Gábor

Kis András mellet levő Joszági ki fogadásáról szollo Levél Nyáguj Márton által 1823. 16 febr.

A márkosfalvi Sipos család története Sipos I. Géza közlése alapján.

Sipos I. Géza^{269 270} a következőket írta: „Törzsökös székely család, melynek két tagját: **Sipos I. Bálintot**^{271 272 273} és Sipos I. Demetert Báthory Zsigmond erdélyi vajda Gyulafehérvárott 1590. október hó 4-én kelt levelével a kézdiszéki primiipilusok (lófők) rendjéből országos nemességre emelte és címeréül háromszegletű kék pajzsban görbe kardot tartó kart adományozott nekik.²⁷⁴ A pajzs fölötti zárt sisak dísz nélkül való, a sisaktartók pedig nincsenek leírva az armálisban²⁷⁵, melynek eredetijét Sipos III. Sámuel²⁷⁶ 1766-ban a marosvásárhelyi királyi táblán felmutatta és átíratta. Az adományozott címer később annyi változáson ment keresztül, hogy a kard hegyére levágott fő tüzetett.^{277 278} Sipos I. Demeter leszármazását nem ismerjük, de valószínű, hogy a márkosfalvi székelyek lustrális könyvében 1635-ben és 1680-ban előfordult Sipos I. János és fia Sipos I. György, akiket a táblázaton nem tudunk elhelyezni, az ő ivadékaik voltak. **Sipos I. Bálintnak** két fia maradt: **Sipos I. Mihály**²⁷⁹ és Sipos I. István, akiket Fábián Péter márkosfalvi prédikátor Dávid Demeter és Gáll János, mint fogadott bírák 1621. május 13-án Butthka Tamással²⁸⁰, bizonyos márkosfalvi pörös jószágra nézve kiegyeztettek. A testvérek, nevezetesen **Sipos I. Mihály**,

²⁶⁹ Sipos I. Géza (Rimaszombat, Gömör megye, 1905. XI. 8. – Székelyudvarhely, 1993. IV. 16) édesapám Sipos II. Béla (Rimaszombat, Gömör megye, 1904. VIII. 18 – Budapest, 1980. VIII. 18.) testvére, Sipos I. Béla fia.

²⁷⁰ Megmaradt a valószínűleg Sipos Géza által megrajzolt családfa is. Időközben 2004. máj. 21-én Nedeczky Lászlótól megkaptam a hasonló Sipos János által megrajzolt családfát is. Sipos Géza felhasználta a megrajzolt családfát. Családi irattárban. (S. B.)

²⁷¹ Pálmay József (1902) i. m. 393. p. azt írja: Sipos (márkosfalvi): Sipos Péter és Bálint az 1614. évi Bethlen Gábor-féle lustrakönyv szerint Márkosfalván birtak jószággal. Sipos I. Bálint ezek szerint 1614-ben még élt.

²⁷² **Sipos Bálint** neje: **Aszalos Anna**, Sipos Géza nemzedékrendjében Asztalos Anna van írva. A két megrajzolt családfán viszont Aszalos Anna van feltüntetve. Sipos I. Béla családtörténetében azt írta Sipos Bálint felesége **Aszalos Anna**.

²⁷³ **Sipos I. Bálint** ha 30 éves volt a nemesi cím elnyerésekor, akkor 1560 körül születhetett.

²⁷⁴ (S. B.) Megjegyzés: időközben 2005-ben az Illéssy kéziratgyűjteményből előkerült az eredeti iratra való hivatkozás: **Sipos de Markosfalva Bálint, Demeter**. Kiadó Báthory Zsigmond - Gyulafehérvár, 1590.10.04. Honos Marosszék – 1593. Háromszék Küküllő Alsó-Fehér Levéltári jelzet F 139 - Cista iplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. H - N°. 82. F 139 - Cista diplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. C - N°. 161. Sorszám 1s659.

²⁷⁵ Armális nemesi levél, csak címet, de birtokot nem adományozó királyi okirat.

²⁷⁶ Sipos III. Sámuel neje Dobolyi Anna, apja Sipos Gábor, a másik ágon. Sipos III. Sámuel 1710-1720 körül születhetett.

²⁷⁷ Sipos Gábor 1821. évi pecsétlenyomata. Országos levéltár. Erdélyi osztály.

²⁷⁸ Ld. Az előzőekben: Harc a törökök és a Habsburgok ellen. 1590-ben a törökök még Báthory Zsigmond szövetségesei voltak, a harcok 1593-ban a 15 éves háborúval kezdődtek és 1595-ben a Gyurgyevói csatában Báthory csapatai legyőzték a törököket. Sipos Bálint és Sipos Demeter valószínűleg részt vettek 1595-ben a csatában és ezért egészítették ki címerüket leszúrt török fejjel.

²⁷⁹ 1582. körül születhetett, mivel 1621-ben már felnőtt volt és pereskedett. **Sipos I. Mihály** felesége a két családfa rajz alapján **Csiszér Kata**.

²⁸⁰ Pálmay József (1902) i. m. 95. p. a márkosfalvi, kovásznai Butyka családot említi, Butyka Tamásról nem ír, hanem a következőket említi „1602-ben Márkosfalván Butyka János és Lukács esküsznek fel, mint szabadszékelyek.” „Márkosfalvi Butyka Miklós 1625. nov. 25.-én Gyulafehérvárrt keltezve Bethlen Gábor fejedelemtől székely lőfőlevelet (primipilátust) nyert, melylyel Márkosfalván levő háza is felmentetett az adófizetés alul.” Véleményem szerint Butthka Tamás a márkosfalvi Butyka család tagja. (S. B.)

Sipos I. Péter fiával és Sipos I. István Sipos II. Bálint fiával 1635-ban a márkosfalvi puskás gyalogok között említetnek, de megjegyeztetik, hogy mind a ketten lóval mustráltak és hogy “megholt uraiméktól mongyják levelét lenni.”²⁸¹ Bennök a család két ágra szakadt.²⁸²

Sipos István ága

Az 1621. és 1635-ben (megjegyzés 1635-ben már meghalt Sipos I. István) emlegetett Sipos I. István fia Sipos II. Bálint, mint református pap Márkosfalváról elszármazván, ottani örökségét 1682. február 3-án bizonyos folyfalvi²⁸³ (marosszéki) jószágért elcserélte. Később Küküllő megyében Bonyhán²⁸⁴ telepedett meg és holtá napjáig papi hivatalt viselt. Közöségesen Márkosfalvinak nevezte és írta magát, de általában tudták róla, hogy a kézdiszéki Sipoók törzsökös székely nemes családjából való. Az 1750-ben²⁸⁵ kihallgatott tanúk vallomása szerint Bonyhán szép udvarházat és birtokot szerzett, melyet azonban fiai gróf Bethlen Elekkel bizonyos dányáni²⁸⁶ jószágért elcseréltek. Négy fia maradt, nevezetesen Sipos I. József, Sipos II. Sámuel, Sipos III. Pál és Sipos II. János. Sipos II. János a nevezett grófnak bonyhai tisztartója volt és a jobbágyok által ifjú legénykorában agyonveretett. Sipos III. Pálról azt mondják a tanúk, hogy visszament lakni Márkosfalvára, de nyilván összetévesztik őt a másik ágon álló Sipos I. Mihály unokájával, Sipos II. Pállal, kiről alább fogunk szólni. Sipos I. Józsefnek egy fia maradt Sipos III. Gábor, aki Bonyháról Koródszentmártonba²⁸⁷ költözködött, ahol 1754-ben osztályos rokonaival együtt hat egész job-

²⁸¹ Orsz. Levéltár.

²⁸² Demény Lajos: Székely oklevéltár. Új sorozat. IV. köt. 1575-1627. 1998. i. m. 55. Basta 1602. aug. 1. székelyek katonai összeírásában: Markosfalua: L. Dauid Demeter, Z. Gal Jstuan, Z. Bútká János, Z. Sipos Péter és Z. Sipos Miklos neveit is említi. Z. = szabad székely. L = lovas. Dávid Demeter tehát beazonosítható. Gál és Bútká család tagok is megtalálhatók a lustrában. Sipos Péter lehetett a nemesség-szerző **Sipos I. Bálint** unokája, Sipos Miklóst a családfán elhelyezni nem tudtam. Sipos I. Miklós (Nicolaus Sijpos, Sijpws, Sipos) *1450-1500 k. és † 1497-1544 k. ? leszármazotja is lehetett Sipos Miklós. 1604. márc. 15. lustra, i. m. 185.: Marcos Falua: ismét említve: Daudid Demeter, Sýpos Petter és Gal Jstuan. 1614. febr. 17-23. teljes lustra, i. m. 459-460. p. Markosfalwa: Pedites pixidarii (gyalog puskások): Butika Miklos regi., Gal Jstuan, Butyka Andras meg holt, leania vagion (leánya van), Sipos Péter és Sipos Bálint regi Dr. (Dr. = darabant, gyalogos puskás, regi = királyi) Libertini (szabad székelyek) között: Butika Fabian meg holt, leania vagion (leánya van). 1619. júl. 13-14. Főnépek, lófők, darabantok, szabadosok, jobbágyok és zsellérek összeírása. Kézdiszék. Markosfalua. i. m. 628-629. p. Primipilii (lófők): Daudid Demeter, Pixidarii (puskások): Butika Miklos, Gal Leórinicz, Sipos Peterne.

Demény Lajos: Székely oklevéltár. Új sorozat. V. kötet. 1999. i. m. 1635. okt. 19. Sepsí-, Kézdi- és Orbaiszék katonai összeírása. Markosfalva. 146-148. p. Pedites Pixidary (gyalog puskások): Butika Thamas, ob. (ob. = obiit, meghalt) Urunknak mondgiak lev. lenni. (Urunknak mondgiak lev. lenni. = lev. levél, fejedelem adta kiváltságlevél, lófő passim) Itt tehát említve van Butthka Tamás, akivel korábban 1621. máj. 13.-án Sipos I. István és I. Mihály pereskedésben kiegyeztek. Sipos Mihali betegh, fia Peter, Sipos Jstvan lon. must., ketten, m. h. (m. h. meghalt) Urunktol mondghak levelet lenni. (tehát fejedelmi kiváltságlevéllel illetve nemesi oklevéllel rendelkezett)... Recentes (megszámláltak): Sipos Jstvan fia Bálint, Sipos János fia: Georgy. Sipos Mihali tehát **Sipos I. Mihály** egyeneságú ős, a nemességet szerző **Sipos I. Bálint** fia. **Sipos Mihálynak** a fia pedig Sipos I. Péter. Sipos I. István és fia Sipos II. Bálint is beazonosítható a családfán. Sipos István 1635-ben tehát meghalt. Sipos I. Demeter leszármazását nem ismerjük, de valószínű, hogy a márkosfalvi székelyek lustrális könyvében 1635-ben előzőekben említett Sipos I. János és fia Sipos I. György, akiket a táblázaton nem tudunk elhelyezni, az ő ivadécai voltak.

²⁸³ Marosvásárhely közelében, délre található Folyfalva. Anyai (Fekete család) ágon ősünk folyfalvi Sebestyén István ref. pap, aki az 1848-as forradalomban részt vett. A történelmi Magyarország atlasza és adattára. 1914. i. m. Folyfalva 26A4 Maros-Torda vm. Marosialsó járás.

²⁸⁴ Marosvásárhelytől északkeletre található Bonyha, Bonyhától északnyugatra Segesvárra juthatunk el. A történelmi Magyarország atlasza és adattára. 1914. Bonyha 26A5 Kis-Küküllő vm. Dicsőszentmártoni járás.

²⁸⁵ Az 1750 nyilvánvaló elírás, hiszen Sipos II. Bálint ref. papot 1635 és 1682 között említik, 1750-ben már nem élhetett. Mint visszatekintés, emlékezés értelmezhető ez a megállapítás. Itt is hiányzik egy vagy két generáció.

²⁸⁶ Dányán Bonyha közelében attól északkeletre található. A történelmi Magyarország atlasza és adattára. 1914. i. m. 26A5 Kis-Küküllő vm. Dicsőszentmártoni járás.

²⁸⁷ Bonyha közelében, attól délnyugatra található Koródszentmárton. A történelmi Magyarország atlasza és adattára. 1914. i. m. Koródszentmárton 26A5 Kis-Küküllő vm. Erzsébet városi járás.

bágytelket (*antiqua ussio*) és három örökös jobbágyot bírt, s ezen kívül magának különösen is volt Oláh Solymoson²⁸⁸ egy telkes jobbágya. Kóród sztr. Márton adózó közönsége ellen nemességigazolást kezdve a marosvásárhelyi kir. tábla által 1755-ben birtokos nemesnek ítéltetett²⁸⁹, mely ítélet 1784. nov. 29-én legfelsőbb helyről jóváhagyatott.²⁹⁰ Meghalt 1800-ban.²⁹¹ Feleségétől, Nagy Máriától gyermekei nem származtak.²⁹² Sipos II. Sámuel Bonyhán lakott; fia Sipos I. Mózes, csizmadia mesterséget tanult és 12 esztendeig vándorolt külső országokban. Annak utána Kolozsvárra telepedett, hol közönségesen bécsi csizmadianak hívták. Két fia maradt: Sipos IV. Gábor, és Sipos IV. Sámuel, meg egy leánya Sipos I. Zsuzsanna, Matolcsi Lászlóné. Sipos IV. Gábor Szőnyi Erzsébetet vette nőül. Utódait nem ismerjük. Özvegye 1803-ban még élt. Sipos IV. Sámuel kolozsvári hites polgár volt, különben atyja mesterségét folytatta, de sokat tartott nemes származására. Gyakran emlegette, hogy csak azért nem keresi ki a nemességét, mert annak mostani állapotában úgy sem venné hasznát. 1803-ban még életben találjuk. Fia Sipos V. János szintén kolozsvári polgár és haszonbérlet volt. Nemességét 1824-ben igazolta. Ezen ág további leszármazásáról adataink nincsenek.²⁹³

Sipos I. Mihály ága

A nemességszerző márkosfalvi **Sipos I. Bálint** idősebb fia, **Sipos I. Mihály** utolszol 1658-ban említették, mely esztendőben a márkosfalvi határban fekvő bizonyos földjét Török Jánosnak²⁹⁴ ²⁹⁵ adta cserébe. Négy fia volt, nevezetesen: Sipos I. Péter, Sipos II. Mihály, **Sipos I. Pál**²⁹⁶ és Sipos I. Gábor. Sipos I. Péter először és utoljára az 1635. évi lustrális könyvben említették. Úgy látszik, mag nélkül halt el, mert a testvérének 1661-i március 5-én kelt osztálylevelében sem ő, sem maradékai nem fordulnak elő. Sipos II. Mihály, Sipos I. Pál és Sipos I. Gábor testvéreivel együtt 1677. július 25-én Sidó Istvánnal²⁹⁷ és feleségével Sára asszonnyal a márkosfalvi határban Dálnok felől való mezőben levő szántóföldön egyezkedik. Maradékait nem ismerjük.

Sipos I. Gábor ága²⁹⁸

²⁸⁸ A történelmi Magyarország atlasza és adattára. 1914. i. m. nem található Oláh Solymos, tehát ez elírás, a környéken hasonló nevű falvak: Küküllősolymos és Oláhszentlászló.

²⁸⁹ Causae Productt I. 7. lit. K. 82. p.

²⁹⁰ Királyi könyvek 3. k. 103. p.

²⁹¹ Az apák ha átlagosan 34 évesek voltak, ld. később, akkor itt is kimaradhatott egy vagy két generáció. Sipos I. Bálint 1560 körül születhetett, Sipos I. István 1586 k., fia Sipos II. Bálint 1628 k. fia II. József 1662 k. fia Sipos III. Gábor 1696 k. aki meghalt 1800-ban, ami azt jelentené, hogy 104 évet élt, ami lehetetlennek tűnik, még 1900-ban is a születéskor várható élettartam 35 év volt.

²⁹² Orsz. levéltár. Erdélyi osztály.

²⁹³ A házsongárdi temetőben van eltemetve Sipos Sámuel csizmadia mester, akinek sírján a következő felirat volt: " Sipos Sámuelnek itt van temetése, \ Három temetéssel lesz innen kelése" Sipos Sámuel adatok hiányában a családfán nem tudam elhelyezni, de lehetett Sipos I. Mózes s csizmadia mester leszármazottja. (S. B.)

²⁹⁴ Pálmay József (1902) i. m. 440-442. p. a márkosfalvi Török család tagjai között említi az 1658-ban földcsere ügyében hivatkozott Török I. Jánost, aki 1635-ben lustrál, 1639. márc. 7-én nemes levelet nyer I. Rákóczy György és Márkosfalvi Márton aláírásával, függő pecséttel, mely 1640. ápr. 10-én a maksai székgyűlésen ellentmondás nélkül kihirdetett. 1668-ban már nem él. Apja Török György 1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel.

²⁹⁵ Demény Lajos: Székely oklevéltár. Új sorozat. V. kötet. 1999. i. m. Markosfalván említi: Nobiles (nemesek): Török Mathe, Primipili Veterani (régí lófők) Török Georgj, fia János, Török Miklós. (A Pálmay 1902. i. m. 440-442. p. adataival egyezik: Török György és fia János. A családtörténetben meghivatkozott Török János tehát beazonosítható volt.)

²⁹⁶ **Sipos Pál** felesége a két Sipos családfa rajz alapján **Tusa Jusztina**.

²⁹⁷ Megjegyzés: S. B.: Sidó István és Mihály (Angyalos) nemességet nyertek: Gyulafejérvár. 1679. jun. 21. XXVIII. Kötet 139. p. A királyi könyvek. Székely oklevelei. Összeállította: Dr. Vass Miklós. Nyomat az Erdélyi Múzeum 1900. XVII. Évfolyamából. 45. p. A Családi irattárban másolatban. Pálmay József (1902) i. m. 386-387. p. ismerteti a zágoni Sidó családot. 1635. Sidó István fia Mihály, Sidó Balázs elbujdosott. 1679: Sidó István és Mihály 1679. jun. 21.-én angyalosi előnévvel nemesi levelet nyert, tehát a Pálmay által említett Sidó Istvánról van szó.

²⁹⁸ 1622. körül születhetett Sipos I. Gábor, fia Sipos I. Sámuel 1750 körül felnőtt, tehát hiányzik egy vagy

Sipos I. Gábornak (neje Aszalos Ilonka) egy fiát Sipos I. Sámuel (neje Dobolyi Anna) 1750-ben Nagy- Enyeden találjuk. Két fia és egy leánya²⁹⁹ (Sipos I. Anna, Ábrahám Józsefné) maradt, nevezetesen: 1. Sipos Samu, aki családjának címeres levelét 1766-ban a marosvásárhelyi kir. tábla átíratta, [Sipos Samu neje Kovács Katalin, fiuk lehetett márkosfalvi „Sipos III. Pál”^{300 301}, neves matematikus.³⁰² S. B.] és 2. Sipos II. György, (neje Tétsi Kata) akinek fiai: 1. Sipos IV. József (gyermekai: Sipos V. József, Sipos IV. János, Sipos I. Katalin, Gönczy Mártonné és Sipos I. Júlia) és 2. Sipos III. János (neje Finta Anna) nagyenyedi lakosok 1794-1805 között nemességigazoló pört folytatnak. Nagy-Enyed város előjárósága 1804. május 8-án bizonyítványt adott arról, hogy márkosfalvi ifj. Sipos III. János csizmadia mester igaz nemes szabadságban élő ember. A bizonyítvány hátlapján Sipos III. János feljegyezte, hogy Sipos I. Teréz nevű leánya 1805. október 14.-én, Sipos II. Zsuzsánna pedig 1807. aug. 5-én született³⁰³. Sipos III. Jánosnak (neje Finta Anna) volt egy fia a családfa alapján, Sipos IV. Pál, neje Baritz Amália.³⁰⁴ Fiuk Sipos VI. János, neje Horváth Berta. Két gyermekük volt, Sipos I. Berta és Sipos VI. János (neje Sándor Anna). Két fiuk volt Sipos I. Zoltán és Sipos VII. János. A további leszármazottakat nem ismerjük.”

Sipos I. Pál ága

„Az egyenes ágú ősök. **Sipos I. Mihály** (neje: **Csiszér Kata**³⁰⁵) középső fia: **Sipos I. Pál**, (neje **T(h)usa Jusztinia**³⁰⁶) mint láttuk az oklevelekben 1661. és 1677. között szerepel. Marad egy fia: **Sipos II. Pál**, (első neje: **Szentkirályi Ilona**, második neje Barta Kata) aki az ősi fészekben

inkább két generáció.

²⁹⁹ Sipos Géza nem említi Sipos Pált, aki lehet a neves matematikus (Nagyenyed 1759. X. 16- Szászváros 1816. IX. 15.) Ugyanis Sipos Sámuel Nagyenyeden élt az 1750-es években, akinek valószínűleg a fia volt Sipos Pál. (S. B.)

³⁰⁰ Woyciechowsky József: Sipos Pál élete és matematikai munkássága. Athenaeum. Bp. 1932. 7-8. p. szerint (Fénymásolatban a családi irattárban, a többi Sipos Pálra vonatkozó irodalmi forrással együtt). 1759. okt. 16. született Nagyenyeden. Református család gyermeke; apja (nevének csak a rövidítése ismeretes: Sam.) állítólag szücsmester volt. A Lécfalvi Sipos családból vált ki a Márkosfalvi ág. Ennek sarja Sipos Sámuel akit 1750. körül Nagyenyeden említenek. (Komáromy-Pettkő, Nagy Iván családtörténeti értesítő. I. évf. Bp. 1899. 290 p. Pál azonban nem szerepel az előbb említett Sipos Sámuel de Márkosfalva leszármazói között, talán azért, mert Sipos Pál pap lett, nőtlen maradt s így nemességének igazolására nem volt szükség. Hasonló családi néven (1930-as években Sipos Pál néven (S. B.) ma is van Enyeden egy jómódban élő szücsmester, akinek állítása szerint az ősi Sipos-családban, amely azóta kihalt (ez nem igaz (S. B.) a szücs-mesterség apáról-fiúra öröklődött, Pál kivételével.

³⁰¹ A magyar nyelvű filozófiai irodalom forrásai c. könyvsorozat kötetei. Kiadja az SZTE Társadalomelméleti Gyűjteménye, az SZTE Filozófia Tanszéke és a Pro Philosophia Kiadó. Sorozatszerkesztő: Laczkó Sándor és Tonk Márton. VIII. kötet. Egyed Péter: Az ismert ismeretlen: Sipos Pál c. tanulmányában a következőket írta: 1759. október 16-án született Márkosfalvi Sipos Pál Nagyenyeden. Atyja **Sipos Sámuel**, szücsmester, korán elhalt, édesanyja **Kovács Katalin** gondoskodott a neveltetéséről. (A tanulmány lementve az iratok között fájlban) Megjegyzés: Sipos Sámuel neje a családfa szerint Dobolyi Anna, akinek volt Samu nevű fia, aki Nagyenyeden élt. Ez a Samu lehetett márkosfalvi Sipos Pál édesapja, akinek neje Kovács Katalin. A rendelkezésre álló adatok alapján egyértelmű, hogy Sipos Pál a márkosfalvi Sipos család tagja volt, a származás levezetése: Sipos Bálint (született 1560 k., neje Aszalos Anna, közös ős) – Sipos Mihály (született: 1582 k. neje: Csiszér Kata, közös ős) – Sipos Gábor (született: 1622. k. neje: Aszalos Ilona) – Sipos I. Sámuel (született: 1710 k. neje: Dobolyi Anna) – Sipos I. Samu (született: 1735 k. Nagyenyed, neje: Kovács Katalin) – Sipos Pál (1759-1816) Valószínű, hogy egy vagy inkább két generáció itt is hiányzik. (S. B.)

³⁰² Értékes forrás még: Kazinczy Ferenc: Levelei Sipos Pálhoz. 1806-1816. Lipcse. 1846. Családi irattárban.

³⁰³ Orsz. levéltár, Erdélyi osztály

³⁰⁴ Pálmay József (1902) i. m. 393. p. a márkosfalvi Siposok között hasonló módon felsorolja: 1849. körül Pál megyei tisztii ügyész, meghalt 1860.-ban, neje Baricz Amália volt, fia János 1862-ben főkörmányszéki írnok Kolozsvárt.

³⁰⁵ Gyermekeik: Sipos Péter, Mihály, I. Pál, neje: Tusa Jusztinia és Gábor, neje Aszalos Ilona..

³⁰⁶ A királyi könyvek. Székely oklevelei. Összeállította: Dr. Vass Miklós. Nyomat az Erdélyi Múzeum 1900. XVII. Évfolyamából. 52. p. Thusa György, Mártonfalva, nemességet nyert II. Rákóczy Györgytől. Gyulafejevárv, 1650, márc. 29. XXV. Kötet, 129. p. A rokoni kapcsolatra nincs adat. Kézdimártonfalva és Kézdimárfosfalva szomszéd falúk, így feltételezhető a rokoni kapcsolat a Sipos és Thusa családok között.

Márkosfalván lakott és minekutána az 1590-ben címeres levelet szerző **Sipos I. Bálinttal** való egyenes leszármazását őseink folytonos nemesi szabadságban való élését okmányokkal és tanúvalomásokkal igazolta, 1753-ban a marosvásárhelyi kir.-i tábla által kétségtelen nemesnek ítéltetett.

³⁰⁷ ³⁰⁸ Két fia maradt, nevezetesen:

a.\ Sipos II. József, aki 1792-ben mint Pókakeresztúri³⁰⁹ református pap nemességigazoló pört folytatott. Ennek szintén Sipos III. József nevű fia 1809-ben még élt.

b.\ **Sipos II. Gábor** született 1766. július 9-én Márkosfalván.³¹⁰ A székely határőrző katonaságnál 1792-ben őrmesteri rangot viselt. Neje **Kis-borosnyói Tompa Sára**.³¹¹ Aki egyeneságú ő.

Sipos II. József testvérével együtt 1804. január 26-án legfelsőbb helyről kétségtelen nemesnek ismertetett el. **Sipos II. Gábor** feleségétől **Kis-Borosnyói Tompa Sárától** született³¹² fiai közül: 1. Sipos I. Zsigmondnak, született: 1800. (neje Barabás Róza³¹³) 10 gyermek volt, 2. **Sipos V. Sámuel** szül. 1806. okt. 25-én³¹⁴ és meghalt 1841.³¹⁵ okt. 18-án. Felesége nemes³¹⁶ **Botár Inez** volt, (megjegyzés: **Botár Inez** második férje: Barabás Dániel³¹⁷). Sipos V. Sámuelnek két fia volt: Sipos I. Ferenc, (megjegyzés: harmadik fia is volt Sipos I. Adolf³¹⁸) és **Sipos III. György**. (megjegyzés: **Sipos V. Sámuel** naplójában említi, hogy volt egy leánytestvérük, nővérük is, neve valószínűleg Karolina, férje Dénes Balázs. Az előkerült egyik családfa szerint **Sipos II. Gábornak** két leánya is volt még: Sipos Zsuzsa és Sipos Ráki.) Sipos I. Ferenc³¹⁹ [1836³²⁰-1927], (neje Barabás

³⁰⁷ Orsz. Levéltár.

³⁰⁸ Sipos I. Mihály mint korábban láttuk: 1582. körül születhetett, mivel 1621-ben már felnőtt volt és pereskedett és apja Sipos I. Bálint 1560 körül születhetett. Sipos I. Pál (született 1620 k. említve: 1667-1677) és Sipos II. Pál (született 1720-1740 k. eml. 1753) között hiányzik egy vagy inkább két ő, valószínű szintén két Pál. Ha feltételezzük, hogy az apák idősek, pl. 40 évesek voltak fiaik születésénél, akkor Sipos I. Mihály fia Sipos I. Pál legkésőbb 1625-1630. körül születhetett, fia Sipos II. Pál legkésőbb 1665-1670 körül születhetett. Sipos IV: Gábornak 1710-ban kellett volna születnie, viszont 1766-ban született.

³⁰⁹ „A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914” i. m. Pókakeresztúr 26A3 Maros-Torda vm.

³¹⁰ Sipos V. Sámuel naplója alapján 1839.-ben még élt, de 1841.-ben már valószínűleg nem. Apja Sipos Pál az említett anyakönyv alapján. Kelemen Győző 1899.

³¹¹ Ld. Pálmay József (1902) i. m. 436-438. p. kisborosnyói Tompa család. A családfán szerepel Tompa Sára, aki 1760 -1770 körül született, de a férje Forró Elek. Pálmay az angyalosi Forró családnál említi egy Forró Eleket, aki 1848/49-ben honvédezredes, de később élt, mint az előzőleg említett Tompa Sára férje. Ha Pálmay tévedett és Tompa Sára férje nem Forró Elek, hanem Sipos II. Gábor, akkor Tompa Sára ősei: szülei: T. János és kékkövi alias Váradi Borbála. Tompa János apja szintén Tompa János, aki a feketehalmi ütközetben 1710-ben esett el. Id. János apja: István, meghalt: 1685. 1635-ben lustrált. Nejei: 1. Török Judith, 2. Ugron Erzse. T. István szülei: T. Mihály, háborúban halt meg, neje: Czako Borbála. T. Mihály apja T. Gáspár 1579.

³¹² Sipos V. Sámuel 1836-41 között írt, s megmaradt naplója szerint, volt egy leánya is, Sipos Karolina, Dénes Balázné. Növère volt Sámuelnek.

³¹³ A két megrajzolt családfán Barabás Zsuzsa, ami valószínűleg téves adat.

³¹⁴ A keresztlő volt okt. 25-én, így okt. 20 körül születhetett Sipos Sámuel.

³¹⁵ Sipos I. Béla szerint 1842-ben halt meg. Sipos Géza és az előkerült eredeti irat, Kelemen Győző Márkosfalvi lelkész által aláírt, már idézett 1899.-ben kiállított pontos adata: Sipos V. Sámuel halálának időpontja: 1841. okt. 18. Ezt igazolja, hogy az utolsó naplóbejegyzése időpontja Sipos Sámuelnek 1841. okt. 13. A napló betegségre nem utalt, így a váratlan halál okát nem ismerjük.

³¹⁶ Több forrás: Sipos I. Béla, Bogdán Éva szerint olasz csaszaki Botár Inez. A térképeken nem található Csaszak.

³¹⁷ Barabás Dániel 1865. szept. 26.-án még élt, mivel tanú volt Sipos György és Kovács Rózália esküvőjén. A 2006-ban márkosfalván előkerült anyakönyv alapján 1871. XI. 24.-én halt meg és 1820. IV. 11.-én született. Botár Inesz nincs feltüntetve, bár 1895-ben halt meg, lehetséges, hogy megromlott a viszony Sipos György és édesanyja Botár Inesz között, mivel a második férj Barabás Dániel a Sipos család örökségének egy részét elherdálta.

³¹⁸ Sipos Sámuel naplójából derült ki, hogy 1838. II. 22.-én született meg Adolf fia. Tehát 3 fia volt, de valószínűleg Sipos Adolf gyermekkorában meghalt, mert a családi feljegyzésekben nem említik a nevét.

³¹⁹ Sipos Ferencz 1836-ban született, mostoha apja Barabás Dániel asztalosnak adja.

³²⁰ Sipos Sámuel naplója szerint 46. p. 1836 jún. 16.-n fiát beoltották a városban, tehát valószínűleg fél évvel korábban született.

Mária (1836-1938. jan. 6.)³²¹, gyermekei³²²: Sipos I. László, (1861-1886) Sipos I. Irma és Sipos I. Mária (Bartha Károlyné). Sipos I. Lászlót Herceg Ferenc 1886. VII. 31.-én párbajban megölte.³²³ (A családfa rajzok szerint Sipos Ferencnek volt egy Sipos I. Jenő nevű fia is.) **Sipos III. György**, született 1841. IX. 20.³²⁴. Kétszer nősült. Első felesége **Kovács Róza** volt (sz. 1843. II. 9. Márkosfalva meghalt: Márkosfalva, 1889. IV. 12.) a második dálnoki Hadnagy Ottília. Gyermekei: Első nejétől a\ Sipos V. Gábor, szül.³²⁵ 1869. VI. 5.-megh.: 1950. X. 9. b\ Sipos I. Gyula, szül. 1872. IX. 20. m. kir. százados Debrecenben. (megh.: Bp. 1959. X. 10.) c\ **Sipos I. Béla**, mérnök szül. Márkosfalva, 1875. IX. 16.-megh. 1967. XII. 3. Székelyudvarhely. (mérnök), neje: **Fodor Malvin**.³²⁶ 1884. IX. 16.-án született Dobsinán és 1962. XI. 20.-án Kolozsvárt hunyt el, d\ Sipos I. Etelka, Jakó Pálné, (lisznyói Jakó³²⁷ Pál: 1879. II. 2.³²⁸-1965) szül. 1881. X. 17. (Kelemen

³²¹ Barabás Antal és Bodola Róza leánya volt Barabás Mária.

³²² A családfarajzok szerint Sipos Ferencnek és Barabás Máriának volt egy Sipos I. Jenő nevű fia is.

³²³ Sipos Ferencnek és Barabás Máriának a két családfa rajz alapján volt egy Jenő nevű fiuk is.

³²⁴ Apja Sipos V. Sámuel 1841-ből fennmaradt naplója és az anyakönyv alapján.

³²⁵ Az anyakönyv szerint Sipos V. Gábor 1869. VII. 21.-én született.

³²⁶ Megmaradt 1956. VII. 2.-án kelt levele, fiához Sipos II. Bélához és még néhány levél, dátum nincs, férje Tatus is írt leveleket. Az 1956. VII. 2.-án kelt levelben beszámolnak arról, hogy 1956 aug. 16.-án indulnának Budapestre. Tatus (Sipos I. Béla) beszámol arról, hogy Etelka nővérének, Jakó Pálnénak a gyerekei jó anyagi körülmények között élnek, járt Baróton, Sepsi-Szentgyörgyön, és Kézdi-Vásárhelyen, csak Márkosfalvára nem jutott el. Jakó Pálék építettek egy új házat, Etusék felújították a házukat, gyümölcsös kertet vettek, Emmiék is házat építettek, Rózsi most ment férjhez egy jól kereső asztaloshoz, Erzsi, aki a legkisebb Udvarhelyen volt banktisztviselő és kihelyezték Barótra egy bankfiókba és Erzsi fotó boltot nyitott. A valószínűleg 1960. tavaszán írt levélben Sipos I. Béla fiához, Bélához írt levelében beszámol többek között arról, hogy 1959. aug. 1.-től új nyugdíj megállapítás lesz és reméli, hogy a jelenlegi 400 lej nyugdíját 750-re emelik. Géza fiának rosszul megy a sorsa, egymás után többször kitették az állásából, most kapott egy talán 800 lejes pénztárnoki állást, amivel sok munka és túlóra van. Kis Gézát (ifj. Sipos Gézát) kinevezték egy fatelepre okl. könyvelő lévén, de két hó múlva elbocsátották, most otthon van. Gyuri fiuknak most érettségiznie kell. Árpí fiúk jól érzi magát az asztalos középiskolában. Kati 5 éve gazdasz, románul jól beszél. Legtöbbre vitte a családban Laci öcsém fia Sipos György, aki románul, oroszul, angolul és franciául jól beszél, Bukarestben megszerezte a kandidátusi címet. Nagyon helyes volt a kis Béla (mármint S. B.) elhelyezkedése, Ő már komoly felső gimnazista és hiszem, hogy alaposan fog tanulni. Mámi egészítette ki a levelet: „Tatus úgy látom kiírta magát, mert nagyon meg van elégedve”. Megmaradt egy másik meghívó levél, ez az útlevélkérelemhez volt szükséges. A következő levélben beszámolnak arról, hogy Sipos Kati agronómusként Sámsonban, Zilah mellett kezdett el dolgozni. Sipos László nagyon beteg, felesége Irma szintén. Egy másik levélben 1958. körül Tatus, Sipos I. Béla arról írt, hogy örül, hogy az ügyvédi iroda jobban megy, de ott van a Damokles kardja a fejed felett. (1958-ban apámat Sipos II. Bélát kizárták az ügyvédi kamarából. (S. B.). Arról írt továbbá, hogy Sipos Gyulával egy hosszú életen át idegenen éltek, de tavaly óta sokat gondol rá és összeemelegedtünk. Sipos Gyula prosztata műtét után volt, erre utal a levél. Sipos Gyula 1958. körül tehát még élt. (Meghalt Bp. 1959. X. 10.) A következő levelet 1959 augusztusában Sajóudvarhelyről írta Sipos I. Béla, Mámi és Sipos III. Béla Sipos II. Bélának, aki Budapesten maradt, magában töltötte az 55 születésnapját. (1959. VIII. 18.) Sipos Gyula és Tatus mint írja már a Matuzsálem korban vannak. (1959 aug. tehát még élt Sipos Gyula) Mámi ugyanebben a levélben beszámol arról, hogy Béla, Dóra és Judit jól úsznak. Sipos III. Béla is írt levelet apjának, beszámolt a Sajóudvarhely környéki Magyarbrétei kirándulásról, ahol sok bort ittak. Egy másik levélben a Szinyei Merse u. 1. köröndi lakásról számolnak be, az itteni látogatásról, tehát 1961. körül íródott a levél. A levelet Tatus és Mámi írta. A következő levélben Sipos László öccse betegségéről számolt be. A következő levélben Sipos László testvére haláláról számolt be, akinek valószínűleg rákja volt. A levél így 1964 novemberében íródott. Sipos László nagyobb kölcsönt kért Tőle, amit nem tudott megadni, így viszonyuk rossz volt. Felesége Csekme Irma viszont a családi kapcsolatokat ápolta. Csekme Irma, Sipos Lászlóné valószínűleg 1979.-ben kelt levele - amit Sipos II. Bélának írt - megmaradt, amiben beszámol arról, hogy Júlia unokája harmadéves egyetemista és magas leány. (Erre Én is emlékszem, Kolozsvárt a Fötéren lévő lakásukban [Pta. Libertate Fötér 23.] gyakran jártunk. (S. B.) Beszámol arról, hogy okt. 15.-én a régi Kolozsvári lakást elfoglalta, mert Sipos Gyurit felvették az egyetemre és ott lakott. Egy 1963 körül írt levélben Tatus arról írt, hogy most lép be a 89.-ik évébe és így családja összes tagját túl élte, (tehát már Sipos Gyula bácsi sem élt ekkor (S. B.)), de már nem sok öröm van az életben csak fáradtság és magányosság. A családi irattárban.

³²⁷ Ld.: Pálmay József (1902) i. m. 226-227. p. lisznyói Jakó cs.

³²⁸ Pálmay József (1902) i. m. 226-227. alapján: Lisznyói Jakó Pál édesapja Jakó László, felesége lécfalvi

Győző 1899. adata szerint: XI. 11. ez az adat valószínűleg a keresztelő időpontja. S. B.) Meghalt 1950.-ben. Második nejétől: e\ Sipos II. László, szül. 1892. XII. 10. (meghalt 1964. X. 15.) Felesége: Csekme Irma (1894-1980)³²⁹ Sipos IV. György³³⁰ szülei Sipos II. László és Csekme Irma. Rostás Zoltán interjúja³³¹ alapján meghalt 1982. október 19-én 59 éves korában. Ennek alapján 1923-ban született és szüleinek házasságkötési időpontja 1922-re tehető. Sipos IV. György 1947-től végzett kutatómunkát, a Bethlen kollégiumban végezte középiskoláit, majd Kolozsvárt tanult, végzés után a tanügyben dolgozott, a bánsági Lovrinban (Temesvár és Arad közelében) kutató volt. 1967 és 1982 között Funduleán³³² (Bucuresti közelében) intézetvezető volt és az öntözéssel foglalkozott. Sipos Katalin kiegészítései: Sipos Györgyöt a Bukaresti református temetőben (Lutherana, a magyar templom kertjében van a temető) temették el. Feleségének keresztneve Corina, aki Izraelbe települt és elhunyt. Júlia leányuk férje német, keresztneve Helmolt, akivel Németországba települtek. A házasságkötés valószínű időpontja 1956, Sipos Júlia 1958 körül született.

Sipos Zsiga (1800- ?) katonatiszt és Barabás Róza (1804-1873) leszármazottai.

Sipos Gábor (n. **Tompá Sára**) 2 fia Sámuel (1806. n.³³³ Botár Inez) és Zsiga (1800. n. Barabás Rózália [1804-1873] és nem Zsuzsa, mint a két megrajzolt Sipos családfán látható). Barabás Rózália sírja 1996-ban³³⁴ amikor először jártam Márkosfalván megvolt az alábbi szöveg volt a sírfelira-

Gyárfás Emilia, akinek testvére volt Gyárfás Győző felsőházi tag Sepsiszentgyörgyön és országgyűlési képviselő. Jakó László édesapja Jakó Pál neje Mogyorósi Mogyorósi Anna.

³²⁹ 2005 V. 13-án Kolozsvárt voltam a Babes-Bolyai Egyetem rektori konferenciáján. Délután meglátogattam a Házsongárdi temetőben nagyapám sírját, majd a főtérre mentem, hogy megkeressem azt a házat, ahol Sipos László és neje Irma néni lakott. Visszatértem a temetőbe, hogy megkeressem Sipos László sírját, mert nem tudtam, hogy hol található. Sipos I. Béla sírjától felfelé mentem középen, út nincs, így a sírokon haladtam és fent a kerítésnél megtaláltam Sipos László és neje sírját, amit lefényképeztem. A kerítéstől felül jobbra egy nagy épület, valószínűleg imaház található. A síron a következő írás van, „Sipos László (1892-1964) alatta Sipos Lászlóné (1894-1980)” Sipos II. Bélának, Apámnak Kolozsvár 1980. ápr. 23.-án kelt levelében, aláíró Böske, aki mint írta Irmus néni unoka huga Budáné, Balogh Erzsébet, rokon a Csekme ágon. Egy hónapja Irmus néni betegágya mellett van, mert bal karja kis bénuláson ment át, ami hamar rendbe jött, akkor 10 napig ágyba fekvésre volt utalva. Őt kérte meg, hogy ápolja és egy másik unokatestvére főzi és hozza a kosztját. Közben Irmus néni nagyon legyöngült, Gyuri fia Bukarestben kórházban van, ez is nagy bánata. (Sipos György is hamarosan meghalt 1982-ben. Vele nem találkoztam ritkán járt haza Kolozsvárra) Gyógyszereket kér. Korábbi leveleiben is, amit még Irmus néni írt, gyógyszereket kért, amit Apám általában beszerzett és megküldött. Valószínűleg 1980. június hóban halt meg Irmus néni. Sipos László és Csekme Irma házasságkötése valószínűleg 1922.-ben volt.

³³⁰ Rostás Zoltán: Visszajátszás. Interjúk. Albatrosz Könyvkiadó. Bukarest. 1984. 242. p. In.: Mi marad meg az ember munkájából. Sipos György. 193 - 199. p. A könyvet Sipos Kati adta át 2006. július 25.-én Székelyudvarhelyt, ezen kívül adatokat mondott Sipos Györgyről.

³³¹ A felvétele szövegét a Hét 1977 márciusában közölte.

³³² Ld.: Pacepa I. M. A kreml öröksége. A hírszerzés szerepe a kommunista kormányzasi rendszerben. II. Kiadás. PolgArt, Budapest, 2002. 319. c. munkája (i. m. 141-145.) ismerteti, hogy Dej pártelnök a „Genezis” hírszerző akció keretében 1960 után, hogyan szerezte meg az USA-ban kitermesztett, kukoricafajtát, amit hibridnek hívtak, mert jól ellenállt az aszálynak. Dej saját személyes vezetése alá rendelte a funduleai Agronómiai Kutatóintézetet, DIE hírszerző tiszteket vezényelt oda és kiadta a szigorúan titkos utasítást, hibrid kukoricára kell szakosodnia. Ösztöndíjasokat küldött ki az USA-ban, akiket kiképeztek és 1960-1965 között több száz kiló genetikai anyagot loptak a kiküldött kutatók. 1978-ban Ceausescunak megküldött jelentésében a román mezőgazdasági miniszter dicsérte a DIE hozzájárulását a román mezőgazdaság fejlődéséhez, s véleménye szerint a „Genezis” 300 millió dollárt takarított meg. Sipos György tehát egy a Román Hírszerzőszolgálat, a DIE által rányitott agrárkutató intézetet vezetett. Pacepa I. M. : Vörös horizontok. USA. 215. p. szintén beszámol erről a DIE hírszerző akcióról., aminek eredményeként 1972-ben lett Románia Európa első hibridkukorica termelője. Sipos Géza, édesapám testvére kapcsolatban volt Sipos György-gyel, aki elmesélte Neki, hogy Ceausescu egyik látogatása során, azt javasolta, hogy sűrűbben vessék a kukoricát, ezt kellett tenni és így csak csalamádé termett. (S. B.)

³³³ n=neje

³³⁴ A temetőben Márkosfalván levő sírok alapján lejegyzeteltem: 1. Zágoni Bodola Ferenc ref. pap. kézdi esperes (1783-1858) Bodola Mária (1854-1870) 2. Barabás Sámuelné Lukáts Karolina meghalt 55 évesen

ton amit lefényképeztem: "ITT NYUGSZIK SIPOS ZSIGMONDNŐ, BARABÁS ROZÁLIA. Szül 1804. január 4-én, párosult 1827 ápril 4-én, meghalt 1873 június 16-án. Dédunokái: Kónya Anna (1903-1992) és Kónya Emilia (1912-1995)" Egy másik sírfelirat alapján: „Sipos Lajosné (1842-1928) és leánya Kónya Gáborné³³⁵ (1875-1944)" *Sipos Zsigmond katonatiszt (1800-) és Barabás Rózalia³³⁶ 10 gyermeke:*³³⁷ 1. *Sipos Károly*, 2. *Sipos Sándor* (fia II. Jenő) 3. *Sipos Ferenc* (n. Bartok³³⁸ 339 Ráchel) fiúk ifj. Ferenc 1887-ben még élt. 4. *Sipos Lajos*³⁴⁰ (n. Kovács Poli itt 7 gyermek, 3 ismert: 1. II. Zsiga (fia III. Zsigmond) 2. II. Zsuzsa és 3. II. Anna³⁴¹ [1875-1944] [férje Kónya Gábor³⁴², három leánya: Kónya Zsuzsa, Kónya Anna (1903-1992)³⁴³ és Kónya Emilia (1912-1995)]), 5. *Sipos Karolina* (Dazbek Jánosné,³⁴⁴ leányai 1. Dazbek Laura, Lóri, Jancsóné, [3 gyermek: 1. Jancsó Gizella, Kézsmárkyné, 2. Jancsó Anna, Györfiné, 3. Jancsó János. Meghaltak, utód nincs.] 2. Dazbek Mária, Szászné. Sipos Karolina kriptája Kézdivásárhelyen van³⁴⁵), 6. Si-

1865 I. 6. [Pálmay (1902) i. m. 44. p. szerint Barabás Sámuel sz. 1802., neje: Lukács Karolina sz. 1810.] 3. id. Barabás Albert (1834-1895) és ifj. Barabás Albert (1874-1901) 4. özv. Kovács Zsigmondné megh. 1897 leánya Fekete Györgyné. 5. Kovács Áron (1823-1875) ifj. Kovács Áron huszárkapitány és Kovács Teréz. 6. Kovács Gábor és Barabás Netti (1870-1958) 7. Barabás Jenőné, Bakk Anna (1867-1946) 8. Kocsi család. 9. Todor család. 10. Barabás Péter (1736-1811) n. Kovásznai Deák Ilona megh.: 1824. 11. [Pálmay (1902) i. m. 44. p. szerint márkosfalvi Barabás Péter (1736-1811) és neje kovásznai Deák Ilona megh. 1824.] 12. Fekete márvány sir: Márkosfalvi Barabás Benedek (1864-1907) és neje Kovács Rozália (1875-1930). Megjegyzés Kovács Rozália nagynénje valószínűleg a Márkosfalván született **Sipos Györgyné, Kovács Rózalia** (1843-1889) dédanyám volt. 13. Fehér márványsír: Itt nyugszik márkosfalvi Barabás Albertné, kézdivásárhelyi Kovács Rozália szül. 1835. megh. 1891. és márkosfavi Barabás Irma szül. 1877. megh. 1893. 14. Fehér márványsír: Itt nyugszik Barabás Pál 48-as honvéd, szül. 1831. megh. 1916. A házáért vívott harcokban vérzett és ifjan harcolt. Végelgyengülésben húnnya le a szemét az ... betörés első napjaiban. Emléke legyen áldott. A siremléket állította élettársa, leánya és veje.

³³⁵ Pálmay József (1902) i. m. 257-258. p. ismerteti az egerpataki és nagyborosnyói Kónya család történetét. 1580. márc. 31-én Kónya Bálint és István Báthory Kristóftól fejedelmi oklevelet nyertek.

³³⁶ Barabás Rózának 10 testvére volt: István, Péter, Antal, unokája Olosz Ferencné, Elek, László, Anna, Donáthné, stb. Ld. Pálmay 1902. 44. p. A két megőrzött családfán Sipos Zsiga sz. 1800. neje: Barabás Zsuzsa, pontosabban Róza.

³³⁷ Bogdán Évánál 1997-ben kijegyzetelt feljegyzése és Sipos Géza megrajzolt családfája szerint: Sipos Zsigmondnak és Barabás Rózának (nem Zsuzsának) 10 gyermeke volt: 1. Sipos Karolina, Daszpek (sírfelirat szerint Dazbek) Jánosné, gyermekei: Daszpek Laura, Lóri, Jancsóné (leánya Jancsó Gizi, Kézsmárkyné, Jancsó Anna, Györfiné és Jancsó János) és Daszpek Mária, Szászné 2. Sipos Anna, Konyáné, gyermekek: Kónya Anna, Julia, Róza, Emilia, Gábor. 3. Sipos Róza (Rosália, bátyám kisebb leánya meghalt 1836. okt. 25.-én, temetése okt. 26.-án. Sipos V. Sámuel naplója 1836 okt. 26.), 4. Sipos Júlia, Szilveszterné, 5. Sipos Zsuzsanna, czofalvi Csia Lászlóné, 6. Sipos Ráchel, Becző Györgyné, 7. Sipos Lajos, gyermekek: Anna, Zsigmond, Zsuzsika 8. Sipos Ferenc, 9. Sipos Károly, 10. Sipos Sándor

³³⁸ Bogdán Éva őrzi az 1770.-ben kiadott Bibliát, amiből 1997-ben kijegyzeteltem a következő adatokat: Barzok Lajos és Ferenczy Ráchel gyermekei: Elek sz. 1810. XI. 1., Anna sz. 1818. 24 éves korában meghalt, Lázár sz. 1819. XI. 4.-1821 IV. 21., Elek sz. 1823 V. 20., Czecilia sz. 1825. IV. 21., Anna 1826. XII. 14. A családfán nem tudtam őket elhelyezni.

³³⁹ A két családfán Sipos Ferencz felesége Bartók Ráchel.

³⁴⁰ Sipos Lajos 1890 VI. 27.-én halt meg.

³⁴¹ Sipos Anna 1898 IV. 12.-én ment férjhez nagyborosnyói Kónya Gáborhoz.

³⁴² 1996 aug. 17-n egy busz kirándulás keretében eljutottam Márkosfalvára, beszéltem Balogh Magdolna lelkésszel, aki segített megtalálni Kónya Gábor (neje Sipos Zsuzsa) rokont és **Sipos György** és első felesége **Kováts Róza** (1843-1889) sírját is megtaláltam. Sipos Györgynél nincs feltüntetve a születés és halál időpontja. Sipos Géza feljegyzése szerint Kézdivásárhelyen halt meg, ahol utolsó éveit töltötte, 1927-1930 körül.

³⁴³ Egy fénykép alapján. Sipos Anna, (1903-) Kónya Gáborné, másik fénykép alapján Sipos Karolina testvérei Lajos és Sándor. Bogdán Évánál 1997.-ben.

³⁴⁴ Kézdivásárhelyen Márkosfalvi Sipos Karolina Dazbek Jánosné 1896. családi sírboltja. Felül a családi címer, egy kar görbe kardot tart. Lefényképeztem 1997-ban. Dazbek osztrák divattervező volt. Sipos Etelka családtörténetében ezt írta: Itt nyugszik Dakszbek Alajos, meghalt 1853. VII. 3. – án 60 éves korában. (tehát 1793-ban született) 17 éves József fia, ki elhalálozott 1861-ba, 3 éves ártatlan Lajos. A sírkövet tette 1866.-ban Dakszbek János és szeretett neje Sipos Karolina.

³⁴⁵ Bogdán Éva levele alapján 1996.

pos Anna (Aros Ferencné), 7. Sipos I. Róza³⁴⁶ (Nagy Mózesné), 8. Sipos Júlia (Serestyés vagy Serestély Istvánné), 9. Sipos Zsuzsa*1845. X. 20. meghalt 1923. III. 26. (Csia Lázár³⁴⁷), Csia Lázár *1842. XII. 12. meghalt 1919. XII. 27. Házasságkötés: 1870. III. 19. 10. Sipos Ráchel (Ráki) *1849. I. 15. meghalt 1887. X. 19. Becző Györgyné) Becző György unitárius *1841. IX. 19. meghalt 1919. Házasságkötés: 1873. I. 15. fiúk Kálmán gyermekkorában elhunyt. (1873. X. 24. – 1874. V. 22.).

Adatok a Sepsiszentgyörgyi Levéltár márkosfalvi anyakönyveiből.³⁴⁸

1. 1761-es adat: "Kézdi széki Márkosfalvi Nemzetes Barabás Péter Ur, kiis egy szülött fia Néhai Orbai Széki Pávai Vajna Éva Aszszonynak" (F. 55 - Pávai Vajna cs. levéltára, Fasc. IV. 74. old.)
2. 1764-es adat: "Márkosfalva határában malma van a Barabások révénél a Vajna, Potsa, Horanszki és Sipos famíliáknak" (F. 8 - Háromszéki gyűjteményes levéltár, 1-es lelt, 100-as irat)
3. 1757-es adat: "Ao. 1757. 18-va Decembris Márkosfalvi Barabás Mihály és István adnak az Albisi Határon Szász ut alatt egy Vékás Szántó földet Gidófalvi Ferentz Urk. a maga szomszédságban örökösön 3 m. forintokért" (F. 75 - Múzeum dokumentumtára, Fasc. VIII. 28.)
4. 1721-es adat: az orbai széki vizitációs jegyzőkönyvben találtam: özv. Sipos Simonné Suska Lécfalván él (mivel Lécfalva nagyon közel van Márkosfalvához, elég valószínű, hogy ugyanarról a családról van szó).

Még egyetlen adat a márkosfalvi papok listájához: 1616-ban említik Fábián Péter papot, márkosfalvi predicator (F. 10 - Damokos család levéltára, III. 61.)

1. 1761-es adat: "Kézdi széki Márkosfalvi Nemzetes Barabás Péter Ur, kiis egy szülött fia Néhai Orbai Széki Pávai Vajna Éva Aszszonynak" (F. 55 - Pávai Vajna cs. levéltára, Fasc. IV. 74. old.)
2. 1764-es adat: "Márkosfalva határában malma van a Barabások révénél a Vajna, Potsa, Horanszki és Sipos famíliáknak" (F. 8 - Háromszéki gyűjteményes levéltár, 1-es lelt, 100-as irat)
3. 1757-es adat: "Ao. 1757. 18-va Decembris Márkosfalvi Barabás Mihály és István adnak az Albisi Határon Szász ut alatt egy Vékás Szántó földet Gidófalvi Ferentz Urk. a maga szomszédságban örökösön 3 m. forintokért" (F. 75 - Múzeum dokumentumtára, Fasc. VIII. 28.)
4. 1721-es adat: az orbai széki vizitációs jegyzőkönyvben találtam: özv. Sipos Simonné Suska Lécfalván él (mivel Lécfalva nagyon közel van Márkosfalvához, elég valószínű, hogy ugyanarról a családról van szó).

Még egyetlen adat a márkosfalvi papok listájához: 1616-ban említik Fábián Péter papot, márkosfalvi predicator (F. 10 - Damokos család levéltára, III. 61.)

A Sipos család armális (nemesi) levele.

Válasz Sipos Gyula³⁴⁹ kérelmére: „A márkosfalvi Sipos családnak 1590-ben Báthory Zsigmond erdélyi fejedelemtől nyert armális levele illetőleg czimere az Orsz. Levéltárban nem volt feltalálható, azonban találtatott egy 1804-ben kelt kir. leirat, mely szerint Sipos József és Gábor³⁵⁰ armális nemeseknek elismer- tettek, továbbá egy Sipos Gábor részére 1755-ben hozott erdélyi táblai ítélet³⁵¹, melyben egyebek között a szóban forgó armárisra is történik hivatkozás, s ezek kívánságára hiteles másolatban ki fognak adatni, ha a szabályszerű költségekre előlegül esetleg fedezetül szolgáló 16 koronát az orsz. Levéltárnak beküld.” Sipos Gábor kérelme³⁵² is megmaradt, ami a követ-

³⁴⁶ Sipos Sámuel naplója alapján megh.: 1836 okt. 25. A következő leányt is Rózának hívták, aki Nagy Mózes felesége lett.

³⁴⁷ Kempelen Béla i. m. III. Csia (czófalvi). Nemességét 1785. és 1786. legf. helyen igazolta. (LR. LIII/150., k. 480.) Kihirdettetett 1826. Tordam. – Vö. Pálmay: Háromszék 108.; Weress 100. Márkosfalvi ev. Ref. egyházközség családfők. Kijegyzetelve 2006. július 22. (S. B.)

³⁴⁸ Kijegyzetelte Gazda Enikő 2006 VIII. 30.-án és emailben részemre elküldte. (S. B.)

³⁴⁹ 1014/1901 okt. szám. Bp. 1901 máj. 29. Dr. Pauler Gyula. Orsz. Főlevéltárnok, mm. Tanácsos. Tekintetes Sipos Gyula honvédszázados úrnak írt válasz, Debrecen. Pecsét szövege: Magyar Királyi Országos Levéltár. 1897. Az iratot Nedeczky László adta át 2004.-ben. (S. B.)

³⁵⁰ Sipos Pál ágán levő Sipos II. Gáborról és Sipos II. Józsefről van szó, mindketten Sipos II. Pál fiai. Sipos II. Gábor a Sipos I. Pál ágán leszármaztatott egyenes ágú ősünk.

³⁵¹ Sipos I. István ágában levő Sipos III. Gáborról van szó.

³⁵² Nagyméltóságú m. kir. Belügy Minister Úrnak, Debrecen, 1914. febr. hó 3.-án, aláírta Sipos Gábor m.

kező: „Alulírott mély alázattal azon kéréssel fordulok Nagy méltóságodhoz, hogy Sipos Gyula és Béla testvéreimnek nemességük és márkosfalvi előnevük használatát az ugyanazon atyától és anyától származott alulírtra is kiterjeszteni méltóztassék. Kérelmem indoklásául mellékelem születési és anyakönyvi kivonatokat, valamint a k. márkosfalvi református pap 135/1912. sz. értesítését, melyek Sipos György és Kovács Rózától, Gyula és Béla testvéreimmel egy azon apánk és anyánktól való származásomat igazolják, továbbá igazolják azt is, hogy az 117122/1901 számú belügym. ügyszám alatt kelt átiratban említett Sipos Gábornak egyenes leszármazottja vagyok, mely említett 117122/1901 számú belügym. átiratot magában felemlítő 9272/1901 sz. m. kir. honv. min. rendelet másolatát is mellékelem, ebben Gyula és Béla testvéreim nemességének és márkosfalvi előnévének jogosultsága ismertetik el.”

Illéssy János gyűjteménye viszont egyértelműen bizonyítja azt, amit Sipos I. Béla és fia Sipos Géza közölt: „**Sipos de Markosfalva Bálint, Demeter.**”³⁵³ Kiadó Báthori Zsigmond - Gyulafehérvár, 1590.10.04. Honos Marosszék – 1593. Háromszék Küküllő Alsó-Fehér Levéltári jelzet F 139 - Cista iplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. H - N°. 82. F 139 - Cista diplomatica - I jelzetű productionalisok - 7. C - N°. 161. Sorszám 1s659”

A Sipos család hiányzó tagja(i).

A Sipos egyeneságú ősaink vonatkozásában a X. generációtól a XVII. generációig pontos anyakönyvi adataink vannak a születési évre és a nevek vonatkozásán is. Azt is tudjuk az anyakönyvek alapján, hogy **Sipos II. Gábor** (született 1766-ban) apja **Sipos II. Pál** volt, de **Sipos II. Pál** születési időpontját már nem ismerjük. Valószínű, hogy 1720 és 1740 között születhetett, ugyanis 1753-ban a nemesi címért mint felnőtt pereskedett. Az is biztos, hogy **Sipos I. Bálint** 1590-ben szerzett nemesi oklevelet, tehát 1560 körül születhetett. **Sipos I. Bálint** fia **Sipos I. Mihály** 1582. körül születhetett, ugyanis 1621-ben már felnőtt volt és pereskedett és 1658-ban még élt. **Sipos I. Mihály** fia **Sipos I. Pál** legkésőbb 1625 -1630 körül születhetett és 1677-ben még élt. **Sipos I. Pál** (sz. 1625-1630 között) és **Sipos II. Pál** (sz. 1715-1733 között) feltételezett születési időpontjai között a különbség 85-108 év. Hiányzik tehát legalább két generáció.

Az apák kora az egyenes ágon fiuk születésekor a X. generáció és a XVII. Generáció között 26 és 41 év között szóródik. Az apák átlagos kora ennek alapján 34 év. (Ld. az alábbi táblát. $32+26+41+29+34+35+40=237/7=34$) Feltételezzük, hogy a IX.-VI. generációk esetében, ahol nincsenek pontos születési adataink az apák átlagos kora 34 év volt. Tudjuk viszont, hogy 1590-ben nemességet szerzett Sipos I. Bálint, vagyis 1590-ben már felnőtt volt, tehát 1560. körül születhetett. Az alábbi táblázatban az első oszlop a generáció sorszáma, a második oszlop az egyeneságú ősöket mutatja, a harmadik oszlop a születési éveket tartalmazza visszafelé számítva, ahol ismert a születési évszám azt írtam be, ahol nem, ott a 34 éves becsült értéket feltételeztem. E szerint a XVII.-től visszafelé a X.-ig anyakönyvi adatok alapján pontosak az adatok, a IX.-től kezdve visszafelé számláltam, úgy, hogy feltételeztem az apák 34 évesek voltak. Az ötödik oszlop előre számítva becsüli meg a Sipos ősök korát, s ebből kiderül, hogy két generáció hiányzik. Ugyanis a kétféle számítás közötti különbség Sipos V. Bélánál: $2003-1934=69/34=2$ generáció illetve Sipos I. Bálintnál is: $1630-1560=70/34=2$ generáció. A két generáció valószínűleg Sipos I. Mihály és Sipos I. Pál között hiányzik. A Sipos Géza által megírt családtörténet illetve a két megrajzolt családfa tehát hiányos. Az eltérés Sipos I. és II. Pál között van, hiszen I. Pálról 1661-ben és 1667-ben említés történik, de csak 1698-ban születhetett meg a családfa szerint ha visszafelé számolunk. A Sipos I. Bálinttól történő számítás ad realisabb eredményt, vagyis Sipos I. Pál 1628. körül születhetett, hiszen 1661-1667 között már felnőttként említés történt róla. Figyelembe kell venni azt is, hogy A 34 éves visszafelé számítás szerint 1732-ben születhetett, de elképzelhető, hogy 1725-1740 körül született. Tudjuk, hogy Sipos II. Gábor 1766-ban született, apja Sipos Pál 1723-1740 körül születhetett. Sipos Pál nemességét 1753-ban igazolta, így 1753-ban felnőtt volt, vagyis ennek alapján 1720-1740 körül születhetett. Ha Sipos Pál 1723-ban született, akkor Sipos II. Gábor születésekor

kir. Posta és t. főtiszt. A kérvény megmaradt, a válasz nincs meg.

³⁵³ Illéssy János (1861-1905) gyűjtemény, elektronikus dokumentum. i. m. Sipos de Markosfalva.

43 éves volt. Ez megmagyaráz 9 évet (1732-1723=9), de a problémát nem oldja meg. A hiány ebben az esetben 60 év és nem 69 év.

A két generáció hiányát bizonyíthatja az is, hogy a **Sipos I. Béla** neje **Fodor Malvin** ösei a **Sipos I. Bálintnak** (1590-ben nyer nemességet) megfelelő generációban 100 évvel később születtek. Pl. **Terray III. György** (1683-1754) vagy **Markovics István** (1693-1749) vagy **Schulek Mátyás** (1705 k.) vagy **Pécsy I. Mátyás**, aki 1718-ban nemességet kap. (1718-1590=128 év itt a különbség) A hiány tehát a Sipos családfán két generáció.

Generáció	Sipos	Születési év visszafele	Apa kora	Apa feltételezett kora	Születési év előre
XVII.	V. Béla, Máté	2003	-	34	1934. k.
XVI.	IV. Béla	1971	32	34	1900. k.
XV.	III. Béla	1945	26	34	1866. k.
XIV.	II. Béla	1904	41	34	1832. k.
XIII.	I. Béla	1875	29	34	1798. k.
XII.	III. György	1841	34	34	1764. k.
XI.	V. Sámuel	1806	35	34	1730. k.
X.	II. Gábor	1766	40	34	1696. k.
IX.	II. Pál	1732. k.	34	34	1662 k.
VIII.	I. Pál	1698. k.	34	34	1628. k.
VII.	I. Mihály	1664 k.	34	34	1594. k.
VI.	I. Bálint	1630 k.	34	34	1560. k.

Az 1691-es lustrában szerepel **Sipos Pál**, aki lehet az egyik hiányzó ős, vagyis **Sipos I. Pált, II. Pált, Sipos III. Pál** majd **IV. Pál** követi. Az 1691-es háromszéki lustra³⁵⁴ alapján, Kézdi nemesség,...Barabás György.. Sipos Sámuel, ...Tusa Ferencz. Dálnok. Eresztevényi uram százada: Barabás Márton, Barabás Pál,...Albis. Ereszte.: Barabás István, Pál fia, ez nyáron hon lészen. Barabás István, András fia. Gyárfás István uram százada. Léczfalva:..Sipos Gergely, Sipos Bálint... **Márkosfalva. Török.: Sipos Mihály, Sipos Pál,... Sipos Mihály senior. egyház fia....Sipos János**, őszig hon lehet,.....Sipos István, polgár. Mártonfalva. Török. .. Tusa László.... Tusa Boldizsár. Felső Torja...Sipos Ferenc.³⁵⁵

Igen fontos adatok, valószínű, hogy senior Sipos Mihály két fia az említett Mihály és Pál. A **Sipos I. Béla** és Géza által említett Sipos I. Mihály nem lehetett senior Sipos Mihály, mivel Sipos I. Mihály Péter fiával 1635-ben szerepel katonaként, így 1691-ben már nem szolgálhatott a seregben, valószínűleg ekkor már elhunytak. Sipos I. Mihály fiáról II. Mihályról nem voltak adataink, lehetett Ő vagy a fia senior Mihály. Az 1691-es háromszéki lustra által említett Sipos Sámuel, János és István a családfán 1691 körül nem helyezhető el, tehát Róluk Sipos I. Béla és Géza adatokkal nem rendelkezett. Látható, hogy 1691-ben több Sipos, így Mihály, Pál, id. Mihály, János, István esetleg Samu élt Márkosfalván, akik közül valamelyik lehetett a hiányzó generáció egyik tagja. A másik tag lehet Pál vagy valaki más, erre bizonyítékunk nincs.

A következőkben Sipos Pál matematikus (született 1759.) őseit tekintem át, feltételezve itt is, hogy az apák fiuk születésekor átlagosan 34 évesek voltak. Az első oszlop a generációkat mutatja VI. és XI. között. A második oszlop a neveket sorolja fel a két családfa rajz és Sipos Géza családtörténete alapján. A harmadik oszlopban a Sipos III. Páltól (született 1759) számoltam visszafele, feltételezve, hogy 34 év különbség van az apák között. Az ötödik oszlopban a nemességszerző Sipos I. Bálintól (született 1560. körül) számoltam az apák életkorát előre. A különbség 29 év, tehát hiányzik egy generáció.

³⁵⁴ Sándor Imre: Háromszéki lustra 1691-ből. Első közlemény. Genealógiai Füzetek. Kolozsvár IX. 1911. 73-77. p.

³⁵⁵ Sándor Imre: Háromszéki lustra 1691-ből. Második közlemény. Forrás, Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárában őrzött Miscellanea gyűjtemény 21. köt. Genealógiai Füzetek. Kolozsvár IX. 1911. 104. p.

Gen.	Sipos	Születési év visszafele	Apa feltételezett kora	Születési év előre
XI.	III. Pál	1759		- 1730. k.
X.	III. Sámuel	1725. k.	34	1696. k.
IX.	I. Sámuel	1691. k.	34	1662. k.
VIII.	I. Gábor	1657. k.	34	1628. k.
VII.	I. Mihály	1623. k.	34	1594. k.
VI.	I. Bálint	1589. k.	34	1560. k.

Elvégeztem a számítást Sipos I. Zsuzsannától (sz. 1807.) számítva is. A harmadik oszlopban Sipos I. Zsuzsanna ismert születési dátumából indultam ki és visszafelé számoltam. Az ötödik oszlopban Sipos I. Bálint 1560. körüli születési időpontjából indultam ki, feltételezve az apák 34 éves átlagkorát. A különbség 43 év, tehát itt is hiányzik legalább egy generáció. (Sipos I. Zsuzsannánál: 1807-1764=43 illetve Sipos I. Bálintnál: 1603-1560=43)

Gen.	Sipos	Születési év visszafele	Apa feltételezett kora	Születési év előre
XII.	I. Zsuzsanna	1807	-	1764. k.
XI.	III. János	1773. k.	34	1730. k.
X.	II. György	1739. k.	34	1696. k.
IX.	I. Sámuel	1705. k.	34	1662. k.
VIII.	I. Gábor	1671. k.	34	1628. k.
VII.	I. Mihály	1637. k.	34	1594. k.
VI.	I. Bálint	1603. k.	34	1560. k.

Sipos V. Sámuel naplója.

Sipos V. Sámuel (Márkosfalva, keresztlő 1806. X. 25.- Márkosfalva 1841. X. 18.) naplójából, pénzügyi elszámolásából (összesen 153 lap) megmaradt 45 lap. Az 1836.-os évből 45.-60. lapok (1836. V. 5. – 1836. XI. 14.) Az 1838.-as és 1839.-es évekből 97.-108. lapok (1838. VIII. 21. - 1839. I. 1.) Az 1839.-es évből 109.-124. lapok, (1839. I. 1. – 1839. IX. 17.) végül az 1841.-es évből 151.-153. lapok, (1841. VIII. 30. - 1841. X. 13.). 1841. X. 13. után nincs bejegyzés, nincs utalás betegsége, tehát **Sipos V. Sámuel** ükapám váratlan halálának az okát nem ismerjük. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy **Sipos V. Sámuel** mikor kezdte írni a naplóját, de erre becslést tudok adni, mivel tudjuk, az oldalak sorszámozása alapján, hogy 1836. V. hó és 1841. IX. hónap között, vagyis 65 hónap alatt 152-45=107 lapot írt. Az első lap ami megmaradt a 45.-ik, 1836 máj. 5.-én kezdődik, az utolsó előtti lap a 152-ik, amely lapon az utolsó bejegyzés 1841. okt. 2.-án íródott. Az egy hónapra jutó oldalszám tehát: 107 lap : 65 hónap = 1.6 lap/hónap. Az első 44 lap hiányzik, de megbecsülhető, hogy hány hónap alatt írta meg a 44 lapot, ugyanis 44 (lap) : 1.6 (lap/hónap) = 28 hónap. Visszafelé számlálva 1834. január és 1836. április között 28 hónap van, tehát feltételezhetjük, hogy 1834. január hónapban kezdte **Sipos V. Sámuel** a naplója írását. Valószínű, hogy nősülése után kezdte meg naplója írását. 1836. április 10. – én megszületett Ferenc fia. Sipos Sámuelnek és Botár Inesznek volt egy 1838 febr. 22.-én született és 1838 március 7.-én kereszteleztett Sipos Adolf nevű fia is, akiről a családi iratokban sehol nincs említés, valószínű, hogy gyermekkorában meghalt.³⁵⁶ **Sipos III. György** dédapám a Napló alapján – és az anyakönyvi iratok szerint is - született 1841. szept. 20.-án, a keresztlő 1841. szept. 29.-én. Szülei **Sipos V. Sámuel** és **Botár Inesz** református nemesek. Szülők lakhelye: Márkosfalva. A naplóból megállapítható az, hogy **Botár Inesz** szülei 1839. augusztusában még éltek és Kolozsvárt laktak. **Sipos V. Sámuel** édesapja **Sipos II. Gábor** 1839 augusztusában még élt, 73 éves volt, mivel 1766.-ban született. Sipos II. József Sipos II. Gábor testvére viszont 1839 előtt hunyt el, mivel örökségét intézte **Sipos V. Sámuel**. **Sipos V. Sámuel** tömören, tárgyyszerűen jegyezte fel az eseményeket. Ferenc és Adolf fiairól keveset írt, többnyire azt, hogy Ferencet, ahogy becázta Ferust elvitte Nővére vagy sógora, Dénes Balázs Ikafalvára, valószínű, hogy ott élt Nővére és Dénes Balázs sógora, akikkel rendszeresen találkoztak, láthatóan jó viszonyban voltak. Sipos Ferenc fia 1836 június 16. előtt született, mivel ekkor oltást kapott. Adolf fiát egyszer említi, György fiának a keresztlőjét részletesen ismerteti, de a keresztlő után 3 héttel meghalt. A jogi munka mellett a fő tevékenysége a mezőgazdasági munka és annak megszervezése volt. Termesztettek: búzát, zabot, kukoricát, burgonyát, káposztát, tököt, veteményeket, mákot, kendert, lent, dohányt. A földet rendszeresen trágyáztatta. A felesleges terményeket Ő, vagy a felesége **Botár Inesz** a környező településeken eladta. Néha a szolgák is elmentek árusítani. A tartott állatok közt említi a lovakat, teheneket, ökröket, disznókat, juhokat. Közlekedési eszközök: lószékér télen lószán. Pálinkát a városban Kézdivásárhelyen vásárolt és nagyrészt a szolgáknak adta. Templomba Szentkatolnára is jártak, vallásuk református volt. **Sipos V. Sámuel** igen szorgalmas ember volt, állandóan vagy úton volt, vagy otthon a mezőgazdasági munkát szervezte. Elsősorban a Háromszéket járta be ügyei miatt, de Kolozsvárra és környéke is eljutott. Halála előtt egy új ház építésébe kezdett. A pénzügyi elszámolásait ellenőriztem, pontosak. A szolgák szerződésében pontosan leírta a fizetési feltételeket, amiben a ruházkodás is benne volt foglalva. Fával fűtöttek, a fát az erdőből hordatta. A Naplóból megállapítható, hogy eltérő írásjeleket használtak a következő esetekben: cz=sz, s=zs, ts=cs. A főneveket nagybetűvel írta, ezt nem vettem figyelembe, tehát kis betűket használtam. Hosszú ékezetes betűt ritkán használt, ezen nem változtattam. A rövidebb szó magyarázatokat zárójelbe tettem az adott szó után. Pl. fuszulyka (paszuly, bab).

A **Sipos V. Sámuel** naplójában szereplő, ma már nem használatos kifejezések, eszközök, gépek, mértékegységek magyarázata.³⁵⁷

³⁵⁶ A Napló 1839 január 9.-én kelt bejegyzés alapján, **Sipos V. Sámuel** felesége **Botár Inesz**, a születés után 10 hónappal és 17 nappal Adolf fia szoptatását befejezte.

³⁵⁷ I. m. : "A Pallas Nagy Lexikona 1893-1896" CD-ROM -- Bp., Arcanum Adatbázis Kft. 1998." és kiegészítés: Új Magyar Lexikon Akadémiai Kiadó Bp. 1959. Ez utóbbiból vett szöveget dőlt betűvel írtam. Vas-

Borna, bornál: borona, boronál, borona: ekeborona, láncborona, vasborona, a talaj porhanyítását, a nagyobb rögök felaprítását fogakkal vagy késekkel végző talajművelő eszköz, borona másik jelentése: gerenda, épületfa, deszkakerítés. Elboronál: szántás után elsimítja a rögöket.

Fertály: németül *negyed*.

Fentő: a székelyeknél a kerék küllője.

Fésülés vagy gyaratólás (gerebenezés) és a fésülő gépek: Tökéletes fonalat csak egyenlő hosszú, teljesen felbontott, teljesen párhuzamosított és egyenletesen szétosztott szálrendszerből készíthetnek. A szálcsonók felbontását kártolással, az egyenletes eloszlást és párhuzamosítást nyújtógépekkel, az egyenlő hosszúságú szálak kiválogatását pedig fésüléssel végzik. Fésülésnél a szálak anyagból képezett nyalábot, amelyet szakállnak neveznek, egyik végénél fogva tartják, másik végét pedig tűhegyekkel ellátott szerszámmal - fésűvel - fésülik, minek folytán mindazon szálakat, amelyek fogva nem tartattak, a fésűbe akadva kihúzzák. Ezt követően megfogják a már kifésült szakállrészt és kifésülik a másik végét. E mellett arra figyelnek, hogy a két oldalról való fésű folytán a szakáll közepe fésületlen ne maradjon. A most jelzett eljárást különböző anyagoknál különböző módon hajtják végre. Legegyszerűbb az eljárás a lennél és kendernél, mert a rostszálak hosszúak és a tilolás folytán meglehetősen lazán és párhuzamosan fekszenek. Ezen szálak fésülését *gerebenezésnek* nevezik. Pamutnál és gyapjúnál összetettebb a fésülés. Ezen anyagok kurtábbak, semhogy a satuba vagy csapdába kézzel foghatók volnának és ezért befogásuk gépiesen eszközözendő. Befogásra léces fogakat és csapdákat, hengerpárokat vagy fésűket használnak. A kifésülés módja és a fésű alakja is változó. Alkalmaznak ugyanis gyűrűhenger és lécalakú fésűket. A fésűt még azon körülmény is nehezíti, hogy a pamut és gyapjú a szálak lazítása és tisztítása céljából kártoltatik és nyújtatik, úgy hogy ennek folytán a szálak anyagok összefüggő szalagot és nem különálló szakállcsoportokat alkotnak. A szalagok teljes kifésülésére a szalagokat előbb szakállakra kell tépni és ez vagy a fésű előtt, vagy az egyik szakállrész kifésülése után végezhető. Ezekből kitűnik, hogy a fésülőgépek a fogók és a fésű alakja és a szakáll elválasztás időszaka szerint különféleké lehetnek.

Fillér: (ném. Pfennig, Heller), általában pénzt jelent, szűkebb értelemben számítási pénzegység vagy vertpénz. **A közel múltban, az 1858-ig Magyarországon használatban volt pengő (konvenció) forintnak 1/240 része, vagyis a pengő krajcár 1/4 része, tényleg vert és forgalomban levő pénz volt. (60 krajcár volt 1 forint illetve 240 fillér egy forint. 4 fillér pedig egy krajcár. S. B.)**

Font: A méter-súlyrendszerben = 0.5 kg. (a korábbi vámfont); **Magyarországon a font 32 latra volt osztva és 0,56 kg.-nak felelt meg,** a gyógyszerészi font pedig 0,42 kg.-nak. (1 lat tehát 0.56 kg. : 32 = 0.0175 kg., ami 1.75 dekagramm.)

Forint: e szó régi magyar nyelvelméleinkben forin alakban is előkerül, s nem egyéb, mint az olasz florino a. m. virágos pénz; már Párizs-Pápai latin-magyar szótára szerint «florenus: forintpénz, melyet Florentzia városa kezdett elsőben virág-tzímerrel veretni. Legelőször a rajnai választók utánnoztatták azon arany-forintokat, melyekből 64 ment egy márkára. A forintok finomsága lassankint csökkent, mígnem I. Ferdinánd általános birodalmi érmerendje 1559. megállapította, hogy 72 aranyforint egy 181/2 karát finomságú márka aranyat tartalmazzon. A XVII. sz. óta az aranyforintot lassankint kiszorította az u. n. arany. Az ezüstforintok a XVII. sz. közepe körül keletkeztek nagyon elűtő értékekben és Svájcban, Németalföldön s Lengyelországban is meghonosodtak. Ezek némely helyütt csak számoló pénzült szolgáltak. A forint régente (rénes forint, Sipos Sámuel naplójában a jele: rft. A krajcár jele: w) leginkább 60 krajcárra volt felosztva. Magyarországon a forint név először az 1342-iki törvénycikkekben fordul elő.

Gané, ganézás: trágya, trágyázás.

Garas: (lat. grossus), a XII. sz. óta vastag pénzdarabot jelentett, melyet legelőször Csehországban vertek s értéke ott a márka egy hatvanadrésze volt, vagyis a mai értékük szerint 77 fillér. Később általában így nevezték az apró ezüst pénzeket, Mária-, angyal, fehér stb. Garas elnevezéssel. Magyarországon (1858-ig), valamint Ausztriában és Németországban az akkor fennállott forint egy huszad része volt, vagyis két váltó krajcár. 1858. után is megmaradt Magyarországon a garas elne-

vezés a nép között, 2 úgy nevezett új krajcárt, vagyis a forintnak 1/50 részét nevezték garasnak.

Haritska, haricska: román tájszó, pohánka, 1. a sóskával rokon, lisztes magjáért termesztett növény. 2. ennek táplálékul vagy takarmányozásra használt magja.

Himlő³⁵⁸ (hólyagos, lat. variola), oly általános fertőzőszen alapuló s lázzal lefolyó betegség, melynél a bőrön jellegzetes, eleinte bibircses, későbbben gennyedő hólyagos kiütés fejlődik. A himlő már az ókorban is a keleten, nevezetesen Khinában és Indiában ismeretes betegség volt, bizonyos, hogy az ind papok alkalmazták ellen az u. n. variolációt (l. Himlőoltás). Európában legelőször a X. és XI. sz.-ban járványszerűleg Spanyolországban lépett fel s innen a betegség széthurcoltatott egész Európába. A középkorban rendkívül heves járványok alakjában dühöngött, hatalmasan megtizedelve a kontinens népességét. Még a XVII. s XVIII.sz.-ban is rettegett ellensége volt a lakosságnak. A XVIII. sz. vége óta megszűnt az emberiség borzasztó csapása lenni az által, hogy az ojtásban fegyvert találtak hathatós védekezésre e szörnyű betegség ellen. himlő-epidémiák olyan kiterjedésben és oly nagy halálozással azóta, hogy a legtöbb civilizált államban az ojtás mint kényszeroltás törvényileg elrendeltetett, többé nem fordulnak elő és a fiatal orvosnemzedék között van nagyon sok hazánkban is, aki valódi himlőt éveken át nem lát. A himlő legsúlyosabb alakja az u.n. fekete himlő (variola haemorrhagica, véres himlő). A himlő ezen alakja ugyyszólván abszolút halálos; mint neve is mutatja, vérzések jellemzik, mely vérzések a bőrön foltok vagy vérkiömlések alakjában jelentkeznek, de vérzések a belső szervekben (tüdő, vesében stb.) is fel léphetnek. Ezen alak néha egészen gyorsan már néhány nap múlva halálra vezet, valóságos vérdiszsolúciónak alapján. Nincsen betegség, melynél az orvosi működésnek azon ága, melyet profilaxisznak nevezünk, oly fényes eredményre vezetne, mint a himlőnél. Jenner áldásos felfedezése, a védhimlőoltás, ezen betegséggel szemben valóban fényes diadalait aratja. A himlő ellen tehát legsikeresebben az ojtással védekezhetni; az ojtás ép úgy, mint a betegség egyszeri kiállása mentességet kölcsönöz. A betegség kezelésénél a főbb elvek a következők: mérsékelt temperált (17-18 °C.) szoba, mely gyakran szellőztessék; túl magas lázak gyógyszerek- vagy fürdőkkel csillapíthatók; szívgyengeségnél izgató szerek jönnek alkalmazásba. Esetleges komplikációknál a gyógykezelés azok természete szerint változik. Az orvosi működésnek fontos feladata torzító hegek fejlődését megakadályozni. E célból többféle eljárást ajánlottak, de egy sem tudja ezen feladatot teljes sikerrel megoldani. (Ilyen eljárások: a gennytüszőnek felszúrása 4-5 % légenysavas ezüstoldatba mártott aranytűvel: szublimát borogatások; olajos bekenések; Schimmer karbott, thymolt vagy jodoform kenőcsöt ajánl.) A heves viszketés ellen alkalmas hintőporokat használnak, kis gyermekek kezeit tanácsos vászonnal jól bekötözni, hogy a vakarást és a pörk leszakítását megakadályozzuk. A pörkök leválása után a beteg a szobát elhagyhatja.

Himlőoltás

(vaccinatio), oly orvosi művelet, mellyel emberen mesterségesen idézzük elő azon kórállapotot, melynek vaccina (tehénhimlő) a neve, azon célból, hogy szervezetét a valódi himlőbetegséggel szemben mentessé tegyük. 1796 máj. 14. Jenner angol orvos egy 8 éves gyermeket egy tehénhimlőben megbetegedett fejőleány kezéből vett anyaggal ojtott be. A tehénhimlő normális lefolyása után ugyanezen gyermek jul. 1. valóságos himlőméreggel ojtott be, a gyermek mentes maradt. Ezen kísérletet 2 év múlva ismételték s 1799. Londonban az első nyilvános ojtó-intézet megnyitott s az ojtás áldásos intézménye csakhamar az egész civilizált földön elterjedt. Legutóbbi évekig mindenütt az u. n. humanizált anyaggal történtek az ojtások, azaz a tehénhimlő nyirkja emberre ojtva, mindig emberen tovább tenyésztetett s ezen humanizált anyag időről időre, önként támadt tehénhimlő nyirkjával felfrissített; avagy a humanizált anyag ugyanily célból tehénbe visszaojtott. A legújabb időben (így nálunk Magyarországon is) a humanizált anyaggal való ojtás helyett az állati nyirkkal való ojtás (vaccinatio animalis) terjed el³⁵⁹, azon célzattal, hogy az emberi nyirkkal történő ojtások esetleges veszedelmei bizton elkerültesse.Az ojtás legcélszerűbben 3-6. élethó idejében hajtatik végre. Minthogy az ojtás kölcsönözött mentesség bizonyos évek múlva elenyészik, célszerű második, sőt harmadik ojtást is végezni, valamint tanácsos himlőjárvány esetén mindenkit, ki ojtva nincsen, vagy valóságos himlőt ki nem állott, vagy kinél az utolsó ojtás már 5

³⁵⁸ Pallas Nagy Lexikon.

³⁵⁹ Pataki Sámuel (1765-1824) Erdély főorvosa volt aki Erdélyben elsőként alkalmazott himlőoltást. Sirja a Házsongárdi temetőben található. Gaal György: Házsongárdi panteon. i. m. 264. p.

év előtt történt, újraoltani. Az ojtás által elért mentesség ugyanis 12 évnél hosszabb időre nem terjed ki; némelyek szerint 5-6 év, mások szerint 10 évig is eltart. Magyarországon is, mint sok más civilizált államban a védhimlőoltás mindenkire kötelező. Az első ojtás az első életévben, az újraoltás a 12. életévben eszközlendő (tényleges katonai szolgálatra bevonuló újoncok harmadszori ojtásban részesülnek). Az ojtás ügyében az 1876. XIV. egészségügyi t.-c. rendelkezik, melynek 13. fejezetét az 1887. XXII. t.-c. módosította. Az ojtás körüli eljárás s adminisztratív teendők stb. ügyében miniszteri szabályzat s több rendelet intézkedik. V. ö. Chyzer Kornél, Az egészségügyre vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteménye (Budapest 1894).

Rénes forint: (rhénusi vagy rajnai forint, Sipos Sámuel jelölése: rft), a tallér kétharmad része **60 krajcárral**.

Kalodakötés: az ácsmunkában függőleges gerenda-támaszoknak és függő oszlopoknak erősítésénél használt kötés. Abból áll, hogy két gerendát az egész vastagság 1/2-ed részében fogazunk és azokat ékekkel és csavarokkal egymáshoz erősítjük. A fogazás hossza kétszer-háromszor oly nagy, mint a gerendaszélesség. Favázás szerkezetek sarokoszlopai lesznek ily módon erősítve, jól lehet a kalodakötést drágasága miatt igen gyakran a csapos kötés helyettesíti.

Kalodarakás: vagy kereszttrakás, lásd farakás.

Farakás: A farakások lehetnek szabálytalanok vagy szabályosak. Az elsőket ott használják, ahol csak a fa összpontosítását célozzák, p. tovaszállítás kedvéért a facsúztatók és a vízi utak mentén. Ily esetekben még a tűzifát is sokszor így halmozzák fel. A fűrésztönkök és szálfák, melyek köbtartalmát már előzőleg és pedig tömör köbmérték szerint állapították meg, ászokfákra felhengerítetnek vagy felmáglyáztatnak. Ha tűzifánál a felrakás célját a famennyiség megállapítása képezi, ez esetben, szabályos farakásba helyezendő, mert a választék mértékegységül s egyszersmind eladási mértékül is az űrköbmétert vagy rövidítve űrmétert használjuk. A farakás úgy készül, hogy tetszés szerinti, azonban mindig egész méterekben kifejezett, s mindig vízszintesen kimért hosszúságának két végén két-két karót vernek a földbe, s ezek közé lehetőleg tömőten helyezik a fát, és pedig rendszeren csak 1 m. magasságig. Így járnak el az erdőn, a vágásokban. Állandó farakodókon, faraktárakban, fáskertekben, melyek fekvése mindig sík s ahol a területtel takarékoskodni kell, ott kereszt- vagy kalodarakásokat használnak. Itt a farakások mindkét végét rudak helyett kalodával v. kereszttrakással látják el, melyek az ezek közé közönséges mód szerint (simán) berakott fát összetartják s nagy állékonysággal bírnak. A farakások magassága 2-5 m. közt változik. Minden két-két méternyi réteget vízszintesen berakott, a hídláshoz hasonló kettős hasábsorral kell egymástól elválasztani. A kereszttrakások kalodáiba azonban nem lehet a fát oly tömőren berakni, mint a rakás középső, közönséges módra berakott részébe; ennek folytán amazok tömör fatartalma 18 %-kal kisebb.

Kalangya: kereszt. Kalangyába rakják a learatott búzát, rozst, zabot, kendert, lenét és törökbuza-kórét (kukoricakórét) ; a három utóbbinál azonban az egyes zsúpokat (köteg) nem keresztbe, hanem felállított csomókba.

Kalongyál: rakosgat, papusál.

Kéve: levágott és általában 5-15 kilogrammos csomóba rakott szálatermény, pl. gabona, kender, nád, len, stb. (**Sipos Sámuel** számításai alapján: egy kalongya = 0.64 kéve = kb. 6.4 kg.)

Kolera (gör.): „névvel nagyfokú hányás és hasmenéssel s elerőtlenedéssel egybekötött betegséget jelölünk, amelynek két kóroki alakja, mint különböző betegség ismeretes: az u. n. *európai* (cholera nostras) és az *ázsiai* (cholera asiatica). A kolera kórjelzéséhez azonban a hányás és hasmenésen kívül a kórokok meghatározása, illetőleg a fertőzési eredés kimutatása is szükséges, mert részint a hánytató borkővel, részint az arzénnel meg a maró kénesóval történt mérgezések adhatnak a koleraéhoz hasonló kórképet. Gyanús esetekben csak a gyomor és bélbántalom kémiai vizsgálata adhat felvilágosítást. Az *európai* kolera alapján véve a leghevesebb gyomor- és bélhurtnak felel meg, amely a nyári hónapokban, többnyire csak a nyár második felében észlelhető és pedig csak egyes esetekben, tehát általában véve nem epidémiaszerűen mind az ázsiai kolera. Az európai kolera kórokát illetőleg alig lehet kétség a fölött, hogy az is fertőzési eredetű, habár az időjárási viszonyok és a meghűlés kétségtelenül szerepelnek mint kiváló tényezők. Hasonlóképpen ilyennek tekintendő a táplálék nem megfelelő volta. ...A betegek álmukból felriadva, fájdalmas nyomást éreznek gyomortájékukon s csakhamar hányás áll be, nemsokára, sőt néha már megelőzőleg hasmenés is jelentkezik. A hányadék eleinte epés, később mindinkább vizes, hígan folyó, ha-

sonlóképen a szék is, amely szinttelenné, sőt szagtalanná is válik s benne fehéres cafatok (a bél lehámló belsejének sejttermeléke) láthatók. A betegek igen gyorsan gyöngülnek s a legsúlyosabb állapotot képét tüntetik fel: bőrük hideg, száraz v. tapadós izzadsággal fődött, arcuk beesett, szemük félig nyílt, érverésük szapora, kicsiny, hangjuk gyöngye, magas. Szomjúságuk igen nagy, majd lábikráikban görcsök támadnak. A kórkép azonban nem mindig ilyen súlyos, de a leghevesebb kóralakban is ritka a halál, kivéve a gyermekeket, az öregeket s a más betegségek által különben is elgyöngült egyéneket. A halálos kimenetel előtt rendszeren megszűnik a hányás és hasmenés, de macacs csuklás áll be. **A gyermekek nyári kolerája** (cholera aestiva) egyike a legveszedelmesebb bántalmaknak, ámbár szintén az európai kolerához tartozik. Főképpen a szegény, mostoha körülmények közt növekedő s részint hanyagságból, részint tudatlanságból helytelenül táplált 1-2 éves gyermekek esnek áldozatául, bár néha látszólagos ilyen hibák nélkül is kitör a betegség. Ezen bántalom a meleg napok beálltával kezdődik s azután jóformán az egész nyáron át endémia-, sőt epidémiaszerűen uralkodik, százával pusztítja nagyobb városokban a gyermekeket.A gyógyítás eleinte az esetek többségében igen hathatós, kalomel, sósav, kreozot, meleg fürdők, bor és szigorúan szabályozott diéta a legfontosabb tényezők. viszonyok között élve mint mások, nem kapják meg a betegséget. Az egészséges ember gyomra ugyanis savanyu tartalommal bír, ami a kommbacillust megöli s így egyes szerzők szerint csak megrontott gyomrú emberek, iszákosság vagy mértéketlenség, gyomorbetegség folytán bírnak hajlandósággal a bántalom iránt. Ha ez a feltétel meg is magyarázza a személyi fogékonyságot, még sem értelmezi a helyi immunitást. Erre nézve azt találta Mecschnikov, hogy bizonyos más baktériumok jelenléte igen fokozza a kolera-mikrobák erejét, míg mások csökkentő, sőt meggátoló képességgel bírnak a kolera-vibrio növekedésére. A kommbacillusok, mint már kórokozó baktériumok is mérget termelnek, amelynek a szervezetben szintén van szerepe a kórfolyamat létrehozásában. A kolera fertőzés nem terjed át emberről-emberre követlenül s a betegeknek csak széke s némileg hányadéka veszedelmes, ezért elég gyakran megtörtént már, hogy mosónők kolerában megbetegedettek ruhái mosása után megkapták ezen betegséget, míg a betegápolók alig esnek gyakrabban kolerába mint a többi emberek.Általában nálunk a nyári hónapok szoktak a veszedelmesebbek lenni. A kolera lappangási ideje néhány nap, de néha enyhe hasmenés képében hosszabb időre is elhúzódhatik. Az egyes megbetegedések igen különböző hevesességűek s annak foka szerint megkülönböztetjük a *kolera-hasmenést*, a *kolerint* és a súlyos *kolera-rohamot*. Átmenetek gyakran fordulnak elő. Az epidémia kitörésénél főleg az első időben észlelhetők a legsúlyosabb esetek. Az esetek többsége hasmenéssel kezdődik, a székletét bő, vizes, eleinte festett lúgos, később vízszerű, fehér pelyhekkkel (rizslészerű). A beteg nagy gyöngeségről panaszkodik s gyomrában ürességről, majd beállnak a gyöttrő hányásingerek, majd alsó és felső végtagjaiban görcsös izom összehúzódások keletkeznek. A beteg nagy forróságot érez s testhőmérséklete kissé emelkedett. Az érverés, a lélegzés szaporább, a beteg hangja gyöngye, szemei beesnek, arc kifejezése szörnyű állapotot mutat. Ez az állapot 2-3 óráig, de 1-2 napig is eltarthat; ha a bántalom még súlyosbodik, úgy a hasmenések és hányás némileg ritkábbá válnak ugyan, de a beteg ereje még inkább csökken, bőre sápadtsága ellenben fokozódik; hőmérséklete csökken, kínjai még súlyosbodnak, nagy szomjúság gyöttri őket, vizelet elválasztásuk szünetel, vérük igen besűrűdött s ha még rosszabbra fordul állapotuk, úgy a hasmenés és hányás megszűnnek, de a betegek öntudata zavarodik, érverésük kimarad s beáll a halál. Ez a végzetes kimenetel (mintegy 60%) gyakran már az első napon bekövetkezik, sőt néha, amidőn a betegek a kezdeti hasmenést nem veszik tekintetbe, látszólag még gyorsabban is. A halálozási százalék az egyes epidémiák alatt különböző. A gyógyulás lassankint áll be, néha lázas hőemelkedések, sőt valóságos tifuszos állapot mellett s a teljes helyreállásig több hét telik el. Kedvező jelként a vizelet megindulása tekinthető. Az anatómiai elváltozásoknál a vért rendkívül besűrűsödöttnek, a bélfalak ereit pedig kitágulva találjuk, a belek folyadékkal erősen telnek, s e folyadékban számtalan kommbacillus, a bél falazata hurutos elváltozásba ment át. A kolera gyógyításánál fontos szerepe jut a megóvásnak. Kolera idejében lehetőleg mértékletes életmód követendő, a gyümölcsévés beszüntetendő, mert a gyümölcs s általában a nyers étel felületén megtenyészhet a kommbacillus. Fő figyelem fordítandó az ivóvízre, csak megbízható ásványvizet v. még helyesebben gondosan felforralt és lehűtött vizet igyunk. A víz megfiltrálása csak akkor mentesít, ha a szűrőkészülék egészen tisztán marad s nem hibás, aminek ellenőrzése majdnem lehetetlen. Idegen árnyékszék keverülendők s a test tisztaságára nagy gond fordítandó. Ha egy házban kolera üt ki, tanácsos a házat

elhagyni, de gyanús egyéneket megfigyelés végett ellenőrizni kellene. A betegek elkülönítendő, székük és hányadékuk, fehérműjük gondosan fertőtlenítenedő. A legkönnyebbnek látszó gyomor- és bélhurut kolera idején gondos orvoslásba veendő; a kitört kolera ellen meleg izgató italok, ópium, kalomel, meleg fürdők stb. rendelendők. Újabban a bél kimosásai és a bőr alá fecskendett víz, amely a vér besűrűsödését ellensúlyozza, jó eredményt tüntettek fel. Sajátlagos orvossága e betegségnek még nem ösmeretes, bár a legutóbbi epidémiák alatt sok kísérlet történt ezen irányban is.”

„A dühöngő kolerának sok áldozata volt például Marosvásárhelyt. 1832-36 között Benkő Károly feljegyzései szerint többen pusztultak el mint a francia háborúk idején. A pestis idején Kovács Antal tudós orvos nagy szolgálatot tett a város lakóinak.”.....A kolera 1836-ban csak Marosvásárhelyről 200-nál több áldozatot ragadott el.³⁶⁰ Egy 2002-e információ: „A kolera főként gyermekek és idősök között szedi áldozatait, akut hasmenést okoz, mely kiszáradáshoz, halálhoz vezet. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2002-es jelentése 124 ezer kolera-megbetegedésről számol be, amelyek közül 3800 halállal végződött.,,

Köböl kb. 62, 94, illetve 125 liter, koronként és helyenként változó nagyságú űrmérték, amelyet szemestermény, darabos anyag, folyadék mérésére használtak. A leggyakrabban használt pozsonyi 62.5 liter volt. Hivatalosan 1875.-ig használták.

Kender: (növény, Cannabis L.), a róla nevezett család gényusa, egy faja eredetileg Ázsia középrészén honos, de elfajzott és sokféle elterjedt. Típusa a *Cannabis sativa* vagyis *vetett kender* egygyári, egész másfél m. magas, durva és kurtaszörű kóró. Az egész 6 m. magas fajtáját *khinai* v. *óriás kendernek* (var. *Chimensis* v. *gigantea*) mondják. Levele 3, 5, 7, ritkán 9 levélkéből ujjasan összetett, levélkéje keskeny lándsás, fűrészelt. Rendesen kétlaki, kétféle szárú, mert a kender hímje a magvas kenderből könnyen megkülönböztethető. kender-szálak közt vékonyabb és sápadtabb szálakat is látunk, melyek megrázva porzanak. A zöldebb nem porzik. a sápadtabb szálakat a nép *virágos kendernek* nevezi. Ez a kender hím alakja. **A sötétzöld szál a magvas kender.** Ez viseli a termő virágokat. Ezek állása leveles fűzér, mert a virágoknak a virágzat megnyúlt tengelyén nincs számba vehető helye. A termő virágnak egylevelű zöld leple van, de az egyik oldalán hasadt, egy termő van benne két pelyhes termőszállal. Ebből lesz a kendermag, vagyis aprószerű makk, s a le nem hulló lepel takarja. A virágos kenderen csupa hímvirágok vannak, a magvas kenderen csupa termő virágok; egy száron vegyest ritkán találni mind a kettőt. Az ily ritkaság az egylaki kender. A kender Perzsiából és Kelet-Indiából ered. Mint fonószövő termék Európába már a legrégibb időben elterjedt; nálunk, kivált az Alföldön, elvadulva még a homokon is gyakori. Frissében minden része erős, bódítószagú, fejfájító, ez a benne levő gyantától ered. Sokféle termesztik. Hazánkban az apatini kender emlegetik. Szövete durvább, de sokkal tartósabb mint a lené. A kender fonószövő része a szárnak hársrostja. Szívós agyagot és laza homokot kivéve, megterem a kender minden jobb talajon, de elengedhetetlen föltétel, hogy a talaj jó erőben, mély rétegű és porhanyó legyen. Földjét már ősszel kell mély szántással elkészíteni s a trágyát is legjobb még őszkor kihordani s alászántani, hogy tavaszkor a szántás, a téli nyirkosság megőrzése végett mellőzhető legyen. Tavaszkor ha nem elkerületlenül szükséges, ne szántuk a kenderföldet, hanem csak pohanyítóval vagy erős fogással készítsük elő a vetés alá, mely a föld kellő megszikkadása és átmelegedés után április végén, május elején végzendő. Vetése legcélszerűbben sorvető géppel történik. Ha vékony-szálú fonal-kender nyérése a célunk, akkor 15 cm. a megfelelő sortávolság, ellenben magkender-nél 24 cm. Első esetben katasztrális holdjára 30-35 kg. (60-70 lit.), utóbbi esetben 20-25 kg. (40-50 lit.) mag vetendő el. Szóróvetésnél ennél jóval több, 1, illetve 2 hl. magot vetnek el. A vetés le-hengerezése célszerű. Ha a fiatal vetésben gyomok mutatkoznak, ezeket ki kell gyomláztatni, egyébként az aratásig a kender nem kíván más ápolást. A kender nyüvése a termelés célja szerint különféleképpen történik. Jó, finom, vászonnak is alkalmas fonatra akként teszünk szert, ha korán látunk a letakarításhoz. Ebben az esetben a hímvirágú, az u. n. *virágos kender* korábban nyüvetjük, mihelyt elporzott, a *magvas kender* pedig csak a mag megérése után. A virágos kender finom, a magvas kender durva, csak kötélnek vagy zsákvászonnak alkalmas fonalat szolgáltat. Azonban, minthogy a kender nyüvése nagyon fáradságos és költséges művelet, nagyban való termelésénél a nyüvést teljesen mellőzik s a virágos és magvas kender egyszerre aratják le sarlóval akkor, a mi-kor a virágos kender elvirágzott. A levágott kender, mihelyt elfonnyadt, kékébe kötik, megszárit-

³⁶⁰ http://www.medibit.hu/mvhely/kronika/kronologia_main.htm (2006. 05. 20.)

ják és lelombozzák, mely utóbbi művelet abból áll, hogy a kendert addig ütögetik a földhöz, míg az elszáradt levelek és virágrészek le nem hullottak. A lelombozott kendert teljes kiszáradás céljából kúpokba, s ha kiszáradt, a további kikészítésig kazalba rakják. Ezt az eljárást követve, mag nem nyerhető, mely okból a fonaltermelés ezen módjánál a magot külön termelik. A kender további kikészítése az áztatásból, tilolásból, zúzásból és gerebenezésből áll. Az áztatás után a kender természetes v. mesterséges megszárítása, illetőleg aszalása és ezután *törése* következik, melynek célja, hogy a kenderszár fás részei széttöressenek és a hancstól eltávolíttassanak. Kicsinyben a közönséges tilón, nagyban pedig különböző szerkezetű törőgéppel törik a kendert. A tilolás alkalmával egyúttal a pozdorja is elválasztatik a fonaltól, ellenben a törőgépeken megtört kender simítógépeken szabadíttatik meg a pozdorjától. A tilolt vagy tört kender azután zúzó malmokba kerül azon célból, hogy a rostszálak megpuhíttassanak, széthasíttassanak és a gerebenezésre alkalmassá tétesse. A befejező művelet a gerebenezés melynek az a célja, hogy a rendetlenségbe jutott rostok rendbe szedessenek és egymástól elválasztassanak. Minthogy a kendernek imént vázolt kikészítése különös berendezést és beható szakavatottságot kíván, minthogy továbbá a kézi vagy házi kikészítés felette költséges, nagyban való termeléskor a kender kikészítése újabban e célra berendezett gyárakban történik; a termelő pedig legjobban teszi, ha a kórós kendert ily gyárnak adja el. Okszerű termelést feltételezve, katasztrális holdjáról 40-50 q kórós kender, magtermelésnél azonkívül 200-300 kg. mag nyerhető, 100 kg. kórós kenderre 10-15 kg. fonal számítható. A kenderfonal finomsága szerint részint vászon-, ponyva-, vitorla- és zsákszövetek, továbbá cérna, madzag és kötelek készítésére használtatik. ... A kender és len kilenced úrbéri tartozás. A jobbágyok a föld minden terméséből, tehát a kenderből és lenből is a földesúrnak kilencedet (a termés $\frac{1}{9}$ részét) tartoztak adni. Néhol a kender természetben kiszolgáltatása helyett a jobbágyok fonást teljesítettek. Ezt a szokást az 1836. VII. t.-c. fenntartotta és pedig olyképp, hogy minden egész telkes jobbágytól hat font, és a kisebb állományt bírótól ehhez arányos mennyiségű fonás járt. A választás a jobbágyot illette. Ott, ahol kendert és lent úrbéri földeken nem termesztettek, kender s annál fogva fonás sem járt. Az úrbéri kapcsolatnak megszüntetésével ez a tartozás is megszűnt.

Kenderfonás: Kenderből kétféle fonalnemet készítenek, u. m. fésült, illetőleg gerebenezett és kártolt, illetőleg kócfonalat. A gerebenezett-fonal gyártásánál a tilolt kendert közel $\frac{1}{2}$ méteres darabokra szakítják, hogy a fonási műveleteket könnyebben végezhessek, és azután a jutafonásnál ismertetett recézett hengsorozattal puhítják. A puhított anyagot fésülésnek vetik alá, amelyet itt gerebenezésnek neveznek. A gerebenezést kézzel vagy géppel végzik. A gerebenezésnél nyert kócot gerebenkócnak is mondják.

Kendermag: (növény, Semen cannabis), az anyakendernek, vagyis magvas kendernek tojásdad, 4-5 mm. hosszú szürke v. zöldes szemtermése; tartalma 25-35% kövér olaj. Sok madár szereti, nyálka- és olajtartalmáért orvosságnak is használatos, még pedig mint meleg borogató.

Krajcár: a XIII. sz.-ban először Tirolban vert aprópénz, melyet az azon lévő kereszt után, a középkori latin nyelven crusatus-, cruciatus-, crucifer- vagy crucigernek neveztek, miből a német Kreuzer és a magyar krajcár lett. A krajcár mindenütt a forintnak bizonyos része volt és rendszerint rézből veretett, csak bajor krajcár volt ezüstből. Nálunk a múlt század végén és e század elején **a sájn-krajcár volt mint sájn-forint 1/60-ad része, későbbben forgalomba jött a konvenciókrajcár mint a megfelelő forint 1/60-ad része, 2 1/2 sájn-krajcár lett egy konvenciókrajcárt 1858. az osztrák értékkel együtt forgalomba jött az osztrák értékű krajcár, mint a megfelelő forint századrésze. Magyarországon 1892-ben vertek utoljára krajcárt. **Hatos (régén) egy hatost, 10 krajcárt érő pénzérme.** (Megjegyzés: Sipos V. Sámuel naplójában levő számítások ellenőrzése alapján azt állapítottam meg, hogy használta a rénes forintot rft.-t és a krajcárt, s 60 krajcár volt egy forint. Pl. a naplóban 48. lap, július 1.-én: 7 forint és 32 krajcár (jelölése a naplóban w) + 54 krajcár = 8 forint és 26 krajcár, vagyis, 32 krajcár + 54 krajcár = 86 krajcár, tehát 60 krajcár = 1 forint, így az összeg = 1 forint és 26 krajcár, hozzáadva a 7 forintot összesen 8 forint és 26 krajcár. Hasonló módon lehet ellenőrizni a bemutatott számítást, az 50 lapon július 28-án ismertetett számításnál, ahol a kiadási tételek összege (w): 30+18+9+3+6+10+3+6+3+1.24+6+3+9= 3 forint és 10 krajcár (w). Az 1.24= 60+24=84 x, így a teljes összeg krajcárban: 190 w, ami 60*3=180+10=3 forint és 10 krajcár (w), ahogy ezt Sipos V. Sámuel kiszámolta. S. B.)**

Kupa: általában folyadék tartására való edény, különféle anyagból, különösen 1. vízhordó edény, fából vagy pedig bádogból; 2. öntöző kanna; 3. folyadék mérésére használt űrmérték, némely vi-

déken két, máshol egy itce; (*kupa régi űrmérték, űrtartalma 1.69 liter*)

Mérő: űrmérték, főleg a szemes jóságok mérésére; többfélét különböztettek meg; **így a pozsonyi mérőt, mely két vékából vagy mércéből állott, 62,4984 liter nagyságú;** a pesti mérőt, mely három mérce volt, nagysága 93,7476 lit.; a sarlai mérőt, mely két pozsonyival ért fel. Mérő helyett még a szapu (Mátyusföldön), kila, **köböl** elnevezéseket is használták.

Len áztatása: a fonóiparban felhasznált rostos anyagok, minő a len, kender juta stb. akkor, midőn még a növény szárán vannak, farészekkel, gumyszerű anyagokkal és fehérnyeszerű vegyekkel is telítvék. Ezen anyagok egy részét ki kell oldanunk, hogy a rostok feldolgozhatókká váljanak. A kioldást áztatásnak nevezzük. Az áztatás v. lassú korhasztás, v. oldószerekkel való kezelés. Az első esetben természetesnek, az utóbbiban mesterségesnek mondjuk. A természetes áztatás a kivitel módozata szerint a következő csoportokra osztható: 1. A harmat-áztatás ez csak oly helyen alkalmazható, hol nagy mértékű a harmatképződés, s lényegében abban áll, hogy gyepen kiterítjük az áztatandó terményt s addig hagyjuk ott; míg a farészek törékenyekké válnak, s a rostokról könnyen leválnak. Kedvező időjárás esetén ezen áztatási mód adja a legszebb terményt. 2. A folyó vízben való áztatás, amelynek lényege az, hogy az áztatandó terményt oly partrészek mentén fektetik a vízbe s terhelik meg kövekkel, hol a víz sekély és lassú folyású. Ezen eljárás jó eredménnyel jár, de mert a korhadás folytán keletkező vegyületek a halakra káros hatásúak, azért ezen eljárás sem ajánlatos. 3. Az álló vízben való áztatás legjobb kiviteli módja abban áll hogy az áztatandó termény oly medencékbe helyeztetik, amelyek vízzel telíthetők s amelyekből a víz lecsapolható. Ezekben a korhasztás a víz lassú hozzá folyasztásával szabályozható. Ez a leggyakrabban alkalmazott eljárás. Néha lecsapolható medencék helyett mocsarakba rakják az áztatandó terményt. Az ily mocsárvízben való áztatás ugyan gyorsan halad, de a termény festődik s a sártól piszkolódik, miért is értéke csökken. A mesterséges áztatás vagy meleg vízben való áztatás lényege, hogy az áztató víz hőfoka 30° C.-nál nagyobb. Minél nagyobb a hőfok, annál gyorsabb az áztatás. Az áztatás hatályát alkalikus vegyületek hozzáadásával is növelhetjük. A hőfok s alkalikus vegyületek mennyiségének fokozásával az áztatás idejét tetszőlegesen csökkenteni lehet, így p. míg a len az álló vízben való áztatásnál 8-14 napot szükségel, addig a mesterséges áztatásnál 2-4 nap alatt sőt 150° C. fürdőben 1-2 óra alatt befejezhetjük az áztatást.. A gyorsított áztatásnál könnyen előáll a túláztatás, v. azon állapot amidőn már a rostsálak anyaga is oldatik. Áztatás *a mezőgazdaságban* a takarmányelkészítések azon neme, melynél a takarmányt valami sajtárba vagy.. kádba rakják s annyi vizet öntenek reá, hogy ellepje, és abban kellő meglágyulás végett 24-48 óráig állni hagyják. Áztatni főleg csak az érdes takarmányféléket, például a polyvát célszerű, a közéletben azonban gyakrabban áztatják a sertés számára a szemes eleséget, de azt előnyösebb darálva etetni. A korpa és olajpogácsa áztatása se bizonyult célszerűnek. Áztatás alatt értjük még a réttöntési módok legegyszerűbbjét is, melyet csak igen csekély lejtősségű területen szoktak alkalmazni és mely abból áll, hogy kellő irányban megfelelő számú árkot ásunk, melyekből az azokban összegyűlt vagy az azokba beeresztett víz a rétterületen elszivárog. Az áztatásnak csupán nedvesítő hatása lévén, csak jó és áteresztő talajon mutat hatást és főleg olcsósága, valamint más tökéletesebb öntözési mód alkalmazhatatlansága teszi ajánlatossá.

Liter: régi súlymérték 11.5 kg., deciliter a liter tizede.

Légej: Csobolyó /csobolló / csoborló. Hordozható, lapos hordócska. Ivóedény. az Alföldön régebben használatos kifejezés (Gömör, Torna); Sopron megyében csobolló, csoborló, - török eredetű szó) a. m. nagy, lábas kulacs, vagyis csutora. Szíja, lánca, kallantyúja is szokott lenni, hogy vállon vihessék v. fölakaszthassák. Rendesen mezei munkások használják s vizet, de bort, pálinkát is tartanak benne. - «Bort ez csobolyóban, az kecsketömlőben, kenyeret hoz amaz bükkfa tekenőben». Arany: Toldi 2. ének. A légej fából készült zárt edény, két fadugóval bedugható nyílással. Egyik nyílás nagy, ezen öntik be vagy ki a folyadékot, a másik kicsi, a levegőztetésre szolgál. A tejes légej 30–35 centi átmérőjű, kb. 20 centi magas, korong alakú edény. A vizes légej felfelé keskenyedő csonkakúp alakú mintegy 10 liter befogadóképességgel.

Nyüst: a szövőszéknek az a része, amelylyel a láncfonalak szádképzés céljából szétválasztatnak. Minden láncfonalat külön gyűrűbe (nyüstszembe) húznak be. Az egyenlő kötésű láncfonalak nyüst szemei zsinegekkel (nyüstszineg) közös lécekre köttetnek, s az ilyen csoportozatot nevezik nyüstnek.

Rőf: régebbi hosszmérték szövetekre, melynek hosszát a kar hosszúságától vették. Az osztrák rőf,

mely Magyarországon is használatos volt, igen közel volt a 78 cm-hez. Főleg szövetáruk mérésére használták, a Magyarországon használatos bécsi 1 rőf = 77.7 cm.

Sarogja: 1. szekérderéknak hátul illetve elöl elzáró, rácsszerű alkatrésze, 2. rudakkal ellátott szálítóeszköz. 3. istállóban rácsos etető.

Sing: Erdélyben használatban volt hossz mérték, a bécsi rőf $\frac{4}{5}$ része = 0,622 m, vagyis 62 cm.

Szék: 1. jogi nyelven valamely hatóság tanácskozó, ítélő testülete illetve annak tanácskozása, 2. Erdélyben a székelyek és a szászok régi szervezetében közigazgatási terület, például Háromszék.

Szekér, oly kocsi, melynek szekrénye nem áll rugós, hintós aljszerkezeten. Több alkotó részei, mint minden kocsinak, az elülső és hátsó alj és a szekérderék vagy szekrény (1. *Kocsiszekrény*). Az elülső aljnak részei a *tengelytőke* a *zsámollyal* és az ezek fölött az alj- vagy derékszög körül elforgathatóan megerősített *pörgettyű*, melynek külső szélein a *rakoncák* vannak a szekéroltal támasztására. A hátsó aljnál hiányzik a pörgettyű, mert az rögzítve van. Szekérnél az elülső és hátsó aljat egybekapcsolja a nyújtó, mely elül tengelytőke és zsámoly között átmegy, hátul pedig ugyanazon, de ezenkívül még a nyújtó- szárnyakkal is erősül. Hosszú szekérnél a szekérderék közepe táján a *hasló* nevű keresztfa a nyújtóhoz kellően megerősítve szolgál a megterhelt szekérderék merevítésére. Elül az előaljhoz csatlakozik a szekérrúd, a *rúdszárnyaival*, melyek tengelytőke és zsámoly között átmenve hátul kinyúlnak és az *ihával* vagy *juhával* a nyújtófa alatt elhaladva, ez utóbbit támogatják. A tengely két nyúlványa, amelyekre a kerekek jönnek, a *tengelyszárak*. Az elülső tengelyszárakra keréken kívül még a *csatlás* karikája jön. A csatlás átnyúl a főrhézrhez s ezt a tengellyel köti össze, hogy a vonó állat az ístrágon ható húzóerejét hámfa és főrhérc útján átvihesse a tengelyre, illetve az egész szekérre. Fakószekér az, melynek nincsen vasalása, mely tehát merő fából való.

Sarlós szekér (*currus falcatus*), két-, a középkorban négykerekű szekerek, melyek több helyen sarlószerű kardokkal voltak ellátva. E sarlós szekerek egy vértezett kocsivezető által az első ütközetben (első harc-sor) az ellenség közé vezettettek, hogy ez rendetlenségbe hozassék s ez által a gyalogságnak és lovasságnak az előnyomulása megkönnyítség. A keleti népek sok időn át alkalmazták, a rómaiak és görögök nem.

Tubák és szivar: (Tubák vagy tobák, a dohány régi neve.)

A dohány több évszázadon keresztül tiltott termék volt, pedig Erdélyben, s több magyarországi megyében is termesztették már a 17. század végén. A magyar országgyűlés ugyan nem hozott törvényt a dohánytermesztés tilalmára, több megyei rendelet azonban még a 18. században is tiltott terménynek minősítette. A század vége felé az európai piacokon hiánycikk lett a korábban Amerikából behozott virginiai dohány, s ekkor a Helytartótanács – a megnövekedő exportból komoly vámot remélve – ennek a dohánynak a termesztését engedélyezte, sőt a dohány magvakhoz is hozzájuttatta a termelőket. E rendelkezés nyomán már a századfordulóra a királyi Magyarországon legalább másfél százezer mázsányi dohány termeltetett, s ennek körülbelül kétharmada került exportra. Magyarországon 1851-ig nem volt dohánymonopólium, szabadon lehetett termeszteni, gyártani és kereskedni vele. Idehaza az 1820-as években vált divatossá a szivar, s ekkor a pipadohány- és tubákgyártás ezzel is kiegészült. Pesten Fuchs Keresztély az 1830-as években hozott létre dohánygyárat, s ez lett az ország egyik legnagyobb ilyen gyára, s itt helyezték üzembe Pest első gőzgépét 1838-ban. E gyárban több mint 300-an dolgoztak, s évente legalább 25 millió darab szivart állítottak elő.

Véka: űrmérték száraz tárgyakra, a mérőnek fele, harmada vagy negyedrésze. vidékenként változó értékű régi gabonaűrmérték, kb. 12-30 liter. **A pozsonyi véka fél mérő, tehát $62.4984:2=31.25$ liter.**

Sipos Sámuel (1806. X. 21. k. – 1841. X. 18) megmaradt naplója (1836. V. 5.-1841. X. 13.)

A napló megmaradt szövegét az alábbiakban közlöm, az olvashatatlan szövegrészt pontokkal jelöltem. Magyarázó szöveget zárójelben és lábjegyzetben írtam.

45. lap. 1836. Májusnak 5.-én vettem két ökröt, 146 rforint (1 rénesforint = 60 krajcár) 30 w-ért (w= krajcár), és 146 rforint 6 krajcárért, az ökröket áldomásba adtam, (áldomás: miután megkötöt-

ték a vásárt áldomást ittak, a megállapodást jelképesen megpecsételő italt) 6.-án Hövejes³⁶¹ (később azt írta: Hövejes Miska, másutt csak Miskát említi, lehet, hogy Hövejes és Miska ugyanaz a személy. S. B.) egy és Bella egy ökre az én két ökrömmel két szekéren a deczkát (deszkát) haza hozták – a fuszulykát (fuszulyka = paszuly, bab) elültették. - Dálnoki Beke Josef (József)³⁶² egy bornáló bornát (boronáló boronát) hozott, 7.-én Kovásznán (Márkosfalvától északnyugatra légvonalban kb. 62 kilométerre van Kovászna³⁶³) voltam a Székben, (törvényszékben) 8.-án Szentgyörgyre (Sepsiszentgyörgy³⁶⁴ Márkosfalvától légvonalban kb. 120 kilométerre van északkeleti irányban) mentem, onnan Gidófalvára, (Gidófalva³⁶⁵ Sepsiszentgyörgytől kb. 25 kilométerre található délnyugati irányban) ahonnan írtam Náninak (nem tudom, hogy a többször említett Náni kicsoda, nővérét Nénémnek írta. S. B.) tőle levelet kaptam, 9.-én Szentgyörgyön (Sepsiszentgyörgyön) vettem két kereket, 1 rforint 42 krajcárért, és még kettőt 1 rforint 54 krajcárért, összesen (összesen) 3 rforint 36 krajcárért (ugyanis 54+42 = 96 krajcár, 1 rénesforint = 60 krajcár, így 96 krajcár egy rforint és 36 krajcár) - Barta Sigával (Zsigával)³⁶⁶ találkoztam s meg... (valószínűleg meghívtam, a lapból ki van tépve a szöveg) – a jószágom dolgában - vettem fél véka kendermagot, 2 forintért, vettem 3 köből zabot, 1 forint 27 krajcárral köble, - haza jövék, a Kisseb ló előlábát (első lábát) újra patkoltattam, 10.-én Szt. Katolnáról (Szentkatolna³⁶⁷: Kézdimárkosfalvától légvonalban kb. 42 kilométerre délnyugatra, Kézdivásárhely közelében található) haza jövén, a pinczét (pincét) elbontani kezdték, 11.-én dolgozott a kádáron kívül a szolga és négy napszamos, 12.-én Szt. Katolnára jártam a Bátyámmal a lováért, a szolga Kovátsnak adtam 25 w-t (krajcárt) aki is 13.-án csinált (csinált) két vasat a pinczére - dolgozott három kömives és négy napszamos, - a Nagy föld inetső végébe árpát gereblyézem (gereblyéztem) mintegy fél kupánit, - a palántát elültették, - a Havazó (havazás) a mely 10-től kezdve tegnapig tartott ma megszűnt és csak (csak) fellegetes (felhős) idő vala. 14.-én a pintzén dolgozott 2 napszamos és négy hétszamos (napszám: a ledolgozott napok szerint fizetett mezőgazdasági munka, napszamos: napszamban dolgozó mezőgazdasági munkás,) – a szolga füvet hordott, - Hazul (valószínűleg hazulról) levelet kaptam s abba volt irt a Generális 15.-én a Generális levelét levittem Szentgyörgyre (Sepsiszentgyörgyre) és által adtam, aki igen jól fogadta, 16.-án a pinzén (pincén) dolgoztak, 2 hétszamos volt, 17.-én ekkor is, 18.-án ekkor is, 19.-én a Bátyám vett szántó (valószínűleg eke) és hozzá vasat 4 rforintért és 24 krajcárért, - a pinczét bevégezték, 20.-án Barabás Sándornak³⁶⁸ a sütőke mentzére (valószínűleg a

³⁶¹ 1838. okt. 18.-án halt meg Hövejes a Napló 1841. okt. 20.-án írt bejegyzése alapján.

³⁶² Pálmay József (1902) i. m. 57. p. említi a Dálnoki Beke családot: „1644-ben nyert nemes levelet: de 1614-ben Beke Tamás mint pixidarius fordúl elő”. Részletesebb ismertetést ad a rokon alsó-csernátoni Beke családról. Beke Ferenc 1617-ben nemességet nyert, fia Tamás, ennek Mihály, ennek János, ennek Pál, Pálnak fia József. Tehát szerepel Beke József, aki viszont a családfa szerint 1780-1800 körül született, (egyik ükunokája 1874-ben született) tehát lehetett a Sipos Sámuel által említett Beke József is. Alsó-Csernáton a Márkosfalva melletti legközelebbi falu.

Kempelen Béla i. m. II. kötet szerint: Czímeres nemeslevelet I. Rákóczy Györgytől 1644. jan. 13. B. Tamás kapott. (Gyfv. LR. XXIII/3.) Nagy Iván i. m. I. kötet szerint: Erdélyben is a Csikszékben találunk ilyenű családra. Beke Jeromos 1611-ben Csikszék bírja volt.

³⁶³ Kovászna: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 C2

³⁶⁴ Sepsiszentgyörgy: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁶⁵ Gidófalva: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁶⁶ Pálmay József (1902) i. m. 52. p. említi a dálnoki Barta családot, 1620-ban nyertek nemesi oklevelet. Az 1763-ban született Barta Károly - akit említi Pálmay - a francia háborúban vett részt, ha élt 1836-ban 73 éves volt, valószínűleg nem róla, hanem esetleg a fiáról van említés a naplóban.

³⁶⁷ Szentkatolna: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 C1

³⁶⁸ Pálmay (1902) i. m. 43-47. p. részletesen ír a márkosfalvi Barabás családról, Barabás Sándor szerepel a Pálmay kötetben, 1770 körül – vagy még korábban - született, tehát legalább 66 éves volt 1836-ban, ha élt, gyermekei közül 3 fiú 1794-1799 között született, s gyermekkorukban meghaltak. Felesége szotyori Nagy Zsuzsa volt. Barabás Sámuel, aki még említve van a naplóban, kortársa lehetett Sipos Sámuelnek, ugyanis Pálmay szerint Barabás Samu született 1802-ben, kézdiszék assessora, (bíróági ülnöke) neje Lukáts Karolina. Apja: Barabás Elek (1769-1822), anyja: Kovács Klára. (A temetőben Márkosfalván levő sírok alapján lejegyeztem: 1. Zágoni Bodola Ferenc ref. pap. kézdi esperes (1783-1858) Bodola Mária (1854-1870) 2. Barabás Sámuelné Lukáts Karolina meghalt 55 évesen 1865 I. 6.) Barabás rokon család: Sipos Sámuel bátyja Sipos Zsigmond (sz. 1800), akinek felesége Barabás Róza. Sipos Sámuel fia Ferenc majd Barabás

sütöde építésére) kért téglát haza hordattam, - a még Szent Györgyi kerekek közül az elsőket megkarikáztattam. - Salamon szekereitől egy véka rozst a városba (a város alatt valószínűleg Kézdivásárhely értendő, ugyanis Kézdivásárhelyet sehol nem említi. S. B.) küldtem, s adtak érte 1 rforint 3 krajcárt. - Gálnak az istállója elégett délelőtt 10 óra tájt, 21.-én Kovásznára jártam, onnan haza jöve Betző Sándortól³⁶⁹ kértem 30 rénesforintot, mely summa (összeg) pénzt Kádár Miskának az alkalom szerén által is adtam.

46. lap. 1836. Május 21.-én Miska az ökrökkel erdőbe ment ünnepekre, - a pintze építés a dolgo-sok napszámjával és egyebekkel az élelem és egyéb a háztól ki selteken (valószínűleg kiselejtezet-teken) kívül tsupa (csupa) pénzbe kerüle fel vetés szerént 128 rforintba és 38 krajcárba. 22-én Szentkatolnán voltunk templomba, 23-án újból oda (Szentkatolnára) mentem s adott a Király Biró³⁷⁰ úr az elébbivel együtt 200 forintot iratván az obligatorimat³⁷¹ 31. májusról interes (interes = kamat) nélkül, s ha fel venni akarják azon esetre 3 hónapi kitétellel (kölcsonnel) felvevőnek adni – Dénes ide jött, Karol is itt járt. (Dénes a sógora: Dénes Balázs) 24-én Haza irtam Dénessel együtt, aki ide jött szabadsággal. 25-én a szántó vasakat a Hoszu Kovátsal kiverettem – az ekét szántani készítettem, - a Deáknak adtam 50 w-t (krajcárt) a szolgájának 6 w-t, (krajcárt) - az erdőből az ökrök haza jöttek. 26-án a vizremenőbéli föld külső végét a nyirkossága miatt fel nem szántatván a többivel később kellett elvégezni mikor gajason szántott volt – azt próbáltam a ló bornálással (boronálással) meg igazítani – de nem lévén megázva a föld nem lehetett a legjobban a – mostan – a legénnyel szántani. 27-én az utkelőbéli föld harmadát megszántását a két ló és két ökr összfogva 28-án elvégezték. 29-én Nagy Borosnyóra (Nagy Borosnyó³⁷² Kézdimárkosfalvától északkeletre légvonalban 58 kilométer távolságban található) a Bátyám lova-ival megvittem az ifj. Barta Simontól 834-be (1834-ben) kölcsönzött 50 rforintot – onnan mentünk a Bátyámmal Torja (vagy Tornya) Pálhoz s jártam a „Király” uramnál is. 30-án a Mátisfalvi³⁷³ részt meg szántották, a kölest elvetették. 31-én. A Dálnoki Emberrel törvénybe mentem. Junius 1-én a három jobbágy és az én ökröm ganéztak (trágyát hordtak) s vittek a völgyön Hujjel öt öt. - husz szekér ganét, (trágyát) - délután Inesz (Botár Inesz felesége) a Nénémmel (tehát volt nővére, aki 1806. előtt született) Brassoba indultak. 2-án két szekérrel vitt ganét az ökröm, délután az ökröt etetni vitte. 3-án a pintzét kitakarítottam. 4-én Brassoból haza jöttek s hoztak 50 szemü lántzot 5 rforint és 30 w, (krajcárért) 3 font vasat per 16 x – 56 w, (w = krajcárért) Miska az erdőbe ment, 10-én négy szekér ganéjozott, 11-én a harmadát kivéve megganéjozott (megtrágyázott) földet megugarolták, 13-án törökbuzát (kukoricát) kapáltak 11-en, 15-én négyen és elvégezték, 16-án a fiam béoltotta a Ridel (valószínűleg az orvos neve Ridel) a városban (Kézdivásárhelyen). (Sipos Ferenc fia tehát 3-6 hónappal 1836 június 16. előtt született³⁷⁴ így Sipos Ferenc valószínű születé-si időponja 1836. január és március közötti időpontra tehető. Sipos Ferencné halotti értesítője alap-ján Sipos Ferenc 1927-ben húnyt el.) 17-én Csomos az árok mélyeit lekaszált, délután a kézimoso padot tsinálta.

47. lap 1836 junius 18-án Kovásznára jártam s délután a szénát meg forgattam, 20-án Dombi egy kereket csinált melynek a fejére 21-én három vaskarikát vertek, 22-én Dombinak adtam a két keré-kért 4 forintot, s még a kettőért előlegesen 10 w - t. (előlegként adott 10 krajcárt) – Dombtól a má-sik kereket is lehozták s vertek rá két karikát, 23-án csináltattam egy ökr szekérre való hátsó lántzot mely 21 karikás és azon felül egy tartó lántzot - a kerék fejére 22-én vert 2 kar ára 6 w ,

Máriát veszi feleségül. Botár Inesz (Irén) Sipos Sámuel halálát (1841 okt. 18.) követő években Barabás Dá-niel felesége lesz és két leány és két (vagy három) fiú gyermeket szül. Sipos Sámuellel való házasságából 3 gyermek született.

³⁶⁹ Beczö (Betző) Miklós úrfi lesz majd György fiának keresztapja. Betző Sándorról több adattal nem ren-delkezem. (S. B.)

³⁷⁰ Királybiró: Erdélyben a székely székek közigazgatási tisztviselőinek elnevezése. Fő Királybiró a szék fő-ispánja, kit a megyékben főispánnak, a vidéken (Fogaras és Naszód) főkapitánynak neveztek. (Ld.: Pallas Nagy Lexikona.)

³⁷¹ Obligó régen tartozás, obligót vállal, kötelezettséget vállal. Obligáció: 1. kötelezettség, kötelezvény, 2. kötvény, amely tulajdonosának előre meghatározott jövedelmet hoz.

³⁷² Nagy Borosnyó: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁷³ Mátisfalva: Kézdimátisfalva Márkosfalva melletti falú.

³⁷⁴ Ld. Himlőojtás. Az ojtás legcélszerűbben 3-6. élethó idejében hajtatik végre.

(krajcár) a tarto lánc egy w t, (krajcárt) teljes 21 w t (krajcár) -összesen 27 w (krajcár) adóság való-
sággal, tehát adós most 12 w-val (krajcárral). 24-én az erdőre egy kereket küldöttem, mivel a kere-
kem elromlott, 25-én amíg Kovásznán voltam a törvénybe az alatt a Dálnoki kapitánytól lehoztak
egy levelet és mellette 24 ezüst forintot, mely summa pénzt küldte a regement (a regement, regi-
ment régen katonai ezred) uttyán (útján) a generális – adtam nyugtatványt (nyugtát) rolla. 26-án
Mihok Elektől vettem egy fejszét és egy kasza verő kalapátsot (kalapácsot) 2 forint 42 w-t, (kraj-
cárért) - alkudtam egy más kalapátshoz egy atzélót. (acélt) 27-én Nénémnek megadtam 10 forintot,
maradtam még 40 forinttal adósa, - a városból hoztam 6 kupa (kb. 10 liter) pálinkát, és három
szing vasat, per 15 w, (krajcárért), - Dénes (a sogóra) öszve veszet, (összeveszett) s gyalog elment,
minek előtte már irtam volt a Huszár hadnagyhoz, hogy elküldje Náninak a Generálistól (tábornok-
tól) kapott pénzét téve köszönetünket. 28-án az ekét igazítani adtam Orbán András³⁷⁵hoz, megcsi-
nálta 24 w-ért (krajcárért) meszeltek, Dénes vissza jött. – 29-én a Mártonfalvi Kováts haza hozta a
kalapátsot, s az atzélért (acélért) fizettem 36 krajcárt, - Orbán Ferinek adtam kölcsön a Sirmeget
kazalba volt 16 kalongya és 10 kéve szénát s el is hordotta, 30-án másodszor kapáltatok 12-övel
ebből pénzes négy – a keresztfánál és a körtefa külső végét megkapálták.

48. lap 1836 július 1-én Zabolán voltam, (Zabola³⁷⁶ Kézdimárkosfalvától légvonalban 30 kilomé-
terre, nyugaton található falu) lakodalomra hol is vettem magamnak

borjú bőr szijt, 6 ft., 30 w (krajcárért)

csont kutyüt kaszálni 7 (krajcárért)

hárskötelet 12 (krajcárért)

kártyát 12 (krajcárért)

5 kupa epret 2 forint/4 ($2 \cdot 60/4 = 30$ krajcárért)

költöttem összesen 7 ft 32 w (krajcárt) (pontosan $6 \cdot 60 + 30 + 7 + 12 + 12 + 30 = 451$ krajcár, ami 7 ft
és 31 krajcár)

költöttem 3 font turo 54 (krajcár)

Összesen 8 ft 26 w (krajcár) (7 ft 32 krajcár + 54 krajcár az 7 ft és 86 krajcár, ami
valóban 8 ft 26 w krajcár, mivel 60 krajcár 1 forint)

a szolga Kovátsnak adtam, 2 ft, 30 w (krajcárt)

tehát ő tartozik 2 ft., 42 w (krajcár) – val. a csizmám a maga vasából megpatkolta, a kasza kutyüre
kardot csinált, 3-án rétemről s ugyananyit a bátyáméról a Sajgot és a Rétet átkapálták. 4-én a bá-
tyámtól vettem 4 forintba 2 veder turot s el is hozták az esztenáról. (esztana román szó, juhok hegyi
karámja illetve a hegyi juhász kunyhója. Akol a juhfejő rekesze illetve a juhok istállója) Szénát
forgattunk – esős homályos idő miatt. 5-én hasonlólag szénát rakogattuk, - Jetés Palinak adtam 2
forint 30 krajcárt a kerékre, 6-án a Kovátshoz küldtem két szál vasat és egy lántzot – a két szál
vasbol a Jetés Palitol tsinálando két kerék fejire négy tö karikát tsináltattam, s a megmaradt kinti
vasbol lántz szemet hatot. 7-én a városba (Kézdivásárhelyen) vettem harmadfél fertály széles ha-
risnya posztot 8 singet 30 w-val (krajcárral) szingit, egy kis tégelyt 10 w-val, (krajcárral) 5 font va-
sat 4 w-val, összesen 2 forint, (krajcárral) fél font apro malacot 12 krajcárral, 4 font hust 31 kraj-
cárral, egy fűrészt 48 krajcárral - a hordó szekeret összeállítottam, s a Sajgobol egy szekér szénát a
csür bal oldalába raktam, ide haza vettem hat kupa pálinkát, tizen w-jával kupáját, 1 ft, 36 w-val
(krajcárral). – 8-án a Bátyám Miskával elment Csikba vásárba – Mihály Márisal pityokát (burgo-
nyát) kapáltak, a rétről haza hoztam egy portio (adag) szekér szénát, s raktam a csür job felöli
orába, - a Kováts tsinált egy atzélót és egy kis kapát az én vasambol, - a malomba adtam 1 ½ véka
rozst. 9-én a Kováts csinált a kis legejére fület az én vasambol, a nénémnek az övéből 36 w-ért lá-
da sarkot, s azon felül nála maradt még 14 w, tehát meg borjuhoz - az árokmenti szénát haza hoz-
tam, lett egy kis szekérrel s tettem a Sajgobelin, Orbán András tsinált egy homlok deczkát a hordó
szekérre, a Nádra menőbe jártam a szénafű aránt hol is a 12 lépést a bíró kimérte, 10-én Károlnak

³⁷⁵ Pálmay (1902) 343 p. említi a márkosfalvi Orbán családot, 1607-ben nyert nemesi levelet, 1614-ben
Orbán Jakab lustrál, 1635-ben Orbán Jakab fiai Mihály és Tamás fordulnak elő, 1777 febr. 18.-án
márkosfalvi Székely Mózes és neje - gyermekük nem lévén márkosfalvi Orbán Pál és neje Székely Éva
gyermekei közül (Jakab, Péter, Pál és Tamás) a legidősbikét Jakabot örökbe veszik. (Orbán András és Fe-
renc valószínűleg a márkosfalvi Orbán család tagjai voltak. (S. B.).

³⁷⁶ Zabola: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 C2

izentem (üzentem) szekeres aránt, aki Kolosvárig elviszi a ki hogy Dénest (Dénest, a sógorát) elvi-
gye beszéltem aránta,

49. lap, 1836 július hónapjában, 11-én Andrásné és Szegény András a felső kertbe a káposztát s a
mezőn a pityokát (krumplit) kapálták, 12-én a Hadnagy ide jött s mutatá a levelet a Gkis urnak,
hogy itt marad Dénes a városba, 13-án az osztásba kapáltatok háromszor, melynek a két végén a
Biró kárt vágott 8 portás szénát, - a teheneket a rétre küldtem a többi marhákkal etetni, - az osztás-
beli füvemet Cstéli javára lekapálták, - Nyáguj Márton a Sz. Györgyön vett négy keretet, meg fa-
lazta s hét fentöt (küllöt) is tett beléjük az én fámból. 3 suszákért a kerekeket haza is hozta, 14-én a
városba vitte Néniko 2 véka rozst s adta 2 forint 9 w -ért (krajcárért) – Inesz (felesége Botár Inesz)
kért tőle 5 forintot, melyből vásárolt pogácsákat, - szegény Rebekának adtam egy véka rozst és 14
krajcárt a férje dolgozáért. – Sz. Katolnára írtam, hogy Kolozsvára innen Julu vissza megyen, - a vá-
lasz az, holnapra küldjem oda, - 15-én Julu vissza Sz. Katolnán járt, - Hövejes a csürt megfedte,
kalodálta és dolgoosan az istálo tetején is igazított, - délután, - mi és a jobbágyoktól egy egy az osz-
tásban 12 bogját takartunk, - Nyáguj Matyi négy kerékbéli fentöt (küllöt) faragot a pintzébe volt
egyik gerendából, a Biro meghívott hétfőre a Kétárok közli a Botos füve ki kövezesére – meg fogok
jelenni, 16-án az osztásból hozott az enyém, Csomos és Bella két összesen hat szekér szénát
melyből egy szekér rakodott a Réti szénára, a többi az udvar felől valo oldalba, - Nyáguj Matyi a
tegnapi napon is faragott fentővel együtt beadott 6-8 nagy és 16 kisebb fentöt, melyet raktam a paj-
ta felé. Jetés Pali megtsinálta a kerekeket is a kovátshoz vittem vasalni, 17-én a Kováts a Jetéstől
való kerekre négy karikát vert, 18-án a Dellesöbéli kaszálosok ki jártak s írást vettem rolla,
Károl a városba vitte Dénest, 19-én az ökröket felküldtem Csernátonba ganézni, s a lovak miután
innen vittek egyszer oda mentek s ott vittek összesen hatszor – azzal a volt kaput lábastól lehozta,
30 krajcárba került a Hadnagyot is lekötöttük – az ökröket visszavittem ganézni,

50. lap. kötözgettük, az ökör szekeret visszaküldtem ganézni, 1836 július 20.-án reggel elindult a
Hadnagy, küldtünk Kolozsvárra 10 sing szősz vászont, s egy pár pogácsát, haza is 20 sing négy
nyüstöt (fonalat) s egy pár pogácsát, Inesz (felesége Botár Inesz, ükanyám, S. B.) azon kívül Sa-
nyinak holmi aproságot ----21-én a völgyön kívül levő földet megganéztam, s haza jött este – szán-
tani készültünk, 22-én Csomos Bellával s az én ekémmel megforgatták az utfelőlbeli földem. 23-án
Bella Hövejessel s az ekémmel megforgatták a Mátis felül szemben is, 24-én a rozst zsákokba töl-
töttem, s lett 3 köből, 3 véka s fél, melyből 25-én eladtam 3 köblöt per 4 ft és 8 krajcárért, a
pénzből adtam 4 ft, 30 krajcárt egy köbőlért, 2 ft 30 krajcárt a kerekékért Jety Palinak, - egy forin-
tot Nyáguj Matyinak a fentő tsinálásáért, 12 garast készharisnya tsinálásáért, - a legényekkel a ga-
nét elterittem, a völgyön kívül, az egészet megganéztam, 26-án a vasat megéleztem, nyolczan
kendert nyüttek, s lett 12 kalongya virágos, 27-én magosal együtt virágos egy kalongya, - az én
ekém szántot és 28-án elvégezte az én ekém, - vettem két sarlot 48 krajcárral, s lánztot vettem mi
szerért tsinált (amiért csinált) a

Kováts 21 szem lánztot .	30 krajcárért
Kerék fejére két karikát	18 krajcárért
A nagy lánztba 6 szemet	9 krajcárért
Egy kis kapát	3 krajcárért
Egy kis légéj kankot	6 krajcárért
Csizmát a magáébol patkolva	10 krajcárért
Egy kis atzélót	3 krajcárért
Egy patkot felferve	6 krajcárért
Egy régít felvert	3 krajcárért
Négy lo és megosztásra	
Valo kerék fej karikát	1 ft és 24 krajcárért
Melyből a lo 12 – a másik	
Pedig 9 krajcárért verődött	
Megfizettem egy uj patkot	6 krajcárért
a felferve is	3 krajcárért
vas élezése	9 krajcárért
szumma (összesen)	3 ft 10 krajcár

(megjegyzés, ha összeadjuk a kiadott krajcárokat, az összeg 130 krajcár, s mivel egy forint 60

krajcár, a kiadás 2 ft, 10 krajcár, hozzáadva az 1 ft.-t valóban a kiadás összesen 3 ft 10 krajcár). 29-én Miska az erdőbe ment – a Csernátonból hozott kaput a szekér szín eleibe felállítottam, 30-án a városba jártam s Martonfalván³⁷⁷ szegődtem a Hadnagynak egy ágot az 4 ft.-ért két szekért 3 ft., 20 krajcárért és egy asztalt 2 ft., 30 krajcárért, szumma (összesen) 9 ft 50 krajcár.

51. lap. 1836 július 30-án az asztalos az ablak rámán kívül tsinált még egy kárpitot. – Miska párnát hozott – rá harisnya tsinálás árát 18 krajcárt neki is megadtam. – 31-én a kendert fel kötöttük 72 kötélbe, aug. 1-én a kendert el áztattuk - a színajját takarítani kezdtünk – az Eprésen kaszáltak Debretyi Székely Feri a bíró 3 véka rozstot. 2.-án Károl Kolozsvárról irt, akkor 26. július, a színajját kitakarították, 3-án Miska az ökrökkel Kovásznára ment Barabás Sándornak fiáért, a nyujtot eltörte, Mihály a szín előtt a földet egyenesítette meg, - Károly legényeinek a vén András vitt két kenyeret s hozott aszalni fél vékányi fuszujkát, 4.-én arattak tizenöten Képládba 29 s fél kalongát, az Eprésen a Nénémnek 21 kalongát, két kéve hilyán a mag földben a búza végibe fel kalongálva, 10 kalongát s kévéül maradt mintegy két kalongányi ros, - kalongálta Csomos Zoli, gyütött a Bella fia, 5-én aratott 9 s délután egy kalongált, arattak a kender végibe, 14 kalongya 15 kévét – az eprés alatt 9 kalongya 16 kévét, az eprésen 7 kalongát s 10 kéve rost és 12 kalongya buzát s még 6 kévét, doctor Veszeli a mult estve ide jött s itt hált 19 loval, szekeresek fizettek a szálásért, kenyérért 4 ft, 10 krajcárt – reggel elmentek az aratásba köszönnén, Kereszttestől megvettem az árpa vetését 10 ft.-tal, és egy kalap árát, úgy Ráty Mihálytól is 5 forinttal, 6-án a Sajgo út mellett való árpát lekaszálták a legények délig, az után magoknak mentek aratni, Rátynak a vetésért adtam 2 ft. 30 krajcárt, Keresztesnek 50 krajcárt, 7-én napfeljötivel a kendert kiveték az után elmentünk Nagy-Borosnyora, 8-án a Sajgo út mellett két bugja (bogja) árpát takartattam, az után malom feli fekete borsot kaszáltak délig, az után az eső miatt itthon szárogattunk a csürbe – a Néném nagy paplannyát meg vettem 8 forintért, 9-én az udvar felől való árokból kihordattam két szekényi szénát s bugjába (bogjába) rakták a szolgák.

52. lap. 1836 augusztusnak 10-én, Hövejes s az én ökröm bornálni (boronálni) mentek, a loval pedig az én feleségemmel Csernátonba, - délután Rebus kendert tört, az Annya adosgba dolgozott, - béhoztam a feltakarva való két bogja árpát, a Sajgo út melől és az Eprésről 7 kalongya és 9 kéve buzát, a Somlyoi Posta mester hazul levelet hozott, - 11-én Bella a fekete borsot lekapálta, a kölest meggyomlálták Hövejesné, Rebus és Belláné – s hét kalongya kendert is törtek, - a legények az árpát ki tsépelték, s lett porosan tizedfél véka, - 12-én a városban jártam Csereinél, a Csomos a buzát kicsépelte, s eztán az elázott árpát még szárogatták, s lett 8 és fél véka belöle, a 3 kalongya és 9 véka buzából nyersen lett 5 véka és fél, - egy zsákkal köznek a malomba vittek, 13-án a kész lisztet haza hozták süttetni, a buzát megszáraztották s lett öt véka kevés hijján melyet már is a malomba küldtem, a hatodik vékát a csirkéknek adtam, - Mihály Orbán Andrásnak ment aratni, 14-én a városba jártam Csereinél, s meg tsalt (megcsalt), mert hiába jártam ott, 15-én aratott kilenc délután négy óráig, s az után a fejrénépek (asszonyok) kendert tiloltak, (tilol: kender, len fás részeit ütögetve pozdorjává töri) öten a férfiak 8-ra a lekaszált borsot feltakarták, - arattak összesen 31 és fél kalongya buzát, régebb arattak volt 12 és felet, összesen lett 44 kalongya, ebből kisépertek 3 és felet, van 41 kalongya. 17-én jártam Besenyőn³⁷⁸, (Besenyő Beszterce közelében északkeletre található) Angyaloson,³⁷⁹ (Angyalos Márkosfalvától északkeletre légvonalban 82 kilométerre levő falú) Sz. Györgyön (Sepsiszentgyörgyön) ebédeltem, Jo Kissnél, onnan mentem Árkosra³⁸⁰, (Sepsiszentgyörgytől délre van Árkos, minegy 20 kilométerre) onnan Egerpatakra³⁸¹ (Egerpatak Márkosfalvától északkeletre légvonalban 80 kilométerre található) is, 18-án haza jöttem s hordottam a magam szekereivel elébb a hámor kaputól bé hoztam kétszer, 13 kalongya és felet, az után az eprés alól 9 kalongát és felet, az eprésről a 19 kalongya és felet, tehát a jobb felől való oldalba 42 és 2 fél kalongát. Rozst raktunk, be negvven két s fél kalongát, rozst 27 kévével. (a számítás alapján 42.5 kalongya=27 kéve, egy kéve 5-15 kg. Egy kalongya (kalongya) = 27.5 :42=0.64 kéve.)³⁸²

³⁷⁷ Martonfalva = Kézdimartonfalva.

³⁷⁸ Besenyő = Sepsibesenyő.

³⁷⁹ Angyalos: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁸⁰ Árkos: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁸¹ Egerpatak: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38 B2

³⁸² Szómagyarázat: 1 véka = kb. 20 liter, 1 köből nagyobb 1 vékánál, 1 véka féréje szántó kb. = 7 ár, 1

53. lap. 1836 augusztus 18-án, a Küldötséggel a kanikai jószágról is 17 köb földről becsüt vitettem véghez – melyel elmentem Árkosra, onnan Szentgyörgyre de hiába, estére Egerpatakra. 19-én Borosnyon Konya Jánostól kaptam tsakugyan 230 r(énes)forintot melyből aznap kifizettem boronálomért a mult esztendő jun. 14-én tett vásárlásomat amikor licitation (árverésen) vettem vala egy zöld esernyös szekeret és két kisedd (kicsike) hámos lovakat 221 rforintot igérvén akkor interest (kamatot) is azon pénzre de el nem vette az interest (kamatot) - tehát a megmaradt négy rforinttal mivel tsak (csak) 225-öt adott s öt rforintot SzentMihály napig interesül (kamattal) vette –a városba a szekéren renováltattam s gyertyát és pálinkát hoztam, A Néném bikát hozott a Magot. 20-án délelőtt a legények magoknak dolgozni kéredzettek – magam nem dolgozván azért hogy ün-nep. Estve felé be hoztam egy szekér feketeborsot s raktam az udvar felől a szénára, az után béhoztam 14 kalongya buzát – ebből vetni való 3, egy rozs – tiz rakodott a rozsra. 21-é Mihályt elküldtem Martonfálvára³⁸³ hogy neje meg a Hadnagynek szegődött portékához Balog Jolinál. Estve felé a feketeborsot felrakatták. 22-én hámosszekér hordott, Csomos asztagot rakott, a Kereket beküldtem 3 kal (kalongya), az asztagba (asztag 1.gabona kévéiből rakott szabályos, magas nagy halmaz, 2. jelzőként ilyen mennyiségű gabona) rakodott az én rozsom 20 és fél kal., a nénémmé arra 21 kal., azonfelül búza tévödött belé 19 kal. A külvégire 20 marok buzát, a vetni valora az állásra raktuk – azzal az asztagot befedtük s egy szekeremet a Sajgo út mellé az árpáért, az enyém az első el jött – még is egy bugja (bogja) fekete borsot s az árpát haza hoztuk.- mely szerént a csürbe a rozs 42 kal és fél

az asztagba az enyém	29 kal és fél
a nénémmé	21 kal
búza	19 kal
a csürben van búza	19 kal
melyből egy kal rozs 8 vetnivaló	
ki csépeltem buzát	3 kal és fél
a papnak adtam	3 kal és fél
lett öszvesen	138 kal

23-án Miska délig a tarlot (tarlót: azt a földet, amelyről a gabonatermést levágták) kapált, délután ketten a kalászt és egy kalongya eléget buzát kiselejtezték, lett belőle kaszálatlan 3 és fél véka, - Enyémmé. 24-én Keresztes Dávid³⁸⁴ részibe csépelni kezdtem az egyik szolgálval, a másik Bellával árpát kaszál. Rebus Julival kendert tiloltak, Miska a borjuval cserélt öt vetésit vissza mondotta, a tiz kal 6 kéve buzát felszorták, s lett 16 véke szem, a vetni való buzából beadtak 4 kal, az árok melől a sarjut lekapáltattam,

54. lap. Csomos a Miskától vett árpát kapáltatta, a lovak az árokmellől a sarjut elhozták a kitsi szekérrel egy szer, 27-a, a malomba küldtem két zsák buzát, egy zsák köznek valót, a Jolto kaszálást haza hoztam, kétszer J az istálo felé raktam, 28-án Martonfálváról a Hadnagy portioját haza vittem, az ágba vágott deczkával együtt kel érte 10 rforintot, 29-én a közlisztet haza hozattam, és süttek, a vetni való 8 kal buzát felvettük s lett 3 köb szép 3 véka uto – azután – béhoztam négy szekér árpát, melyből egy bugja jött a másodvetésből, - a huszár hadnagy megérkezett s az Anya lejött s a portékáit felvitték, - hazul levelett hozott, 30-án az árpa hullást felvették s lett 1 és fél véka, egy zsák búza lisztet haza hoztam, a lovakra 2 uj patkot egy régít és két félből tsinálva egyett újra patkolták adva az én szegemhez még két szeget is. 31-én az egyik szolgálval és szolgálóval együtt 9 á zabot learatták lett 50 és fél kalongya a Miska árpájából 2 bugját takartunk – és 1 és fél kal. Kendert 16 kéve bernyenét nyöttek. – az árok mellől haza hozott sarjat megszáradva az istálo felittem. Szeptember 1-én A répát beküldtem, a tavaszbol eladott Inesz a Hadnagynek 2 véka árpát 14 suszákon, 2-án Öt idegen nyött (nyütt) 10 kalt és 24 fejet – berzenét 3 kalt és 2 fejet van a ház az elébivel együtt 12 kal, 11 fej kender és 3 kalt és 18 fej berzene. 3-án a kendert kinyöttek s

kalongya = 18 kéve, 1 sing = 70 cm.

³⁸³ Martonfalva = Kézdimartonfalva.

³⁸⁴ Pálmay (1902) i. m. 246-247. p. ismerteti a léczfalvi és a nagy-baczini Keresztes család történetét. Keresztes Dávid egyik családfán sincs említve. Az 1600-as évektől Léczfalván éltek.

lett 20 kal: és hat kal berzene összesen, - a cséplést elvégezték, - Én Létzfalvára³⁸⁵, onnan Egerpatakra Mozes napjára mentem. 4-én Besenyőre³⁸⁶ jártam ok nélkül, - a berzenét eláztatták – a rozst fel szorta a két legény – a rozst felmértem s lett 27 köből s 3 véka összességgel. – a kendent haza hoztam, - Csernátonba felvittem a Csortotokán megvett 2 véka árpát – meg a csürben egyebeket is, - Veszeli 3 köb buzát venni 25 rft-t küldött.

55. lap. Szept. 7-én a magos kendent kicsépeltettem és el is áztatták – a zabot behoztam 34 ...kal, - a borsot béhozam egy jó szekérrel lett belőle. 8-án a városba vittem 4 köből rosot (rozst) melyből egy Nénémme volt, adtam vékáját 1 rft. 6 krajcárért, vásároltam egy pánt vasat, husz szál deczkát, per 12 krajcárért szálát, a kendermagot felvettem, - Veszelinél vettem 11 véka buzát és az enyimből is adtam egy vékát, - vettem ... 8 v. per 18 a többit per 19 suszák, s azon felül lévő 3 rft. Egy 9-én írott levél mellett a buzával együtt elküldtem, el vitte Bak Miklos, - a borsot felvettem, az árpát és a fekete borsot haza hoztam, 10-én a magos kendent is külön áztatva volt husz kal bernyenét ki vették s haza hozta az ökör. – eladtam 10 köből rozst vékáját 1 rft.-ért és 12 krajcárért, - a kerekem eltörve volt, pánt helyett mást tettem, került a vas 57 krajcárba, felterés 18 krajcár, - Miskának az árpa vetésből meg adtam 2 rft.-t, melyet neki felvásárolt Mihály maga, - a tartozásba a Nénémnek adtam 24 krajcárt, - a borsot megszározatták és elkötöztették, a vetni való kendermagot is, - a többi kendermagot megmosták, 11-én meg száradva lett a kézi kötélre való kender meg 10 véka, - vetni való 8 véka – Egerpatakra mentem disznokat venni, s vettem hármat hizlalni 32 rft.-val, - 12-én haza hajtattam, fizettem a hajtásért egy leánynak 12 krajcárt, - az Egerpataki pap adott egy tavaszi malacot szaporítani – melyet a szekéren hoztam el, - a hizok számára hoztam haza két kitsi szekér tököt, - öt kalongya zabot bé ágytak a szolgák, - 13-án Bella csépel s bé ágytak 12 kalt – ebből kicsépelődött hat kalga, - 14-én a tegnapi ki csépelődött s bé ágytak ujjalag hat kalongát, ebből is csépelni, - Miskának az árpa vetése árát a felvetés szerint 10 rft.-ba megfizettem, elmaradt még egy rft. 15-én Csomos hétszomba csépel s mind bé ágytak, - a városba eladott Inesz 4 véka rosot (rozst) s fel is vásárolta, - Csomos a zabot felszorta s a csürtől kimaradot, - a körtefától ültetve volt a fuszujkát tépték s egy szekérrel haza hoztak, a keresztfától is, a körtefától egy ökör szekér tököt – úgy 17-én hét lo szekér tököt, a völgyön kívül el vetett Csomos 3 köből buzát, - a hold első fertályában, a kendent ki vették s egyszerre hazahoztam,

56. lap. szept. 17-én a határ kertet (valószínűleg kerítést) 38 karobol állot haza hoztam, 18-án a zabot felmértem s lett a lovak számára 14 köből – vetni 6 köből 1 véka – a Cselné jóságán a kutat kitakarították, én is segitettem, a Mátisfalvi³⁸⁷ szélbe elvetett csomag 4 köből és kupa rosot (rozst) a lovak elboronálták, két eke szántott, - a 17-én haza hozott határ kert a Bararabás Antalnée volt, s ezért haza küldtem és az enyémet 22 karobol állot haza hoztam, 20-án Szentkatolnárol haza jöve az ökrökkel egy fogást szántattam az utkelőbe, - egy gubát (fürtösre szőtt durva posztóból készült felsőkabát) vettem Miskának 15 rtf.-fel, melyből megadtam 5 rft.-t, a többivel tartozom, - a magos kendent letörték, 8 napig szárad és Bubi berzenét tört egyedül, 21.-én Bubi a berzenét mind megtörte és lett 11 kal. – az út adot elvette Csomos ment belé öt köb: 2 véka és öt ... ros, ennek egész fele a Nénémme, - a falul felől való fele résznek az uton innen való része 2 véka a Mihályé, a tulsó fele résznek a fele Barta felől a Miskáé. 22-én a keresztfától haza hozott fuszujkát kicsépeltek, s lett 11 véka s még egy vékányi bontatlan, - árpát hoztak bé estefelé. – 23-án Donát József úr a 12-én adott malacnak adott társul egy nyári göjei malackát. – 24-én a városba vitt Inesz 9 véka rosot és két véka buzát, a kitsi lóra egy patkot veretett és a vasas szekeret renoválták, 25-én Szörcei János úr egy malatzot küldött ártányt (herélt sertést). – 26-án Salamonnál jártam. – 27-én a malomba küldtem 2 zsák kenyérnek és egy zsák disznonak valót – s meg is örölték, - Csernátonba jártam, 28-án a kurtabeli völgyön kívüli földet kijárni küldötséget hordoztam, hiába, - a pintze gráditsát (grádicsát, lépcsőfokát) Csomos megcsinálta kívül. 29-én a kölest learatták s lett hetedfél kalongya és egy szekér kaszálás – Egerpatakra mentem onnan 30-án Brassoban a Néném 5 véka fuszujkát a magáét és egy véka borsot a mienket úgy fél véka fuszujkát eladott, - felvásárol-

³⁸⁵ Lécfalva Kézdimárkosfalvától északra található, északabbra van Nagyborosnyó, majd Kisborosnyó. Lécfalva: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38B-C2 Háromszék vm. Sepsí járás.

³⁸⁶ Besenyő = Sepsibesenyő.

³⁸⁷ Mátisfalva: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 26C5 Udvarhely vármegye. Udvarhelyi járás. Székelyudvarhelytől északeletre található Mátisfalva.

tam a Néném pénzéből 5 rtf.-t. Okóber 1.-én a kölest haza hoztam, az árpát felvettük, a kölest is kicsépték, 2-án a köves embernek megadtam az öt rtf.-t. 3-án a pityokát (burgonyát) három szekérel haza hoztam, szedték 12-en a keresztfánál, raktak 7 csomo tököt és egy hordo szekérel haza hoztam, 4-én a pityoka földet megboronáltam, s szántottam s kaptam mintegy hat köbölnyi pityokát.

57. lap . 1836 október 4-én a pityoka vermet négy lépés hosszan és három lépés szélesre ásatni kezdettem és 5-ra ki is ásattam, 6.-án a városban voltam és a Hadnagynak vettem gabonát, - négy hordo szekér tököt Miska haza hozott, - 7.-én a födből való pinzét bészarvaztam s bé is fedtem, - a malomba adtam két zsák árpát a disznok számára, Martonfalváról haza hoztam az istálora és a nagypintzére való ajtokat, meg a Hadnagynak tsinált ... melyet 6.-án a szekérszalmával felvittem és Szeli Bernáld Andrástól a Hadnagyhoz 50 rtf.-val vett szénáját haza vitte. - a verem ajtaját felcsináltam és 40 köből pityokát töltöttem az egyik oldalába - estve lakatot is tettem reája. 9.-én Feleségem Szentkatolnán járt a templomba, - a kölest megszárazottam s elkötöttem, - Hövejesnek a Katona Birotól megizentem hogy gyalog szere lészen Szentgyörgyre (Sepsiszentgyörgyre) menni, - haza levelet irtam - estve nem végeztem el, - 10-én a keresztfától leszedtem a völgyben az másfél szekérel a répát 3, a tököt 3 és fél szekérel, a a kocát levágták, 11.-én a körtefától hasonlólag lett fél kitsi szekér töröbuza, egy szekér répa, kotsán fél kalongya. - a tegnapi és a maihoz a répát a földpintzébe béraktam 204 medentzével, - egy felsöcernátoni embernek ... adtam egy szekér fáért, - Bella a hátso létrámba vesszöt hozott, erdőbe készítettem a szekeret, 12.-én ... embertől 120 tökkel egy szekér fát és 18 tökkel egy tengej fát hasonlólag 110 -el egy szekér fát és 18-val egy tendej fát, 12-vel egy véka vadalmát, 95-vel egy szekérel és 70-vel ismét egyet. - az Én szekerem is hozott egy szekér fát, 13.-án haza levelet küldöttem, - a lovakon a patkokat megigaztattam, - a káposztát 1180 fejekben levágták, - az Én szekerem egy szekér fát hozott, 14.-én - egy zsák a disznoknak örzött árpát a malomból haza hoztam, amikor az asztalos is eljött s az ajtohoz feltsinálta

1. a magházra tsinált fél ablak rámat, melynek ára	12 krajcár
2. a kisgyermek gyalog munkája	6 krajcár
3. egy lapitto	6 krajcár
4. a pintze ajto	30 krajcár
5. az istálo ajto	24 krajcár
6. egy kártya pad	50 krajcár
ados maradtam	2rtf. 8 krajcárral (az összeg 128 krajcár, ami

2×60=120, vagyis 2 rtf. és 8 krajcár. S. B.)

a Hadnagynak tsinált tálosét 2 rtf.-t megadtam az asztalosnak és haza is küldtem, - Kovásznára készült a feleségem, - Fülöp András egy szekér fát hozott melyéért Én is egy szekér tököt adtam.

58. lap. 1836 október 15-én Inesz Kovásznára vitt egy véka mákot, mely lett 19 kévéből, egy véka veres hagymát, 3 koszu foghagymát, 100 fő káposztát és 50 répát, - és adta a répából keveset krajcáron, a káposztát 2 rtf.-ért, a mákot vissza hozta, a vereshagymát 50 krajcárért, a fokhagymát is vissza hozta, kapott összesen 3 rtf.-t és egynéhány krajcárt, - a föld pintzénél grádcitot (lépcsöt) tsináltam egy a régi pintze gerendája darabjából, - Miska a héten hozott három szekér fát, 17-én Miska hozta a negyedik szekér fát, Mihály a fuszulykát a ...bol lehordta kitsépelte s lett rostálatlan hatodfél véka belöle, 18-án Hövejesné a városba vitt 250 fő káposztát s adta százát 17 suszákon, egy véka aproság vereshagymát 42 krajcáron, 19-én Miska az ökrön elvitt 300 fejet s adták százát 15 suszákon, egynéhány répát párját 3 krajcáron. - Bella és Csomos a heti hétszámba is vesszöt hoztak, - 20-án Barabás Sándortól 5 szál abroncs fát kértem és Csomos Joska megabroncsolta a két nagy és egy kitsi (kicsi) kádat. - Miska hozta az ötödik szekér fát, s egy az előkerék külső ostorán volt karikát elvesztette, Mihály a kert karokat hegyezett, - 21-én az asztagot melyet 22 augusztusba raktam, behordtam a csürbe, - a káposztát két nagy és egy kitsi hordoba bé rakta Inesz, - a többi rossz káposztát kihordattam a ganéra, Salamonné fel jött itt hált és 22-én a városba ment s onnan estére haza, a cholerába tegnap temették az elsöt, majd temettek egyet, azon kívül egy gyermek hosszas betegség után, - a kalászt felvettem és lett 9 véka belöle, - a káposztát sos vízzel meg töltötték, a marhákat legelőbb ésszakai háloba köttem istáloba, 23-án malomba vittem ... egy zsák hulás gabonát, két zsákkal a köznek, K betű alatt, a régebb odavitt disznok számára való örlöt pedig D betű alatt, a véka haritska is öröltem, - Ridel doctor a mostan köztünk uralkodo

cholerásokat visitálni járt, melyben Fogarasi vagy is Fidujka János meg holt, és nála haláláig volt három darab földünk ingyen ... maradt ezekből az utkelőbeli két vékás búzával van kivetve, ennek a fele az enyém, hasonlólag az enyém a borsoszerbeli öt véka is az Én szomszédomban, mely már ugar, 24-én Fidujkát eltemették, Nyágúj 18-án egyik szolgálval csépelni kezdett, s bévágtak kezibe összesen 8 kal. búzát, - a vetemény kiásták mind, 25-én a Bátyám kisebb leánya megholt, - Csernátonban jártunk ... - hét is bévágtak 7 kalongát, 26-án mind behánták és lett 4 kalongya, összesen 19 kalongya búza.

59 lap 1836 október 26-án Mari a terhessége miatt nem szolgálhatván, 10 rft.-val a béréből meg fogadtam Dombi Rebekát, mely pénzig Marit a béréből el hagyotta a pénz bért 3 rft 24 krajcár

a fejelés csizmáját

2 rft 30 krajcár

a viselő rokoját

3 rft

összesen

8 rft 54 krajcár

a hátralevő egy rft. és 6 krajcárt pedig levontam.

- a Bátyám Rosália nevű leányát eltemettük – 27-én a búzát felszorták s lett 29 véka ebből, egy véka ment a cséplőreszbe, úgy hogy a rosból hét véka mérődött reája – Bella a csűr mellé kertett tett, - Hövejestől kettő tapasztotta az istálot, a Néném rosából bévágtak, 28-án a városba vitt Inesz 125 fő répát, 2 véka fuszujkát és még oda hordozott véka mákot, - melyeket eladván vett egy polyva hordokast 24 krajcárért, a cséplőknek 3 kupa pálinkát 20 krajcárért, - a Bolha lebetegedett s haza ment, részibe csépelni jött Göge mellé Hents Bandi, s a tegnappal kitsépeltek 9 kalt, bévágtak azon felül 6-t. 29-én a Hadnagynek egy kerek fát küldtem, a malomba küldtem egy zsák búzát és a 23-án oda vitt K és D betűkkel jegyzett három zsákhoz haza hozta Miska. 30-án a mostan helységünkben uralkodó úgynevezett cholera nyavajában naponként halván az emberek, azért kívánságokra az embereknek az Uri Szentvacsora kiosztatott, - hazahozattam az N betűvel jegyzve volt hullásból fejr kenyernek készített lisztet, - és a haritskát ott maradt a tiszta búza. – 31-én Bellánét az istálot sikárolni (sikálni) elhívtam és el is végezte, november 1.-én az ökrökön Miska négy szekér ganét vitt az Eprésbe, - a Néném 21 kal rozsának a szemeit felvették, s lett a cséplő részen kívül 14 kal. egy véka, és a vékákon felül járo egy fertály, a cséplőnek ment 3 véka és 7 kupa. Nov. 2-án Mihály haza jött és az istálot tapasztotta, Miskával a csűrkertből a veteményesnek kerített helyre a kapulábakat jot tsináltattam, Jetés Palinak fát adtam a fatalpas szekérbe, hogy tsináljon egy lajtorját. (csináljon egy létrát), Tompa Andristol kértem kölcsön egy sarogja állot (istállóban rácsos etetőt) és egy fél rudelő agosnak való fát,- a tehéncsordabeli marhákat is hon hagytam, 3.-án a malomba adtam két zsák kenyernek és egy zsák disznónak, és egy zsák fejérnek valót, a tiszta búzát haza hozta Mihály, melynek kértem a Nénémtől 9 véka rosot, Andrásné mosot, - a lovaknak a nagy istáloba tsináltattam télre helyet az ökrök mellé, - tegnapról levelét kaptam a városi bironak, hogy levelem van a postán,

60. lap. 1836 november 4.-én az ökör istáloba a lovakat által költöztettem, - és Andrásné kívül mind a kettőt belül a nagyot megmeszlte, - a pintzébe tettem 62 tököt válogatva, a piatzra kötöttem egy véka rosot, egy véka fuszujkát, és a Nénémnek 12 köből rosot, magunknak 40 répát. – a cséplőknek adtam négy kal zabot, hét véka rosét, (rozst) melyből András elvitt négyet, Josi egyet, 5-én elvittem a Néném rosát is, s adtam 1 rft. 9 krajcárért vékáját, a fuszujkát 1 rft. 40 krajcárért. Hatujkáról hazahoztam mind az ökröt, vettem nadrágnak való posztot 1 és fél szinget 4 rft. és 15 krajcárért szingit, fél rőf selymet, 9 krajcárt a szabonál hagytam, - melyre úgy egyéb apróságra költöttem a Néném pénzéből 9 rft.-t, - hazul levelet kaptam ... 7-én a cséplést elvégezték, s lett a részen kívül 20 köből, részbe ment egy köből és fél véka, - a vásár elmaradt, a fatalpu szekeret igazítani vittem a kovátshoz, Miska nem volt hon, 8-án a városba vittem két ökör szekéren 11 köből rost és nem tudtam eladni, hanem Albertnéhez bétettem, eladtam 40 répát 42 krajcárért, a nadrágot a szabotól elhoztam s fel is vettem, tsinálása 1 rft. 30 krajcárral adosa maradtam, - a veres csizmán és a zabolán vett borjubör csizmán igazítani adtam 1 rft. 30 krajcárt, 9-én a rosot eladtam, a zabot kifizettem, úgy a Néném rosa árából a nadrágom ki vett pénzt is, 10-én a Nénémnek borjus tehént vettem, 47 rft.-val és 30 krajcárral, - a fatalpu szekérbe kast vettem 1 rft. 6 krajcárért, - mikor a Néném az előbb vett sarogját kasnak 2 rft. 30 krajcárral az árát megfordította, 11-én Csernátonban a Farkas licitációján voltam és nem vettem semmit, a kovás a fatalpu szekeret megigazította, úgy az ágoval lajtorjára a vasat fel is verte s haza hozattam az ökrökkel, - a 8-án a postán az Én értklevelemmel együtt Valanst .. levelét kiváltán az árát kifizette, 12-én a fatalpu

szekeret összeállítottam, délután elmentem rajta Borosnyoba és Konya Jánosnak vittem intereszbe (hitelbe) egy köből buzát, a pénz derekából is megadtam 30 rft.-t, onnan mentem estére Egerpatakra és onnan, 13.-án Rétyre Keresztesnének az Én részemről járó intereszt 6 rft.-t és 15 krajcárt által adtam, a teheneknek répát kezdettem adni, 14.-én egy kösöt vettem Mátisfalvi Csomos Jánostól, 5 rft.-val és 30 krajcárral, az árát 22.-én ígértem, hogy megadom.

97. lap. 1838 augusztus 21.-én mint a 91.-ik lapon a 29 krajcár napi jegyzésbe irt hat krajcárt pontatlanul lehet olvasni, azon föld július 18.-ik napján learattatni a Néném részét a felírás ellen minden egyezésem nélkül, akaratom ellen betsülés nélkül elvitette 3 szekér vive 17 kalongát - a Néném vissza hozta a feleségemtől neki aratott és a fentebb irt lapon amelyminden akaratumk ellen itt hagytam 22.-én a tegnapi napon felvett rosbol 6 köblöt ökör 2 köblöt lovasszekéren a városba küldtem, amelyből eladatott 2 köből per 6 rft.-ért és 48 krajcárért, a többit betették, 23.-án a Néném rosából itt maradt részt is elvitte egy szekere, s azon felül az enyémből is 10 kalongát és így neki maradt 23 kalongya és 20 kalongya, 27 kivételezve, a városba voltam de a rost el nem adtam – Szabo Andrásnének megfizettem a kétszeri hozás pálinkáját, elmaradt még egyszeri, Miklos a tarlot kaszála, 24.-én letörlőleg (adóságért cserébe) kaszála, a buzát felvettem s lett 6 véka, melyet a malomba is küldtem, - a kapát bevitte Sándor a borso szedésből, 25.-én Inesz a városba ment, és haza hozott 21 köből rost, a többi ott maradt, a keresztfától hordtam 3 orakor 17 kalongya rost a csürbe, s az eső miatt mind félbe maradt, 27.-én a keresztfától lehordattam mind és lett onnan 23 kalongya, 28.-án a rost feltakartattam, 29.-én az aszlagba tétettem 50 kalongya rost, buzát is 28 kalongát, a csürbe a rost 23 kalongát, buzát 30 kalongát, ezen kívül

98. lap. ezen kívül kicsépelődött ros 58 kal, búza 5 kal, képebe ment 3 kal, a tulso lapon van 128 kal, 1838.-ban a termés 194 kalongya. 30.-án részibe kezdett csépelni Nyáguj Márton, buzát Mihálynak, 31.-én a Néném zabját aratni kezdettem, 9 aratovel, ebből pénzes három, s arattak, s lett 32 kalongya. Szeptember 1.-én Miklos és Borláti Pista ketten lekaszálták a fekete borsot, s az árpát is, - a buzát, mely volt 12 kalongának a szeme felszorva lett, 10 véka e vetni valo buza, - 2.-án Marosvásárhelyről megkaptam a Fogaras vidéki Grenty Boca fogságért beadva volt leveleimet s a magos helyekre fizettem ...1 krajcár válasszal, - 3.-án a borsokertből a csürbe tétetett 18 kal buzát tsépelni kezdték, - Tompa Pál a bátyámnál ebédelt, valamint Dénes Balás a feleségivel tegnap nállam, amikor a zabot megnéztük s amint a végiről láttuk volt 33 kalongya zab a földbe, 4.-én az árpát felaratták, a fekete borsot kétszer haza hoztam, a buzát kitsépelték, a buzából lett 5 köből szép, ebből egy véka ment részbe, vető lett 3 és fél és így ez az ez előttivel lett 35 véka, Josától levelet kapván ...aláírtam, a szolgálknak vettem: Miklosnak egy pár tsizmat 6 rft. Katinak 4 rft. 25 krajcárért két harisnyának valot 4 rft. 42 krajcárért,

99. lap. 7.-én Dénes Balás a maga szekeren a 33 kal zabot elvitte, senkinek se adván hirt, a kendert eláztatták, lett kendermag 3 véka vetni egy életnek, 8.-án a Néném féle rosot csépelni kezdték, a szilvát leszedték, 10.-én a lencsét és borsot lekaszált Miklos, a mákot learattuk és lett 27 kéve, 11.-én a rosot kiforgatták és lett 24 kalongából 18 köből, s ebből a fészerbe ment 2 véka, a lencsét és borsot haza hoztam s lett 3 véka borso és 2 véka lencse. 12.-én az árok mellé vetett Miklos 5 egész véka buzát délelőtt, a malomba adtam két sák (zsák) buzát, a Kovácsnak 1 véka rosot, délután a ... 5 véka rosa, 13.-án a városba eladtam 3 köből rost per 1 rft. 42 krajcárért vékáját, vettem magamnak 5 rft. 30 krajcárért és Inesznak 3 rft. 30 krajcárért csizmat, délután két ekével az eprésen elvettem 10 véka rosot magamnak, 14.-én, a kaptárba délelőtt 6 véka buzát és a Nénémnek az 15.-én az árpa kapát ... 17.-én az árpám behordatták, s bé hordták 4 izbe – ebből két szekér vissza – a többi ...18.-án ...szolynál jártam, a tartozásomrol egyezni és nem lévén ott a feleségére vásárnagra tett terminusra, 29.-én a Bátyám adott 3 kalongya zabot, melyet a Mátisfalvi szerből a lovakon haza hoztam,

100. lap. 1838 szeptember 19.-én haza a levelet irtam, Matosfalvi Czel Szabo fiától ... 20.-rol, 20.-án a kendert kivették – 21.-én a fuszujkát a mezőről haza hoztam a kinti szekérrel, 22.-én két kis szekér tököt 20 kal. – az árpát felvették és lett 12 köből és 2 véka, 23.-án a malomba vitt buza, 6 zsák köz, 1 zsák fejer kenyérnek valo, és egy zsák disznonak valo, és így van nálam 9 zsákkal, 24.-én a Bátyámtól kapott 3 kalongya zabot kitsépelték s lett 3 köből, a hizo pajtát megigazitottam, 25.-én az istálot megtapasztották, Bitai Samu megházasodott, elvévén ...Lilit, a lakodalomba ott voltunk, 26.-án hoztam egy hordo szekér Hozott 3 zsák árpát lisztnek, 27.-én Inesz a városba vett egy kötés fonalat 11 rft.-val. 28.-án megnéztem a vetéseket mivel hoharmat lett, s meglepeté-

semre kikelve találtam az eprés alatt való 2 vékát,

101. lap. 1838 szept. 28.-án ... inenső vége 29.-én tököt hoztam a disznoknak, okt. 1.-én az istálot megsikárolták, 2.-án a kölest learatták, s lett a fuszujkás földön 8 kalongya, a másikon 2 kalongya s 3 kéve, 3.-án tubákot .. s lett 78 csomo, azután 3 szekér pityokát ástak, 4.-én a többi dohánt is fel ... Inesz és lett 26 csomo, azalatt a pityoka ásást elvégezték, s lett egy jó szekér, délután még szekérre való tököt hánytak azon felül, haza hoztam az ökörnek is egyet, 5.-én Kati Zabolára ment, Én a lovakon hoztam 3-kor tököt, Miklos a kölest behozta és egy szekér tököt, - D Joskának levelet irtam, a vetni való pityokának vermet ásattam, s tettem mérve 17 köblöt, ezen helynek melletti végénél a kert felé nyujtolag ... gabona ..6.-án a pintzébe behordattam a többi pityokát, a színbe, Inesz Kovásznára vitt 2 véka rosot, hogy vadalmát vegyen belöle, 7.-én ...gyűlést akartam tartani, de nem jöttek el, 8.-án Miklos az erdőbe volt, a káposztát levágták, a füves kertből...hoztam, Miklos az erdőbe volt, 13.-n Miklos abroncsozott,

102. lap. 1838 okt. 13.-án a káposztát bésozták, 14.-én Ikafalván voltunk ebéden és Ferust (1836-ban született Sipos Ferencet) a Nénnye ott hagyatta, 15.-én a török buzát haza hoztam és lett rajta 2 nagy és 7 kis szekérrel, a tököt mind haza hordattam és lett összesen 6 hordo és 8 kitsi szekérrel, kárt láttak lopást már fél véka törökbuzát, (kukuricát) látta Orbán János Csomos András és Bodo. 16.-án a törökbuzát fel bontattam a vetvetni valót felkötögettem 511 pár ..., 17.-én a répát ásták és haza hozott Miklos egy szekérrel, 18.-án a kotsánt (kocsány virágnak vagy termésnek a nyele) learatták, a répát mind hza hozták a lovakkal 3 az ökrökkel 3 szekér répa, 19.-én egy szekér kotsánt hordtak az ökrök, Hövejes a tegnapi napon megholt, 20.-án négy kalongya kotsánt adtam Hövejesnének, a fejszét Mikloshoz vittem igazítani, Ferust Ikafalvárol haza hoztam, 21.-én Dénes Balás hozott szilva csemetéket, Ferust elvitte, 22.-én a szín alá téve volt 3 ... répát verembe tettem, 23.-án a szilva tsemetéket elültette Miklos 34-t a régi 3-at az új szilvásba, 24.-én két zsák törökbuzát ...megszárasztva lett 3 véka,

103. lap. 1838 okt. 25.-én a tinot ... eladni hajtottam, de nem vették meg, 26.-án ... a bába Gyurinak adtam 22 rft.-t, a havazás a határt beszabadolta, 27.-én 28.-án vettem 9 rft.-val párját Getzi³⁸⁸ Tamástól 10 juhot, melyből 5 feketét és 4 fejt meg is bélyegezve kezemhez adott, egy fejt pedig fog adni később a magáéból, a béjegem: mind a két füle hegye ...el van vágva, egyik hátra a másik elejére, az árát megadom az az asztagban levő rosbol, ..14... ide hordtam és a 15 rft.-t megadtam, 29.-én Szentgyörgyre mentem elvive a tino árát 26 rénusforintot, Kati átadott malacát eladtam 2 rft.-ért, egy Szörceitől kapott faj diszno malatza megdöglött, és így van négy disznom, 31.-én háltam Egerpatakon, ahonnan Brassoban voltam, nov. 1.-én Barátoshoz jártam, hogy megnézetném a lovat, mivel sántál, de nem kaptam haza,

104. lap. november 2.-án Miklos az erdőbe ment mert igen szép idő volt, 5.-én hasonlólag az erdőbe volt, a vetni tartott két szekér árpát felvették s lett hat köből és két véka, részbe adtam 1 vékát, 6.-án Csernátonba jártam Sereszelynél, de hiába, az asztagot bé hordattam, s a rosot kezdette Nyáguj Matyi a legényekkel tsépelni, 8.-án Inesz a városból haza jöve Ikafalvára ment s Ferust ott hagyta, ahol a gyermeknek vett 1 forintos tsizma árába adtak egy köből zabot, 9.-én kitsépeltek 20 kalongya rosot s felvéve lett belöle a részen kívül 12 köből és másfél véka és a részbe szánt másfél véka, 10.-én Inesz ökörszekérrel 10 köből a városba vitt s eladott 4 köblött, a többi haza hozta, adta vékáját a 4 köbőlnél 7 rft. 24 krajcáron, így adtak érte 29 rft. 36 krajcárt. 11.-én az ...kertét amintlicitálták és Orbán Pál 12 esztendőre ...13.-án Miklos a keresztfához vitt hat szekér ganét, mielőtt a városba vittem 8 köből és másfél véka rosát per 51 krajcárért vékáját eladtam, ebből a veres csizmát megfejeljék adtam 23 suszákot 14.-én Miklos Csomossal vittek 16 szekérrel,

105. lap. 1838 november 14.-én Getyi Tamás a tizedik juhot is elhozta és Én is úgy amint alkalom volt 28 ... mely tizedik fejtér kisebb a többinél és csak a fél füle vágom úgy csapva mint a többi a más füle csak ugyan van vágva, 15.-én Miklos vitt az akójból 3 szekérrel, vettem 18 sing zeke posztot 9 rft.-val, 16.-án a disznopajtából a ganét kivitte Miklos 3.-szor, és így a keresztfánál 17.-én 28 szekér ganét elteritettem, Csomos a Miklos zekéjét megvarta, felment rá 9 és fél sing, 18.-án Inesz Ikafalvára ment Ferust haza hozta, 19.-én a Kotsis Gáspárné testvére az ígért írásokat el nem ... B. Ferenc két véka buzát küldött, 20.-án a Székbe jártam s délután a borsoszebéli tíz vékás a

³⁸⁸ Getzi jelentése Gergely, Székelyföldön így becézték a Gergelyt a közelmúltban is. (Olosz Katalin 2006 aug. 4. levele alapján)

Sereszely tartozása megadásáért 300 azaz háromszáz rtf.-ért Gál Rosinak a Mester Corpani János régiuszsága alatt eladtam állagba a gyermekeinek, 21.-én Sztkatolnán jártam, ... s a vékát melyet szegődtem volt két ággyal együtt 14 rtf.-ba, és előtt adtam volt 4 rtf.-t és 10 krajcárt, megtsinálva haza hoztam, az ágyak meglesznek mához egy hétre, 22.-én Inesz a városba vitte a buzát, s eladta vékáját 2 rtf. és 7 garason, 23.-án Kovásznán voltam törvényben, 24.-én a hizoknak melyek ettek eddig pityokát két hétig – az előző hétig répát, azelőtt tököt, - kezdettem törökbuzát (kukuricát) adni enniek.

106. lap. 1838 nov. 26.-án a nov. 20.-án a borsoszerbeli földre felvett 300 rtf.-ot Sereszelynek megadtam s az irásom elszaggattam, 25.-én Dénes Balázsné itt járt s a gyermeket magával vitte, 26.-án a juhokat a Bátyám haza hajtatta, mivel nagy ho lett, 27.-én Inesz elvitt 15 véka rosot s adta per 1 rtf. 48 krajcárért vékáját, 28.-án Miklos a két kisebbet a hizobol megölte s lett egy jo uj szalonnája, 29.-én a Barabás Sándor nitvalo egy leányt Trésit megfogadtam igérvén neki pénzt 20 rtf.-t, egy pár uj egy pár fejelés csizmát, viselő rokoját, harisnyával rojtos ruhát, nyúl ruhát 3 sing 2 inget, nem jött el, 30.-án megfogadtam a Bátyám málnáló Latyit igérvén neki 4 véka vetést, 4 rtf.-t, derék bundát, zekét, 2 harisnyát, 1 pár uj és egy fejelés csizmát, 3 inget, 2 gatyát, egy sapkát, december 2.-án megfogadtam nagyobb szolgának a Czel Latzinál (Lacinál) levő Szög Lajost, a bére 8 véka vetés, 8 rtf., 1 forint kalapra, zeke, kitsi bunda, két harisnya, 3 ing, 2 gatyá, egy pár csizma és 2 pár botskor (bocskor), 3.-án kapáló leánynak megfogadtam az Andor leánykáját, Ágnest, a bére egy pár tsizma, egy Harisnya, egy ... ruha, 2 ing,

107. lap. dec. 4.-én Betző Sándor ... osztály aránt megegyeztünk, 5.-én a nov. 24.-én megöletett 2 malatznak az arolékját a füstre feltették, s a szalonnát a falra, 6.-án a tsizmám a városbol (a naplo szerint SzentKatolnárol) haza hozták, 7.-én a kovátsnál jártam, 8.-án jöttem reggel haza ez alatt felvettek 8 kálonga rosnak a szemit s lett 19 véka s egy kitsi, amelyből 17 vékát 10.-én Inesz elvitt a városba s adta vékáját 1 rtf. 40 krajcáron, 11.-én a Malmos pert itéletre adtam, 13.-án Ferust (Ferenc fiúkat) haza hozta Inesz, 14.-én a három nagyobb hizot leölettem, 15.-én Kovásznára mentem s vettem 1 rtf. 24 krajcárral köblit 3 köből zabot, melyhez 16.-án Szörcsi János úr is adott két köblöt és haza hoztam, 17.-én az első házba belétöltöttem mind az öt köből zabot, 18.-án a Malmos perreferálása elhalasztolodott, 19.-n a Szörcei féle gölye (nöstény disznó) megmalacozott hármát, 20.-án Inesz a városba ment, a Nemere felelte igen fura, 22.-én a a közepső gölye is megmalacozott hármát, 24.-én a csuprom meglopták s nyomkövetve a hütöttséggel meg kaptam H. A.-t. 24.én Eugén³⁸⁹ ide jött estve, 25.én elmentünk Gkafalvára szánnal, 26.-án Gkafalváról ide jöttek Ineszt elvitték, 27.-én Eugént Inesz haza vitte, a Hidke ide adta az ígért ... és két berbéts bárányát, (berbécs: birka általában kos) hogy adjak értte egy nöstény bárányt, a Josának irt levelet a postára tétettem, Hazul levelet kaptam, ...melyre írták,

108. lap. hogy Matosfalvi Czel Andristol küldöttek volt levelet abba 5 mellette 2 összesen 7 pengő rtf.-t, 28.-án Martonfalvára mentem de öt meg nem kapva a káplárral reportra marasztaltam, 29.-én beszéltem Datzo Hadnaggyal ez aránt miután 30.-án felmenve Csernátonba a Káplár mondta, hogy megpanaszolta Czelnek , a köztől ez nap kaptam az eddig tagadott levélnek megesmeréséről igazat, melyet 31.-én ...szantia mellett beadom a reporton Datzonak aki ugy nyilatkozott, hogy panaszom válasz nélkül adatott, el igazság végett kezéhez, - ezek után békével eltölt a lefolyt 1838 esztendő és béállott az 1839 esztendő, mikor is januarius 1.-ő napja fagy és felleges idővel jött elé, számot vettem Miklossal akinek adosa maradtam 11 rtf. és 55 krajcárral, Csomos Sándornak hasonloul pénzel, 4 rtf. és 10 krajcárral, a kitsi leánykának 1 rtf.-val és így összesen maradtam el a háromnak, a negyediket kifizettem, innen a 17 rtf. és 5 krajcár, (11+4+1=16 rtf. 55+10=65 krajcár, ami 1 rtf. és 5 krajcár, az összeg így lett 17 rtf. és 5 krajcár)

109. lap. in anno 1839 január, 1.-én mind a két szolga és a kitsi leányka szolgáltyokba beállottak, 2.-án estve bé hánytak buzát, hogy másnap tsépelni kezdjenek, Salamon fel jött s a Bátyámnál hált mikor is az üstöt elvitte, 3.-án elmenvén mi is Létzfalváig, hol is megnéztük a helyet, hogy a juhokat oda hajtassuk a szalmáját elveretni, 4.-én a mult hónap uto napján a Svadronhoz bé adva volt kérel nem telyesedésbe kellettövé telét sürgetni jártam a Hadnagynál aki a holnapi napon ígérte el igazítását, a nov. 29.-én fogadott szolgáló elé nem jövén, megfogadtam a Czifráné leányát, akinek a bére megvagyon, a bérjegyző irásban is, azonnal szolgáltyába bé állott, 5.-én a Bátyám a juhait

³⁸⁹ Botár Inesz testvére volt Botár Eugén.

Létzfalvára hajtatta, az enyimek itthon maradtak, a Hadnagynál jártam aki az ügyet el igazítani fogadta, ekkor nem jelent volt meg, hanem ujjal után küldött, a buzát mind lehányták s volt 27 kalongya, 7.-én a Hadnagytól értettem hogy a bépanaszlottam elé volt hosszas van, s az ügyem a közelebbi reportra vagyok halasztva, 8.-án Inesz Csernátonba járt, 9.-én kértem Széfán Jozsától 8 pengő rft.-t, költsön (kölcsön) melyet adott írás nélkül, délután Adolfot a csecstől elválasztani kezdte Inesz, miután szopott 10 hónapot és 17 napot, születve 1838 febr. 22.-én, március 7.-én kereszteltetett, (ezek szerint Sipos Sámuelnek volt egy 1838 febr. 22.-én született és 1838 március 7.-én kereszteltetett Adolf nevű fia, akiről a családi iratokban sehol nincs említés, valószínű, hogy gyermekkorában meghalt), 10.-én a városban vettem Ferusnak (Ferenc fiának) 1 rtf. és 6 krajcáron tsizmát (csizmát), 11.-én számoltam az Jövedelméről s abból tett költségekről, 14 kalongya rosnak a szemit felvettük s lett 29 véka ebből részt adtam 13 kupát,

110. lap. in anno 1839 január 12.-én, Ikafalvára³⁹⁰ jártam a Bátyámmal, (Sipos I. Zsigmonddal, született 1800-ban), Feruskának (Ferenc fiának, született 1836 elején) a tsizmát (csizmát) felvittem a sarkantyut feltervettem, - Orbán Pál az Eulai kert jelen.. arendájának (haszonbérletének) meghozta felit, nyugtatványom látnak a ...ra írva, - Inesz Szörcsén³⁹¹ járt, 14.-én Csernátonba jártam s a Városba (Kézdivásárhelyt) s estve (este) Czel Anti megadott 5 rft.-t, 15.-én a reportra jártam és délután kivettem arendába a Betző Andris jószágát, megfizetve az első részlet ki arendát 15 rft.-t, az arenda ideje 12 esztendő, 16.-án a Czel Antinak az ötse (öccse) meghozta a 12 és fél rénesforintot is, és mivel a levelet elé nem adta garanciát adtam, hogy amikor elé adja akkor a beléje zárt pénzt vissza adja, - a répát a veremből ki vettem, s a pintzébe bétettem, 17.-én Inesz a városba (Kézdivásárhelyre) ment s a haza írott levelet postára tette, a városból ment Ozsdolára (Kézdivásárhelytől nyugatra fekvő közeli falú Ozsdola) hozott egy légej (A légej fából készült zárt edény, két fadugóval bedugható nyílással. Egyik nyílás nagy, ezen öntik be vagy ki a folyadékot, a másik kicsi, a levegőztetésre szolgál. A teljes légej 30–35 centi átmérőjű, kb. 20 centi magas, korong alakú edény. A vizes légej felfelé keskenyedő csónkakúp alakú mintegy 10 liter befogadóképességgel.) pálinkát, melynek valamint a karátson (karácsony) előtt hozottival ados vagyok összesen 12 rft. és 30 krajcárral, 18.-án A Miklosnak volt tartozásom az Annyának kifizettem, 11 rft. és 55 krajcárt, - a termet tököket felmérték, hogy elcseréljék, - a kisebb malatzokból (malacokból) egy megöltet, mivel a többi megnyomta volt, tehát maradt még öt eféle, 19.-én a nagyobb malatzokból is megöltünk egyet, 20.-án Kovásznára a bálba menni el mentünk, délre Szörcsére, s onnan a Szörcsei János úr költségén a bálba, ... járt Eugén és Ikafalváról 21.-én Délután haza jöttünk, a Betző jószágá ... 22.-én a lovakon hoztak egy tönköt Oszolárol 23.-án a márkosfalvi pernek 30 – ra tették a tárgyalása idejét,

111. lap. 1839 január 23.-án Csomos hét szán fát hozta, 24.-én Oszolárol a lovak hoztak egy tönköt, 25.-én Kovásznán Nagy Mihály adott 3 ...rft és az adóságba 10 krajcárt, ezen felül adtam Én is 50 krajcárt váltoba, Szabo Antal a leveleit elvitte, 26.-án Bitai Samunak adtam két malatzot a nagyobbakból, és így maradt 4 ártány (herélt sertés) és két tarka gölye (nőstény disznó), - az ökröket és a lovakat küldtem Oszolára fáért, amikor vittek egy sák pityokát (zsák krumplit) – a kisebb malatzokból egyet megöltem, így 3 ártány (herélt sertés) és egy tarka gölye (nőstény disznó) maradt tartani, - 28.-án Salamonék Ikafalváról jöve itt jártak, 29.-én Inesz Ikafalvára ment, s Ferust (Ferenc fiát) haza hozta, mert rosszul volt, - a Nénémnek egy nagy lapitot (gyuródeszkát) vitt, 30.-án Balás sogornak a leánya ellen a Compániához (társasághoz) panaszt irtam adosság és szidalmazásért, (ez azt jelenti, hogy **Sipos V. Sámuel** nővérének Karolinának és férjének Dénes Balázsnak 1839-ben már volt egy legalább 19 éves leánya, így a házasságkötésük 1819 körül volt, és Sipos Karolina 1800 előtti években, vagy 1801-ben született, mivel Zsigmond nevű testvére 1800-ban született) – Gál a Malmosnak nevezett pert megnyert a Széken (Bíróságon) 31.-én Futásfalvára³⁹² mentem a Druszával (drusza, akinek azonos a mienkkel a keresztnéve, tehát valamilyen Sámuelről van szó) egybe fogva ahol is a Jalu leveleit és a per folyást kivettem – az kitétellel és Marosvásár-

³⁹⁰ Ikafalva: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38B-C1 Háromszék vármegye, Kézdi járás.

³⁹¹ Szörcse: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38C2 Háromszék vármegye, Orbai járás. Kézdimárkosfalvától északra fekvő közeli falú Szörcse.

³⁹² Futásfalva: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 38B-C1 Háromszék vármegye, Kézdi járás. Kézdivásárhely közelében, keletre található Futásfalva.

helyre irtam Mgs Keretes urnak, hogy espediálta azon draceptori apellát (apellálás: jog, fellebezés) mandátumot (mandátum: felhatalmazás) melyért február 1.-én ...el is ment, Kovásznán ítéletet mondtak a Bitai perében miszerint oculatio (oculum pro oculo et dentem pro dente, szemet szemért, fogat fogért) rendeltetett, Kovásznán voltam, - 2.-án Dombit megkértem hogy Csomost intse meg, hogy a jóságon ne pusztítson, - Dénes Balázs, a Néném, a Bátyám, s Inesszel Egerpatakra mentünk, 3.-án haza jöttünk, Balásék itt háltak, 4.-én haza mentek betzönit betsülték, 5.-én Csernátonba jártam, nem volt szék, 8.-án Szörcsére mentem a Gabrianyi dolgában, és 9.-én miután a székből haza jöttem adott Szörcsei János 5 rft.-t. 10.-én kifizettem a nagyobb szolgát s eleresztettem,

112. lap. február 10.-én Zabolai Jakabfi hozott egy kötőrudat, 11.-én a Bátyám leányát megkeresztelte a Mátisfalvi pap, keresztelve Rosáliának, 12.-én Angyalosi Gazda Gábor a Josef névre leszállított perbe fizetett 5 rft.-t, 12.-én a Jalu dolgábanadoslevél megérkezett, 13.-án a temető aránti Bizottság itt járt, egy fejér (fehér) juh megdöglött, és Én három szürkét megnyuzattam, a bőreit megvette Getyi ... 16 suszákjával, igérve, hogy az árát péntekhez egy hétre meghozza, - Dénes sogor a legényeit levéllel itt járatta, s Én is válaszoltam, 14.-én Inesz az Úr asztalára bort vett per 1 rft. 4 krajcárért kupáját, Estve ide jöttek Dénes Balázsék, 15.-én felmentünk Dálnokba a Király Biro urhoz, hogy a pere árait beszéljük, 16.-án Betzö Miklossal elmentem ...ra a Bárohoz ítékezni a Gál ellen kellett remitusot (visszaküld) - melyet 17.-én megolvastott Barabás Samu is, 18.-án falugyűlésre hivatott és a Mátisfalviak jelenlétében felolvastam a remitust (visszaküldést) miután Betzö Sándor Mátisfalván leírta és Kelemen Marit megfogadtuk, hogy elvigye, igérvén 10 rft.-t, 19.-én Inesz Ikafalvára s sok hammut hozott, 20.-án Egy czirmos aru fejér fiu meg bárányzott fekete kos bárányt – Salamon itt hált, 21.-én Egy Eresztevényi³⁹³ emberitől Keresztesnének az interest megküldtük, Salamon látta, 22.-én a Gabrianyi dolgában Szörcsére vittek, s nem végezhetve halasztást ahoz 2 hétre ...

113. lap. február és március, febr. 23.-án, Szörcséről haza küldtek – amely nap a Kolozsvárra küldtünk el indult, 24.-én Ikafalváról itt jártak és Ferust (Ferenc fiát) el vitték, - egy kö sot vettem 5 rft. 25 krajcárral, azaz 4 rft. 35 krajcárral, 27.-én a Szék szinin Dénes Balázssal a békesség el próbálkozott – de volt feleségivel meg nem egyeztetett, (Dénes Baláznak e szerint a második házassága volt Sipos Karolinával) március 1.-én Szörcséről elindultunk Kovásznára, de a Zabolai réten el nem mehetve vissza tértünk – látott Kos a szolgájával és egy Kovásznai káplár, 4.-én a vett sot hét darabba vágattam, 5.-én és 6.-án Kézik székbe székez és volt, 7.-én Inesz a városba ment és Én Dánosba³⁹⁴ voltam Miklos Antalné részire a fiai ellen lévő osztályba, 8.-án estve haza jöttem és 9.-én Kovásznára mentem szánnal, 10.-én amelyik juhot leg előbb megbárányzott volt megdöglött és megnyuzattam, bárányzott volt február 20.-án, 11.-én Dánosba mentem a márc. 7.-én és 8.-án folytatott osztály elhatározása meg hallgatására, 12.-én Dánosbol elmentem a Székbe, mikor haza jöttem délután 20 orakor, megérkezett Kelemen Mari Kolozsvárról elhozva a recurtus (visszatérő) beadások kellett jeszimoniumot , mely vala zárva a Bikfalvi³⁹⁵ levélbe, Aposom (tehát apósa, Botár Inesz édesapja 1839 márciusában még élt és Kolozsvárt lakott) küldött levelibe zártan Eugénnek³⁹⁶ irt egy levelet, ami március 4.-én kelt, 13.-án szék nem volt, s ezzel vége lett a...16.-án Szörcsére mentem, s délután elmentünk János urral Kovásznára a paphoz, akivel a földekről beszéltem, 18.-án a Betzö szekereihez 3 löcsöt (löcs: a szekéroltal felső szélét a tengely külső végével összekötő vasalt görbe rúd) vasat hoztam, s felvitték Dánosba az osztályba, 19.-én Csernátonba mentem Sereszelyhez árpáért és zabért, de akkor nem adott, innen mentem Domokos Jozsef urhoz, hogy a földek vásáráról beszéljek, s azt igérte, hogy szombaton lejő és többet mond, 20.-án Szebán Zolival beszéltem, ugyan a föld vásáráról, hogy az Apám (Sipos Gábor édesapja, tehát még élt 1839.-ben, s gyermekei: Zsigmond, Karolina és Sámuel) részire gyermekeit ki szeretném fizetni, s ígéretet tett, húsvét harmadik napjára, hogy ad négyszáz rft.-t. 21.-én Inesz a Kolozsvárról Eugénnek küldött levelet meg küldésre a városba vitte, 22.én Szörcsei János és Mihály urak meg...

³⁹³ Eresztevény: A történelmi Magyarország atlasza...i. m. 38B2 Háromszék vármegye, Sepsí járás. Kézdimárkosfalvától északkeletre van Eresztevény.

³⁹⁴ Dános: A történelmi Magyarország atlasza... i. m. 26B5 Nagy-Küküllő megye, Segesvári járás.Segesvár közelében, keletre van Dános.

³⁹⁵ Bikfalva: A történelmi Magyarország atlasza...i. m. 38B2 Háromszék vármegye, Sepsí járás.

³⁹⁶ Botár Inesz testvére volt Botár Eugén.

a Dima házát és kertit, 23.-án Sereszelytől vettem árpát per 5 rft.-ért, zabot per 3 rft.-ért köblit, minkettöböl 10 köblöt, összesen vagyok adosa nyolcvan rft.-vel melyet meg akarok adni junius 17.-ére.

114. lap. 23. március Különben lekötöttem hitelezéssel a völgyön kívül lévő két vékás földem azért summa pedig azon esetre, ha a megadáskor a vett gabonák piaci ára felyebb lesz, azon az áron fogadtam, hogy meg fizetem mindazon tiz köböl árpát és tiz köböl zabot haza hozta az ökör szekér és a lo szekér, a zab meglehetős tiszta, melynek most az ára 2 rft., árpa elegyes melynek az ára négy rft. Köblinek – és így jelenleg felyebb adosa az árpa 1 rft.-val, a zab 30 krajcárral, mely okot remélve, hogy a fizetés idején felyebb nem fog menni, az arra a szükségtől neki szerződötve könnyen megigérhetem az irt módon fizetni, megfizettem az irás van a pugilárisba (jegyzetkönyvbe) mert a contractusban (szerződésben) maradt, 25.-én Inesz megvett Baba Andristol egy ökör borjut 9 rft.-val, melyért 26.-án adott Szörcei Jánosnének egy gyűrűt aki is adott érte 2 és fél véka rosot (rozst), és ezt kipotolta 3 vékára, 28.-án eladta a városban 6 rft.-én a többit Én kérve a bátyámtól 10rft.-n meg adtam, a többi 7 rft.-t, pedig elköltötte az innepre (ünnepre) vásárolva, - a postárol hozott levelet, megírja Aposom, hogy a jóság vásárra tehető pénzt Szent György napján nekünk mástól kölcsönözve kiadja, csakhogy váltót adjak rolla, 30.-án ...haza ... 29.-én írva, hogy magam fogok érte menni, Szentkatolnán jártam mutatni a vásárol lelő contractust, (szerződést), Inesz Betzöhöz veteményezett, március 31.-én és április 1.-én a Húsvéti napokat békével töltöttük, április 2.-án Inesz Csernátonba ment Én pedig Szefán Zolitol kértem költsön két pengő rft.-t, és így a 9.iki januári ados 8 rft.-vel együtt vagyok adosa tiz pengő forintokkal, 6.-án a Betzö házába a kementzét leszedte Szefán Zoli, s a közöt bérakta téglával, az ökör csordabeli marhákat felrották, a pityokát a veremből kivettem, hiba nélkül telelt, jollehet a verem egyik oldala nagyon vizes volt, mely az évben ázhatott, mivel igen egyarányu kemény volt mind ez ideig a tél, 8.-án Hövejes Miskát Kovásznára küldtem a Paphoz levéllel melyben tudakoztam, hogy az adott szava szerint mikor kapok pénzt, mivel a terminus (határidő) igen közel van, mire az napi levéllel 9.-én válaszolt, hogy 18.-án maga ide jö és ami pénzt összeszedhet elhozza,

115. lap. április 18.-án Szefán Zolitol felvettem a Mátisfalvi szerbéli földem felére 150 rft.-t, a volt 25. májusi adossággal kipotoltam kétszáz rft.-re, 19.-én Kovásznán a Paptol felvettem háromszáz rft.-t, a völgyön kívüllevő 3 köblös földemre, - az alatt a Bátyám kérve Gáltol az ő utkelőbeli földére 250 rft.-t, ebből nekem adott kölcsön 225 rft.-t, mely pénzzel 20.-án elindultunk Küküllő végébe Gváralyán háltunk Rákosba³⁹⁷ 21.én Szitás Kereszturon³⁹⁸ és 22.-én megérkeztünk szerencsésen a Gábor János házához, holott is 23.-án a más elintézett módon a kívánt 1200 rft.-t hiba nélkül általadtuk és így a Sipos Jozsef részt örökösen megvettük (Sipos II. József, Sipos II. Gábor testvére, akinek fia Sipos V. Sámuel. Ennek alapján Sipos II. József 1839 előtt hunyt el) – onnan mentünk háltni Ludasra³⁹⁹, 25.-én esvére Kolozsvárra, 26.-án Aposom adott az Én kötelező írásomra, hogy amikor kívántatik három honapi előre valo megintésre tartozom megfizetni a hatszáz – 600 rft.-t, mellyel 27.-én elindulva háltunk Tövisbe⁴⁰⁰, 28.-án Szebenbe 29 ...éj 30.-án estébéli 11 ora előtt érkezünk haza – május 1.-én a Bátyámnak a pénzt vissza adtam, 2.-án egy tehént vettünk 50 rft.-val, esztenára (juhok hegyi karámjába) hajtották három fejös juhom, 4.-én Kovásznára mentem, 5.-én a Bátyámnál volt 3 köböl féle földért a Feltő hasába Betzö Sándor előtt adtam 140 rft.-t, téglá vetöt fogadtam, hogy 20000 tégláért adok 60 rft.-t, melyből előre adtam 20 rft.-t, 6.-án a nagy házam ablak keresztjét, hogy a Betzö házára feltegyék lebontották,

116. lap. 1839 május, 7.-én Csernátonba voltam törvénybe, 8.-án hozott másodszor vesszöt az ökör, Csomos Zoliéktol a Mátisfalvi szerbe osztatlanul birt földet kivettem 150 rft.-tal adva a pénzt interesszére (kamat) 50 krajcárt, ebből a Bátyám pénze volt, a neki adtam 140 rft.-on felül levő 10 rft. - az interesz az enyém. – Eugén a tegnap ide jöve ma elment, mondta hogy 140 szál fának levágatásakori lejegyzésére küldjek9.-én Inesz a város felé menve elvitte Liszolt és oskolán hagyta, a favágoknak vitt egy véka lisztet, egy zsák pityokát és 6 kupa pálinkát, - az asztalosnak fizettem 7 rft.-t és 30 krajcárt, - az Agyokét Martonfalvára küldtem, Andristol 9 rft.-t és 10 kraj-

³⁹⁷ Rákosfalva = Alsó- vagy Felsőrákos.

³⁹⁸ Szitás Keresztur = Székelykeresztúr

³⁹⁹ Ludas = Marosludas.

⁴⁰⁰ Tövis: A történelmi Magyarország atlasza...i. m. 36B1 Alsó-Fehér vármegye, Tövis járás.

cárt adtam volt előre 4 rft.-t és 10 krajcárt, a pipa fogas ott maradt helyébe 50 krajcárt, 10-én elvégezve az asztalos a Betző házat költöttem reá pádimentumnak (padlónak, padlózatnak) deszkáért 7rft.-t, szegért százat 50 krajcárért, összesen 8 rft. 20 krajcárért, az asztalosnak 7 rft. 30 krajcárt, a kis ajtó és a kis ablak ráma 50 krajcárért, összesen 22 rft. és 40 krajcár, négy táblát belé az ereszre feltettem, - az Én házamtól jött ide három ablak tokostol és mindenestől úgy két ajtó – az itt volt nagy házajtó, a kamrára a kamra ajtó a kertbe, 11.-én Széfán Zoli az ereszbe rakott egy kentzét (növényi olajokból készült, fölkenve gyorsan száradó lakkos réteget adó termék) miután által költöztünk, 12.-én Széfán Zolinak adtam 5 rft.-t, tartozik összesen 13 rft.-tal és 42 krajcárral, a határkertet felmértük ... az Én és a Betző jóságán 8 ölet, a füves kertre egy, összesen 9 ölet, a kandiai és janor jóságán 1 ölet 4 lábat, külön külön a... 13.-án hozta Andris a 4 szekér vesszőt, ez napról 14 krajcárt megadtam a gabona árát Serestélynek, melyről az írásom elé nem kapva adott nyugtatóvány van a pupillárisba, (pupilláris: latin, régi jogi kifejezés, árvát illető, árvaszéki letétül elfogadható értékpapír) 14.-én: A Dénes Balás pere ítéletre ment, - a Bába Andristol 9 rft.-val vett borjunak a lábát a csordába eltörték és 15.-én meg nyuzattam, volt benne 40 font hus, eladtunk belőle 20 fontot, 6 krajcárral fontját, tegnap és ma is ganéztak az utfelölbe és a Néném volt földibe, a mult 9.-én elment és 11.-én hazajött idejéért Litszolnak adtam 15 garast.

117. lap. 1839 május 16.-án Salamonné nálam hálva a városba mentek Inessel, 17.-én a víz martba kendert tettem, 18.-án felszántottak bellőle és dél után a kendert a partra elvettem én, Kovásznán a téglavetőnek adtam 5 rft.-t, 19.-én a pünkösdi napok bé állottak, 25.-én a füves kert végibe a pázsit felől kertet és kaput tettem, 27.-én ...ábaba csür felőlől a téglához szalmát küldtem, 30.-án Inesz Ikafalván járt, junius 1.-én a kölest elvettem, vetve 6 kupát, a Csomos féle földre mindössze ment 8 szekér gané, ezen kívül meghordattam az utkelő külső felit – és a völgyön kívül lévő ... földet, 3.-án az ugarlášhoz (ugar: pihentetés végett bevetetlenül hagyott szántóföld, ugarol: ugart felszánt) kezdtem, a a Makhalisra mentem Barabás Sámuel urral, ahonnan haza 5.én jöttem estvére, 8.-án nem lehetett szántani az eső miatt, 9.én Dénes Balás sogor adott 3 rft.-t a pereire, 10.-én az ugarlást folytattam, - az ado arrant Barabás Sámuel ur, a Bátyám és a magma neve alatt iratott sürgető kérést a Tisztsségnek magma bé adtam, egyszersmint elhozva egy (valószínűleg testamentumot, végrendelete) fel vitt volt Szentgyörgyre Orbán ...fogadva szekeresül Lombi Györgyöt, 11.-én Dénes sogor a felesége perit helyre adta a többivel együtt, a füves kertbe létzből kertel (kertel: régen kerítéssel bekerít) tettem, 17.-én a bárányokat megnyirattam, 18.-án Csernátonba voltam törvénybe, 19.-én a marhák a füves kertből kironva a veteményekbe kart tettek, 20.-án Inesz a városba ment a tubákot vive eladni, fontját adta 18 krajcárért, Szaba Andrásnéól egy legej pálinkát hozott, kupája per 31 krajcár, a pityoka a mezőn virágzik, a Jalu adta gépel kaszálni kezdettem, lekaszálna 3 kaszás s azon felül a föld mellett is, 21.-én Ikafalván voltam a Dénes Balázs ügyiben, 22.-én két kaszás lekaszálna a Sajgo és Nádramenőbeli részem, s után kaszált a Szegesbe, Inesz a régebb kaszáltakat megforgatatta, 23.-án Kovács Ábrahámnak (**Kovács Ábrahám** ügyvédről, szintén ükapámról lehet szó, akinek felesége **Bodolla Anna**, s a leányukat, **Kovács Rózát** majd **Sipos György** fia, dédapám feleségül veszi. S. B.) válaszoltam a Csiszér Moriné dolgában.

118. lap. 1839 junius 24.-én kapáltak és később szénát takartak a Sajgoba és a Madramenőben, az árok mellől a falu füvit 3 s az én földemről 1 szekérrel haza hoztam, 26.-án a Sajgoból és a Nádramenőből is haza hordtam, és így hat szekérrel tettem az én csüröm also oldalába, a rétről haza vittem 4 szekér szénát ezt raktam a felső oldalába, Inesz Szentgyörgybe ment a sokadalomba, 27.én hazajött és vásárolt a gyerekeknek köntösnek valót, (tehát a Ferencnek volt testvére, mint korábban a naplóból kiderült Adolf) 28.-án Ikafalván voltam a sognak telekivel lefolyt perbéli elégtételen, 29.-én a pityokát kapálta Andris, 30.-án Dénes Balázsék itt voltak, júliusa 1.-én az osztást az alámenőt és két árok között lekaszálna 4 napszámos és az ötödik az Én szolgám, délután Dálnokba vittek valamelykijáratásba Varga helyett, 2.-án borongo idő volt, 3.-án a szénát megforgattam, 4.-én felrakatam, 5.-én és 6.-án az én szekeremben lett az osztásban 6, az alámenőbe 2, a két árok mögött is 2 szekér, ezt raktam a Betző csüribe, 8.-án a fejérnépek (asszonyok) a gyapjat tépték, én a Betző istállóját igazítottam, 9.-én hasonlólag igazítottuk az istálot,, Eugen ide jött és itt volt, 10.-én délután ment el, 11.-én Eugennek adtam 1 rft. 40 krajcárt, hogy a bornálot (boronát) hántassa meg, 12.-én az istáloban az igazítást elvégezték, fizettem Nyáguj Mártonnak és Lombi Andrisnak 3 rft. 20 krajcárt, 13.-án az Ecila tűzőjire kértem rostlevél zsendejt

(tetőt) Orbán Feritől – amivel a sütő zsendejére el is vegyődött, Inesz a gyapjat kalákával (kaláka: nagyobb munka elvégzésére önkéntes segítőtársakból összeállt munkaközösség) megfonatta, 14.-n Szentkatonára mentünk ahol elmentünk volt keresztelőbe Dozsa Lázárhoz és mi jöttünk templom után Szörcsére, 17.-én AlCsernátonba mentem Hövejesnével ahol fogadtam szolgának a Bernálo Anti házában lako Kis Jozsi a bére meg van írva a szolgálk írásába, ezen a napon kezdettem a forгатáshoz, igen szárazba forгатva a Mátisfalvi kertet, Inesz Dánokba ment etzetet vett 8 kupát 1 rft. 36 krajcárért, s adott Miklos Andrásné is egy keveset, 18.-án Inesz a városba ment s hogy 19.-én délután nagy záporosó volt, tartott 20.-áig, 20.-án a Jubikot megkapálták délután a virágos kenderből nyöttek 2 kalongya 10 fejet

119. lap. julius 21.-én Dénes Balázs a Nénémme ide jött s hoztak egy véka búzát, - délután megnéztük a gabonáját ahonnan jöve igen nagy zápor eső vert meg, vettem öt véka törőbuzát Széfán Zolitol 1 rft. 18 krajcárért vékáját hitelbe, ezen felül adott volt 10 rft.-ot, melyből az enyém 2 rft. 30 krajcár és így tartozom a pénz 7 rft. 30 krajcárral, - a törőbuza összesen 6 rft. 30 krajcár, egész összességgel 14 rft.-val. (valóban $5 * 1 \text{ rft } 18w = 6 \text{ rft. } 30 w + 7 \text{ rft } 30 w = 14 \text{ rft.}$) 22.-én a búzát és a törőbuzát örteni vitték, 23.-án Inesz a pokrotnak való gyapju vásznat Várhegyre vitte, hogy a ványoloba (ványol: gyapjuszövetet tömörít, kallóz, ványoló: gyapjuszövetet tömörítő gép) adja ahol egy Papotzi Katona Rab Joseff nevű vette által fogadva ölit 4 krajcárba és így kell érte 44 krajcár, - a gyapju szövés mestersége áll a nyüst és a labito (lábító: régen, 1. pedál, 2. létra, 3. a faragópad alsó része, amelynek a faragó nekifeszítette a lábát) felkötő részibe – s azért meg jegyeztem jobban az első nyüstnek a tára a 3.-ik s következésképpen a 2.-ik nyüstnek a 4.-ik tára 2.-ik a lábítok kötve vagynak, balról számítva az első akbitóé az első nyüstre, a második labito van harmadik nyüstre, a 3.-ik labito van a 2.-ik nyüstre, a 4.-ik lábító kötele a 4.-ik nyüstre, és így az első nyüst kötetik az első lábítóhoz, az első nyüstnek a társa a 3.-ik kötetik, a 2.-ik lábítóhoz, a 2.-ik nyüst a 3.-ik lábítóhoz, s a 2.-ik nyüst társa a 4.-ik nyüst pedig a 4.-ik lábítóhoz. 24.-én a szántot elvégeztem, 25.-n Szabo Andrásnétol elhoztam a harmadik légej (valószínűleg elsőre kifőzött) pálinkát, és második palatz fenyő vizet.(fenyő pálinkát), délután a kendert kinyöttük, (nyű: érett kendert, lent szálankét gyökerestül kitép) lett 4 kalongya virágos, 26.-án aratni kezdettem a középső mezőt s lett a hámor kapunál 28 kaloga - 16 kéve, az eprésen 42 kalongya - 10 kéve 27.-én az eprés alatt 10 kalongya - 10 kéve, ...utnál 3 vékásban 12 kalongya - 10 kéve összesen 93 kalongya - 9 kéve, - a Nénémnél arattak 9 kalongát, aratott első nap 15 második nap 9. – arattak a Nénémnek para.ernummal vetett földbe 9 kalongát, 28.-án Ikafalvára mentünk holmi törve nyer bajokba tanátskozni,

120. lap. 1839 julius 29.-én a Válás út külső végéből haza hoztam 3 kalongát és kicsépelve lett jo hat véka ros – alkalmas száraz, 30.-án árpát kaszáltatok a keresztfánál a szolgálal, 31.-én a Képlábbba a búzám learatták s lett 23 kal., ebből 4 kévéül felvertem hogy kitsépeltessem e megléve – a Keresztfánál feltakartuk az árpát 8 bugjába, (boglya: szálak takarmányféllekből rakott kupola alakú rakás) - onnan mentünk – a Nénémnek daragenumul vetett rosába s arattak 7 kalongát, aug. 1.-én a Keresztfától haza hoztam 2 bugja árpát, s a Latzival kicsépeltem, s felszortan lett 8 véka, 2.-án a Képlábból haza hoztam 4 kal. búzát, s lett belőle 6 véka, Juga (egyik szolgál neve) elvitt a malomba kétsák (két zsákot) a köznek valót, maradvá az árpából és rosól végezve egy véka, 3.-án a Néném rosát learatták, s lett összesen 31 kalongya – volt 8 arató, az Árok mellett is arattak 14 kal. búzát, Juga egy zsák búzát örteni vitt, 4.-n Dénes Balázsék a Bátyámnál voltak, 5.-én a búzát learatták s lett összesen búza az Árok mellett haza jövő 21 kal. 3 kéve, a Képlábban 19 kal. haza jön 4 kéve, Ros az Eprésen 42 kal., a Valus utnál 9 kal. . haza jön 3 kéve, az Eprés alatt 10 kal. a Hámor kapunál 29 kal. összesen 130 kalongya és 10 kéve, 6.-án esős idő lévén az istálot Betzőné béveszkázatta (valószínűleg befedette)... a csűrbe állást csináltattam, 7.-én az istálot megtapasztatta Czifráné a legényekkel, 8.-án a szénát az istálo felé rakattam, a loszekér első tengejét megvasaltattam, 9.-én hordott az én két szekere s béhozta s raktam, a Hámor kaputól 29 kalongya rosot, a víz felől búza tul 19 kalongya a Képlábból, a Válás utól 9 kal. az eprés alól 10 kalongya, rosot az istálo felől való oldalba, az én csűrömbe ment az epréstől 15, a Valus felől két szekér árpa, 10.-én a kandiai csürt felhordattam a téglákat a javából haza hozattam, 20 szál bornát, az én csűröm feltő orrába ment 42 kal. az Epréstől – van még kün (kint) a búzám az árok mellett.

121. lap. 1839 aug. 10.-én az Ur asztalára bort hoztam, - szegődtem Fonronál egy pár tsizmát 10 rft.-val és egy pár paputsot 5 rft.-ért, összesen 15 rft., 11.-én Dénes Balásék itt voltak, 12.-én az én

földemről a paraphernumban (parapherna: a római jogban a férjes nő külön vagyona) ígért rosot 34 kalongát el vitték, vitte az én és a Bátyám 3 szekeren, a sogornak 2 szekere, ekkor elment a Bátyám földiről is 4 kalongya, ott maradt még 19. a ház zsendelyit leszedni felfogadtam Lombi Andrist 1 rft. 40 krajcárral, s szedi is, Inesz a viragos kendert töreti, 13.-án Dénes Balás két szekerivel a Bátyámtól vetett rosot elvitte, az Árok mellől 23 kal. buzát az én szekerem haza hozta, aztán onnan a kepét (kepe: 1. levágott gabona kévéből rakott kereszt. 2. aratórész. Kepél: kévéből keresztet rak) bévitte, reggeli 8 ora tájt az Aposom és Anyosom egy kolozsvári szekeressel megérkezett. (Botár Inesz szülei, tehát 1839. augusztusában még éltek és Kolozsvárt laktak.) 14.-én a Bátyám szekerivel és lovával kérve az enyimmal együtt két szekéren elmentünk Ozsdolára Eugénhez – onnan jöttünk Csernátonba Károlhoz, 15.-én az én lovamon elmentünk Szentkatolnára Cseh Jozseff urhoz, Anyosom ithon ült, 16.-án Cseh Jozseff urék ide jöttek, 17.-én három kalongya zabot kicséptettem s lett 8 véka ebből az utra kötöttem 4 vékát, 18.-án vissza indultak s mi is elkisértük Maksáig aposomékat, 19.-én az Apám (Sipos Sámuel édesapja Sipos Gábor 1839 augusztusában tehát még élt, 73 éves volt, mivel 1766.-ban született, és Botár Inesz szülei is éltek) mind lekaszálták s a papföld szeribe fel is takartuk, 20.-án részibe cséplőt állítottam Lombi Andrist és Setrát, a szolgák a csefűbéli árpám feltakarták, s lett 6 bugja, haza hozták a Sajgout mellől egy keresztfától egy szekér árpát, s rakták az út szélire 21.-én hatszor arattak zabot délután 3 oráig – akkor egy iszonyu széllel jött eső kiverte s esett 22.-én délig – Inesz a városba ment – 18 kalongya rosnak szemit felvettem, s lett 34 véka, részibe adtam 3 vékát, összesen 37 véka.

122. lap. 1839 augusztus 22.-én Szabo Andrásnénak az eddig hozott pálinka árát Inesz megadta, 23.-án Kovásznán voltam törvénybe, 26.-án a zabot learatták s lett 23 kéve, - a fuszulykát kitepték, - 19 kalongya buzának a szemeit felvettem s lett vetni való 23 véka, - uto lett 7 véka, részbe adtam 2 vékát, összesen lett 32 véka, - a háromkapunál termet rosot csépelni kezdték, - Zoli a nagy csürbéli hullást felvette, s lett 2 véka, ezt 27.-én felvegyittem s töltöttem egymással a malomba, és egyet a buzából, a zabot ujra kalongáltattam, 28.-án a lencsét és a borsot béhozattam, a borsot kicsépték s lett 3 véka, 29.-én a lencsét kicsépelte Zoli s lett 2 véka, az Inesz rosát felvették és lett 12 köből 3 véka, részbe ment 3 véka, a zabot béhordattam, a 34 kalongát, volt még négy lett 38 kalongya 14 kéve, és így 26 kévével 40 kalongya. 30.-án reggel béhordta a két szekér hétszer az árpát mind amelyet azonnal csépelni is kezdettek, az árpa kepet béküldtem, a kendert hazahozattam, 31.-én Inesszel Szörcsére mentünk, szeptember 2.-án a gabonást (gabona tárolót) megta-pasztották, s az eresznek is a hiját megsikárolták (sikárol: sikál, meszel, itt javít), a papföld szeribe és a csetfűbe termett 11 véka árpa termésit felszorták s lett összesen 55 véka ebből részbe ment 3 véka, a gabonásba 13 köből árpa, - délután kezdték a zabot csépelni, 3.-án a tubákat mind leszedték, s lett összesen 45 spárgával, melyből 30 van a a felső háznál, s a csürnél 6, a ház körül felrakva van 9 csomo, 4.-én a vizmartban levő vadalma fárol a termést leszedettem, a ház szarvazattyát leszedettem, 5.-én a városba a tsizmámért (csizmámért) adtam 10 rft.-t, Kolozsvárról levelet kaptam, amelyet azonnal küldöttem Eugennek, (lehet, hogy sógóra, Botár Inesz testvére volt Eugen), - a postára tettem a Náninak írott levelem, - a zabot felvették s lett összesen 22 köből és 2 véka, ebből részbe ment 5 véka,

123. lap. 1839 szeptember 6.-án az árok mellett termet buzát csépelni kezdték, Bába Katitol vettem egy malatzot, 6 rft.-val, melyet a vén disznoval hizora is tettem, Bolha a megalkuldt tehenit 40 rft.-ban által adta, az áldomást a legényekkel meg itta, 7.-én Kovásznára elindultam de a nagy vizek miatt el nem lehetvén menni vissza jöttünk Szörcsére s ott Szörcsei Bálint dolgával az idő eltölt estig, Martonfalván⁴⁰¹ az asztalost kifizettem s a pipa fogast elhoztam, 8.-án consistorium (egyházügyi) gyűlést tartottam, holott a rosztan kertesei hogy bé panaszoltassanak végeztetett, 9.-én Inesz 9 köből rosot a városba vitt, s adta köblit per 6 rft. és 12 krajcárért, melyből Szabo Andrásnénak az aug. 29.-én hozott pálinkát fizette 2 rft 30 krajcár, a lapos vasat meg nadaltatta, ...Zolitol felment reá 3 font vas fontja 18 krajcár, megtsinálta 42 krajcárért, az árok mellett a hepén kívül termett 20 kalongya buzából lett összesen 19 véka búza s részbe ment ebből egy véka, 10.-én az epréren lett rosot csépelni kezdték, délután szántani kezdettem, a belső halom utába, a városi út mellett, 11.-én délelőtt elvetett Zoli a béres 7 véka rosot, jól eltakarodott, délután egy fogást szántott a Márisfalvi szerbe ugyan ott, 12.-én délelőtt elvetett 7 véka buzát, délután tovább szántott,

⁴⁰¹ Martonfalva = Kézdimartonfalva.

Bitái Samuék hoztak a városból egy legeg pálinkát hitelbe, 13.-án délelőtt a Mátisfalvi részt elvégezte és el is vetette búzával ment az egész földbe tizennégy véka búza, hordtam a kicsi szekérrel a második szekér tökö, délután Zoli szántott az utkelőbe a nagyfödbéli részembe, hallottak hirül, hogy Gál megnyerte a falut a malma aránt, a K: Gubnium előtt a Reurly megvetésével, 14.-én az utkelőbe vetett Zoli 5 véka búzát a város utszélibe és az egész rövid felibe rosot, ros bele ment 4 véka,

124. lap. 1839 szeptember 14.-én Kovásznára mentem törvénybe, az Eprésen termett 40 kalongya rosot felszorták s lett 20 köből és 5 véka s ebből részbe ment 4 és fél véka maradt nekünk 19 köből és fél véka. Zabot a felső házba egy kádba töltetett Inesz, 15 vékát marad vetni, 16.-án a völgyre menőre vetett Zoli 8 véka rosot, mely föld vagyon 1. az út mellet Vajna Ferentzy úr, 2. Domokos Josef úr, 3. Barabás Sándor, 4. Mántó Miklos és Boritza, Disza mellet, ahol Barabás Dénesné, Isére uttyán. Az 1. és 2. föld négy négy köblös a 3. a 4. és az enyim is két köblös, amire jut 11 köből 8 öl ...hasonlolog, 17.-én reggel elvetődött a külső utkelőbéli 4 vékás föld Zolinak, délután a völgyön kívül 2 vékás Latzinak bérbe, a Gubtol a Reurhus lejött s Gál megnyerte a malmos perit, mi ellen az udvarhoz jelentett Reurhus, Dénes Balás kölcsönbe elvitt 3 köből búzát vetni, a Hosszubéli földem szomszédait felmértem s találtam hogy kell lenni ott akkorának kilentz darabnak jollehet birjuk heten mert felyül északrol az én földem mellett gyp van, ez 1.töszomszédé 2. és 3. akkora mint a 4. és 5. az 5. 6. és 7. három rész ...nyugati végén pedig 10 öl, a birtokosok nevei. 1. ez az enyim, 2. Orbán Istvánné⁴⁰², 3. Annnya, 4. Matonfalvi jusa. 5. Matonfalvi jusa. 6. a Báro 7. Barabás Sámuel, 1.2.3 4.együtt 93 kéthatod öl, 5. 6. 7. 97 háromhatod öl,

151. lap. Felül áthúzott szöveg: Molnár Jánost meglöték, s – ...uj András lakik benne, valamint Kováts Mózes a Turi Ignázt embere, azért iratot, hogy a Turi Ignázt között, Király András ennek az apja István, Séra Jozsef, - Turi Ferenczné, (az előző oldal hiányzik, így ennek az áthúzott megjegyzést nem tudom értelmezni. S. B.) 1841 augusztus 30.-án a búzát haza hozattam 31.-én kitsépelve lett belőle 4 véka, september 1. 2. 3. 4 napjain a tavaji ganéjt (múltévi trágyát) kihordta Miska két ökörszekérrel a Sajgo ut inetső ganéjazatlan részire, 10.-én szántott és vetett az Árok mellé 5 véka búzát, 11.-én az Eprés alatti 2 vékás földvégbe rosot 2 vékát, 12.-én esős idő révén tartott 13. 14. amikor a földet megbornáltattam, és 15. 16. 17. megszántattam az eprésben lévő nagy földem és el is vetettem a belső végét 6 véka búza s a külsőbe 14 véka rost 18.-án a Vélus út mellé a Miskának vetetett 5 véka rost, 20.-án Szörcsére mentem a Doktor Josa dolgában egyezni és 21.-én a pénzt Gmets Nozi el is hozta el vivén a legitimatisrol (igazolásról) tőle levelet és az eredeti contractust (szerződést) 22.-én a Hámor kapunál vetett Miska 6 véka rosot, és mivel Dénes Balás a rosom a feleségének tartozásba elvitte, hogy a vető félbe ne maradjon, kétrm Betző Sándortól 8 vékát kölcsön, ebből 23.-án 6 vékát a képlábba elvetett délelőtt, délután lánt külső hosszuba, amivel vesződik 25.-ik, mivel 24.-én Orbiba kell mennem törvénybe.

152. lap. 1841 szept. 25.-én elvetettem a külső hosszuba 7 véka búzát, a belső hosszúnak a falul felől valo végibe Miklosnak 2 vékát, a külső végibe nekem 3 véka rosot, délelőtt meglett a vetés délután esős idő lett, 27.-én a városba mentem Eugénhez, hogy a keresztelőbe hívjam és a napjáról értekezsem, amikor jöttem Szentkatolnára Csel Jozsef urhoz, aki éppen a keresztelőre szánt nap kívánt Brassoba kötözni miért el nem jöhet, 28.-án meghívtam Szörcsi János urékat, Salamon ide jöve általa Dénes Balást és 29.-én délután 3.-kor megesett a keresztelő, jelen lévén a keresztapa Betző Miklos urfi, keresztanya Barabás Poli, Barabás Dénesné, Barabás Sámuel feleségivel, Barabás Jozsef úr, Szörcsi János leányával, a Mester és Barabás Sándor urfi, Salamon és a Néném, amikor is kereszteltem 1841 szeptember 20.-án született fiut Györgynek⁴⁰³, 30.-án a törökbuzát (kukoricát) leszedték, a kotstánt (kocsány: virágnak vagy termésnek a nyele) learatták s lett 3 és fél

⁴⁰² Pálmay (1902) i. m. 343. p. ismerteti a márkosfalvi Orbán családfát.

⁴⁰³ Ez megfelel a rendelkezésre álló anyakönyvi kivonatoknak. **Sipos György** szül. 1841 szept. 20. születési kivonata. Keresztelő 1841. szept. 29.-n. Szülei **Sipos Sámuel** és **Botár Inesz** református nemesek. Szülők lakhelye: Márkosfalva. Keresztelő pap **Bodola Ferenc**. Keresztszülők, Barabás Polixena kisasszony és Becző (Betző) Miklós urfi. Szülésznő Mántóné. Kiállítva Kézdimárkosfalva Sz.: 88-1925. 1925. jún. 29. Sz.: 46-1938. 1938. április 28.-n és Sz.: 6-1942. 1942 jan. 5. Aláírta: 1925.-ben és 1938.-ban Demes Ferenc kézdimárkosfalvi ref. lelkész, 1942.-ben Dr. Czirják János kézdimárkosfalvi ref. lelkész. Három különböző időpontban kiállítva, azonos adatok. Kivonat a Kézdimárkosfalvai református nemes és szent ekklesia születettek és kereszteltek Anyakönyvéből. I. kötet. 94. lap. A családi irattárban.

szekér törökbuza, tök lett 4 és fél szekérrel, október 1.-én a török buzát rakták, a pityokát ázni kezdték, s ástak 3 szekérrel, ezt a pintzébe és 2.-án a többi is kiásták ezt 2 szekérrel tettem verembe, a répát is haza hoztam, a kotsánt haza hozták – és így mereibe bétakarodtam,

153. lap. 1841. október 8.-án egy szekér meszet béoltattam a ház és a pityokás verem közé, és így követ is hordván az építés következik, 11.-én a házra vásároltakára a jelen évi mezei naptárba feljegyezve külön külön olvashatatod, itt azért ezután anyi említést sem tesz, 9. az árpát csépelni kezdtem és 12.-én felszorták s fel is vették, délután a buzát kezdték csépelni, 13.-án Kolozsvárra irunk meg írva hogy a Josa⁴⁰⁴ pénzét 73 rft.-t 27 krajcárt méltóztatnék fizetni, hogy avval a pénzzel az elkezdett építést folytathassuk, ezt a levelet feltettem a postára.

Ez a Napló utolsó 1841. okt. 13.-án bejegyzése, s tudjuk váratlanul, 5 nap múlva 35 éves korában **Sipos V. Sámuel** meghalt 1841. okt. 18.-n.

A Sepsiszentgyörgyi Levéltárban 2007. május 2-án a Kézdimárkosfalvi anyakönyvekből nyert családi adatok feldolgozása alapján.⁴⁰⁵

1833 okt. 25. Márkosfalvi nemes és Sup. Asloson Tiszt. Sipos Sámuel úrfi házassági cerenomiát jelenti a Somlyó városában lakó Csik Tapolcai Peregrinus⁴⁰⁶ Major⁴⁰⁷ Tiszt. Botár József hajadon leányával Inessel. (Sipos Sámuel és Botár Inesz házasságot kötött. Botár Inesz apja Botár József.)

1840. júl. 30-án temette, 28-án meghalt Sipos Sámuel Adolf fia torokfájásban. (Sipos V. Sámuel naplója alapján tudjuk, volt egy Adolf nevű fia, akiről később nem találtunk adatokat. Sipos Adolf a napló alapján 1838 febr. 22-én született. Torokfájás: torokgyík: népies neve a torok gyulladásos megbetegedéseinek, ha erősebb duzzadással s nyelési nehézségekkel kapcsolatosak. Embereken főképen a gyermekek diftériáját értik alatta.)

1841 aug. 12-én Sipos Sámuel Curator Dienes (Dénes) két éves fia torokfájásban meghalt. (Sipos V. Sámuel Dienes, Dénes nevű fiáról nem tudunk, ezen adat alapján Sipos Dénes 1839-ben született a napló nem említi, hiányzanak az 1839 szept. 19 utáni bejegyzések, Sipos Dénes halála időpontjában az 1841 aug. 12. napi bejegyzés is hiányzik a naplóból.)

1841. okt. 16-án meghalt és temették okt. 18-án, nemes Sipos Sámuel Curator úr, hosszú betegség után guta ütés miatt. E feljegyzés szerint 35 éves korában agyvérzést szenvedhetett és öt napi szenvedés után elhunyt.

A régi Kézdimárkosfalvi Sipos ház rajzát Jakó Lászlótól kaptam meg, Sipos György véleménye szerint ez a ház édesapja Sipos Géza Székelyudvarhelyi háza, amit lebontottak.⁴⁰⁸

Sipos III. Béla emlékei Sipos I. Béláról, Tatusról

1953-tól, amikor 8 éves múltam⁴⁰⁹, rendszeresen utaztunk Erdélybe, Sajóudvarhelyre, s útközben három-négy napot töltöttünk Kolozsvárott, a Grozavescu u. 7-ben, Tatuséknál. Tatus és Mámi családi házban laktak, de csak 1-2 szobát használtak, mert a házat eladták, Ambruséknak életjáradék fejében.⁴¹⁰ Mámi jókedvű asszony volt, mindent odaégetett, a főzéshez nem értett nagyon. Tatus süket volt, de ha kiabáltunk a fülébe, megértette. Igen jól emlékezett gyerekkori emlékeire, arról

⁴⁰⁴ Pálmay (1902) i. m. 239. p. ismerteti a teleki (1607.-ben nemességet nyert) és a magyarósi (1622.-ben nemességet nyert) Josa (Józsa) családot.

⁴⁰⁵ Jakó Edittel, valamint férjével Paál Sándorral és feleségemmel Rédey Katalinnal és húgommal Sipos Dórával 2007. ápr. 30 és május. 4. között erdélyi körutat tettünk és a rokonok többségét meglátogattuk. A sírokat lefényképeztem. Sok új adatot sikerült összegyűjteni. Kutatásokat végeztem a Sepsiszentgyörgyi Levéltárban 2007 május 2-án. Segítségemre volt Gazda Enikő. Márkosfalván is folytattam a kutatásaimat az egyházi jegyzőkönyvekben. S. B.

⁴⁰⁶ Bevándorló, idegen földön tartzkodó.

⁴⁰⁷ Katona, őrnagy

⁴⁰⁸ Jakó László 1921-1927 között Márkosfalván élt, a családi házban. A házat később Forró József veszi meg. A ház ma már nincs meg, lebontották.

⁴⁰⁹ Sipos III. Béla szül.: 1945. IV. 7.

⁴¹⁰ A szerződést 1959 jan. 1.-én Sipos Béla és Fodor Malvin írta alá, a szerződés mellékelve a családi irattárban. A házat és a telket Ambrus Antal és neje Marak Elizabeta vásárolta meg. A házat és telket 40000 lejért adták el, havi részletben lett kifizetve, először havi 300, majd 500 lejért fizettek a vevők.

mesélt. Az udvaron állt egy kétágú diófa, először mindig annak tetejére másztam fel. A kis kert végén egy filagória volt, kellemesen lehetett ott olvasni. Egy sárgabarackfa felkúszott a falon, arra is fel lehetett mászni. Igen kellemes ház volt, gázfűtéssel. Tatus és Mámi néhány alkalommal, így 1956-ban voltak nálunk. A házsongárdi temetőben vannak eltemetve. Mámi halála (1962. XI. 20.) után 1963-tól már nem jártunk Kolozsvárra a Grozavescu 7-ben, ahol nagyszüleim laktak, mert Tatus Székelyudvarhelyre költöztette 1965-ben Géza fia. 1965-ben Tatus szülötést kapott. 2005 nyarán Sipos György unokatestvérem ideatta Sipos I. Béla feljegyzését, amit ha elment a Grosavescu 7. számú Kolozsvári lakásából mindig magánál tartott. Ezt a feljegyzést felesége Fodor Malvin halála után írta 1963-ban. A szöveg a következő volt: „Alólirott nyugdíjas 89 éves öreg, Clujon str. Grosavescu 7 szám alatt Ambrus Antalékkal (telephon 3207) lakik. Ha az utcán valami szerencsétlenség érne kérem Öket értesíteni. Ha komoly baj ér taxin Hozzájuk vitetni, ha komolyabb a dolog úgy mentőket hívni és fent lakó társamat telefonon értesíteni.” Aláírva: Sipos Béla. Sipos I. Bélát az utcán séta közben szélütés érte és e levél alapján értesítették a mentőket, Ambrusékat és Sipos Györgyöt, aki egyetemistaként nagyapjánál lakott. Megmaradt névkártyája, „Márkosfalvi Sipos Béla ny. műszaki főtanácsos”, jobb felső sarokban a családi cimér. Hátoldalán saját kézirással: „Itt nyugszik M. Sipos Béla nyug. Műszaki főtanácsos, született 1875 IX. 15. megholt 196 Odorhei József Attila 41” Ezt már halála előtt Székelyudvarhelyen írta.

Sipos György: Részletek apai nagyapám Sipos I. Béla „valóság-meséjéből”⁴¹¹.
(Székelyudvarhelyen – 90 évesen, bal oldali bénulás után ágyhoz kötődve⁴¹²)

..Amit most elmondok, tudjátok meg, hogy mind igaz, úgy mondom el ahogy annak idején történtek a dolgok....1895 őszén mentem fel Budapestre, hogy beiratkozzak a Királyi József Műegyetem Mérnöki karára. Ott felkerestem rokonunkat Bodola Lajost, aki akkor fiatal tanár volt a Technikán. Mikor én felmentem, akkor Ő azt mondta, hogy majd ki fog járni egy stipendiumot részemre. Mert az érdekes volt, tudjátok, hogy én kb. 60 forinttal a zsebemben mentem fel Budapestre, hogy 4 évet végezzek....Ha a vonalzókat, ceruzákat, kirlit s' rőf papírokat számítom, hát kevés volt a „lényeg” ! Hát az első esztendő nagyon keserves volt, mert a kérést beadtuk, de a stipendium késett, egyelőre nem volt - mondhatni egy krajcárom se... A stipendium állt évi 500 forintból, melyet havi részletekben adtak....képzelték a kirlig maga - nem is tudom mennyi, 30-40 forint volt... Hát aztán valahogy kihúztam Egyszer azt mondja az egyik tanár, hogy szerzett nekem egy állást : egy diák gyereket kell tanítani. Elmentem én oda, hát Te, az éppen ott lakott Béláékkal szemben, abban az óriás bérházban. Elmegyek oda, az első este bejön a gyerek – gimnazista volt – és mondja, hogy ez s' ez van nekik feladva holnapra, nézzük át... Kezdem nézni...hát az kérék egy fizikai feladat volt, aminek én a még a duntsztját se' ismertem, s' nem is tanultuk a középiskolába'. Hát mondtam én ezt nem tudom, így többet nem jövök.... No de azért megéltünk, és úgy kb. februárba' jött a pénzes utalvány...egyszerre kaptunk vagy 300 forintotBorzasztó urak lettünk egyszerre...később már nem volt gondunk... Hanem tudod abban az időben még azok voltak nagyok, akik az Enyedi kollégiumban végeztek. Mikor vége volt a '48-as üldözéseknek, hát akiknek a fiuk oda jelentkezett és végzett, mind gyönyörű pályát töltöttek be : egyetemi tanárok, könyvtár-igazgatók, mindenféle protekciós állás. Hát ezek közt volt ...Ti nem ismertétek...például Gyulai Pál egyetemi tanár, nagy esztéta és kritikus. Aztán volt Salamon Ferenc történétíró... Nahát ennek a Salamon Ferencnek a mostoha lányát vette el a rokonunk, ez a Bodola Lajos aki a geodézia tanára volt a Technikán mikor én Pestre kerültem. Jártunk még Lányi Sándornál aki az Egyetemi Könyvtár igazgatója volt – 5 szobás lakása volt, ott is töltöttünk egy pár estét. 1896 volt az az esztendő, amelyik Magyarországnak a fénykora volt....Akkor volt 1896-ban a magyarok bejöveteleének 1000. esztendeje és erre hatalmas kiállítást rendeztek Budapesten...Május 2.-án nyitotta meg a király a Városligetben az ünnepségeket nagy harangozás közepette. Hát képzelték el...el lett rendelve minden vármegyébe, hogy a leggazdagabb emberek... inkább földbirtokosok...díszmagyarban és gyönyörűen felkantározott lovakkal jelenjenek meg Budapesten és csatlakozzanak a lovas bandériumokhoz...Hát azt még nézni is szép volt....

⁴¹¹ Sipos I. Béla /Papi v. Tatus/ 1965-ben magnóra diktált emlékei.

⁴¹² Lejegyzelte 2006. I. 15.-én Sipos György.

Elmenten a társammal Budára, mivel úgy volt, hogy a király s' a többiek mennek a Mátyás-templomba...Hát Őfelsége Ferenc József...Ti persze csak hírből ismeritek...megjelent 6 fehér ló húzta kocsiban, nejével Erzsébet királynéval - akivel különben nem éltek együtt, mert az asszony félbolond volt-e vagy mi – de gyönyörű asszony volt... Sok tragédia érte...kedvenc fiát, Rudolf trónörökösét egy étszakai mulatságon agyonütötték...Úgy látszik, hogy ott berúgtak tudod, veszekedni kezdtek, hogy is hívták, miféle Mária az a szépasszony aki miatt folyt az egész...veszekedtek, aztán valamelyik megfogott egy izét...egy pezsgős üveget, s' úgy fejbe vágta, hogy ottmaradt...Ez volt a legkedvesebb gyermekük...a lévendő trónörökös, aki mindig a magyarokhoz tartott és azokkal mulatozott...magyar urakkal...Nahát elég az hozzá, hogy ez miatt is... az asszony mintha megbolondult volna, s' úgy lett vége, hogy egy örült anarchista Svájcba – amint Ő az udvarhölgyével sétált – odarohant hozzá és egy reszelővel úgy a mellébe vágott, úgy, hogy bele is halt...Ez az Erzsébet királynő volt Magyarország bálványa...tőle reméltek mindent...még ma is él egyes helyeken az emléke...Erzsébet fák...Erzsébet pad...Erzsébet nem tudom mi...⁴¹³ Nahát mi az egész parádét végignéztük...de érdekes volt mert a rendőrség s' a vigyázók úgy el voltak báméskodva, hogy mindketten odamentünk majd egészen a király kocsijához és együtt mentünk velük... Aztán egész nyáron...s' még a következő évben is tartott a nagy országos vilákiállítás (*sic !*). A Városliget mindenféle csarnokkal volt tele és azokat néztük... Egy borzasztó tragikus esztendő volt nekem 1899.../itt hosszabb szünet következett/. Na most rátérek erre az 1899-es esztendőre, ami nekem olyan sorsfordulatos volt : ...Hát irtózatossok történt ebben az esztendőben...A kiállításnak vége volt, akkor esedékes volt nekem katonának menni ...és akkor kaptam meg, ebben az évben az Oklevelet. Nahát 1899 tavaszán, a második szigorlatra készültünk és még ma is jól emlékszem, ott jöttünk mentünk a folyosón. A tanárok jöttek-mentek és az egyik egyetemi asszisztens aki

(Itt sajnós vége a felvételnek, mert valaki beletörölt a szalagba, pedig emlékeim szerint kisebb nagyobb hézagokkal majd az 1918. évig, az erdélyi román bevonulásig tartott a „mese”).

Sipos II. Béla életrajza.

Sipos II. Béla (1904. VIII. 18 - 1980. IX. 17.) életrajza a megmaradt dokumentumok alapján 1904. VIII. 18.-án (20 órakor) született Rimaszombaton (Csehszlovákiában) Gömör és Kishont vármegyében. Apja Sipos I. Béla (vallása református, állása kir. áll. építészeti mérnök, lakóhelye Rimaszombat, születési helye Márkosfalva (Háromszék megye) életkora 29 éves, a törvényes anyja Sipos I. Béláné, Fodor Malvin (életkora 20 év, vallása evangélikus). A születés helye Rimaszombat Hunyadi u. 33. Iskoláit a Dévai Áll. Főreáliskolában (I-IV. o.-t), majd a Székelyudvarhelyi Református Főgimnáziumban (V-VIII-t) végezte el. 1923. VII. 10.-én kelt Gimnáziumi érettségi bizonyítvány alapján⁴¹⁴ jeles eredménnyel érettségizett. (Fizika és Rajz jó, a többi tárgyból jeles eredménnyel). Erkölcsei magaviselete jó. A következő nyelveket tanulta (román, magyar, latin, francia, német, angol, görög). A vizsgálobizottság tagjai voltak: Szabó Árpád, a latin nyelv és irodalom tanára, Dr. Kósa János a román nyelv és történelem tanára, Finta Gergely a magyar nyelv és irodalom tanára és Csefő Sándor a matematika és fizika tanára. Igazgató: Szabó András, a vizsgálobizottság elnöke az érettségien Dr. Gyárfás Pál. Sipos II. Bélát főiskolai tanulmányokra érettnak nyilvánították. Érdekesség, hogy alkotmánytanból és közgazdaságból volt akkor érettségi. 1918 május 9.-én konfirmált Déván.⁴¹⁵ Egyetemi tanulmányait a Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán végezte⁴¹⁶. (1924-27). Közben (1923-24) a grázi

⁴¹³ A Pécsi Tudományegyetem 1923-1945 között Erzsébet Tudományegyetem néven működött, Erzsébet királyné mellszobra ma is az Egyetem Pécs Rákóczi út 80. alatti rektori tanácskozó termében található. Megjegyzés. (S. B.)

⁴¹⁴ Gimnáziumi érettségi bizonyítvány, Szám: 589/1923. Másolat. Két különböző formában kiadva. Az I-IV. Osztályt a dévai áll. Főreáliskolában, az V-VIII. Osztályt a székelyudvarhelyi ref. főgimnáziumban végezte. Dr. Gyárfás Pál volt a vizsgálobizottság elnöke.

⁴¹⁵ Konfirmációi emléklap Sipos Béla részére. Kelt Déván, 1918. máj. 9.-én. Aláírta Bitay Béla pap.

⁴¹⁶ Sipos II. Béla egyetemi leckekönyve, fényképpel a családi irattárban. Sipos Béla szül.: Rimaszombat 1904. aug. 18. Kelt Bp. 1924. okt. 4. Aláírta: Zubriczky Aladár rektor és Illés József dékán. (Ld. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története 1635-2002. Szerk. Szőgi László. Bp. ELTE Eötvös Kiadó 2002. 420.

egyetemen és a miskolci jogakadémián is folytatott tanulmányokat. Ismertebb professzorai, akiknél tárgyakat felvett: Sztehló Zoltán (ismertem, a leány unokáját matematikára tanítottam 1969-ben.) (római jog), Balás Károly (közgazdaságtan), Kenéz Béla (statisztika), Navratil Ákos (pénzügytan) Szekfü Gyula (magyar. tört. 1526-1604). Sipos II. Béla 1928. és 1935. között munkanélküli. 1935. - 1939. között tisztségviselőként, 1941.-1949. között államügyészként dolgozott. Több-ször volt később is munkanélküli. 1935. VII. 16. - 1939. VI. 1. között adóhivatali szakra beosztott havidíjas hivatalnokként a székesfőváros (Budapest) szolgálatában állott. Együtt dolgozott Ságvári Endrével. Állásáról 1939. I. 1. hatállyal lemondott. 1939. III. 30-án a m. kir. legfelsőbb honvéd törvényszék tanúsítja, hogy Dr. Sipos II. Béla a m. kir. "Mária Terézia" 1. honvéd gyalogezeredbeli e. e. zászlós. hadbírójelölt a hivatásszerű hadbírójelöltek számára előírt honvéd hadbíróvizsgát megfelelő eredménnyel letette.⁴¹⁷ 1939. V. 15- 1940. VIII. Kassára helyezték a VIII. hadtest bíróságára, hadbíró volt. Utána Nagyecsed⁴¹⁸ dolgozott XII. Hadosztály hadbírószágon. 1941. X. 30. és 1943. V. 2. között Marosvásárhelyen dolgozott államügyészként, majd saját kérelmére a Pestvidéki kir. ügyészségre helyezték át, s állását 1943. V. 3.-án foglalta el. 1947. I. 1-től, mint pestvidéki ügyészt a VI. fizetési osztály 2. fokozatába léptették elő. 1944. XII. 14-től 1945. VI. 4-ig Sopronban lakott, mind állami ügyész és tartalékos hadbíró hadnagy. Nyilatkozat igazolja (aláírták Erdős Ferenc, Szalay Géza, Thirring Lajosné), hogy "ez idő alatt sem nyilasokkal, sem németekkel nem érintkezett, semmiféle politikai pártnak a tagja nem volt és úgy magatartásában, mint kijelentéseiben mindig németellenesnek és demokratának mutatkozott." Nevezett az úgynevezett nyilas kormányzat idejében teljesen visszavonult életmódot folytatott és gyakran kijelentette, hogy ezt a bandát megveti és velük semmiféle közösséget nem vállal." (Sopron, 1945. VII. 14.) 1944.-ben (július végén) nősült, felesége Szakács Dóra (1914 X. 19. – 1998. VI. 28⁴¹⁹). 1948. XI. 22-én kelt Rádió műsorvevő engedély bizonyítja, hogy 1945. I. 4. után már Budapesten lakott, II. kerület, Görgei Artur (később Varsányi Irén utca) 17. II. e. 4. alatt, feleségével Szakács Dórával, s jelen sorok írójával, Sipos III. Bélával, aki 1945. IV. 7-én született Sopronban. Sopronban a Színház u. 19.-ben laktak 1945 július végéig. Sipos I. Dóra 1947. I. 17.-én született Budapesten. Sipos I. Judit később 1951. IX. 9-én született szintén Budapesten. 1949. VI. 30-án felmentették állásából, saját kérelmére, hatósági orvospapírral igazolt tartós szolgálatképtelenség miatt. Beszámítható szolgálati ideje 13 év 11 hó 13 nap, plusz 5 év, így összesen 19 év. Fizetése 58 %-a 399.-Ft, 4 fillér) lett a nyugdíja, amiből megélni nem lehetett. Aláírta a felmondó levelet Menráth István miniszteri tanácsos. Ügyvédi kamarai bejegyzési kérelmét elutasították, mivel az 1949. VIII. 1-én kelt Hatósági erkölcsi bizonyítvány szerint "államvédelmi szempontból kifogás alá esik". (2. Ker. Kapitányság indoklást nem adott). 1951. VIII. 1. és 1952. III. 28. között segédmunkás, majd rak-tárkezelő (Műszaki Árut Értékesítő Vállalat, Bp. VI., Bajcsy-Zs. ut 53.), majd tisztviselő és kereskedelmi ügyintéző 1952. III. 28. - 1953. VI. 25. (Főv. Bőrhulladék Feldolgozó Váll. Bp. VIII. Eszperantó u. 34.) 1953. X. 1 - 1954. VII. 15. statisztikus, majd adminisztrátor (Minőségi Kelmefestő Vegyi- és Fehérneműtisztító Szövetkezet VII. Sági u. 10.) 1954. XII. 27-én a Budapesti Ügyvédi Kamara Tagfelvétel Tárgyában Eljáró Bizottsága felveszi az ügyvédek névjegyzékébe és Hatvanba helyezi. (Többszöri fellebbezés után, Nagy Imre 1954. jan. kormányprogramjának hatására történt a rehabilitáció.). Hatvanba helyezés azonban állandó ingázást jelentett, amit nehezen bírt. 1955. I. 14.-én foglalhatta el állását Hatvanban. Ezt nem tette meg, s csak 1956. II. 9 - 1957. II. 8. között

p. és 426. p.)

⁴¹⁷ M. kir. Legfelsőbb honvéd törvényszék. 103. kötet, 1939 szám. Bizonyítvány. Honvéd hadbírói vizsgát Dr. Sipos Béla megfelelő eredménnyel letette. Bp. 1939. márc. 30.

⁴¹⁸ A történelmi Magyarország atlasza. i. m. Nagyecsed 14A3 Szatmár vm. Mátészalkai járás.

⁴¹⁹ Drága Mama 1998 II. 28-án agyvérzést kapott, lába lebénult és 4 hónapi szenvedés után a Pesterzsébeti, Baba utcai kórházban halt meg, ott ahol Sipos Béla és Balázs született, 1971-72-ben. 1998 VII. 15-én temettük el Újpesten a Megyeri úti temetőben, Apu mellé. Boros Gyula ref. Lelkész búcsúztatta. Halála előtt VI. 25-én, a következő szavakkal búcsúzott el Dóra leányától: "Megköszönte Dorcsinak, hogy a bajban mindig Vele volt. Ahova Én megyek ott hideg és sötét van. Én akartam így mindent. Végiggondoltam az egész életemet, mindig békességre és nyugalomra vágytam. Aggódok az emberiségért és a hazámért. Dorcsi kérdése: mit üzensz Bélusnak. Szeressétek és segítsétek egymást válaszolta. A jó tett mindig viszonzásra talál, ha nem is attól akitől várjuk. Tanítsátok az embereket tisztaságra és kultúrára. A kultúra nagyon fontos."

volt tagja a Hatvani Ügyvédi Munkaközösségnek. (1957. II. 8.-án kizárták). 1958. VIII. 18. kelt határozat szerint az ügyvédi hivatásgyakorlására nem alkalmas. Indoklás nincs. 1959. I. 29. -1961. III. 20. között fiókraktáros (Műszaki Bőrrú Ponyva és Sportcikk Készítő K. Sz. Bp. VI. Hajós u. 21.) 1961. III. 20. -1967. IV. 30. között leltározó (az "Elzett" Fémlemezipari Művek Írószer Gyár-egységénél Bp. X. Gyömöri út 61.).⁴²⁰ Ezt követően nyugdíjas. 1960 ápr. 12-től Bp. VI. Szinyei M. u. 1-be költözött családjával. Sipos Mária (Manci) halála után debreceni házáat örökölte.⁴²¹ Súlyos betegség után 1980. szept. 17-én halt meg kórházban.⁴²² 1990-ben Kulcsár Kálmán ig. min. rehabilitálta. Barátai voltak Horty László fogorvos, Dr. Aszalos Zoltán.⁴²³

Dr. Keserű Sándor visszaemlékezései Dr. Sipos II. Béláról, barátjáról.

"Dr. Sipos Béla 1938. május 1-én hadbírójelöltként a Szegedi Honvéd Ügyészségre vonult, ahol megismerkedett Keserű Sándorral. Sipos Béla zászlós volt, albérletben laktak Szegeden. 1939. május 5-én Sipos Bélát hadbíró főhadnagynak nevezték ki, s Kassára helyezték ki, a VIII. hadtest bíróságára (Keserű Sándort pedig az ügyészségre.) tárgyalásvezető hadbírónak. A politikai jellegű ügyeket központosították, így sikkasztási ügyekkel, köztörvényes bűncselekményekkel kapcsolatban bíraskodott. 1940. júniusában az Erdélyi bevonulás után Dr. Sipos II. Béla a XII. hadosztály tábori bíróságára került, s hadosztályával együtt kihelyezték Nagyecsedre (Nyíregyháza környékére). 1940. augusztus végén a Bécsi döntés után Erdélyt visszaadják és Dr. Sipos Béla a Kolozsvári bevonulásban vett részt. Nagyecsedén készültek indulásra, a parancsnokság az iskolában volt elhelyezve, Dr. Sipos Béla a budira ment, (több WC együtt, sorban kis lukak) ült a WC-n, s nagy zajt hallott, fegyverbe kiáltották, s belépett Horthy Miklós kormányzó. Dr. Sipos Béla lehúzott nadrággal féljebb állal és arccal tisztelgett, a szolgálati szabályzat szerint. Horthy azt mondta, maradj csak fiam, végezd a dolgodat. Horthy Miklós pisilés közben nem találta el a WC lukát, s megjegyezte, de nehéz ide beletrafálni. Gépkocsival mentek Kolozsvárra és 1940. szept. 7-ig Kolozsváron maradt, majd Kassára került vissza. Keserű Sándor is Kárpátaljáról visszakerült Kassára. Dr. Sipos Béla a legfelsőbb Honvédelmi Tanácshoz került (Bp. Úri utca), amit 1939-ben a II. Honvédségi Törvény állított fel. Időnként tanácskozott a Vezérkari Titkárság viszont állandóan működő adminisztratív szervezet volt. Dr. Sipos Béla jogi munkát végzett, irányelveket dolgozott ki, majd 1941-ben kilépett a HM-ből államügyész lett Marosvásárhelyen. Ezt követően királyi ügyész lett, Pestre került, Rózsadombon a Füge utcában házat bérelt. A Kolozsvári Honvéd törvényszékre hívták, az egész Törvényszéket a románok előtt Sopronba helyezték át, Dr. Sipos Bélát az oroszok le tartóztatták, de elengedték. Feljött Pestre órákat akart eladni, az oroszok elvették, levetköztették. 1945. márciusában Sopronban nagy bombázások voltak."

Sipos Gézáról rendelkezésre álló iratok összefoglalása.

Sipos I. Géza⁴²⁴ **Sipos II. Béla** öccse, 1905. XI. 15-én született Rimaszombaton. Reáliskolai bizonyítványai megőrződtek, ennek alapján először Déván tanult, 1915. és 1919. között, eredményei általában jelesek. 1923.-ban Székelyudvarhelyen érettségizett szintén jeles eredménnyel. Két évig kőművesként dolgozott, majd két évig Bukarestben építész iskolán volt.⁴²⁵ 1928-ban kezdte meg tanulmányait a Református Theológiai Fakultáson Kolozsvárott. Leckekönyve alapján megállapítható, hogy pl. héber nyelvet Kecskeméthy Istvántól, filozófiai és teológiai ismereteket Tavasz

⁴²⁰ Dr. Sipos Béla Munkakönyve alapján.

⁴²¹ Fülöp Károly ügyvéd: tényállás. Érték 235100 ft., ami akkor nagy összegnek számított. Végrendelet: Sipos Mária debreceni, Honvéd u. 13. sz. lakos. Házáat unokatestvéré Sipos II. Béla örököli. 1959. XII. 14. A családi irattárban.

⁴²² Sírja az Újpesti temetőben van.

⁴²³ Temetési értesítő. Rákoskeresztúri temetőben van eltemetve. Dr. Aszalos Zoltán 1967. márc. 7-én tragikus hirtelenséggel hunyt el.

⁴²⁴ Számos irata rendelkezésre állt és ennek alapján írtam meg pályafutását. Az eredeti iratokat Sipos György Magyarországon élő (Érsekcsanád Kossuth 35. Bajától 8km) fiának átadom, az iratokat beszkennereztem és elektronikusan rögzítettem.

⁴²⁵ Székelyudvarhely 1984 szept. 23. Sipos Géza : „ötven év a csodák földjén” c. önéletrajzi írása alapján.

Sándortól, a magyar ref. egyház történetét Nagy Gézától, egyházi éneket Nagy Gerőtől, görög nyelvet Maksay Albertől, közegészségtant Török Imrétől tanult. Tanárai több tárgyat oktattak. Tanulmányait 1932.-ben fejezte be Kolozsvárott. Minősítési lapja megmaradt, ennek alapján lelkész-képesítő vizsgát 1933.-ban, vallásstanári vizsgát 1942.-ben szerzett. Szaktárgya: vallásstan. Nős, felesége Csátó Irén (szül.: 1911. VII. 14. – Székelyudvarhely 1992 I. 4.), házasságkötés 1934. IX. 23. gyermekei: 1. Géza 1935. XI. 6.-1975. VI. 10. 2. Katalin 1938. II. 7. 3. György 1942. VIII. 31. 4. Árpád⁴²⁶ 1944. VI. 8. Felesége háztartásbeli. Több tudományos dolgozata jelent meg.⁴²⁷ Lelkipásztori szolgálatra 1933. XI. 26.-án szentelték fel Kolozsvárott. 1932. IX.-tól tényleges hitoktatói szolgálatot végzett Kolozsvárott és Tordán. 1941 szeptemberétől hitoktató lelkész Székelyudvarhelyen. Hivatali esküt 1942. X. 17-én tett Székelyudvarhelyen. 1933. és 1914. között segédlelkész, 1941. és 1945. között vallásnár, 1945.-ben a Székelyudvarhelyi Ref. Leánygimnáziumban igazgató, rektor professzor.⁴²⁸ A minősítési lapja Sipos Géának itt végződik, 1945. után családját nem tudta eltartani és ezért könyvelőként helyezkedett el. 1990. I. 14-én a Szabadság című napilapban Élő történelem címen vezércikk jelent meg, Kik védték Tőkés László igazságát, melyben az 1989. XI. 21-én kelt állásfoglalást aláírta id. Hegyi István nyug. ref. esperes, Sipos Géza nyug. tisztviselő, presbiter is. Hobbyja a bélyeggyűjtés volt.⁴²⁹ 1973. és 1990. között rendszeresen leveleztünk, leveleink fő témája a családi hírek kicserélésén kívül a könyvek keresése, gyűjtése volt. Meghalt 1993. IV. 16. Székelyudvarhelyen.

Sipos György életrajza

ÖNÉLET- és KOR-RAJZ

1992. évi kéziratos „önéletrajzom”, 2005. évi *kiegészítésekkel* /lásd*/.

Most lettem 50 éves és elmondhatom, hogy fél évszázados koromra újjászülettem.....

Annyira újjá, hogy magyarból „román”, diplomás értelmiségiből „betanított munkás + földműves”, testvérből és közeli jó barátból „külföldi rokon - távoli ismerős” lettem... Valószínűen esetem nem egyedi, itt és most* rajtam és családomon kívül még sokan járnak hasonló cipőben. (*az 1990-es évek eleji Magyarországon). Mégsem célom az általánosítás, csupán egy hivatalosan áttelepült erdélyi-magyar család „feje” ként néhány gondolatot és eseményt szeretnék megörökíteni élő tanuként....1942. aug. 31.-én születtem, az akkor a II. Bécsi Döntés nyomán Magyarországhoz tartozó Észak-Erdély egyik magyar kisvárosában, Székelyudvarhelyen. Neveltetésem hangsúlyozottan magyar – polgári - értelmiségi jellegű. Felmenőim közt iparos és gazda is volt, de egyik apai dédapám orvos, nagyapám mérnök, apám ref. lelkész, édesanyám nevelőapja meg ügyvéd volt, és bár családunk 1590.-től „kutyabőrös”, kimondottan vagyonos nem volt őseim közt. Születésemtől 18 éves koromig szülővárosomban éltem, iskoláimat kizárólag magyar tannyelvű intézetekben végeztem, az 1960. évi érettségiig. 1960-62 közt egy „technikumot” végeztem román nyelven, a Moldovai Onesti városában, majd az ottani Műgum - gyárban dolgoztam 2 évet, mint „vegyipari operátor”. 1964-ben sikerrel felvételiztem a Kolozsvári Tudományegyetemen geológia-szakra /Biológia-Földrajz karon belül/. 1969-ben államvizsgáztam mint geológus „nagyon jó” minősítéssel. Mivel magyarul lakta vidéken akartam maradni, munkahelyet Balánbányára választottam. Erre a Hargita megyei, hegyek közé bújó munkatelepre mentem kutató geológusnak, az ottani rézbánya mellett /de attól függetlenül/ működő Geológiai Kutató Vállalathoz /IPEG-Harghita/. 1969 aug. 1.-től hosszabb-rövidebb megszakításokkal 21 évig, 1990-ig voltam ott. 1973-ban nősültem, 3 gyerekünk van, ők 1975-ben, 1979-ben, illetve 1989-ben születettek. Erdélyben relative nyugodt életünk

⁴²⁶ Sipos Géza 1974 dec. 5-én kelt levele alapján Árpai felesége Benedek Mária, Árpai gyermekei: Katalin 1971 IV. 19, Mária 1973 IV. 1.

⁴²⁷ Pl. Biblia - Melléklet 1980-ban a 3-ik kiadást dedikálta részemre, A spiritizmus az ige fényében, Turda, 1937., Feltámadás és spiritizmus, Cluj, Az utolsó ítélet, Turda, 1937., Tanulmányai jelentek meg a Lelkipásztor 1936 jan., júl., 1937 febr., 1939 okt., és 1940 dec. számaiban. Tűz és só. Egyházi beszédek. Kolozsvár. 1939. Ismerteti a Református Szemle 1940 máj. 10. 13. sz. 210. oldalon.

⁴²⁸ Dr. vitéz Jodál Gábor koll. Gondnok 1945 jan. 28-án kelt kinevezési irata alapján. Megmaradt a Tisztogató Bizottság igazolványa 1945 márc. 8-án keltezve, mely szerint Sipos Géza iskola igazgató ellen politikailag semmi kifogás nincs. Aláírta Dobos a igazoló bizottság elnöke.

⁴²⁹ Írásai jelentek meg a Filatéliai Szemle 1975 I. és 1976 októberi számaiban.

volt, az akkori viszonyokhoz képest. / *Ceasescu kori Románia/. Tűrhető anyagi körülményeink voltak kb. 1986-ig - „fejadag rendszer” bevezetése. (*Daciánk volt, külföldre - „magyarba, csehbe” jártunk, évente mentünk a tengerpartra...) _ _ _ Az 1989. év kezdete és 1990 őszutója közti idő lett életem egyik legmozgalmasabb időszaka. Alig két év alatt világok dőltek össze körülöttünk és bennünk.... Egyaránt szétfoszlottak úgy saját - tagadhatatlanul „idealista”- eszméim, mint az évtizedekig belénk sulykolt materialista ábránd. Egy rövid, eufórikus feleszmélés állapota után aztán hamar jött a keserű ébredés....Olyan - naponta hangoztatott - szlogenek mint : a becsületes munka jutalma, a népek közti testvériség, a szocialista tábor egysége, a biztos szép jövő stb., tudatom mélyén már egy ideje „sántítottak”, de sosem hittem, hogy a XX. század végén, egy európai országban, mely épp most rázta le a több évtizedes diktatúrát, még megtörténhet egy népcsoport fizikai léte jogosságának megkérdőjelezése, pusztán csak azért mert „másak” vagyunk mint az adott politikai határok közt körülöttünk levő többség...Betelt a pohár....1990 végén, tudatosan, a nehézségek és megaláztatások nagy-részét előre sejtve és vállalva határoztuk el a kivándorlást, így kerülve a gyönyörű - szegény - kicsi „Székely-országból” a Tisza-Duna közének déli harmadába, „Petőfi-népének” világába.... A családból én jöttem ki elsőként 1990 november közepén, azzal az elhatározással, hogy ha állást találok magamnak és állás-ígéteret a feleségemnek, beadjuk a kivándorlási kérelmet. Nehezen, de sikerült találnom valamit (*betanított munkás lettem a keceli Pintér Művek-nél). *Míg én Magyarországon „egyengtettem az utat”, feleségem a három gyerekkel - a 15 éves Gáborral, 11 éves Rékával és 1 éves Hunorral, + anyósom, Csíkszeredában „állta a frontot”:

- Ruhákat, ágyneműt vásárolt, tudva, hogy az első időkben erre nem telik, a gyerekek meg most nőnek a leggyorsabban, igényesednek, stb., stb... Talán Neki volt a legnehezebb... - Hetente kellett beutazzon Bukarestbe /2 x 300 km/ a papírokat intézni. Becipelte több száz könyvünket, festményeinket lepecsételésre az OPCN Harghita-hoz = Hivatal a Nemzeti Kultúráért - nehogy „nemzeti kincsnek” minősített alkotásokat, tárgyakat lehessen kihozni. Szerencsére anyósom, aki Nagybányáról már korábban Csíkszeredába költözött és már nyugdíjas volt, a házimunka nagy részét, meg a gyerekek körüli napi tennivalókat intézte. Aránylag rövid idő alatt /de csak mi tudjuk, milyen áron/ sikerült minden papírt beszerezni, így 1991 március 27.-én. – egy „dobozos kamion” duplaágyas fülkéjében haton + sofőr összezsúfolódva, hátul az összes vagyonunkkal bepakolva – átléptük a magyar határt....Számos segítőkész ember, önzetlen jóakaró, régi és új barát segítségével mára (*1992 őszelő) munkahelyet, lakást, megélhetési lehetőséget teremtettünk magunknak, gyerekeink tanulnak...De gáncsokból, értetlenségből, türelmetlenségből, sőt rosszindulatból is, jutott bőven...

A leggyakrabban feltett, legnehezebben megválaszolható kérdés, miért jöttünk el Erdélyből ?

- Személy szerint nem üldöztek, számos barátunk volt a románok közt is, megbecsült, jól kereső munkaerők voltunk (én geológus, nejem bányamérnök), gyönyörű vidéken laktunk...
- Szépen berendezett, 3 szoba, konyha, 2 fürdő, 2 erkélyes (állami) bérlakásunk volt...
- Kiterjedt rokonságunk, népes baráti körünk, őseink sírjai maradtak „odaát”...
- Ott hagytuk a megszokott környezetet, a fenséges-zordon hegyeket, zúgó patakokat, ismert kiránduló-, gombászó-, málnázó helyeinket,... minden emlékünket...

Mindezek tetejébe halálig él bennünk a bűntudat, hogy ezzel ártottunk szülőföldünknek, kicsiny, sorsverte székely-magyar népünknek...Hogy mindezt csupán anyagi érdekekből tettük volna – nem igaz ! Ha jövőféltésről, kishitűségről, kiábrándultságról beszélünk - talán mindenikből van egy adag, amire aztán rátevődött a felhalmozódott mindennapos megaláztatás... /sorban állások, fejadag, „le-bozgorozás” stb./ és nem utolsó sorban ott volt gyermekeink jövőjének féltése !

Ezek után már akár lehet azt mondani az anyagi érdekre, hogy persze : „is” ! Így talán érthető, mire mondtam „betelt a pohár” – a felsoroltak mind cseppek voltak benne, ezért lassan megtelt – de el kell ismerni „divat” is volt kivándorolni, hisz úton-útfélen csak azt hallottuk „ez is kiment...az is készül”, ráadásul küszöbön állt a munkanélküliségünk...*Mindketten ugyanott – egy geológiai kutató cégnél – dolgoztunk, mely állami költségvetési pénzekből költekezett, bevallom nem nagy haszonnal, és 1991-ben meg is szűnt. Magam előtt is tisztázatlan minden összefüggés, de megpróbálok megfogalmazni néhányat egyéni meglátásaimból. Hátha ezek ismeretében könnyebb lesz elhatározásunkat megértetni másokkal is, ha meg nem, legalább kibeszélek magamból néhány olyan „eszmefuttatást”, ami régóta „motoszkál bennem”, de eddig sosem volt időm és alkalmam konkrét-

tan megfogalmazni, milyen információk, gondolatok vezettek oda, hogy fél évszázad után hagyjak ott mindent /az ismert biztosat /, a bizonytalan, ismeretlen valamiért... :

- Eredendő tudásszomjam révén már a '80-as évek közepétől szaporodtak információim a „keleti világ” általános válságáról, a meglévő állapotok tarthatatlanságáról, de nem hittem, hogy én is megérem a kommunizmus összeomlását és azt sem, hogy az ilyen „sima” lesz....

Rokoni alapon (*Unokaöcsém Dr.Sipos Béla, a Pécsi Jannus Pannonius Egyetem közgazdász professzora révén) már 1985-ben egy érdekes prognózis birtokába jutottam, miszerint léteznek ú.n. „hosszú hullámú válságok”, melyek léte független a társadalmi rendszerektől! Eszerint, egy ilyen válság mélypontja a '90-es évektől várható és a mélypontot mindég erős társadalmi megrázkódások előzik meg és kísérik.

Ezt követi majd egy erőteljes és általános gazdasági fellendülés, valószínűen néhány lényeges felfedezés gyakorlati alkalmazásának elterjedésével párhuzamosan (várhatóan elsősorban az energetika, a genetika és az információ tárolás-áramlás terén). Tulajdonképpen egy újabb tudományos-technikai forradalom várható az ezredforduló körül, egy számunkra valószínűen új társadalmi környezetben....Nem vagyok szakértője e dolgoknak, csak raktározni és elemezni szoktam a számomra új, vagy érdekes információkat. Első eset, hogy „kiírok magamból” valamit. Ezt is csak azért „merem”, mert mára (*1992 ősz) „sok bejött” a fenti tételekből. Pechemre, én világeletemben nyugalomra és békességre vágytam /ez nem sokszor sikerült/, arra, hogy hagyjanak dolgozni, szeretni, gyereket nevelni, emberként emberek közt élni....- Az 1989 decemberi romániai „fordulat” és az ezt megelőző és követő számos esemény, /úgy pozitív mint negatív - változás és visszarendeződés/ meggyőzött arról, hogy most olyan időszak következik, amikor az ember mindenre számíthat, csak nyugalomra nem...- Már a '70-es évektől, a lehetőségekhez képest elég sokat utaztam, illetve utaztunk (1973-ban nősültem). E mellett rengeteget olvastam, rádióztam. Láttam a különbséget környezetem, és a számomra elérhető, így vagy úgy megismert, külvilág közt. Ez egyértelműen mutatta tetemes és egyre fokozódó lemaradásunkat, úgy technikai, mint civilizációs és társadalmi szempontból. A folyamatot talán a „balkánizálódás” fogalma érzékelteti a legjobban. Egyre szükségsebbé érlelődött bennem valamilyen módon „elejébe menni” vagy „gátat vetni” a további hanyatlásnak /most már a család felelősségével is/ de valahogy magyarságunk fel nem adása mellett... Így eleve kizártam olyan /egy geológus - bányamérnök házaspár szempontjából talán kézenfekvő/ változatokat, mint irány Kanada, Ausztrália, vagy Új-Zéland.

- Ergo mindössze 2 lehetőség maradt :

- áttelepülni Magyarországra és ott próbálkozni,
- várni, hogy valamilyen csoda folytán megváltozik a világ amelyben élünk.

Úgy 1987-től kezdett foglalkoztatni a „kiugrás” gondolata (*akkor az még csak szökés útján jöhetett volna egyáltalán számításba), de egy 5-7 tagú család számára /mi öten \pm anyósom és sógorom/ semmi sem olyan egyszerű. Ez volt az az idő, mikor naponta hallottuk...ez is kint maradt.... az is kiszökött...ezt elkapták, azok beadták a papírokat....

1989 januárjában sógorom /legényként, 34 évesen/ elunta a várakozást, és anélkül, hogy akár az anyjának szólt volna /egy szál ruhában/ átszökött a „zöldhatáron”....

Ez időben Magyarországon már „félhivatalosan” megkezdődött a „menekültek” befogadása, sőt a hangulat kimondottan „Erdély-párti” volt. (*Hogy ez mára /2005/ mi lett...amivé tették..)

Mostantól tehát akár „jogi alap” is lett volna a kitelepedésünkre /családegyesítés címén/, de az időközben nyílt terrorrá fajult romániai helyzetben feleségestől azonnal állás = kereset, sőt akár lakás nélkül maradtunk volna, így várva /akár évekig/ a bürokratikus ügyintézésre...

Az akkori „forgatókönyv” szerint előbb anyósom telepedhetett volna ki, majd a lánya, stb, stb.

A változás reménye ugyan mindég élt bennünk, de 1989 december 22.-ig ennek esélye gyakorlatilag nulla volt. Akkor hirtelen nagy remények csillantak fel bennünk és körülöttünk. A „fordulat” után letettünk minden kivándorlási szándékunkról. Közben megkönnyebbedett az utazási lehetőség Magyarországra is. Sógorom (*aki végül a Bács-Kiskun megyei Kecelen kötött ki) 1990 tavaszán megnősült. Az esküvőre mindannyian eljöttünk, és a pap kérdésére, hogy „...maguk a három gyerekkel nem gondolkoznak az áttelepülésen” dacosan vágtam oda : „Atyám, ha mindannyian eljövünk mi lesz az erdélyi magyarság sorsa....” Istenem, milyen szép is volt a kezdet....A Hargita tején, egy eldugott munkatelepen, román bányászok közt, nyakig sárosan jöve ki egy kaolin-kutató tárnából, ért a hír – „valami nagy dolog van Bukarestben. Ceausescu beszéd közben megállt, furcsa

zaj, hallatszott, füttyülés, majd újabb próbálkozás után a beszéd végleg megszakadt, azóta csak zene szól...” ...Talán dél körül lehetett, mikor már mindenki a kis elemes rádió körül tolongott egy lakó-vagonban...egyszer csak rövid recsegés után halljuk románul :”Testvérek, a diktátor elfutott, Istennek köszönhetően szabadok vagyunk” stb....Akkor már mindenki ujjongott, vagy sírt...Öleltük, csókoltuk egymást /csupa sáros férfi/, gumicsizmában bakkecske-táncot jártunk a pár négyzetméteres lakókocsiban... Aztán hallj csodát magyarul és németül is bemondták a hírt... Csodálatos, reményteljes napok következtek : szervezkedések, faliújság cikkek tömege, sajtó- és hír-habzsolás románul és magyarul,...jóformán nem jutott idő dolgozni, mindenki lázban égett..Valóban egyenlő jogaink lesznek...és egyenlő esélyeink..., otthon lehetünk végre a saját hazánkban..., megszűnnek a mindennapos megaláztatások – a sorban állás, az élelmiszer fejadag, a benzinjegy...., lesz útlevelünk mellyel kedvünk szerint utazhatunk...

Végre a tájat is nézhetjük autózásakor, nem csak a benzinóra mutatóját és azt, hogy mikor köt belénk egy rendőr pusztá szórakozásból, vagy csak azért mert magyarul laktuk meg a jelöl az autó rendszáma...Visszkapjuk iskoláinkat, ahol gyerekeink anyanyelvükön tanulhatnak ..., nem nyeljük többé a düh és szégyen könnyeit, mikor a magyar tannyelvűnek titulált iskola évnitő, vagy évről-évre ünnepélyén egy szót nem hallunk magyarul, holott a hallgatóság 95%-a magyar...Ihatunk végre egy „rendes” kávé..., nem pörkölt zab és csicseriborsó keveréket...Azt az emelkedett hangulatot, a könnyes – könnyes – gyertyás tüntetéseket sosem lehet elfelejteni...Sajnos közben észre sem vettük mikor kezdődtek a „vátrás” hőbörgések...Talán már az első napoktól megvolt a gyűlölet is, vagy mindég ott lappangott, de mi annyira tele voltunk jó szándékkal és reménnyel, hogy nem is feltételeztünk rosszat senkiről...(*A „Vatra Romaneasca”- Román Tűzhely /a név utalás arra, hogy a „dáko-román folytonosság” elmélete szerint a román nép kialakulása tulajdonképpen Erdélyben történt/, egy nacionalista típusú szervezkedés, melyet hirtelenében „vettek elő” Bukarestben, elsősorban a magyar remények „lehűtésére”. Nagyon gyorsan számos tagja lett, köztük sok jó szándékú román is, de a hang-vivők a mindég megjátszható „magyar veszély” és „Erdélyt nem adjuk” lózungok hangoztatásával a nacionalista sőt sovíniszta elemek lettek). Sajnos „minden csoda 3 napig tart” : az iskolák és a tanítás nyelve körüli hercehurcák, a választási komédia, a visszarendeződés jelei,...., majd Marosvásárhely 1990 Március., a bukaresti „bányászjárások” , az úgy kreált „Csíkszeredai és Kovásznai események” (*magyarok mertek kezét emelni románokra !!), ráébredtettek a szomorú valóságra.... Lassan rájöttünk, hogy csak újabb illúziók áldozatai vagyunk, vagy ahogy egyik román barátom megjegyezte : „itt olyan nagyot fordult a világ, hogy most 360°-os a változás”. A nagy „forrongás” eredménye csak az lett, hogy minden salak és szemét a felszínre került...Időközben megindult az áradat nyugatra....Mehetett most már mindenki, mindenhová – lehet, hogy a régi - új hatóság még örvendett is az exodusnak, hisz elsősorban a kisebbségek, a leg-elégetlenkedőbbek és az értelmiségiek távoztak...Valóságos divat lett a kivándorlás...Ha azelőtt az volt a fő társasági beszédtema, ki mit-hol tudott felhajtani az élelmiszer boltban, most csak azt hallottad „ X-ék Kanadába, Y-ék Magyarországra költöztek, Z-ék pedig tegnap adták be a papirokat...” Újra visszatért a fejadag, a sorbaállás, a vállalatnál újra kávéval kínálták az ismert „szekust”...(*„Megszokott” dolog volt, hogy a cégeknek van egy-egy civilben járó „vállalati szekusa”, egy állambiztonsági tiszt, akit majd mindenki ismert – ezek tartották a kapcsolatot a számos besúgóval, vagy így-úgy beszerezett elemmel, vagy egyszerűen „szimatoltak”). Bennünk is újra „kicsirázott” a már-már elfelejtett kivándorlás „magja”. A táptalaj a kialakult érzelmi háttér lett : a csalódások sorozata, a kiábrándultság, és a munkanélküliség réme...Egy ideig a mérleg másík serpenyőjében, ellensúlyként ott volt még a tudat, hogy szükség van ránk, emberségünkre, tudásunkra, magyarságunkra... itt ahol születtünk, élünk....Ez volt a legnehezebb időszak...valóságos tudathasadásos állapotba kerültünk. Visszavonultakká, emberkerülőkké, komorakká váltunk, mi, akik addig szíves vendéglátók, szívesen látott vendégek, jó humorú társasági emberek, a közös összejövetelek „spiritusz rektorai” voltunk...Ma sem tudom mitől csordult ki a pohár úgy 1990 október elején : a munkanélküliség egyre fenyegetőbb rémétől ?, egy rossz szótól olyan valaki részéről akiről ezt nem feltételeztem ?, egy gyalázkodó újságcikk elolvasásától ?...Májusban még családotól utaztunk Kecelre, a Zoli sógor esküvőjére, és felháborodtunk ha azt kérdezték : nekünk nem áll-e szándékunkban kijönni ? Most meg egy nap leülök a feleségem mellé és fejtegetni kezdem, hogy nézd én kiveszek egy hónap fizetetlen szabadságot, titokban, egyedül kiutazok Magyarországra ...és ha állást kapok,.. megélhetési esélyt látok a családnak, vissza sem

jövök, telefonálok és beadjuk a kivándorlási kérelmet....Hát most itt vagyunk, ha kellünk, ha nem..., mi is magunkénak érezzük ezt az országot és egyenjogú magyarnak saját magunkat. Ugyanakkor sosem fogjuk megtagadni sem eredetünket, sem múltunkat, sem emlékeinket,....ez az egyetlen olyan „kincsünk” amit nem vehet el tőlünk semmilyen földi hatalom...csak majd a halál...*/Fentieket 1992 szeptemberében vettem papírra, mikor is 50 évesen, okleveles geológusként, 2 év keserves fizikai munka után Péter Péter barátom révén állást kaptam Baján, geológusként az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságon (előtte a keceli Pintér Művek-nél voltam „betanított lakatos”/,

A Vízügynél a személyzetis kért egy önéletrajzot, melyet sosem adtam be, mivel a fentiek „jöttek ki a tollamból” és miután elolvastam, úgy döntöttem – egyelőre ezek csak rám tartoznak !/

Kecel és Baja 1992 szeptember - *Érsekcsanád 2005. február.

Adalékok az 50. születésnapom után fogant Önéletrajz-hoz.

(Ma, 2005. elején az 1992. évi kézirat minden részletét közreadom, mivel úgy érzem hozzátartoznak életutam teljesebb megértéséhez ...).

/a *-gal jelöltek 2005.-évi kiegészítések/.

1942-ben születtem Székelyudvarhelyen. Kora gyerekkori emlékeim mozaikkép szerűek :

- Menekülés az oroszok elől Hodgya nevű faluba. (*Ide, az Udvarhelytől 10 km-re lévő faluba tévedt azonban egy orosz lovas-egység. Én látni akartam a lovakat, apám a tornácon felemelt, de felcsúszott kabátja alatt egy orosz meglátta az óráját, .. azonnal odaugratott és elvette).

- A várost körülvevő szántóföldek, kaszálók tarka négyzetei (*Ezt néha ma is visszaálmodom, pedig évtizedekig – a szövetkezetesítés miatt – eltűnt a tarkaság, de mára részben helyreállt).

- Az 1946. évi választás – (*kis „köpjed és ragasszad” kortes-cédulák özönlöttek el mindent, a legtöbb a „Szavazz a napra” feliratú volt... Még évekig láttuk régi falakon feliratként, de csak sokkal később tudatosult bennünk, hogy inkább „naplemente” volt az a szavazás).

- A Román Népköztársaság kikiáltása....(*„A dolgozó nép elkergette az élősködő királyt”).

- Apám vizsgálati fogságba vitele.... „nyaralni” voltunk Székelyvárságon, egy eldugott kis hegyi faluban, ahol a házak egymástól több száz méterre vannak. Egy nap oda jött két furcsán beszélő katona (*két román csendőr) és aput elvitték. (*Később derült ki, hogy mint „klerikális reakciót” tartották - sokadmagával - több hónapig ú. n. vizsgálati fogságban, a város „Kollégium kert”-nek nevezett helyén egy tornateremben, minden tárgyalás vagy indoklás nélkül / ma ott van a futballpálya/. A „nyaralásról” meg kiderült, hogy a városban nem volt élelem /mi már akkor 4-en voltunk testvérek/, és egy régi „háztartási alkalmazott”, akinek a családja egy kis vízimalmot üzemeltetett ott Várságon, megszánta a „tiszteletes asszonyékat” és egy hónapra vállalták a 6 tagú család élelmezését). Majd jött az államosítás ..., a Duna-csatorna (*több jó ismerőst elvittek...), a kulákvilág..., a „kollektivizálás” ..(*azokat az osztálytársaimat, akik „nem tudták meggyőzni” szüleiket, hogy belépjenek a „kollektívbe” /a termelőszövetkezetbe/, kicsapták az iskolából...) Élénkebb emlékeim vannak az 1952.-évi pénzbeváltásról..., Sztálin haláláról /1953/ nem kellett iskolába menni a temetés napján – egyesek búsulnak, mások örvendeznek – ?!/? Diákéveim a nagy illúziók-, a kollektivizálás-, a hidegháború és 1956 korába estek.....szüleink és tanáraink kétségbeesetten nyugtattak, egyelőre ne csináljunk-, nyilvánosan ne mondjunk semmit – reménykedjünk és várjunk merre alakulnak a dolgok...Egy mondatra - melyre ma is összeszorul a szívem - míg élek emlékszem a Kossuth Rádióból : „...a Lánchíd budai hídfőjénél tartózkodó 11 ezer fiatal kitűzte a fehér zászlót..., megadta magát...” Mindenki zokogott. A hallgatás, reménykedés és rettegés hosszú hetei, hónapjai következtek. (*1956-ban, a környéken ahol laktunk egyetlen kis rádió volt /egy bakelitdobozos Tesla/. A másikat, az 1954-es foci-világbajnokság döntője végén a gazdája /Székely Árpád/ a dühöngő-, síró, kb. 100 fős tömeg szeme láttára a tornácról a macskaköves udvar földjéhez vágta....). A nagyfokú türelmesség, egymás megértése és elviselése természetes volt környezetemben. Ma már tudom, hogy - hála szüleim féltő gondoskodásának, a kiegyensúlyozott családi életnek ami körülvett - minden „stressz” tompítva érkezett hozzánk gyermekekhez. Ez biztosította a négy testvér normális, szeretetteljes testi-lelki épülését. Én a harmadik szülött vagyok, egy bátyám, egy nővérem és öcsém vettek körül. Nagy gyümölcsös kertünk ideális játszóhely volt, nem csak nekünk, de a környék „kölykeinek” is. (*Állandó volt a ház körül a gyereklárma...ami nem jelentette azt, hogy nem verekedtünk szinte mindennap...kibékülés előtt és után)...Édesanyám a

családnak élt, csak ma értem gyakori mondását „nekem nincs időm betegnek lenni” – az idén (*1992) januárban halt meg, 80 éves korában, Isten nyugtassa ! Édesapám szervezeten nem politizált, soha semmilyen párt tagja nem volt, ma is szellemileg épen, a mindennapi Biblia-olvasást ki nem hagyva él 87 évesen*, Székelyudvarhelyen. (*Sajnos 1993 tavaszán, egy évvel Édesanyám halála után Édesapám is elment..., nem tudott egyedül élni...) Jeles eredménnyel érettségiztem 1960-ban magyar nyelven, de „káderlapom” /papfőka/ miatt egyetemre nem volt esélyem. (*Abban az időben reális esélye csak a „tanácsi ösztöndíj” -ra javasolt diákoknak volt, viszont számtalan középfokú képzés indult, ezekben nem vették annyira szigorúan a „származást” /helyesen talán társadalmi eredet – origine sociala/). Mivel nagyon szerettem a szerves-kémiát, egy vegyipari technikumba iratkoztam be a „regát”- beli Onesti városába. (*Ez dél Moldovában, egy egykori csángó vásár-falú helyén létesült ú. n. petrol-kémiai iparváros. A regát szó alatt Romániában a Kárpátokon kívüli, az egykori Román Királyság-hoz tartozó részeket, vagyis Havasalföldet és Moldovát értik). Két év tanulás árán szerves-vegyipari operátor képesítést kaptam és tökéletesen megtanultam románul. (*Mikor odakerültem, a gyakorlati, társalgási románt nem ismertem – volt, hogy az iskolaigazgatót letegeztem, vagy „tükör-fordításaimmal” arattam „sikert”). A helyi Műgumi-gyárban töltött két év szakmunkási tevékenység alatt rájöttem, hogy nem ez volt az álom - itt 3 váltásban, mérgező és robbanásveszélyes munkakörben taposni egy gyengén fizetett mókuserékben, ezért elhatároztam, hogy továbbtanulok.... 1964-ben, már mint „munkás” felvételizhettem – sikerrel, a Kolozsvári Tudományegyetem Biológia-Földrajz karán belül működő Geológia-szakra. Itt 1969-ben államvizsgáztam. Mivel magyarul a vidéken akartam maradni, ezért egy állami, nagy geológiai-bányászati feltáró-vállalat /I E M Cluj/, Hargita megyei kicsiny munkatelepére, Balánbányára kértem a kihelyezésemet. (*Sokan csodálkoztak, mért megyek az ottani rézbánya mellett, de attól függetlenül ott működő geológiai kutató munkatelepre. Vizsga-eredményeim alapján ugyanis akár valamelyik regáti nagyváros közelébe is kérhettem volna a kihelyezésemet /akkor még államilag, országos sorrend felállításával helyezték ki a diplomásokat/. Balánbánya egy „világvégi” helynek számított, ahol akár sikeres államvizsga nélkül is felvettek volna). 1969 aug. 1-én utaztam oda, és hosszabb-rövidebb megszakításokkal 21 évet voltam ott. Kihelyezésem-től (1969) kivándorlásomig (1990) gyakorlatilag egy munkahelyen dolgoztam. Mint „kutató geológus” jártam a Keleti Kárpátok hegyeit, télen-nyáron, felszínen és bányák mélyén, na meg számos kutatófúrás felkeresésével, melyeknél a „magfúrást” vizsgáltam. (*Balánbánya a Keleti Kárpátok közepén, az Olt folyó felső szakaszának keskeny völgyében, gyönyörű környezetben fekvő helység, mely hegyi tanyavilágból lett – átmenet nélkül – egy k.b. 18 ezez lakosú bányászváros. Létét a környékén több száz éve ismert réz-lelőhelyek hirtelen „divattá” lett nagyipari kitermelésének és az ércek helyi feldolgozásának köszönheti, mivel az átlagban alig 1 % körüli réztartalmú érc úsztatással /flotálással/ történő dúsítása is ott történt, tekintettel a hatalmas - évi másfél millió tonna feletti - kitermelt ércmennyiségre. A városka fölé magaslottak keletre a Hagymás-hegység mészkőszirtjei /D-ről É-ra a Naskalat, Öcsém v. Kishagymás, az Egyeskö és a Nagyhagymás/, nyugtra meg a Csiki havasok őskori kristályos-palákból álló vonulata – az Olt-Reze, Várbükk és a Sipos-hegy /ez utóbbi „sajnos” nem családnevemről kapta a nevét, sem a „kölyök” Olt egyik fő ága a Sipos patak/. Az Olt folyó a helység felett úgy 10 km-re ered, a Magas Bükk havas D-i oldalának Kovács Péter nevű hegyében, forrásvidékétől pár km-re É-ra ered a Maros, a havas túloldalán). A vállalatot számtalanszor „átszervezték”, 1970-1989 közt IPEG Hargita volt a neve /a román kezdőbetűk a „Hargita” Geológiai Kutató és Feltáró Vállalat nevét fedik/. Itt ismerkedtem meg feleségemmel Gizikével /Geng Gizella, a. n. Szabó Gizella, született 1951. febr.17.-én), Ő is a fenti a céghez került tisztviselőnek, egy sikertelen felvételi után. 1973 január 3.-tól márciusig udvaroltam, március 17.-én eljegyeztük egymást és április 21.-én összeházasodtunk – ma is szeretetben élünk együtt, három gyerekünkkel...A vállalat legutolsó átszervezésekor /1991. év január – mikor én már „kint” voltam/ tudva, hogy beadtuk a kivándorlási kérést feleségemet munkanélkülivé nyilvánították, én pedig felmondtam. A céget akkor „Geolex Hargita” névre keresztelték, majd privatizálták. Itt kénytelen vagyok szó szerint megismételni egy „passzust” előző írásomból :

*Míg én Magyarországon „egyengettem az utat”, feleségem a három gyerekkel - a 15 éves Gáborral, 11 éves Rékával és 1 éves Hunorral, + anyósom, Csíkszeredában „állta a frontot”:

- Ruhákat, ágyneműt vásárolt, tudva, hogy az első időkben erre nem telik, a gyerekek meg most nőnek a leggyorsabban, igényesednek, stb., stb... Talán Neki volt a legnehezebb...

- Hetente kellett beutazzon Bukarestbe /2 x 300 km/ a papírokat intézni. Becipelte több száz könyvünket, festményeinket lepecsételésre az OPCN Harghita-hoz = Hivatal a Nemzeti Kultúráért nehogy „nemzeti kincsnek” minősített alkotásokat, tárgyakat lehessen kihozni. Szerencsére anyósom, aki Nagybányáról már korábban Csíkszeredába költözött és már nyugdíjas volt, a házimunka nagy részét, meg a gyerekek körüli napi tennivalókat intézte.

Két számottevő megszakítás volt kutató-geológusi munkámban :

- 1972 őszétől 1973 tavaszáig a katonaság /6 hónapos tartalékos-tiszt képzés/,
- 1976 január és 1977 június közt a Máramaros-megyei Bajucán (Baiut - Erzsébet-bánya) dolgoztam, mert a feleségem akkor végezte a főiskolát Nagybányán és az első fiunk a Gábor akkor volt 1 éves – a közelükben akartam lenni.

*Feleségem Nagybányán született, apja Geng János elmagyarosodott sváb család gyereke, gyári munkás volt egy nagybányai vegyi-anyag gyárban (Phoenix). Magyar katonaként volt 4 évig szovjet fogságban. A gyár és a fogság megtette a hatását – 55 évesen meghalt (1975). Anyósom Szabó Gizella Csíkszentdomokoson született, apja után székely – anyja után Békés-gyulai. Jelenleg (2005) velünk él Magyarországon, együtt jöttünk ki. *A feleségem 1978-ban /már mint feleség és anya/ bányász-üzemmérnök képesítést szerzett. Itt eleinte Ő is Kecelen a Pintér Műveknél dolgozott /irodában/ majd a helyi Mg. Szakszöv. keretében, a kárpótlási eljárás folyamán létesített „földkiadó bizottságnál” volt ideiglenes alkalmazásban. Elvégzett egy számítógépes tanfolyamot, német alap-fokú nyelvvizsgával kombinálva és /apróhirdetés alapján!/ az APEH Bács-Kiskun-megyei Igazgatóságára került, ahol ma megbecsült köztisztviselőként dolgozik. Ambíciójára jellemző, hogy ma is tanul. Önköltségen másod-diplomázik, közgazdaságit végez a Bp-i „Közgáz” Szegedi kihelyezett tagozatán, pénzügy- számvitel - vám és adóügyintézés szakon. Három gyerekünk közül kettő fiú, egy lány. Az elsőszülött Gábor még Balánbányán született 1975. II. 20.-án, a két kisebb már Csíkszeredán : Réka 1979. VI. 18.-án, Hunor 1989 .V.14-én. Jómagam 2004. nov. 04.-től, a már augusztus 31.-én betöltött 62 évemmel, 42 év elismert szolgálati idővel, a magyar nyugdíjasok „kenyerét eszem”, Istennek hála jó egészségben !

Érsekcsanád, 2005. február.

Dr. Sipos III. Béla, egyetemi tanár életrajza.

1945. április. 7-én születtem Sopronban.⁴³⁰ Szüleim Erdélyből települtek át Magyarországra 1944-ben.⁴³¹ Értelmiségi családból származom, két húgom van: Dóra (1947) és Judit (1951). Budapesten éltem 1971-ig, amikor is Pécsre települtem. Az általános iskola első négy osztályát 1951-1954 között a Budapesti II. kerület Mártírok utjai 19-21 általános iskolában végeztem. Ezt követően a Budapesti II. kerület Medve utca 5-7 általános iskolában tanultam a felső tagozaton 1955-1959 között. Az elemi első négy osztályában az osztályfőnököm Kocsán József és neje, a felső tagozaton az ötödik osztályban Kovács József, majd a hatodik osztálytól nyolcadikig Szöllösi Margit volt. A második és a hatodik osztályban az év végén jeles, különben jó eredményt értem el. Szöllösi Margit osztályfőnököm közölte szüleimmel, hogy továbbtanulásomat megakadályozza, az indokok, osztályellenség származásom, szüleim nem engedték meg, hogy kisdobos és úttörő legyek és valóságos nevelésben részesültem, vallásoktatóm Haypál Béla református lelkész volt.

(Haypál Béla és édesapja a Farkasréti Temetőben vannak eltemetve. 1-607/608: **Haypál Benő**⁴³² (az első budai református lelkész, esperes, egyházi író; a Nagypénteki Református Társaság, illetve

⁴³⁰ 2005. június 13-14-én Sopronban voltam a Magyar Rektori Konferencián. Születési anyakönyvem alapján szüleim Sopron Színház u. 19.-ben laktak kb. 1945. július hó végéig. A házat megtaláltam, nem építették át és lefotóztam. Ezt követően 1961-ig a Bp. II. Varsányi Irén u. 17-ben, majd 1970-ig a Szinyei Merse Pál u. 1.-ben laktam szüleimmel. Nősülésem (1970 szept. 26. feleségem Rédey Katalin) után 1971 december végéig apósoméknál laktunk, Bp. Böszörményi u. 19. Pécsi lakásaink: 1971-1982 Pécs Magyar Lajos u. 7.a, V. emelet 1982-1987 Pécs Sarohin (1990 után Nagy Imre) 100. X. emelet, 1987-2001 Pécs Fagyöngy 38. II. emelet, 2001- Pécs Fáy András u. 30. I. emelet.

⁴³¹ A házasságkötés Sajóudvarhelyen volt 1944 július végén. A menekülés 1944 aug. elején történhetett, Romániát a szovjet csapatok 1944 aug. 20.-án „szabadították fel”.

⁴³² http://www.bparchiv.hu/magyar/kiadvany/bpn/40_41_42/adattar1.html 1. parcella A sírt 2006-ban megtaláltam és lefotóztam.

a kamaraerdei Erzsébet Árvaház egyik megalapítója és vezetője, 1918-ban az Országos Református Tanács elnöke; az Új Reformáció és a Református Katonák Lapja szerkesztője; Ady Endre es-
ketője, majd eltemetője) 1869-1926 [Gerenday]. Sírfeliratai: A szeretet soha el nem fogy. (1Kor 13,8) Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengéjük lőn azoknak, akik elaludtak. (1Kor 15,20) Emelte hivei kegyelete.Vele: **Haypál Béla** (fia; református lelkész, esperes, egyházi író) 1899-1988.)

Lelkészoktatóm volt **Haypál Béla** 1953 és 1962 között, aki a gyermekbiblia órákat is vezette. Konfirmáltam 1958 május 25.-én. Ebből az alkalomból megkaptam az „Új testamentom” Fordította Károli Gáspár. 1957. A beírt szöveg: „A budai református egyházközség ajándéka Sipos Bélának konfirmációi emlékül” Budapest, 1958 május 25. szeretettel Haypál Béla ref. Lelkész.⁴³³
Fülöp Zoltán az óbudai Árpád Gimnázium⁴³⁴ igazgatója édesapámmal egy iskolába járt Székelyudvarhelyen az 1920-as évek elején és úgy vett fel a gimnáziumba, hogy nem értesítette a Medve utcai iskolát. Osztályfőnököm Kiss Jenő irodalom szakos tanár volt.⁴³⁵ ⁴³⁶ 1963-ban érettségiztem az óbudai Árpád Gimnáziumban (1959-1963) kitűnő eredménnyel. A Gimnáziumban az igazgató Fülöp Zoltán⁴³⁷ volt, igazgatóhelyettes Udvarhelyi Ágoston⁴³⁸, osztályfőnök Kiss Jenő, kitűnő tanárok: Kiss Jenő irodalom, Gombár Vince⁴³⁹ latin, Karádi Károly⁴⁴⁰ biológia, Vanyek Béla dr. kémia.⁴⁴¹ 1959-ben Kiss Jenő osztályfőnök az egész osztályt beléptette a KISZ-be. Indoka az volt, hogy nem vállalja a felelőséget azért, hogy valakit majd azért nem vesznek fel az egyetemre, mert nem volt tagja a KISZ-nek. Kiss Jenő mindig kritikusan nyilatkozott a fennálló rendszerről. Az irodalom Nála 1945-ben befejeződött, a személyi kultusz irodalmáról azt mondta, „méltó helyére a szemétkosárba került”. Felvételt nyertem az MKKE Ipar Szakra⁴⁴², ahol 1963 és 1967 között folytattam tanulmányokat. Az Egyetem III. és IV. évfolyamán Népköztársasági Ösztöndíjban részesültem. 1967-ben jó minősítéssel kaptam diplomát. Az 1967-es Országos Tudományos Diákkonferencián “Az egyéni és csoportos bérformák fejlesztésének irányai” c. tudományos diákköri dolgozatommal első helyezést értem el. A „Tudni, mind többet tudni akarok” Ipari Kari vetélkedőn, majd az egyetemi vetélkedőn is négy kollegámmal csapatban első helyezést értünk el⁴⁴³ és

⁴³³ A családi irattárban.

⁴³⁴ Az óbudai Árpád gimnáziumot 1902-ben alapították.

⁴³⁵ Megemlékeztem Róla, mint kitűnő tanáromról: Sipos Béla: Heller Farkas. A múlt magyar tudósai. Akadémiai Kiadó. Bp. 1990. 186-187. Kiss Jenő 1991. febr. 17.-én kelt levelében gratulált sikeremhez és büszke tudományos hírnevemre. „Valósággal meghatódtam a rám vonatkozó tanítványi megemlékezésed érdememen felüli soraid elismerő értékelésétől. Tanári pályámnak egyetlen értelmét látom ebben és egyben a jutalmát is, hogy tanítványaim szívesen emlékeznek a nehéz időkben való helytállásra, szép sikered továbbí folytatásában biztos vagyok. Szeretettel öllelek Jenő bátyád.”

⁴³⁶ Kiss Jenő elmesélte doktori disszertációját Jakab Ödönről írta, de a II. világháború miatt munkáját nem tudta befejezni. Kiss Jenőt rendszeresen látogattam, Zamárdiban (Fő u. 46.) lakott, 2001. okt. 7.-én halt meg 89 éves korában. Búcsúztatása 2001 okt. 25.-én volt a Domonkos-rend thököly úti templomában.

⁴³⁷ Fülöp Zoltán 1956-1971 között volt igazgató az Árpád gimnáziumban.

⁴³⁸ Udvarhelyi Ágoston, Guszti bácsi 1947-1950 között igazgató, majd 1966-ig nyugdíjaztatásáig igazgatóhelyettes volt. A napközibe jártam, mert így kaptam ebédet és Guszti bácsi elengedett akkor ha felkészültem a következő napi leckéből. Ezért kikérdezett, minden tantárgyat ismert, igen felkészült pedagógus volt.

⁴³⁹ Gombár Vince (1906-1967) görög-latin szakos tanár, tanít 1935-től, az Árpád gimnázium tanára 1946-tól haláláig.

⁴⁴⁰ Karádi Károly biológia tanár (1910-1973) 1937-től az Árpád gimnázium tanára. Kedvenc szavajárása volt feleltetés közben, mondja a növény, állat stb. nevét magyarul vagyis latinul.

⁴⁴¹ Ld. tablónkat 1963.-ban, a tanárok és diákok fényképével, továbbá 1988. május 13-i ballagási ünnepélyre (Árpád gimnázium) meghívó, a 25 éve érettségizettek névsora (köztük a volt gimnáziumi osztály ahová 1959-1963 között jártam) és tanáraik, valamint az 50 éve érettségizettek névsora és tanáraik. Az óbudai Árpád Gimnázium honlapja: <http://www.arpad.sulinet.hu/>

⁴⁴² Eredetileg Kiss Jenő irodalomtanárom hatására az irodalom-történelem szakra szerettem volna jelentkezni. Krekó Béla osztálytársam édesapja Krekó Béla az MKKE matematika tanára rábeszélte arra, hogy a Közgazdaságtudományi Egyetemre jelentkezsem. Krekó Béla 1994. XII. 7.-én hunyt el 79 éves korában. Halála előtti napon Pécsen tartott előadást és találkoztam Vele. Akkor tudtam meg, hogy telefonszáma megváltozott és Én a régi számot hívtam. Megbeszéltük, hogy keresni fogom, de erre sajnos már nem került sor. Az Óbudai temetőben van eltemetve.

⁴⁴³ Oklevél Sipos Béla ipar IV./7 „Tudni, mind többet tudni akarok” Ipari Kari vetélkedőn elért I. helyezé-

Szovjetunióbeli (Kiev és Odessza) utazást nyertünk. Demonstrátorként már egyetemi éveim alatt és után öt évig matematikát is oktattam, először Szép Jenő tanszékvezető irányításával. Rövid gyakorlati munka után (MOM-ban) 1968-ban az MKKE Ipari Üzemszervezési Tanszékére kerültem tudományos segédmunkatársi beosztásban (KGM ISZSZI státusában). Részt vettem a „Vállalati belső mechanizmus” Bizottság 1. sz. albizottságának munkájában. Az esti és a nappali tagozaton a "vállalati szervezés" c. tárgyból gyakorlatokat vezettem. 1969-ben "summa cum laude" minősítéssel egyetemi doktori értekezésemet megvédtem. ("A gépipari vállalatok területi elhelyezkedésének hatása az igazgatási szervezetre a KGM területén") 1968 és 1971. között prognosztikai szakértőként dolgoztam a GANZ Villamossági Műveknél. Borli Károly főosztályvezetővel több közös cikket és egy szakkönyvet publikáltunk. (Borli K. - Sipos B.: Iparvállalati prognóziskészítés matematikai, statisztikai módszerekkel. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp. 1977) Két tanulmányunk az olvasói szavazatok alapján 1979-ben nívódíjban (KSH elnöke adta át) részesült. Borli Károly - Sipos Béla: A fizikai dolgozók szakképzettségének és bérének prognosztizálása. Ipari és Építőipari Statisztikai Értesítő. 1978. évi 1-2. sz. 21-28 p. és Borli Károly-Sipos Béla: A nem fizikai foglalkozásúak létszámának alakulása és prognosztizálása az iparvállalatoknál. Ipari és Építőipari Statisztikai Értesítő. 1978. évi 5. sz. 158 -165. p. 1970-ben (IX. 26.) megnősültem, feleségem Dr. Rédey Katalin (1947. I. 14.), a PTE KTK Statisztika és Demográfia Tanszékén adjunktus. Két fiunk van, Béla 1971-ben (IX. 12.), Balázs 1972-ben (X. 17.) született. Béla és Balázs már jogi doktorok. Az MKKE-n nem kaptam kinevezést, így 1971-ben Pécsre kerültem, néhai Komjáti Zoltán tanszékvezető meghívott a Vállalati Gazdaságtan Tanszékére, s 1971-ben kineveztek tanársegédnek. Feladatom a "vállalati szervezés, vezetés és tervezés" c. három féléves szigorlati tantárgy oktatása, tananyagainak megírása volt. Ezt sikeresen teljesítettem, társszerzőkkel és önállóan írt tankönyveim a Tankönyvkiadó gondozásában jelentek meg. 1980 óta a vállalati prognosztikát adom elő. 1980 és 1988 között a Pécsi Bőrgyárban dolgoztam árprognózis szakértőként. 1983.-ban a Pécsi Bőrgyár 500 ezer dollár, akkor kb. 20 millió Ft. megtakarítást ért el taktikai elővásárlások révén. A személyi számítógépek jelentőségét felismerve 1990 óta az órák többségét számítógépteremben tartom, kollégáimmal 1993 óta szakértői szoftvereket fejlesztünk és a prognosztika oktatását e szoftverek alkalmazásával végzem. E munkálatokban a külföldi tanulmányútjaim, a nemzetközi konferenciákon való részvételek segítettek. Oktatok a nappali, az MSC és a PhD kurzusokon. 1974-ben adjunktusi, 1981-ben docensi, 1989-ben egyetemi tanári kinevezést kaptam a JPTE-n. Aktív szerepet játszottam a posztgraduális képzés pécsi megszervezésében, 1982 és 1993 között szakvezető voltam a JPTE-n. Kandidátusi értekezésemet 1980-ban, (Sorszám, 8352) akadémiai doktori értekezésemet 1988-ban (Sorszám, 2460) védtem meg a Magyar Tudományos Akadémián. Különböző kiadóknál (KJK, OMIKK, PRODINFORM, Akadémiai K.) 8 önálló és 4 társszerzővel írt könyvem, különböző szakfolyóiratokban (pl. Közgazdasági Szemle, Magyar Tudomány, Statisztikai Szemle, Munkaügyi Szemle, Marketing stb.) 102 elemző tanulmányom és 32 ismertetésem jelent meg 1969 és 2005 között. Angol nyelven 11 orosz nyelven 3 publikációm jelent meg. Fontos önállóan írt könyveim között megemlítek hármat: Termelési függvények-vállalati prognózisok. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1982. 279. p. Vállalati árelőrejelzések. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985. 291. p. Heller Farkas. A múlt magyar tudósai. Akadémiai Kiadó. Bp. 218. p.⁴⁴⁴ (Heller Farkas édesapja és testvérei a Farkasréti Temetőben vannak eltemetve: 2-209/210: Heller Ágost⁴⁴⁵ (fizikus, mérnök, tudománytörténész, egyetemi magántanár; a Mathematische und Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn szerkesztője; az MTA tagja és főkönyvtárosa; Heller Farkas közgazdász apja) 1843-1902. Vele: Heller Erik (fia; jogtudós, egyetemi tanár, dékán; a Magyar Kriminológiai és Büntetőjogi Egyesület alelnöke, az MTA tagja) 1880-1958. Heller René (Heller Ágost fia; vasúti és hajózási felügyelő) 1878-1929. 1-81: Heller Farkas Henrik⁴⁴⁶ (közgazdász, egyetemi tanár, dékán, a Műegyetem rektora; a szociálpolitikai és határhaszon-elméleti kutatások hazai úttörője, lexikonszerkesztő, a *Magyar Társada-*

sért. MKKE KISZ VB. Kulturosztálya.

⁴⁴⁴ Nyiri Tamás kath. teológia professzora is gratulált a Heller könyvhöz. A családi irattárban.

⁴⁴⁵ http://www.bparchiv.hu/magyar/kiadvany/bpn/40_41_42/adattar1.html 2. parcella

⁴⁴⁶ http://www.bparchiv.hu/magyar/kiadvany/bpn/40_41_42/adattar4.html 28/2. parcella

lomtudományi Szemle és a *Közgazdasági Szemle* szerkesztője; a Magyar Közgazdasági Társaság, az Országos Ösztöndíjtanács, valamint az Árvizsgáló Bizottság alelnöke, a Kartellbizottság alelnöke, majd elnöke, az MTA Nemzetgazdasági Bizottsága, a Kereskedelmi Szakoktatási Tanács és a Magyar Társadalomtudományi Társaság elnöke; az MTA tagja és osztályelnöke; Heller Ágost tudománytörténész fia, Heller Erik jogász bátyja) 1877-1955)

Könyveimről ismertté vált magyar nyelvű recenziók száma 65 angol nyelvű ismertetések száma 1. A Statisztikai Szemle nívódíjában részesült a Rédey Katalin - Sipos Béla: Termelési függvények a magyar ipar néhány ágazatában. Statisztikai Szemle 1980. évi 7. sz. 692-708. p. (Fényes Elek-díjas tanulmány 1983, KSH elnöke adta át) Jelentős szerepet játszottam a Heller Farkas-iskola rehabilitálásában. Közreműködtem a Mihalik István egyetemi tanár, (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem) által vezetett „a magyar közgazdasági gondolkodás története” tanszékközi kutatócsoport munkájában 1985 és 1989 között. A Kondratyev ciklusokról szóló tanulmányomat a Springer Verlag angolul adta ki.⁴⁴⁷ Adataimat közölte a Cambridge-ban kiadott "International Who,s Who in Education" (1987. 591. old.). Adataimat közölte a "MARQUIS Who,s Who in Finance and Industry 30th Edition". 1998-1999 és a "MARQUIS Who,s Who in the World" 18th Edition". 2001 USA-ban megjelenő kiadvány is. Adataimat közölte továbbá a „Magyar és nemzetközi ki kicsoda 1996.” Biográf, 1996.-2005. (873. old.) és a Who's Who Magyarországon 3. és 4. kiadása c. kiadvány is. A Vállalati prognosztika c. könyvem a JPTE rektora által adományozott "Az év legjelentősebb publikációja" megosztott díjban részesült 1996-ban. Tagja vagyok a "The EURO Working Group on Financial Modelling" társaságnak és több alkalommal tartottam előadást az általa szervezett konferenciákon. 1985 óta folyamatosan vezetek OTKA kutatásokat.⁴⁴⁸ 1998-tól négy évi időtartamra Széchenyi Professzori Ösztöndíjat nyertem el. Az 1992-es (7 pályázó, rektor Hámos József) és a 2003-as (3 pályázó, rektor Lénárd László) rektorválasztáson a második helyezést értem el. Számos hazai és nemzetközi konferencián tartottam előadást pl. az első 1969. okt. 22. MKKE, „A vállalati mechanizmus időszerű kérdései diákszeminarium” előadás: A termelő egységek irányítási rendszerének problémái a gépiparban, 1984. szeptember 18-20 Gyöngyös Magyar Közgazdasági Társaság Statisztikai Szakosztálya. XXII. Statisztikatörténeti Vándorülés. IV. munkaülés: A Heller Farkas iskola. 1985. február 12-14. III. Magyar Jövőkutatási Konferencia Bp. II. szekció, A gazdasági fejlődés hosszú hullámainak felhasználása a prognosztizálásban. 1985. április 24.-én MTA „A szocialista vállalat” Országos Távlati Tudományos Kutatási Főirány Konferenciája, A prognosztika helye, szerepe a vállalati tevékenységben, 1985. május Weimar, Kondratyev ciklusok Magyarországon és a világgazdaságban, 1986. szeptember Szófia Bolgár Társadalomtudományi Intézet, Kondratyev ciklusok alakulása a világgazdaságban, 1986 október Jereván KGST konferencia, Kondratyev ciklusok alakulása a Szovjetunióban, 1987 január Jéna, Nemzetközi Statisztikai konferencia, 1987 szeptember, Budapest Európai Regionális konferencia, 1988 március Novoszibirszk III. Kondratyev világkonferencia, 1989 szeptember Vorosilográd, (Luganszk) Nemzetközi konferencia és egyetemi előadás a Műszaki Egyetemen, 1991 november 25-december 20. London, 1992. Ottawa, 1995 Bergamo, 2004. június 9. MTA A jövő kutatás módszertani kérdései c. szekcióban előadás: Megatrendek és hosszú-ciklusok alakulása és prognosztizálása a világgazdaságban és Magyarországon.), illetve többször voltam tanulmányúton külföldi társintézeteknél. 1991-ben a Middlesex Business School (London) egy hóna-

⁴⁴⁷ A publikációs jegyzékemet a publik.rtf, a recenziókat könyveimről a Sbhiv.rtf, a napi sajtóban való szerepléseimet a sipossajto.rtf fájl tartalmazza.

⁴⁴⁸ Témavezetőként vezetett OTKA kutatások. Adatokkal 1992-től rendelkezem:

Pénzügyi idősorok elemzése és előrejelzése. (3 év 500 e. Ft.) Kezdőév 1992. OTKA T 004671

Pénzügyi modell megalkotása és működésének vizsgálata. (3 év 500 e. Ft.) Kezdőév 1993. OTKA T 006694.

Számítógépes modellek felhasználása a prognosztizálásban. (4 év 1040 e. Ft.). Kezdőév 1995. OTKA 014772

Korszerű számítástechnikai módszerek alkalmazása a jövő kutatásban. (4 év 1520 e. Ft.) Kezdőév 1997. OTKA T 023058

Rövidtávú prognózismodellek kidolgozása. (3 év 2400 e. Ft.) Kezdőév 1999 OTKA T 030960.

Prognosztizálás az SPSS szoftver felhasználásával. (4 év 4000 e. Ft.) Kezdőév 2001. OTKA T 034101.

Konjunktúra elemzés és prognosztizálás (4 év 4000 e. Ft) Kezdőév 2005. OTKA T 048581.

pos "Management Training Programme"-ját sikeresen elvégeztem. 1993-ban (október-december) 3 hónapig, majd 1995-ben 6 hétig, majd 1996-ban 3 hétig dolgoztam a Middlesex Business School (London) Management tanszékén a British Council ösztöndíjasaként. Esettanulmányt írtam az MBA képzés számára és látogattam az MBA előadásokat, előadást is tartottam, megismertem a posztgraduális képzés rendszerét. Orosz és német kandidátusi vizsgát tettem 1980-ban. Az üzleti angol nyelvből diplomát szereztem. (1993 FREDERIKSHAVN BUSINESS COLLEGE) Tóth József rektor úr felkérése alapján 1997 aug. illetve szept. hónapban két külföldi látogatáson képviseltem a rektor urat. (Kína, Peking: Professzorok Egyesülete és Török ország: Kütahyai Dumlupınar Egyetem két alkalommal, ezen kívül konferenciákon részt vettem pl. Törökország, Isztambul, Finnország, 2000.-ben Durban, Délafrika, Thaiföld, Izrael, Franciaország (Paris kétszer, Lyon és Nancy) Hollandia stb.) A MÖB ösztöndíjasaként 1997-ben Egyiptomban, 1998-ban Dániában, 1999-ben Portugáliában folytattam kutatásokat és azok eredményét angol nyelven publikáltam. Három nemzetközi egyezmény előkészítésében vettem részt. Az USA kormányának „visitors” programja meghívására 2003. november hónapban az USA-ban voltam tanulmányúton. Az elmúlt 30 évben 22 országban voltam rövidebb hosszabb szakmai tanulmányúton. 1970 és 1989 között csak az ún. szocialista országokban vehettem részt minisztériumi 2-4 hetes tanulmányutakon. Így jártam Moszkvában, Szófiában és Várnában kétszer, Varsóban, Berlinben. 1972 május 3. és július 29. között katonai szolgálatot teljesítettem (Eger, tartalékos tiszti tanfolyam) és tartalékos alhadnagyi kinevezést nyertem. Politikai pártnak és a belügyi szerveknek (III.-ik ügyosztály 1989 előtt) soha nem voltam tagja. Az első szabad országgyűlési választásokon, mint független jelölt indultam Pécs 3. választási körzetében, a Hazafias Választási Koalíció támogatásával. A Hazafias Népfront Országos Tanácsának 1985⁴⁴⁹ és 1989 között voltam a tagja. Részt vettem a Népfront VIII.-ik (1985 dec. 13-15) és IX.-ik kongresszusának (1989 október 14-15.) ülésein mint Baranya megyei küldött. A 9 induló közül 800 szavazattal a 9.-ik helyen végeztem. Ezt követően politikával nem foglalkoztam. 1990-1992 között pópresbiterként és jegyzőkönyvvezetőként szolgáltam a Pécs-Kertvárosi Református Egyházközségben. Kitüntetésem: Kiváló Munkáért kitüntető jelvényt 1988-ban kaptam a művelődési minisztertől. Göncz Árpád a Magyar Köztársaság elnöke személyes megbecsülése jeleként több évtizedes kimagasló tudományos és közéleti tevékenységemért 2000. évi április hó 20. napján a Köztársasági Elnök Aranyérme kitüntetésben részesített. A PTE és jogelőd intézményeiben 1997-2003 között végzett integrációt elősegítő, fejlesztő vezetői tevékenységéért a PTE pecsétgyűrűjét adományozta Lénárd László a PTE rektora.

Legfontosabb szakmai támogatóim: Kovács Géza prof. MKKE, Korán Imre⁴⁵⁰ prof. MKKE, Kádas Kálmán prof. BME, Nyitrai Ferencné, prof. KSH.

Sporttevékenység: Grundfoci 6 éves koromtól 16 éves koromig Bajvívó utcai grund Budán, társak 1955-1961 között Harsányi Gábor és Zsemle Béla. Később a Városliget, nyaranta Dagály strand, az egyetemen 1963-1971 között az MKKE sportcsarnoka, 1971-től Pécsen a Sport utcai tornaterem, 1971-1982 között a Tüzér utcai foci pálya, városi bajnokság a Vasútállomás melletti sportpályákon, 1997-től az Ifjúság utcai sportcsarnok. Emléklapot kaptam, mivel a Pécs városi kispályás labdarúgó bajnokságban a PTE csapata tagja voltam és II. helyezést ért el a csapat 1979 február 11-én. Emléklapot kaptam 1978 ápr. 15.-én mert részt vettem az Edzett Ifjúságért Tömegsport Mozgalom Pécs Város rendezvény sorozaton. 1978 és 1988 között az általam vezetett 4 fős csapat a téli kari focibajnokságban háromszor nyert bajnokságot és egyszer gólkirály voltam. 15 éves koromtól asztaliteniszeztem, 1978-1988 között a JPTE 3 fős csapat tagjaként és többször nyertünk pedagógus kupát, egyszer egyéniben is nyertem. Korcsolyáztam 1962 és 1994 között. Vízipóló edzésekre jártam 1958-1961 között, majd az úszást hanyagoltam, de 1982 óta rendszeresen járok úszni.

Név: Dr. Sipos Béla

Születési hely, év, hó, nap: Sopron, 1945. 04. 07.

Állampolgárság: magyar.

Jelenlegi munkahely: 1971 febr. 1. óta: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar il-

⁴⁴⁹ Igazolvány. Dr. Sipos Béla a Hazafias Népfront Országos Tanácsának tagja. Aláírta Kállay Gyula HNF elnök és Pozsgay Imre főtitkár. Bp. 1985. dec. 15.

⁴⁵⁰ Dr. Korán Imre 1995 június 4.-én, életének 91. évében hunyt el.

letve jogelődje.

Munkakör: egyetemi tanár III. fizetési fokozat (1989. június 30. óta)

Cím: H-7622 Pécs Rákóczi út 80

Tel: 72-211-433/3265

Fax: 72-501-533

E-mail: sipos@ktk.pte.hu

Lakcím: 7636 Pécs Fáy András u. 30. II. em. 4.

Lakás telefonszáma: 72-441-667

Legmagasabb iskolai végzettség: Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem (MKKE) Ipari Kar Ipar szak, okleveles közgazda. 1967 július 25.

Szakképzettség: közgazdász

Tudományos fokozatok:

Közgazdaságtudományok kandidátusa⁴⁵¹ (TMB), megvédve: 1980 március 25. Sorszám: 8352 Címe: Tudományos elemzések és prognózis-módszerek hasznosítása az iparvállalatok tervének meg-
alapozásában. Kandidátusi értekezés. Pécs, 1979. 202. p.

Közgazdaságtudomány doktora⁴⁵² (TMB, tudományterület: ökonometria), megvédve 1988. okt. 25. Sorszám: 2460. Címe: A gazdasági hullámvázis prognosztizálása. (Konjunktúraelemzés- és prognosztizálás matematikai, statisztikai módszerekkel) Akadémiai doktori értekezés, Pécs, 1987. 215. p.

Habilitációs eljárás kelte, (tud. ága) Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa 1090/1989. (VI. 30) sz. határozatával Sipos Bélát egyetemi tanárrá nevezte ki. Bp. 1989 június 30. Tudomány ág.: prognosztika.

Nyelvismeret: angol

Idegennyelv-tudást igazoló okiratok:

1. Middlesex Business School "Management Training Programme in Business English" sikeres el-
végzéséért diploma. 1991. december 20.

2. „Danish - Hungarian Language Project in Business English” sikeres elvégzéséért Diploma
Frederikshavn, 1993. március 11. FREDERIKSHAVN BUSINESS COLLEGE.

Eddigi munkahelyei, beosztásai:

1961 jún. 17-1961 júl. 14 segédmunkás Fémlemezipari Művek Írószer Gyáregység. Bp. Fizetés⁴⁵³:
1500 Ft.

1967 szept. 5.-1968 máj. 21 közgazdász-szervező Magyar Optikai Művek Bp. Fizetés: 1500-1800
Ft.

1968 máj. 22-1971 jan. 31 közgazdász, tudományos segédmunkatárs KGM Ipargazdasági Szerve-
zési és Számítástechnikai Intézet (KGM ISZSZI) státuszában az MKKE Ipari Üzemszervezési
Tanszékén. Fizetés: 1900-1900 Ft.

1971. febr. 1.-től Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Kihelyezett Nappali Tagozata
Pécs egyetemi tanársegéd. Fizetés: 2700 – 3380⁴⁵⁴ Ft.

1971. okt. 1.-től Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Kihelyezett Nappali Tagozata
Pécs egyetemi tanársegéd. Fizetés: 2900 Ft.⁴⁵⁵

1975. január 1.-től Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Kihelyezett Nappali Tagozata
Pécs, egyetemi adjunktus. Fizetés: 3500. Ft.

1976. január 1.-től egyetemi adjunktus Pécsi Tudományegyetem, Fizetés: 3650. Ft.⁴⁵⁶

1981 aug. 31. egyetemi docens⁴⁵⁷ Pécsi Tudományegyetem KTK. Fizetés: 5850 - 13350 Ft.

⁴⁵¹ Kandidátusi nyelvvizsga, német nyelvből. 1978. október 23. A vizsgabizottság elnöke: Barakonyi Ká-
roly. Tagjai: Zágony Rudolf és Oroszi Sándor.

⁴⁵² Munkahelyi javaslat. 20-4/1987. R. A JPTE rektora támogatja Sipos Béla doktori pályázatát. Aláírta még
Nagy Ferencné személyzeti vezető és Gáspár János PB titkár. 1987. január 28.

⁴⁵³ Minden esetben havi bruttó fizetés, első szám belépéskor, a második kilépéskor.

⁴⁵⁴ A második szám a kinevezési időszak végén a havi bruttó fizetés. Ebben az esetben 1974.-ben a tanárse-
gédi fizetés 3380 Ft. volt.

⁴⁵⁵ Dr. Szabó Kálmán rektor nevében aláírta Kollár Amália személyzeti vezető.

⁴⁵⁶ 1976. márc. 23. aláírta Földvári József rektor.

⁴⁵⁷ Korcsog András Művelődési Minisztérium államtitkárának levele, Bp. 1981. június 30. 9085/1981. III.

1989. jún. 30. egyetemi tanár⁴⁵⁸ Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE) 16750 – 410200 Ft. (2005.-ben az alapbér: 410200 Ft.⁴⁵⁹)

Vezetői és egyéb megbízásai:

1969. máj. 1.-1971. okt. 31. Ganz Villamossági Művek, szervező, mellékfoglalkozás. 1000-1000 Ft.

1980-1988 Pécsi Bőrgyár, árprognózis szakértő 1500-2000 Ft.

1982-1993 szakvezető a komplex tervező - elemző szakközgazdász szakon

1993-1997 JPTE Közalkalmazotti Tanács elnöke, vezetői pótlék: 9000 Ft., 1996-tól 20000 Ft.

1997. júl. 1.-1999 dec. 31. a JPTE általános és tudományos rektorhelyettese, vezetői pótlék: 103400 Ft.

2000. jan. 1.-2003 júl. 31. a Pécsi Tudományegyetem általános és integrációs rektorhelyettese. vezetői pótlék: 202500 Ft.

2003. aug. 1 -2007. júl. 31. a Pécsi Tudományegyetem egyetemfejlesztési és pályázatügyi rektorhelyettese. Vezetői pótlék: 341700 Ft.

Sipos III. Béla fontosabb közéleti, szakmai megbízásai:

1971-1979 Szakszervezeti tanszéki bizalmi.

1975-1980 SZVT (Szervezési és Vezetéstudományi Társaság) Prognosztikai Szakosztálya, vezetőségi tag.

1979- Pécsi Tudományegyetem Baráti Társasága tag.

1980- MTA Jövőkutató Bizottsága, tag, 1990-től 1999-ig alelnök.

1980- MTA PAB II. Gazdaság és Jogtudományi Szakbizottság tagja,

1988-1990 MTA PAB II. Gazdaság és Jogtudományi Szakbizottság közgazdasági titkára.

1985-1989 Hazafias Népfront Országos Tanácsának tagja⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ HNF Módszertani Bizottságának tagja

1987-2000 Egyetemi Tanács (Szenátus) választott tagja (4. ciklusban).

1990-1992 JPTE Doktori Tanács delegált tagja.

1990-1993 JPTE KTK, Kari Tudományos és Szervezési Bizottságának az elnöke.

1993-1997 JPTE Tudományos Bizottság delegált tagja.

1990-1995 Közgazdasági Társaság Baranya Megyei Szervezetének választott alelnöke.

1991-1993 Magyar Közgazdász Képzésért Alapítvány (MHB) Kuratóriumának delegált tagja.

1991-2000 OTKA zsűri (Jövőkutatás) választott tagja.

1996- 2000 OTKA zsűri (Közgazdaságtan) választott tagja.

1990-1992 Külföldi Ösztöndíj Alapítvány Kuratóriumának delegált tagja a JPTE-n.

1990- Statisztikai Szemle szerkesztő bizottságának választott tagja.

1992-1994 JPTE Gazdasági Bizottságának delegált elnöke.

Értesíti Sipos Béla adjunktust, hogy az egyetemre benyújtott és az MTA által is véleményezett pályázatát elfogadva kinevezi 1981. július 1.-től a PTE KTK Vállalati Gazdaságtan Tanszékére egyetemi docensnek és besorolja a 3222-es kulcsszámú egyetemi docensi munkakörbe.

⁴⁵⁸ Glatz Ferenc művelődési miniszter 1989. jún. 30.-án kelt levele. 51.087/1989.XVI. Dr. Sipos Béla egyetemi docenst (JPTE) a Minisztertanács 1090/1989.(VI.30.) határozatával – 1989. évi július hó 1. napjával egyetemi tanárrá kinevezte. Kinevezése a benyújtott pályázata alapján – a JPTE KTK Vállalati Gazdaságtan Intézetének Tervezési Tanszékére szól. Besorolása 3221-es kulcsszámú egyetemi tanár.

⁴⁵⁹ Ez 202000 Ft. nettó fizetést jelentett.

⁴⁶⁰ Krasznai Antal a HNF nyugdíjas Baranya m. titkára 2004. ápriliásában, amikor találkoztunk elmondta, hogy olyan oktatót kerestt, aki biztos, hogy nem lép be a pártba, az MSZMP-be. Gáspár János az MSZMP JPTE titkára ennek alapján javasolt és közéleti pályafutásom ekkor kezdődött. Részt vettem a Hazafias Népfront VIII. kongresszusán 1985 dec. 13-15 között, és az utolsó IX. kongresszusán 1989. X. 14-15.

⁴⁶¹ Első hozzászólásomat 1986. dec. 8.-án tartottam: „Mit, mennyit ér a „kiművelt emberfő” ma Magyarországon. A beszéd végén a titkos szavazás bevezetését javasoltam. A beszédem élénk visszhangot váltott ki. Fél év múlva Lukács János az MSZMP Baranya megyei első titkára tájékoztatott arról, hogy felszólalásomat követően a Politikai Bizottság foglalkozott az egyetemi oktatók fizetési gondjaival és 20 %-os központi fizetésemelést kezdeményezett. Következő fészölalásaim időpontjai: 1987. július 10., 1988. július 4. , 1989. december 8.

1992-1994 JPTE ALAPITVÁNY Kuratóriumának delegált elnöke.
 1993-1996 JPTE KTK Habilitációs Bizottság választott elnöke.
 1993-1997 JPTE Közalkalmazotti Tanács elnöke, a Rectori Tanács és az Egyetemi Tanács tagja.
 1994- "The EURO Working Group on Financial Modelling" társaság választott tagja
 1996-2006 Országos Statisztikai Tanács delegált tagja első, második, majd harmadik ciklusban miniszterelnöki felkérésre.
 2000- 2006 Országos Statisztikai Tanács választott alelnöke első és második ciklusban.
 1996- Regionális politika és gazdaságtan doktori iskola alapító belső tagja.
 2001-2004 OTKA Műszerbizottság tagja.
 1999 - 1999 FEFA zsűri tagja, a Magyar Rectori Konferencia delegáltjaként.
 2001-2003 IX. osztály közgazdasági bizottságai, akadémikus közgazdász közös minősítő bizottságának (Közgazdaságtudományi Csúcshatóság) tagja.
 2003-2007 Az MTA doktori eljárásban a Gazdaságtudományi Minősítő Bizottságban tag, a IX. osztály elnökének felkérésére.
 2003- 2007 Magyar Rectori Konferencia (MRK) választott tagja: Magyar Felsőoktatás Barátai Alapítvány Kuratóriuma.
 2003- 2007 Magyar Felsőoktatás Barátai Alapítvány Kuratóriumának megválasztott elnöke.
 2004- 2005 A Magyar Rectori Konferencia választott tagja: Összehasonlító Statisztikai Bizottság .
 2004-2007 PTE-PEAC elnökségi tagja. (1978-tól Universitas PEAC tag).
 2005-2007 A MRK javaslatára a Dél – dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tagja.

Pécs, 2005. 07. 23.

Dr. Sipos Béla
 egyetemi tanár

7636. Pécs, Fáy András u. 30.

e-mail: sipos@ktk.pte.hu tel: 72-441-667

Sipos I. Béláné, Fodor Malvin ősei.

Nagyapám **Sipos I. Béla** (Tatus) (1875. IX. 16. - 1967. XII. 3.⁴⁶²) felesége **Fodor Malvin Lujza** (Mámi) (evangélikus vallású) 1884. IX. 16-án született Dobsinán, Gömörmegyében.⁴⁶³ **Fodor Malvin** 1962. XI. 20.-án hunyt el,⁴⁶⁴ Kolozsvárott. Nagyapámmal a Házsongárdi temetőben temet-

⁴⁶² A gyásztáviratot fia Sipos Géza küldte Székelyudvarhelyről, ahol Sipos I. Béla Mámi halála (1962. nov. 20) után élt és 1967. dec. 3-án 93 éves korában, türelemmel viselt hosszú betegség után, csendesén visszatda lelkét Teremtőjének. Gyászolta fiai, **Sipos Béla** és családja valamint Sipos Géza és családja. Temetése Kolozsváron, 1967. dec.-5-én volt a Házsongárdi temetőben, a református egyház szertartása szerint. A családi irattárban. A sir 2003-ban még megvolt, balra a temetőben a kerítés mellett, lefénnyképeztem. (S. B.) Sipos I. Béla 1962. XII. 25-én kelt levelében, amit anyai nagymamának írt, így reagált a résztvevő soraira: „Borzasztó volt 59 évi békés együttélés után hirtelen elválni. Csak az vigasztal, hogy Ő nem szenvedett sokat, mindig félt egy hosszas betegségtől, hogy mi lesz akkor velünk. Érdekes, hogy az utolsó éjszakán a halál gondolata fel sem merült benne.”

⁴⁶³ **Fodor Malvin** keresztlési kivonata alapján. (Dobsinai ág. Ev. egyház keresztlési anyakönyvéből, 1884. kötet, VI. kötet, lap, 42. p. folyószám 108.) Született 1884. szept. 16.-án. Keresztlés 1884. okt. 8.-án. Keresztelt neve: Fodor Malvin, Róza, Lujza. Lakh. Dobsina 38. Szülők, **Fodor Béla** körorvos, r. kath. **Reusz Malvin** ev. vallású. Keresztülők, Fodor Sándor birtokos és Almácssy Anna szül. Reusz. Keresztelő pap Weisz Antal ev. lelképásztor. Dobsina 1927. jun. 18. Gustav Porsch ev. lelkész. Családi irattárban két másolat: Sipos II. Béla kérte 1939-ben és Sipos Géza kérte: 1942-ben.

⁴⁶⁴ **Fodor Malvin**, Mámi gyásztávirata a családi irattárban. 1962. nov. 20-án elhunyt 78 éves korában. A házsongárdi temetőben Kolozsvárott van eltemetve férjével, **Sipos I. Bélával** (1875-1967) és édesanyjával **Dr. Fodor Bélánéval, Reusz Malvinnal** (1862-1941). Fia Sipos II. Béla Fekete Jolánnak, Ilonának és Bercinek 1962. XII. 6.-án kelt levelében leírta Fodor Malvin halálának körülményeit. Nov. 19.-én hétfőn Erzsébet nap volt és a társbéröljűkkel kártyáztak este 9-ig, akkor Tatus, Sipos I. Béla aludni tért, Mámi és Erzsébet maradtak beszélgetni, 10 órakor Mámi elsápadt és panaszkodott, hogy fáj a melle. Erzsébet lefektet-

ték el, Kolozsvárott. Szüleinek neve: **Dr. Fodor Béla** (1846. XI. 25.⁴⁶⁵-1918. IX. 29.⁴⁶⁶) orvos és **Reuss Malvin**⁴⁶⁷ (1862. XI. 28.⁴⁶⁸-1941. X. 7.⁴⁶⁹). **Sipos I. Béla** (szül. 1875. IX. 16. Markosfalván. Lakik Rimaszombaton. 1903. IX. 16-án kötött házasságot **Fodor Malvin Lujzával**⁴⁷⁰ Rimaszombaton. Tanúk: Bodola Lajos (Budapest) és Müller Vilmos (Rimaszombat) voltak. **Fodor Malvin** szülei: **Dr. Fodor Béla** orvosdoktor (Mélykút⁴⁷¹ 1846. XI. 21. - Ózd 1918. IX. 29.) és **Reusz Malvina** (1862-1941⁴⁷²) 1882. IX. 26.-án kötöttek házasságot Tardonán.⁴⁷³ **Dr. Fodor Béla** szülei **Fodor János** és **Tiszter Rozália** (földbirtokos) **Reusz Malvin** szülei: **Reusz Adolf** és **Terray Lujza**⁴⁷⁴ voltak. Az esküvőn (**Fodor Béla** és **Reusz Malvin**) a tanúk Terray István és Rácz Endre lelkész voltak. Almássy Lajos lelkész eskette őket. Reusz Malvin testvérei: Reusz Mária (Baráth Já-

te, orvost hívott, aki azt mondta nincs komolyabb baj. Ujra rosszul lett, a kihívott mentőorvos azt mondta, maradjon fekvő, beszélgetett reggel 5-ig Erzsikével és akkor már nem ébredt fel többé.

⁴⁶⁵ **Fodor Béla**, András anyakönyvi kivonata 1882. júl. 11.-én kiállítva, latin nyelven (Extractus Matriculae Baptisatorum Mélykút 1846. 362.), 1846 nov. 21.-én született, keresztlő nov. 22.-én. Mélykút, római katolikus vallású, szülők **Fodor János** és **Tister Róza**, keresztszülők: Varga Anna, Ekerz Istvánné, keresztlő pap: Body Ferenc. Aláírta Ignatius Mezey lelkész. A családi irattárban.

⁴⁶⁶ **Dr. Fodor Béla** nyug. járási orvos temetési értesítője a családi irattárban. Életének 72. boldog házasságának 36. évében hosszú betegség után 1918. szept. 29-én déli 12 órakor elhunyt. Rimaszombaton 1918. okt. 2. temették el a róm. kath. egyház szertartásai szerint. Gyászolta neje, **Reusz Malvin**, Lujza, **Sipos Béláné**, **Fodor Malvin** leánya, **Sipos Béla** veje, Béla és Géza unokái, Reusz Adolfné anyósa.

⁴⁶⁷ **Fodor Malvin** és édesanyja **Reuss Malvin** arcképei, Mészáros Anna festményei (1930 körül) megmaradtak.

⁴⁶⁸ 1939. jun. 12.-én szlovák nyelven és hiteles magyarnyelvű fordítás alapján. A ratkovai ág. hitv. evang. lelkészi hivatala. Közigazgatási terület: Revuca. 1176/1939 szám. Gömöri esperesség. A Szlovákországi ág. hitv. evang. egyház keleti kerülete. Kelt Ratkován 1939. jan. 12.-én. Aláírás: Predanóczy R. Gusztáv s. k. káplán. A ratkovai ág. hitv. evang. egyházközség születési és keresztlési anyakönyvében a III. kötet, 1862. Folyószám 56. a következők vannak feljegyezve: **Reuss Malvin Ludovika**, szül.: 1862. nov. 28., keresztlő 1862. dec. 7. Lakás: Ratkova 100. Szülők: **Reuss Adolf** főszolgabíró, és **Teray Ludovika**. Keresztszülők: Mihalik Pál, Sulek Ágoston, Reuss Teréz, Sulek Em. Keresztlő lelkész: Sulek Ágoston. Sipos Géza kérésére 1942. jan. 12.-én szintén kiállították ezt az igazolást szlovák nyelven. A szöveg azonos az előzővel. Családi irattárban.

⁴⁶⁹ Kolozsvárt van eltemetve, leányával, Fodor Malvinnal és vejével Sipos I. Bélával a Házsongárdi temetőben. A sírfelirat a következő: Dr. Fodor Béláné, sz. Reuss Malvin. (1862-1941) Halotti értesítő alapján: gyászolta leánya Sipos I. Béláné, sz. **Fodor Malvin**, veje **Sipos I. Béla**, unokái: **Sipos II. Béla** kir. ügyész és Sipos I. Géza ref. lelkész, Sipos Gézu és Kati dédunokái (Sipos I. Géza gyermekei) özv. Almássy Lajosné, sz. Reuss Anna, özv. Baráth Jánosné, sz. Reuss Mária, özv. Faludi Károlyné sz. Reuss Nella (Meghalt 1949-ben, **Sipos Béláné**, **Fodor Malvin** meghatalmazta **Sipos Béla** nyugalmazott törvényszéki ügyészt, hogy özvegy Faludi Károlyné, szül. Reuss Nella volt miskolci lakos hagyatéka ügyében eljárjon. Kolozsvár 1949 szept. 24.) testvérei, özv. Reuss Gusztávné, sz. Holubek Zsófia sogornője (Reusz Gusztáv testvére tehát korábban elhunyt), Sipos Gézáné, sz. Csathó Irénke unoka menyje.

⁴⁷⁰ Házassági anyakönyvi kivonat a családi irattárban. Kelt. Gömör és Kishont vármegye. Rimaszombat megyei város. 1940. jan. 13. Dr. Kovács László anyakönyvvezető eskette **Sipos Bélát** (szül. 1875 szept. 16. Markosfalván, kir. áll. építészeti mérnök, református vallású, szülei: **Sipos György** és néhai **Kovács Róza**) és **Fodor Malvin Lujzát** (szül. 1884 szept. 16. Dobsinán, ág. h. ev. vallású szülei: **Dr. Fodor Béla** és **Reusz Malvin**) 1903. szept. 16-n. Tanúk: Bodola Lajos Bp. és Müller Vilmos Rimaszombat..

⁴⁷¹ Mélykút Magyarország területén Szabadkától északkeletre és Bácsalmástól északnyugatra fekszik. Baja Mélykúttól nyugatra található.

⁴⁷² A Házsongárdi temetőben lévő sírfelirat alapján. **Dr. Fodor Béláné**, sz. **Reuss Malvin** 1862-1941.

⁴⁷³ Fodor Béla és Reusz Malvina házassági anyakönyvi kivonata. 13/1942. sz. Kiállítva: Tardonán, 1942. jan. hó 14.-ik napján. Az 1939. IV. t. c. végrehajtása céljára illetékmentes. Tardonai ref. egyház házassági anyakönyve 1882. -ik év. Folyószám: 9. **Fodor Béla** 36 éves (orvosdoktor, róm. kat. szül. Mélykút. Lakik: Ózd 4 sz. . Szülei: **Fodor János** földbirtokos úr és **Tiszter Rozália** asszony) és **Reusz Malvina** 20 éves (földbirtokos, ág. ev. szül. Tardona, szülei **Reusz Adolf** földbirtokos úr és **Terray Lujza**) 1882. szept. 16.-án házasságot kötöttek. Tanúk: Terray István és Rácz Endre lelkész. Eskető lelkész: Almássy Lajos barczikai lelkész. Kihirdetve háromszor. Családi irattárban.

⁴⁷⁴ **Terray Lujza**, **Reussné** sírját lefényképezte Terray Jusztina 2002-ben. Miskolc, Mindszenty Evangélikus temető, I/II. 9/3-4 TK. 23. A főbejáratától jobbra, a második csap után előre menve, a Sztihlo emlékmű, nagy síremlék mellett jobbra.

nosné 1870-1966. IV. 28.)⁴⁷⁵, gyermekei Baráth Katalin (Dezső Dezsőné) és Baráth János. Reusz Gusztáv n. Holubek Zsófia (1877-1959. IV. 1.)⁴⁷⁶ és Reusz Nella (Faludi Károlyné) **Fodor Béla** testvérei: Fodor Sándor és Fodor Dániel. Apám **Sipos II. Béla** (1904. VIII. 18.⁴⁷⁷ - 1980 IX. 17) Édesanyja **Fodor Malvin**. Apám testvére Sipos I. Géza.⁴⁷⁸ (1905. XI. 8.⁴⁷⁹-1993. IV. 16.⁴⁸⁰) Gyermekei: Sipos II. Géza (1935. XI. 7. - 1975. VI. 10.⁴⁸¹), Sipos II. Kati (1938. II. 7.), Sipos V. György (1942. VIII. 31.-) Sipos I. Árpád (1944. VI. 7.-)

Adatok Sipos Árpád (1944. VI. 8.) Székelyudvarhely lemenő ági családtagjairól.

Felesége : Benedek Mária (1948. I. 02.) Székelyudvarhely, 3 gyermek:

Gyermekek : 1. Sipos Katalin (1971. IV. 19.) Székelyudvarhely Gyerekeik :

Férje : Pap Levente – Székelyudvarhely Gyerekeik:

Pap Tamás 1991. XI. 10.

Székelyudvarhely

Pap Hunor 1996. VII. 25.

Székelyudvarhely

2. Sipos Mária (1973. IV. 01.) Székelyudvarhely

Férje : Czerják Attila – Székelyudvarhely Gyerekeik :

Czerják Attila 1993. IV. 02.

Székelyudvarhely

Czerják Izabella 1995. VII. 28.

Székelyudvarhely

3. Sipos Árpád (1979. VII. 21.) Székelyudvarhely

Felesége : Balázs Irén 1979 Székelyudvarhely Gyerek :

Sipos Zsolt 2002. VI. 27.

A Fodor és Reuss család kapcsolódását az alábbiakban mutatom be.

Fodor János 1846-ban Mélykúton kántor volt.⁴⁸² Mélykút közelében Grófmajorban tanító volt Fodor Béla, akivel a rokoni kapcsolat nem állapítható meg.⁴⁸³ Káplánok voltak Mélykúton 1840 és

⁴⁷⁵ özv. Baráth Jánosné, Reuss Mária, (96 éves volt) temetési értesítője a családi irattárban. A váci alsóvárosi temetőben, az evangélikus egyház szertartása szerint temették el. Lakás. Vác, Honvéd u. 14. Budapest. XIII. Hegedüs Gyula u. 18. Többször meglátogattuk Vácot. (S. B.)

⁴⁷⁶ Temetési értesítő a családi irattárban. A róm. kat. vallás szerint helyezték Reusz Gusztávnét örök nyugalomra. Miskolc. Reuss Nella 1949.-ben hunyt el.

⁴⁷⁷ **Sipos II. Béla** születési anyakönyvi kivonata. Rimaszombaton, a Hunyadi u. 33.-ban született, 1904. aug. 18.-n. Apja **Sipos Béla**, 29 éves, református vallású, királyi áll. építészeti mérnök, Márkosfalván született Háromszék megyében. Kiállítva 1914 szept. 2. Komlosy István anyakönyvvezető. Rimaszombat. (Kiállítva románul is 1923. júl. 10.) A családi irattárban.

⁴⁷⁸ Sipos I. Géza leckekönyve a családi irattárban. Református theol. hallgató, szül. 1905. nov. 8. Rimaszombat Gömör megye. Apja neve: Sipos Béla. Beiratkozott 1928 év szept. 27. - napján. Végbizonyítvány ugyanott 1932 jun. 16.-án. Más iratok: Reformátusi vallástanári oklevél. 1942. jún. 12. Bizonyítvány lelkészképesítő vizsgálatról. 1933 szept. 28. Sipos Géza Gimnáziumi bizonyítványa is megőrizve. 1923. jún. 14.

⁴⁷⁹ Sipos Géza születési anyakönyve románul. Szül.: Rimaszombat, 1905. nov. 8. Apa: **Sipos Béla**, anya: **Fodor Malvina**.

⁴⁸⁰ Sipos Géza Székelyudvarhelyen van eltemetve a református temetőben. Életének 88. özvegysége 2. évében 1993. ápr. 16.-n türelemmel viselt rövid szenvedés után, visszaadta lelkét Teremtőjének. 1993. ápr. 18.-án volt a temetése, Székelyudvarhelyen a református temetőben. (Rendszeresen leveleztünk, levelei a családi irattárban. 1990-ben, a forradalom után találkoztam Vele és feleségével utoljára Székelyudvarhelyen. Akkor még fizikailag és szellemileg is friss volt.)

⁴⁸¹ Gyászjelentése a családi irattárban. Ifj. Sipos Géza 40 éves korában, házasságának 7.-ik évében, türelemmel viselt betegség és szenvedés után 1975. június 10-én visszaadta lelkét a teremtőjének. Székelyudvarhelyen temették el a református temetőben. (Fiatalon, 40 éves korában született szívbetegségben halt meg. Az 1950-60-as években Kolozsvárott sokszor találkoztam vele. Kedves, bohém ember volt.)

⁴⁸² Drégely Ferenc: Szülőföldünk. Mélykút. 350 év története. I. kötet. A Mélykúti Egyházközségekért Alapítvány Kiadása. Mélykút. 2001.4. Kántorok. pp. 341.

⁴⁸³ Drégely Ferenc: Szülőföldünk. Mélykút. i. m. pp. 105. Mélykúti telefonkönyvben egy Fodor Ferenc sze-

1851 között: Mészáros Lajos: 1840-1842, Bódi Ferenc: 1842-1850, P. Turdek Vendel: 1850, P. Sztipics Brunó: 1850, Kobelics Ignác: 1850-1851. Sipos György unokatestvéremmel 2006. június 9. -én és 10.-én végignéztük az anyakönyveket a Mélykúti Római Katolikus Plébánia (Mélykút Petőfi tér 10. Telefon: 77-460-125) levéltárában. Bolvári János lelkész (mobil: 30-472-4277) segített és biztosította a kutatás feltételeit. 1748-tól vannak meg az anyakönyvek a következő bontásban: Egybekeltek (E), Kereszteltek (K) és Meghaltak (M). A megjegyzések az anyakönyvekben: sorsa: nemtelen vagyis nem nemes, illetve nemes, legit(imus), törvényes, uxor: feleség, nem féber, valószínűleg nem lázas. Fodor János és Tister Rozália három fiát találtuk meg az anyakönyvekben, akikről nem volt adatunk. Valószínű, hogy mindhárman gyermekkorukban meghaltak. Fodor Kálmán Maximilián, aki 1843 XI. 11.-én született, öt éves korában 1849. II. 11.-én halt meg és Mélykúton van eltemetve. Az 1849. évet követően adatokat a Fodor családra vonatkozóan a Meghaltak évkönyveiben nem találtunk. A Kereszteltek (K) évkönyvében az első adat a Fodor János és Tister Rozália gyermekeire vonatkozóan: Fodor István Alfonz született Mélykúton 1842 IV. 22.-én. Az Egybekeltek és a Kereszteltek között nem találtuk meg Fodor Jánost és Tister Rozáliát az 1842-től megelőző években illetve évtizedekben, így valószínű, hogy máshonnan érkeztek Mélykútra. Mélykúton tehát biztos, hogy 1842 és 1849 között élt Fodor János és Tister Rozália.

Az anyakönyvi adatok (K=Kereszteltek), amiket kigyűjtöttünk a Mélykúti Anyakönyvekből:

1842/111. (K). *Fodor István, Alfonz*, született 1842. IV. 22.-én, kereszteleve volt 1842. IV. 23.-án. Legit, nem féber. Szülők: Fodor János és Tister Rozália. Keresztszülők: Ekker István és Varga Anna. Keresztelő pap: Békes László plébános.

1843/288. (K). *Fodor Kálmán, Maximilián*, született 1843. XI. 11.-én, kereszteleve volt 1843. XI. 11.-én. Legit, nem féber. Szülők: Fodor János és Tister Rozália, házasok, Mélykútiak. Keresztszülők: Ekker István és Varga Anna. Keresztelő pap: T. Theodor Jurdek, Jurdek Tivadar.

1845/74. (K). *Fodor János, Jeromos*, született 1845. III. 7.-én, kereszteleve volt 1845. III. 8.-án. Legit, nem féber. Szülők: Fodor János és Tister Rozália, házasok, Mélykútiak. Keresztszülők: Ekker István és Varga Anna. Keresztelő pap: Békes László plébános.

1846/362. (K). ***Fodor András, Béla***, született 1846. XI. 21.-én, kereszteleve volt 1846. XI. 22.-én. Legit, nem féber. Szülők: Fodor János és Tister Rozália, házasok, Mélykútiak. Keresztszülők: Ekker István és Varga Anna. Keresztelő pap Bódy Ferenc káplán.

Az anyakönyvi adatok (M= Meghaltak), amiket kigyűjtöttünk a Mélykúti Anyakönyvekből:

1849/82. (M). *Fodor Kálmán, Maximilián* meghalt 1849. II. 11.-én. 5 éves volt. Szülők: Fodor János és Tister Rozália.

Terray Gyula által közölt Fodor Sándor (1860-1887) és Fodor Dániel születésére és elhunytáról vonatkozóan nem találtunk adatokat, a mélykúti anyakönyvekben. Fodor Sándor 1860-ban született Terray Gyula kutatásai alapján, de mivel a Mélykúti anyakönyvekben nem szerepel, valószínűleg szülei ekkor már elköltöztek Mélykútról. Fodor Dániel születési évéről nem közölt adatot Terray Gyula.

Találtunk még adatot a Fodor családra vonatkozóan az anyakönyvi adatok (K=Kereszteltek) feldolgozása során:

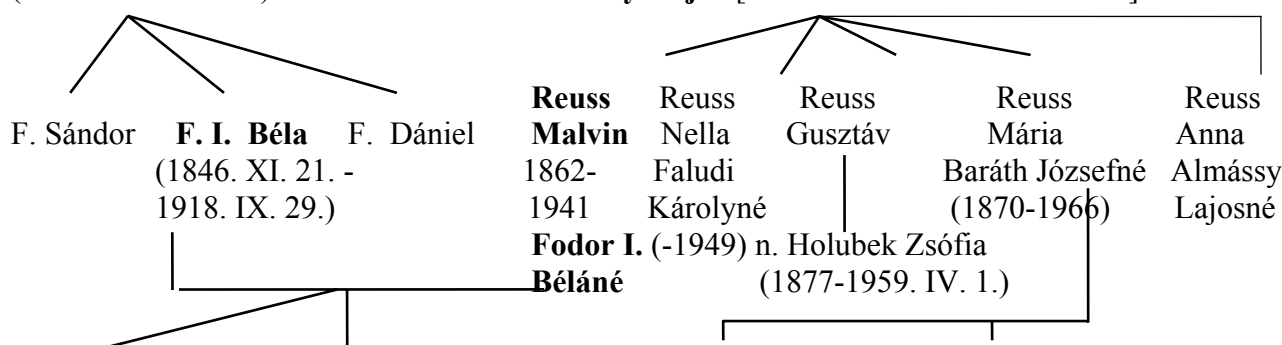
Fodor István (Stephanus Fodor) született és megkeresztelték 1850 XII. 1.-én. Szülők: Fodor Mátyás (Mathias Fodor) és Tantsik Anna. Keresztszülők: Vörös Veronika és Fekete Thuli. Keresztelő pap Kobetits Ignác (Ignatius). Megjegyzés: elképzelhető, hogy Fodor János és Fodor Mátyás testvérek voltak, de erre vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal.

Találtunk adatot Fodor Annáról, aki 68 éves korában 1784. III. 7.-én Jánoshalmán halt meg, de a rokoni kapcsolatra információkkal nem rendelkezünk.

Az 1748 és 1815 közötti időszakban a született gyermekek 85 %-a még gyermekkorában elhunyt.

Fodor János
(n. Tiszter Rozália)

Reuss Adolf⁴⁸⁴ (1823. XII. 6.-1902. I. 21.)
n. Terray Lujza [1839. X. XII. 28.-1920. III. 1.]

Fodor Malvin (1884. IX. 16⁴⁸⁶.-1962. XI. 20.)
Fodor II. Béla (1886. 12. 5.-1912⁴⁸⁵)
Baráth Katalin (Dezső Dezsőné)
Baráth János

férje: **Sipos I. Béla**

Sipos II. Béla (1904. VIII. 18.-1980. IX. 17.)

Szakács Dóra (1914. X. 19.-1988. VI. 28.)
Sipos I. Géza (1905. XI. 8.-1993. IV. 16.)

Sipos III. Béla (1945. IV. 7. -)

Sipos I. Dóra (1947. I. 17.-)

Sipos I. Judit (1951. IX. 9.-)

Mélykút⁴⁸⁷, topográfiaiilag a Bácska északi, ma Felső-Bácskának nevezett részén található nagyközség. Szomszédjai északkelet felől Jánoshalma, délnyugat felől pedig Bácsalmás viszonylag kis földrajzi távolság ellenére a három, kezdettől fogva nagyjából azonos feltételekkel induló település közül csak kettőnél, Mélykútnál és Jánoshalmánál hasonló a lakosság származása és összetétele, Bácsalmásnál teljesen más. Ennek oka az egymástól eltérő telepítési politikában keresendő. A török kiűzése utáni első időkben mindhárom falu, illetve puszták előbb kamarai birtok, majd Mélykút és Jánoshalma (Jankovác) magánföldesúri, míg Bácsalmás (Almás) még hosszú ideig kamarai, vagyis állami tulajdonú volt. Így azután mind Jánoshalma, mind Mélykút lakosságának zöme felvidéki, Bácsalmásé pedig a Szabadka és Baja irányából spontán betelepült bunyevácokból, államilag a Német-Római Birodalomból betelepített németesség volt. A felvidékről magyarok és szlovákok (vagy ilyen nevűek) Almásra is települtek, de sokkal kisebb arányban, mint a másik két községbe. Így történt, hogy Jánoshalma és Mélykút magyar, míg Bácsalmás háromnemzetiségű településnek számított. A mélykúti helytörténet a falu első említését 1572-re, tehát a török hódoltság idejére teszi. Valójában már - a történészek szerint - 1570 körül keletkezett török adóösszeírás (defter) is említi. A falu akkor a szabadkai nahijéhez (járás) tartozik és összesen csak három adófizető, és annak fiai lakják, akik valamennyien délszlávok. Ugyanez a helyzet 1578-ban is, de akkor már 14 adófizető délszláv háztartás van a faluban. A mélykútiak bérlik a hajdani Szentmiklós falu puszták határát is. Az adófizető családfők száma 1590-ben 25 fő. A mélykútiak csakúgy, mint a környékében levő többi 23 falu lakója, 1598-ban hűségnyilatkozatot tesznek Pálffy Miklós főkapitánynak, tehát a falu lakott, lakóinak számát azonban nem tudjuk. Az 1649-es évben itt bérrel a belgrádi érsek, Ibrisimovity Marin majd 1673-ban utódja Benlity Máté is, ami azt jelzi, hogy akkori lakossága katolikus délszlávokból, bunyevácokból állt. A török kiűzésének évében, 1686-ban

⁴⁸⁴ A Terray, Reuss stb. rokonságot Terray Gyula és Terray Barnabás munkáit kiegészítve külön tanulmányban dolgoztam fel. (S. B.)

⁴⁸⁵ Egy fényképe hátlapjára írta **Sipos II. Béla**: Fodor II. Béla meghalt 1912-ben.

⁴⁸⁶ Keresztelési okirat másolata alapján, 1942. Szülők: Dr. Fodor Béla és Reusz Malvin. Lakhely: Dobsina. Keresztszülők: Almássy Anna és Fodor Alexander.

⁴⁸⁷ dr. Sövény Mihály: Mélykút újratelepítése a 18.-ik században. A cikk a Bácsország című Vajdasági lapban jelent meg. 2005. szept. 11. <http://melykut.helyhir.hu/modules.php>

keletkezett összeírás szerint Melkut (sic!) Szabadka Zombor környéki települések között jelentős számú, háztartással rendelkezik. Ez kb. 500 fős lakosságot sejtet. Valószínűleg felszabadító háborúk forgatagában válik ismét gyengébbé, mert 1699-es községben csak 21 gazda ennek 5 felnőtt fia található, összlakosság mintegy 100 fő lehet. Almás és Jankovác nincs ezen listán, vagyis ebben időben Mélykút község nem szerepel a vármegyei összeírásokban 1715-ben, sem az ezt korrigáló 1720-as összeírásban, így valószínűleg lakatlan. Ennek oka az, hogy a Rákóczi-szabadságharc idején a császárhű délszlávok ellen több hadjáratot vezettek, melynek során számos településüket felégették.: 1727- I 738-ig Czobor birtok lesz (szinte az egyetlen család, amely visszakapta a török idők előtti birtokainak töredékét), majd rövid Vajay-Orczy birtoklás után 1750-től a Grassalkovics család birtoka 1841-ig; A falu spontán újratelepülése 1728 körül kezdődik, ekkor még Szabadka filiája, 1733-tól azonban Jankovácé, az 1731-ben újratelepített falu, ahol ekkor szervezik meg az önálló plébániát. Tíz évvel a betelepítés után, 1743-ban 26 adófizetője van, vagyis a falu lassan elindul a fejlődés útján. Nemcsak Mélykút újratelepülése folyt ezekben az időkben, hanem a Duna-Tisza közének teljes középső szakasza. Ez a vidék részben a török, részben a kuruc háborúk miatt is szinte teljes pusztta, csak néhány város, Baja, Halas, Szeged élte túl a viharos századokat. 1718-ban települ újra Kiskörös, Akasztó, Miske, 1719-ben Géderlak, 1720-ban Almás, 1722-ben Hajós, 1724-ben Nádudvar, 1731-ben Jánoshalma, 1734-ben Félegyháza, Majsa, Kecel. Hajósra és Nádudvarra német telepesek jönnek, ezek a falvak Mélykút vonatkozásában közömbösek, innen nem jött senki. Az újratelepülés elsősorban belső migráció útján történt a felsorolt falvakban, amelynek iránya elsősorban észak-déli, de jönnek a Dunántúlról, a Tiszántúlról, sőt Erdélyből is, vagyis azokról a vidékekről, ahol a háborús pusztítások kisebb mértékűek voltak, ahol az embervesztesség nem volt olyan számottevő, mint a hadak útján fekvő Duna-Tisza közén. A migráció volt szervezett és volt spontán is. A szakirodalom azt is számon tartja, hogy a belső migráció sem egyszerre, hanem több hullámban történt, a felvidékiek első állomásai többnyire a Mátraalján levő, a Pesttől keletre, délkeletre fekvő települések voltak, majd innen a telepesek egyre tovább nyomultak dél fele, mígnem teljesen benépesítették a két folyó között. A telepesek nemzetiségi megoszlása sem volt egységes, voltak közöttük magyarok, dunán- és tiszántúliak, magyar és szlovák kétnyelvűek, mint a nyitraiak, barsiak, de árvai, lipcsei, turóci szlovákok is, akik csak anyanyelvükön tudtak. Neveiken is látni fogjuk - bár ez nem mindig döntő - ezeket a variációkat. Látni fogjuk azt is, hogy az új házaikban, új falujukban, elkülönülésként, régi településeik, eredeti származási helyük nevét kezdik használni, de arra is láthatunk példát, hogy másodlagos származási helyének nevét veszi fel a család. Barth János szerint a családnevekből az eredeti származási helyre és a családok rokonságára teljes biztonsággal következtetni nem lehet, de okirati források hiányában - ezek ugyanis a legritkábbak - csak ez a módszer marad és az esetek többségében túl sokat valószínűleg nem tévedünk - Mélykút község lakosságának rohamos gyarapodása az 1730-as évek elején kezdődött. A lakosság névszerinti, pontos megállapítását nehezíti, hogy a szabadkai ferencesek anyakönyvét, akiknek Mélykút ebben az időben a filiája volt, nem ismerjük, így az újratelepülésről először érkezett családokat pontosan nem tudjuk meghatározni. További nehézségként jelentkezik, hogy amikor az anyakönyvezés már Jánoshalmán történt, ugyanabban az anyakönyvben vannak bejegyezve nemcsak a jánoshalmi, hanem a mélykúti lakosok is, ám hovatartozásuk nincs mindig megjelölve. Amikor Mélykút egyházzal önálló adminisztrátúra lett, 1748-1753 között itt vezették az anyakönyveket, de 1753-1760 között ismét Jánoshalmán, aztán 1760-tól kezdve már folyamatosan itt. A jánoshalmi anyakönyvben, 1733-ban csak a házassultak anyakönyvében találunk mélykútit, novemberben köt házasságot Sári Pál és Ondók Anna. Keresztelésre vonatkozó bejegyzést először csak 1734-ben találunk. Mivel nincs mindig megjelölve illetőségük, lehetséges a tévedés, de ők alant felsorolva, valószínűleg mind mélykútiak.

A tanulmány közli azon házaspárok neveit, akiknek gyerekeit keresztelték az 1734-1738 közötti években és 1748-1749-ben. Ezek között Tister és Fodor nevűeket nem találtam. (S. B.)

Sipos II. Béla feleségének Szakács Dórának származási adatai.

Szakács Dóra⁴⁸⁸ (sz. Fellak⁴⁸⁹, 1914. X. 19.-1998. VI. 28.⁴⁹⁰) édesanyja: **Fekete Jolán** 1894. VIII. 27-n⁴⁹¹ született, Sajóudvarhelyen^{492 493}, meghalt 1971. IX. 22-n.⁴⁹⁴ férje: **szenyerzsébeti Szakács Sándor**, (Fellak, 1885. IV. 23.-1918. XI. 19.⁴⁹⁵) házasságkötés 1910. VII. 16.⁴⁹⁶ **Szakács**

⁴⁸⁸ A családi irattárban megőrizve.

⁴⁸⁹ A történelmi Magyarország atlasza.. i. m. 25 D2 Bethlentől délre található Fellak.

⁴⁹⁰ 1998 febr. 28-án szegény Mama agyvérzést kapott és 4 hónapi szenvedés után hunyt el 1998 jun. 28-án 83-ik életévében a Pesterzsébeti Baba u. kórházban. (S. B.) Az újpesti temetőben temették el, férje Sipos II. Béla melletti urnában. 1998 júl. 15-én. Halotti Anyakönyvi Kivonat. Sorozat: AC, szám: 0 962 259. Az elhalt Dr. Sipos Béláné, Szakács Dóra, családi állapota: elvált, Szül.: Fellak, 1914 okt. 19. Szülei: **Szakács Sándor** és **Fekete Jolán**. Halálesetének helye: Bp. XX. (Baba u. kórház, ahol fiaim Sipos IV. Béla 1971. szept. 12.-én és Sipos I. Balázs 1972. okt. 17. születtek. (S. B.) Halálesetének ideje 1998. június 28. Kiállította Ludányi Klára anyakönyvvezető. Bp. 1998 júl. 3.

⁴⁹¹ Fekete Jolanda román nyelven kiállított születési anyakönyve alapján. Született 1894. aug. 27.-én. Keresztelő 1894 szept. 16. Szülők: Fekete Albert és Szénásy Berta. Nr.: 858-1951. 1951 máj. 8.-án kiállítva. Megmaradt továbbá 1950. dec. 18-án kiállított munkakönyve: Carnet de Munca. Seria: Ss Nr.: 51824. Kese Jolanda, szül.: 1894 august. 27.

⁴⁹² A Felebarát (alapítva 1990.-ben, gyülekezeti lap a szórványban élő magyar református családok számára) 1991. 4. számában Bántó Bálint közölte utazási naplóját és bemutatta Sajóudvarhelyt. (családi irattárban) Képen is bemutatja Jakab Ödönt és felesége Szénásy Róza sírját, Róza 1857-1905. Ismerteti a templom történetét. Kese Attiláról szépen emlékezett meg Demeter János. (Demeter Jánost és édesanyját ismerem, Demeter a Kolozsvári Babes Bolyai egyetemen volt jogászprofesszor és rektorhelyettes, 1963 körül. (S. B.) A falú nagybirtokosai voltak 1945 előtt a francia Debordes és az osztrák Appel báró család. Fodor Erzsébet emlékezik Fekete Ilonkára és Albertre. Fényképet közöl a volt Fekete, később Debordes udvarházról. (Ez a ház a tanácsé volt srégen szemben nagyszüleim házával. (S. B.) A fritsi Fekete családtól vették meg a Debordesek a házat. A Debordesek a francia forradalom után menekültek Erdélybe, majd 1944-ben Franciaországba és Belgiumba távoztak. (A fritsi Feketékkel való rokonságra nem találtam adatot. A Fekete család háza a templomtól a vasútállomás felé második ház volt. 1953-1970 között minden évben itt nyaraltunk, az első két szobát később építették, itt lakott a nagymama, Fekete Jolán, a következő szobában Juci néni, Fekete Pál özvegye lakott három gyermekével, a következő szobában társbérllő lakott, Kovács Irén nyugdíjas tanárnő, a következő két szobában Fekete Albert és Fekete Ilonka lakott. Az említett második szoba konyha volt, ezt használták amikor ott nyaraltunk. Két falusi WC volt az udvarban és gémes kút. 1953-ban még szalmatető volt és nem volt villany. Vizet a kútról nyertek.)

⁴⁹³ Appel család tagjai közül kettőt Sajóudvarhelyen temettek el. 1. Appel I. Jenő János Nepomuk, szül. Prága, 1857. okt. 23. † Sajóudvarhely, Szolnok-Doboka vm., 1909. okt. 25. Tem. uo. 1909. okt. 27. Cs. és kir. ulánus kapitány. 2. Appel Jenő Keresztély, szül. Kisfalud, 1885. júl. 7. † Sajóudvarhely, 1952. dec. 24. Cs. és kir. szds. Ld. Gudenus János József: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája. I.-V. kötet. Összeállította Natura Szerkesztette Zánkai Géza A címereket Tompos Lilla festette © Gudenus János József, 1990. ISBN 963 234 313 1. I. kötet. Appel család.

⁴⁹⁴ Gyászértesítő. özv. Kese Attiláné, szül. Fekete Jolán, 78 éves korában, türelemmel viselt kínos szenvedés után 1971. szept. 22.-n visszaadta lelkét Teremtőjének. Eltemetve Sajóudvarhelyen, a családi sírkertben. Megjegyzés: Agyvérzést kapott és így élt, lebénulva még emlékezetem szerint két évet. (S. B.) A sajóudvarhelyi halottak nyilvántartása szerint meghalt 1971. IX. 22., a temetés ideje IX. 24., az eltemető lelkész Teleki József pap, a halál oka érelmeszedés.

⁴⁹⁵ Szakács Sándor és Fekete Jolán Jolán (1911), Sándor (1913) és Dóra (1914) gyermekei Fellakon születtek. A sajóudvarhelyi szülöttek és megkereszteltek anyakönyve 1917/1. alapján Sajóudvarhelyen csak Szakács Tihamér született 1917. V. 20., keresztelő 1917. VI. 14. Keresztszülők: Jakab Ödön író és neje Budapest, keresztelő lelkész Kese Attila. Ifj. Szakács Sándor (Szakács Sándor sz. 1913. meghalt 1918. nov. 21-én 5 éves korában) és Szakács Tihamér (1917. máj. 20. - 1918 nov. 14-én meghalt másfél éves korában, temetve nov. 15. - én) Id. Szakács Sándor nagypapa két fiával spanyolnáthában hunyt el Sajóudvarhelyen 1918 nov. 19-én. Ifj. Szakács Sándor és Id. Szakács Sándor temetése 1918. nov. 21. - én volt. Polgári Károly Sajószentandrás lelkész temette a Szakács család elhunyt tagjait Sajóudvarhelyen. Sajóudvarhely Ref. Egyház, szülöttek és megkereszteltek, elhalálozottak anyakönyve alapján kijegyzetelte Sipos Béla 1999 aug. 7-én. A gyermekek közül: Szakács Jolán (született: 1911 jún. 3 vagy júl. 5-) és **Szakács Dóra** (1914. okt. 19.- 1998. június 28.) túléltek a járványt. Jakab Ödönnek Szénásy Rózához írt két levele alapján. Fényképek fennmaradtak.

⁴⁹⁶ 1910. január **Szakács Sándor** és **Fekete Jolán** jegyessége. Engedély kellett, mivel **Szakács Jolán** 16 éves volt a házasságkötéskor.

Sándor⁴⁹⁷ felesége **Fekete Jolán** 16 éves volt, a házasságkötéskor. Második férje Kесе Attila⁴⁹⁸ (sz. Inaktelke községben Kolozs megyében, 1886. X. 25. - 1951. V. 10. házasságkötés 1924. II. 7-én, meghalt 1951. V. 10.-én,^{499 500} eltemetve a Sajóúdvárhelyi ref. templom mellett⁵⁰¹) Fekete Jolán testvérei: 1. Fekete Albert, Berci bácsi, szül.: 1893. V. 30.^{502 503 504 505} Sajóúdvárhelyen, nő-

⁴⁹⁷ Megmaradt 1916. jan. 8.-án kelt levele, amit Bruyanból írt **Szakács Sándor** feleségének, akit bubukámnak szólított. Résztvétét fejezi ki a nagytata halála miatt. (Megjegyzés: Fekete Gergely 1915. XII. 31.-én hunyt el 87 éves korában) Beszámol arról, hogy az élelmiszeresomagot megkapta, irodavezetőjük meghalt, ketten vannak az irodában, sok a munkájuk. Kér 20 koronát, mert nincs pénze. Érdeklődik a gyerekek iránt. Szakaszevezetőjük sürgőnyt kapott, hogy 10 éves leányának eltört a lába és elvérzett. Nagy árvi-zek vannak Magyarországon, ez iránt érdeklődik.

⁴⁹⁸ Apja Kесе József, meghalt 1911-ben. Anyja Fekete Ágnes sz. Lisznyó, 1860. meghalt 72 éves korában, 1932. X. 3. temetve 1932. X. 5. a halál oka szívszélhűlés, Bodi György temette. Kесе Attila Sajóúdvárhelyen lakott. 1906-os leckekönyve megmaradt. Kесе Attila szül. Inaktelke, 1896. okt. 25. Első oldalon fényképe. 1906-1910 között a kolozsvári ref. theológiai akadémia hallgatója, 1912-től haláláig Sajóúdvárhelyen ref. lelkész.

⁴⁹⁹ Sajóúdvárhely halottak könyve 1951/1 Kесе Attila meghalt 1951. V. 10. Temetés V. 12. Született 1886. X. 2.-án Inaktelkén, lakik Sajóúdvárhelyt. A halál oka érlemeszesedés és végelgyengülés. Temette Kovács István magyarnemeyei esperes lelki pásztor. Sirja a Sajóúdvárhelyi református templom mellett van. Megmaradt a református templomban a presbitérium 1951. V. 16.-i ülésének jegyzőkönyve. Ebben megemlékeznek Kесе Attiláról és döntöttek Fekete Jolán özvegy jövedelméről. Aláírta Mágner Sándor elnök, magyarbrétei lelkipásztor, és a presbiterek közül: Farkas János molnár, Seres István cipész és Székely Ferenc gondnok.

⁵⁰⁰ Kесе Attila halotti értesítője: Kесе Attila a sajóúdvárhelyi ref. egyházközség lelkipásztora, a Nagysajói egyházmegye volt esperes helyettese és tanácsosa életének 65.-ik, házasságának 28.-ik, lelkipásztori szolgálatának 40.-ik évében hosszas, de igaz keresztényi türelemmel elhordozott szenvedés után nemes lelkét visszadta Teremtőjének, hit igaz hűséggel szolgált mindig. Gyászolják: Kесе Attiláné, sz. Fekete Jolán bánatos neje, Gombár Sándor és neje, sz. Szakács Jolán, dr. Sipos Béla és neje, sz. Szakács Dóra és családja, Kuthi Jánosné, sz. Kесе Etel és férje, testvére, Kuthi István és családja, unokaöccse. A sajóúdvárhelyi templom mellett van a sírja.

⁵⁰¹ A sajóúdvárhelyi ref. templom történetét 1970. VIII. havában megírta Teleki József ref. lelkész. Részletek: A templom árpádkori, a XI. században épült félköríves stílusban. Eredetileg katolikus templom volt, 1654-ben II. Rákóczi György fejedelem korában lett református. Az árpádkori templom és a község alapítója Dénes patrónus volt. 1375-ben a község neve már a régi okiratokban Dyenusudvárhely néven szerepel. Az Erdélyi Múzeum Egylet könyvtárában van erről szóló oklevél. Az 1400-as (pontosabban 1241-ben (S. B.) években a tatárok feldúlták a templomot, s akiket elfogtak azokat megölték. A tömegsír a régészek 1943.-ban tárták fel. A kisharangot az 1755-ös években öntötték. Tsináltatta Fekete Samu özvegye, gróf. Toldalacki Erzsébet. (Fekete Samu nem rokonunk, mert a Feketék a XIX. században költöztek Sajóúdvárhelyre. (S. B.) A templom kertjében van elől Kесе Attila sirja, sírkövel, aki 40 évig volt lelkésze a gyülekezetnek. (Kесе Attila halála után Sajóúdvárhelynek nem volt saját papja. (S. B.) Családi irattár.

⁵⁰² Szám: 81-1942. 1942 ápr. 8.-án. Fekete Albert szül. 1893 máj. 30-án Sajóúdvárhely, származási kivonata. (II. 17.) Szülők: Fekete Albert ref. körjegyző és Szénásy Berta. Szülésznő: Moldován Anna. Keresztelő pap: Csejdi István.

⁵⁰³ Szám: 132-1942. 1942. dec. 27-én kelt Sajóúdvárhely. Az Erdélyi Református Anyaszentegyház. Kivonat a sajóúdvárhelyi ref. nemes és szent ekklesia születtek és kereszteltek anyakönyvéből. 1893. II. 7. Fekete Albert szül. 1893 máj. 30-án Sajóúdvárhelyen, keresztelő: 1893. jún. 4.-én. Szülei: Fekete Albert ref. körjegyző és Szénásy Berta. Fekete Albert keresztszülei: Jakab Ödön és neje Szénásy Róza. Keresztelő pap: Csejdi István ref. pap. Szülésznő: Moldován Anna.

⁵⁰⁴ Illetőségi bizonyítvány. Sajóúdvárhely község. Szolnok Doboka megye, Bethlen járás. 602-1942. 1942 ápr. 9.-én. Fekete Albert szül. 1893 máj. 30-án Sajóúdvárhelyen. Szülei: Fekete Albert és Szénásy Berta. Fekete Albert nőtlen, gazdálkodó. Sajóúdvárhelyen lakik. Aláírta Seres István bírósági D. Károly jegyzőhelyettes.

⁵⁰⁵ Megmaradt ifj. Fekete Albertnek írt több levél. 1. 1920 körül írt levél, amit Pápay János uradalmi intéző írt. 2. Édesapja id. Fekete Albert fiához írt levél, amit a Nagy Enyeden tanuló I. éves Fekete Albertnek írt. Dorgálja amiatt, hogy rosszak a tanulmányi eredményei. 6 hold birtok nem elég a megélhetéshez, írta. 3. Id. Fekete Albert levele, amit Albert (Berczi) fiának írt. Sajóúdvárhely, 1907. I. 13. Azt írta, találkozott Gerő bácsival, és ő beszélt azzal a fiúval, aki Bercit matematikára tanította és vállalja a további tanítást havi 3 forintért. 4. 1910. V. 19.-én kelt levél, Fekete Albert tanítójelölt úrnak, Nagy-Enyed Bethlen kollégium. Születésnap (17 éves volt Berczi bácsi) legjobb kívánságait küldi (? Talán Szakács) Sándor. 5. 1907 ápr.

len, gazdálkodó.⁵⁰⁶ Meghalt 1978. X. 12.-én.⁵⁰⁷ Nem nősült meg. 2. Fekete Ilona⁵⁰⁸, szül.: 1898. VI. 26. Sajóudvarhelyen, Szolnok Doboka megye, Magyarország.^{509 510} Meghalt 1979. XI. 2.-án,⁵¹¹ testvére Fekete Albert halála után egy évvel. Elemi Népiszkolai Értesítő- Könyvecskéje megmaradt. Tanár: Járay Márton. Sajóudvarhely. 1904-1908 tanévek.⁵¹² Nem ment férjhez.⁵¹³ 3. Fekete Pál, szül. 1900. VII. 19.-n,⁵¹⁴ meghalt 1944. XII. 22.⁵¹⁵, neje Mágner⁵¹⁶ Júlia^{517 518 519 520} (1907. IV. 3.-

22.-én Fekete Albert III. osztályos tanulónak, Beszterce, polgári fiú iskola írt (Valószínűleg Fekete Jolán nagymama) Jolán, Kolozsvárról. 6. 1912.-ben kelt levél Fekete Ilonától, Loncától, Cinkota.

⁵⁰⁶ Megmaradt Nagyenyeden 1909. IX. 17.-én kelt levele, amit édesanyjának Szénásy Bertának írt. Édes jó Mama. Megköszöni a bibliát, a tortát és az almákat. Paprikás szalonát kér. A koszt jó. Szakács Sándort üdvözl. Aláírás. Berczi.

⁵⁰⁷ Fekete Ilona Sipos III. Béla és Rédey Katalin részére írt levelében (1978. XII. 13.) beszámolt Fekete Albert testvérének balesetéről. Besztercére ment filmet nézni, kissé süket volt és amikor lelépett a járdáról egy motorbiciklis elütötte. Eltört a lába és a sok fekvéstől tüdőgyulladást kapott ami elvitte. 1978. X. 15.-én nagy részvétü temetése volt. Fekete Ilona 1978. nov. 16 óta Dézsen özv. Gombár Sándornénál, Fekete Jolánnál lakik. 1979. III. 30.-án kelt levelében arról írt, hogy visszament Sajóudvarhelyre. A sajóudvarhelyi halotti nyilvántartás szerint 43. p. 1978/2 Fekete Albert meghalt 1978. X. 12., a temetés ideje 1978. X. 15., a halál oka végelgyengülés, temető lelkész Rijnyáni János.

⁵⁰⁸ Nagyon szerettem Fekete Ilonka (Loncinak hívtuk) nénit sok levele a családi irattárban megőrizve.

⁵⁰⁹ Születési anyakönyvi kivonat. Fekete Ilona ref. született 1898. jun. 26., bejegyzés, keresztelés ideje: 1898. jul. 2. Apa ref. 35 éves, Fekete Albert körjegyző, anya Szénásy Berta, 33 éves, Sajóudvarhely. Aláírá-sok: Szénásy András és Fekete Albert. (Sajóudvarhely. Folyószám: 47. 1909. jun. 26. Gellért Gábor. anya-könyvvezető.) Az anyakönyv románul is megvan azonos adatokkal, 1928. febr. 18. Megmaradt családi irat-tárban Fekete Ilona Elemi Népiszkolai Értesítő-Könyvecskéje. 1904.-1909. Szül. 1898 jún. 26. Szolnok-Doboka megye, Sajóudvarhely község. Megjegyzés: ennek alapján Szénásy Berta 1865.-ben, Fekete Albert pedig 1863.-ban született. Eltérés van Fekete Albert származási kimutatásához képest, ugyanis a szerint Szénási Berta 1861-ben született, a Fekete Ilona születési irata szerint 1865.-ben. Fekete Albert esetében nincs eltérés, mindkét irat alapján 1863.-ban született. A pontos adat 1861.-ben született.

⁵¹⁰ Megmaradt: Emléklap a konfirmáció napjára oklevél. Fekete Ilona részére, Rákosszentmihály, 1912. máj. 16. Aláírta Benke István, lelkész.

⁵¹¹ A sajóudvarhelyi halotti nyilvántartás szerint 43. p. . 1979/2, Fekete Ilona meghalt 1979. XI. 2 a temetés ideje 1979. XI. 9. A halál oka szívbaj. A temető lelkész Bak Ádám. Sajóudvarhely. Szülők: Fekete Albert és Szénássy Berta.

⁵¹² Családi irattárban megőrizve.

⁵¹³ Sajóudvarhelyen a családi házban élt együtt a három testvér, Fekete Jolán, Fekete Ilona és Fekete Albert, valamint Mágner Júlia, Fekete Pál özvegye és Kováts Irén ny. tanítónő, mint albérlő. 1953 és 1970 között minden nyáron egy hónapig itt nyaraltunk.

⁵¹⁴ Szolnok-Doboka vármegye Árvaszéke 1908. okt. 2. Véghatározata alapján. Családi irattárban megőriz-ve. 8. sz. melléklet.

⁵¹⁵ Sajóudvarhely halottak anyakönyve 1944/7 Fekete Pál itten volt birtokos, kereskedő, meghalt 1944 XII. 22.-én, temetés 1944 XII. 24.-én. Született Sajóudvarhelyt 44 éves, házass, három gyermek. A halál oka gyomorrák. Temette Kése Attila. A templom mellett temették el.

⁵¹⁶ Mágner eredetileg német név, a Vágnerből magyarosították. Mágner Júlia testvérei: Sándor, István, fiatalon megh., György, nem nősült meg, Erzsébet, Ilona, Mária (Floridában él), Emma és Margit, ikrek, And-rás. Nagy Iván VII. kötet 236-237. p. ismerteti a Mágner család családfáját. „Mágner I. András Klagenfurt-ból Karátán tartomány városából eredett, hol máig is élnek Mágnernek. Mint őrmester az erdélyi egyik ez-rednél 1720. körül, Erdélyben megnősül, nőül veszi Ördög Ferencz leányát Annát.” Mágner Erzsébet férje: Vincze Miklós, megh. 1971 júl. 1. életének 80-ik, boldog házasságának 48-ik évében. Szamosújváron van eltemetve. Gyászértesítő alapján, gyászolják: felesége: özv. Vincze Miklósné, szül. Mágner Erzsébet, fia és menyee: Jenő és Eszter, leánya: Erzsébet testvére: Iszlai Ferencné, szül. Vincze Juliánna. Megjegyzés: Vincze Miklós tehát 1891.-ben született és 1923.-ban házasodott.

⁵¹⁷ Fekete Ilonka 1977. IX. 17-n kelt levele alapján: Fekete Pál (1900-1944) gyermekei: Edit, szül. 1935. V. 28. Melegföldvár, Pálffy Gusztávné (házasságkötés 1955. aug. két fiú Pálffy Pál sz. Kolozsvárt 1956. VII.. 4. n. Kun Gazda Margit, sz. 1958. VI. 8., akinek édesanyja Gere Margit (sz. 1926), lakik: Kolozsvár Vol-taire 18. gyermekek: Pálffy Eszter sz. 1985. V. 27. és Pálffy Péter sz. 1986. X. 10. 1990-ben áttelepültek Bátaszéken élnek. Pálffy Pál 110 m. gáton többszörös román bajnok volt, testnevelő tanár. Pali testvére Pál-ffy Gusztáv, (Kuki) szabó lakik Kolozsvárt egy leánya van.). Fekete Júlia, szül. 1937, Fekete István (Pista, Öcsi) szül. 1939. meghalt 1991, egy leánya Anna Kolozsvárt orvostanhallgató 1997-ben. Pálffy Pál 1975-

1996. I. 13.)⁵²¹ Gyermekek: 1. Fekete Edit (Melegföldvár, 1935. VI. 28.-), férje Pálffy Gusztáv⁵²² (Des 1931. VI. 22.-1992. I. 29 Kolozsvár), 2. Fekete Judit (Juci) (1937. VIII. 30.-) 1. Férje: Gál Mihály (1932. V. 21.-) Házasságkötés: 1959. V. 31. 2. Férje: Gusztinelli Lajos (1936 II. 7.-) szülei: Gusztinelli Giováni és Székely Ilona (1907.-1977.)⁵²³ 3. Fekete István (Melegföldvár 1939. XII. 24.-1991. III. 6.)⁵²⁴, n. Váradi Mária (Babi sz.: 1946. VIII. 28- szülei: Váradi János és Laár Mária) Házasságkötés 1965. VIII. 22, leányuk Fekete Anna Mária (diakoniaregen@yahoo.com) sz. 1975. XI. 21. Férje Székely György lelkész. (email: refradnotfaja@rdslink.ro).

Fekete Pálné, Mágner Júlia (1907-1996) húga Mágner Mariska, akinek a férje Binder ifj. Albert. Binder ifj. Albert és Mágner Mariska gyermekei: Binder Albert (1931-, Floridában él 1989 óta, neje Zenkó Magdolna, gyerekei: Erika 1959. XI. 2., és Albert 1956 k.), Binder Mária, Baba, (1935. VI. 12. Florida, férje Antal Béla, gyerekek: Antal Csaba *1959 meghalt autóbalesetben 2001.-ben, három gyerek: Zoltán, Roland, Norbert, Antal István *1963. k. Antal Krisztina *1970. k. Férje Derin, gyerekek: Cameron és Tiana), Binder Levente (1943-1965 megégett üzemi baleset miatt). Pálfi Gusztáv (1931-1992, Kolozsvár Házsongárdi Temető).). Pálfi Gusztáv testvére: Pálfi József (1934-) neje Gálfi Margit (1935-). Házsongárdi temetőben: Dr. id. Binder Albert (1863-1900) és neje Göthárd (1870-1952)

Fekete Jolán, Albert, Ilona és Pál szülei:

id. **Fekete Albert**⁵²⁵, református körjegyző⁵²⁶, született 1863. IX. 30-n,⁵²⁷ Bethlenben. Meghalt

ben Kolozsvárt érettségizett, 1979-ben elvégezte a Testnevelési Főiskoláta Babes – Bolyai Egyetemen, Szilágyballára helyezték testnevelő tanárnak az ottani általános iskolába, 1985-1987 között Kolozsvárkönyeki falvakban testnevelőtanár, napi 4-5 órás ingázás miatt 1987-től megvált a tanügytől és atlétikai edző lett Kolozsvárt. száztizet gátfutó volt, nemzetközi versenyeket nyert. Ifjumsunkás 1979.-ben megjelent újságcikk szerint 1977 óta versenyez, 1985.-ig volt versenyző. 1978 júl. 25.-én az Előre azt írta, hogy Pálffy Pál, Kolozsvár 110 méter gáton 14.15 mp.-vel országos csúcst ért el. 19-szeres országos bajnok volt, nemzetközi versenyeken kiváló eredményeket ért el. Balkán játékokban 1981.-ben III. 1982.-ben II. 1985.-ben III. Egyetemista világbajnokság 1981. II. Édesanyja Fekete Edit címe: Kolozsvár, Carbuariol 7. Telefon: 004064- 151011. Apósának Kun Gazda Istvánnak a címe: Kolozsvár Voltaire 18. Telefon: 195946.

⁵¹⁸ Testvére Mágner Endre 1969. szept. 7.-én 48 éves korában, házasságának 26.-ik évében elhunyt. Gyászolta Kolcsár Rozália felesége, Mágner Sándor és György fiútestvérei valamint Vincze Miklósné, Molnár Istvánné, özv. Fekete Pálné, Binder Albertné, és Kaizer Ernőné leánytestvérei. Továbbá Oláh Sándor testvére. A halotti értesítő alapján. Kolozsvárt a Házsongárdi temetőben van eltemetve (1969. szept. 10. du. 5 órakor).

⁵¹⁹ Testvére Mágner Sándor ny. ref. lelkipásztor 1972. dec. 30.-án 73 éves korában elhunyt. Halotti értesítő alapján. Nagyváradon a Rulikovszky temetőben van eltemetve.

⁵²⁰ Mágner Julia szülei: Mágner István (1850-) és Vincze Julia.

⁵²¹ A sajtóudvarhelyi halotti nyilvántartás szerint 45. p. 1996/1 az eltemető lelkész Takács Lajos, a halál oka végelgyengülés.

⁵²² Sajtóudvarhelyi házassági anyakönyv. Pálffy Gusztáv szülei Pálfi István és Lakatos Vilma. Eskető Lelkész Mágner Sándor magyarbrétei pap. Tanúk: Balogh Lajos és neje Balogh Magda. Esküvő 1955. VIII. 23.

⁵²³ Gusztinelli Giováni és Székely Ilona gyerekei: Ilona *1931. II. 15. keresztlő 1931. IX. 17. keresztszülők Szabó Lajos és neje Székely Erzs, keresztlő pap Kесе Attila, Róza *1932. IX. 19., keresztlő 1932. X. 30., meghalt 1933. VII. 14., János *1934 IV. 22., keresztlő 1934 IX. 9., keresztlő lelkész Kесе Attila, Lajos (József) *1936 II. 7. keresztlő 1936 V. 31., keresztlő pap Kесе Attila, Antal *1939., Teréz *1942 III. 2.,

⁵²⁴ Pálffy Pali levelében megírta Öcsi, Fekete István halálának körülményeit. Veseműtete volt, jobb veséjét kivették, cukorbeteg volt, nem zárodott a sebe, egy hétig ágyban feküdt és a harmadik infarktus vitte el. Édesapja gyomorrákban halt meg 44 éves korában.

⁵²⁵ Megmaradt egy levele, amit id. Fekete Albert fia, ifj. Albertnek írt 1907. I. 13.-án. Arról írt, hogy találkozott (Fekete) Gerő bácsival, aki beszélt Nyárádi és Kállai tanáraival. Azt javasolják, hogy azt a fiút aki, ifj. Fekete Albertet mértani rajzra tanította, alkalmazzák havi 3 forintért a vizsgáig. Javasolják, hogy minden tárgyból segítse a vizsgára készülést. Egy másik levelet Mor nevű rokonuk írt id. Fekete Albertnek és Szénási Bertának. 1895. V. 30.-án kelt levelet Déván adták fel. Fényképeket kért a gyerekekről (Ez időben Albertről és Jolánról). Ő is küldött fényképet és nem lát lehetőséget a látogatásra.

⁵²⁶ Megmaradt névjegy kártya Fekete Albert, körjegyző, továbbá Fekete Gerő, Fekete Albert. A baráti kör névjegy kártyái: Báro Appel Eugén császári és királyi nyugdíjas kapitány, Dr. Göllner Aladár és neje, Rácz Miklós áll. Isk. igazgató és neje. Somkerék, B. u. é. K. 1907. I.1., Csernátoni Ilona, Szathmáry György,

1908. VIII. 24-n, 45 éves korában. Sajóudvarhelyen.^{528 529 530 531}

és felesége:

Nagyváradai Szénasy Berta.⁵³², született 1861-ben⁵³³, Mezőmadarason. Meghalt: 1931. VIII. 4.⁵³⁴
^{535 536}70 éves korában. Házasságkötés: 1892. VIII. 30.⁵³⁷ **Fekete Albert** (született 1863. IX. 30-án, Bethlenben, meghalt: 1908. VIII. 24.⁵³⁸) és testvére Fekete Gerő szász-nyiresei ref. lelkész (neje: Benedek Aranka) szülei: **Fekete Gergely**, ref. tanító, Maros-Torda megyéből származott, szül: 1829. V. 29, Mezőcsávás⁵³⁹, életének 87.-ik évében 1915. XII. 31.-n hunyt el. Részt vett az 1848-

Marosfy Margit, Gajzágó Vilmos főszolgabíró.

⁵²⁷ Szám: 326-1941. 1941. okt. 17-n (valamint szám: 56-1943. 1943. febr. 25.-én és szám: 106-1944. 1944 máj. 8.-án, mindhármát kiállította: Kolcza Árpád ref. lelkész, Bethlen) kelt kivonat a Bethleni ref. nemes és szent ekklesia születtek és kereszteltek Anyakönyvéből. II. k. 38. l. 174. sz. **Fekete Albert** keresztelője 1863. okt. 5. szül. 1863. szept. 30. Szülők: **Fekete Gergely** tanító és **Nagy Róza**. Keresztelő lelkész: Csürös József és neje Vályi Eszter. Bába: Kovácsné.

⁵²⁸ **Fekete Albert** gyászértésítője alapján. 1908. aug. 24.-én 45 éves korában hosszas szenvedés után az Úr-ban elszenderült. Sajóudvarhely. Gyászolják: **Szénasy Berta** neje, **Albert**, **Jolán**, **Ilonka**, **Pál** gyermekei, **Fekete Gergely** édes apja, Fekete Gerő testvére és gyermekei: Margit és Gábor. Jakab Ödön sógora, Fekete Gerőné, szül. Benedek Aranka sógornője. Eltemetve a sajóudvarhelyi családi sírkertben. Temetés: 1908 aug. 26-án volt. 1908/2 halotti anyakönyv alapján azonos adatok, **Fekete Albert** körjegyző, a halál oka szív és tüdőbaj, temette Csejik István.

⁵²⁹ Hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv és peres iratok. Családi irattár. Az örökség ügyében **Fekete Albertné**, **Szénasy Berta** és gyermekei: Fekete Albert, Jolán, Ilona és Pál érdekellentétbe kerültek, Járai Márton tanítót neveztek ki ügygondnoknak.

⁵³⁰ Megmaradt Gymnasiumi bizonyítványa, Fekete Albert, született Bethlenben, 1863. szeptember 25.-én, (eltérés van az anyakönyvhöz képest, ahol 1863. szept. 30. a születés időpontja.) 1882-83-ban a kolozsvári ev. Ref. kollégium főgymnasiumának VI.-ik osztályát végezte, általában elégséges eredménnyel. Kolozsvár, 1888. febr. 24. Aláírta Dr. Török István igazgató.

⁵³¹ Megmaradt 1904. jun. 30.-án kelt levele, melyben Jolán leányának felvételét kéri teljes ellátással a kolozsvári Református Szeretetházba. Családi irattárban.

⁵³² Certificat de Nastere, román nyelvű anyakönyvi kivonat. 1951. máj. 28-án kiállítva Sorsz. 829354. Családi irattárban a Szakács, Fekete stb. rokonság anyakönyvi kivonatai.

⁵³³ Fekete Albert származási kimutatása szerint **Szénási Berta** 1861-ben született Mezőmadarason. Fekete Ilona születési irata szerint **Szénási Berta** 1865.-ben született. A halotti anyakönyv alapján 1861.-ben született, tehát ez a születési időpont a valószínűbb.

⁵³⁴ **Szénasy Berta** Halotti anyakönyvi kivonata 70 éves korában hunyt el, 1931. aug. 4.-én. Férje néhai **Fekete Albert**. Szülei: néhai **Szénasy András** és néhai **Sebestyén Róza**. Kiállítva: Sajóudvarhely. A bejegyzés ideje 1931. aug. 5. Folyószám 13. Sajóudvarhely. 1941. márc. 6. Aláírta az anyakönyvvezető, olvashatatlan írás.

⁵³⁵ Özv. **Fekete Albertné**, szül. **Nagyváradai Szénasy Berta** halotti értesítő. 70 éves korában hunyt el, 1931. aug. 4., e szerint 1861.-ben született. Sajóudvarhelyen van eltemetve. Temetés időpontja: 1931. aug. 6. Sajóudvarhelyi halottak anyakönyve 1931/2 özv. Fekete Albertné, született Szénasy Berta meghalt 1931. aug. 4.-én, temetés napja 1931. aug. 6.-án, született Mezőmadarason, lakott Sajóudvarhelyen, 71 éves, a halál oka végelgyengülés, temette Bodi György.

⁵³⁶ Sajóudvarhely halottak anyakönyve 1931/1: özv. Fekete Albertné, született Szénasy Berta, született Mezőmadarason, lakott Sajóudvarhelyt, meghalt 1931. VIII. 4., temetés VIII. 6.

⁵³⁷ Szám: 101-1944. 1944. máj. 25-n (valamint szám: 7-1941. 1941 jan. 12.-én és szám: 101-1944. 1944 máj. 25.-én) kelt Kivonatok, azonos szöveg. Sajóudvarhelyi ref. nemes és szent ekklesia házassági anyakönyvéből. (II. kötet 24) **Fekete Albert** (született Bethlenben, lakik Sajóudvarhelyen) és nagyváradai **Szénasy Berta** (született Mezőmadarason, lakik Sajóudvarhelyen) 1892. aug. 30.-n házasságot kötöttek. Tanúk: Balogh Lázár és Jakab Ödön. Eskető pap: Csejdi István ref. pap. Szülők (**Fekete Gergely** ref. tanító és **Nagy Róza** valamint nagyváradai **Szénási András** és folyfalvi **Sebestyén Róza** ref. birtokos) is megnevezve, tehát valószínűleg 1892-ben még éltek. Aláírások mindhárom kivonaton: Kese Attila ref. lelkész Sajóudvarhely.

⁵³⁸ Sajóudvarhely halottak anyakönyve 1908/3: Fekete Albert körjegyző, négy gyermekes családapa, meghalt 1908. VIII. 24. – én, temetés 1908. VIII. 26. – án, született Bethlenben, temetve Sajóudvarhelyt, 45 éves, házas, a halál oka szív és tüdőbaj, temette Csejdi István.

⁵³⁹ 1943. febr. 27.-n kelt, szám 65-1943 (valamint 1940 dec. 9. szám 245-1940 és 1944 máj. 9. szám 100-1944 kelt, mindegyik anyakönyvi másolatnál az aláíró Barabási Ferenc lelkész. Származásigazolásra. 1939.

49-es szabadságharcban. A bethleni egyházközségben 56 éven át dolgozott. Bethlenben van eltemetve.⁵⁴⁰ Képezdei bizonyítványa alapján: 1859 ápr. 12.-én mint a reformátusok Nagy-Enyedi papnöveldéjével kapcsolatban álló mesterképezdének növendéke kitűnő első osztályú bizonyítványt érdemelt.⁵⁴¹ 1909. III. 11.-én 80 éves korában, házasságának 50.-ik évében annak emlékére, hogy néhai Albert fia az évek során Sajóudvarhelyen, mint jegyző lakott, "néhai Fekete Albert" címen 200 koronás alapítványt tett, aminek kamataiból a szegényeket segíyezhetnék.⁵⁴² Gyermekei: **Fekete Albert**, (n. **Szénásy Berta**) és **Fekete Gerő**⁵⁴³ (1. n. **Benedek Aranka**,⁵⁴⁴ 2. n. **Orbán Klára**).

Nagy Rozália⁵⁴⁵ szül. 1840. III. 16.⁵⁴⁶ Mezőcsávás, elhunyt 1904. febr. 7-n.⁵⁴⁷ Házasságkötés: Mezőcsávás 1860. IX. 13.⁵⁴⁸

IV. t. c. alapján bélyegmentes. Az 1940-es iraton **Fekete Gergely** születési dátuma eltér: 1829. jun. 7. A másik két iraton: 1829. máj. 29. A többi adat a három iraton megegyezik.) kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent ekklesia születtek és kereszteltek anyakönyvéből. II. k. 19. lap 7. sorszám. Kiállította Barabási Ferenc ref. lelkész. **Fekete Gergely** ref. fiú szül. Mezőcsávás, 1829. máj. 29. keresztelő jún. 9. Szülők: **Fekete László** és **György Sára**, ev. ref. vallású földész. Mezőcsávás. Keresztszülők: Balog József és nője Marton Éva földész, Mezőcsávás. Szülésznő: (1940-es iraton, a másik két iraton nincs adat) Nyikitiné. Keresztelő pap, Tolvally Zsigmond ref. pap. **Fekete Albert** sz. 1893. máj. 30.-án származási táblázata alapján **Fekete Gergely** szül. 1829. máj. 29.-én.

⁵⁴⁰ Halotti értesítő alapján. „**Fekete Gergely** ref. énekvezér életének 87-ik évében 1915. decz. 31-én csendesen költözött át a mulandóság hazájából az örökkévalóságba. (1829-ben született e szerint. (S. B.) Mint ifjú az 1848-49-i szabadság harczban, azután a bethleni egyházközségben 56 éven át teljesítette kötelességét, de mindig példamutató pontossággal és igaz lelkesedéssel. Hív volt a kevesen, talentumát nem ásta el, nem rejtette véka alá, hanem övéi, az anyaszentegyház és szegényei számára kamatoztatta. Emléke legyen áldott. Földi részei 1916 január 3-án d. u. 2 órakor fognak az anyaföldnek átadatni.” Bethlen. Gyászolta: **Fekete Gerő** gyermeke, valamint **Fekete Albert**, **Jolán**, **Ilonka**, **Pál**, **Margit** unokái, **Szakács Jolán**, **Sándor**, és **Dóra** dédunokái. **Szakács Sándor** unoka veje. **Szénásy Berta**, özv. **Fekete Albertné** és **Benedek Aranka** menyei. Megjegyzés: **Szakács Tihamér** nem szerepel a gyászolók között, mivel 1917.-ben született és 1918-ban halt meg spanyolnáthában **Szakács II. Sándor** testvérével és **Szakács I. Sándor** apjával együtt. (S. B.)

⁵⁴¹ Képezdei Bizonyítvány 1857/ 1859.-ik tanév. Kelt Nagy-Enyeden, 1859. ápr. 12. Nagyenyedi papnöveldé mesterképezdének növendéke **Fekete Gergely**. **Fekete Gergely**. 28 éves, mezőcsávási születésű, e szerint 1831-ben született. Anyakönyv és a halotti értesítő szerint viszont 1829.-ben született. Tantárgyak felsorolva, mindegyik kitűnő. Aláírta **Gáspár János** papnöveldéi neveléstanár, képezdeigazgató. Lepecsételve. Családi irattárban megőrizve.

⁵⁴² **Fekete Gerő** ref. lelkész írta alá Nyiresen. Családi irattárban.

⁵⁴³ 1928-ban még élt **Fekete Gerő**. 1928. okt. 20.-án levelet írt **Fekete Pálnak**.

⁵⁴⁴ **Benedek Aranka** édesapja 1910 jul. 2-án halt meg 56 éves korában.

⁵⁴⁵ **Fekete Ilona** 1977. IX. 17.-én kelt levelében azt írta, hogy **Nagy Rózának** Mezőcsáváson volt egy testvére, tanító, és egyik fia tanító a másik teológus lett.

⁵⁴⁶ **Nagy Rozália** született 1840 márc. 16. és keresztelő 1840 márc. 31. Kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent ekklesia születtek és kereszteltek anyakönyvéből. II. kötet 44. old 12. sorsz. Szülők: **Nagy József** és **Székely Sára** földészek Mezőcsávás. Keresztszülők: **Balogh Márton** és nője **Kis Ágnes** földész, Mezőcsávás. Szülésznő: **László Jánosné**. Keresztelő pap: **Oroszlány István** ev. ref. pap. 1940. 1943. és 1944. kiállított igazolások, azonos tartalmúak. (Szám: 246-1940. 1940. dec. 20. és szám: 66-1943. 1943. febr. 27. , szám: 101-1944. 1944. máj. 9. kelt másolatok is megőrizve. Barabási Ferenc mezőcsávási ref. lelkész állította ki mindegyik igazolást)

⁵⁴⁷ **Fekete Gergelyné**, szül. **Nagy Róza** életének 65-ik, és boldog házasságának 44-ik évében 1904. febr. 7-n elhunyt. Bethlen. Halotti értesítő. Gyászolja: **Fekete Gergely** ev. ref. énekvezér férje és gyermekei: 1. **Fekete Albert** és neje **Szénásy Berta** és gyermekei. 2. **Fekete Gerő** és neje **Benedek Aranka**. Bethlenben van eltemetve. Temetés időpontja: 1904. febr. 9. du. 2 óra.

⁵⁴⁸ Szám: 67-1943. 1943 márc. 3. Kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent ekklesia házassági anyakönyvéből. Mezőcsávás ref. egyház, II. kötet, 47 oldal 5. sorszám Házasságkötés: 1860. szept. 13. **Fekete Gergely** szül. Mezőcsávás, lakik: Bethlen, 31 éves iskola tanító és **Nagy Rozália** szül. Mezőcsávás, 20 éves háztartásbeli. **Fekete Gergely** szülei: **Fekete László** és **György Sára** földész. **Nagy Rozália** szülei: **Nagy József** és nője **Székely Sára** földész. Tanúk: **Tökés Mihály** és **Pápai Dénes** földészek. Összeeskető lelkész: **Oroszlány István** ref. pap. Esperesi mentesítmény mellett. Aláírta: **Barabási Ferencz** ref. lekipásztor. A másik irat részben eltér az előzőtől. Szám: 170-1944. Mezőcsávás 1944 jun. 2. Kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent ekklesia házassági anyakönyvéből. Mezőcsávás ref. egyház, II. kötet, 47 oldal 5. sorszám.

Fekete Gergely⁵⁴⁹ (szül. Mezőcsávás⁵⁵⁰, 1829. VI. 7.⁵⁵¹ – 1915. XII. 31.) szülei:

Fekete László és György Sára

Nagy Rozália (szül. 1840. III. 16.) szülei:

Nagy József és Pápai Berta (tévesen két helyen **Székely Sára**) Mezőcsávás.

nagyváradai és páncélcsehi Szénásy Berta szülei:

nagyváradai **Szénásy András** (szül.: Szászcseregőben, 1830.-ban)-ban, házasságkötéskor 24 éves, ev. ref. vallású, szül. Szászcseregő, finánc főfelügyelő, meghalt 76.-ik évében Sajóudvarhelyen 1906. V. 21.-n.⁵⁵² és

Folyfalvi Sebestyén Rozália⁵⁵³, (házasságkötéskor 18 éves, ev. ref. vallású, szül. Mezőmadaras, 1836. V. 10.-én. apja: **Sebestyén István**) akik 1854. XII. 26-án^{554 555} kötöttek házasságot, Mező-

Házasságkötés: 1860. szept. 13. **Fekete Gergely** szül. Mezőcsávás, lakik: Bethlen, 31 éves iskola tanító és **Nagy Rozália** szül. Mezőcsávás, 20 éves. **Fekete Gergely** szülei: **Fekete László és György Sára** földész. **Nagy Rozália** szülei: **Nagy József és** nője **Pápai Berta** földész. Tanúk: Tökés Mihály és Pápai László földészek. Összeeskető lelkész: Tolurégi József ref. pap. Esperesi mentesítmény mellett. Aláírta: Barabási Ferencz ref. lelkipásztor. Megjegyzés: Ha az anya Pápai Berta, akkor a testvére lehetett Pápai László ill. az előző iratban említett Pápai Dénes tanú. Mindkét esetben a hivatkozott irat azonos: Kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent eklesia házassági anyakönyvéből II. köt. 47. old. 5. sorszám. Fekete Albert származási kimutatása szerint: **Nagy Róza** szül. 1840. márc. 16-án, szülei: **Nagy József és Székely Sára**. Mezőcsávás. Az eredeti anyakönyv alapján Székely Sára áthúzva és **Pápai Berta** van beírva, tehát 2010-ben derítettem ki, miután lefotóztam korábban a Mezőcsávási anyakönyveket Marosvásárhelyt, hogy Pápai Berta az igazi adat, Nagy József özvegy volt, amikor Pápai Bertát feleségül vette. Fekete Ilona 1977. IX. 7.-én kelt levelében arról írt, hogy **Fekete Gergely és Nagy Róza** házasságából négy gyermek született: 1. Fekete Róza mint leány meghalt, 2. Fekete Gerő, ref. lelkész, 3. Fekete Sándor, aki mint vőlegény meghalt, ref. lelkész, előbb püspöki titkár, Hizly Szeréna, Karcagi menyasszonya volt. 4. **Fekete Albert** (1863.-1908.). Fekete Gerőnek két gyereke volt, Fekete Gábor meghalt, Fekete Margit férjhez ment Lázár Ferenchez, a házasságából két gyermek született Lázár Csaba (Fekete Ilonának 1975. XI. 17.-én írt levele alapján István fia 1971-ben született, mert már ovódába jár) és Lázár Klári, Pethő Istvánné. Fekete Gerő első felesége kisbaczoni Benedek Aranka, a második Orbán Klára. A kivonatok a családi irattárban. Fekete Sándornak megmaradt egy Karczagon 1900. szept. 28.-án kelt levele, amit Fekete Albert bátyjának írt. Sajnálkozását fejezi ki, hogy drága jó Apjuk olyan nagyon beteg. (**Fekete Gergely** 1829-1915 között élt) Vitatkozik egy tervezett építés kapcsán, korábbi levelét Fekete Albert félreértette. Hizliékre is hivatkozik, hogy Ők nem engednék Őt építkezni. (S. B.)

⁵⁴⁹ Szerkesztette: Csetri Elek- Jakó Zsigmond-Sipos Gábor-Tonk Sándor: Művelődéstörténeti tanulmányok. Kriterion K. Bukarest, 1980. ismerteti a Marosszéki tanítókat a XVI. Századtól 1848-ig. 127. p. Mezőbánd: Fekete Pál tanító 1840-1849. akit a családfán elhelyezni nem tudtam.

⁵⁵⁰ Fekete Gergely (1829 - 1915) édesapja Fekete László Mezőcsáváson élt. A családról további adatokkal nem rendelkezünk, több Fekete család élt Erdélyben. (S. B.)

⁵⁵¹ Fekete Gergely 1829. jún. 7-n szül. keresztlő jún. 9.-n. Keresztszülők: Balogh József és nője Marton Éva földész. Mezőcsávás. Szülők: Fekete László és György Sára. Keresztlő pap: Tolvally Zsigmond ref. pap. Kivonat a mezőcsávási ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és keresztek anyakönyvéből II. köt. 19 old. 7 sorsz. 1944 máj. 9.-n. Barabási Ferenc ref. lelkész.

⁵⁵² Nagyváradai **Szénásy András** halotti értesítője alapján. Elhunyt 76-ik életévében 1906 máj. 21-én. Temetése 1906 máj. 23-án volt. Gyászolják: **Szénásy Berta, Fekete Albertné** gyereke, Fekete Berczi, **Jolán**, Ilonka és Pál unokái, Jakab Ödön és **Fekete Albert** vejei. Sajóudvarhelyen van eltemetve. A családi sírkert Somkerék fele a Sajóudvarhely falun túl, balra a dombon van. Szénásy Róza, Jakab Ödönné fekete márvány sírja mellett, jeltelen sírban vannak eltemetve a Sajóudvarhelyen élt rokonok. Szénásy András tehát 1830.-ban született.

⁵⁵³ Fekete Ilona Sipos III. Bélának 1974. XI. 24.-én kelt levelében arról írt, hogy Jakab Ödön hagyatékát a Nemzeti Múzeumnak adták. A Nemzeti Múzeum igazgatója a nagymamám (tehát Sebestyén Rózália) testvérének a fia, Sebestyén Károly volt. Amikor Ilonka néni diák volt, akkor a Múzeum könyvtárosa dr. Sebestyén Irén (valószínűleg dr. Sebestyén Irén fia volt Károly) nagyon tartotta a rokonságot Jakab Ödönnel.

⁵⁵⁴ Sz. 8-1941. 1941 jan. 20. Kitöltötte és aláírta Kacsó Lajos ref. lelkész. Származási igazolásra 1939: IX. t. c. alapján bélyegmentes. Kivonat a mezőmadarasi nemes és szent református anyaszentegyház házassági anyakönyvéből II. kötet 1854 évfolyam, 370 oldal, 7 sorszám. „Ezen folyó 1854 december 26.-án eskette össze mezőbándi ref. pap t. Agyagási Lajos úr,- fináncfelügyelő t. **Szénási András** urral, aki 24 éves, ev. ref. vallású,- leányomat **Sebestyén Rózáliát**, ki 18 éves, ref. vallású, következtében azon felsőbb engedelemmel, melynek kelte 1854. nov. 28.-án 24359. szám alatt - Szebenben a magas Cs. Kir. pénzügyi orszá-

madarason.⁵⁵⁶ 1891. X. 28-án hunyt el Sajóúdvárhelyen. **Szénási András**⁵⁵⁷ tehát 1830-ban, Szászcsergőben⁵⁵⁸, míg **Sebestyén Rozália** 1836-ban V. 10-n⁵⁵⁹ született^{560 561} és 1891. X. 28-án

gos igazgatóságtól. Továbbá a t. **Szénási András** úr keresztlevele, mely kelt 1846.-ban márc. 8-án Szászcsergőben, László Dániel helybeli ev. ref. pap aláírása alatt. És ezen újabb megerősítése, mely kelt Gergőben december 9.-én 1853. - Szabó József helybeli lelkész aláírása alatt. Úgy a harmadszori kihirdetés, esperesi mutatóval, mely kelt Marosvásárhelyen dec. 21.-én 1854 Péterfi József esperes aláírása alatt. Az erőltetési kikérdezésben, melyet a fenti t. Agyagási Lajos úr vitt végbe – bizonyoságul voltak helybeli iskolatanító Sükösd István úr és mezőbándi Baló Pál úr.” Mezőmadaras. Az eredeti igazolást **Sebestyén István** írta. Kiállítva még indoklás nélkül, de azonos adatokkal: Szám: 90-1944. 1944 máj. 10.-én és Szám: 135-1944. 1944. jún. 6-án szintén Kacsó Lajos lelkész által. Megjegyzés: Szénási András tehát 1830.-ban született. Szülők közül csak **Sebestyén István** van említve, aki az eredeti igazolást leírta, **Sebestyén Rózsalia** édesanyja **Görög Eszter** valószínűleg már nem élt az esküvő időpontjában. **Szénási András** szülei sem éltek 1854. dec. 26.-án. (S. B.)

⁵⁵⁵ Kivonat a mezőmadarasi nemes és szent ref. anyaszentegyház házassági anyakönyvéből. II. k. 1854. évf. 370. old. 7. sorszám. Az esketési év, hó, nap: 1854. dec. 26. Szénási András (24 éves) ref. főnököse Sebestyén Rozália (18 éves) ref. szül. Mezőmadaras házasságot kötöttek. Tanúk: mezőmadarasi iskolatanító Sükösd István és mezőbándi Baló Pál úr. Szénási András szüleinél vonal, valószínű, hogy elhunytak. Sebestyén Rozáliánál csak Sebestyén István ref. lelkész van feltüntetve, tehát Ő 1854. dec. 26.-án még élt. (Kiegészítés: 1864 október 30-án meghalt és november 1-én temette el helybeli lelkészt Tiszteletes Sebestyén István Urat Kis Pál harczói ref pap. Sebestyén István 70 éves korában guttaütésben vagyis szélhűdésben hunyt el. Utolsó bejegyzése 1864 október 23-án volt. Született tehát 1794-ben. Eredeti Mezőmadarasi anyakönyv alapján P1060421.jpg) Eskető pap: Agyagási Lajos mezőbándi ev. ref. pap. Kiállítva: Szám 90-1944. 1944. máj. 10. és szám: 135-1944. 1944. jún. 6. Aláírta Kacsó Lajos mezőmadarasi ref. lelképásztor.

⁵⁵⁶ Sebestyén Rozália (1836 - 1891) szülei folyfalvi Sebestyén István és Görög Eszter Mezőmadarason éltek. Korábbi adatokkal a Sebestyén és Görög családról nem rendelkezünk. Pálmay József: Maros-Torda vármegye nemes családjai (Marosvásárhely, 1904.) i. m. alapján Mezőmadarasi nemes családok: Bernáld (i. m. 24. p. mezőmadarasi, 1597-ben ágilisnek ismerték el.) Borka (i. m. 31. p. Mező madarasi, Borka Bálint 1655.-ben nemeslevelet nyert), Dályai (i. m. 36. p. mező - madarasi, 1655.-ben Dályai Lőrincz nemeslevelet nyert), Falúvégi (i. m. 46. p. mező - madarasi, Falúvégi Mihály 1655-ben nyert nemeslevelet), Helmeczi (i. m. 59. p. mező - madarasi, 1655.-ben primipiláris levelet nyert Helmeczi Mihály), Kolosy (i. m. 74. p. mező - madarasi 1347. - ben már említik), Magyarai (i. m. 85. p. madarasi 1655.-ben Magyarai Pál primipilárist nyert), Mészáros (i. m. 90. p. mező - madarasi 1655.-ben Mészáros László primipilárist nyert). Zöld (i. m. 143. p. mezőmadarasi, Zöld Márton nemességigazolása 1703-ban.)

⁵⁵⁷ A sajóúdvárhelyi ev. ref. felekezeti iskola jegyzőkönyve az iskolaszéki gyűlésekről, iskolalátogatásról és szünidőkről. 1892. XI. 10. Járay Márton tanító. 1892. V. 26. Adomány a gyermekek megjutalmazására: Szénási András 1 frt., Fekete Albert 80 kor. Az 1893/94 tanév, aláírta Fekete Albert. A sajóúdvárhelyi ref. egyház jegyzőkönyve I. rész, 1889 II. 17. aláírta Szénási András, 1886-1893 gondnok Szénási András. 1893 V. 15. Szénási András átadja a gondnokságot Balogh Lászlónak. Kijegyzeteltem és lefotóztam 2006. VII. 26.-án.

⁵⁵⁸ A ceglőtelki ref. lelkészi hivataltól. 73/1944 szám. Kelt: 1944 jún. 2. Hivatalos bizonyítvány. „Alólírott hivatalosan bizonyítom, hogy **Fekete Albert**, sajóúdvárhelyi lakos kérte tőlem, az 1830-ban itt született nagyváradi **Szénási András** keresztlevelét kiadni származás igazolására. Miután azonban anyakönyveink csak 1837-től kezdve vannak meg, mert az előzőek tűzvésznek estek áldozatául, mint ezt az itteni vének is tudják s amint e tűzvészről Szolnok-Doboka vármegyének Kádár József által 1900-ban kiadott Monographiája is megemlékezik: a kért keresztlevelet ki nem állíthattam. Miről kiadtam - felem kérésére - a jelen hivatalos bizonyítványt. Ceglőtelke (1910 előtti nevén Szász-Czegő)” Ferenczy Gyula ref. lelkész. (1910 után Czegőtelke, „A történelmi Magyarország atlasza...” i. m. 25 D2, Besztercétől délkeletre)

Nagymamám, **Fekete Jolán** és testvére Fekete Ilona visszaemlékezése szerint szülei azért települtek Sajóúdvárhelyre, mert ott a Sajó folyó segítette a tűzoltást és elégük volt abból, hogy a tűzvészek vagyontukat elpusztították. Szénási András háza háromszor leégett, a mezőségen víz nem volt. Sajóúdvárhelyt azért választották, mert víz volt, a Sajó folyó és a vasutat akkor építették. **Szénási András** nyugdíjba ment és egy Marosvásárhelyi milliomos barátjának, akinek két szeszyára volt a jószágigazgatója lett. Egy kastélyban laktak 12 évig, majd megszeretve Sajóúdvárhelyt Mezőmadarason levő birtokaikat eladták és Sajóúdvárhelyen vettek földeket és házat. Sírhely Sajóúdvárhelyen a családi sírhelyen található. (S. B.)

⁵⁵⁹ Folyfalvi Sebestyén Rozália 1836 máj. 10.-én született, keresztelő máj. 23. Szülők: Folyfalvi Sebestyén István ref. lelkész és Görög Eszter ref. Mezőmadaras. Keresztszülők: Fodor Elek, Gál Ignác, Farkas Lajos és neje Görög Ráchel. Szülész: Kicsi Sári. Keresztelő pap: Decsey János mezőpaniti ref. lelkész. Kivonat

halt meg.⁵⁶² **Szénásy András** másik leánya Szénasy Róza (Mező – panit⁵⁶³, 1855. II. 5.⁵⁶⁴-1905. X. 6.⁵⁶⁵ Sajóúdvárhely) Jakab Ödön író^{566 567}neje. Szénásy Rózsa (Róza) Szénásy András és Folyfalvi

a mezőmadarasi ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből I. köt. 222. lap 1940. Mezőmadaras: „A történelmi Magyarország atlasza.” i. m. 26 A4 Marosvásárhelytől északkeletre. Mezőpanit: i. m. 26 A4. Mezőmadaras közelében délnyugatra.

⁵⁶⁰ 1890. febr. 23-n Sajóúdvárhelyen kelt másolat (29-1890) is a családi irattárban. Aláírta Csejdi István ref. pap. Kivonat a mezőmadarasi ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből I. kötet 222. oldal. **Görög Eszter** és **Sebestyén István** leánya **Rozália** 1836 máj. 10.-én született, és 1836 máj. 23-án kereszteltetett Décsei János mezőpaniti pap által. Tanúk: marosvásárhelyi Farkas Lajos úr élete párja: Görög Ráchel, Fodor Elek gubernator alis cancellista, Gál Ignác. Bábája: Kicsi Sára. **Sebestyén István**, ref. pap, Mezőmadaras, 1854. máj. 7-n kelt irata alapján. **Sebestyén István** tehát 1854-ben még élt. Hasonló tartalmú iratok, 197-1940. 1940. dec. 11.-én, majd 134-1944. 1944. máj. 10.-én kiállítva. Aláírta mindkettőt Kacsó Lajos ref. lelkész, Mezőmadaras. Megjegyzés: Görög Ráchel, Farkas Lajosné valószínűleg Görög Eszter testvére volt. (S. B.)

⁵⁶¹ Csekme István: A marosvásárhelyi református temető 1988-ban. Intopress Rt. Marosvásárhely 1994. említi, hogy Görög György Deák felesége Erzsébet asszony síremléke, meghalt 1690 ápr. 3. 67 éves korában, Görög István sírköve 1726 aug. 7. 57 évesen halt meg, (Görög István sírköve, a legrégebbi sírkő a XVIII. századból (1726) D T O M S Ao D 1 7 2 6 Die 7 Aug Elérkezvén amaz rendelt fátális vég A kegyes emberrel osztozik a föld s ég, Két részre osztatik aki egy volt nem rég Az utolsó napon egygyé leszen a még E sírban nyugszik GÖRÖG ISTVÁN te[ste] Kinek halál által szomorú el este Le.....e lelkét az Ég bé fogatta s...Mint hogy életében serényen kere...Kereskedő ember lévén kereskedett Nyeresége, Égre s földre ki terjedett A kegyesség által nagyra nevedett[Égre] emelkedettVásárhely.....[sossa volt] ...nem.....Haza jó fia.....bezárta.....esztendőt.....ességben Hajdu [rnekekk] jó szülő.....Ezek) közül hárman Menyb.....[Esztendei] Ötvenhét.....[Amelyek] istentől Nyomorruruságosak s.....jo...[De immár] mindezek [tölle] marattak.) Görög Györgyné, Török Szappanos Anna síremléke 17 évesen halt meg, 1728 máj. 26. (EMLÉKEZETNEK ITT NYUGSZIK AZ URBAN BOLDOGUL KI MÚLT TÖRÖK SZAPPANOS ANNA N. GÖRÖG GYÖRGY URAM HÁZAS TÁRSA ÉLETÉNEK 17. ESZTENDEIBEN LELKIT IDVEZITŐ XTUSSÁNAK TESTET AZ FÖLDNEK Ő ANYÁNAK MEG ADVÁN AZ 1728. ESZTENDŐK PINKÖSD HAVÁNAK 26. NAPJÁN.) A rokon kapcsolat nem állapítható meg, de látható, hogy a Görög rokonok Marosvásárhelyen is laktak 1836-ban. Mezőmadaras, Mezőcsávás Marosvásárhely környékén levő falvak.

⁵⁶² Sajóúdvárhelyi ref. egyház adatai szerint **Szénásy András** 1831-ben született, **Sebestyén Rózával** (1836-1891. okt. 28.) a házasságkötés 1854-ben volt.

⁵⁶³ Pálmay József: Maros-Torda vármegye nemes családjai (Marosvásárhely, 1904.) i. m. alapján Mezőpaniti nemes családok: Alárdi (i. m. paniti, Alárdi Ferenc 1590-ben nyert újabb nemeslevelet) Bodó (i. m. 29. mezőpaniti, 1677-ben Bodó György már nemesi oklevéllel rendelkezik), Demjén (i. m. 37. p. Demjén, paniti, 1655-ben Demjén György primipilárist nyert), Fejér (i. m. 47. p. Fejér paniti, 1655-ben Fejér János primipilárist nyert), Drági (i. m. 41. p. paniti, Drági Balázs 1609-ben primipiláris levelet nyert), Fábíán (i. m. 41. p. paniti, Fábíán Ferencz 1635-ben primipiláris levelet nyert), Gál (i. m. 52. p. paniti, Gál János 1655-ben primipiláris levelet nyert), Nagy (i. m. 92. p. Nagy mező - paniti, 1607-ben Nagy Albert és 1655-ben Nagy István is nemeslevelet nyert, Ide tartozott Nagy József 1841-ben Marossszék követe s 1848-ban az erd. országgyűlésen kir. hivatalos. Nagy Sándor szintén 1848-ban Kolozsmegyében számvevő biztos. Megjegyzés: Fekete Gergely (1829 - 1915) felesége Nagy Róza (1840 - 1904) szülei Nagy József és Pápai Berta.

⁵⁶⁴ Szám: 144-1944. 1944. máj. 10. Kivonat a mezőpaniti ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből II. kötet, 154 oldal, 6 sorszám. Szénási Rózsa született 1855. febr. 5., keresztelő febr. 11. Szülők: Császári királyi pénzügyőr főfelügyelő **Szénási András** úr és nője **Sebestyén Rózália** asszonyság. Szülők lakhelye M. Panit, Keresztülő Nán Sándor császári királyi pénzügyőr felügyelő, szülésznő: Gál Istvánné, Pete Anna, keresztelő pap: Décsei János. Kiállítva 1944 máj. 10. Mezőpanit, Marostorda megye. Váradi Albert, ref. pap. Váradi Albert mezőpaniti ref. pap 1944 jan. 8. levelében Fekete Albertnek arról írt, hogy Szénási Róza megkeresztelése után pár hónappal Décsei János pap meghalt és lehet, hogy a papváltozás vagy más ok miatt Szénási Berta anyakönyvezése elmaradt. 1853-tól 1860-ig átnézte az anyakönyveket, de nem találta meg Szénási Berta születési anyakönyvi iratát. Az is lehet, hogy más községben keresztelték meg. Fekete Albert szül. 1893. máj. 30. származási kimutatása szerint Szénási Berta 1861.-ben született Mezőmadarason.

⁵⁶⁵ Szénásy Róza 1905 okt. 6-án halt meg. Gyászértésítő: 1905 okt. 6-án életének 49.-ik, házasesetének 27-ik évében, hosszas szenvedés után az Úrban elszenderült. Gyászolják: Szénásy András apa, Jakab Ödön férj, Szénásy Berta, Fekete Albertné mint testvér, Fekete Albert sógor, és gyermekeik: Albert, Jolán, Ilonka,

Pali. Özv. Jakab Istvánné, szül. Nagy Mária mint anyós. Budapest VII. Vörösmarty u. 11.a-ban laktak. Feleségének Sajóudvarhelyen márványsírt emelt, aminek közelében jeltelen sírban nyugszanak a Fekete, Szakács, Szénásy stb. ősök. 1905-ben Róza c. verseskötetében siratta meg feleségét. Több levele, verse a családi irattárban megőrizve. Jakab Ödön 1931-ben halt meg sírja a Kerepesi temető 46.-ik tábla I. sor 13. szám alatt volt, gyermekkoromban még láttam. Jakab Ödönnek egy testvére volt Jakab Árpád, (1879. 10. 31.-én Marosvásárhelyt kelt levele megmaradt, amit Szénásy Bertának írt) törvényszéki bíró, neje Szentkirályi Anna, egy leányuk volt Jakab Júlia, Benedek Tiborné. Jakab Ödönné szül. Szénásy Róza fényképei a családi irattárban, igen szép nő volt. Jakab Ödön (a családban Burkusnak hívták), Szénásy Bertával haláláig levelezett, levelei a családi irattárban. Apja Jakab István 1905-ben már meghalt, anyja Nagy Mária. Jakab Ödön 1931. márc. 5.-én hunyt el. 1907-ben másodszor megnősült, d'Aiguemorte Bornand Clara Máriát, Zizi nénit vette el feleségül, akinek nővére Genfben élt és 1929-ben halt meg. Jakab Ödön könyvei, sok dedikált és kéziratai a családi irattárban. A könyvek egy részét Fekete Ilonától kaptam meg és több levelet, vers kéziratot is, a könyvek másik részét antikváriumokban vásároltam meg. Fekete Ilona 1977. XI. 26.-án Sipos III. Bélának azt írta, hogy Jakab Ödönnek csak egy testvére volt Jakab Árpád, aki törvényszéki bíró volt, fiatalon meghalt, felesége Szentkirályi Anna volt, egy leányuk Jakab Iduna. Jakab Iduna férjhez ment (a nagymama Jakab Istvánné ekkor még élt, Jakab Ödön és testvére Árpád apja Jakab István volt) és egy leánya született szintén Iduna. (1916 körül születhetett Iduna, édesapja nevét nem tudjuk) Jakab Iduna férje az I. világháborúban meghalt majd az édesanyja is elhunyt. Édesanyja korai halála után nagynénje, akinek nem volt gyermeke örökbe vette és adoptálta Idunát. A nagynéni Dávid Ferencné, szül. Szentprétery Ilona, a kislányt Dávid Magdának keresztelte, a Bethleheni Szociális Egyeletnél volt állásban. Férje Benedek Tibor volt. Megmaradt a következő értesítő, amire Fekete Ilona levelében is hivatkozik: „Dávid Magdolna és Benedek Tibor jegyesek. Kolozsvár 1942. karácsony.” Volt még egy Szentprétery leány, annak fia Gyuri, Románia magyar követe volt. Megemlíti még, hogy Friczai Feketék vagyunk.

⁵⁶⁶ (Jakab Ödön Vadasd, 1854. júl. 26. – Bp., 1931. márc. 5.) 44 levele megmaradt, amelyeket 1883 és 1930 között sógornőjének Fekete Albertnének, Szénási Berta dédanyámnak írt. A leveleket Fekete Ilona megőrizte és halála előtt átadta nekem. (S. B.) Megszólítás általában Kedves Berta, Kedves Bertókom, néha özv. Fekete Albertné, aláírás legtöbbször Burkus. A családi irattárban. A fontosabb információk a levelek alapján: Déva 1883. VI. 3. Bertának névnapja alkalmából gratulál. Jakab Ödön tanár, névjegykártya hátlapjára írta levelét. Bp. 1895. III. 13. id. Fekete Albertet Apónak hívja, beszámol arról, hogy a Franklin-társulatnak egy új novellás kötetet adott le. 1905. X. 4.-én kelt távirata „Róza nagyon rosszul van Bertus jöjjön fel ha lehet azonnal” Címzett Szénási András, Sajóudvarhely. (Fekete Ilona elmondása szerint Szénási Róza rákban halt meg. Fekete Ilona nem csak Jakab Ödön leveleit őrizte meg, hanem dedikált köteteknek nagy részét is. Családi könyvtárban. (S. B.) 1906. I. 9.-én arról írt, hogy elhunyt feleségéről Szénási Rózáról, már 45 verset írt és készül a Róza kötet. A Petőfi Társaság közgyűlésén nagy hatása volt a Róza verseknek. 1908. II. 25.-n Bp. kelt levelében beszámol arról, hogy „A Róza útja” megjelent a Vasárnapi Újságban. 1905. X. 29.-én Túrkevről írt levelében írta, hogy virágcsokrot küldött felesége Sajóudvarhelyen lévő sírjáról, elhunyt feleségét Muczinak hívta, az Új idők c. kötetét elküldte a báróéknak is. Bp. 1906. II. 16. levelében arról tudósít, hogy Rózáról már 54 verset írt, Vendége van Vértesy Gyula, író, most Budapesten tanfelügyelő, Róza képét egy festő barátja Erdei Sándor festi. Bp. 1909. IV. 5.-én ifj. Fekete Albert (Berci) továbbtanulási lehetőségeiről írt, járt a Kereskedelmi Minisztériumban, a marosvásárhelyi ipariskolában is kell tanulni, szerinte Berci kiskereskedő lehetne. Berczi már annyira idős, hogy nincs idő vele kísérletezni. Bp. 1909. V. 27. Fekete Ilona (Lonczi) felvételét próbálja elintézni a Czinkotai leánykollégiumban, ami aztán sikerült, levelét így zárja Zizivel együtt szeretettel öleljük és csókoljuk mindnyájukat. Tehát ekkor már másodszor megnősült, feleségét Zizinek hívta. Bp. 1909. VI. 24. kelt levelében leírta, hogy Lonczi milyen okmányait kell Czinkotára a kollégiumba megküldeni, Uszkay Bálinttal az országos jegyzőegyesület elnökével (Mezőtúri városi főjegyzővel) beszélt, aki azt mondta, hogy két jegyző gyermekének van ingyenes oktatás illetve ösztöndíj. 1909. X. 28.-án kelt levelében a báró haláláról azt írja, hogy a táviratot későn kapta meg és nem tud virágot küldeni a temetésére, művirágot küld neje, Muczi sírjára. (megmaradt Báró Appel Eugén császári és királyi ny. kapitány névjegykártyája 1909. I. 1.-én írt következő szöveggel: „meleg szívből viszonzozzuk a jó kívánságokat az új évre”, ezt Fekete Albertnének küldte. Az Appel báró család 1944.-ben Németországba távozott, házuk később iskola és könyvtár lett. S. B.) 1909. XI. 16.-án beszámol arról, hogy Fekete Ilona jól érzi magát a czinkotai intézetben, tehát felvették. Beszámol arról, hogy szegény Gyulai Pál is elment. (1909 XI. 9.-én halt meg Gyulai Pál. S. B.) Bp. 1910 febr. 1. levél: küld 50 koronát támogatásként. A nagy lapok könyveit dicsérik, az Új Idők az otthonának a képét közlik. 1910. jan. 31.-én az Egyetértés vasárnapi számában gyönyörű cikk volt róla és könyveiről. A Pesti Napló keveset írt róla. Febr. 27.-én Kolozsvárra fog menni. Örül annak, hogy Jolánka (Fekete Jolán nagymamám. S. B.) jegyes. Új cselédjük van egy székelly leány, az előző rest és rendetlen volt. 1910. márc. 20.-án kelt levélből: A Honvédelmi minisztériumba járt, hogy Szakács Sándor és Fekete Jolán házassági engedélyét elintézzé, mi-

vel Fekete Jolán 16 éves volt. Sánta Jeromos miniszteri tanácsos intézi az ügyet. A kérés még nem érkezett meg, de a tanácsos megígérte, hogy gyorsan elintézi az ügyet. A kérést a megyei Közigazgatási bizottsághoz kellett volna küldeni, Ők véleményezik. Húsvétig nem hiszi, hogy az engedély meglesz. Kolozsvári előadása Petőfiről sikeres volt, megküldi az Erdélyi Lapokat, mely arkéjét közölte. 1911. aug. 21.-n Málnásfürdőről küld fényképes levelezőlapot, a második sor bal szélén Jakab Ödön, mellette lévő molett nő, lehet, hogy második felesége Zizi. (S. B.) 1912. márc.31.-én kelt levelében Szakács Sándor iránt érdeklődik, hogy jobban van-e. 1912. jun. 15. aláírás. Burkus, így hívták Jakab Ödönt rokoni és baráti körben. A jövő hét végén Zilahra fog utazni, az érettségi vizsgákon mint kormányképviselő vesz részt. A hónap végén Kolozsvárra, majd Sajóudvarhelyre fog tervei szerint menni, a nyarat Róza sírja közelében szeretné tölteni. Ravasz a közigazgató fog lakást adni és ellátja Öt és feleségét, Zizit. Kéri, hogy Szénási Berta küldje el Ravaszhoz a kertiszékét és a halászó székét. Nemrég Zizivel meglátogatta Czinkotán Lonczit (Fekete Ilonkát, Fekete Jolán nagymamám testvérét. S. B.) Jól van Lonczit és sokat nőtt. Pesten pünkösöd idején ki akarták hozni, de nem lehetett, mert kitörték a zavargások. A báróné fia megnősült. 1912. nov. 21. Megkapta Lonczit levelét örül, annak, hogy mindnyájan egészségesek. A Petőfi-társaság múlt ülésén felolvasta négy új költeményét, A Kisfaludy Társaság decemberi ülésén szintén fel fog olvasni költeményeiből. A jövő hónap elején Novella kötete jelenik meg. A kolozsvári színház készül darabja bemutatására, 12 író (Beöthy Zolt, Ábrányi Emil, Somló Sándor stb.) jelezte, hogy részt vesz a bemutatón. A kolozsvári írók ünnepélyt szerveznek számára. A jövő hónap elején Bécsbe szeretnének menni. Bp. 1913. dec. 28. Beszámol arról, hogy influenzás volt, a karácsonyt ágyba töltötte. Bp. 1914. máj. 8. Beszámol arról, hogy az MTA az „Őszi virágok” c. kötetét nagy jutalommal tüntette ki, ami a nyaralását biztosítja. Az akadémiai jelentést Ferenczi Zoltán írta, amit megküldött. Nagyenyedre megy 1914 júniusában érettségi kormányképviselőnek. Kérdezi, hogy Fekete Bercit besorozták-e, mert az nagy baj lenne, hiszen Ő a családfenntartó. Bp. 1915. okt. 26. Bercinek kabátot küld, meghűlt, betegeskedett. A háború miatt nehéz megélni. Háromszor drágább minden. Hideg idő van. Székelyudvarhely. 1917. jun. 15. Érettségi vizsgán volt Jakab Ödön erről számolt be. Meg fog esküdni Zizivel, és esküvő után kimennek Svájcba, meglátogatni az édesanyját Genfben, onnan átmennek Angliába, Londonba, s haza Udvarhelyre. Marosújvár, 1918. aug. 6.-án. Marosújváron van, mint Jancsó Ödön erdélyi kerületi bányafőorvos barátja vendége. 10 nap múlva elmegy Vadasdra szülőfalujába és onnan Sajóudvarhelyre is ellátogat. Zizi elment Svájcba. Aláírás Burkus. Bp. 1918. szept. 28. Lonczit levelére válaszol, amiből megtudta, hogy nagyapám Szakács Sándor és két fia, Sándor és Tihamér spanyolnáthában meghaltak. Bp. 1918. dec. 9. Nov. 29.-én kapták a levelet szegény Sándor és két fia haláláról. Jakab Ödön válaszlevelét nem kapták meg Sajóudvarhelyen. Málnásfürdő 1921. jul. 29. Koncerteket adott, „A berlini menyasszony” c. novelláját olvasta fel. Különböző helyeken tart előadást műveiből. Tusnádon, Előpatakon, Sepsiszentgyörgyön. Bp. 1924. decz. 29. Bertától kérdezi meggyógyult-e. Sokat álmodik Bertáékról, másokról nem álmodik. Beszámol arról, hogy a Magyar Tudományos Akadémián nemrég foglalta el a széket, roppant nagy sikere volt. Panaszodik, hogy egész télen betegeskedett, egy kis tüdőtágulása van, néhány alkalommal felolvasott az Akadémiában, ami pénzkérdés volt, de utána rosszabbul volt, minden vagyonát a háborúban elveszítette, koncertekre nem jár, bár azt jól fizetik, de rekedt a hangja. 74 éves, nyugdíjának csak a felét kapja. Genfben volt 3 hónapig, ahol sógornője eltartotta, nem volt pénze a tengerre menni. Júniusba készül a Dalmát tengerpartra, mert az orvosok ezt javasolják, gyűjti a pénzt. Zizit is viszi, kiadás egy napra 60 dinár, ami 6 pengő. Zelenikába készült menni. Zelenika képeslap, 1928. jun. 13. Már ötödik napja vannak Zelenikában, két napot és egy éjszakát utaztak gyorsvonaton és hajón. Címzés: özv. Fekete Alberné úrasszonynak. Zelenika, képeslap, 1928. júl. 26. Ma lett 74 éves, jót tesz neki a sós tengeri levegő, eső nem volt. Címzés: özv. Fekete Alberné úrasszonynak. Bp. 1928. okt. 23. Javult az állapota a Dalmát tengerparton. Vasárnap már felolvasott az Akadémián. Sokat kell dolgozzon, mert nyugdíjának változatlanul csak a felét kapja. Itt van Zizi nővére, Genfből. Okt. 27.-én a rádióban fog felolvasni. Cannes, 1929. aug. 3. Képes levelezőlap. Genfből ide jöttek gyógyulni, csak szeptember végén mennek vissza Pestre, Zizi nővére meghalt Genfben, a temetésen voltak,. Marseille, 1929. szept. 12. Képes levelezőlap. Bp. 1929. nov. 4. A múlt hónap 22-én Bertának feladott három ezer lejt, ami 103 pengő. Nem kapott visszajelzést, hogy a pénz megérkezett-e. Zizinek nincs már élő rokona Svájcban. Bp. 1929. nov. 25. Betegsége több ezer pengőt felémésztett, 4 hónap távollét után tértek haza. Bp. 1930. jan. 19. Enyhe a tél, néha meg voltak hűlve, írt néhány verset. Bp. 1930. márc. 22. Irma már pár év óta meghalt Gyulafehérváron, a leányát az apósék nevelik Marosvásárhelyt, sokat betegeskednek ezért pénzt nem tud küldeni. Balatonföldvár, 1930 júl. 29. Beteg, orvosi gondozás mellett él, Zizi is gyengélkedik. Bp. 1930. okt. 17. 4 hétig feküdt a klinikán. Utókezelésre jár, autóval viszi a kórházba Zizi. Ez az utolsó levele Jakab Ödönnek, ami megmaradt.

Jakab Ödönnek Fekete Ilonkának (Lonczinak) írt levelei közül megmaradt 6, ezek tartalma: Genf. 1914. júl. 15. Gyönyörű Genf, a jövő hónapban mennek Franciaországba, s onnan Angliába. Marosújvár, 1915. nov. 26. A jövő hónapban tervezi a látogatást Sajóudvarhelyre. Bp. 1924. aug. 12. Panaszodik, hogy nem tud Sajóudvarhelyre menni, a levelezés is drága, születésnapja volt, meg kell válogassa kinek válaszol a gratulá-

Sebestyén Rozália leánya 1855. II. 5-én született.⁵⁶⁸ Folyfalvi Sebestyén Rozália szülei: Folyfalvi **Sebestyén István**^{569 570} ref. lelkész és édesanyja: **Görög Eszter.**, Folyfalvi **Sebestyén István**⁵⁷¹ részt vett a 48-as szabadságharcban, megvádolták, ki akarták végezni és felesége **Görög Eszter** 3000 hold birtokáról lemondott, ami Marosszéken, Megyesfalván volt található, cserében férje szabadon bocsátásáért. Az 1849. okt. 20.-án kelt iratot bekeretezve megőrizték.⁵⁷² Az iratot Görög

ló levelére. Bélyegekre kiadott 2 nap alatt 20000 koronát. A Pásztortűz jun. 22-i 9-ik száma és a Magyar Nép jun. 12-iki száma közölte arcképét, néhány versét és bőséges ismertetést. Az MTA tagjának választotta. Geneve, Genf, 1927. jul. 31. Az orvosok tanácsára ment Genfbe, Zizivel jól vannak. Bp. 1927. okt. 23. 3 hónapig volt Svájcban, most tért haza. Megdöbbenve értesült a nagy viharról, ami Sajóudvarhelyen volt, s amely a tornyokat is ledöntötte. Cannes 1929. szept. 5. képes levelezőlap, Monte Carloban voltak, 10 napig vannak a Rivérán, utána Genfbe mennek.

Fekete Jolánnak írt levele 1924 ápr. 10, aláírás szerető keresztapád. Gratulák ahhoz, hogy férjhez ment másodszor Kесе Attila lelkészhez. Sajnálja, hogy Mátyás meghalt. Fizetése havi két millió korona, de mégis nehéz az élet. Egy novelláért 100 ezer koronát fizetnek a lapok, egy költeményért pedig 50-60 ezret. Most négy kötete fog megjelenni. Kесе Attilának is gratulált, hogy feleségül vette Fekete Jolánt, A végzett hallgatók javára Ravasz László püspök koncertet rendezett, ahol Jakab Ödön is fellépett.

Megmaradtak kéziratban Jakab Ödönnek a következő versei: A mi sírunk. Déva 1891. nov. 17. Szeretlek én. 1885. jul. 24. Lonczinak. 1910 jan. 1.

⁵⁶⁷ Fekete Ilona 1975. II. 16.-án Sipos III. Bélának írt levelében azt írta, hogy Jakab Ödön unokatestvére Jakab Elek volt. Jakab Ödön édesapja Jakab István volt, aki amikor Jakab Ödön 3-ik gimnazista volt, akkor halt meg. Jakab István fiatal korában nevelő lehetett, mert Teleky Blanka az írónő mesélte, amikor egyszer Jakab Ödönnél volt ebéden, hogy Jakab István miket mondott Neki, amikor fiatal volt.

⁵⁶⁸ Kivonat a mezőpaniti ref. nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvből II. köt. 154. old. 6. Szénási Rózsa szül. 1855. febr. 5. keresztelő febr. 11. Szülők: Császári királyi pénzügyőr főfelügyelő, Szénási András és nője: Sebestyén Rózália. Lakhely: Mezőpanit. Keresztszülő: Nán Sándor, császári királyi pénzügyőr felügyelő. Szülésznő: Gál Istvánné, Pete Anna. Keresztelő pap: Décsei János. 1944. máj. 10. Váradi Albert ref. lelkész.

⁵⁶⁹ Fekete Ilonka levele alapján. Sebestyén István Mezőmadarason volt ref. pap, sok gyermekük volt.

⁵⁷⁰ Pálmay József: Maros-Torda vármegye nemes családjai (Marosvásárhely, 1904.) i. m. alapján Mezőbándi nemes családok: Gergely (i. m. 53. p. bándi, Gergely Péter 1655-ben nyert primipilárist), Giczi (i. m. 53. p. mezőbándi, Giczi István Mezőbándon 1609-ben új adománylevelet nyert), Egerházi (i. m. 41. p. mezőbándi, Egerházi Balázs 1609-ben nemeslevelet nyert), Hegyi (i. m. 57. p. mező – bándi, Hegyi István 1655-ben nyert primipilárist), Ividő (i. m. 61. p. mezőbándi, kihalt a család), Molnár (i. m. 91. p. mező – bándi, Molnár János 1655-ben nyert primipilárist, leszármazói közül Nagy István 1848-ban ügyvéd Maros - Vásárhelyen), Nagy (i. m. 93. p. mező – bándi, Nagy István 1655-ben nyert primipilárist), Pap (i. m. bándi, Pap István 1655-ben nyert primipilárist), Ponta (i. m. 105. p. bándi, 1655-ben Ponta János nyer nemeslevelet), Sáfári (i. m. 110. p. mezőbándi, Sáfári Péter 1609-ben nyert újabb adománylevelet), Sebestyén (mezőbándi i. m. 118. p. 1614-ben Sebestyén István mint primipilus lustrál. 1615 máj. 11-én Sebestyén Andrásnak és Péternek Bethlen Gábor ad nemeslevelet. [Dr. Vass Miklós K. K. : K. K. = A királyi könyvek székely oklevelei]) [Megjegyzés: folyfalvi Sebestyén István Mezőmadarason volt ref. pap, Sebestyén István lelkész volt 1828 március 20-tól 1836 március 1-ig, majd 1839 április 16-tól haláláig 1864 X 30. így valószínű, hogy a Pálmay által említett Sebestyének rokonaink voltak. (S. B.)] Szász (i. m. 125. p. mező – bándi, Szász Ferencz 1655-ben nyert primipilátust). Tóth (i. m. 137. p. mezőbándi Tóth György 1655-ben nyert primipilárist). Varga (i. m. 142. p. mezőbándi Varga György 1655-ben nyert primipilárist).

⁵⁷¹ A királyi könyvek. Székely oklevelei. (A Gyulafejevári káptalani és a kolozsmonostori konvetben levő irattár feldolgozása alapján) Összeállította: Dr. Vass Miklós. Nyomat az Erdélyi Múzeum 1900. XVII. Évfolyamából. 45.p. Sebestyén András és Péter (Mező-Bánd) nemesség: Bethlen Gábortól Kolozsvár. 1615. máj. 11. VIII. kötet 33. p.-Sebestyén András lófő II. Rákóczy Györgytől. A ploesti táborban 1655 jun. 28. XXVI. 570. Sebestyén István, nemesség: Bethlen Gábortól Kolozsvár, 1609. febr. 9. VI. kötet 60. p.

⁵⁷² A kezeslevél szövege a következő, az olvashatatlan részeket ... jelöli. A szöveget nem Görög Eszter írta, hanem csak aláírta, elég gyakorlatlan kézírással. „Alol irt adom ezen Kezeslevelemet arról, hogy férjem Sebestyén István, mint Mező-Madarasi ev. ref. pap a Maros-Vásárhelyi ...-Királyi ... - Kormányzóság által, bizonyos vádak következtében ...,...férjemért, mint ártatlan emberért hiszek, 31 éve tőle, hogy nője vagyok, kezességet vállalok megeshető letartóztatása esetében, lekötve biztosítékul itten Marosszéken, Megyesfalván lévő összirtokomra, mely osztályrészemben 3000 három ezer hold jutott, kötelezve magamra, hogy szabadon bocsátandó férjemet akármikor eléállítom, mikor a ...Cs. Kir. Kormányzóság parancsolni fogja. Mely magam kötelezve tulajdon nevem aláírása által megerősítve kiadom Mező-

Eszter írta alá, az irat alján két pecsét található. Ekkor a levél szerint 31 éves házasok voltak, tehát a házasságkötés 1818. 1854-ben leányuk esküvőjekor **Sebestyén István** valószínűleg élt még, **Görög Eszter** viszont nem.

Adatok a **Görög**⁵⁷³ családokról, akikkel a rokoni kapcsolat szorossága nem állapítható meg: Görög György nejének: Török Szappanos Anna sírírata 1728-ból a marosvásárhelyi református temetőben: Itt nyugzik az Úrban, Boldogul ki múlt Török Szappanos Anna, N. Görög György uram házas társa, életének 77 esztendeiben lelkit idvezítő Xtussának, testét az földnek ő anyának meg adván az 1728. esztendőben Pünkösöd havának 26 napján. Görög György (- mh. 1760) Városi főbíró, 1736-tól senator, 1752.-ben főbíró, 1758-ban albíró. Meghalt 1760. szept. 19-én.⁵⁷⁴ Görög György marosvásárhelyi (1802-1843) Városi sebész, szül. 1802-ben, meghalt 1843. ápr. 11-én. Halálára vonatkozó írott bejegyzést találjuk egy 1843-iki Székely Naptár erre a célra nyitvahagyott üres lapján: "Április 1.-kén Város Sebészszé Görög György élete 41-dik Esztendejében délutáni 5 órakor meg hala."⁵⁷⁵ Görög József idősb. (- meghalt 1838) 1761-től városi senator. Hasonnevű fia a tulajdonát képező, a Nagypiac és Szentgyörgy-utca sarkán lévő földszintes házára 1828-ban két emeletet építtetett, a mai Takarékpénztár épületét. 1838-ban "*epemirigy*"-ben meghalt.⁵⁷⁶

Kis – Bacsoni Benkő Károly: Marosszék ismertetése. 1860-1861.-ben című munkája számos adatot közöl Marosszékről, ezen belül Mezőcsávásról, Mezőmadarásról. vagyonosabb birtokosai között több rokon családtagot találunk: Kibéd (227. p.): Fekete Sámuel, Cserefalva (254. p.): **Sebestyén István**, Folyfalva (256. p.) Sebestyén Ferencz, Medgyesfalva (264. p.) Görög utódok, Fekete János, Ikland (279. p.) György Zsigmond, Káál (280. p.) Fekete Miklós, Csit Szentiván (316. p.) Fekete Lajos, Székely, Nagy, Sebestyén Mihály, Mezőcsávás: (337. p.) Nagy, Székely, Pápai családok.

Oldalági kapcsolatok:

Kese Józsefné szül. Fekete Ágnes (1860.-1932. X. 3.^{577 578}) Sajóudvarhely gyermekei:

Kese Attila és

Kese Etel

n. Fekete Jolán

Kuti János veje, fiuk:

Kuti István

Fekete Gerő⁵⁷⁹

Madarason. 26. oct. 1849. Aláírva: Görög Eszter, Sebestyén Istvánné.

Mai napon tiszteletes Sebestyén István Úr nője Görög Eszter Asszony mielőttünk is megjelenvén, hogy a fenn irt kezesség vállalat nekünk tett jobb keze aláírása mellett mindenekbe elismerte, mégpedig úgy hogy a fenn említett ősi fekvő jószágát oly formán közölte, hogy az elé nem állítás esetében a Cs. K. Kormányzó-ság az illő büntetést mint valóságos tiszta adóságot felvételezhessék. Mint ezekről igazságot bizonyítottuk. Mező Madarason October 26 napján az 1849.-ik esztendőben. Só Váradi Nagy L. József, Nemes Maros Szék tábla bírja és tanúként ifj. Szekeres János." Két pecsét is van az iraton. A mezőmadarasi Szekeres család leszármazottjával Szekeres Zsolttal megismerkedtem 2002-ben, aki segített a Magyar Felsőoktatás Barátai Alapítvány és az Amerikai Alapítvány pénzügyeinek rendezésében. A MFBA Kuratóriumának megválasztott elnöke vagyok 2003 és 2007 között. A Szekeres család 1579 óta Mezőmadarason élt.

⁵⁷³ Irodalom: Fodor István: Krónikás Füzetek, IV. sorozat 10. szám. Csekme István: A marosvásárhelyi református temető 1988-ban. Marosvásárhely, 1994. * (Fodor írásában 77. olvasható, de a sírköven, és Csekme id. művében 17, ami nem valószínű!)

⁵⁷⁴ Irodalom: Fodor István: Krónikás Füzetek, IV. sorozat 98. szám.

⁵⁷⁵ Irodalom: Fodor István: Krónikás Füzetek, IV. sorozat 6. szám.

⁵⁷⁶ Irodalom: Fodor István: Krónikás Füzetek, IV. sorozat 9. szám.

⁵⁷⁷ Özv. Kese Józsefné, szül. Fekete Ágnes halotti értesítője alapján. Életének 72.-ik esztendejében 1932. okt. 3.-án elhunyt. Gyászolják: Attila és Etel gyermekei, Kese Attiláné, szül. Fekete Jolán menyje, Kuti János veje és Kuti István unokája. Sajóudvarhely. 1932. okt. 3.

⁵⁷⁸ Sajóudvarhely halottak anyakönyve 1932/2 Özv. Kese Józsefné, született Fekete Ágnes nyugdíjas tanítóné. Meghalt 1932 X. 3. Temetve 1932 X. 5. Született Lisznyón. 72 éves. A halál oka szívszélhülés. Temette Bódi György pap.

⁵⁷⁹ Orbán Endre, Fekete Gerőné, szül. Orbán Klára, és Lázár Ferenc halotti értesítői alapján. Kőváry László: Erdély nevezetesebb családai. Kolozsvár 1854. részletesen ismerteti a Lázár (szárhegyi) család családfáját, 170-173. , de a kapcsolódás nem igazolható az adatok hiánya miatt. A másik Lázár családot, dálnoki Pálmay Háromszék nemes családai c. i. m. ismerteti. Ezen kívül osdolai és nagy-ajtai Lázár családokat is megemlíti Pálmay. A kapcsolódásra nincsenek adatok.

1. n. Benedek Aranka:
gyermekük:

1. Fekete Margit. f. Lázár Ferenc (1904-1968 szept. 12.⁵⁸⁰) gyermekeik: Lázár Csaba⁵⁸¹ (n. Gergely Nóra, gyermekeik: Mária és Tibor) és Lázár Klára, Pető Istvánné (gyermekük: Pető Erzsike és Miklós) Testvére felesége özv. Lázár Miklósné (Mészáros Piroska)
2. Fekete Gábor. 2. neje: Orbán Klára (1878.-1938. máj. 20.⁵⁸²) Orbán Klára szülei: Orbán Endre (1852.-1936. dec. 12.⁵⁸³ Sajószentandrás, nyug. igazgató tanító, presbiter, házasságkötés 1876) és Makkay Flori. Orbán Klára testvérei: Ilona, Klári (Tersele Gerőné) Margit, (Odrobinyák Vilmosné), József (n. Major Margit fiuk József), Berta (Kövár Marcellné, gyermekük: Kövár Laci és Kövár Csaba), Endre (n. Zakariás Etus, Endre 1938-ban már nem élt)
Szakács Dóra nővérének Szakács Jolánnak (Gasú néni) Gombár⁵⁸⁴ Sándorné^{585 586} (1911. VI. 5. - 2000. IV. 12.⁵⁸⁷ házasság 1933. X. férje Gombár Sándor kereskedő, Dézs) leszármazottai^{588.589} gyermekei, Désen születtek: 1. **Gombár Sándor** matematika tanár (1934. VII. 29.-1992. III. 9.) Neje: Makara Katalin⁵⁹⁰ sz. 1942. márc. 19. esküvő 1963. X. 14. gyermekük: (1. *Gombár Annamária* (sz. 1964. IX. 4.- férje: Meleg István mérnök, házasságkötés 1984. VII. 21.⁵⁹¹ : 2 leány: Meleg Ka-

⁵⁸⁰ Lázár Ferenc nyugdíjas tisztviselő halotti értesítője alapján. Ds, eltemetve a Nagytemetőben. 64 éves korában, nehéz szenvedések után, 1968. szept. 12.-n este elhunyt. Gyászolják: Lázár Ferencné, szül. Fekete Margit özvegye, Lázár Csaba és Pető Istvánné, szül. Lázár Klára gyermekük. Özv. Lázár Miklósné, szül. Mészáros Piroska sógornője, Pető István veje, Lázár Csabáné, szül. Gergely Nóra menyje. Lázár András unokaöccse és családja. Lázár Marika és Tibike, Pető Erzsike és Miklóská unokái.

⁵⁸¹ Egy levele alapján címe: Oradea str. G. Enescu N. 16. jud. Bihor.

⁵⁸² Fekete Gerőné, szül. Orbán Klára halotti értesítője. 60 éves korában 1938. máj. 20.-n hunyt el. Sfantun temették el 1938. máj. 23.-án 13. órakor a ref. egyház szertartása szerint. Gyászolják: Fekete Gerő férje, Fekete Margit, Lázár Ferencné leánya, Lázár Ferencz veje, Orbán Béla unokatestvére, özv. Orbán Endréné édesanyja, Orbán Ilona, Orbán Margit, Odrobinyák Vilmosné, Orbán József, Orbán Berta, Kövár Marcellné testvérei, özv. Orbán Endréné szül. Zakariás Etus, Odrobinyák Vilmos, Orbán Józsefné, szül. Major Margit, Kövár Marcel sógorai, sógornői.

⁵⁸³ Orbán Endre nyug. ig. tanító, a szamosmegyei tantestület t. b. elnöke, egyházmegyei képviselő és presbyter halotti értesítője alapján. Életének 84.-ik, boldog házasságának 61-ik évében 1936. dec. 12.-én mennyei Atyjához haza költözött. Sajószentandrás, 1936. dec. hó 13.-án. Gyászolják: Orbán József, Orbán Margit, Orbán Laczi, Orbán Miklós, Kövár Laczi, Kövár Csaba unokái, özv. Orbán Endréné, szül. Makkay Flori felesége, Ilona, Klári, férj. Tersele Gerő, Margit, férj. Odrobinyák Vilmosné, József, Berta férj, Kövár Marcellné gyermekük, özv. Orbán Endréné, szül. Major Margit, Fekete Gerő, Odrobinyák Vilmos, Kövár Marcell menyje és vejei.

⁵⁸⁴ A Gombár családra vonatkozó adatokat összegyűjtötte Gombár Zoltán. 1997. VII. 15.-én adta át Désen. (S. B.)

⁵⁸⁵ Gombár Sándor, sz. 1899. jún. 13. 1974. aug. 17.-én 75 éves korában hunyt el. 75 éves volt. Désen temették el. 1924-1931 között Amerikában élt, Argentina, Brazília, Chile és Uruguay, kereskedő volt, üzleteit 1945 után elvették.

⁵⁸⁶ Fekete Ilona Sipos III. Bélához 1974. IX. 9.-én kelt levelében azt írta, hogy 1974. VIII. 11.-én vasárnap Gombár Sándor és felesége Fekete Jolán (Gasú) Sajóudvarhelyen voltak, majd visszamentek Dézsre és 17.-én Gasú elment vásárolni délután 2 órakor, majd mikor hazaérkezett megkérdezte férjét Gombár Sándort, hogy hozzon-e vizet, mert látta, hogy rosszul van, a válasz az volt nem kér semmit. Ez volt az utolsó szava és meghalt. Az orvosok már nem tudtak segíteni rajta. Temetése 1974. VIII. 19.-én volt.

⁵⁸⁷ Özv. Gombár Sándorné halotti értesítő. 89 éves korában hazatért mennyei Atyjához. 2000 év 04 hó 12 napján 13 órakor. Elküldte fia Gombár Zoltán. Agyvérzést kapott 4 és fél hónap agonizálás után hunyt el. Ds.

⁵⁸⁸ Gombár Zoltán adatai alapján. 1953-1969 között együtt nyaraltunk Gasu néni fiaival, Sanyival, Zolival és Lacival.

⁵⁸⁹ Esküvő 1933. IX. 10. Sajóudvarhely.

⁵⁹⁰ Gombár Katalin címe: Szatmárnémeti, Satu Mare 3900 Str. Sezelor 15. a.

⁵⁹¹ Házassági értesítő. Meleg István és neje Szilvia, Gombár Sándor és neje Katalin szeretettel meghívják Önt és kedves családját gyermekük Meleg István és Gombár Annamária 1984. július 21.-én 18 órakor a Németi református templomban tartandó esküvőjére. Sürgőnycím: Gombár Annamária Satu Mare 3900 str. Sezelor nr. 15.

ta sz. 1989. X. 3. és Meleg Karola 1995. X. és 2. *Gombár Sándor* szül 1975. V. 21⁵⁹², Temesváron a Közgazdasági Egyetemet végezte el.), 2. **Gombár Zoltán** (1935. IX. 2.-2010) (Gombár Zoltán gyermekei: 1. *Gombár Éva*⁵⁹³ sz. 1967. VI. 11., férje: Boér Tibor mérnök, 2. fiú: Boér Lehel sz. 1993. III. 13. és Boér Csaba sz. 1997. IV. 16. és 2. Gombár Zoltán sz. 1969. VII. 15. f. Oláh Kata gy.: Gombár Zita 1996. VII. 15.). 3. Gombár László⁵⁹⁴ (1943. X. 7.- meghalt 2003 XII. f.: Molnár Mária szül.: 1946. XI. 22.- esküvő 1966 fiuk: Gombár ifj. László sz. 1966. XII. 12.-). Gombár Sándor apja id. Gombár Sándor (1865.-1949. VIII. 10.)⁵⁹⁵ Felesége: Ignác Mária. (Ignác Mária meghalt: 1949. XII. 10. unokahúga Ignác Róza írónő^{596 597}) Gyermekei, Gombár Emma, (1897. IV. 30.-1952. I. 9.) Etédy Lajosné, (Etédy Lajos 1893. VIII. 7.-1961. VIII. 9.) (gyermek: 1. Etédy ifj. Lajos, [1921. II. 1.-1968. VIII. 5. Dén] 2. Etédy Margit, [1926. V. 20.- 1997. II. 27.] 3. Etédy Erzsébet Kenderesyné, 1926. V. 20.-) Gombár Sándor⁵⁹⁸, n. Szakács Jolán, Gombár Margit, férje Fodor Miklós, (1898-1960. szept. 29.)⁵⁹⁹ (gyermek: Fodor Margit, Tornai Istvánné⁶⁰⁰, leánya Tornai Erzsébet, Vieszt Jánosné, esküvő 1974. VIII. 3.⁶⁰¹ Rákoshelyi református templom⁶⁰²) Gombár Juliánna, Dr. Hlaváts Józsefné, (gyermek: Hlaváts Mária, Éva, Júlia) Gombár László, n. Kiss Emma.

Fekete Pál és Mágner Júlia (1907. IV. 3. - Sajóudvarhely 1996. I. 13.) gyermekei: Fekete Edit (Melegföldvár 1935. V. 28.-) Pálfi Gusztávné, (esk. 1955. VIII. 15. gyermekek, Pali (sz. 1956) és Gusztai, leánya Pálffy Orsolya sz. 1985. VIII. 31.) Fekete Júlia, Gusztinelli Lajosné (Melegföldvár 1937. VIII. 30.- Sajóudvarhely, 2010 XI 26) és Fekete István, Öcsi (1939. XII. 24.- 1991. III. 6.), felesége Váradi Mária, leányuk Annamária, (1975. XI. 20.-) orvostanhallgató 1998-ban Kolozsvárt. Fekete Edit, férje Pálfi Gusztáv (Dézs 1931. VI. 22.⁶⁰³-Kolozsvár 1992. I. 29.). Pálfi családról

⁵⁹² Fekete Ilonka Sipos III. Bélának 1976. III. 31.-én írt levelében megemlíti, hogy Gombár Sándor kisfia 11 hónapos, 1975. május 21.-én született.

⁵⁹³ Gombár Éva, lakik Budapest. Bécs út 229. IV. 18. E-mail: boer.eva@t-online.hu Férje: Boér Tibor E-mail: boer.tibor@kerex.hu

⁵⁹⁴ Gombár László tehetséges zenész volt, zenekarban dolgozott, de elzülött, alkoholista lett, szélhámosságokat követett el, élete nagy részét börtönben töltötte el.

⁵⁹⁵ id. Gombár Sándor gyászértékesítője alapján. Dén. 1949. aug. 10. id. Gombár Sándor életének 84-ik évében 1949 aug. 10-én elhunyt. Dénen van eltemetve a nagytemető családi sírjában. Gyászolják: Neje: Ignác Mária, Gombár Emma és férje Etédy Lajos, Gombár Sándor és neje Szakács Jolán, Gombár Margit és férje Fodor Miklós, Gombár Juliánna és férje Dr. Hlaváts József, Gombár László és neje Kiss Emma, gyermekei, menyei és vejei, továbbá, Etédy Lajos, Etédy Margit, Etédy Erzsébet, Fodor Margit, Gombár Sanyi, Gombár Zoltán, Gombár László, Hlaváts Mária, Hlaváts Éva, Hlaváts Julia unokái.

⁵⁹⁶ Magyar Irodalmi Lexikon Első kötet. Főszerkesztő Benedek Marcell. Akadémiai Kiadó. Bp. 1963. 490. p. ismerteti Ignác Rózsa (Kovácsna, 1910-) „író, ifjúsági író, a Nemzeti Színház volt tagja. Erdélyi származású” munkásságát. „Regényeit franciára, németre, olaszra és törökre fordították.” Romániai Magyar Irodalmi Lexikon 2. kötet, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1991. 333. p. szerint: „Ignác Rózsa (Kovácsna, 1909. jan. 25.-1979. szept. 24. Budapest)-író, műfordító.”

⁵⁹⁷ Magyar Életrajzi Lexikon I. kötet, Akadémiai Kiadó Bp. 1967. közli 768. p. Ignác László (Dén, 1868 dec. 1.-Fogarás, 1927. okt. 17.) tanár, ref. lelkész életrajzát. 1918-ig Kovásznán szolgált.

⁵⁹⁸ 1974. aug. 17-én 75 éves korában elhunyt. Dénen temették el.

⁵⁹⁹ Fodor Miklós gyászértékesítője alapján. Fodor Miklós 1960. szept. 29.-én de. 10. órakor 62 éves korában hosszas szenvedés után lelkét visszaadta Teremtőjének. Az új köztemetőben van eltemetve. Cím. Bp. Rákoshely. XVII. Vörösmarty u. 38. Gyászolják: Fodor Miklósné, sz. Gombár Margit felesége, Tornai Istvánné, sz. Fodor Margit, (Manyika S: B.) leánya, Erzsébet unokája, Tornai István veje. (Tornai István 1956 okt. forradalom után Svédországba disszidált. S. B.)

⁶⁰⁰ Gyermekkoromban Dóra húgommal 1950 körül nyaraltunk Rákoshelyen a Vörösmarty u. 38. alatti családi házban.

⁶⁰¹ Értesítő: Tornai Erzsébet és Wieszt János szeretettel meghívják önt és kedves családját 1974 aug. 3.-án 4 órakor a rákoshelyi református templomban tartandó esküvőjükre. Távirat cím: 1174 Bp. Vörösmarty u. 38.

⁶⁰² Esküvői meghívó a családi irattárban. Cím: 1174, Bp. Vörösmarty u. 38.

⁶⁰³ Újösbe. 1941. febr. 25.-én. Kivonat Újosi református nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből II. köt. 93. l. 3. sz. Pálfi Sándor és neje Sebe Terézia fia István született 1857. febr. 15.-én. Keresztszülők: Gyenge János és neje, Szász Ágnes, valamint Gyenge Sándor és neje Szalma Rosália. Szülész: Székely Sifi. A történelmi Magyarország atlasza... i. m. Újös. 25 D2 Szolnok - Doboka vm. Szamosújvártól délnyugatra van Újös.

rendelkezésre álló családi iratok szerint, Pálfi István szül. 1857. II. 15. szülők: Pálfi Sándor és Sebe Terézia. Pálfi István neje, Wéber Mari⁶⁰⁴, gyermekük Pálfi ifj. István. Szül. 1890. VII. 9.⁶⁰⁵

A Sajóudvarhelyi temetőben eltemetett rokonok (Sipos II. Béláné, Szakács Dóra ősei):

A sírhantok sorrendjében⁶⁰⁶:

Fekete Pál (1900-1944) és **Mágner Júlia** (1907-1996)

Szakács Sándor (1885-1918), **Szakács Tihamér** (1917⁶⁰⁷ - 1918⁶⁰⁸) és **Szakács Sándor** (1913 - 1918⁶⁰⁹)

Fekete Albert (1863-1908) és **Szénásy Berta** (1861-1931)

Szénásy András (1831-1906) és **Sebestyén Róza** (1836-1891)

Fekete Jolán Szakács Sándorné (1894 - 1971)

Fekete ifj. Albert (1893-1978)

Fekete Ilona (1898-1979)

Jakab Ödönné, Szénásy Róza (1855-1905), márvány sír, a felirat Jakab Ödön verse: „Mert szép és jó volt mindennek felett, /Jobban szerettem, mint a lelkemet,/ Daloltam Őt, s míg dal lesz lantomon, /Siratva folyvást dalolni fogom. /Ha pedig egykor én is elmegyek, /Kedves madárkák, majd ti jöjjetek, /S helyettem lágyan altatva porát, /Zengjétek róla itt a dalt tovább!

A sajóudvarhelyi gyülekezet lelkipásztorai: Kесе Attila (1910-1951. V. 10.), Mágner Sándor magyarrétei beszolgált, Kónya Ferenc Sajószentandrás 1953 V. –ig, Járai Márton Somkerek pap 1953-tól, Vincze István Somkerek 1993 IX. –tól, Molnár Helén Tünde Sajószentandrásról 1998-tól.

Fellaki temető⁶¹⁰: **Szakács Károly** (1847-1888) és neje **Bocskor Nina** (1850-1888). Házasságkötés 1872.⁶¹¹

A sírfelirat:

Itt nyugszanak
Szakács Szakács

⁶⁰⁴ Id. Jakab Gusztáv gyászértésítője alapján, elhunyt 1941 ápr. 18-án, 73 éves korában. (E szerint 1868-ban született) sírja Pesterzsébeten a újtemetőben van. Gyászolják: id. özv. Jakab Gusztávné, sz. Wéber Mária, mint hitvese, Erdélyi Béláné, sz. Jakab Ilona, Dedinszky Endréné, sz. Jakab Anna, ifj. Jakab Gusztáv, Dr. Jakab Lajos, Pálfi István gyerekei. (megjegyzés: Valószínű Pálfi István az előző házasságából született 1890-ben). Erdélyi Béla, Dedinszky Endre, ifj. Jakab Gusztávné, sz. Rábel Margit, Dr. Jakab Lajosné, sz. Dávid Ilona, Pálfi Istvánné, vejei és menyei. Erdélyi Tibor, Jakab Márta, Jakab Ágnes, Pálfi Lajos, Pálfi Gusztáv, Pálfi István, Pálfi József unokái.

⁶⁰⁵ Kivonat a dési református nemes és szent ekklesia szülöttek és kereszteltek anyakönyvéből XVI. Köt. 7. lap. 64. sz. Pálfi István ref. és Wéber Mari fia István szül.: 1890. júl. 9. keresztelő júl. 20. Keresztzülők: Vönig Imre és Gemeimer Mária. Szülész nő: Szilágyiné. Dés. 1918. nov.

⁶⁰⁶ A Sajóudvarhelyi háztól (vagy a református templomtól) Somkerék felé menve, átmenve a sineken, a második viányoszlópnál felmenve megtalálható a sírkert a dombon.

⁶⁰⁷ A sajóudvarhelyi szülöttek és megkereszteltek anyakönyve 1917/1 szerint 1917. V. 20.-án született Tihamér, keresztelő 1917. VI. 14. Szülők Szakács Sándor és Fekete Jolán ref. földbirtokosok. Keresztzülő Jakab Ödön író és második neje Budapest, keresztelő pap Kесе Attila. Lakhely Fellak, jelenleg Sajóudvarhely.

⁶⁰⁸ A sajóudvarhelyi halottak anyakönyve 1918/2 Szakács Tihamér, meghalt 1918. XI. 14. Eltemetés: 1918. XI. 15. Sajóudvarhely, a halál oka spanyol betegség, életkora egy és fél év, temette Kесе Attila.

⁶⁰⁹ A sajóudvarhelyi halottak anyakönyve 1918/3/4 Szakács Sándor idős és Szakács Sándor ifj. Meghaltak 1918. XI. 19. és 21. Eltemetés 1918. XI. 21. 30 éves és 5 éves, a halál oka spanyolbetegség, temette Polyák Károly sajószentandrás lelkész.

⁶¹⁰ 2006. VII. 25.-én Sipos György unokatestvéremmel és Gusztneili Lajossal elmentük Fellakra és megtaláltuk Szakács dédapa és dédanya sírját. Sajóudvarhelyről a vasútállomás felé mentünk autóval, Kerlészről vezet az út Fellak felé. A távolság kb. 8 kilométer. A fellaki román templomtól balra menve a dombon található néhány magyar sír. A faluban döntően románok laknak, a temető elhanyagolt állapotban van, Szakács Károly sírja még jó állapotban van, amit lefotóztam.

⁶¹¹ Sajóudvarhelyi anyakönyv alapján, 16. p. fiúk nagyapám Szakács Sándor Fellakon született *1885. IV. 23. és édesanyám Szakács Dóra is Fellakon született: *1914. X. 19. (S. B.)

Károlyné	Károly
Bocskor	meghalt
Nina	1888-ban
meghalt	41 évesen
38 évesen	
1888-ban	

Kutatásokat végeztem Szenterszében⁶¹², végignézve az ev. ref. egyházközség családkönyvét, ahol a XIX. század elejétől nagyszámú Szakács családtagot találtam, de Szakács Károly nem volt említve, mert már Károly édesapja Szakács István Fellakra költözött.

Dr. Sipos III. Béla felesége Rédey Katalin családi adatai.

A rendelkezésre álló iratok alapján: Sipos V. Béla (2003. VI. 24.-) szülei: Sipos IV. Béla (1971. IX. 12.-) és n. Herédi Erika (1973. IX. 29. -) Sipos IV. Béla testvére Sipos I. Balázs (1972. X. 17.-). Sipos IV. Béla és Sipos I. Balázs szülei: Sipos III. Béla (1945. IV. 7.-) és Rédey Katalin (1947. I. 14.-), házasságkötés 1970. IX. 26. Bécsikapu téri ev. templomban⁶¹³, Rédey Katalin testvérei: 1. Rédey Zsuzsa (1945. X. 30.⁶¹⁴-) férje: néhai László György, házasságkötés 1972. V. 8.⁶¹⁵ (László György: 1931. VII. 20.-2002. V. 18.) fiuk: ifj. László György (1973. VI. 22. -), 2. Rédey Judit (1953. VI. 1.-1953. X. 2.⁶¹⁶), 3. Rédey Marianna (1955. III. 21.-), első férje: Enzsöl Csaba, esküvő: 1977. VI. 30. Bécsikapu téri ev. templomban. második férje: Sepsey György. Gyermekei: Dr. Enzsöl Péter (1979. XI. 14.-) jogász és Marianna (1981. II. 5.-). Rédey Katalin szülei: -. Murár⁶¹⁷ Valéria (1922. XII. 7.⁶¹⁸-1998. XI. 26.) és Rédey II. Sándor, (szül.: 1909 X. 18.⁶¹⁹- 1975. V. 27.-én^{620 621 622 623}Szécsény, szülei: néhai Rédey Sándor és Szemerédy Vilma) 1945. II. 18.-án⁶²⁴ há-

⁶¹² 2006. VII. 25.-én Sipos György unokatestvéremmel eljutottunk Szenterszébetre, ahol a temetőt is végigjártuk és lefényképeztem a Szakács sirokat és sok adatot gyűjtöttem a családi könyvekből. Egyeneságú őst nem találtam. Lelkész: Kincses Kálmán email: kincseskal@freemail.hu.

⁶¹³ Házassági értesítő. Dr. Rédey Sándor és felesége Murár Valéria és Dr. Sipos Béla és felesége Szakács Dóra örömmel tudatják, hogy gyermekeik Kati és Béla 1970. szept. 26.-án de. fél 11 órakor a XII. ker. Tanács Házasságkötő Termében (Bp. XII. Bösszörményi út 23-25.) házasságot kötnek. Sürgőncím: Dr. Rédey Sándor, Bp. Bösszörményi út 9-11. Egyházi esküvő a Bécsikapu téri evangélikus templomban volt, eskető lelkész Madocsai Miklós. Az esketésről hangfelvétel készült. Családi irattárban.

⁶¹⁴ Tanusítvány. (Kizárólag csak óvodai és elemi iskolai beiratás céljára.) Azonossági szám: 1432. 45.0286. Családi és utónév: Rédey Valéria, Zsuzsanna, Mária, Szül.: 1945 okt. 30. Szülők: dr. Rédey Sándor és Murár Valéria. Balassagyarmat, 1952. jún. 7. Anyakönyvvezető.

⁶¹⁵ Házassági értesítő. Rédey Zsuzsa és Dr. László György házasságot kötnek 1972. május 8.-án 3 órakor a XII. ker. Tanács Házasságkötő Termében (Bp. XII. Bösszörményi út 23-25.) Bp. XII. Bösszörményi út 9-11.

⁶¹⁶ Halotti anyakönyvi kivonat. Nograd megye. Balassagyarmat kerület. Folyószám: 32-1953. Rédey Erzsébet, Judit aki Balassagyarmat városban 1953. jún. 1.-én született 1953. okt. 2.-n meghalt. Szülei: dr. Rédey Sándor és Murár Valéria. Balassagyarmat. 1953. X. 2. Bakos Mária anyakönyvvezető.

⁶¹⁷ Dr. Rédey Sándor (kir. járásbíró szül. 1909. X. 18. Szécsény, szülei: néhai Rédey Sándor és Szemerédy Vilma) és Murár Valéria (háztartásbeli, sz. 1922. XII. 17. Balassagyarmat, szülei: Murár Lajos és Benkó Kornélia) Balassagyarmaton 1945. II. 18.-án házasságot kötöttek. Tanúk: dr. Szokolay István Balassagyarmat és Dr. Fazekas Ágoston Balassagyarmat. Dr. Szentgyörgyi Károly anyakönyvvezető. Házassági anyakönyvi kivonat. Balassagyarmat. 1945. III. 14.

⁶¹⁸ 1461-1939. Születési anyakönyvi kivonat. Murár Lajos 39 éves építész és Benkó Kornélia 32 éves Balassagyarmat, István u. 9. sz. Valéria leányuk szül. 1922. XII. 17., keresztlő dec. 21. Kiállítva: Balassagyarmat 1939. V. 30. Anyakönyvvezető.

⁶¹⁹ Rédey Sándor születési anyakönyvi kivonata alapján. Azonossági szám: 1409-09-0169. 1944. ápr. 2. Nógrád vármegye, Szécsény, Folyószám: 169. A bejegyzés ideje: 1909. okt. 30. A születés ideje: 1909. okt. 18. Szülők: Rédey Sándor, ev. vallású, 30 éves nagyközségi aljegyző és Szemerédy Vilma k. vallású 22 éves, Szécsényben lakik. Aláírások: Rédey Sándor bejelentő és Konrád Ödön anyakönyvvezető. Szécsény, Kiállítva: 1917. X. 25. és 1944. IV. 2.

⁶²⁰ Halotti anyakönyvi kivonat. Sorozat D. Szám: 93.564. Folyószám: 1807-1975. Dr. Rédey Sándor Szécsény községben 1909. okt. 18.-án született, nyugdíjas, budapesti lakos, 1975. máj. 27.-én meghalt. Szülei: Rédey Sándor és Szemerédy Vilma. Házastársa Murár Valéria. Bp. XII. anyakönyvi kerület halotti anyakönyvéből kiállította Sugár Katalin anyakönyvvezető. Bp. 1975. május 28.

zasságot kötöttek. Rédey Sándor testvére Rédey Vilma, Fazekas Ágostonné. 3 gy.: Dr. Fazekas Ágoston, bíró, Zsuzsa orvos, Mária. Murár Valéria testvérei: Murár Márta Szabó Józsefné (1921. V. 22⁶²⁵-1994. II. 3.) és Murár Kornélia (Babus) (1925. V. 12-) özv. Papp Barnabásné. Papp Barnabás (1922. VI. 11. - 1974. IX. 27) Rédey II. Sándor (1909. X. 18.-1975. V. 27.) szülei: Rédei I. Sándor (nagyközségi aljegyző, ág. hit. ev. született: 1878. XI. 4.⁶²⁶, lakik Szécsény, szülei: Rédei János és Tomcsányi Ida, Rédei I. Sándor fiatalon halt meg [Rédei I. Sándor 1878. XI. 4.⁶²⁷-1915. VII. 19.⁶²⁸]) és Szemerády Vilma, Erzsébet és Mária (róm. kath. sz. 1887 I. 18.⁶²⁹, lakik Ipolykér, szülei néhai Szemerády Miksa és Németh Zsuzsanna) 1908. VIII. 8.-án Ipolyvarbón házasságot⁶³⁰

⁶²¹ Házassági anyakönyvei kivonat. Nográd megye, balasagyarmati aktiv kerület. Sorozat: B. Szám: 585944. Rédey Sándor szül. 1909 X. 18. járásbíró, szécsényi lakos és Murár Valéria Balasagyarmat, szül.: 1922 XII. 17. 1945 II. 18. házasságot kötöttek. A férj szülei: Rédey Sándor és Szemerády Vilma, a feleség szülei: Murár Lajos és Benkó Kornélia. Tanúk: dr. Szokoly István Balasagyarmat és Dr. Fazekas Ágoston Balasagyarmat. Dr. Szentgyörgyi Károly anyakönyvvezető. A férj 1975. V. 27.-én meghalt. Balasagyarmat, 1975, VII. 7. Schök Lászlóné anyakönyvvezető.

⁶²² Fekete Ilonka 1975. VI. 10.-én kelt levelében azt írta Sipos III. Bélának és feleségének Rédey Katalinnak, megtudva Rédey Sándor elhunytát: „Adjon Isten erőt a nagy csapás elviseléséhez, mindnyájatoknak. Vigasztaljon az a tudat, hogy ezen a földön csak szülővendégek és nem örök lakók vagyunk.”

⁶²³ Gyászértesítő a családi irattárban. Dr. Rédey Sándor ügyvéd, a balassagyarmati evangélikus gyülekezet volt felügyelője, 1975 május 27.-én, Istent szolgáló életének 66. évében csöndesen elhunyt. Bucsuztatása 1975. május 31.-én volt a Farkasréti temető halotasházában. Hamvait 1975. jun. 10.-én helyeztük el. Sirja a Farkasréti temetőben van.

⁶²⁴ Házassági anyakönyvi kivonat. Folyószám 10. A házasságkötés helye és ideje: Balasagyarmat, 1945 febr. 18. Dr. Rédey Sándor (kir. járásbíró ág. h. ev. született 1909. X. 18. Szécsény, szülei: néhai Rédey Sándor és Szemerády Vilma) és Murár Valéria (háztartásbeli, ág. h. ev. született Balasagyarmat 1922 december 17, szülei: Murár Lajos és Benkó Kornélia, tanúk: Dr. Szokoly István és Dr. Fazekas Ágoston Balasagyarmat). Aláírta: Dr. Szentgyörgyi Károly. Balasagyarmat. Kiállítva: 1945 III. 14. Anyakönyvvezető (Olvashatatlan aláírás).

⁶²⁵ Értesítés születésről, az A. U: 82., 127., 128. §-a alapján. Balasagyarmati anyakönyvi kerület 1921. évi születési anyakönyvébe bejegyzett a következő szülés: Murár Márta szül.: 1921. máj. 22. Szülők: Murár Lajos és Benkó Petronella. Kiállította: Balasagyarmat. 1921. máj. 29. anyakönyvvezető.

⁶²⁶ 1620-1944. Kivonat az orosházi ág. hitv. evang. ker. egyházközség 1878. évi születési anyakönyvéből. Az 1878. év november hó 4 napjáról. Folyószám: 751. Ritter Sándor született: 1878. november 4., keresztelező: november 11. Szülők: Ritter János tanító és Tomcsányi Ida, lakhely: Orosháza 1157. Keresztszülők: Harsányi Sándor lelkész tanító és Torkos Zsuzsanna, keresztelező lelkész: Harsányi Sándor. Jegyzet: 78052/V-b belügyminiszteri rendelettel Ritter Sándor nevének Rédeire változtatása megengedett. Kiállítva: Orosháza, 1944. április 24. Evangélikus lelkész.

⁶²⁷ 1616-1939. Kivonat az orosházi ág. hitv. evang. ker. egyházközség 1878. évi keresztelezési anyakönyvéből. 1878. XI. 4. született és XI. 11. keresztelezett Ritter Sándor. Szülei: Ritter János tanító és Tomcsányi Ida evang. Lakhely: Orosháza 1157. Keresztszülők: Harsányi Sándor lelkész tanító és Torkos Zsuzsa. Keresztelező lelkész Harsányi Sándor helyettes Orosháza 1939. szept. 12. lelkész

⁶²⁸ 154/1929. Balasagyarmat r. tan. város polgármesterétől. Szegény jogon bélyeg - és díjmentes. Bizonyítvány. Balasagyarmat r. tan. város polgármestere bizonyítom, hogy Szécsényben 1909 év október 18-án Rédey Sándor és Szemerády Vilma szülöktől született Rédey Sándor édesatyja Nagyszécsény községben 1915 július 19-én elhalálozott, amely idő óta fent nevezett gyermek eltartásáról édesanyja gondoskodik. Balasagyarmat. 1929. jan. 17. Aláírta a jegyző.

⁶²⁹ 18-1922. Születési bizonyítvány. 1922. febr. 5. Kőteleki rkath. egyház keresztelezési anyakönyve IX. kötet, 176. l. 6. folyószám szerint: Szemerády Vilma, Erzsébet és Mária született 1887. I. 18. Keresztelező 1887. I. 22. Szülők: Szemerády Miksa községi jegyző és Németh Zsuzsanna. Keresztszülők: Dr. Koncz Bertalan orvostudor és Virágh Erzsébet jegyese. Kiállította: Kőtelek. 1922. febr. 5. Radványi Béla lelkész. Kiállítva még 134-1939. 1939 Kőtelek. 1939. júl. 9.-én Radványi Béla lelkész.

⁶³⁰ Házassági anyakönyvi kivonat másolat. Bélyegmentes, 1939. IV. t. c. Nógrád vármegye, Ipolyvarbó (Nógrád vm. Balassagyarmati járás). 1908. Folyószám 6. Házasságkötés helye és ideje: Ipolyvarbó 1908. VIII. 8. Rédei Sándor nagyközségi aljegyző (ág. hit. ev. született 1878. november 4., lakik Szécsény, szülei: Rédei János és Tomcsányi Ida) és Szemerády Vilma, Erzsébet, Mária (róm. kath. sz. 1887. január 18. lakik Ipolykér, (Nógrád vm. Balassagyarmati járás) szülei néhai Szemerády Miksa és Németh Zsuzsanna) házasságot kötöttek. Tanúk: Konrád Ödön és Kiss Nándor szécsényi lakosok. Anyakönyvvezető: Babik István. Kiállítva a másolat: Ipolyvarbó, 1944. IV. 21. (Megjegyzés: megegyezés szerint a születendő gyerekek az

kötöttek. Rédei I. Sándor szülei: Ritter János 24 éves tanító (szül.: 1846 V. 16.⁶³¹ ⁶³²szülei: Ritter János (Sámuel⁶³³) és Zwaller Mária.) és Tomcsányi Ida 17 éves hajadon (szülők: Tomcsányi János és Fulkusházi Erzsébet, lakhely Orosháza) házasságkötése 1870. IX. 27.⁶³⁴ Fiuk Ritter Sándor 1878. XI. 4.-én született. 78052/V-b belügyminiszteri rendelettel Ritter Sándor nevének Rédeire változtatása megengedett.⁶³⁵ Szemerády Miksa és Németh Zsuzsanna gyermeke Szemerády Vilma, Erzsébet és Mária 1887. I. 18.-én született.⁶³⁶ Tomcsányi József és Fulkusházy Erzsébet leánya Ida 1851. III. 8.-án lett Orosházán megkeresztelve.⁶³⁷ Szemerádi Miksa, József 1845. IV. 9.-én született, (szülei: Szemerádi József és Picht Katalin.⁶³⁸). Szemerádi Miksa, 21 éves, füredi származású és Németh Zsuzsanna, 21 éves, kövi származású (szülei: Németh Ferenc és Hamza Judit) házasságkötésének időpontja⁶³⁹: 1866. IV. 10. Németh Zsuzsanna 1844 IX. 22.-én született⁶⁴⁰, szülei

ág. ev. vallást, vagyis az apa vallását követik követik. Tanúk: Konrád Ödön, Kiss Nándor. Aláírta Redei Sándor és Rédei Sándorné.)

⁶³¹ 1868-ban kiállított okirat alapján. Ritter János született 1846 V. 6. Szülei: Ritter Sámuel szőlőműves (Temető utca 45) és Zwaller Mária.

⁶³² 157-1944. Kivonat a kőszegi ev. egyház anyaegyház keresztelési anyakönyvéből, III. kötet, 127 p. 1846. év. Ritter János szül.: 1846 V. 16., keresztelő V. 17. Szülei: Ritter Sámuel szőlőműves és Zwaller Mária. Keresztszülők: Ulrich Mihály oktató úr és felesége szül. Freyler Mária. Keresztelő pap: Schmeller. A m. kir. belügyminisztérium 1896.78.058/v.b. sz. alatt kelt engedéllyel Ritter Jánosnak a neve Rédeire változtatott. Kőszeg. 1944. IV. 22. Lelkész, olvashatatlan aláírás. A másik irat, hasonló tartalommal: Kőszeg, 1868. okt. 28.

⁶³³ Egy 1911. II. 19.-én kiállított kivonat alapján.

⁶³⁴ 1911. 138. szám. Kivonat az orosházi ág. hitv. evangélikus egyház 1870-dik évi esketési anyakönyvéből. 1870. szeptember 27.-én Ritter János tanító (születési és lakhely a ház számával: Kőszeg, Orosháza, ág. hitv. evang. vallású, 24 éves, szülei: Ritter Sámuel és Zwaller Mária) és Tomcsányi Ida (születési és lakhely a ház számával: Orosháza, ág. hitv. evang. vallású, 17 éves, szülei: Tomcsányi József és Fulkusházi Erzsébet) házasságot kötöttek. Tanúk: Golián Mihály, Kovács János tanító. Eskető lelkész: Torkos Károly. Kiállítva: Orosháza 1911. febr. 14. Aláírta: Veress József lelkész. A másik hasonló tartalmú kivonat kiállítva Orosháza 1619-1944 szám. 1944. IV. 27.

⁶³⁵ 1616/1939 sz. kivonat. Orosháza ág. hitv. evangélikus egyház keresztelési anyakönyvéből, Folyószám: 751, 1878 nov. 4. Keresztszülők: Harsányi Sándor lelkész, tanító és Torkos Zsuzsanna. Keresztelő pap: Harsányi Sándor lelkész. Kiállítva. 1939. IX. 12. Kovács Andor ev. lelkész. A másik irat kelte: 1944 IV. 24.

⁶³⁶ 134/1939 szám. Kötelek, 1939 VII. 9.-én kiállította Radványi Béla plébános. Keresztlevél, Szolnok vármegye, Kötelek, anyakönyv IX. köt. 176 l. 1887 I. 18. Szemerády Vilma, Erzsébet, Mária 1887. I. 18.-én született. Szemerády Vilma keresztelője: 1887 I. 22. Szülők: Szemerády Miksa községi jegyző és Németh Zsuzsanna. Lakhely: Kötelek. Keresztelő lelkész: Berzeviczy Antal lelkész. Keresztszülők: Dr. Koncz Bertalan orvos és Virágh Erzsébet hajadon, jegyese. Kötelek. 1939. július 9. Aláírta Radványi Béla plébános.

⁶³⁷ 1911-137. Kivonat az orosházi ág. hitv. evangélikus egyház keresztelési anyakönyvéből, Folyószám: 121. 1851. III. 8. Tomcsányi József és Fulkusházy Erzsébet leánya Tomcsányi Ida 1851. III. 8.-án lett Orosházán megkeresztelve. Keresztszülők: Balassa Pál és Nagy Róza. Kiállítva Orosházán Veres József lelkész által 1911. II. 11. és Orosházán ev. lelkész által, olvashatatlan aláírás. 1618-1944. 1944. IV. 24.-én. Családi irattárban.

⁶³⁸ 340-1939. Keresztlevél, tiszafüredi (Heves vármegye, Tiszántúli esperesi kerület, Egri érseki főegyházmegye) római katolikus anyaegyház keresztelek anyakönyve I. köt. 250 p. 1845. ápr. 9. Szemerádi Miksa, József 1845. IV. 9.-én született, szülei: Szemerádi József és Piekler Katalin, pék. Keresztelő lelkész: Fekete Mátyás. Keresztszülő: Dévay Istvánné asszony, született Elek Antónia. Tiszafüred 1939. VII. 3. Lázár plébános. Kiállítva 315-1944. 1944- ápr. 24.-én is hasonló szöveggel, aláírta Rozsáli Menyhért, káplán. Családi irattárban.

⁶³⁹ 357-1939. Kivonat az egri érseki főegyházmegye, karcagi esperesi kerület, szolnok vármegye kunhegyesi róm. kat. anyaegyház házassultjainak anyakönyvéből. 1866. IV. 10. II. kötet, 13. p. Folyószám: 8. Szemerády Maximilianus [Miksa], (21 éves, füredi származású, születési és lakhely a ház számával: T. Füred, T. Roff, szülei: Szemerády Josephus [József] és Piekler Catholina [Katalin]) és Németh Zsuzsanna (21 éves, N. küri származású (szülei: Németh Franciseus, [Ferenc] és Hamza Judit [Judit]) házasságkötésének időpontja 1866. IV. 10. Tanúk: Takács Alexander [Sándor] és Székely Aloysius, eskető pap: Fábry Joanes [János]. Kiállítva: Kunhegyes 1939 VI. 11. Kocsis Sándor rk. lelkész és hasonló tartalmú kivonat: 352-1944. Béres János plébános. Kunhegyes 1944. IV. 24. Családi irattárban.

⁶⁴⁰ 356-1939. Keresztlevél. Kunhegyes, (Jásznagykun-Szolnok, vármegye, Karcagi esperesi terület, eger érseki főegyházmegye) keresztelek anyakönyve, I. kötet, 68. p. 1844 szept. 22. Folyószám: 61. Németh

Németh Ferenc és Hamza Judit Tisza-Roffi lakosok. Murár Valéria ősei: szülei: Murár Lajos (1883. X. 24.⁶⁴¹-1945. XII. 30.) és Benkó Kornélia (1887-1976. III. 3.⁶⁴²) gyermekei: 1. Murár Márta (1921 V. 22.-1994. II. 5.), 2. Murár Valéria (1922. XII. 18.-1998. XI. 26.) és 3. Murár Kornélia (Babus) özv. Papp Barnabásné (1925. V. 12.-), Papp Barnabás megh. 1974. IX. Murár Lajos szülei: Murár Pál keresztelési anyakönyve⁶⁴³ alapján: sz. Rákó Ung v. m. 1847. jan. 22.-én, keresztelő jan. 24.-én apa: Murár János, anya: Twotr Mária. Murár Pál és Simkó Mária házassági anyakönyve⁶⁴⁴ alapján: házasságkötés 1847. nov. 1. Murár Pál 27 éves építész szülei: Murár János és Kusnjar Mária és nem Twotr Mária, Simkó Mária⁶⁴⁵ 21 éves szolgáló szülei: Simkó Mihály és Szlookó Mária, Murár Pál és Simkó Mária Balasagyarmati lakosok. Benko Károly, 23 éves, Sági (Guba házszám) lakos és Tomka Teréz, 19 éves, Vanyarci (59 sz.) lakos házassági anyakönyve⁶⁴⁶ alapján. Benko Károly szülei: Benko János (szül. 1858. VIII. 27.⁶⁴⁷) és Macsicska Apollónia, Tomka Teréz szülei: néhai Tomka Károly kovács és Novák Anna. Murár János és Twotz (vagy Kusnjar) Mária fia, Benkó Károly János 23 éves molnár, (szül.: 1858 VIII. 27.-én, szülei: Benkó [később Benkő] János és Macsicska Apollónia) és Tomka⁶⁴⁸ Teréz (szül.: 1861 X. 8.⁶⁴⁹) 19 éves

Susánna született 1844. Sept. 22. Szülei Németh Ferentz és Hamza Judit Tisza-Roffi lakosok Keresztszülők: Pója Eszter és Kegyes József. Keresztelő lelkész: Jeness Ambrus plébános. Kiállítva: Kunhegyes. 1939. VI. 11. aláírta Kocsis Sándor, rk. Lelkész, és azonos tartalmú kivonat 351-1944. Kunhegyes. 1944. IV. 24. . aláírta Berény János plébános.

⁶⁴¹ 517-1944. Kivonat a balasagyarmati ág. hitv. evangélikus egyház keresztelési anyakönyvéből. III. kötet. 187. lap. 1883. év. Sorszám: 66. Murár Lajos született: 1883 okt. 24. Keresztelő: okt. 25. Szülők: Murár Pál és Szikora Amália cipész. Lakhely: Balasagyarmat 468. Keresztszülők: Skvarka István cipész és Varga Amália hajadon. Keresztelő lelkész: Simko Frigyes lelkész. Kiállította: Balasagyarmat. 1944. július 11. Ev. lelkész, olvashatatlan aláírás. Családi irattárban.

⁶⁴² Gyászértesítő a családi irattárban. Özv. Murár Lajosné, sz. Benkő Kornéliát Farkasréti temetőben búcsúztatták 1976. III. 13.-án. Elhunyt 1976. márc. 3.-án életének 87. évében. Hamvait a balasagyarmati evangélikus temetőben helyezték el örök nyugalomra.

⁶⁴³ Murár Pál 1866 aug. 20.-án kiállított születési anyakönyve alapján. Született 1847. I. 22., keresztelő: 1847. I. 24. Twotr Mária neve csak feltételezés, olvashatatlan a szöveg. Keresztszülők: Pizskó János Nagy Rákói lakos, Szilágyi Katalin, Waloczky András hitvесе. Családi irattárban.

⁶⁴⁴ 312-1942. Kivonat a balassagyarmati ág. hitv. evangélikus egyház esketési anyakönyvéből, 1874. III. kötet, 35 lap. 1942. aug. 26. Murár Pál és Simkó Amália 1874. nov. 1.-én házasságot kötöttek. Lakhely: Balasagyarmat 468. Murár Pál 27 éves építész szülei: Murár János építész és Kusnjar Mária. Simkó Amália 21 éves szolgáló szülei: Simkó Mihály és Szlookó Mária (Amália). Tanúk: Laurcisz József csizmadia mester, Polónyi József cipész. Balasagyarmat. 1942. aug. 26.. Ev. segéd lelkész, (Benczár ?) olvashatatlan aláírás. Családi irattárban.

⁶⁴⁵ 897-1942. Simkó Amália keresztlevele Balasagyarmat, római katolikus plébánia kereszteltek anyakönyve, 1854. VIII. kötet, 115.p. alapján 1854. VII. 3.-án született. Szülei: Simkó Michael, (Mihály) és Szlankó Mária. Keresztszülők: Hniliczay Michael és Pintér Borborgeius. Balasagyarmat, 1942. VIII. 26.-n kiállítva. Aláírta káplán, olvashatatlan aláírás. Családi irattárban.

⁶⁴⁶ 1141-1942. Kivonat a Vanyarci (Nógrád vm. Sziráki járás) evangélikus egyház esketési anyakönyvéből, év: 1881, kötet V. 56, 57. lap. Benko Károly molnár, 23 éves, Sági (Guba házszám) lakos és Tomka Teréz, 19 éves, Vanyarci (59 sz.) lakos 1881. május 1.-én házasságot kötöttek. Benko Károly szülei: Benko János és Macsicska Apollónia, Tomka Teréz szülei: néhai Tomka Károly kovács és Novák Anna. A tanúk Spányik István és Hlavács János iparosok. Eskető lelkész: Maróthy Emil ev. lelkész. Kiállította: Vanyarc. 1942. okt. 20. Kertész Ferencz ev. lelkész. Családi irattárban.

⁶⁴⁷ 162-1942. Kivonat a galgagutai (Nógrád vm. Sziráki járás) ev. ker. egyház születési és keresztelési anyakönyvéből. 1858. Kötet: IV. lap: 49. Benko Károly, János született 1858. augst. 27., keresztelő augst. 29. Szülők: Benko János evangélikus molnár és Macsiska Apollonia evangelia. Lakhely: Sáp. 8. Keresztszülők: Tuppan Ferencz tanító és Viederlant Apollonia tanítónő. Geduly Bogyoszló, keresztelő lelkész. Kiállította: Galgaguta, 1942. VIII. 25. Gerhó Sándor ev. lelkész. Családi irattárban.

⁶⁴⁸ Forgon Mihály.: Gömör-Kishont Vármegye nemes családai. I-II. Kolozsvár. 1909. 361. p. c. műve 312.-ik oldalán ír a nemes Tomka családról: „Az 1728-1733.-i nemesi vizsgálatkor Jólsván találjuk, ahol Tomka Gábor fiai: György és Tamás Turócmegye 1719 febr. 27.-én kelt bizonyítványát mutatták fel származásukról. Ld. Nagy Iván XI. kötet 240. p. Ebből a családból származott Tomka László is, ki nyustai gyógyszerész volt.

⁶⁴⁹ 480-1942. Kivonat a sziráki ev. ker. egyház születési és keresztelési anyakönyvéből. Kötet XIII. Szakasz: 2. Lap: 41-42. Tomka Teréz keresztelési anyakönyve alapján: szül. 1861. X. 8. keresztelő: 1861. X.

(szülei: Tomka Károly kovács, elhunyt és Novák Anna.) 1881 V. 7.-én házasságot kötöttek. Benkő Károly és apja molnár volt Nográsápon. Benkő Kornélia (1887-1976) testvérei: Ilona, Jolán, Margit (Manda) Teréz, Erzsébet (Szuchovszki Berciné), Anna (Léderer Lajosné, két fiú Győző és Lajos) Rédey II. Sándor unokatestvére Rédey Károly Ócsai ev. pap, apja Károly, 2 fiú: Géza, esztergályos, András főiskolai tanár, Dunaújvárosban. 2 leány: Éva, leánya Éva és Rózsa, 2 gy. Csaba és Andrea. Rédeyek rokonságban vannak a Tomcsányiakkal. A Thomkák közt sok tanító, Nográd m. Vanyarc. Pl. Thomka Aladár tanító volt. Szemerádi József és Picht Katalin (mindketten római katolikusok) fia Szemerádi Miksa, József 1845 IV. 9.-én született.⁶⁵⁰

Murár Lajos⁶⁵¹ „1883. október 24. Balassagyarmat. - 1945. december 30. Balassagyarmat. Az első világháború előtt kisiparos, ács és kőműves mester volt Balassagyarmaton. 1914-ben bevonult és az orosz frontra került, ahol 1915 májusában hadifogságba esett. Az orosz nyelvet hamarosan elsajátította és élénk figyelemmel kísérte az eseményeket. Hadifogsága idején belépett az Oroszországi Kommunista Pártba. 1918 szeptember végén indították útnak, hogy idehaza részt vegyen a Magyarországi Kommunista Párt megalakítását célzó munkákban. 1919 márciusában a Magyarországi Szocialista Munkáspárt (Magyarországi Szocialista pártról van szó, az MSZMP 1956-ban alakult meg. S. B.) balassagyarmati szervezetének választmányi tagja lett. A párt elnöke Kiss Gyula nyomdász, titkára Forgács József nyomdász, pénztárosa Révész Gábor szabó volt, a választmány tagjai rajta kívül dr. Somló József, Motyovszky Pál nyomdász és Györgyfy Sándor adóhivatali tisztviselő voltak. ... Tagja volt az ideiglenes vármegyei direktóriumnak, majd pedig elnöke lett az 1919. április 7-én megválasztott végleges megyei direktóriumnak. ... 1919 augusztus 6-ig tevékenykedett, mint a vármegyei direktórium elnöke. A Tanácsköztársaság megdöntése után, 1919. augusztus 14.-én letartóztatták, 29-én azonban rövid időre szabadlábra helyezték. 1920. május 19-én hathavi börtönre ítélték. A vád az volt ellene, hogy direktórium elnöksége idején 275 ezer koronát utalt ki a város és a községi tanácsok alkalmazottainak fizetésére és a legszükségesebb épület karbantartási munkák elvégzésére. ... Szabadulása után munkát sokáig nem kapott. ... 1934-ben (1943-ban kapott agyvérzést. S. B.) agyvérzést kapott, ettől kezdve ágyban fekvő beteg volt. A felszabadulás időszakában már súlyos betegen feküdt a balassagyarmati kórházban.” „Murár Lajos testvére volt Murár Samu (1879. máj. 1. anyja Sinkó Mária) akit 1919-1920-ban szintén letartóztattak.⁶⁵² Murár Lajos életrajzát hivatkozva a „Nincs előbb halottjainknál” c. előbb idézett könyvre ismerteti a Balassagyarmati Honismereti Híradó 1982. 1-2. száma is a 4-5. oldalakon. Murár Lajos tanácsköztársasági tevékenységét alaposan ismerteti a „Balassagyarmat története” és a „Balassagyarmat a tanácsköztársaság idején”⁶⁵³ c. könyvek is.⁶⁵⁴

Murár Valéria önéletrajza⁶⁵⁵ alapján „1922 dec. 17-én született Murár Lajos és Benkő Kornélia szülöktől. Murár Lajos Balassagyarmaton volt építész, 1945. dec. 30-án halt meg. Az elemi és a polgári iskolát Balassagyarmaton végezte el⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷, majd ezt követően irodai gyors- és gépirói tanfolyamot végzett el és szakvizsgát tett.⁶⁵⁸ 1945. febr. 13-án dr. Rédey Sándor volt szécsényi járásbíróval kötött házasságot. Férje 1945 júniusában ügyvédi irodát nyitott és ott dolgozott mint gépirónő. Házasságukból négy gyermek származott, akik közül 3 van életben, a legnagyobb 12 éve, a

11. Szülők: Tomka Károly kovács és Novák Anna evangelika. Lakhely: Dengeleg. 36. Keresztszülők: Krekáts Márton, Jambrich Mihály földmivelők. Valentinyi János lelkész volt a keresztelő pap. Kiállítva: Szirák. 1942. X. 21. Révész Alfréd ev. lelkész. Családi irattárban.

⁶⁵⁰ Keresztlevél, Tiszafüredi plébánia, katolikus anyaegyház kereszteltek anyakönyve, I. kötet, 250. p. 1845. IV. 9. keresztszülők. Dévay Istváné, sz. Elek Antonia, keresztelő lelkész: Fekete Mátyás, plébán. Kiállította: Rozsáli Menyhért káplán, Tiszafüred, 1944. IV. 24. Családi irattárban.

⁶⁵¹ Nincs előbb holtjaiknál. Életrajok. A Nógrád megyei munkásmozgalom harcosairól. Szerkesztő bizottság elnöke: Havas Péter. (Kiadás éve valószínűleg 1970.) 174. Murár Lajos 72-73.

⁶⁵² Nincs előbb holtjaiknál. Életrajok. i. m. 137.

⁶⁵³ Balassagyarmat a tanácsköztársaság idején. Bp. 1959. 177.

⁶⁵⁴ Balassagyarmat története. 896-1962. Kiadja a Balassagyarmat város tanácsa. 1977. Szerk.: Balogh Sándor. 656. Murár Lajost említi: 296-299., 302, 306, 311, 326, 340, 485, 578 oldalakon.

⁶⁵⁵ Önéletrajz, Dr. Rédey Sándorné, Balassagyarmat, 1958. október 23.

⁶⁵⁶ Murár Valéria Elemi népiskolai értesítő könyvecske. Beoltatott 1923 évben, majd az 1929. évben. 1928. dec. 20. Tanulmányi eredménye minden tárgyból jeles, kivéve a számtant, ami jó. I-IV. osztály.

⁶⁵⁷ Murár Valéria Polgári leányiskolai bizonyítványai az 1932/33, 1933/34, 1934/3, 1935/36 tanévekből, a balassagyarmati állami polgári leányiskola 1-4 osztályában tanított tantárgyakból.

⁶⁵⁸ Bizonyítvány. Murár Valéria az egységes magyar gyorsírásból és gépirásból a vizsgát letette és „irodai gyorsíróvá és gépiróvá minősítették. Bp. 1939. június 12.-én. A gyorsírást Murár Valéria a Dr. Bársony gyorsíró és gépiró szakiskolájában tanulta. Aláírta Bálint Antal elnök.

legkisebb 3 éves. Férjétől az ügyvédi működést megvonták, ügye véglegesen lezárva nincs.”

Rédey Sándor életrajza személyi táblázata⁶⁵⁹ és életrajza⁶⁶⁰ alapján: „Született Szécsény, 1909. október 18-án, anyja Szemerédy Vilma. Édesapja id. Rédey Sándor szécsényi községi jegyző 1915. VII. 19.-én elhunyt és édesanyja ezután Balassagyarmatra költözött. Rédey Sándor tanulmányait a balassagyarmati ág. hitv. evang. elemi iskolában 1916-ban kezdte el, eredménye jó. Az elemi iskola II.-IV. osztályát a balassagyarmati róm. kath. elemi fiúiskolában folytatta és fejezte be, eredménye kitűnő. 1920-1928 között a balassagyarmati főgimnázium tanulója.^{661 662} Elméleti képzettség: Jogtudományi doktorátus a Szegedi Jogtudományi Egyetemen, a diploma kelte: 1934. dec. 14.⁶⁶³ Tanulmányainak kezdete 1929. I. 21. Egységes bírói és ügyvédi vizsgát tett Budapesten, 1939. június 27-én, 311/1939. sz. Ügyvédjelölt 1935. évi január 12. napjától⁶⁶⁴ 1936 október 31-ig Weisz Emil ügyvédnél⁶⁶⁵ 1936 október 5.-től 1936 december 31.-ig ügyvédjelölt Holló Dezső ügyvédnél.⁶⁶⁶ 1936 december 31.-től 1939 június 27-ig ügyvédjelölt újra Weisz Emil ügyvédnél. Ügyvédi esküt tett 1939 július hó 17.-ik napján.^{667 668} 1939. július 1.-től 1940. január 15.-ig gyakorló ügyvéd.^{669 670} Közkórházi tisztviselő a balassagyarmati kórháznál 1929 február 15.-től 1931 április 1.-ig. 1939 december 31. napján aljegyzővé kinevezve. Esküt tett 1940. január 16-án és szolgálatát ugyanakkor megkezdte a balassagyarmati törvényszéknél. 1941 június 30.-án jelenlegi alkalmazási helyén bírósági aljegyzővé kinevezve. 1941. július 18. napján a budapesti ítélő táblához kirendelve. Jelenlegi állása alól 1941. augusztus 3. napjával nyert felmentést. A budapesti ítélőtáblánál 1941. augusztus hó 4. napján jelentkezett és működését ugyanakkor megkezdte. Az igazságügyi miniszter jelenlegi alkalmazási helyén 1941. december hó 30. napján bírósági titkárrá nevezte ki. 1942. február hó 3.-ik napján a szécsényi járásbírószálon járásbírói kinevezést nyert el és szolgálatát 1942. február hó 20.-án megkezdte. Állásáról lemondott és 1945. június hó 29. napjával felmentést nyert.” 1945-ben a Szécsényi igazoló bizottság határozata alapján igazoltnak tekintet-

⁶⁵⁹ Rédey Sándor: Személyi táblázat, hivatalos másolat, Balassagyarmat, 1955 febr. 23. aláírta Sebők Lajosné mb. irodakezelő.

⁶⁶⁰ Rédey Sándor: Curriculum vitae. Balassagyarmat 1939. július 18. napján.

⁶⁶¹ Reálgimnáziumi érettségi bizonyítvány. Másolat. Balassagyarmat. Balassi Bálint reál gimn. 1928. június hó 13. Dr. Lersch Ernő a vizsgáló bizottság elnöke, Wiesinger Károly igazgató, Mikó Pál a magyar és a latin nyelv tanára, Popovics Miklós a történelem tanára, Szász Lajos a mennyiségtan és a fizika tanára.

⁶⁶² Reálgimnáziumi bizonyítvány. Eredeti. Rédey Sándor jól megfelelt. Balassagyarmat. 1928. június 13.-án.

⁶⁶³ Szigorlati bizonyítványok. Rédey Sándor 1933. március 31.-én, 1934. május 4.-én, majd 1934. dec. 11.-én sikeres jogtudományi szigorlatot tett. Aláírta a dékán.

⁶⁶⁴ 23-1-935. v. sz. A balassagyarmati ügyvédi kamarától. Végzés. Rédey Sándort a kamaránál vezetett ügyvédjelöltek névjegyzékébe felvették. Joggyakorlatát Weisz Emil balassagyarmati ügyvédnél végzi. 1935. jan. 17.

⁶⁶⁵ Dr. Weisz Emil ügyvéd, Balassagyarmat 1939. jan. 11.-én igazolta, hogy Rédey Sándor ügyvédjelölt 1935. jan. 12 napjától 1936 október hó 5. napjáig, majd 1936 december hó 31. napjától 1939. január hó 11.-ik napjáig irodájában dolgozott és teljes megelégedésére végezte feladatát.

⁶⁶⁶ Igazolta Czilczer György ügyvéd is 1938. cec. 31.-én, mivel Holló Dezső ügyvéd időközben elhunyt.

⁶⁶⁷ 65-1939. Levél a balassagyarmati ügyvédi kamarától. Cimzett Rédey Sándor Kartárs úr, Az eskü helye: az ügyvédi kamara hivatalos helyisége, Balassagyarmat Kossuth Lajos u. 12. Aláírta a kamarai elnök.

⁶⁶⁸ 688-1939. v. sz. Felvételi igazolvány arról, hogy 1939. július hó 17. napján Rédey Sándor az ügyvédi esküt a kamara választmánya előtt letette. Aláírta az elnök és a titkár.

⁶⁶⁹ 65/1939 tfb. Végzés. A balassagyarmati ügyvédi kamara 1939. július 6.-án tartott ülése alapján Rédey Sándort (lakik: Balassagyarmat Scitovszky u. 2) a kamara ügyvédi jegyzékébe felvette. Az indoklás kiemeleli: egységes bírói és ügyvédi vizsgát 1939. jún. 27.-én letette. A kérelmező által becsatolt keresztlevele alapján atyai nagyatya a Kőszegen 1846. máj. 16.-án született Ritter János vezetéknévénél Rédeire történő változtatását az 1896 évi 78052 számú belügyminiszteri rendelet engedélyezte. Rédey Sándor szüleinek 1908 évi házassági anyakönyvi kivonatában édesapja Rédei néven szerepelt. Ezért nem engedélyezte a kérelmező által írt Rédey név használatát. Indoklásban leírta, hogy édesapja 1915. július hó 19 napján elhunyt. Egyetlen testvére Nagykárolyban élt és mint evangélikus pap szolgált. Anyakönyvi kivonatában és iskolai bizonyítványában a Rédey név szerepelt.

⁶⁷⁰ A balassagyarmati ügyvédi kamara 1939. július 6.-án tartott ülésének döntésével kapcsolatban Rédey Sándor fellebezést nyújtott be és kérte a Rédey név használatát.

ték, mivel a szécsényi járásbírósnál mint járásbíró teljesített közszolgálatot.⁶⁷¹ 1946. jan. 23. napján a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyetemes Igazolóbizottsága is igazolta.⁶⁷² 1958. aug. 25.-én a felülvizsgáló bizottság határozata alapján ügyvédi hivatása gyakorlására alkalmatlannak minősítik.⁶⁷³ A Budapesti Ügyvédi Kamara 1958. aug. 27.-én kelt levelében közölte, hogy Rédey Sándort az ügyvédek névjegyzékéből törölte.⁶⁷⁴ A döntés ellen felebezett.⁶⁷⁵ A fellebbezés⁶⁷⁶ eredményes volt: Az igazságügyi miniszter Nezvál Ferenc 1958. nov. 21.-én kelt levelében az ügyvédek felülvizsgáló bizottság határozatát megváltoztatta és Rédey Sándort az ügyvédi kamarai tagságában megerősítette.^{677 678}

Névjegyzék.

⁶⁷¹ 104/1945 szám. Szécsényi igazoló bizottságtól. Határozat. 1945. ápr. 28. Heten írták alá, olvasható nevek: Gál Károly, Lukács Béla.

⁶⁷² 163/1946. 1946. jan. 23. napján a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyetemes Igazolóbizottsága Rédey Sándor ügyész urat igazolta. Aláírta az egyházi elnök, a jegyző és a világi elnök.

⁶⁷³ Nógrád megye, Ügyvédek Felülvizsgáló Bizottság határozata. Felebezni az igazságügyi miniszternél lehet 15 napon belül. Salgótarján, 1958. aug. 25. A felmentést aláírta: Farkas István elnök, 4 tag, olvashatatlanság aláírások.

⁶⁷⁴ Budapesti Ügyvédi Kamara. 1958. k. 136/4. értesítése Rédey Sándor részére. 1958. aug. 27. Aláírta az irodavezető.

⁶⁷⁵ A fellebbezést 1958. okt. 31.-én írta. Kiemelte, hogy 13 éve végzett kifogástalan ügyvédi tevékenységet, Nagy Imrével nem találkozott, nem is ismerte, hivatkozott apósa Murár Lajos forradalmi tevékenységére, stb.

⁶⁷⁶ Az MSZMP Központi Bizottság irodájánál is felebezett Rédey Sándor anyósa, Murár Lajosné. A válaszlevelében 1958. szept. 30.-án Faragó József Iroda Vezető válaszában azt írta, hogy Nezvál Ferenc miniszter elvtársnak továbbították az iratot kivizsgálás végett. Hiv. szám: E/13417/L/58/Zné

⁶⁷⁷ Igazságügyiminiszter 24.611/9”2/1958. I. M. III/5 szám határozata. Kelt: 1958. nov. 21.-én. Cimzett: Rédey Sándor, Balasagyarmat, József Attila u. 1.

⁶⁷⁸ Rédey Sándor fényképes ügyvédi igazolványai: 1935.-1936. ügyvédjelölt, 1948. ügyvéd, 1960-1967.

A,Á

Agyagási Lajos, 131
 Alárdi, 133
 Alárdi Ferenc, 133
 Albiny, 2, 22
 Almás, 123
 Almásy Lajos, 120
 Ambrozy Vilma, 31
 Apor Gábor, 28
 Appel, 124, 125, 128, 134
 Aros, 14, 67
 Aszalos Anna, 10, 12, 54, 59, 62
 Aszalos Ilonka, 62

B

Babik István, 142
 Bakczyk, 53
 Bakk Anna, 66
 Bakk Mária, 33
 Balás Károly, 103
 Balassa Pál, 143
 Bálint Antal, 145
 Baló Pál, 131
 Balog Joli, 87
 Balog József, 129
 Balogh Anna, 16, 53
 Balogh Márton, 130
 Balogh Sándor, 145
 Bánó Attila, 31
 Barabás, 6, 11, 14, 15, 16, 18, 27, 28, 29, 30, 49, 53, 55, 56, 57, 58, 64, 66, 70, 82, 86, 89, 93, 95, 97, 100
 Barabás Antal, 16, 56, 57
 Barabás Dániel, 28, 29, 55, 64, 83
 Barabás Dénesné, 100
 Barabás Jenőné, 66
 Barabás Mária, 18, 30, 56, 57, 58, 64
 Barabás Netti, 66
 Barabás Péter, 16, 66
 Barabás Póli, 28
 Barabás Poliszena, 28
 Barabás Róza, 11, 56, 57, 66, 82
 Barabás Rozália, 66
 Barabás Rózália, 66
 Barabás Sámuel, 28, 66, 82, 97, 100
 Barabás Sámuelné, 66, 82
 Barabás Sándor, 82, 100
 Barabás Zsuzsa, 49
 Barabási Ferenc, 129, 130, 131
 Barabási Ferencz, 130
 Baráth, 120, 122

Baráth Jánosné, 120
 Baráth Katalin, 120, 122
 Baritz Amália, 13, 63
 Bárta Kata, 54
 Barth János, 124
 Bartha, 12, 18, 30, 64
 Bartha Ella, 30
 Bartha Irma, 30
 Bartha Jenő, 30
 Bartha Károly, 30
 Bartháné, 30
 Bartók, 14, 67
 Bathó Judit, 31
 Bathó Kálmán, 4, 31, Lásd
 Bathó Kálmánné, 4, 31
 Báthory Zsigmond, 50, 52, 56, 59, 60, 68
 Becző Györgyné, 67
 Becző Miklós, 28
 Bedő Rozália, 49
 Béldi János, 16
 Bella, 82, 85, 86, 88, 89, 90
 Benedek, 10, 15, 19, 20, 56, 57, 66, 105, 121, 128, 129, 130, 133, 137, 138
 Benedek Aranka, 128, 129, 130, 137
 Benedek Marcell, 138
 Benedek Róza, 19, 20
 Benedek Tibor, 133
 Benedek Tiborné, 129, 133
 Benke István, 28, 126
 Benko János, 144
 Benko Károly, 144
 Benkó Kornélia, 141, 143
 Benkó Petronella, 141
 Benkö, 144
 Benkö Károly, 25
 Benkö Kornélia, 25, 144
 Benkö Kornélia, 145
 Berczi Károly, 15
 Berény János, 143
 Béres János, 143
 Bernád Ilona, 12, 30
 Berzeviczy Antal, 143
 Bethlen Gábor, 15, 16, 19, 54, 59, 60, 136
 Betzö, 28, 93, 94, 95, 96, 97, 100
 Betzö Andris, 94
 Betzö Miklós, 28
 Bihari András, 49
 Bochkor Nina, 19, 21
 Bocsor Géžáné, 32
 Bódi Ferenc, 121
 Bodó György, 133
 Bodola, 6, 11, 16, 17, 27, 28, 29, 30, 33, 42, 49, 53, 55, 56, 57, 58, 64, 66, 82, 100, 102, 120

Bodola Anna, 27, 28, 29, 30, 42, 55, 56, 58
 Bodola Ferenc, 27, 28, 30, 42, 55, 56, 57, 66,
 82, 100
 Bodola I. Lajos, 57
 Bodola I. Sámuel, 57
 Bodola II. Lajos, 58
 Bodola Mária, 55, 56, 66, 82
 Bodola Róza, 16, 57
 Bodola Sámuel, 33
 Bodolla Anna, 33, 97
 Bogdán, 4, 19, 20, 21, 22, 28, 29, 30, 48,
 49, 64, 66, 67
 Bogdán Elemér, 49
 Bogdán Éva, 4, 28, 30, 48, 49, 67
 Bolvári János, 121
 Bona Gábor. Lásd
 Borbáth Zoltánné, 49
 Borka, 131
 Borka Bálint, 131
 Borláti Pista, 91
 Borli, 113
 Borli Károly, 113
 Boros Gyula, 104
 Botár Inesz, 28, 73, 100
 Botár Inez, 9, 11, 28, 55, 56, 64, 66
 Botár Irén, 55
 Bunyitay Vincze, 6
 Butyka, 53

C

Chluda, 2, 22
 Coroni, 2, 23
 Czeizel Endre, 9
 Czel Anti, 94
 Czel Szabo, 91
 Czerják, 15, 121
 Czilezer György, 146
 Czirják János, 28, 30, 33, 38, 100
 Czobor, 123

Cs

Csathó Irénke, 120
 Csató Irén, 14, 15, 57, 105
 Csefő Sándor, 103
 Cseh Jozseff, 99
 Csejdi István, 126, 129, 132
 Csekme Irma, 33, 56
 Csekme Olga, 33
 Csel Jozsef, 100
 Csernátoni Ilona, 128
 Csernota, 2, 23
 Csetri Elek, 130

Csia, 14, 66, 67
 Csia Lászlóné, 67
 Csiszér, 11, 13, 54, 60, 62, 63, 97
 Csiszér Kata, 54, 63
 Csomos, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93,
 94, 96, 97
 Csomos Joska, 89

D

d'Aiguemorte Bornand Clara, 133
 Dálnoki Paál Lajos, 29
 Dályai Lőrincz, 131
 Dávid Ilona, 139
 Dávid Magda, 31, 60, 87, 133, 139
 Dávid Sándor, 31
 Dazbek, 14, 66, 67
 Dazbek Jánosné, 67
 Deák, 16, 49, 53, 66
 Debordes, 124
 Debordesek, 124
 Décsei János, 132, 133, 135
 Dedinszky, 2, 23
 Dedinszky Endre, 139
 Demes Ferenc, 28, 33, 100
 Demeter János, 124
 Demko Dezső, 31
 Demkó István, 31
 Demkó Izabella, 31
 Dénes Balázs, 11, 28, 64, 73, 83, 94, 95,
 97, 98
 Dévay Istváné, 144
 Dévay Istvánnő, 143
 Dezső, 6, 52, 57, 120, 122, 145, 146
 Dezső Dezsőné, 120
 Dionisius Sijpos, 10
 Dobolyi Anna, 62
 Dobos, 105
 Domokos Josef, 100
 Domokos Jozsef, 95
 Dozsa Lázár, 98
 Dr. Fodor Béla, 5, 8, 24, 57, 119, 120
 Dr. Fodor Béláné, 120
 Drági Balázs, 133
 Drégely Ferenc, 121

E,É

Egerházi Balázs, 136
 Ekerz Istvánné, 119
 Ekker István, 122
 Elek Antonia, 144
 Elek Antónia, 143
 Enzsöl, 25, 141

Enzsöl Csaba, 141
 Erdélyi Béla, 139
 Erdélyi Tibor, 139
 Erdős Ferenc, 103
 és Csekme Margit, 33
 és Mazaly József, 31
 Etédy Erzsébet Kenderesyné, 139
 Etédy Lajos, 138, 139
 Etédy Lajosné, 139
 Etédy Margit, 138, 139

F

Fakla, 2, 24
 Faludi, 120, 122
 Faludi Károlyné, szül. Reuss Nella, 120
 Falúvégi Mihály, 131
 Faragó József, 146
 Farkas István, 146
 Farkas Lajosné, 132
 Fazekas Ágoston, 141
 Fedák Béla, 12, 32
 Fedák Béláné, 32
 Fedák Béláné Sipos I. Gabriella, 32
 Feiler Anna, 32
 Fekete, 3, 19, 20, 21, 22, 26, 33, 61, 66,
 119, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129,
 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138,
 139, 140, 141, 143, 144
 Fekete Ágnes, 125, 137
 Fekete Albert, 21, 124, 125, 126, 127, 128,
 129, 130, 131, 132, 133, 134, 140
 Fekete Albertné, 128, 129, 131
 Fekete Anna Mária, 128
 Fekete Edit, 127, 139
 Fekete Gábor, 130
 Fekete Gergely, 20, 128, 129, 130
 Fekete Gerő, 128, 129, 130, 137
 Fekete Gerőné, 128
 Fekete Ilona, 22, 126, 127, 129, 130, 132,
 133, 140
 Fekete István, 127, 139
 Fekete Jolán, 19, 21, 124, 125, 126, 127,
 128, 132, 134, 137, 138, 140
 Fekete Judit, 127
 Fekete László, 20, 129, 130, 131
 Fekete Margit, 130, 137
 Fekete Mátyás, 143, 144
 Fekete Pál, 125, 127, 130, 139
 Fekete Róza, 130
 Fekete Samu, 126
 Fekete,, 3
 Ferdinánd, 74
 Fidujka János, 90

Finta Anna, 13, 63
 Finta Gergely, 103
 Fodor, 2, 3, 5, 12, 14, 18, 22, 24, 26, 43,
 57, 64, 69, 101, 103, 119, 120, 121, 122,
 124, 132, 136, 137, 138, 139
 Fodor Dániel, 120
 Fodor Béla, 5, 8, 24, 57, 119, 120, 121
 Fodor Dániel, 122
 Fodor János, 24, 119, 120, 121, 122
 Fodor Kálmán, 121
 Fodor Malvin, 2, 14, 18, 22, 24, 43, 57, 64,
 69, 101, 103, 119, 120
 Fodor Malvin Lujza, 120
 Fodor Margit, 138, 139
 Fodor Margit, Tornai Istvánné, 139
 Fodor Miklós, 138, 139
 Fodor Sándor, 119, 120, 122
 Fogarasi Róbert, 50
 Foltá Ilona, 16
 Folyfalvi Sebestyén Rozália, 131, 132, 135
 Forgács József, 144
 Forgon, 144
 Forgon Mihály, 144
 Forrók, 53
 Frenyó, 2
 Frenyó Mária, 23
 Freyler Mária, 142
 Fulkusházi Erzsébet, 142
 Fulkusházy Erzsébet, 143
 Fülei Szántó Endre, 2, Lásd, Lásd, Lásd,
 Lásd
 Fülöp Zoltán, 112, 113

G

Gábor János, 96
 Gajzágó Vilmos, 128
 Gál, 49, 60, 93, 94, 95, 100, 127, 132, 133,
 135, 146
 Gáspár János, 116, 118, 129
 Gazda Gábor, 95
 Gazda István, 127
 Gazda József, 12, 30
 Gazda Józsefné, 30
 Gellért Gábor, 126
 Gemeimer Mária, 139
 Geng János, 15, 111
 Gergely Péter, 136
 Gerhó Sándor, 144
 Getyi Tamás, 92
 Giczi István, 136
 Glatz Ferenc, 117
 Gombár, 19, 21, 138
 Gombár Annamária, 138

Gombár Emma, 138
 Gombár ifj. László, 138
 Gombár Juliánna, 138, 139
 Gombár Katalin, 138
 Gombár László, 138
 Gombár Margit, 138, 139
 Gombár Sándor, 125, 138
 Gombár Sándorné, 138
 Gombár Vince, 113
 Gombár Zoltán, 138
 Göllner Aladár, 128
 Gömör, 144
 Göncz Árpád, 116
 Gönczy Márton, 13
 Gönczy Mártonné, 63
 Görög Eszter, 20, 131, 132, 136
 Görög György, 132, 136
 Görög József, 137
 Görög Ráchel, 132
 Gudenus János József, 125
 Gustineli Giováni, 127
 Gusztinelli Lajos, 127
 Gusztinelli Lajosné, 127, 139

Gy

Gyárfás Emilia, 21, 48, 49, 65
 Gyárfás Győző, 65
 Gyárfás Pál, 49, 103
 Gyenge János, 139
 Gyenge Sándor, 139
 Györfi, 14
 György, 19, 20, 22, 23, 28, 29, 33, 42, 50,
 55, 58, 60, 73, 100, 127, 129, 130, 131
 György Sára, 20, 129, 130, 131
 Györgyfy Sándor, 144
 Gyulai Pál, 102, 134

H

Haar Alfréd, 33
 Hadnagy, 11, 12, 21, 28, 33, 42, 49, 55, 56,
 57, 64, 85, 87
 Hadnagy Balázs, 56
 Hadnagy Ottília, 55, 64
 Hamar Ferenc, 31
 Hamar Gizella, 31
 Hamar Otó, 31
 Hamar Otto, 31
 Hamza Judit, 143
 Hamza Juditha, 143
 Háromszék, 5, 30, 103, 120
 Harsányi Gábor, 116
 Harsányi Sándor, 142

Havas Péter, 144
 Haypál Béla, 112
 Haypál Benő, 112
 Heller Farkas, 112, 114
 Helmeczi, 131
 Helmeczi Mihály, 131
 Herceg Ferenc, 58, 64
 Herczeg Ferenc, 30, 58
 Herédi, 15, 24, 26, 140
 Herédi Erika, 140
 Hizly Szeréna, 130
 Hlavács János, 144
 Hlaváts József, 138
 Hlaváts Józsefné, 139
 Hlaváts Julia, 138
 Hlaváts Mária, 138, 139
 Holubek Zsófia, 120, 122
 Honétzy, 2, 23, 24
 Horthy Miklós, 105
 Horthy László, 104
 Horváth Berta, 13, 63
 Hrivnak Miklós, 15

I,Í

Ibrányi, 20
 id. Barabás Albert, 66
 ifj. Barabás Albert, 66
 ifj. Kovács Áron, 29, 66
 Ignác László, 138
 Ignác Mária, 138
 Ignác Rózsa, 138
 Illéssy János, 6, 10, 52, 68
 Incze László, 55

J

Jakab Ödönné, 21
 Jakab Árpád, 129, 133
 Jakab Elek, 50, 51, 135
 Jakab Gusztáv, 139
 Jakab Gusztávné, sz. Wéber Mária, 139
 Jakab István, 133, 135
 Jakab Márta, 139
 Jakab Ödön, 112, 124, 126, 128, 129, 131,
 133, 134, 135, 140
 Jakó, 4, 6, 18, 21, 30, 33, 48, 49, 50, 56, 65
 Jákó, 21, 33, 48, 56, 65
 Jákó Antal, 21, 48
 Jakó II. László, 49
 Jákó László, 21, 48
 Jakó Pál, 48
 Jakó András, 49
 Jakó Borbála, 49

Jakó Edit, 4
 Jakó Erzsébet, 21, 49
 Jakó Ferenc, 49
 Jakó László, 3, 28, 49, 50, 65, 101
 Jakó Ödön, 49
 Jakó Pál, 49, 65
 Jákó Sámuel, 21, 48
 Jakó Zsigmond, 130
 Jakó, 3
 Jakócz, 53
 Jambrich Mihály, 144
 Jancarbo Portolani, 50
 Jancsóné, 67
 Jankovác, 123
 Jarács, 26
 Járay Márton, 127
 Jeness Ambrus, 143
 Jetés Pali, 84, 85, 90
 Jety Pali, 85
 Jodál Gábor, 105
 Jöstelin, 2, 22

K

Kacsó Lajos, 131, 132
 Kádár József, 132
 Kádas Kálmán, 116
 Kancsó, 53
 Karácsonyi János, 6
 Karádi Károly, 113
 Katona, 53
 Kazáné, 57
 Kazinczy Ferenc, 63
 Kegyes József, 143
 Kelemen, 53, 57
 Kelemen Győző, 27, 29, 33, 65
 Kelemen Mari, 95
 Kempelen Béla, 5, 67, 82
 Kenéz Béla, 103
 Keresztes, 29, 30, 42, 55, 57, 87
 Keresztes Zsófia, 57
 Kertész Ferencz, 144
 Kесе Attila, 21, 124, 125, 126, 129, 135, 137
 Kесе Etel, 125, 137
 Kесе Józsefné, 137
 Keserű Sándor, 104
 Kézsmárky, 14
 Kicsi Antal, 30
 Kirchmayer, 2, 23
 Kis Ágnes, 130
 Kis András, 55
 Kis-Borosnyói Tompa Sára, 27, 55
 Kiss Jenő, 112, 113

Kiss Nándor, 142
 Knezovics, 2, 22
 Kobelics Ignác, 121
 Kocsán József, 112
 Kocsis, 26, 53, 143
 Kocsis Sándor, 143
 Kolcza Árpád, 128
 Kolcsár Rozália, 127
 Komjáthy Orsolya, 20
 Komjáti Zoltán, 113
 Koncz Bertalan, 142, 143
 Konrád Ödön, 141, 142
 Konya, 66, 67
 Kónya Anna, 66, 67
 Kónya Emilia, 66, 67
 Konya Gábor, 67
 Konya Gáborné, 66, 67
 Koós, 55
 Koósok, 53
 Korán Imre, 116
 Korcsog, 26, 117
 Kordák, 53
 Kos, 55, 95
 Kósa János, 103
 Kóta, 22, 50
 Kóta Emőd, 50
 Kotsisok, 53
 Kovács, 9, 11, 13, 14, 18, 27, 28, 29, 30, 33, 42, 49, 55, 56, 57, 58, 62, 64, 66, 67, 68, 78, 82, 111, 112, 116, 120, 125, 133, 142
 Kovács Ábrahám, 55, 56
 Kovács Ábrahám, 27, 29, 58
 Kovács Áron, 29, 66
 Kovács Ferenc, 29
 Kovács Gábor, 66
 Kovács Gyula, 29
 Kovács Károly, 33
 Kovács Katalin, 13, 62
 Kovács Róza, 18, 28, 29, 30, 33, 42, 55, 57, 58, 64, 120
 Kovács Rozália, 28, 29, 33
 Kovács Teréz, 66
 Kovácsné, 128
 Kovacsoczy Farkas, 52
 Kováts Ábrahám, 28, 29, 42, 56, 97
 Kováts Róza, 11, 14, 21, 27, 28, 30, 55, 67
 Kováts Rózália, 29, 56
 Kováts Zsuzsanna, 31
 Kövály László, 137
 Kövály Marcel, 137
 Krekáts Márton, 144
 Krekó Béla, 113
 Kun Gazda Margit, 127

Kusnjar Mária, 25, 143, 144
Kuthi István, 125
Kuthy, 21, 48

L

Laár Mária, 128
László, 25, 140, 141
László György, 140
László Dániel, 131
László Jánosné, 130
Latzó, 2
Laurcisz József, 143
Lázár, 30, 67, 129, 130, 137, 143
Lázár Csaba, 130, 137
Lázár Ferenc, 130, 137
Lázár Klári, 130
Lázár Miklósné, 137
Lénárd, 21, 22, 48, 115
Lénárd Ilona, 49
Leporini, 2, 22, 23
Lersch Ernő, 145
Lökkös, 21, 22, 49, 50
Lökkös Edit, 50
Ludmann, 23
Lukács János, 118
Lukács Karolina, 28, 66

M

Macsicska Apollónia, 144
Macsiska Apollonia, 144
Mágner, 21, 127, 139
Mágner István, 127
Mágner Endre, 127
Mágner Erzsébet, 127
Mágner Júlia, 127, 139
Mágner Sándor, 127
Major Margit, 137, 138
Majzik Zsuzsanna, 31
Mántó Miklos, 100
Mántók, 53
Mántóné, 28, 100
Márkosfalva, 10, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33,
34, 53, 55, 62, 64, 70, 73, 82, 100, 103
Markovics, 22, 69
Markovics István, 22, 69
Markovitz, 2
Marosfy Margit, 128
Maróthy Emil, 144
Marton Éva, 129, 131
Matolcsi László, 13
Mazaly Etelka, 18, 31, 32
Mazaly Helén, özv. Lösch Istvánné, 31

Mazaly Józsefné, Adler Aloizia, 31
Mazaly Paula, 31
Meleg István, 138
Menráth István, 104
Merényi, 4
Merényi László, 4
Mészáros Anna, 119
Mészáros Lajos, 121
Mészáros László, 131
Mészáros Piroška, 137
Mihalik Pál, 119
Mikó Pál, 145
Miska, 82, 83, 86, 87, 89, 90, 100
Mogyarosi Anna, 21, 48
Moldován Anna., 126
Molnár Istvánné, 127
Molnár János, 100, 136
Motyovszky Pál, 144
Murár Valéria, 141
Murár János, 25, 143
Murár Kornélia (Babus), 141
Murár Lajos, 25, 141, 143, 144, 145, 146
Murár Márta, 141
Murár Pál, 143
Murár Samu, 145
Murár Valéria, 4, 25, 140, 141, 145
Müller Vilmos, 120

N

Nagy, 5, 13, 14, 20, 29, 33, 54, 56, 57, 58,
61, 62, 67, 68, 73, 75, 82, 83, 86, 94, 95,
104, 105, 110, 112, 116, 121, 125, 126,
127, 128, 129, 130, 131, 133, 136, 137,
143, 144, 146
Nagy István, 136
Nagy József, 130, 133
Nagy Mária, 61
Nagy Róza, 128, 129, 130, 143
Nagy Rozália, 130, 131
Nagy-Enyed, 63
nagyvárad Szénásy, 129, 131, 132
Nagyvárad Szénasy Berta, 128
Navratil Ákos, 103
Nedeczky, 4, 27, 31, 59, 68
Nedeczky László, 4
Németh Ferenc, 25, 143
Németh Franciscus, 143
Németh Zsuzsanna, 25, 142, 143
Nezvál Ferenc, 146
Novák Anna, 25, 144

Ny

Nyáguj Márton, 85, 91
 Nyáguj Matyi, 85, 92
 Nyikitiné, 129
 Nyiri Tamás, 114
 Nyitrai Ferencné, 116

O,Ó

Odrobinyák Vilmosné, 137, 138
 Oláh Sándor, 127
 Olosz Ella, 30
 Olosz Ferenc, 30
 Olosz Katalin, 30
 Olti, 53
 Ondók Anna, 124
 Orbán, 6, 27, 29, 52, 53, 55, 84, 86, 92, 94,
 97, 100, 130, 137, 138
 Orbán András, 55, 84
 Orbán Balázs, 6, 27
 Orbán Endre, 137
 Orbán Endréné, 137
 Orbán Jakab, 84
 Orbán Klára, 130, 137, 138
 Orbán Pál, 84
 Orbánok, 53
 Oroszi Sándor, 116
 Oroszlány István, 130
 Ortway Rudolf, 33

Ö,Ő

Ördög Ferencz, 127

P

Paál, 4, 22, 29, 50
 Paál Sándor, 4
 Pádár, 26
 Pálffy Eszter, 127
 Pálffy Gusztáv, 127
 Pálffy Gusztávné, 127
 Pálffy Pál, 127
 Pálffy Péter, 127
 Pálfi Gusztávné, 139
 Pálfi Sándor, 139
 Pálfy Gusztáv, 139
 Pálfy István, 139
 Pálfy József, 139
 Pálfy Lajos, 139
 Pálmay, 5, 28, 29, 30, 33, 48, 49, 53, 54,
 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67,
 82, 84, 87, 100, 101, 131, 132, 136, 137

Pálmay József, 5, 33, 54, 56, 60, 62, 63,
 65, 66, 82
 Pap, 15, 20, 27, 29, 31, 121, 136
 Pap István, 136
 Pap Levente, 15, 121
 Pápai Berta, 130, 131
 Pápai László, 130
 Papp Barnabásné., 141
 Papp Ferenc, 31
 Papp Irén, 4, 31, Lásd
 Papp Izabella, 31
 Papp József, 31
 Parragh Eszter, 31
 Pécsy, 2, 23, 24, 69
 Pécsy I. Mátyás, 23, 69
 Pete Balázs, 133
 Péter Péter, 109
 Péterfi József, 131
 Pettkó, 18, 62
 Picht Katalin, 143
 Picht Katalin, 25, 143, 144
 Piekkel Catholina, 143
 Pintér, 106, 109, 111, 144
 Pizskó János, 143
 Pója Eszter, 143
 Polónyi József, 144
 Popovics Miklós, 145
 Predanóczy R. Gusztáv, 119

R

Rábel Margit, 139
 Rác Endre, 120
 Rác Miklós, 128
 Radványi Béla, 142, 143
 Rákóczi György, 126
 Rákóczy György, 54, 63, 136
 Ráskay, 20
 Ravasz László, 135
 Rédei János, 142
 Rédei Sándorné, 142
 Rédey, 4, 15, 24, 25, 26, 112, 113, 114,
 126, 140, 141, 142, 144, 145, 146
 Rédey II. Sándor, 141
 Rédey Judit, 141
 Rédey Károly, 144
 Rédey Katalin, 140
 Rédey Marian, 141
 Rédey Mariann, 25
 Rédey Sándor, 4, 141, 142
 Rédey Vilma, Fazekas Ágostonné, 141
 Rédey Zsuzsa, 25, 140
 Reuss, 2, 4, 5, 8, 12, 22, 23, 24, 26, 119,
 120, 121, 122, Lásd

Reuss Adolf, 119
 Reuss Gusztávné, sz. Holubek Zsófia, 120
 Reuss Malvin, 5, 8, 24, 119, 120
 Reuss Sámuel, 5
 Reuss Teréz, 119
 Reusz Adolf, 120
 Reusz Gusztáv, 120
 Reusz Malvina, 120
 Reusz Mária, 120
 Reusz Nella, 120
 Révész Alfréd, 144
 Révész Gábor, 144
 Richter, 2, 23
 Ridel, 83, 89
 Riesz Frigyes, 33
 Ritter János, 25, 142, 146
 Ritter Sámuel, 25, 142
 Ritter Sándor, 142
 Rozenenthal, 12
 Rozenthál Rózsi, 30
 Rozsáli Menyhért, 143, 144
 Rudolf király, 54, 62

S

Ságvári Endre, 103
 Salamon, 83, 93, 95, 100, 102
 Salamonné, 89, 97
 Sándor Anna, 14, 49, 63
 Sándor Imre, 69, 70
 Sárdy Vilma, 15
 Sári Pál, 124
 Schmeller, 142
 Schneller István, 33
 Schök Lászlóné, 141
 Schramko, 24
 Schramkó, 2, 23
 Schulek, 2, 22, 23, 69
 Schulek I. István, 22
 Schulek I. Mátyás, 23
 Schulek II. István, 22
 Schulek Mátyás, 22, 23, 69
 Schulek Róza, 5
 Sebe Terézia, 139
 Sebestyén András, 136
 Sebestyén Irén, 131
 Sebestyén István, 20, 61, 131, 132, 136, 137
 Sebestyén Róza, 129
 Sebestyén Rozália, 20, 131, 132, 135
 Sebők Lajosné, 145
 Sepsey, 25, 141
 Sepsey György., 141
 Séra József, 100

Seres István, 126
 Serestyés, 14, 67
 Sijpos, 9, 10
 Sijpws, 1, 2
 Simkó Amália, 144
 Simko Frigyes, 143
 Simkó Mária, 143, 144
 Simkó Michael, (Mihály), 144
 Sipos, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 42, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 76, 79, 81, 82, 83, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 130, 131, 133, 135, 138, 139, 140, 141
 Sipos I. Béla, 64
 Sipos I. Gyula, 31, 56, 64
 Sipos I. Irma, 30
 Sipos I. Júlia, 63
 Sipos I. Mihály, 60
 Sipos I. Péter, 62
 Sipos I. Teréz, 63
 Sipos II. Kati, 121
 Sipos II. Pál, 54
 Sipos III. György, 64
 Sipos III. Gábor, 61
 Sipos Sámuel, 27
 Sipos V. György, 57
 Sipos V. József, 63
 Sipos V. Sámuel, 58
 Sipos Anna, 66, 67
 Sipos Bálint, 10, 70
 Sipos Béla, 2, 4, 27, 31, 33, 56, 101, 103, 104, 113, 119, 120, 125
 Sipos Dóra, 25
 Sipos Etelka, 28, 49
 Sipos Ferenc, 30, 57, 66, 70, 73, 83, 121
 Sipos Ferencné, 16, 30
 Sipos Gábor, 7, 27, 30, 50, 52, 54, 56, 57, 60, 62, 66, 68, 95, 99, 130
 Sipos Gergely, 54, 70
 Sipos Géza, 2, 29, 56, 59, 62, 64, 66, 67, 105, 119, 120, 121
 Sipos Gézu, 120
 Sipos György, 27, 28, 29, 30, 33, 55, 56, 64, 67, 97, 105, 120
 Sipos Gyula, 4, 27, 31, 32, 33, 65, 68
 Sipos I. Bálintnak, 60
 Sipos I. Béla, 50
 Sipos I. Demeter, 51
 Sipos I. Anna, 62

Sipos I. Árpád, 57, 58
 Sipos I. Balázs, 124, 140
 Sipos I. Bálint, 50, 51, 52
 Sipos I. Bálintnak, 52, 54, 69
 Sipos I. Bálintot, 51, 59
 Sipos I. Béla, 2, 24, 32, 52, 56, 57, 59, 69,
 70, 103, 119, 120, 122, Lásd, Lásd
 Sipos I. Béláné, 2, 4, 103, 120
 Sipos I. Benedek, 10
 Sipos I. Demeter, 10
 Sipos I. Demeternek, 52
 Sipos I. Dénes, 10
 Sipos I. Dóra, 57, 104
 Sipos I. Etelka, 33, 48, 56, 65
 Sipos I. Ferenc, 30, 57, 58, 64
 Sipos I. Ferencz, 55
 Sipos I. Gábor, 13, 62
 Sipos I. Gabriella, 32, 57
 Sipos I. Géza, 2, 5, 15, 57, 59, 120
 Sipos I. Gyula, 56
 Sipos I. Irma, 58, 64
 Sipos I. István, 60, 61
 Sipos I. János, 60
 Sipos I. József, 61
 Sipos I. Józsefnek, 61
 Sipos I. Judit, 57, 104
 Sipos I. Katalin, 63
 Sipos I. László, 30, 57, 58, 64
 Sipos I. Mária, 30, 31, 56
 Sipos I. Mihály, 11, 13, 54, 60, 61, 63, 68,
 69, 70
 Sipos I. Miklós, 10, 60
 Sipos I. Pál, 54, 62, 63
 Sipos I. Péter, 60, 62
 Sipos I. Zsuzsánna, 61
 Sipos II. Bálint, 60, 61
 Sipos II. Béla, 14, 24, 25, 31, 57, 59, 103,
 104, 119, 120, 122, 124
 Sipos II. Gábor, 11, 26, 54, 63
 Sipos II. Géza, 57, 58, 121
 Sipos II. György, 63
 Sipos II. János, 61
 Sipos II. József, 54, 63
 Sipos II. Katalin, 57
 Sipos II. László, 33, 56, 57, 65
 Sipos II. Mária, 32, 57
 Sipos II. Mihály, 62
 Sipos II. Pál, 63, 68
 Sipos II. Pállal, 61
 Sipos II. Sámuel, 61
 Sipos III. Béla, 2, 4, 15, 24, 25, 57, 65,
 101, 104, 112, 123, 140
 Sipos III. György, 28, 29, 33, 42, 55, 56
 Sipos III. János, 63

Sipos III. László, 31
 Sipos III. Pál, 61, 62
 Sipos III. Sámuel, 60, 62
 Sipos III. György, 18, 30, 57
 Sipos IV. Béla, 24, 25, 124, 140
 Sipos IV. Gábor, 61
 Sipos IV. György, 33
 Sipos IV. Sámuel, 61
 Sipos IV. József, 63
 Sipos János, 5
 Sipos Judit, 25
 Sipos Júlia, 67
 Sipos Kámilló, 53
 Sipos Karolina, 67
 Sipos Károly, 66
 Sipos Lajos, 66, 67
 Sipos Lajosné, 66
 Sipos László, 31, 33, 34, 57
 Sipos Mária, 31, 32, 56, 57, 104
 Sipos Miklós, 57
 Sipos Pál, 10, 27, 54, 62, 63, 69, 70
 Sipos Ráchel, 66, 67
 Sipos Róza, 66, 67
 Sipos Sámuel, 4, 10, 27, 28, 54, 55, 61, 62,
 64, 70, 73, 74, 76, 81, 82, 99, 100
 Sipos Sándor, 66
 Sipos V. Béla, 140
 Sipos V. Gábor, 30, 56, 64
 Sipos V. János, 61
 Sipos V. Sámuel, 26, 54, 64, 66
 Sipos V. Sámuel, 63
 Sipos Zsiga, 66
 Siposok, 53, 61
 Skvarka István, 143
 Somló József, 144
 Sövény Mihály, 123
 Spányik István, 144
 Stolár, 24
 Streitman Mária, 31
 Sugár Katalin, 141
 Sulek Ágoston, 119
 Sükösd István, 131
 Sypos, 1, 2

Sz

Szabó, 6, 53, 103, 141
 Szabó András, 103
 Szabo Andrásé, 91, 99
 Szabo Andrásné, 98
 Szabó Gizella, 111
 Szabó József, 131
 Szabó Károly, 6, 56
 Szádeczky Lajos, 50, 51

Szakács, 14, 21, 24, 25, 57, 104, 124, 125,
 128, 129, 133, 138, 139
 Szakács Dóra, 14, 19, 21, 24, 25, 104, 124,
 125, 138, 139
 Szakács II. Sándor, 129
 Szakács Jolán, 125, 138
 Szakács Sándor, 124, 125, 129, 134
 Szakács Tihamér, 125, 129
 Szakáts, 19, 20, 21, 139
 Szakáts Sándor, 20, 21, 139
 Szalay Géza, 103
 Szalma Rosália, 139
 Szász Ágnes, 139
 Szász Ferencz, 136
 Szász Lajos, 145
 Szathmáry György, 128
 Széfán, 94, 96, 97, 98
 Székely, 5, 6, 9, 20, 21, 28, 29, 48, 49, 50,
 52, 53, 57, 60, 62, 63, 84, 86, 106, 110,
 127, 130, 131, 133, 136, 137, 139, 143
 Székely Aloysius, 143
 Székely Éva, 84
 Székely Gáspár, 133
 Székely Ilona, 127
 Székely Mihály, 133
 Székely Sára, 20, 130, 131
 Szekeres Zsolt, 136
 Szekfü Gyula, 103
 Szemerádi József, 25, 143
 Szemerádi Miksa, 143
 Szemerádi Miksa, József, 143
 Szemerády Josephus, 143
 Szemerády Maximilianus, 143
 Szemerády Miksa, 25, 142, 143
 Szemerády Vilma, 25, 141, 142, 143
 Szemerády Vilma, 141
 Szénási András, 131, 135
 Szénási Berta, 126, 128, 133
 Szénássy Berta, 21
 Szénásy, 6, 19, 20, 26, 124, 126, 128, 129,
 130, 131, 132, 133, 140
 Szénásy András, 126, 129, 131, 132, 133,
 140
 Szénásy Berta, 124, 126, 128, 129, 130,
 131, 133, 140
 Szénasy Róza, 132
 Szénásy Róza, Jakab Ödönné, 131
 Szénásy Rózsa, 133
 Szentgyörgyi Károly, 141
 Szentkirályi Anna, 129, 133
 Szentkirályi Ilona, 11, 54, 63
 Szentpréry Ilona, 133
 Szép Jenő, 113
 Szikora Amália, 25, 143

Szilágyi Katalin, 143
 Szilágyiné, 139
 Szinnyei József, 5
 Szirtes András, 50
 Szirtes Gergely., 50
 Szirtes Réka, 50
 Szlankó Mária, 144
 Szokoly István, 141
 Szondi Lipót, 3
 Szoyka, 2, 22
 SZÓCS (SZÖTS) DÁNIEL, 29
 Szócs Dániel, 29
 Szőcsné, 12
 Szögi László, 103
 Szöllösi Margit, 112
 Szörcei János, 28, 88, 94, 95, 100
 Szörcsi János, 93, 100
 Szöts András, 55
 Sztehló Zoltán, 103
 Sztípics Brunó, 121
 Sztolár, 2

T

Takács Alexander, 143
 Tangl Károly, 33
 Teleki József, 126
 Teray Ludovika, 119
 Terray, 2, 3, 4, 7, 12, 22, 23, 24, 69, 120,
 122
 Terray Gyula, 2, 4
 Terray I. György, 22
 Terray III. György, 22, 69
 Terray István, 120
 Terray Margit, 4
 Terray Zoltán, 4
 Tétsi Kata, 13, 63
 Thirring Lajosné, 103
 Thusa, 54, 63
 Tister Róza, 119
 Tister Rozália, 121, 122
 Tiszter, 2
 Tiszter Rozália, 24, 120, 122
 Toldalacki Erzsébet, 126
 Tolvally Zsigmond, 129, 131
 Tomcsányi, 144
 Tomcsányi Ida, 25, 142, 143
 Tomcsányi János, 142
 Tomcsányi József, 25, 143
 Tomka Gábor, 144
 Tomka Károly, 25, 144
 Tomka László, 144
 Tomka Teréz, 25, 144
 Tompa, 11, 27, 55, 63, 66

Tompa János, 63
Tompa Pál, 91
Tompa Sára, 27, 55, 63, 66
Tonk Sándor, 130
Torkos Károly, 142
Torkos Zsuzsa, 142
Torkos Zsuzsanna, 142
Torkos Zsuzsánna, 142
Tornai Erzsébet, 139
Tóth, 6, 50, 115, 136
Tóth József, 6, 50
Tökés Mihály, 130
TÖRÖK JÓZSEF, 54
Török Szappanos Anna, 132, 136
Tuppan Ferencz, 144
Turdek Vendel, 121
Turi, 100
Turi Ferenczné, 100
Turi Ignátz, 100
Tusa, 11, 54, 62, 63, 70
Tusa Jusstina, 54
Tusa Jusztinia, 11, 63
Twotr Mária, 143

U,Ú

Ugron Borbála, 19, 20
Ulrich Mihály, 142
Uszkay Bálint, 134

V

Vajna Ferentzy, 100
Valentinyi János, 144
Vanyek Béla, 113
Váradi Albert, 133, 135
Váradi János, 128
Váradi Mária, 128
Várady, 20
Varga Amália, 143

Varga Anna, 119, 122
Varga György, 136
Vass Miklós, 62, 63, 136
Vekov Károly, 52
Veres, 12, 18, 30, 53, 143
Veres József, 143
Veress József, 142
Vető Béla, 4
Viederlant Apollonia, 144
Vincze Julia, 127
Vincze Juliánna, 127
Vincze Miklósné, 127
Virágh Erzsébet, 142, 143
Vönig Imre, 139

W

Waloczky András, 143
Wéber Mari, 139
Weisz Antal, 119
Weisz Emil, 145
Wiengfield - Statford, 3
Wiesinger Károly, 145

Z

Zabolai Jakabfi, 95
Zádor József, 31
Zágoni Bodola Anna, 55
Zágoni Rudolf, 116
Zakariás Katalin, 4, 22, 50
Zmeskál, 2
Zmesskall, 23
Zöld Márton, 131
Zwaller Mária, 25, 142

Zs

Zsemle Béla, 116

Tartalomjegyzék.

DR. SIPOS III. BÉLA: A KÉZDIMÁRKOSFALVI SZÉKELY SIPOS, (SÍPOS, SIJPOS, SIJPWS, SYPOS) ÉS ROKON CSALÁDOK TÖRTÉNETE. I. RÉSZ.	2
BEVEZETŐ.	3
A KÉZDIMÁRKOSFALVI SIPOS (SÍPOS, SIJPOS, SIJWS, SYPOS) ÉS ROKON CSALÁDOK CSALÁDFÁJA.	9
A CSALÁDFA KÉSZÍTÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI	9
1. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS (SIJPOS, SIJWS, SYPOS) CSALÁD CSALÁDFÁJA.	10
2. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD CSALÁDFÁJA. SIPOS I. ISTVÁN (SZÜLEI SIPOS I. BÁLINT ÉS ASZALOS ANNA) ÁGA.	12

3. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD CSALÁDFÁJA. SIPOS I. GÁBOR (SZÜLEI SIPOS I. MIHÁLY ÉS GIDÓFALVI CSISZÉR KATA) ÁGA.	13
4. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD CSALÁDFÁJA. SIPOS I. ZSIGMOND (SZÜLEI SIPOS II. GÁBOR ÉS KIS-BOROSNYÓI TOMPA SÁRA) ÁGA.	14
5. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD CSALÁDFÁJA. SIPOS I. BÉLA ÉS FODOR MALVIN (SZÜLEI SIPOS III. GYÖRGY ÉS KÉZDIVÁSÁRHELYI KOVÁTS RÓZA) ÁGA.	14
6. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD CSALÁDFÁJA. SIPOS I. ÁRPÁD ÉS BENEDEK MÁRIA (SZÜLEI SIPOS I. GÉZA S CSATÓ IRÉN) ÁGA.	15
7. TÁBLA. A MÁRKOSFALVI BARABÁS CSALÁDFA.	15
10. TÁBLA. A FEKETE, SZÉNÁSY, SZAKÁCS CSALÁDFA	20
11. TÁBLA. LISZNYÓI JAKÓ (JÁKÓ) CSALÁDFA	21
12. TÁBLA. A FODOR, REUSS, TERRAY STB. CSALÁDFA	22
13. TÁBLA. RÉDEY - MURÁR CSALÁDFA	25
14. TÁBLA. HERÉDI - KORCSOG CSALÁDFA.	26
A KÉZDIMÁRKOSFALVI SIPOS ÉS A ROKON CSALÁDOK TÖRTÉNETE A „SZEMÉLYES” ADATOK ALAPJÁN.	26
A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD ANYAKÖNYVI IRATAI.	26
OLOSZ KATALIN: SIPOS FERENC (1836-1927) LESZÁRMAZOTTAI	43
A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD TÖRTÉNETE SIPOS I. BÉLA KÖZLÉSE ALAPJÁN.	51
SIPOS GÁBOR JOGI IRATA 1821-BŐL ÉS 1823-BÓL.	59
A MÁRKOSFALVI SIPOS CSALÁD TÖRTÉNETE SIPOS I. GÉZA KÖZLÉSE ALAPJÁN.	60
SIPOS ZSIGA (1800- ?) KATONATISZT ÉS BARABÁS RÓZA (1804-1873) LESZÁRMAZOTTAI.	66
ADATOK A SEPSISZENTGYÖRGYI LEVÉLTÁR MÁRKOSFALVI ANYAKÖNYVEIBŐL	68
A SIPOS CSALÁD ARMÁLIS (NEMESI) LEVELE.	68
A SIPOS CSALÁDFA HIÁNYZÓ TAGJA(I).	69
SIPOS V. SÁMUEL NAPLÓJA.	74
SIPOS III. BÉLA EMLÉKEI SIPOS I. BÉLÁRÓL, TATUSRÓL	102
SIPOS GYÖRGY: RÉSZLETEK APAI NAGYAPÁM SIPOS I. BÉLA „VALÓSÁG-MESÉJÉBŐL”.	103
SIPOS II. BÉLA ÉLETRAJZA.	104
DR. KESERŰ SÁNDOR VISSZAEMLEKEZÉSEI DR. SIPOS II. BÉLÁRÓL, BARÁTJÁRÓL.	106
SIPOS GÉZÁRÓL RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ IRATOK ÖSSZEFOGLALÁSA.	106
SIPOS GYÖRGY ÉLETRAJZA	107
DR. SIPOS III. BÉLA, EGYETEMI TANÁR ÉLETRAJZA.	113
SIPOS I. BÉLÁNÉ, FODOR MALVIN ÖSEI.	120
SIPOS II. BÉLA FELESÉGÉNEK SZAKÁCS DÓRÁNAK SZÁRMAZÁSI ADATAI.	125
DR. SIPOS III. BÉLA FELESÉGE RÉDEY KATALIN CSALÁDI ADATAI.	142
NÉVJEGYZÉK.	148
TARTALOMJEGYZÉK.	159